

ኪሰሪ
ፍቅር ሕብረት

ኢየሱስ መብል 150 ዓመት

**ጉዕዞ ተሓድሶ ከርሱትና
እብ ካብሊካዊት እዳርቅና ከረን**

10-11 ታሐሳስ 2005
ከረን - እርቅሬ

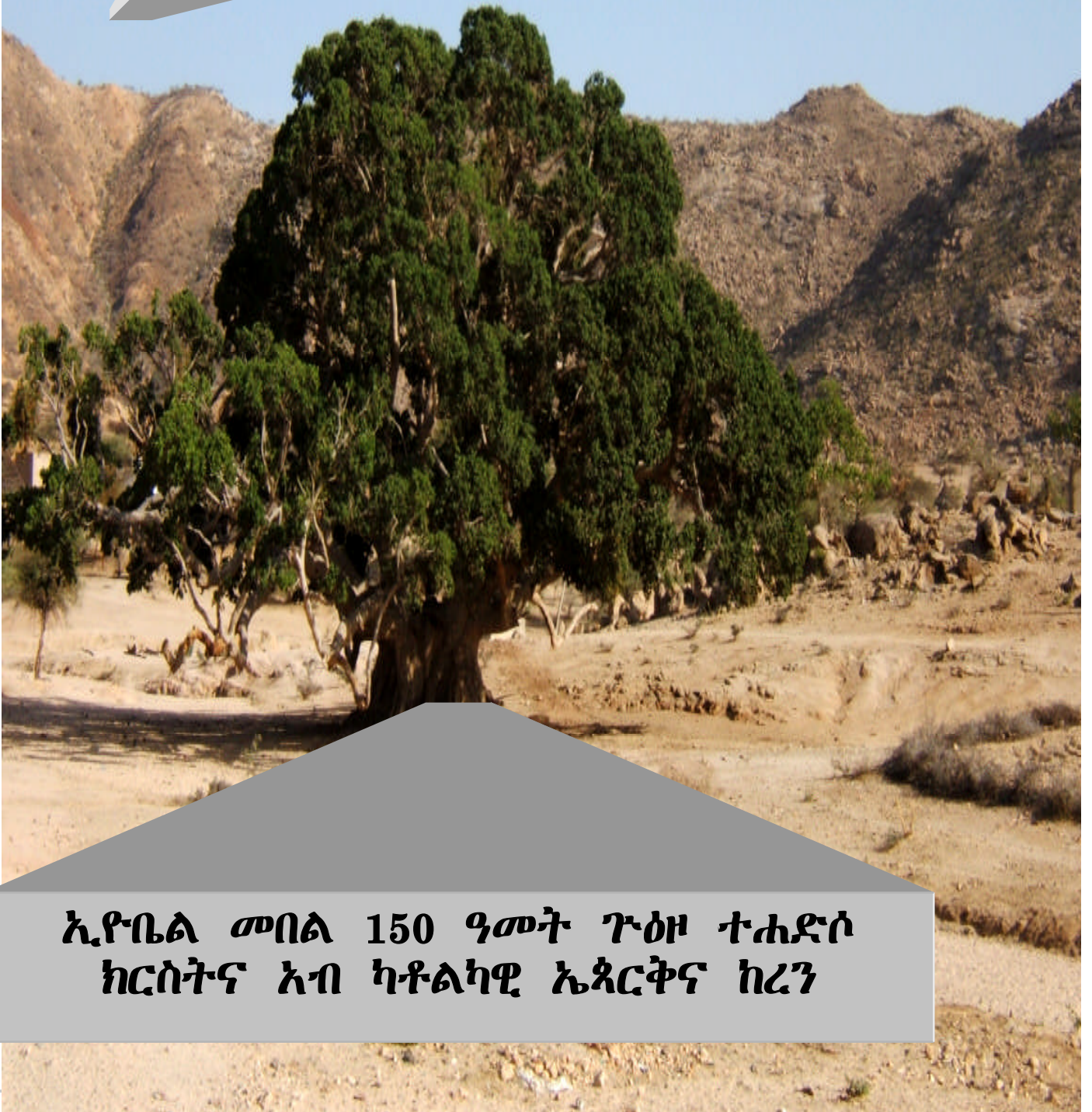
ደትባረክ እግዚአብሔር!

ሕንፃው ካተደራል

ደትባረክ እግዚአብሔር!

**ኪሠሪ
ፍሉይ ሕታም**

**ኢዮቤል መበል 150 ዓመት ጉዕዞ ተሐድሶ
ክርስትና አብ ካቶልካዊ ኤጳርቅና ከረን**

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

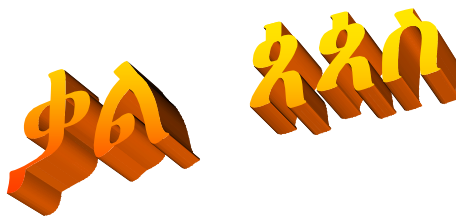
**ኮሚቴ ሥነ ጽሑፍ
ካቶሊካዊ ኤጳርቅና ከረን**

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ትሕዝቶ

	አርእስቲ	ገጽ
1	ቃል ጳጳስ	4
2	መጽሐፍ ቅርጽም ኢየሱስ	5
3	ሐጺር ታሪክ ሰበካ ከረን አብ መንጎ ሕዝቢ ብሊን ካብሊካዊ ወረት፡ አብ ምድረ ቦጐስ፡ ብካህናት ማኅበረ-ልኡካን (ቅዱስ ሺንቸንበሉስ ዘጸውሊ) 1850-1895	11
4	ሐዋርያዊ ስራሕ ማሕበር ንኡሳን አጎዋት ካፑቺኒ አብ ምድሪ ብለንን መንግሥት ቅድሚ ጽጽስና ደቀባት ካብሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራ 1894-1934	14
5	ታሪኸዐቀምስናታትን ቤት ጸሎታትን	19
	ደብረ ቅዱስ ሚካኤል አሸራ	19
	ደብረ አስተርእዮ ማርያም ሓልሓል	21
	ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ወስበንስረዮ	22
	ደብረ ማርያም ጽዮን ቀኒዕ	24
	ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ፊርሐን	25
	ደብረ አርባዕቱ እንስሳ ጉሽ	28
	ደብረ መድኃኔ ዓለም ኤደን	30
	ደብረ ኢየሱስ ዋስደምባ	33
	ደብረ ቅዱስ ገብርኤል ሃገር	35
	ደብረ ቅድስት ሥላሴ	37
	ደብረ ኪዳነ ምሕረት - ንገረን	39
	ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ሻርኪ	40
	ደብረ ቁስቋም ሽዕብ ሰለባ	42
	ደብረ መድኃኔ ዓለም ኢራ ትሕታይ	43
	ደብረ መድኃኔ ዓለም ሐመደይ	43
	ደብረ ልደታ ማርያም ሽናራ	46
	ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ መጋርሕ	48
	ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊብመንተል	51
	ደብረ ቅዱስ እንጦንዮስ ከረን	56
	ደብረ ቅዱስ እስጢፋንኖ ዓዘፋ	57
	ደብረ ቅዱስ ፍራንቸስኮ ኡርበብ	59
	ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ደረቀኦ	60
	ደብረ ቅዱስ ዮሴፍ በጉ	61
	ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ከረን	63
	ደብረ ኪዳነ ምሕረት ፈለዳርብ	64
	ደብረ ልደታ ለማርያም ግላስ	69
	ደብረ ኪዳነ ምሕረት ሓሸላ	73
6	ዘርእ ክህነት	77
7	ገዳማውያንን ገዳማውያትን	86
	ደናግል ደቂ ፍቅሪ	86
	ደናግል ቅድስቲ ሓና	89
	ደናግል ካፑቺን	96
	ገዳም ሲታውያን	99
	አሕዋት ላሳል	101
	ደናግል ኮምቢ	109
	ደናግል አርሰሊኒ	110
	አሓት ተራዳኢያት	114
	The Carmelite Sisters of Cahrity of Vedruna	115
	Maestre Pie Filippini – M.P.F.	117

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ኢየሱስ መበል 150 ዓመት ጉዕዞ ተሐድሶ ክርስትና አብ ካብሊካዊ ኤጳርቅና ከረን

“እዜንወክሙ ሠናዩ ዜና ዘይከውን ለኩሉ. . . (ሉቃ. 2፤ 10)”

ጸጋ እግዚአብሔር ኮይኑ ንሕና ክኣ ዕድለዐታት ብምኳን፤ እዚ ዝክፀ
ኢየሱስ አብ ዘመና ነብዕሎ ስለዘለና ንልዑል አምላክዐምስጋና ይኩኖ።

ሕዝቢ ኤጳርቅና ከረን ከም ካልእ ሕዝቢ ከባቢታት ሃገርና ካብ ራብዓይ ክፍለ ዘመን አትሒዞ ጸጋ ክርስትና ተቀቢሉ፤ ከምቲ ዘመኑ ዘፍቀዶ ምስ ብዙሕ ሰደትን ዓጸባን ምዝንባላትን እናተቃለሰ በቲ ናይ ቅድም አሰያይማ ምድረ በጎስ ዝበሃል ዝነበረ ናይ ሎሚ ዞባ ዓንሰባ፡ ነዚ ክርስትና እዚ ለቢሱ ክነብር ዝጸንሐ ኢዩ።

እንተኮነ መበል 18 ክፍለ ዘመን ነዚ ከባቢ እዚ ናይ ፈተና ዘመን ብምኳን ተደጋገምቲ ወራራት ቱርክን፡ ካብ ከሰላ ዝቅል ዝነበረን ካብ ራእስታት ዝፍኖ ብዝነበረ ወራራትን፤ ብዙሕ ሃሲያታት ዝወረደሉ ዘመን ነበረ።

አብዚ ግዜ እዚ ኩነታት ክርስትና ምስቲ ካልእ ከባቢ ክርስትና ርክቡ ስለዘቋረጸን፤ ዝነበርዎ ካህናትን ፈለስትን ከኣ ብሞት ምስተፈለዩ፤ ዝትክአም ብምስኣን ስብከተ ወንጌል እና ደከመ ብምጻእ፤ ብፍላይ ነቲ ወራራት ቱርክን ካልእን ንምዕጋት ከኣ ሃይማኖት ምቅያር ከም እንኮ አማራጺ ስለዝረከመዎ ብዙሕ ከባቢታት ምድረ በጎስ ሃይማኖት ክልውጥ ተገደደ።

ብሰንኪ እዚ ወራራት ምርኮን ጭውያን ብዘጋጠሞም ሰላም ስኢኖም አብ ሐዘን ይርከቡ አብ ዝነበሩሉ ግዜ ሰባክያን ወንጌል ዘማሕበረ ቅ.ጢንቸንሶ ዘጳውሊ ዝኮኑ ቅ. አቡነ ያዕቆብ አብ ምድረ ሐበሻ ተላእኩ፤ ምስኣቶም ከም መሳርሕቶም ዝመጹ ከኣ ከም በዓል አባ ዮሐንስ እስቴላን አባ ዮሴፍ ሳፔቶን ከኣ ብ1851 ምድረ መንሳዕን ሰኩናን ከረንን በጃክን ሐባብን ብምብጻሕ ናይ ጨራ ተስፋ ኮንዎም። እዚ ናይ ተስፋ ጨራ ንሐዘኖም አብ ሓጎስ ዝመልስ ኮይኑ ምስ ረከመዎ ከኣ ነቲ ንሳቶም ዝሰብክዎ ዝነበሩ ክርስትና ምስ እቲ ረሲዖምም አብ ፍሉይ ልምድታት ክርስትና ተደራቲ ዝጸንሐ ክርስትናኦም ዘሓድስን ዘበራትዕ ን ኮይኑ ስለዝረከመዎ ነቲ ዝነበሮም ክርስትና ብሓዲሽ ስብከተ ወንጌል ዳግም ሕያው ገበርዎ።

ካብዚ ግዜ እዚ - ሚሩ ጸጋ ጥምቀት ዘይነበሮም ብምጥማቅ አብ ዓድታት ከኣ ቤተ ጳሎታት ክትከላ - መራ። እቲ ጨረጁ አብ ኣረሚንነትን አብ ናይ ከባቢኦም ሃይማኖት ዝንባሌ ዘርእዩ ዝነበሩ ከኣ ክርስትናኦም ኣሓዲሶም ክነብሩሉ ዝ- መሩሉ ግዜ እንሆ 150 ዓመት መሊኡ ቢልና ኢየሱስልዩ ተዘክሮ ተሓድሶ ክርስትና ቢልና ነብዕሎ ኣለዎና። እዚ ሓዲሽ ስብከተ ወንጌል ነቲ ደኪሙን ሃሲሱን ዝነበረ እምነት ክርስትና ብመምርሕን መንፈስን ኮክሓ ሃይማኖት ዝኮነት መንበረ ጴጥሮስ ዳግም ብምብርባር ናይ ምድረ በጎስ ቀዳሞት ካብሊካዊያን ኮኑ። እዚ ኢዩ እቲ ተሓድሶ ክርስትና ቢልና ሰሚናዮ ዘለና።

ድሕሪ ናይ ዘመናት ድካም ስብከተ ወንጌል እዚ ወገን እዚ ክርስትናኡ እናደልደለ መጸ። ከም ሳባቤኑ ቁምስናታትን ገዳማትን ኣብያተ ትምህርትን ክምስረቲ - መሩ። እንሆከስ እታ ዓ ባይ ጸጋ እግዚአብሔር ሰሲና። ብ21 ታሕሳስ 1995 ዓ.ም.ፈ. ደረጃ ኤጳርቅና ክትከውን በቂ። እኒሆ ከኣ 10 ዓመት ምስርታኣ ምስ እዚ ዓቢ ኣጋጣሚ ጨሚርና ነብዕሎ ኣለዎና።

ኣ ሕዝብ እግዚአብሔር እንቋዕ ነዚ ብርሃን ንምብዓል ኣብቅዓና እናበልኩ ንኩሎም ኣብዚ ግራት እዚ ሕይወቶም ዘወፈዩን ድካምምን ሓገዞምን ዘበርከቲ አምላክዐ አብ ሰማያዊ መንግስቲ ኣክቢል ጽድቁ ይሃበም። ንዓና ከኣ እንቋዕ ደስ በለና እናበልኩ ክርስትናዊ ሕይወትና ክንነብሮ እሞ ንክርስቶስ ኢየሱስ ክንምስክር ምእንቲ ክንርከብ ንተዓጠቅን መንፈሳዊ ተሓድሶን ቁርጺ ፍቃድን ጌርና ንድሕነት ኣሕዋት ካብ ዝቀደመ ብዝሓየለ ተላዓ ልና ናይ ዘመንና መብራህቲ ክንከውን ልዑል እግዚአብሔር ይሓግዘና። ረድኤት ወላዲተ ኣምላክ ኣዴና ከኣ ኣይፈለየና።

+አባ ኪዳነ የዕብዮ
ጳጳስ ኤጳርቅና ከረን

ይትባረክ እግዚአብሔር!

መጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ኢየሱስ

(አባ ከብርሃኑ ጸጋይ አብ መከፈቱ ናይ ኢየሱስ አስተምህሮታት
ዝገብዎ ኣስተምህሮ)

ኢየሱስ (እልልታ) በብ50 ዓመት ዝነበር ቅዱስ ዓመት እዩ (ዘሌ.25:10)። ዓመት በረከቡ እውን እዩ (ዘሌ.25:21)። ኢየሱስ ሓምሳ ዓመት፡ አብ ሓይ እግዚአብሔር ዝገበሮ ዓብይ ፍጻሜ ተመርኩሱ ዝኸበር ዝኸር እዩ። እዚ በዓል'ዚ፡ ደቂ እስራኤል ንምድሪ ተሰፋ ኣትዮም ምስ ወረሰዎ ክነከር - መረ። በዚ መሰረት ከኣ፡ ንሕና ሰበካዎ ከረን፡ ሎምዘበን መበል ሚእትን ሓምሳን ድሕነትን ዳግም ምሕዳስን ምሕያልን ክርስትናና ዝኮነ ዓመተ ኢየሱስ ክነኸበር ንርከብ ኣለዮ።

ነዚ ዓመተ ድሕነትን ዳግም ምሕዳስን ምሕያልን ክርስትናና እምበኣር፡ ዓመታት ምቅዳር ጥራይ ዘይኮነ ድሕረ ባይታ እዚ ፍጻሜዚ ምፍላጥ እውን የድሊ። እዚ ሎሚ ሰበካዎ ከረን ተባሂሉ ዝሰመ ዘሎ ዞባ ዓንሰባን ሳሕልን፡ እቲ ብጥንቲ ክርስትና ኣብ ምድሪ ሓበሻ ዝኣተወሉን ዘስፋሕፋሓሉን ዞባ ምንባር፡ ቅርስታት ሃገረ-ናግራንን ደብረ ሲናን፡ ልምድታት ሕዝቢ፡ ከም ምክበር ሰንበትን ብክርስቲያናዊ ኣስማት ምጽዋዕን፡ ከም ክርሎ ኮንቲሪኒዝ ዝኣመሰሉ ጸሓፍትን ጽሑፋትን ታሪኽን የመልኩዩ። እንተኮነ መንብሮ እቲ ሽቡ ኣብዚ ዞባዚ ዝቐመጥ ዝነበረ ሕዝቢ ጉሰነት ወይ ብሰበክዎ ሳግምነት ኣብ ምክራ ዝተላዕለ፡ ኣብ መሓዲ ትምህርትን መንበረ መንግስትን ርሑቕ እዩ ዝነበረ። ኣብ መበል 1800 ዓመት ከኣ መንግስቲ ሓበሻ ኣብ ኣምሓራ መንግስቲ ቱርኪ ኣብ ሱዳን ኣብዚ ከባቢ እናተራኸቡ ብምስሕሓም ነዚ ሕዝቢ ከጥፍእዎን ባህሉን ሃይማኖቱን ከለውጥዎን ከፈታተኑ ተረክቡ።

ቱርካውያን፡ ንሙ-መርያ ጊዜ፡ ኣብ 1822 ኣብ ሱዳን - ሱዳን - ንሳሕል ወራር ኣካዮዱ። ደጃት ወቤ ብግዲኡ ኣብ 1842፡ 1848፡ 1850 ነዚ ዞባ በብጊዜኡ ብዝተፈላለየ መኣዝናት ሰፊሕ ወራራት ብምክያድ ንሕዝቢ እታ ዝነበረት ክርስትናኡን ዝምድናኡን ኣላሕሊሑ ዚያዳ ናብ እስልምና ኣቃልዖ። ቱርካውያን ንወራር ደጃት ውቤ ዓጻፋ ከምልሱ ኣብ ከሰላ ኣብ 1850፡ 1854 ንከረንን ከባቢኡን ዘመቱ።

እዚ ፍጻሜታት ክኸውን ከሎ ኣብ ክርስትያን ሓደ እኳ ዘድህበሎም ኣይነበረን። ሽሕፂ እቶም፡ ኣብ ማእከል ሃገር ዝነበሩ መራሕቲ ሃይማኖት ክርስትናን መንግስትን ካቶሊካውያን ምእንቲ ከይኣትዉዎም መንገዲ ዓጺዮም ዝኸልክልዎምን ዘሳድድዎምን እንተነበሩ ናይ ክልተ ገዳማት፡ ደብረ ሲናን ጸዕዳ እምባን ፈለሱት ግን ንካቶሊካውያን ካህናት ንክሕግዎ ክሓትዎም ተረክቡ። እንተኮነ እቶም ካቶሊካውያን ልኡካው ወንጌል ናብ ማእከል ሃገር እምበር ናብ ናይዚ ከባቢ ዞባታት ዝጥምቱ ኣብ ርእሲ ዘይምንባር ኣብ ባጽዕ እንዳ ናይብ እውን ኣብዚ ከባቢ ንክይከዱ ፍቃድ ይኸፍኡ ነበሩ። ብኣጋጣሚ ግና ኣብ ዮሐንስ እስተላ ምስ ሳፕቶ ብ1851 ብዘይፍቃድ ናይብ ናብ መንሳዕን ሰኩናን ከረንን በጃክን ሓብብን ብምብጻሕ ዳህሳስ ኣካዮዱ።

በዚ ዳህሳስ ሕዝብታት እዚ ከባቢ ብምልኡ ክርስትያን ከም ዝነበሩን ካህናት ኣገልገልትን ሓለውትን ብምስሕን ሃይማኖቶም በቲ ሽቡ ዘስፋሕፍሕ ግዝኣት ቱርኪ ከም ዝቅይሩን ተገንዘቡ። ብሓቂ ድማ እቲ ናጥም ኣብዚ ከባቢ ምብጻሕ ናይ ቃልሲ ግጥም ፈጠረ።

ኣብ ዮሐንስ እስተላ ንቆልዑት ከይተጠመቁ ከይሞቱ ብምባል ኣብ ዘዝኣተውዎ ዓዲ ከጠምቅን ከምህርን - መረ። እንተኮነ ፈቆራታት ብሓደ ወገን ንቆልዑት ከድሕን ኣይኮነን ጠቢብ ስለዝኮነ ዘዝጸበቁ ክበልዎም እዩ። ብካልእ ወገን እውን ናይ ውቤ ሰለይቲ እዮም ቢሎም እንከጸልምዎም ተራ ሕዝቢ ግን ብጽቡቕ ተቀበልዎም። ኣብ ዮሐንስ እስተላ ብ1853 ከረን በጺሑ ተመልሰ። ብድሕሪኡ ግና ቱርኪ ኣብ ከሰላ ንሕዝብታት ባርካ ኣላዲሎም ንከረንን ከባብን ብምውራር ልዕሊ 300 ሰባት ጨዊዮም ንከሰላ ወሰድዎም።

ኣብ ዮሐንስ እስተላ ሰዲቡ ነቶም ዝተጨዊዩ ብሓባር ብዘይፍልልይ ሃይማኖትን ዓሌትን ናብ ሰባምን ኣብ ቦታኦምን መለሰም። በዚ ሠናይ ተግባር እዚ ሕዝቢ ከባቢ ከረን በብቅዱሳን ናብ ካቶሊካዊ እምነት ተመልሰ። ካቶሊካዊት ቢ/ክርስትያን ድማ ምቅማጣ ኣብ ከረን ብምግባር ሓዋርያዊ ኣገልግሎት ክተወፍሩሎም ተረክቡ። በዚ ፍጻሜ ቅድሚ 150 ዓመት እቲ ተጨዊዩ ሃይማኖቱ ክልውጥ ዝግደድ ዝነበረ ሕዝቢ ክድሕንን ሃይማኖት ከሕድስን ከሕይልን ተረክቦ። እቲ ዞባ ወራራት ዝነበረ ዞባ መዕቆቢ ኮነ። እዚ ፍጻሜ ንዘርኣየና ኣምላክዎ ከምስማን ኢየሱስ ተኣዊቑልና። ስለዚ ዝሓለፈ ታሪኽዎ ክርስትናና ብምትንታን መንነትና ክንፈልጥ ይግብእና። ዓሚቑ ገምጋም ብምክያድ ነቲ ዝሓየለ ጎድንና መሊሰና ከነገልብቶ፡ ነቲ ድኩም ጎድንና ድማ ክንእርሞ መብጽዓና ነሐድስ።

ኣብ 1854፡ ብጊዜ ወራር ቱርኪ፡ ኣብ ከረንን ከባቢኦን ዝተራእየ ገለ ሓያል ጎድንታት ንምርኣይ እምበኣርከስ ነም ዝሰዕሶ ነጥብታት ከም ኣብነት ክንጠቅሳ፤

1. ኣሰላምን ክርስትያንን ደቂ እዚ ከባቢ ንቤተክርስትያን ከም ናቶም ንብረት ምሓም፤
2. ኦርቶዶክስ ተዋህዶን ካቶሊክን ክርስትያን ኣብዚ ከባቢ ፍሉይ ርክብ ሓድነት ዘለዎም ምክራ፤
3. ብግዜ ጸባባን ሕማም ፈራን 1884 ዓም. ኣሳላት ወንጌላዊት ቤተ ክርስትያን እውን ብሕክምና ንሕዝቢ ኣብ ምርዳእ ኣብዚ ከባቢ ብምትሕግጋዎም ክርስትያናዊ ዝምድናኦም ዘረጋገጹሉ እዋን ምክራ (Aren, G., Evangelical Pioneers in Ethiopia, Uppsala, 1978, p. 292)፤
4. ክጠፍእ ተቓራኒ ዝነበረ ክርስትና ብሓዲስ መልክዕ ምጥባዕ፡ ቅዱሳናታት ምትካልን፡ ትምህርቲ ክርስትና ምስፍሕፋሑን ኣብ ታሪኽዎ እዚ ዞባ ዘይፍለጥ ዝነበረ ናይዚ ኩሉ ምንጪ ሓይሊ ዝኮነ ገዳም ዘርኣክህነት ኣብ ከረን ምምስራቱን።

ሎሚ ድሕሪ 150 ዓመት ከነታት ክርስትናና እንክንዕዘብ ግን እዚ ዚሰዕብ ድኩም ጉድንታት ክንቆልበሉ እሳቦ፤

1. ክርስትና ምስቲ ፈለማ ዝተኣታተወሉ ዘመን ምስ ዝነጸጸ እምብዛ ዘይምስሳኑ፤
2. ኣብ ሕዝቢ ናይ ሃይማኖት ተግባር (ናይ ፍቅሪ ስራሕ) ስራሕ ኣይተራእዮን፤
3. ክርስትና ብቋንቋ ሕዝቢ ይወሃብ ዘይምህላውን ምስ ዕድመ ናይ መንእሰያት ዘይገናዝብ ስርዓታዊ ጥራይ ምክራ።

ኣብ መደምደምታ፡ ነምዎ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ውሑዳት ነጥብታት ብሓጺር ወሰ ክነብል ዝደለና፡ ንሕዝቢ ኣብ እተሕብሩሉ እዋን፡ ስራሕ ኢየሱስ ኣብ ምትንታን፡ ምግምጋምን መደባት ኣብ ምውጻእን ምእንቲ ክሕግዝኩም ንምብርራህ እዩ።

ሓጺር ታሪክዕለባዕከረን አብ መንጎ ሕዝቢ ብሊን

(ንዝክሪ በዓል ኢየሱስ 150 1854-2004 ዝተገብረ ኣስተምህሮኣዊ ጽሑፍ)

1. ድሕሪ ባይታ
2. ቅድመ ክርስትና
3. ተሓድሶ ካብኢካዊ ክርስትናን
4. ሎምን ሓዋርን

ድሕሪ ባይታ

ነቲ መሰረት ዘለዎ ሕዝብ ሕዝብ ወይ ወይ ወይ መልእክቲ ክርስቶስ ክሳብ ዘይተጸረረ ልምድን ባህልን ቀዳሞት ብክርስትያናዊ መንፈስ ክጥመቑ ይግባእ። ከመይሲ፡ ሕግን ትምህርትን ወንጌል ኣብ እንታይነት ወድ ሰብ፡ ኣብ ኣካል ወድሰብ ዝሰረጸ እምበር ብላዕሊ ላዕሊ ዝተጠቐመ ወይ ብላዕሊ ዝተወጠሐ ተግባራዊ ኣይኮነን። ጐይታና ጭፍራታትን ሰራዊትን መላእክቲ ሰዲዱ ብሓይሉ ብመለከትን በርቅን ነጐዳን ኣዋጃቲን ትምህርቲን ከውርደልና ምክኣል። ንሱ ግን ንድካታት ኢየ ክምህር መጻኢ ኢሉ ኣብ ቤተልሂም፡ ኣብ በዓቲ መሳሊ መመገብ እንሰሳ፡ ኣብ መንጎ ንሶትን ተራ ድካ ሕብረተሰብ ይሁዳን መጸ። ከም ጸራባዊ ኣብ ሓንቲ ምስኪን ስድራ ከም ተራ ሰብ ዓበዩ። ከኣሌ ኩሉ መልዕልተ ኩሉ ጐይታ ክንሱ፡ ከም ዝኹነ እስራኤላዊ፡ ኣብ ቤተመቐደስ ንርእሱ ነቶም ካህናት ሕጊ ሙሴ ኣድነን። ብሕግን ስርዓቶምን ባህሎምን ከኣ ተገዝኤ። ጥምቀት ዘድልዩ እቲ ንጹሕ ጐይታ ጥምቀት ሓዊ ክነሱ፡ ብማይ ዮርዳኖስ፡ ብኣገልጋሊኡ ዮሐንስ ወዲ ዘክርያስ ተጠምቀ። ነቲ ሕጊ ሙሴ፡ ነቲ ሕጊ ኣይሁድ ምስ ልምድታቲ ኣክበሮ። ክምልኦ እምበር ከፅንዎ፡ ክሰብሮ ከምዘይመጸ ባዕሉ ምሂሩና። ነቲ ባህሊ ተቐባል ክርስትና ድማ ኣይነፅብሮን ኣይነጥፍኦን ኣብ ክርስትና ብምርዓም ክብ ነብሎ ንቐድሶ። ኣብታ ቀዳመይቲ ማሕበር ክርስቶስ ክርክርን ክትዕን ግዝረትን ዘይግዝረትን ተላዒሉ ኣብ ብዙሕ ከምዝበጸሐ ቅዱስ ጳውሎስውን ኣካሊ መብርህን መምርሕን ከምዝሃበሉ ንዝክር። ብስሩ ነዚ ዕብራዊ ባህሊ ኣቦና ኣብርሃም ካብ ፈርዖናዊት ግብጻ ከም ዝረዓም ታሪካዊ መርትዖ ኣሎ። ዕብራውያን ኣብኡ ንኣስታት 430 ዓ መታት ምስ ተኣልዩ ካብዞም ኩሻውያን ሕዝቢዚኦም ብዙሕ ምድራውን መንፈሳውን ትምህርቲ ከም ዝቐሰሙ ርዳእ ኢዩ። ሙሴ ንባዕሉ ቦታ ንል ፈርዖን ዝነበረት ልዕልቲ ሕጋዊ ወዳ ከዩኡ ዓበዩ። ናይ ምሉእ ፈርዖናዊ ልዑል መሰል ነይርዎ። ብቋንቋ ብባህሊ ወዘተ ከምኡም ነበረ። ነቲ ኣምልኮ ሓደ ሓቀይዐ ኣምላክ ምስቲ ልምድን ባህልን ዕብራውያን ደራቡ ይጓግዝ

ነበረ። ከም ሕይወት ድሕሪ ሞት ዝብል ኣምር ተመሳሳሊ ኣይነበረን? ኣብ ክልቲኡ ሕዝብታት፡ ናይ ዕብራውያን ሰበክ ሳማዊ ሕብረተሰብ ካብ'ቲ ነባርን ጥንታውን ግብጻዊ (ኣፍሪቃዊ) ስልጣኔ ብዙሕ ከምዝተማህረ እሙን ኢዩ። ዓሊታውያንን ቁናናትን ጸሓፍቲ ታሪክን ካልኦት ስነፍልጠታውያንን ንግብጽን ስልጣኔኦን ጸዕዳ ኖራ ብምልካይ ሲማዊ ኢሎም ሽም ጠቅዑሉ። እዚ ሕዝቢዚ ግን ኩሻዊ ምንባሩ ንሲና ተሳጊሩ ነቲ ቀረባ ምስራቕ ዝበሃል ከባቢውን ይገዝእ ከምዝነበረ ታሪክ ይምስክር። እቲ ስነሕይወታዊ፡ ልሳናዊ፡ ባህላዊ፡ ሰነፋጣውን ሰነመንግስታውን ምትሕንፋጽ ቦትኡ ሓልዩ። እቲ ሕዝቢ መብቁላውን መሰረታውን ቦትኡ ክሕደግ ግን ካልእ ተልእኮ የርኢ። ከም በዓል ጊብሰን ዝኣመሰሉ ዓ ሊታውያን ንኣፍሪቃውያን ከናሽዉ ዘይፈሓርዎ ጉድጓድ ኣይርከብን። ገሊኦም ጸሓፍትውን ነቲ ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ ዝርከብ ኣስራት ፍልጠት መንዚያም ወይ ሓዋርያም ኣብ ዘይትጉሙ ወተፍዎ።

ኣደና ቅ.ቤ.ክርስትያን ኣብ ሕምብርቲ ሮማዊ ግዝኣት እንክትትከልን ክትዝርጋሕን ብዙሕ ዘይክርስትያናዊ ልምድታትን ባህልታትን ርዲማ፡ ንኣገልግሎት ወንጌል፡ ንመንፈሳዊ ሕይወት ሕዝባ ኣውዒላቶ።

ቅ. ኣቦና ኣቡነ ያዕቆብ ዮሴፊኖስ ሓዲስ ግራት ወንጌሎም ክኸሰኩሱ ብ1839 ንዓድዋ ምስ ኣተዉ፡ ነቶም ዝተቐበልዎም ካህናት ቅድሚ ተሓድሶኣዊ እምነት ክርስትና ሮማ ምምሃሮም፡ ኣብ እንዳ መድሓኔ ዓለም ነዊሕ ሱባኤ ብምግባር ከቢድ ዕማም ስርሖም ኣስተንተኑ። ጸለዩ። ነቲ ቅድሚኦም ዝተገብረ ጌጋ ፖርቶጎላውያን ኢየሱሳውያን ልኡካፅ ወንጌል ከይደግሙ ቁሪጸም ተላዕሉ። ከም ሓደ ተራ ፈላሲ ወዲ ሃገር ኩኡ። ናብርኣም፡ ክዳኖም፡ ልሳናም ፈጸሙ ረዓመ። ቋንቋ ግእዝን ስርዓተ ኣምልኮኡን መለኩ። ከም በዓል ፓየስ ዝኣመሰሉ ውሕሉላትን መስተውዓልትን ልኡካን ቃሉ ንቤ/ክ ኣብ'ቲ ውዕሎኦም ጽቡቕ እንክተክልዎ ተቃለሱ። ካልኦት ዘይዕውታት ከም በዓል ኣቡነ መንዴስ ግን ኣፍረስዎ ደኣ። ጥምቀት፡ ከም ሓዲሽ ክህነት፡ እንደገና ምብራኸዐ ኣብያተ ክርስትያን፡ ከምኡውን ስርዓተ ኣምልኮ፡ መርሓ ኣዋርሕ ...ወዘተ፡ ዕግርግር ኣተዎ። ስራሕ ወንጌል ተዛሕዝሑ። ውግዘትን ቊጥዓን ነገሰ። ጉዳይ ሃይማኖት ዝተደገሙ 8 ዓበይቲ ውግኣት ኣብ ከባቢ ጐንደር፡ ላስታ፡ ትግራይ ወዘተ ነተጐ። ሕይወትን ንብረትን ከኣ በረሰ። ልኡካፅ ቃሉ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ካብ ዝተቐትለ ዝተኣሰረ ዝተሰጎሞ ኩነ። ቅ.ቤ/ክርስቲያን ነቶም ብዘይ ጓሳ ተበታተኖም ዝዘክቡሉ ደቃ ከቶ ረሲዓቶም ኣይትፈልጥን። በብግዝይኡ ውፋያት ሰበክቲ ሰዲዳ፤ ንበዓል ብፁዕ ኣጋታን- ሎ፣ ምስ ብጽቶም ኣብ ጐንደር፣ ኣብ ኣደባባይ ኢየሱስ ብገዛእ ድባራ ምንኩሰንኦም ዝተሓንቁ ሰማዕታት፣ ንበዓል ኣቡነ ጦብያ ገብረእግዚኣብሔር፣ ብጭካኔ ስደት ማዕረ ሳዕሪ በረካዕ ምምጋብ ዝበጽሑ፣ ንኣቡነ ኣንድራደ ኣብ ጅዳ ክሳዶም ብሴፍ ዝተቐንጸሉ ...ወዘተ። ኣሕዋት ዳባዲ (ሰነፍልጠታውያን ዳህሰስቲ) ብርቱዕ ሃንቀውታ ገሊኦም ክርስቲያን ንካቶሊካዊ ክህነት ምግሃዱ ምስ ኣበሩ፣ ምስቲ ነባር ታሪኽዕ ሓዊሳ ቅ.ቤ/ክርስቲያን ንኣቡነ ያዕ ቆብ ክትልእክዎ ወሲኖ። ገሊኦም ኣብ'ቲ ናይ ዘመናዊ ልዕሊ ሓያላዊ ብድዕ ተጽጊዖም ባህላውን ካልእን ዕንወት ዘስዓቡ ድኩማት ሰበክቲ ኣብ ላቲናዊት ኣሜሪካ ዝገደፍዎ በሰሳ ኣይርሳዕን። ሕሉፍ ሓሊፍዎም ሓደሓደ ካብኦም ነቶም ዘጥምቑዎም ዝነበሩ ደቂ ኣፍሪቃ ነፍሲ ከምዘላቶም ይጠራጠሩ ነበሩ። ቅ.ኣቦና ያዕቆብ ግን ናይዚ ተጽራሪ ብሩህ ወፊራ ሒምልና መጽ። ዕውት ዳግማዊ ሰባኪ ካቶሊካዊ ክርስቲያን ንምክህን ከኣ በቐዑ። ንሶም ኣብዚ ብሓደራ ዝተዋህበም ግራት ሓደራ፣ ናይቲ ወቕቲ ፖለቲካዊ ሕንፍሽፍሽን ፈተናን ብዘየገድስ፣ ዘርኢ ቅድሚ ምዝርኣም እቲ ግቡእ ምድላዊትን ሚላን ከምዝተጠቐሙ ብቑንጽሉ ኣብ ላዕሊ ኣውጊዕና።

እምበርኣርክስ መለኰታዊ መልእክቲ ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ብመሳርያንት ባህልን ታሪክን ይተሓላለፍን ይዝርጋሕን ከምዝነበረ ነስተንትን። ኣብ ብሉይ ኪዳን እግዚኣብሔር ንእስራኤላዊ እንታይነት ከም መርኣያ ደቅ ሰብ ጌሩ ተጠቐምሎ። ኣብ ሓዲስ ኪዳንውን እንተከፀኑ ጐይታና ባዕሉ ብዕቱብ ምሂሩና ኢዩ። እቲ ዝጥቀመሉ ዝነበረ ቋንቋን ኣተሓሳስባን ኣብ ባህሊ እቲ ሕዝቢ ዝጠሓሰ ነይሩ። እዚ እንክንብል ግን፣ ባህሊ መሳለጥያ መለኰታዊ መልእክቲ ደኣ ይኩንምበር እቲ ሓደ ካብቲ ሓዳ ንጹርን ልሉይን ኢዩ። ኣብ መዓልቲ ጳራቅሊጦስ፣ እቲ መጽናንዲ ንሓዋርያ ጴጥሮስ ቦታ ንሱ ዝተጠቐመላ እንኮ ልሳን ኣራማይስጢ፣ ናይቶም ብዙሓት ሰማዕቲ ማለት ኣብ'ቲ ቤተ መቐደስ ኢየሩሳሌም ካብ ዝተፈላለዩ ዓድታት ዓ ለም ንበዓል ጳራቅሊጦስ (ጴንጠቄስጦ፣ በዓል 50) ተኣቢዮም ንዝነበሩ ኣብ ሓደ ቅጽበት መልእክቲ ብተኣምራታዊ ኣገባብ ከስምዖም ክኢሉ።

ቅድመ ክርስትና

ብዛዕባ ሰበካ/ ኢጳራት ክረን እንክትርክዎ መብዛሕቲ እቲ ውክሳ ብዛዕባ ብሔር ብሊን ኩይኑ ነቶም ብዓይኒ መንፈስ ፍንጫሕ መሰንገሌ ዝከፁ ካልኣት ኣሕዋትን ኣሓትን ምእመናን የካትት። ንኣብነታዊ መጽናዕቲ ታሪኽዕ ግን ኣብዚ ብሔርዚ ክጸቕጥ ኢየ።

ከምቶም ካልኣት ሕዝብታት ኩሽ ኣፍሪቃ ሕዝቢ ብሊን ጥንቲ ብእምነት መናፍስነት ዝጸንዔ ከም ዝነበረ ግሉጽ ኢዩ። እቲ ካልእ በዓል ልሳ ሴም እውን ከምኡ ከም ዝነበረ ርዳኢ ኢዩ። ርግጽ ኣብ መንጎቲ ነባርን ነዊሕን ታሪኽዕሃገር ኣምልኮ

ጣዖት ከም ዝኣተወ ዘጠራጥር የልቦን። ኣምላክዕ ኣልምንቃህ፣ መሓረም (ኣምላክዕ ውግእ)፣ ኣምላክዕ ባሕሪ ...ወዘተ ካብ ከባቢ ሃገር ከም ዝተኣታተወን ኣብ ቤተ መንግስቲ ከም ዝነገሰን ይፍለጥ። ኣብ ከባቢ ቀይሕ ባሕሪ መንግስቲ ጥንታዊ ሕዝቢ ሳባ ምስ ገነነ፣ እምነቲ፣ ባህሉ ስምህንድሰናኡ፣ ቋንቋኡ ሰፍሖን ተዘርገሑን። ኣብ ገሊኡ እዚ ክስተት እዚ ምስ ግሪካዊ መዘንኡ ይራከብ። ንኣብነት እቶም ኣማልክቶም ፓስይዶን መሓረምን እንተ ኣወዳደርና ካልኣትውን ሓደ ዓይነት ምክሃድም ንዕዘብ። እቲ ዋና መልእክቲ፣ምበኣር እምነት እቲ ኣብ ጊዜ ቅድሚ ክርስትና ዝነበረ ሓፋሽ ሕዝቢ መናፍስታዊ ምንባሩ ኢዩ። ኩሻውያን ከም በዓል ኣገው ዓፈር ሳዖ ብጃ (ሕዳርብ) ሶማል ኦሮሞ ሲዳማ ...ወዘተ ናይዚ መስመር ኣምልኮ ተከፍልቲ ነይሮም። እቶም ጥንታውያን ግብጻውያን፣ ሊብያውያን፣ በርበርራውያን፣ ጹንጣውያን፣ ከንዓናውያንውን ብርዕማ መግዛእቲ ግብጺ ከምኡ ከም ዝነበረ ደሓር ግን ብጣዖትነት እስያ ከምዝተበከሉ ኣንፈት ይርኣ።

ኣብ ኩሻዊ መበቄልን ኣተሓሳስባን፣ ሓደ ኩላውን ጠቐላልን መንፈስ ምስ ንኡሳን መናፈስቲ ወናኒ፣ ሓዳጊን ገባሪን ፍጥረት ከምዝከፀኑ ርድኢት ነበረ። ንኣብነት ጃር እንክብል፣ ብቅድመ ክርስትያናዊ ሓተታ ብሊን፣ እቲ እንኮን ወናኒ ሰማይን ምድርን ኣብኡ ናይ ዝርከብ ኩሉ ጐይታን ማለት ኢዩ። ጃር፣ እቲ ኣምላክዕ ጃር፣ እቲ መሕደሪኡ። ከምኡ እውን ኣብ መንጎ ኦሪሞ ኣዶና እቲ ዓብይ ኣምላክዕ ኩይኑ፣ ዋቃ ከኣ እቲ ዝነኣሰ ነበረ ...ወዘተ። ኣምልኮዕ ኣርጭ (ንጉስ ገበል) ኣብ መናፍስታዊ ኣምልኮዕ ዓቢ ቦታ ኣለዎ። ገበል ንገበልነቲ ዘይኩነ ከም ማሕደር መንፈስ ኢና ክንርእዮ ዘለና። ኣብ ጽውጽዋዊ ታሪኽ ነገስት ገበል ዓቢ ቦታ ሒዞ ይርከብ። ካብቶም ነገስታት ሓደ ኣርጭ ፩ይ ካልኣዩ ድማ ኣርጭ ዳግማይ ተባሂሉ ይጥቀስ። ሎምውን እንተከፀኑ ገበል ኣብ ማጨሎት ካብ ኣማንያን መሳጢ ተስሕቦ ይረክብ። ኣገደስቲ ቦታ ማያት፣ ቀላይ፣ ሩባ፣ በረክቲ ቦታታት፣ እምባታትን ዓብይቲ ኣእዋምን ...ወዘተ ተመለክቲ ዘይኩነስ፣ መካናት ኣምልኮ፣ መሳለጥያታት ኣምልኮዕኢም ነይሮም።

ምስዚ ብዝተሓሓዘ “ዛር” ዝብል ቃል ካብ “ጃር” ከም ዝተወራረሰ ስነልሳን የረጋግጽልና። እቲ “ዛ” ዝብል ድምጺ ናይ ትግርዕ ስልቲ ብምክሃኡ ኣብ ካልእ ቃላትውን ይክሰት። ንኣብነት “ዛና” “ጃና” ሓርማዝ ንማለት፣ “ስመጃና” “ሲምጃና”፣ “ድምበዛን” “ድምበጃን” ...ወዘተ። ዛር ናይ ኢጋንንቲ፣ ናይ ክፉኣት መናፍስቲ ስያሜ ምክሃኡ የስምዕ። እቲ መበቄሉ ግን ካብ ጃር ዝብል ቃል ምክሃኡ ኢዩ።

ኣብ ባህሊ ብሊን ምስ እንምለስ፣ እቲ ንኣምላክዕ ዝምልከት “ጃር” ዝብል ስያሜ፣ ነቲ ከኣሌ ኩሉ ፈጣሪ ጐይታ፣ ከምቲ ካልእ ኩሻዊ ኣምራት መለኮት፣ ነቲ ኣብ መልዕልተ ኣርያም ኣብ ልዕ ሊ ደመናታትን ውሽጢ ውቅያኖሳትን ኣፍላግን እምባታትን ጐይታትን በረካን ዱርን ጐልጐልን ዝነግስ፣ ማዕሙቕ ልቦናናን ሓንጐልናን ዝስንጥቕ ጐይታ ይውክል። ነቲ መሕደሪኡ ከኣ የመልክት። ስለዚ ምስ ክርስትና ሰማይ /ዓስተር/ ሰማ ዝብላ ቃላት ብልቓሕ ካብ ጐረቤት ቋንቋታት ተወስደ። ሓተታ መለኰት ብልሳኑ

እንተዘምዕብል ነይሩ ግን ካልእ ዕቲብን ኢዕ ጋብን ቃል ከምዝፍጠር ጥርጥር የልቦን። ሕጂ ምስዚ ጃር ዝብል ኣምር ቊሩብ ከነውግዕ።

“ጃር ይኒ” ኣምላክ ይበል

“ጃር ያኾክ ኣክራ” ኣምላክ ዝበሎ ይከውን

“ጃር ጌብኒ” ኣምላክ ይሰውር (ይዕገት)

“ጃር ኣርእኩ” ኣምላክ ይፈልጥ

“ጃር ህምበኩ” ኣምላክ ኣሎ

“ጃርዲ ብረዲ ገውራኩ” ኣምላክን ሰብን ዝመረቐ

“ጃርማ ኣኮ” ኣምላክዶ ኩይኑ

“ጃር መሱና” ዓንዲ ኣምላክ ...ወዘተ ዓሚቑር ድኢት ካብ ባህሊ ዝሰረጸ ኣባህላ የርኢ። ከምኡ ሓደ ሓደ ኣምራትን ባህልታትን ክንውስክ፡ “ግርዋ ንሺሩኩ” ምስጢራዊ ማንነቱ ብቐለል ዘይርዳእ ኣብ ማዕመቕ ዝጠለቐ ዝተሓብኢ ብሩህ ዘይኮነ

“ገምያ” ዝናብ ብልግሲ ዝዕድል ካብ ልዕሊ ደመና ማያት ዝጅርብዝ ዝፍኑ ዘውርድ

“ጃር መኣከት”/“ጃር መሱና”- ማሕላ ቃል ኪዳን፡ ጽኑዕ ዘይፈርስ ማሕላ ኣብ ሕጻ እንክፈጸሙ ምድሪ እናሓዙ እቶም ንል ሰብ ዝወሰዱ ብስም ኣምላክ ይምሕሉ። እዚ ከቢድ ውዕሊ ከኣ ይጸንዕ ነይሩ። እቶም ቀዳሞት ካህናት ነዚ ብምዕዛብ ነቲ መዓልቲ መርዓ ወይ ጥቕኡ ዝፈጸም ክርስትያናዊ ኪዳን ኣብ ዳስ መርዓ ይፍጽምዎ ነበሩ። ቤተክርስቲያን ወይ ቤት ጸሎት ስለዘይርከብ ወይ ስለዚርሕቅ ጥራሕ ኣይነበረን እንታይ ድኣ ነቲ ብቕዓትነቲ ባህላዊ ቃል ንምክባርውን ኢዩ ነይሩ።

“ዱርማ”- መዓልቲ ቀብሪ፡ መቐርብ መዋቲ ነቲ ሓዲሽ መቐበሪ ከብቲ እናከፀበከቡ ይዞሩዎ። ካብቶም መቐርብ ወይ ከኣ መዋታይ ድማዕ ዝገበረሎም ፈተውቲ ፍቕሮም ወይ ግብረ ሰናይ ብሓዘን ንምዝካር ካብተን ከብቲ የውድቑ። ሓንቲ ጥራይ ተሓራዲት ክንሳ፡ ንክፀሪ ብካልኣት ሾብዓተ ከብቲ ትሰነ። እቲ ወፊያ ኣመቓሪሕካ ብኣገባብ እምበር ብዝመጽኣ ከም ሳዕሪ ኣይዕጸዳን ነይረን። ዝምለሳን ብሕይወተን ናብ ደምበ መውቲ ዝተርፋን ኣለዋ። እቲ ኣመጽኦኣዚ ባህሊ፡ ብሓደ ሸነክ፡ መስዋዕቲ ንሙታን እንክከውን፡ ብካል ገጽ ከኣ ነቶም ካብ ርሑቕን ቀረባን ብሓዘን ተጉቢኦም ደኪሞም ኣብ ቀብሪ ዝተረከቡ ቀባሮ መኣንገድን መፋነውን ይከውን። ነዚ ምስ ፍትሓትን መስዋዕቲ ቅዳሴ ሙታንን ካልእ ጸሎታትን መዛሙርን ምውርራሱ እምበር ምስ ጣኦት ኣማዕሪካዕ ዘይምኾኖኑ ይምረጽ። ምክንያቱ፡ ጋሻ ናይ ምእንጋድ፡ ናይ ፍቕሪ ስራሕ፡ ኩሉ ሻብ ከኣ ድካሞት ናይ ምዝካር ወዝቢዩ ዝሕብር። ግን ምስ ኩነታት ቊጠባን ዓቕምን ክዛመድ ይግባእ።

ዱርማ ጊዜ ማሕላ እውን ይዝክር ነበረ። ገበን ተፈጺሙ መርትዖ ምስ ዝጠፍእ እቲ ስነ ስርዓት ማሕላ ከም መሳርያ ፍትሕን ፍርድን የገልግል ነይሩ - ጤል ወይ ምራኽዕ ብምሕራድ ኣብ ርእሲ ከውሒ ደው ቢልካ ሓምሹሽቲ እናዘርካ፡ ዘርኣይ ከምዚ ይዘር፡ ንኩሉ ወለዶይ ጸሊም ከልቢ የውልደኒ ...ወዘተ እናተባህለ። ቀደም ዘመን ሓሶትን ስርቅን ኩነትን ጽዩፋን ነበረ። ደፊሩ ዝሕሱ ኣይነበረን። ሎሚ ግን ቅ.መጽሓፍ ቊሩኣን እናጠቓሕካ ምትላል ተለሚዱ። ኣብ ማሕላ ከይብጸሕ ረዚን ትምህርተ ክርስትያን፡ ዓ

ሚቑ ግንዛቤ ወንጌልን ቀጻሊ ኣተሃናንጻ ሃይማኖትን የድሊ።

“ታና”- ዝክር ድሕሪ ስርዓተ ቐብሪ ሳልስቲ ዓሱር ተዘክር መንፈቕ ዓመት ይግበር። ከምኡውን እክቢ ምስ ዝብርክት ዝክፀ ኩሎም ሙታን “ክሪውድኩ” ተባሂሉ ገዓት ይብላዕ። “ምክኤል ምግሪኩ” ብስም ቅዱስ ሚካኤል ቀውዒ ንዝክፀ ሙታን ሃንዛ ተሰንኪቱ ይብላዕ። አውራ ግን ኣብ ዓመት ዓመት ታና ዝክፀ ኣቦ ኣባሓን ይግበር ነይሩ። እዚ ዓቢ ቁም ነገር ኣብ እክቢማይ ተወሲኑ ክተርፍ ኣይግባእን። እቲ መንፈሳዊ መልእክቲ ነፍሲ ሙታን ምዝካር ኩይኑ፡ ጉዳኢ ቊጠባዊ ሳዕቤናት፡ ባህሊ ትህኪትን ሕመቕን ከይሰርጽ መጡን ኣገባቡን ምእላዩ የድሊ። ተዝካር ዘይተገብረሉ ኣቦ ወይ ኣደ ኣፉ ከምዘይተናብስ እናጉሃዩ እናቕዘመ ኣብቲ ንየዋይ ዓለም ከምዝነብር ወረግ ካብ ማሕበር ሙታን ከምዝርሕቕን ዝውገድን ይዕ ለል። እምበኣርከስ ነቲ ጠቓሚ መንፈሳዊ፡ ማሕበራዊ ጉድኑ ኣማዕቢልካ ኒቲ ጉዳኢ ጉድንታቲ ምውጋድ ከድሊዩ። ኣቀባብራ ብሊን ብኣገባቡን ብስርዓቱን ውሕሉል ትሕዝትኡን ዘለዓለማዊ ሕይወት ምንባሩ፡ ወድ ሰብ ክቡር ምክሩ ይምስክር። ክብሩን ክብደቱን ናብ ገቢራዊ ሕይወት ምትርጓም ዝሓለፉ ኣበውን ውርሻኦምን ብኣንጻሩ ሕጎምን ባህሎምን ታሪኽዎን ነባሪ ምክሩ የዘክብ ይምህር። ብመንፈሳዊ ኣንፈት ነዚ እኩብ ፍልጠት ምጥቃም ዝሓለፉ ወለዶታት ምክባር ንነባሪ ሕብረተ ሰብ ምሕብሓብ ምሕላው ማለት ኢዩ።

ምስ ጊዜ ሓዘን፡ ታሕጓስ፡ ፈተና፡ ውግእ፡ ሓደጋ፡ ሞት፡ ኣምበጣ፡ ሓዳሽ ወርሒ እንክትወጽእ፡ ጊዜ መገሻ፡ ልደት፡ ምውታግ፡ ሕጸን መርዓን ...ወዘተ ዝዛመድ ብብዓይነቶም ጸሎታትን ምህልላታትን መዓልታዊ ጸሎትን ዝውቱር ነበረ። ኣብ ልዕሊዚ ባህሊ ልግስን ውህበትን ነይሩ። ንኣብነት፡ በዓል ብዙሕ ከብቲ ንድካዕ ተሓላቢት ላም ይፈሊ። ከምኡውን ጸባን ልክፁን ይምጽውቱ ንታቦት ከኣ ይውፍዩ ነይሮም።

ክርስትና

ሕዝቢ ኣገው ብተወርሶ ከኣ ሕዝቢ ብሊን ካብቶም ዝጠንተዉ ሕዝቢ ክርስትያን ምክሮም ታሪኽዕ ዝምስክሮ ሓቂ እዩ። ሓጸይ ካሊ-ብ ኣባናን ኣብ ጐረባብትናን ግኑን ገዛኢ ዝነበረ፡ ንየመን ወሪሩ ስደት ክርስትያንን ቊጠባውን ፖለቲካውን ዕብላላ ፋርሳውያን ክምክት ዝከክለ፡ ብእንደራሴኡ - ነራል ኣብረሃም (ኤርትራዊ ደሓር ናቱ ስርወ መንግስቲ ኣብ የመን ዝመሰረተ) ኣብ የመን መግዛእታዊ ዕብላላ ንሓደ 75 ዓመታት ዘንቀለ እዩ። እዚ ንጉስዚ ኣብ ንግስነቱ ንክርስትና ብመሳርያነት መግዛእቲ ከፀ ብብሕታዊ ተወፋይነቱ (መንፈሳውነቱ ንምዝርጋሕ ብዙሕ ዝጸዓረን ዝተዓወተን ኢዩ፤ ድሕሪ ዓወት የመንውን ዘውዱ ንመቓብር ጐ.ኢ.ክ መባእ ኣወፍዩ እንዳ ኣቡነ ጳጉሙዎን ዝበሃል ገዳም ኣክሱም መንኸሱ ከምዝሓለፈ ይፍለጥ) ሕዝቢ ብሊን እምበኣር ሻቡን ቅድሚኡን - ሚሩ ብርሃን ወንጌል ከም ተቐበለ ይንገር። ኣብ ገድሊ ኣቡነ ኣረጋዊ ከም ዝተጸሕፈ፡ ሓጸይ ገብረመስቀል ወዱ ንገዳም ደብረ ዳሞ ጉልቲ ጐለተ። ኣብ መንጎተን ተጐለቲ ዓድታት ከምዚ ይጥቀስ፡

ይትባረክ እግዚአብሔር!

“ወበ ብሔረ ብላንሂ አጉለትኩ ሰለስቱ አህጉር ሃገረጽዮት ባረክናሃ ወመጠራ” ብዝተከፀተለ ማዕ በላት ፍልሰት አብዚ ሎሚ ዘለዎ ቦታ ከምዝበጽሑ ይፍለጥ። አቡነ ኤዎስጣኒዎስ ብመበል 14 ክ.ዘ. በዚ ከምዝሓለፉ አብ ገድሎም ይትረክ፡ “ወባጸሕኩ ሃገረ በጐስ”። እዚ ከባቢና ናይ ጥንታዊ ክርስትና መሰረት ምክሩ ጉሉሕ መርትዖታት ታሪክና ይምስክሮ። ቅ.ፍረሚናጦስን ተከፁልቶምን ብስዋኪን ገይሮም ብሳሕል ረጊጾም አብቲ ዝተረፈ ክፍልታት ሃገርናን ጐረባብትናን ሃይማኖትና ከምዝዘርግሑ ይፍለጥ። አብ ሃገር (ሳሕል)፡ በቐላ፡ እንድላል ገዳማት ከምዝነበረ ዑናታት ክርስትና ይምስክሩ። አብ ማርያ፡ መንሳዕ፡ እምባ ሰላማ ጥቓ - ንገሬን፡ ገዳም ላልምባ፡ ደብርሳላ፡ ገዳም ደብረሲና ወዘተ አቡነ ሊባኖስ መጣዕ 7 ዓመት ክርስትና ምሂሮም። አብ ሳሕል ቅ.ማቴዎስ ከምዝተርጐሙ ንሰራዩ ከም ዝሓከፁ ካብ አክሱም ተመሊሶም ናብ ደብረሊባኖስ ከምዝሰፈሩ አባ ሓኒ ንደብረሲና መሰረቱ አዓ ምቢቦም ንከባቢ አክለጉዛይ ሰገሩ (እንዳባ ሓኒ) ብሊን ታቦታት ማርያም ጊዮርጊስ አርባዕቱ እንሰሳ ሒዞም ከምዝመጹ ብራናታት ነጋሪት ንዋዩ ቅድሳት ድሒሩ አብ መበል 17 ክ.ዘ. ገዳም ጸዕዳምባ እምባ ሰላስ አብ መንጎኦም ከም ዝተተክሰ ናይ ቀደም ታቦታቶም ንዋዩ ቅድሳት ብራናታት አብሑ ከም ዝተዓቀበ እቶም ናይቲ ዘመኑ ገዛእቲ ነቶም ካብ ዓንሰባ ንወገን ምስራቕ አቢሎም ዝርከቡ ከምኡ ጉልቲ ደብረሲና ንደቡብ ዝነበረ ጉልቲ ጸዕዳ እምባ ክከፁ ብጽሑፍ መጠወዎም። ነዚ ቀጠባዊ ስርዓት ግን ንጥቕሙ ጥልያን ሰዓሮ።

ክርስትናዊ ተሓድሶ ዳግማዊ ስብከተ ወንጌል

አባ ዮሐንስ /ጆሻኒ እስቴላ ምስ አባ ጁዘፕ ሳፔቶ (አባል ማኅበረ ላዛሪስት ነበር) ብ1851 ናብ ምዕ ራባዊ ቄላ ኤርትራ ዳህሳሳዊ ኩሉላ ንምግባር ካብ ምስራቓዊ ቄላ፡ ካብ ባጽዕ፡ ነቐሊሎም ንመንሳዕ፡ በጐስን ሓባብን በጽሑ። እቲ ፍጻሜታትን ትዕዝብትን ካሓ አብቲ ብሳፔቶ ተደሪሱ ብ1857 ዝተሓትመ መጽሓፍ ብግቡእ ተሰኒዱ ይርከብ። አብ ኡደቶም እምበኣር፡ ካህናት በጐስ ብብዝሒ ዘመናት፡ አብቲ ሽዑ እዋን ዝፍጸም ዝነበረ ተደጋጋሚ ህልቂትን መክራን ስለዝተነግሩ ዓበይቲ ዓጠንቲ እንተ ዘይኩይኑ ሓደ ካህንኳ ንመርኣያ ከምዘይተረከበ ይትርኩ። አብ ናይ ፊርሒን ያናን ከረንን ትዕ ዝብቶም ብፍላይ፡ ብዛዕባ ህርፋን ጸጋ ጥምቀትን ክህነትን አክፀሊዮም ዮቐምጥዎ። አብዘን ኣካባቢታት እዚአንዎን ንሕጻናት ጸጋ ጥምቀት ዓዲሎም ነይሮም። ታቦት ቅ.ጊዮርጊስ አብ መጋርሕ አብ ውሽጢ አጉዶ ከምዝነበረ፡ ታቦት አደና ድንግል ማርያም ከኣ አብ ከረን (ላዕላይ) ከም ዝነበረት ይሕብሩና። እቶም መራሕቲ ዓዲ ካብ ፊርሒን - ሚሮም ብጽቡቅ ተቐበልዎም። አብ ከረን፡ አብ መንበሪ እቲ ሹም ዓዲ፡ እዞም ክልተ ልኡካን ብስራተ ወንጌልን ናይ እስልምና ሰበክቲን ዓበይቲ ዓድን መራሕትን ብሊን አብ ዝተረከቡሉ ዓቢ ሃይማኖታዊ ክርክር ንምክያድ ዕድል ረኪቦም ነበሩ። አብ መንጉኡ እቲ ዘተ ቀጥሎ ስለ ዝተራሰነ፡ ካብቶም ሹማምንቲ ሓደ፡ “እዚ ናትና ጥራሕ ኢዮም መንግስተ ሰማያት

ዝኣትው ናትኩምስ ንገሃንም ክወርዱ ኢዮም ኢልኩም ትናቄትዎ ዘለኩም ፊክፀሱ፡ ናዓኩም መባኣሲ ንዓና ካሓ ተርባጽ ይፈጥር ኣሎጥ ኣብቲ ትሻመውሉ ዘለኩም መንግስተ ሰማይ ንኩሉ ዝኣክል ቦታ የልቦንዶ? ካን ማዕረ ክንድዚ ጸቢብ ድዩ?” በሎም ይበሃል። በቲ ናይ ዘመኑ ኣታሓሳስባ ጽልእን ጽበትን ምስቲ መንፈሳዊ ቅንኣት ተሓዋዊሱ ዓይነ ልቦና ክርስቶሳዊ መልእክቲ ካብዚ ሎሚ እነስተውዕሉ ሃዋህው ፍልይ ዝበለ ነበረ። አብ ጁፋ አቀባብላ እዞም በጸሕትን ጥምቀት ህጻናትን ፍልይ ዝበለ ነገር ኣጋጠመ። እቲ ሻቡ ሓባር መንገዲ ዝነበረ መሰነይትኦም እዞም ዓሰብቱ አብ በጐስ ተወሲኖም እቲ ክመጽእ ዝክእል ጥቕሚ ንዓዱ ከይተርፎ፡ ነቶም ዓዲ፡ “እዞም ጸዓዱ ቡዳታት (ጠባብቲ) ኢዮም። ንደቅኩም ካብ ቅድሚኦም ኣርሕቑዎም። ጨው ኣቈርጥዎዎም። ጥምቀት እናበሉ ማይ ምስ ኣፍሰሱሎም ብቐጽበት ክቕሰፋ ኢዮም።” እናበለ አስድያም። ክንቲባ በርህ ረጢ (ረድኢ) ናይ ጁፋን ከረንን ሹመዐ ብምንባሮም። ነዞም ገደሽ አብታ ዳሕረወይቲ ዓ ዲ ብፍሕሽውን ፍሱሕን ገጽ ተቐቢሎም እንክብቅዑ አብታ ቀዳመይቲ ግን ሊጋስ ዕድመን ቄጸራን ጐንዮም ዝሕልሕልን ጽውግውግን ምስ በልዎም ሳፔቶ ቀጥሎ ጋን ኩኖም። በሊሕ ብምንባሮም ግን ነቲ ጉዳይ አሰላሲሎም ተንኩል ዕሰቦም ተረድኡ። ብኡብኡውን ኣጸቢቦም ምስ መራመርዎ ተንኩሉ ተናዘዘ። ዕ ርቂ ተቐበልትን በጸሕትንዎን ብዘደፋንቐ ከነታትን ፍሱሕን ተከፁመ። እዞም ኤውሮጳውያን በጸሕቲ፡ እተን ኣንስቲ አብ ቤተክርስትያንን (ቤት ጸሎተን) ከይደን ይጽልያ ከምዝጸንሐም፡ እቶም ሃገር ብስም ክርስቶስ ከምዝምህሉ፡ ከምቲ ልማዱ ከኣ አብ መንጎ ክርስትያንን ካልኣት ኣመንትን ናይ ኣመጋግባ ገደብ ከምዝነበረ፡ እቲ ሕዝቢ ብሓፈሻ ካብ ጥንቲ አብ እምነት ክርስትና ከምዝጸንሐ ይሕብሩ። ይኹንምበር፡ በቲ ናይ ሻቡ ናይ ኤውሮጳ ዕብላዊ ደባን መረጸኖም ነዚ ክርስትናዚ ትሑት ግምት ሃቡዎ። ያታን ዛታን እዚ ሕዝቢ ከም ዝምሰክሮ ግን፡ ታቦት ማርያም፡ ኣርባዕቱ እንሰሳን ጊዮርጊስን ካብ ጥንቲ አብዚ ከባቢ ስሩት ኢዩ። ናይ ቅ.ሰላሲውን ድሒሩ ተተኪሉ ነበረ። ክሳብ አባ ዮሐንስ ቤተ ተልእኮ ወንጌሎም አብ 1854 ኣብዚ ዓዲ ዝተክፁ ክርስትና ተዳኪሙን አብ ኣፍ ሞት ተግማጊሙን ጸንሐ። ብሰንኪቲ አብ መበል 19 ክፍለ ዘመን ዝተፈጥረ ሕንፍሽፍሽ፡ ሁከት፡ ናዕብን ወራራት መሳፍንትን፡ ገዳም ደብረሲናን እምባ ሰላስን ፈለስትን ሰበክቲን ካህናትን ከቕርባ ወይ ክትከኣ ኣይክኣላን። ናይቲ እዋን ቤ/ክርስትያን ሃገር እውን ተዳኪማ ነበረት። ሰባት ምእንቲ ጥምቀት ቆልዑ ሓንጊሮ ንዓቕበትን ጸድፍን ደብረሲና ክሳብ ምሕጋር ይግደዱ ነበሩ። ቅ. አቡነ ያዕቆብ፡ አብ በጐስ ምድሪ ብሊን ክገብርዎ ዝሓለኑ መደብ ስብከቶም እዋኑ ገና ምክሩ አብ 1840ታት ወኪ አብ ዝበጽሑሉ ዝጸሓፍዎ ደብዳቤኦም ይእምቱ። አባ ዮውሐንስ እስቴላ ምስ ሳፔቶ ብ1851 ንዳህሳስ አብዚ ዝመጽሉ ጊዜ ድልየትን ሃረርታን ሕዝቢ ንሃይማኖት ተገንዚቦም አብ መንጉኡ ኣትዮም ስራሕ ስብከተ ወንጌል ክተክፁ ሓሰቡ። ድሕሪ

ክልተ ዓመት ተቆልቋለም ኩነታት ከም ዝተከፀተሉ እንኪግመት፡ ኣብ 1854 ግን ድራማዊ ብዝከፀ ኣገባብ እምነት ካብኢ ክፋል ዓለም ተኣታተወ። እቶም ደፋር መንእሰይ ኣባ ዮሐንስ ብዝሃእ ፍቃዶም ነዚ ወንጌላዊ ተልእኮም እንተ ፈለምዎኪ ዘርኣይዎ ጅግንነትን ተወፋይነትን ነቲ ፍጻሜታት መላኻን ኢድማዕን ገበሮ። ኣባ እስቲላ ብ23 ጥሪ 1854 ባጽዕ በጺሖም ምስ ተመልሱ ግን ዓቢ ሓዘንን ዕንወትን ነታ መሬት ወረርዋ ጸንሖም። ብ22 ከረንን ኣካባቢኣን ብሓዊ ተተኩሰን፡ ሕይወት ተቐሊፋ፡ ንብረት ተዘሚቲ መሬት ከም ዕንቁ፡ ጸቢባ፡ ዋይታን ቃንዛን ዝሸበሰ ከባቢ ተጓነፎም። ሃገር ሰላም ኣለቡ እናበለት፡ ኩስራው ቢይ ዝሃእ ከሰላ ዝመርሖም ሰራዊቲን ኣብ ጋሽ ባርካ ዝነበሩ ሸፋቲን ከተርትን ቀተልትን ተኣካቢሮም ሓደጋ ወደቕዎ። ጁፋ፡ ድጊ፡ ሓሸላ፡ ከረን፡ ታንታርዋ፡ ዮና ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ጊዮርጊስ ከይተረፈ ኣብ ከብዲ ርእሰ ከተማ ዝከፀት መጋርሕ ንሃልሃልታ ሓዊ ተመጠወ። ብዙሓት መንእሰያትን ዓበይትን ጸላኢ እናተከሸኩ ብጅግንነት ወደቁ። ስለስተ ምእትን ኣርበዓን ዝከፀሉ ሕጻናትን ኣንስትን ምስ 18,000 ዝከፀፍ ከብቲ ተጨውዮም ንከሰላ ተወስዱ። ኣብ ርእሲዚ ካልእ ቀላውላውን መዓትን ነበረ። ኣባ ዮሐንስ ኣብቶም ተስፋ ስብከቲን ግራት ወንጌሉን ደበኸዐ ብዝበሉ ልቦም ተተንኪፉ ብዘይ ስንባደን ፍርሕን ንከሰላ ተሃንደዱ። ነቶም ኣረይ ጭካኑን ስሕቦትን ብሓገዝ ከምኣም መንእሰይን ደፋርን ዝነበረ ም/ቀንስል ብረግንያ፡ ፕላውደን፡ ድሕሪ ብዙሕ ድካምን ምምላሽን ካብ ኢድነቲ ተኩላ መንዚያም ንሃገሮም መለሱዎም። ካብታ ናይ ዕ ንወት መዓልቲ ኣብ ትሸዓተ ወርሕን ዓሰርተ ክልተ መዓልትን፡ ክልተ ሚእትን ክልተን ንጹሓን ቆልዑን ኣደታትን ንመሬት ዓዶም ከምለሱ በቐዑ። እቶም ዝተረፉውን ድሒሮም ዓዶም ኣተዉ። ገለ ዕሰራ ዝከፀሉ ግን ንካይሮ ወይ ከኣ ኣብ ገዛቲ ኣፍዑት ኩስራው ተዋሕጡ። ሕዝቢ ብዙሕ ስቓይን ፈተናንኪ እንተ ገጠዎም ኣብ ሃይማኖቶም ጸኒያም ተቃለሱ። ሓገዝን ምጽንፍዕን ኣባ ዮሐንስ ኣብ ታሪኽዚ ሕዝቢ ፍጹም ኣይርሳዕን። እዚ ግሩም ታሪኽዐ ብመለኮታዊ ሓልዮት ዝተዋደደ ክስተት እምበር ካልእ ትርጉም የብሉን። ልክዕ እቲ ክርስትናነቲ ተሓድሶ ኣብ ዘድልየሉ ቅጽበትን ሰዓትን እዞም ሽዑ ጊዜ መንክር ዝነበሩ ላዛሪስት ብምጽኣም ኣብ ልቢ ብሊን ከም ኣቦን ፍሉይ ንሳን ሰፈሩ። እቲ ኩሉ ፍጻሜ ከም በርቂ ሃንደበታዊ ነበረ። እዚ ንትጓዚ ግን፡ ብሰብኣዊ ድካምነት፡ በቲ ዝ-መሮ ናህሪ ክንድ ዝቕጽል ቀልጢፉ ዝሓል ማይ ፈሰሰ። እቶም ጅግና ፈላሚ ካብ ውራይ መንፈስ ናብ ስጋዊ መዳይ ስለ ዝዘንበሉ፡ እታ ውልዶ ቤተክርስቲያን ኣብ እግሪ ተክሰ ቀሩብ ረይረይ በለት። ምስኪን ኣባ ዮሐንስ ኣብ ኣፍ ሞት ናዛዚ ካህን ዝጽወዓሎም ስኢኖም በቲ ንሞት ዘብቅዖም ብርቲዕ ሓዘን ተሰነፉ። ኣምላክዐ መሪር ሓዘኖም ርእዩ ከምሕሮም ኣብ ጸሎትና ንዝክሮም። ድሕርዚ ኣክላሪ ኣብነት፡ ኣቡነ ቤል፡ ዝከፀ ኣባልታ ማሕበር ንበይኑ ኣብ ዓውዲ ስብከት ከይምደብ ወሰኑ፡ ተባሂሉ ታሪኽዐ ሰበካና ይምስክር። ኣብዚ ብዕቲብ ክስምረሉ ዝግባእ ሓደ ዓቢ ጉዳይ ኣሎ። እዚ ማለት፡ እቲ ሰናይ ብስራተ ወንጌል

እንኪብሰር በቲ ሕያው ቋንቋቲ ተሰባኪ ሕዝቢ ብዘይምንባሩ እዚ ሃንፍዚ ስምብራቲን ኣሉታዊ ሳቢናቲን ጉሉሕን ሃሳይን ኩይኑ ይርከብ። ዝተፈላለዩ ኤውሮጳውያን በጻሕትን ሰበከትን ነቲ ኤርትራዊ ክርስትና ኣናሽዮም ክውስዩ ምንባብ ወይ ምዕዛብ ኣዘዩ ኣተሓሳሳቢ እዩ። ነቲ ታሪኽን ባህልን ሕዝቢ ኣውራ ከኣ ቋንቋኡ ከይተረድኡ ክትንትኑ ምፍታኖም ዓገብ ዘበል ኢዩ። ንሕዝቢ ብሊን ብዝምልከት፤ ብዘይካ ብስም ስላሴ ምዕታብ፤ እግዚኣታ፤ ኣብ በዓል ቅዮሓንስ (ሓዲስ ዓመት) ጸባ ዝመልእ ኩርታትን ንክፀረ ማርያምን ትሩፋታ ንምርካብን ኣብ ዙርያ እታ ቤት ጸሎት ማርያም ምስራዕን፤ ብኣራት ዝተከፈለ ካብ ምምጋብ ምሕራም፤ ብእስላም ዝተሓረደ ስጋ ምዕቃብን እምበር ካልእ ብዛዕባ ክርስትና ዝፈልጥዎ ነገር የብሎምን ይብሉ። ንእግዚእትን ማርያም ኣይፈልጥዎን ...ወዘተ ይብሉ። ዝያዳ ኩሉ ማዕረጊቲ ኣካላዊ ድሕነት ንዝገበሩሉ ሕዝቢ ብቁዕ ስብከተ ወንጌል ብሕያው ልዓኑን ባህሉን እንተ ዝገብሩ እቲ ምዕባል ክርስትና ኣብ ካልእ ብርኪ ምደየበ ዝበል ግምት ኣሎ። በዓል ኣባ ፒካርድ ብዙሕ እኪ እንተ ደከሙ ነዘስ ቁላሕታ ኣይሃቡዎን። ድሒሩ ካቶሊክ ኣባ ኣን-ሊኮ፡ ብፍሉይ ተማሃሮ ዘርእ ክህንት በብጽምእ እናሰደዱ ነተን ኣብ ከባቢ ከረን ዝነበራ ዓድታት ትምህርተ መለኮት ኣብ ምምሃር ኣተው። ነተን ብስም እናቲታት ዝፍለግ ደቀባት ውልቃውያት ፈለስቲ እውን መስረቲ። ሕጂውን እንተከፀሉ ሕዝቢ ብልሳኑ ከይጽሊ፡ ብሕያው ቋንቋኡ ከይመሃር ዘይፍታሕ ጸገም ኩኖ። ሰበካዐ ኤርትራ ኣብ 1930 በቶም ቀዳማይ ጸሊም ጳጳስ ኣፍሪቃ ምስ ተመርሖ ከይተረፈ ብካልእ መዳያት ዝተሃቀነ ዕማም እንተ ነበረኪ በዚ ኣንፈትስ ኣፈናዊ ነበረ። ናይቲ ዘመኑ ኣተሓሳስባን ኣገባብን ራእዩ ውሱን ነበረ። እዚ ኩሉ ኣብ ሳዕ ሊ ብጥቕሉሉን ብሕልፍ ሕልፍን ተላዒሉ ዘሎ ጉዳያት ታሪኽዐ ኣመጽኦን ኣተካፀሰን ቅዱሳኢካዊት ቤተክርስቲያን፡ ነቲ ኩሉ ዝተገብረ ረዚንን ዓሚቕን ውጽኢት ውፋያትን ዕጡቓትን ልኡካንን ልኡካትን ቃል እግዚኣብሔር ከቶ ከፋኩስን ከረሳስዕን ኣይክእልን። ብክንደይ ድካምን ሕማምን ዕድመኣም ከም ሸምዓ ዘምከኩን ውፋያትን እመናትን ክርስቶስ ሓለፉ።

ሎምን ሓዋሩን

እቲ ዝሓለፈ ታሪኽዐ ንትረካዐ ዘይኩነስ ምስቲ ናይ ሎሚ ንጥፈታትና ተደሚሩ ባይታን ውጥንን ጽባሕና ኢዩ። ከም መስትያት ገጽ ሕልናናን ኣካልናን እናስተንተና ንክስጉም ይሕዝብና። ብኣቡነ ኪዳን ማርያም ካሳ ዝተፈለመ ምውጻእ ሓዳር ኤጳርቅና እነሆ ጨናፍሩ ለሚዑ ናብ ሰለስተ ሓደስቲ ጨናፍሩ ጨብጨቡ። ጸሊም ተናዒቑ ካብ ራብዓይ ክፍሊ ንሳዕሊ ከይቅጽል፡ ማዕረ ጸዓዱ ኣብ ገዳማት ከይሰለፍ፡ መበቁላዊ ዕ ዮ ኣምልኮዐ ኣብ ፈተናን ትልክን ኣትዩ ስርዓተ ትምህርቲ ዘርእ ክህንት ኣብ ቅልውላው ዝወደቐሉ ዘመን ሓሊፉስ፡ ኣብ ውጽእ ብርክና እንታይ ንግበር፡ ከመይ ጌርና ብክልተ ኣኢጋርና ንተክል ኣብ ዝበል ምዕራፍ በጺሕና ንርከብ። ኣምላክዐ ይመስገን ድሕሪ ከበድ መስዋእቲ ኣብ ሓራ ሃገር ብሓዲስ መንፈስን ሓይልን ሕልናን

መርሚርና፡ እቲ ብጸጋ ጥምቀት ዝተዋህበና ሓላፍነት ድሕነትናን ድሕነት ኣሕዋትን ኣብቲ እንከ ክህነት መድሓኒና ኢየሱስ ክርስቶስ ብሓባር እናተሳተፍና፡ በቲ ዘይነጽፍ ሕያው ቃሉ እናተመራሕና፡ ቅ.ኣደና ቤተክርስቲያን ብተዋድደልና መሪሕ ጐደና ብዕወርን ድኩምን ልምድታት ከይተሰናኸፍን ከይተደናገርናን ክንግስግስ ሓደን ክልተን የብሉን። ምእመን ኣብ ጐደኒ ካህንን ገዳማውያንን ገዳምያትን ደው ብምባል ናይ ቤተክርስቲያን ነጻ ተልእኮ ክፍጽም ኣለዎ። ናይ ሓባር ገዛ እምበር ናይ ተነጽሎ ሸቶን ዓላማን የልቦን። እዞም ኣብ ሕቕፊ ኤጳርቅና ከረን ንርከብ ሕዝበ ምእመናን እምበኣር፡ ካብ ቅ.ቃል ብስራቲ - ሚሩ ቅ.ቤተክርስቲያን ብእትህበና መሪሕነትን ትምህርትን ተበሊስና፡ ከምቲ ኣብ “ብርሃን ኣሕዛብ/ ሉመን - ንስዩም” ዳግም ዝበርሃልና፡ ሓደራ ብሓደ ልቢ ንለዓል። ኣብ ርእሰ ምርኩሳ በጺሕና ካልኦት መንፈሳውያን ኣሕዋትና ንረድኣሉ ደረጃ ዘይንበጽሓሉ ኣብነት የልቦን። ኣብ መለኮታዊ ሓልዮቲ ስለ ንእመን ዝጐድለና ኣይህሉን። ቅ.ቤ/ክርስቲያን ሃብታ ምእመናን ደቃ ብሓባር ኢዮም። ቃል ሕዝቢ ከኣ ኣብ ትሕቲ ኣምላክዐ ቃሉ ኢዩ። ብሩክን ዝተቐደሰ በዓል ዘመንን ፈረቓን ሰበካና ይግበረልና። ዘለዓ ለማዊ ኣምላክዐ ይክበር። ቅ.ኣደ ኣምላክዐ ካብ ወዳ ጸጋታት ተዝንመልና። ቅ.ሚካኤል ሕሩይ ብሰይፊ መልእክቁ ንኣና ንኣክባርቲ ይክላከልልና።

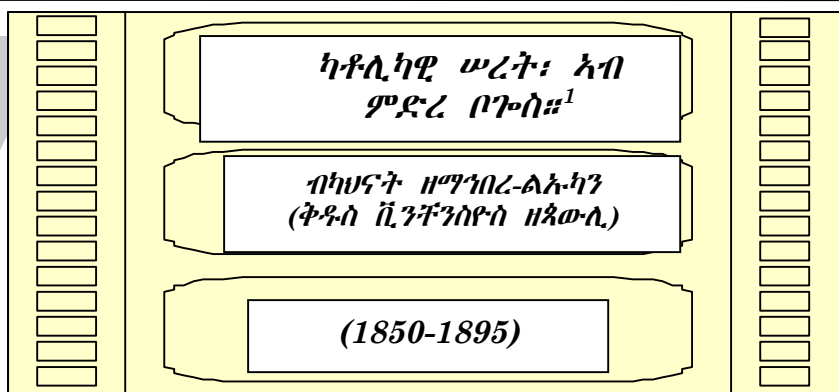
ወክሳ

1. Bel, Pierre-Louis, (Mgr). 1867
“À les estudiants à Paris, de Messaua, 23 avril 1866.”
Annales de la Congregation de la Mission 31: 591-626.

2. Ezechia, da Iseo, (pre). 1937
Pionieri di fede e di civiltà in Eritrea e regioni limitrofe: sintesi storica. Asmara: Francescana.
3. Gimelac, p,(pere). 1932
Le vicariat apostolique. Paris
4. Girard, Alexandre, 1873
Souvenir d'un voyage en abyssinie (1868-1869). Cairo: Elner.
5. Munzinger, werner. 1891
Dei costumi e del diritto dei Bogos. Rome: Tipo. del M. degli Affari Esteri, dal tedesco del 1859, da A.Ostini.
6. O'Mahoney, Kevin , (Fr.). 1982
The ebullient phoenix: a history of the vicariat of Abyssinia, 1839-1960; Book I. Asmara: Ethiopian Studies Center.
7. Picard, pierre, (pere). 1872
“À Frere Genin a Paris, de Keren, 12 juillet 1872.” Annales de la Congregation de la Mission 38 (1) 486-91
8. Sapeto, Giuseppe, (pre) 1857
Viaggio e missione cattolica fra i Mensa, i Bogos e gli Habab. Roma: S.C.di Propaganda Fide.
9. Stella, Giovanni , (pre). 1855
“À Frere Poussou, Assistant à Paris, de Keren, Bogos, 29 octobre 1854.”
Annales de la Congregation de la Mission 20: 566-572.

መም. አድሓና መንግቲ

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ሀ) ቅዱስ አቡና ያዕቆብ ዮሴፍኖስ፡ 1843 - 1844 ዓ.ም. እንካብ ዓድዋ ነቐሎም፡ ክልተ ጊዜ ከባቢ ደብረ-ሲና በጸሐም፡ ገዳም ዚምሥርትሉ ህዳሕ ቦታ ይደልዩ ነበሩ።¹

ከምቲ ዝደለዩዎ ኮይኑ ስለዘይጸንሑም ግን፡ ናብ ከባቢ ቦጎስ ተመለሶም ስብከተ ወንጌል ዘካይድሉ እዋን ኪህቡም ንኣምላክ ተምህሊሎም፡ ናብ ትግራይ ተመልሱ። አብ ጉልዓ ብስም ብፀዕ ገብረሚካኤልን፡ አባ ተክለሃይማኖት ዓ ቢይን (ጉልዓ) ዚግዛእ መሬት ሓቲቶም ብሕጋዊ አገባብ መሬት ዝኪሉም 1844 ዓ.ም. “ደብረ ንጽሕተ-ድንግል-ማርያም ተባሂሉ ዝተሸመ ገዳም ከምዝመሥረቱ ይፍለጥ።²

ነዊሕ እንክይጸንሑ ግን፡ ቅዱስ አቡና ያዕቆብ ምስ ተማሃርቶም አብ ዓሊቴና እንክለዉ፡ ክልተ ካህናቶም ንመ-መርያ ጊዜ ናብ ከባቢ ቦጎስ ወሪዶም፡ 112 ዚኣክሉ ሰባት አጠመቑ።³

ድሕሪ ዓመት፡ ማለት 1851 ዓ.ም. አባ ጆሻኒ ስቴላ፡ አብ ምንኩሉ ይቐመጡ ስለዝነበሩ፡ አባ ሳፔቶ ጁሰፕ ተሰንዮም፡ 28 ሓምለ - 15 መስከረም 1851 ዓ.ም. አብ ከባቢ ቦጎስ ሓዋርያዊ ስብከት (ምብጻሕ) አካዮዱ።

አብ ፈርሐን ብክልተ መዓልቲ ጥራይ 112 ሕፃናት ከምዘጠመቑ፡ አብቲ ከባቢ እናተንቀሳቐሱ፡ ካልኣት አማኢት ከምዘጠመቑ፡ውን ታሪክ ይገብር።⁴

ብዕለት 29 ነሐሴ 1851 ዓ.ም. መራሕቲ ዓ ድታት፡ ገበይ-አለቡ፡ ዮና፡ (ታንታርዋ) ሓሸላ (አሸራ)፡ ፈርሐን፡ ጁፋ፤ አብ ከረን ተኣኪቦም፡ ምስቶም ወንጌል ክሰብኩሎም ዝከዱ ካህናት፡

“ንስካትኩም፡ ቤተ ክርስቲያን፡ ሓኒጽኩም ትምህርተ ክርስትና፡ እንተ አስተምሂርኩምና፡ ንሕና ሕያዎት ክርስቲያን ክንከውን ንደሊ ኢና” ቢሎም ሃረርታኦም ገለጹሎም። እቶም አብቲ ዋዕላ ዝተሳተፉ ካህናት ከኣ፡ ከምቲ እትደልይዎ ይግበረልና። አሜን ቢሎም መለሹሎም። ብድኅርዚ አባ ስቴላ ናብቲ አብ ከረን ዚነበረ ቤተ ክርስቲያን (አብ እግሪ ዳዕሮ ዝተጸግዐ) ከይዶም፡ 20 ዚኮኑ ሕፃናት አጠመቑ።⁵

እቲ ዋዕላቲ ቅልጡፍ ለውጢ፡ አብ ካቶሊካዊ ሠረት ሕዝቢ ቦጎስ ኣምጺኡ ኪበሃልኻ እንተዘይተካእለ፡ ክልተ ዓበይቲ መሠረታውያን ነጥብታት ግን ኪስዕብ ከኣለ።

ወከልቲ ሕዝቢ ቦጎስ፡ አብቲዋዕላ፡ “ቤተ ክርስቲያን ሓኒጽም።” ብትምህርተ ክርስቶና ዚጓስዩና፡ መንፈሳውያን መራሕቲ (ካህናት) እንተረኪብና ሕያዎት ክርስቲያን ክንከውን ንደሊ ኢና፡ ምባሎም፡ ነቲ ብወገን ምስልምና “እንተ ብውዲ እንተ ብግዲ” ዚግበረሎም ዝነበረ ተጽዕኖ፡ ኪብድህዎ ከምዚክእሉ አረጋገጹ።

እቶም ብገርሂ፡ አብ ጽቡቕ ድሌት ተመርኩሶም፡ ወንጌል ክሰብኩ ዝከዱ ካህናት (ዘማኅበረ ልኡካን) እውን፡ ናይቲ ሕዝቢ ሃንቀውታን ትጽቢትን ርእዮም፡ ንዝምልከቶም አካላት ኃበሬታ ስለዝነበሩ፡ ብወግዒ ቆላሕታ ተገቢርሉ፡ ተቐባልነትውን ረከበ። ብኣኡ መሠረት እቲ ብሃንሳስባም ዝተ-መረ መሥርሕ እናዓበየን እናደልደለን ከደ።

ምክንያቱ፡ ቅዱስ አቡና ያዕቆብ፡ 1853 ዓ.ም. ንኣቡና ቢያንኪሪ አብ ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ሓላይ መዓርገ ጽጽስና ቀቢኦም፡ ንከባቢ ኤርትራን ትግራይን ክመርሑ አማሕጽንዎም። ንሰሙን ንሰሜን ኢትዮጵያ ጉንደር ክከዱ ቅድሚ ምንቃሎም፡ ነቶም አቐዲሞም አብ ከባቢ ከረን (ቦጎስ) ንበይኖም ሓደ ፈረንጂ ወዲ ማኅበር (አባ ስቴላ) አባ እምነቱ ዝተሰምዮ ካህን ወዲ ሃገር ካልኣይ ክኮንዎም ልኢኮም። ስብከተ ወንጌል ቦጎስ ከምዝቅጽል መደብ አውጽኡ።⁶

ኣቡና ሎሬንጾ ቢያንኪሪ፡ 1853 - 1864 ዓ.ም. ብደረጃ ጽጽስና የገልግሉ አብ ዝነበሩሉ እዋን፡ አብ ጉድኖም ዝተሰለፉ ብዙኃት መዓይይቲ ካህናት ደቂ ሃገርኻ እንተዘይነበርዎም፡ ንሕዝቢ ቦጎስን ከባቢኡን፡ አብቀዳማይ መሥርዕ ስብከተ ወንጌሎም ሠራዖም ከምዝነበሩን፡ ባዕሎም እናተመላላሱ ብዙኅ ከምዘደከሙሉን ይዝከር።⁷

ካህናት ዘማኅበረ ልኡካን፡ 1850 ዓ.ም. አብ ከባቢ ሕዝቢ ቦጎስ ስብከተ ወንጌሎም ምስ - መሩ፡ ካብ ዓ መት ናብ ዓመት፡ መንፈሳዊ ፍሬኦም እናካዕበተ ይከፍድ ከምዝነበረ በዚ ዚስዕብ ጸብጸብ ኪምዘን ይከኣል።

1850 ዓ.ም. ብዝኒ ዝተጠምቁ፡ 112

1851-1852 “ “ 259

1853 “ “ 15

1854 - 1855 “ “ 50

1854 - 1863 “ “ 102

¹ አባ ተክለሃይማኖት ንኡስ (ዓድዋ)፡ “ተሰኣሎ ለኣቡኩ” ገጽ. 307. 317።

² አባ ተክለሃይማኖት ንኡስ (ዓድዋ)፡ “ተሰኣሎ ለኣቡኩ” ገጽ. 345።

³ Annales de la Congregation DELA MISSION. Massawa, 23 Avril 1866 P. 612

⁴ Sapeto Giuseppe, Viaggio Missione Cattolica fra I mensa I Bogos e gli Habab P. 203

⁵ Sapeto Giuseppe፡ Ibid. (P. 211. 217).

⁶ Mgr. Bel፡ Massawa, 23 avril 1866. Ann. de la Miss. F. Vol. II P.613.

⁷ O'Mahoney Kevin፡ The Ebullient Phoenix. Vol. I p. 174.

1864 - 1865 “ “ 123
እንካብዚኦም 46 ዓበይቲ።
ድኅሪ ዕረፍቲ ቅዱስ አቡነ ያዕቆብ፡ አቡነ
ቢያንኬሪ ጳጳሳዊ መዝናኞም ደረክዎም፡ ነተን
አቆላዊን ቆይመን ዝጸንሐ ገዛውቲ ማኅበር፣
ዓሊቴና፡ ሓላይ፡ ሔቦ፡ ምንኩሉ፣ ኩነታት
ከምዘፍቀደሎም መጠን ክበጽሕዎን፡
ከካይድዎን ይጽዕሩ ኳ እንተነበሩ፡ አብ ከረን
ተመሥሪታ ንሕዝቢ ቦጉስ እትጽዕት ንዝነበረት
ንእሽቶን ሓዳስን ገዛ ማኅበርውን ማዕረክን
ክትከውን ይጽዕሩላ ነበሩ።
ጳጳሳዊ ሓላፍነት አቡነ ቢያንኬሪ ንክፁክኡ ብዕ
ለት 23 መጋቢት 1866 ዓ.ም. ብወደብ ምዕዋዕ
ንሃገርና ዝኣተዉ፡ አቡነ ሉዊስ ቤል፣ ብዕለት
6 ጥሪ 1867 ዓ.ም. እንካብ ወደብ ምዕዋዕ ናብ
ጠቕላላ ሓለቓ ካህናት ማኅበረ ልኡካን ዝነበሩ
አባ ኢተን አብ ዝጸሓፍዎ ጸብጻብ፤ 1851 ዓ
ም. (1) ዝተመሥረተ (አብ ከረን) ገዛ ስብከተ
ወንጌል ካህናት ደቂ ቅዱስ ቪንቸንሰዮስ
ዘጸውሊ፡ ብ1866 ዓ.ም፡ 800 ዚእክሉ
ካብኢካውያን ከፍሪ ከምዝከፈሉ የዘንትዉ።⁹
አቡነ ቤል፡ ሓዋርያዊ መስተናብር ኮይኖም
ናብ ሃገርና ክኣትዉ እንከለዉ፡ 3 ካህናትን 3
አርድእትን¹⁰ ሓዘም ሰለዝመጹ፡ ብመጠኑ
ሓዲሽ መደባትን ውዳሴታትን ኪገብሩ ከኣሉ።
ዓበይቲ አሕሉቆም፡ ካልኣት ሓደስቲ 3 ካህናት
2 አርድእቲ ኤውሮጳውያን ደቂ ቅዱስ
ቪንቸንሰዮስ ክልእኩሎም ለመኑ። ከባቢ ከረን
ከይዶም ኩነታቲ ምስተዓዘቡ፡ ህጹጽ ክህነታዊ
ሓገዝ ከምዘድልዩ ተገንዚቦም፡ አባ
ወልደሥላሴን አባ ዝካርያስን ዝተሰምዩ ክልተ
ካህናት ደቂ ሃገር ለእኩ¹¹
አቡነ ቤል፡ ነቲ ዝጸንሐም ሊጡርጊያዊ
መሪሕነት፡ ብመንጽር ላቲናዊ አገባብ ጠሚቶም
ብዙኅ ለውጥታት ከተኣታትዉ - መሩ።
ንኣብነት። ሰንበት ሰንበት ዜማ ቅዳሴ ምቅዳስ፡
ሕዝቢ ብምሥጢር ንስኃ ተሰንዮም ምሥጢር
ቁርባን ክሳተፍ። ካህናት አብ ዝተመደብዎ
ቁምስናታት፡ ትምህርተ ክርስቶስ ኪምህሩ፡
ንሕመማት ኪበጽሑ። ብልማድ ሃገርና ዝውቱር
ዘይነበረ ዕለት ዕለት ድጋም ቅዳሴ ኪቅድስ
እንካብ ቅድስቲ መንበር ፍሉይ ብያኔ ሓተቱ።
በቲ አብ ምዕዋዕ (ርእሲ-ምድሪ) ተተኪሉ
ዝነበረ፡ ዘርእ ክህነት - ሚሮምውን፡ እንካብ
ሊጡርጊያ ላቲን ዝተተርጎመ ጸሎትን
ሊማንያን፡ ናይ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ናይ
እግዚእትን ማርያምን፡ ቅዱስ ዮሴፍን፡
አተኣታተዉ። ብዝያዳ ከኣ፡ አብ ቁምስናታት
ሃገርና ዝፍለጥ ዘይነበረ፡ ምንባር (ምዕቋር)
ቅዱስ ቍርባንን አብ መንበረ ታቦት፡ ባሕቲ ጥሪ
1867 ዓ.ም. አብ ዘርእክህነት ርእሲ - ምድሪ
ብዝ- መሪ፡ በብጊዜኡ ናብ ኩሉ ቁምስናታትን
ቤተ ጸሎታትን ተዘርግሐ። ከምኡውን ጸሎት
ፍናተ መስቀል አታኣታተዉ።¹²

እዚ ሓዲሽ ጸሎታትን አገባባትን፡ ልሙድ ስለዘይነበረ
ብቐዳምነት በቶም ካህናት ሃገርና ዝጸንሑ፡ ማለት
አብ ጊዜ ቅዱስ አቡነ ያዕቆብ፡ አቆላዊን ናይ
አርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን አቕሽሽቲ ዝነበሩ፡ ናብ
ካብኢካዊት ቤተ ክርስቲያን ዝኣተዉን። ከማኡውን
አብ አርቶዶክሳውያን ገዳማት ዛቕኖት (ተማሃርቲ)
ዝነበሩ፡ ብቅዱስ አቡነ ያዕቆብ ተኮስኩሶም መዓርገ
ክህነት ዝተቐበሉን ብምንባርም፡ ንክለብስም ጽጉም
ኮይኑ ስለዝተራእዮም፡ ካብ ጳጳሶም ክሳብ ምፍልላይ
አብጸሐም።

እቲ ዘመናት ዝኣክል፡ መንፈሳዊ መሪሕነትን፡ ምስታፍ
ምሥጢራትን ትምህርተ ክርስቶስን፡ ምብጻሕ
ሕመማትን ሽማግሌታትን ተሓሪምዎም ዝነበረ ሕዝቢ
ቦጉስ በቶም ቀዳሞት ካህናት በዓል፡ አባ
ወልደሥላሴን አባ ዝካርያስን እዚ አገልግሎት ኪረክብ
ምስ - መሪ ነቲ ብስላም ዚግበረሉ ዝነበረ ተጽዕኖታት
ጥሒሱ፡ ነቲ ዝነበሮ ክርስቲያናዊ ጽምእ ንክወድ፡
ንስብከተ ወንጌል ቀልጢፉ ሓንጐፋይ ኢሉ ተቐበሎ።
አቡነ ቤል ንገዛእ ርእሶም፡ ምስቲ ኩሉ ዝነበሮም
አድካሚ ሥራሓትን ቀጻሊ መገሻታትን። ክብረ በዓል
ሓዋርያት (ብግዕዝ 5 ሓምለ) ስብከቶም ባዕሎም
ብትግርዕ ከስምዑ - መሩ። ንካህናቶምውን ናይቲ
ዚንቀሳቐሱ ሕዝቢ ቕንቑታት ከጽንዑ አማሕፀንዎምን
አበራትዕዎምን። ብኣኡ መሠረት እቶም አብ ሃገርና፡
ብስብከተ-ወንጌል ብዙኅ ዝና ዘትረፉ አባ ቪካር፡ አብ
ርእሲ ምድሪ ኮይኖም ካብ ዓመት ዝያዳ፡ ቕንቑን
ልምድን ከጽንዑ ድኅሪ ጸኒሖም፡ ምስቶም ንኢትዮጵያ
ንክታልፉ ንጊዜኡ አብ ወደብ ምዕዋዕ ዝጸበዩ ዝነበሩ
2 ካህናት ካፑቺኒ አባ ታውሪን አባ ፈርዲናንዶን፡
ብዕለት 7 ግንቦት 1867 ዓ.ም እንካብ ወደብ ምዕዋዕ
ንከረን ኪከዱ ነቐሉ።¹³

አባ ፒካር ከረን ምስ በጽሑ፡ አብ ምጅማር ዝጸንሐም
ተልእኮዕ ስብከተ-ወንጌልን ምሕናጽ ካብኢካዊ እምነት
ሕዝቢ ቦጉስን፡ ብዙኅ ጸዕርን ድካሞን ሓተቶም። አባ
ፒካር፡ ኃያል ክእለትን፡ ምድላውን፣ ብርቱዕ
መንፈሳዊ ቅንኣትን ተወፋይነትን፡ አዕጋቢ ፍልጠት
ቕንቑን፡ ባህልን ልምድን፡ ተወንዚሮም፡ ብዘይሕልል
መንፈስ አብ ግራት ስብከተ-ወንጌል አበርቲያም
ብዝሠርሑ፡ አምላክውን ንሥራሖም ባረኮሞ ድልዱል
ካብኢካዊ ሠራት መሥራቶም፡ ንውሉድ ወለዶ
ዚመኃላፍ ካብኢካዊ ሕዝቢ አቕሙ።

ተልእኮዕ ስብከተ-ወንጌሎም፡ ካብ ቦታ ናብ ቦታ
እናተቐያየሩ ምስ ብዙኃት ብጽቶም የካይዶም እኳ
እንተነበሩ፡ ንሶም፡ ፍሉይ ዝኮነ አድማዕን ሓናጽን
ተክፈሎ ስለዝነበሮም፡ እንካብ ሕዝቢ ኢሮብ ክሳዕ
ሕዝቢ ቦጉስ፡ ከምዚ በሉ አባ ፒካር (አቡነ ቪካር)
እናተባህለ ክሳዕ ሎሚ ይዝንተወሎም።

አባ ፒካር፡ ነርባዕተ ወርኒ ዚኣክል አብ ከባቢ
ሕዝቢ ቦጉስ ክሠርሑ ጸኒሖም ንምዕዋዕ ምስ
ተመለሱ፡ ዕለት 20 መስከረም 1867 ዓ.ም.
ናብ ብጽቶም ንክተማ ፓሪስ ኪጽሕፉ እንከለዉ፡
አብተን አብኡ ዝጸናሕኩለን መዓልታት 50
ቆልዑ አጠመቑ፡ ብድኅሪ ሕጂ ኪጥምቑ ዝጸበዩ
ከኣ ብዙኃት ኢዮም፡¹⁴ ብምባል፡ ትስፋው ዝኮነ
ኩነታት ከምዘሰናደዉ ይገልጹ።

አቡነ ቤል ብሕይወቶም እንከለዉ፡ ወደብ ምዕ
ዋዕ ምቕማጣምን፡ ማእከል ናይ ኩሉ
ምንቅስቃስ ስብከተ-ወንጌሎምን፡ ምቕማጥ
ተማሃርቲ ዘርእ-ክህነትን ክትከውን፡ ዘድሊ
ገዛውትን መናበርን ከሳናድዉላ ጸዓሩ።

⁸ Mgr. Bel: Massoua, 23 avril 1866. Ann. de la Miss. F. Vol II P. 614.

⁹ Mgr. Bel a M. ETIENNE: Massouah 6 janvier 1867. An. Miss. Vol. II.

¹⁰ አስማቶም፤ አባ ዱተር፡ አባፒካር፡ አባ ስቴላ (ንካልኣይ ጊዜ ዝተመለሱ) እንዉ ሆርክሩቁተ፡ እንዉ ከላረ፡ እንዉ ኢፓስቶሊ ኢዮም።

¹¹ Ibid. The Ebullient Phœnix Vol. II P.44

¹² Kevin O'Mahoney. Eb. Phœ. Vol. II P. 60-62.

¹³ Kevin O'Mahoney. Eb. Phœ. Vol. II P. 63

¹⁴ Annales. Mission. F. Vol. II P.217. (Massouah le 20 Sep. 1867).

ባዕሉም ከም መምህርን መሪሕን ተማሃርቲ ዘርአ-ክህነት ኮይኖም ንክገልግሉዎን ብዙኅ ደከሙ። ድካምን ጸዕሮምን፡ ኣብ ግራት ስብከተ-ወንጌልን፡ ኣብ ሥነ-ማዕበያ ተማሃርቲ ዘርአ-ክህነትን፡ መኣዲ ትምህርቲ ኅብረተሰብናን፡ ዓቢይን ኣድማዕን ሠራት ከምዝገደፈ ታሪኸዐ ዚምስክሮ ሓቂ ክኸውን እንክሎ፡ ንሶም ግን ንዝነበረ ጸገማት ፍታሕ ንክረክቡ፡ ምስ መራሕቲ ቤተክርስቲያንን፡ ዓቢይቲ ኣሕሉቕምን ክዝትዩ፡ ኣርባዕተ ተማሃርቲ ደቂ ሃገርናውን፡ ኣብ እንቲራ (ሶርያ) ተማሂሮም ንክምለሱ ዝመደብዎም ሒዞም፡ ኣብ ግብፂ እስክንድርያ ምስ በጽሑ፡ ብዝጸንሑም ብርቲዕ ድካም፡ ሕማም ተወሲክዎም ብዕለት 1 መጋቢት 1868 ዓ.ም. ኣብ መበል 44 ዓመት ዕድሜኦም፡ ብሞት እንካብዞ ዓለም ተፈልዮም።¹⁵

ድኅሪ ዕረፍቲ ኣቡነ ቤል፡ ንካብሊካዊ ሕዝብን፡ ቁምስናታትን፡ ገዛውቲ ደቂ ማኅበርን ብወግዓዊ ምብጻሕ ከካይዱ ዝተመዘዙ ኣባ ሳልቫየ (Fr. Salvaye) ኣብ ቀዳማይ ጉዕዞኦም ከባቢ ኣክሉ-ጉዛይ በጺሖም ተመለሱ። ኣብ ካልኣይ ጉዕ ዞኦም ከኣ ከባቢ ቦጉስ በጽሑ። ኣብ 18 ዓ ድታት ኣስታት 16,000 ዚኸውን ሕዝቢ፡ ካብኡ ፍርቁ፡ 7,000-8,000 ክርስቲያን ሕዝቢ ከምዝነበረ ይኅብሩ።

ኣባ ፒካር ብዕለት 31 ሠነ 1867 ዓ.ም. ንሙ-መርያ ጊዜኦም ኣብ ከረን ኮይኖም፡ ናብ ኣቦ ተመክርቲ ኩተማ ፓሪስ ኪጽሕፉ እንክለዉ፡ ኣብ ቦጉስ፡ ንጹር ኣስማት ናይ ኣቦን ኣደን ዘይብሉ (ዘይተረከዐ)፡ ሓደ መዓልቲ ዕሥራ፡ ሓደ መዓልቲ ሣላሳ ሓደ መዓልቲ ከኣ ሓምሳ ከምዝተመቐ ይንገር፡ ብመሠረቱ ከይተምዝገቡ ተረፎም ይኩኑስ ወይ እቲ መዛግብ ጠፊኡ ኪኸውን፡ ምስክር ጥምቀት ንምሃብ ዓቢይ ጸገም ኮይኑ ኣሎ” ኪብሉ ጸገሞም ይገልጹ።

እዚ ከኣ፡ እቲ እምነት ክርስትናኡ ዓቂቡ ዝጸንሐ ሕዝቢ ቦጉስ፡ እምነት ክርስትናኡ ዘበራብሩ መንፈሳውያን መራሕቲ ካህናት ምስ ረከቡ፡ ዕምቆትን ብስለትን እምነት ክርስትናኡ ንቕድሚት ኣወንዚፉ፡ ብጸጋ ጥምቀት እምነት ክርስትናኡ ኬሓድስ ጊዜ ከምዘይወስደሉ ይኅብር።

እቶም ኣብ ግራት ስብከተ-ወንጌል ተዋፊሮም፡ ክህነታዊ ኣገልግሎት ዘወፍዩ ዝነበሩ ካህናት ዘማኅበረ ልኡካንውን፡ ምሥጢረ ጥምቀት ብምዕዳል፡ ብዝኒ ሕዝቢ ንምክዕባት፡ ክንዲ’ዚ ኪኸውን ካብሊካዊ ሕዝቢ ኣሎና ንምባል ጥራሕ ዘይኮነ። ንሕዝቦም ብትምህርተ ክርስቶስ ኮስኩሶም፡ ብሱል (ዓሚቕሩ) ክርስቲያናዊ እምነትን ፍልጠትን ኣልቢሶም፡ ጽፉፍ ዚኮነ መዝገብ - ምሥጢራት ሠሪዖም፡ ድልዱል ዝኮነ ሕይወት ክርስትና ኪሓንጹ ይጽዕሩ ከምዝነበሩ ይፍለጥ።

ሕዝብን፡ መንፈሳውያን መራሕትን (ካህናትን ብጊደ ዝዓቕሞም፡ ንዝሓሸ ፍረ ክርስቲያናዊ ሕይወት ኪደክሙን ኪጽዕቱን፡ እንክለዉ ዝበለጸ ፍረ ንክፍርዩ፡ መለኮታዊ ኃልዮት የድልዮም ነበረ። እዚ ከኣ ንድሌትን ጸዕርን ክልቲኦም፡ ኣብነታዊ ሓገዝ ዘወፊ፡ ንመንእሲያት ዚስሕብን

ዚምስጥን፡ ዘርአ-ክህነት ምቕም ነበረ። እቲ 1845 - 1868 ዓ.ም. ኣብ ጉልዓ ዝተመሥረተ ገዳም ዘርአ-ክህነት ብስደትን ዝተፈላለየ ጸገማትን፡ ንዓሊቲና፡ ሓላይ፡ ሔቦ፡ ምንኩሉ፡ ርእሲ-ምድሪ ዚዓውድ ዝነበረ ዘርአ-ክህነት ብብዙኅ ምክንያታት፡ እንካብ ወደብ-ምዕዋዕ ናብ ከረን ዚግዕዘሉ ጊዜ በጽሖ።

ድኅሪ ዕረፍቲ ኣቡነ ቤል፡ ከባቢ ከረን በጺሖም ንምዕ-ዋዕ ዝወረዱ ኣባ ሳልቫየ፡ ከረን ብንፋሱን ፖለቲካዊ ኩነታቲን፡ እንካብ ምዕዋዕ ዝሓሸ ኮይኑ ስለዝረከበዎ፡ ጸኒሖም መዓርገ ጽጵስና ኪለብሱ ዝነበሮም፡ ኣባ ቲቪ ሓለቓ ገዳም ሸይሞም፡ ኣባ ፒካርን እነዉ ካዞን ከም ኣባላት ገዳም ገቢሮም፡ ነቲ ኣብ ምዕዋዕ ተደኩኑ ዝነበረ ዘርአ-ክህነት ናብ ከረን ኣግዓዝዎ¹⁶ (1868 ዓ .ም.)።

ዘርአ-ክህነት ኣብ ከረን ምምሥራት፡ ንሕዝቢ ቦጉስ ብብዙኅ ኣገባብ ኪጠቕሞ ተረክቦ።

ሀ. ንዘመናትን፡ ወለደታትን፡ መንፈሳውያን መራሕቲ (ካህናት) ስኢኑ ሃንቀው ኪብል ዝጸንሐ ሕዝቢ ቦጉስ፡ ኣብ ጉድኑ (መሬቱ) ካህናት ዘፍሪ ግራት-ማዕከን ክርኢ ምስ በቐዐ፡ ውሻጣዊ ኃይልን ምጽንናዕን ረከቦ።

ለ. ዕለታውን-ዓመታውን መደብ ሕይወት ዘርአ-ክህነት፡ ፍልጠታውን ሞራላውን መንፈሳውን ኣበርክቶ ከወፊ ተረክቦ።

ሐ. ተማሃርቲ ዘርአ-ክህነት፡ ምስ ካህናት ኮይኖም፡ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ቁምስናታት ብትምህርተ ክርስቶስን ብዜማን ሓገዞም ከውፍዩ እንክለዉ፡ ንሕዝብን፡ ሥድራ-ቤትን፡ ናይ ተወፋይነት መንፈሳዊ ቅንኢ ብምሕዳር፡ መንእሲያት ደቂ ከባቢ፡ ትሕዝቶ ትምህርተ-ክርስቶስ ምግንዛብ ብሕቱ ዘይኮነ፡ ንጸዋዕ ታኣም ኣለልዮም፡ ክህነታዊ ሕይወት ክለብሱን ንሕዝቦም ክገልግሉን ትጽቢት ከምዝግበረሎም ተረድኡ።

1868 ዓ.ም. እንካብ ምዕዋዕ፡ ንከረን ዝገዓዘ ዘርአ-ክህነት፡ ድኅሪ 20 ዓመት፡ ማለት ኣቡነ ክሩዝ ንኣቡነ ተቪ ተኪኦም ሓዋርያዊ ኣገልግሎቶም ክጅምሩ እንክለዉ፡ እንካብ ብዙኃት ኣርቶዶክሳውያን ዓድታት፡ ወክልቶም ልኢኮም፡ ካብሊካውያን ንክንኸውን ካህናትኩም ልኡኩልና ዚብል ጸዋዒት ስለዝበዝኖም፡ ነቲ ዝጸበዮም ዝነበረ ሕቶታት መልሲ ንክህቡ፡ ብዕለት 25 ታኅሣሥ 1889 ዓ.ም. ኣብ ደብረ-ቅዱስ ሚካኤል ከረን፡ ብኣቡነ ቲቪ ንዓመታት ዚኣክል (10-14) ክሳናደዉ ንዝጸንሑ መንእሲያት መዓርገ ክህነት ኪህቡ እንክለዉ፡ ካብኣቶም 2 እቶም ቀዳሞት ካህናት ደቂ ቦጉስ ኮይኖም ተረክቡ።

ቅዱስ ኣቡነ ያዕቆብ

**ኣባ ኢዮብ ገብረሥላሴ
ዘማኅበረ ልኡካን**

¹⁵ Nons. Paue Salvatore: “Vita del Beato Giustino de Jacobis” P. 992

¹⁶ O’Mahoney Kevin Ibid. Vol. II P. 96.

**ሓዋርያዊ ስራሕ
ማሕበር ንኡሳን
አጎዋት ካፑቺኒ
አብ ምድሪ ብለንን መንሳዕን
ቅድሚ ጵጵስና ደቀባት
ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራ
1894-1934**

መጻተዊ

መግዛእቲ ጣልያን አብ ኤርትራ ህላዌኡ ምስረጋገጽ፡ ክሳብ ሽዑ “ናይ ሃገረ ሓበሻ ሓዋርያዊ ህዩንተ ጵጵስና” ተባሂሉ ዚጽዋዕ ዚነበረ ሰሚናውን ማእከላይን ወገን ኢትዮጵያ አብ ክልተ ተመቐለ። እቲ ካብ 1890 ኤርትራ ኪበሃል - ሚና ዝነበረ አከባቢ፡ ብ13 መስከረም 1894 “ሓዋርያዊ መስተናብር ዘኤርትራ” “Prefettura Apostolica dell'Eritrea” ዝብል ስም ተዋህቦ። እዚ ሕጂ ኢትዮጵያ ዝበሃል ድማ “ህዩንተ ጵጵስና ምድረ ሓበሻ” “Vicariato Apostolico dell' Abissinia”፡ ብዝብል ስም ይፍለጥ ነበረ።

ኤርትራ አብ 1890 ከም ሃገር ምስ ቆመት፡ ገዛእቲ ጣልያን፡ አብ 1892፡ ምስቶም ዘይደቂ ዓዶም ዝነበሩ ፈረንሳውያን ላሕሪቲ ስምምዕ አነባብራን ስራሕን ተፈራረሙ። አብ 1894 ድማ “ሓዋርያዊ መስተናብር ኤርትራ”፡ ብትእዛዝ መንግሥቲ ጥልያን፡ ካብ ማኅበር ላሕሪቲ ደቂ ፈረንሳ ናብ ማ.ን.አ. ካፑቺኒ ጠላይን ሰበካዕ ሮማ ተመሓለፈ። ቦቲ እዋን እቲ ሓዋርያዊ መስተናብር ኮይኖም ዝተመርጹ አባ ሚካኤል ዘካርቦናሪ ነበሩ።

ብ22 ጥሪ 1895፡ መንግሥቲ ጣልያን፡ ንባህታ ሓጎስ አላዲልኩም፡ ብዝብል ምክንያት ነቶም ፈረንሳውያን ላሕሪቲ ካብ ኤርትራ ጠቐሊሎም ኪወጹ ትእዛዝ አመሓለፈ። በዚ ዓመተ ምሕረትዚ፡ ማሕበር ደናግል ደቂ ፍቕሪ ብጠላይን ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሃና ተተክአ። ደቀን ዝነበራ ዓለማውያን ደቀባት “ደቂ ቅዱስ ልቢ” ከኣ ብደቀባት “ሳልማይ ፍራንቸስካዊ ማሕበር”፡ ተተኪእን። በዚ ተግባርዚ፡ እታ ግዝእት ጥልያን ዝነበረት ኤርትራ ብጠላይን ወትሃደራትን ደናግልን ካህናትን ተባሕተት።

አባ ሚካኤል ዘካርቦናሪ ስርሐም ኪጅምሩ ከለው፡ ካብ ፈረንሳውያን ማኅበር ላሕሪቲ አብ ምጽዋዕ፡ ከረንን አኩሩርን ዝነበረ 3 ገዛውቲ (ገዳማት)፡ 21 ካህናትን አቕሽሽትን ደቀባት፡

ካብ 6,000 ክሳብ 8,000 ዝበጽሑ ምእመናን፡ 26 ሓውሲ ቁምስናታት እዮም ተረኪቦም።

ዘመን አባ ሚካኤል ዘካርቦናሪ (1894-1911)

አባ ሚካኤል ምስ 6 ደቂ ማኅበሮም ካብ ሰበካዕ ሮማ መጺኦም አገልግሎቶ ኪጅምሩ ከለው ዚጽበዮም ዝነበረ ቀዳማይ ስራሕ፡ ነቲ ካብ ላሕሪቲ ዝወረሰዎ ስብከት ብዓይነትን ብስፍሓትን ምምዕባል እዩ። ምስኡውን ንወትሃደራት ጣልያን ብመንፈስ ከም ዝከተስኩሱ ምግባር። ግን እቲ ብ1896 ዝተወልዐ ውግእ ዓድዋ ተቀላጢፎም አብ ሓዋርያዊ ስራሕ ከይጽመዱ መካሰእታ ኮኖም።

መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ አባ ሚካኤል ዘካርቦናሪ

ገለ ሰባት ንመደብን ኣፈጻጽማን ሓዋርያዊ ስራሕ አባ ሚካኤል፡ “ብርቱዕ መንፈሳዊ ወራር” ቢሎም ይሰምዮም። ቀንዲ መጋበሪ እዚ ሓያል ወራር ዝመስል ሓዋርያዊ ስራሕ አባ ሚካኤል፡ ዘዩቋርጽ ምንቅስቃስን ቀጥታዊ ርክብ ምስ ምእመናንንዩ ነይሩ። ብዝርዝር ምስ እንርኢ፤

1. አብተን ቀዳሞት ዓመታት፡ ዋሕዲ ስለዝነበረ፡ ካህናት ካብ ሕደ ቀዋሚ ቦታ ተበጊሶም ናብ ፍቕዶ ዓዲ እናተዘዋወሩዮም ዝበዝኑ ጊዜኦም አብ ስብከትን ትምህርተ ክርስቶስን ዘሕልፍዎ ዝነበሩ። ብዝተካሄለ መጠን ምስ መራሕቲ ዓዲ ጽቡቕ ዕርክክት ምስ መስራቲ እዮም ሓዋርያዊ ስርሐም ዝጅምሩ። ሃይማኖታዊ መሠረት ምስተ ተከሉ ድማ፡ ቤተ ጸሎት ወይ ቤተ ክርስቲያን ሓኒጾም፡ መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ወይ፡ እንተ ተካሊሉ፡ ካህን ይሓድግሎም።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

2. አብተን አብ ደረጃ ቁምስና ዝበጽሓ ዓድታት፡ ሥርዓተ ኣምልኮ ብምልኡ ብመንፈሳውነትን ብዓ-ባን ኪፍጸም፡ ትምህርተ ክርስቶስ ብቀጻሊ ኪወሃብ፡ መንፈሳውነት ሕዝቢ ዘማዕብል ዑደታት፡ ሱባኤታት፡ ወዘተ ... ኪካየድ ይጽዕሩ ነበሩ።

3. ኣድላዩ አብ ዝተባህለሉ ኩነታት ምስ ኦርቶዶክሳውያን መራሕቲ ሃይማኖት ይዋሰኑ ነበሩ። ካቶሊካውያን ደቀባት ምስ ባህሎም ምእንቲ ኪምዕብሉ ቢሎም ከኣ ሥርዓት ግዕዝ ኪክፁሉ ቢሎም ብዙኅ ጸዓሩ። ይኹንምበር፡ እቲ “ናብ ቋንቋ ግዕዝ ዝተተርጎመ ሥርዓተ ኣምልኮ ላቲን ይጠቐሙ” ዝብል ትእዛዝ ብ3 ዩካቲት 1898 ካብ ቫቲካንኳ እንተ መጸ፡ አብ ተግባር ግን ዝመሰሎምን ዝሰልጦምን ገበሩ። አብ ከበሳ ኦርቶዶክሳውያን ንምክፋላቦ ዝገበርዎ ጸዕሪ ዕዉት ነበረ። እቶም ውሑዳት ካቶሊካውያን መሰሎም ንኪሕሎ ምስ መንግሥቲ ጥልያን መጉቶም ሰዓሩ። ካብ ትግራይ ንዝተሰደዱ ካቶሊካውያን ናይ ገዛእ ርእሶም ዓድታት (ዓፄ ኮቶሊክ) ከም ዝምሥርቱ ገበሩ።

4. ዝነበሮም መሳለጢ ብዝፈቀዶ መጠን አብያተ ትምህርቲ፡ ሕክምና፡ መዕቆቢ ዘካቱም፡ መዕበይ ሕፃናት ከፈቱ። ምስ መንግሥቲ ጣልያን እናተበኣሱ አብ ገሊኡ ከተማታት ጸለምትን ጸዓዱን ተሓዋዊሶም ከም ዝመሃሩ ገበሩ። ካብ መንግሥቲ ጥልያን ዝመጸም ዝነበረ “ብቅዓት የብሎምን” ዝብል ክሲ ከይዓንቀፎም ብዙኃት አባይቲ ትምህርቲ ከፈቱ።

5. ሚስዮናውያን ብቀዳምነት ብቁዓት ምእንቲ ኪኮኑን ማኅበራዊ ሕይወት ክህነቶም ኪስራዕን ቢሎም፡ ብማኅበራዊ መደብ ሰዓታት ንክፅየዱ፡ መንፈሳውነቶም ንኪጠንክሩ፡ መሠረታዊ ዕላማ ማኅበሮም ሸለል ከይብሉ ብመልእክቶት ይመክፁ ነበሩ። አብ ሓዋርያዊ ስርሖም አሳልጦ ኪረክቡ ካህናት ሚስዮናኦያን ብቀዳምነትን ባህሊ ሃገረ ስብከቶም ኪመሃሩ ከም ዘለዎም ተላበዉ። ስለዚ ሚስዮናውያን ቋንቋ ሃገር ኪመሃሩ ውዕውዕ ምሕጽንትኦም ነበረ። እታ ቅድም አብ ባጽዕ ድሓር አብ ከረን ብላዛሪስቲ ዝተተክላት ቤት ማኅተም አብ ሥነ ጽሑፍ ከም ትዋሳእን ሓያሎ መንፈሳውያንን አካዳሚያዊን

መጻሕፍቲ ከም እተፈረን ገበሩ። በዚ ድማ ሚስዮናውያን፡ አብ ስብከተ ወንጌልን መጽናዕቲ ቋንቋታት ኤርትራን ዓብይ አስተዋጽኦ ገበሩ።

6. ንአባ ሚክለ አብ ቅድሚ ገዛእቲ ጥልያን ኮነ ቅድሚ ሕዝቢ ኤርትራ ዓብይ ኩርዓት ዝኮኖም፡ ነቶም ከም ማንም አቕሓ ዝሸዩጡን ዝልወጡን ዝነበሩ ባራዩ ሓራ ከም ዝወጹ ምግባሮም እዩ። በዚ መሰረት፡ ነቶም አብ ዓሰብ ብገንዘቦም ዓፄነም ሓራ ዘውጽእዎም ሰባት አብ 1895 ቤት ትምህርቲ ከፈቱሎም። እቲ ድሮ ብላዛሪስቲ ተራ ሚሩ ዝነበረ ሓዋርያዊ ስራሕ ብዘመነ አባ ሚክለ ቀጸልነትን ምዕ ባሌን ስለ ዝረከበ ምስ መንግሥቲ ጥልያን ሓድሓደ ምስሕሓብ ፈጠረሎም።

7. አባ ሚክለ አብ መሪህነቶም ብዙኅ ውሽጣዊ ግርጭታት ኪብድሁ ነበሮም። ገለ ካፀኡ፤ ሀ) ህላዌ ቤተክርስቲያን አብ ዓሰብ፤ ለ) ዘርኣ ክህነት ከረንን አኩሩርን፤ ሐ) ዘይምዕሩይ እተሓሕዛ ካህናት፤ መ) ምሕደራ ካህናትን ሥርዓተ ሊጦርግያን ክጥቀስ ይከኣል።

8. ሚስዮናውያን ካፑቺኒ ብመንግሥቲ ጣልያን ስለ ዝተጸውዑ ምስ መንግሥቲ ምሉእ ምትሕብባር ነበሮም። እንተኮነ ዕላማኦም ካልእ ስለ ዝነበረ፡ ሓድሓደ እዋን ይሰሓሓቡ ነበሩ። ዘየስማምዎም ዝነበረ ነጥብታት፤ ሀ) ልዕልና ካቶሊካዊ ሃይማኖት፤ ለ) ማዕርነት ጸለምትን ጸዓዱን አብ አብያተ ትምህርቲ፤ ሐ) ሕማቕ ክርስትያናዊ አብነት ወትሃደራት ጣልያን፤ መ) ትሑት ደረጃ ትምህርቲ ምስዮናውያን፤ ረ) ጥቅሚ ሃገርን ጥቅሚ ሃይማኖትን እዮም።

ሓዋርያዊ ስራሕ አባ ሚክለ ዘካርቦናራ አብ ምድሪ ቦጎስ

አባ ሚክለ ዘካርቦናራ፡ አብ ምድሪ ቦጎስ ካብ 2,000 ክሳብ 3,000 ዝበጽሑ መእመናንን እዮም ካብ ካህናት ላዛሪስቲ ተረኪቦም። እዚኦቶም 9 ቁምስናታትን (?) ይኮኑ ነበሩ።

ስም ዓፄ	አገልግሎት ዝ-መረሉ ዓም.
ከረን	1845
ሸናራ	1889
ሓሸላ	1889
ሻርኪ	1891
ጉሽ	1892
ሓሊብ መንተል	1893
ሓድሽ ዓፄ	1892
እድርባ	1893
ዋሰደምባ	1873

አብ 1897፡ አብ ከተማ አሥመራ ሓድሽ ቤተ ክርስቲያን ተባረከ። ዘርኣ ክህነት ከረንን አብ ባጽዕን አኩሩርን ዝነበረ ገዛውቲ ካህናትንውን ተሓደሰ። ብሓፈሽኡ አብዚ ዓመታት እዚ፡ 10 ሓደስቲ ሚስዮናውያን ስለ ዝመጹን ሓደስቲ ካህናት ደቀባት ስለ ዝተረከቡን አብ ከበሳ ብፍላይ ብዙኅ ምዕባሌ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ተራእየ።

አብ ምድሪ ቦጎስ ምዕባሌ ዝተራእየ አብ 1901 ጥራይ እዩ። በዚ ዓመትዚ ዝመጹ ሓደስቲ ሚስዮናውያን ሰፊሕ ምንሕስቓስ - መሩ።

ምስዮናውያንን ደቀባት ካህናትን ብሓባር ብምስራሕ ሳላ ዘካየዱ ዓብይ ሓዋርያዊ ጸዕሪ ከፈ፡ አብ 1909፡ 3-4000 ዝኮኑ ሓደስቲ መእመናን ካቶሊካውያን ፈረዩ። ብዘመን አባ ሚክለ ዘካርቦናራ ካቶሊካውያን ምድሪ ቦጎስ ክሳብ አስታት 7000 በጽሑ። ሮብቶን ሓልሓልን ናብ ደረጃ ቁምስናታት ተሳገሩ። መጋርሕ (1908)፡ ዓሸራ፡ ዓንሰባ፡ ሾተል፡ በጉ (1909)፡ ሓሊብመንተርል፡ ዖና፡ ሻርኪ፡ ብቁጽሪ መእመናን ሰሰና።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ሳላ ብርቱዕ ጸዕርን ተወፋይነትን ምስዮናውያን ላዛሪቲ ካብ ምስልምና ዝደኃኑ ሕዝቢ ቢለን፡ ብቐደምም እንፈት ክርስትና ስለ ዝነበሮም ቀልጢፎም ሃይማኖት ካቶሊክ ኪቅበሉ ከኣሉ። ኣባ ሚከለ ኣብ ምድሪ ቦጎስ ዚተጠቀሙሉ ሚላ ሓዋርያዊ ስራሕ እዚ ዝስዕብዮ፤

1. ክርስትና ካብ ዝገድፍዎን ዝርስዕዎን ውሑድ ዓ መታት ስለ ዝነበረ፡ ሃገራውን ባህላውን ሃይማኖቶም “ሃይማኖት ካቶሊክ” ከም ዝኮነ ምፍላጣምን ምርድኦምን።

2. ኣብ ባህሎምን ልማዶምን ዝነበረ ሓድሓደ ክርስትያናዊ ተግባራት (ጥምቀት፡ ታቦት) ከም ዝባራብርን ዝምዕብልን ምግባር።

3. ኣብ ባህሎምን ባህርዮምን ዝነበረ ፍቅሪ ማርያምን ጊዮርጊስን ሚካኤልን ብካቶሊካዊ መልክዑ ከም ዝዘውትርዎ ምግባር።

4. ካህናት ደቀባት ተጠቂምካ ካቶሊካዊ ሃይማኖት ካብ ውልቀ ሰብ ናብ መላእ ቤተሰብ፡ ካብ ቤተ ሰብ ናብ መላእ ዓዲ፡ ካብ ሓደ ዓዲ ናብ መላእ ከባቢ ከም ዘስፋሕፍሕ ምግባር።

ኣባ ሚከለ፡ በዚ መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ተልእኮፊ ገበየኡ፡ ነቶም ዝተረከብዎም ካህናት ከምዚ ገበየኡ ሰርዕዎም፤ 4 ካህናት (ክልተ ደቀባትን ክልተ ሚስቶናውያንን) ኣብ ቁምስናን ዘርእ ክህነትን ከረኹ፤ ኣብተን ዝተረፉ ቁምስናታት ከእ ነቶም ዝተረፉ ካህናት ፋሕ ብምባል ናብ ከባቢኦም ዝነበራ ኣቕሻት ከም ዝንቀሳቀሱ ገበሩ።

ኣባ ሚከለ ዘካርቦናራ ኣብዘን 17 ዓመት መሪሕነቶም 41 ሓደስቲ ካህናት ኤርትራውያንኳ እንተ ረከው፡ ጋና ዋሕዲ ካህናት ስለ ዝነበረ ንመደቦም ከምቲ ዝሓሰብዎም ኪፍጽምዎ አይከኣሉን። ይኹንምበር፡ ካቶሊካውያን ምድሪ ብለን ብቐጽሪ እናወሰኑ ከፀዶም ክሳብ 7000 በጽሑ። ኣብ ምዝሃም ዓመታት መሪሕነቶም ኣባ ሚከለ፡ ካቶሊካዊ ሃይማኖት ኣብ ምድሪ ቦጎስ ጥራይ ዘይኮነስ ክሳብ ሓልሓል፡ ሮብቶ፡ ዓንሰባ፡ ሾተል፡ ዓሸራን መንሱራን ኣስፋሕፍሑ።

ዘመን ኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ ሓዋርያዊ ህዩንተ ጳጳስ (1911-1924)

ድሕሪ ሞት ኣባ ሚከለ ዘካርቦናራ፡ ኣባ ፍራንቸስኮስ ዘባሳኖን ኣባ ካርሎ ዘምንተለዮን ዝተባህሉ ትጉሃትን ውሩያትን ሚስቶናውያን ካፑቺኒ ንኣባ ሚከለ ኪትክእዎም በብተራ ምስ ተሓተቱ፡ ክልቲኦም ኣሉታዊ መልሲ ሃቡ። መንግሥቲ ጣልያን ኣብ ኤርትራ ንኣካዲሚያዊ ትምህርትን ንተመሳሳሊ ኣቕዋማትን ዝምልከት ሓድሓደ መደባት ሓንጺዖ ስለዝነበረ፡ ካብ ሚስቶናውያን ዓብይ ኣበርክቶ ይጽበ ነበረ። ኣሕሉቕ ቤተ ክርስትያን ከም ክልተ ነገራት ኣብ ግምት ብምእታዉ፡ ሓላፍነት ሚስቶናዊ ተልእኮ ካብ ካፑቺኒ ሰበካዕ ሮማ ናብቶም ብርክት ዝበሉን ብትምህርቲ ድማ ብቁዓት ዝነበሩን ካፑቺኒ ሰበካዕ ሚላኖ ከም ዝመሓለፍ ገበሩ። ነቲ ክሳብ ሽዑ “ሓዋርያዊ መስተናብር” ዝነበረ ክልል ኤርትራ ድማ ናብ “ህዩንተ ጳጳስና” ክብ ኣበልዎ። ሓላፍነት መንበረ ጳጳስና ከእ ንኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ ሃብዎም።

ኣቡነ ዮሴፍ፡ ብ3 ሚያዝያ 1911፡ 9 ሓደስቲ ሚስቶናውያን ሰበካዕ ሚላኖ ሒዞም ናብ ኤርትራ ኣተዉ። መንበረ ህዩንተ ጳጳስናን ቤት ማኅተምን ካብ ከረን ነሥመራ ብምስግጋር ሓዋርያዊ ተልእኮፊ - መሩ።

መደብ ስራሕ ኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ

ኣቡነ ዮሴፍ ብዘይካ ነቲ ዝተረከብዎ መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ኣባ ሚከለ ምቕጻል ካልእ ዝሓንጸጽዎ ሓድሽ መደብ ኣይነበሮምን። ዘመን ኣቡነ ዮሴፍ ብመጠኑ ሰላማዊ ዘመን ስለ ዝነበረ ከእ ነቲ መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ብከምዚ ዝስዕብ ኣገባብ ኪማዕብልዎ ከኣሉ።

1. ነተን ድሮ ኣብ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ኣትዮንስ ብደረጃ ቁምስና ወይ ሓውሲ ቁምስና ዝንቀሳቀሳ ዝነበራ ዓድታት፡ ካቶሊካውነት ምድንፋዕን መንፈሳዊ ብስለትን ከም ዝህልዎን ንምግባርን፤

- ብሰናብትን በዓላትን ትምህርተ ክርስቶስ ምምሃር ግዴታ ኮነ።
- መንፈሳውነት ቅዱስ ቊርባን ኣብ ኩሉ ኣስፋሕፍሑ።
- ሥርዓት ላቲን ዚጠልቦ መንፈሳውነትን ልማድን ናብ ቋንቋ ግዕዝ ተተርጉሙ ሥርዓተ ኣምልኮ ሃገር ኮነ።
- ኣብ ከበሳ ማኅበር ንሕሓ ቦታ “ማኅበር ጽቡቕ ሞት” ተዘርግሑ። ናብ ብዙኅ መዓልታት ሱባኤ ምስባክ ተለምዶ።
- ንሕፃናትን መንእሰያትን መሠረት ምዕባሊ መንፈሳውን ዓለማውን ዝኮነ መባእታ ቤት ትምህርቲ ኣብ ኩሉ ኣብያተ ክርስትያን ተከፍተ።
- ኣብተን ቀንዲ ከተማታት ኤርትራ ዝነበራ ኣብያተ ትምህርቲ መንግሥቲ ጣልያን ብቤተ ክርስትያን ከም ዝመሓደራ ምስ ተገብረ፡ ምስትምሃር ካቶሊካዊ ሃይማኖት ተመሪ። ኣብ ገሊኡ ዓድታት ብቕዓቱ ዘመስከረ ቤት ትምህርቲ ሞያ ተከፍተ።

2. ኦርቶዶክሳውያን ተዋህዶ ኣብ ዝብዝኹሉ ከበሳ (ሓማሴን ስራዮ)፡ እቲ ብኣባ ሚከለ ተራ ሚሩ ዝነበረ ምትእትታው ካቶሊካዊ ሃይማኖት ቀጽልዎ። ሓፈሻዊ መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ኣቡነ ዮሴፍ ስራዕ ስለዝነበረ መናሃርያኡ ካብ ዝነበረት ከተማ ኣሥመራ ናብ ሰሜን ገጹ ናብ ምድሪ ቦጎስ (1915)፡ ናብ ሰሜናዊ ምስራቕ ናብ ምድሪ መንሳዕ (1922) እናገፍሑ ከም ዝከይድ ተገብረ። ናብ ሰሜናዊ ጫፍ ኤርትራ፡ ንበንዓምር፡ ማርያ ቀያሕ፡ ማሪያ ጸሊም፡ በቓዮ፡ ሰብደራት፡ ሓባብ ንክጠቓልል ድማ ካብ ሓልሓል ኪብገስ ነበሮ።

3. ኣቡነ ዮሴፍ ካራራ ኣብ ኤርትራ ምስ ኣተዉ ቀዳማይ ቆላሕታኦም ዘምበሩሉ፡ ዝበለጸ ጸዕሮምን በጋበሪኦምን ዘፍሰሱሉ፡ ኣብ መጨረሻ ከእ ዝዓመረ ወንጌላዊ ምህርቲ ዝሓፈሱሉ ቦታ፡ ሃገረ ኩናማ ወይ ምድሪ ባዜን እዩ። ስብከተ ወንጌል ምድሪ ባዜን 1912 ተራ ሚሩ።

4. ካልእ ዝጥቀስ ዕማማት ኣቡነ ዮሴፍ እዚ ዝስዕብ እዩ፤

- ብ1912 ኣብ ኣሥመራ ዘመናዊ ዝኮነ ቤት ማኅተም ፍራንቸስካና ምትካል፤
- ብ14 ጥቅምቲ 1924 ምምራቕ ካተድራለ ኣሥመራ።

ሓዋርያዊ ስራሕ አባ አን-ሊኮ ዘኖን አብ ምድሪ ቦሃስ

ብዘመን አባ ሚካኤል ዘክርዐናራ ሓላፍነት ሓዋርያዊ ስራሕ ምድሪ ቦሃስ ነቶም አብ ዘርኦ ክህነት ከረን ዝነበሩ ክልተ ሚስቶናውያንን ክልተ ደቀባት ካህናትን ተዋሂቡ ነበረ። አብ 1914 ግን፡ እቶም “አቦ ሕዝቢ ቦሃስ” ተባሂሎም ዝፍለጡ አባ አን-ሊኮ ዘኖን ሓለቓ ዘርኦ ክህነትን ሓለቓ ዕቅብናን ኮይኖም ንከረን ምስ አተዉ፡ አብ ታሪክ ክርስትና ምድሪ ቦሃስ ሓድሽ ምዕራፍ መንፈሳዊ ምዕባሌ - መረ። ዝርዝሩ፤

1. አባ አን-ሊኮ ነቲ መፍትሕ ተሳኢንም ዝነበረ ዋሕዲ ካህናት ንምብዓህ ዝወጠንዎ አገባብ ቅድሚኡ ሸቡ አብ ዘይነበረ ዓወት አብጸሐ። አቐዲሞም ውፋያት መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ አስልጢኖም አበዮዱ ተዋፊሮም ኪሰርሑ ልኦክዎም። እዞም ዓለማውያን መምህራን ትምህርተ ሃይማኖት ዝሰርሕዎ ስራሕ ዝነዓቕ አይኮነን። ንኦብነት አብ ሓሸላ ዝነበረ መምህር ንሙሻ ካብ ምስልምና መለሰ። ገብረየሱስ ዝተባህለ መምህር ቀኒኦ ነታ ዓዲ ካብ ከኒሻ አድኃነ። አብዚ ዘመንዚ ሩፋኤል ዝበሃል ቅዱስን ውፋይን ካተኪስት ከም ዝነበረ ይዝክር።

2. አብ ከባቢ 1915፡ ሳላ ትግሃት መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ ሕዝቢ ቢለን ናብ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ምቕራብ ምስ አማዕበለ አባ አን-ሊኮ ካልእ ሚላ ተጠቀሙ። ንተመሃሮ ዘርኦ ክህነት ከረን ቀዳመ ሰንበት ትምህርተ ክርስቶስ ኪስተምህሩ ናብ መላእ ቦሃስ ብምልክክ ሓዲሽ አገባብ ግብረ ተልእኮ - መሩ።

3. ተመሃሮ አቀዲሞም ንዝሓለፍዎን ዓድታት፡ አባ አን-ሊኮን ካህናቶምን እግረ እግሮም እናተከተሉ ንዝተዘርኡ መንፈሳዊ ዘርኦ ከብኩሱ። ባዕሎም እናቴታት መልሚሎም፡ አብ ገለ ዓድታት ዝይንቀሳቀሳ ደቀንስትዮ መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ ፈጠሩ። ሕክምናውን ካልእ ዓይነት ረዲኦትን እናሃቡን ከከም አድላይነቱ አብያተ ጸሎትን አብያተ ትምህርትን እናተከሉን ንቁጽሪ ካቶሊካውያን መእመናን ምድሪ ቦሃስ ብቁሩብ ዓመታት ናብ ድርብ ከብጽሕዎ ከኣሉ።

አባ አን-ሊኮ አብ ጉዕዞ

አብ 1922፡ ቁምስናታት ናብ 15 እንኪድይባ፡ ብዝኒ መእመናን ናብ 12,000 አቢሉ በጽሐ። ነቶም 3 ሚስቶናውያን ካህናትን 17 ደቀባት ካህናትን ከኣ አብ ቁምስናታት መደብዎም። እተን አብ ትሕቲኣን

ዝተፈላለዩ ቐጽሪ ዓድታት ዝሓቐፋ ቍምስናታት፤ ከረን ምስ 40 ዓድታት፡ ዋስዳምባ ምስ 1 ዓዲ (ሃምበል)፡ እድርባ ምስ 3፡ ጉሽ ምስ 1 (ተረንኳ)፡ ሓድሽ ዓዲ ምስ 10፡ ሮብቶ ምስ 8፡ አሸራ ምስ 10፡ ሓልሓል፡ ሽናራ ምስ 4፡ ሓሸላ፡ ቍኒዕ ምስ 9፡ ሻርኪ ምስ 6 ዓድታት እየን።

ሓዋርያዊ ስራሕ አባ አን-ሊኮ አብ ምድሪ መንሳዕ

እቲ አብ መንሳዕ፡ አብ 1868 ብላሕረቲ ዝተ-መረ ስብከተ ወንጌል ስለ ዘቋረጸ፡ በዘመነ ኣቡነ ዮሴፍ አብ ምድሪ መንሳዕ ካቶሊካውያን ኣይነበሩን ኪበሃል ይክኣል። እቲ ብ1915 ዝተ-መረ ስብከተ ወንጌል ምድሪ መንሳዕ ብኣባ አን-ሊኮ እዩ ኪዕወት ዝከህለ።

አብ ምድሪ ቦሃስ ይካየድ አብ ዝነበረ ወንጌላዊ ምንቅስቃስ፡ አባ አን-ሊኮ ኮነ ተመሃሮቶም፡ ከምኡውን፡ ኣቡነ ዮሴፍ ባዕሎም ክሳብ ምድሪ መንሳዕ ይበጽሑ ስለ ዝነበሩ፡ አድላይነቱ ተረዲኦም አብዚ ቦታዚውን መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ኪገብሩ ወስኑ። እዚ ሓድሽ ዕማም ስለስተ ቀንዲ ተግባራት የጠቃልል፤ ደቂ ውሽጢ ተመሃሮ አወዳትን አዋልድን ምዕባይ፤ አብያተ ትምህርቲ ምክፋት፤ ሕክምናን ካልእ ማኅበራዊ አገልግሎታት ምስሳን።

አባ አን-ሊኮ

አብ አን-ሊኮን ተመሃሮቶምን ደጋጊሞም አብ ምድሪ መንሳዕ ኪዞሩ ምስ - መሩ፡ አብ ምሕላብ፡ አግዓሮ፡ ገለብ፡ ቁሩሕ፡ ኢራ፡ ደብረሲና፡ በገሳ ዝተረከቡ ካቶሊካውያን 60 አቢሎም ይበጽሑ ነበሩ። አብ 1922፡ አብ ምሕላብ፡ ከም ቤተ ክርስትያንን ቤተ ካህንን ዚኸውን ክልተ አንዱ ምስ ሰርሑ ሓደ ነባሪ ሚስቶናዊ መደቡ። ቁሩብ ሰሙናት ድሕሪ ምሕናጽ፡ ዘይተፈልጡ ሰባት ንኩላ ምስዮን ምሕላብ አቃጽልዎ። ግን አባ አን-ሊኮ ተስፋ ኣይቆረጹን። ነቲ አንዱ ከም ብሓድሽ ሰራሖም ክልተ ካህናት አብኡ ከም ዝቐመጡ ገበሩ።

አብ ምሕላብ ከንቲባ መሓመድ ቡላ ካቶሊክ ምስ ኮነ ዝተ-መረ ስራሕ ተስፋ ኪህብ ከኣለ። ቡቲ ጊዜቲ 40 ሰባት ብካቶሊካዊ ሃይማኖት ተጠመቁ። ጽንሕ ኢሎም አባ አን-ሊኮ ባዕሎም ዝመሥረትዎ ደናግል “ሳልሳይ ፍራንቸስካዊ ማኅበር” ምስ ተረከበ ንደቂ ውሽጢ አወዳትን አዋልድን ኪልልያ - መራ። ሕክምና ምሕላብ ምስ ተከፍተ፡ ንምስፍሕፋሕ

ምስልምናን ከኒሻን ዚዓግት ሓደ ዓብይ መንፈሳዊ ዕርዲ ኮነ። ሓዋርያዊ ስራሕ ምድሪ መንሳዕ ኣባ ኣን-ሊኮ ኣብ ምክልካል ምስልምናን ከንሻን ጥራይ ኣይተሓጸረን። ብሸለትነትን ብፓሊሲ መንግሥቲ ጣልያንን ዘጋጥሞም ዝነበረ ዕንቅፋትውን ሰጊሮም ነተን ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሳ ቀሺታት ካብኢካዊ ሃይማኖት ከም ዝቐበላ ገበሩ።

ብርግጽ እቲ ኣብ ምድሪ መንሳዕ ዝተረከበ ሓዋርያዊ ዓወት ምስቲ ናይ ምድሪ ቦሳስ ኪነጻጸር ከሎ ውሑድ እዩ። እንተኮነ ግን፡ ጸዕሪ ኣባ ኣን-ሊኮ ብዘይፈረ ኣይተረፈን።

ሚላ ሓዋርያዊ ስራሕ ዘመነ ኣቡነ ዮሴፍ

ብዘመን ህየንተ ጵጵስና ኣቡነ ዮሴፍ ኣብ ምድሪ ቦሳስን መንሳዕን ዝተካየደ ዝተጸንዐ ግብረ ተልእኮዐ ኣዝዩ ኣድማዒ ነበረ። እቲ ጽኑዕ መሠረት፡ ብርግጽ፡ ካብ ዘመነ ኣባ ሚካኤል ዝተወርሰ እዩ። ኣብ ዘመን ኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ 25 ሓደስቲ ካህናትኳ እንተ ተቐበሉ፡ ሓዋርያዊ ስራሕ ምርዲ ቦሳስን መንሳዕን ስለ ዝሰፍሐ ሓደሎ መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ ምምልማል ኣድለዩ።

በዚ ዘመንዚ ኣብ ምድሪ ቦሳስ ዚነበሩ ሕዝቢ ቢለን ጥራይ ዘኮነሉ፡ ነቶም፡ ኣብ ባርካ፡ ፋሕ ዝበሉ ሓውሲ ሰበከዐ ሳግምን ኣብ ስራሓት ዓካት ዝተዋፈሩ ሰራሕተዐታትን መንፈሳዊ ክንክን ይገብሩሎም ነበሩ። ስለዚ፡ ነቶም ኣብ ባርካ ንዝነበሩ ሕዝቢ ቢለን ሓደ ወደባት ካህን ተመደበሎም።

ሚላ ግብረ ተልእኮዐ ኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ ነዚ ዝሰበብ ተግባራት የጠቃልል፤

1. መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ ኣሰልጢንካ ዋሕዲ ካህናት ምፍዋስ።
2. ኣብ ዓዓዱ ዘይንቀሳቀሳ እናቲታት ኣቐሚጥካ ንሕፃናት ትምህርተ ክርስቶስ ምስትምሃር።
3. ተመሃሮ ዘርእ ክህነት ምስቲ ምዱብ ትምህርቶም ዘይጋጮ ተልእኮዐ ቀዳመ ሰንበት ከም ዝፍጽሙ ምግባር።
4. ብዕረፍቲ ዘይብሉ ምብጻሕ ስድራ ቤታትን ዓድታትን ንሕዝቢ ምንቕቓሕ።
5. ኣብያተ ክርስቲያን ትምህርትን ብምሕናጽ ኣንጻር ፕሮፓጋንዳ ከኒሻን ምስፍሕፋሕ ምስልምናን ብትምህርቲ ምቕላስ።
6. ካልእ ንጥፊታት ረዲኦት ብምዝውታር ንሥጋዊ ኣድላይነት ሕዝቢ ምግልጋል።

ሳላ በሊሕ መሪሕነት ኣቡነ ዮሴፍ፡ ከምኡውን፡ ቅድስና ዝተሓወሰ ውፋይ ግብረ ተልእኮዐ ሚስቶናውያንን ደቀባትን ካህናት፡ ድሕሪ 13 ዓመት እቲ ሓዋርያዊ እዚ ዝሰበብ ዘጸናንዕ መንፈሳዊ ፍረ ተረክቦ፤

1. ኣብ ርእሰተን ዝነበራ ቁምስናታት፡ መጋርሕ፡ ፈርሔን፡ ግላስ ስለ ዝተወሰካ፡ ቁምስናታት ምድሪ ቢለንን መንሳዕን ክሳብ 12 በጽሓ።
2. ካብቶም ኣስታት 28,000 ዝቁጸሩ ዝነበሩ ኤርትራውን ካብኢካውያን፡ ኣስታት 14,000 ኣብ ምድሪ ቦሳስ ይርከቡ ነበሩ። በቲ ጊዜቲ ሕዝቢ ቢለን ኣስታት 24,000 ይግመቱ ነበሩ።
3. ኣብ መላእ ኤርትራ ዝነበሩ ካህናት ደቀባት ክሳብ 50 እንኪበጽሑ፡ ደቂ ከረን 17 ነበሩ።
4. ብጠቐላላ 60 ተመሃሮቲ ዘርእ ክህነት፡ 41 ደናግል ቅድስቲ ሃና፡ 12 ደናግል ምሕላብ ሳልሳይ ፍራንቸስካዊ ማኅበር ነበሩ።

5. መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ ክሳብ 59 በጽሑ።

ዘመን ኣቡነ ቸለስቲኖ ካታዦ (1925-1936 ዓም.)

ካብኢካዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራ በቲ ብጊዜ ኣቡነ ዮሴፍ ካሚሎ ካራራ ዝበጽሑ ደረጃ ምዕባሊ ክቅቕጽል ዝተሓተ ጸዕሪ ቀሊል ኣይነበረን። ከም ህየንተ ጵጵስ ኮይኖም ነዚ ጸዕሪዚ ኪሸከሙ ዝተጸውዑ ወዲ 61 ዓመት ኣቡነ ቸለስቲኖ ካታዦ እዮም።

መደብ ሓዋርያዊ ስራሕ ኣቡነ ቸለስቲኖ ካታዦ

ኣቡነ ቸለስቲኖ፡ ክሳብ ሓዋርያዊ መሪሕነት ኤርትራውያን ደቀባት ዝመጽእ፡ ከም ጠቐላሊ መራሒ ቤተ ክርስቲያን ኣብ ኤርትራ ዚሰርሕሉ ጊዜ 5 ዓመት ጥራይ እዩ። ኣብዚ ሕጽር ዝበለ ጊዜዚ፡ ብሓደ ወገን፡ ደቀባት ብወዲ ሃገር ዝኮነ ጵጵስ ክመሓደሩ፡ በቲ ካልእ ድማ፡ ነቲ ካብ ኣቡነ ዮሴፍ ዝወረሰዎ ሓዋርያዊ ስራሕ ኪቅጽሉ ፈተኑ። ነዚ ዝሰበ ብ ታሪካዊ ፍጻሜታት ድማ እከናውኑ፤

1. መንፈሳውነት ቤተ ክህነት መሠረት ኩሉ ሓዋርያዊ ስራሕ ከምዝኮነ ብምርዳእ፡ ነዚ ጉዳይዚ ብቀዳምነት ውዕዉዕ ተገሳስነት ገበሩሉ። ኣበዩ ኣውራጅኡ ንሚስቶናውያንን ደቀባት ካህናትን ብዘካ ጊዜ ባዕሎም ዚሰበኩሉ ሰባኤታትን ረኪበ ካህናትን ከም ዝበዝህ ገበሩ። ከምኡውን፡ እቲ ብትግሃት ኣዘውቲሮምን ኣስፊሖምን ዚጽሕፍዎ ዚነበሩ ሓዋርያዊ መልእክታት፡ መንፈሳዊ ቀለብ ካህናትን ንጹር መምርሒ ሓዋርያዊ ተልእኮዐኦ ተረፈ።

2. ንቁምስናታትን መእመናንን ብዝምልከት፤ ሓውጸ ኖላዊ ኣብ ምክያድ ፍሉይን ሕሉፍን ትግሃት ኣርእዩ። ብጠቐላ ወይ ብእግሮም ካብ ጫፍ ናብ ጫፍ ኤርትራ እናተጓዙ ኣብ ኩሉ ቦታታት መንፈሳዊ ሕይወት መእመናን ኪምዕብል ብዘይ ምቁራጽ ጸዓሩ።

3. ብፍላይ ግብረ ተልእኮዐ ምድሪ ባዜን ኣብ ዝለዓለ ጥርዚ ምዕባሊኡ ኣብጽሑ።

4. ኣብ ምድሪ ቦሳስን መንሳዕን በመጡ ብዝኒ ቁምስናታትን መእመናንን ወሰከ። ኣብ 1928 ቁምስናታት ተረንኪን ወሰበንሱክን፡ ኣብ 1929 ከኣ ቀዳምስና በጉ ተወሰከ። ኣብ ምድሪ መንሳዕ ድማ ኣብ ኖረት፡ ጋድማይ፡ ጭንድቕ፡ በገሳ፡ ገርገርን ፈልክትን ካብኢካዊ ሃይማኖት ተተከበ። ደቀባት ካህናት፡ እንዳ ዘክፀማት ከረን፡ ዘርእክህነት ከረን፡ መእመናን ምርዲ ቦሳስን መንሳዕንውን ሰሰኑ።

5. ኣቡነ ቸለስቲኖ ብፍሉይ ኣተኩሮ ዝሰርሕሉ መዳይ፡ ምሕዳስን ምስፋሕን ሕንፃታት ነበረ። ስለዚውን ኣብያተ ክርስቲያንን ካህናትን ትምህርትን ጽባቂኡን ጽርዮቲን ዝተሓለወ ኪከውን ብዘካ ጽዓሩ።

6. ኣቡነ ቸለስቲኖ በበደረጃ ሃይማኖታዊስልጣን ንደቀባት ከረክቡ ቢሎም ዚፈጸምዎ ስጉምቲ እዚ እዩ፤

• ኣብ 1926 ንኣባ ኪዳነማርያም ካሳ ፕሮቪካርዮ ሸምዎም።

- ኣብ 1927 ንካርዲናል ለፐስቶ ናብ ኤርትራ ብምዕዳም ደቀባት ስልጣን ዝርከቡሉ መጽናዕቲ ተገብረ።
- ኣብ 1928፡ 5 ዕቅብናታት (አስለጉዛይ፡ ዓ ዲቀይሕ፡ ሰራየ፡ ሓማሰን፡ ከረን) ብምፍጣር ኣብ ነፍሲወከፊን ሊቃናተ ካህናት ሾሙ።
- ኣብ 1930፡ ኣቡነ ኪዳነማርያም ካሳ ጳጳስ ደቀባት ዘሥርዓት ግዕዝ ብምክፍም፡ ኣብ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራ ሓድሽ ርእሰ ምምሕዳር ተረጋገጸ። ናብ ኣቡነ ኪዳነማርያም ካሳ ዝሓለፈ ሓዋርያዊ ክልል 68 ቁምስናታት፡ 75 ካህናት ደቀባት፡ 11 ዓድታት፡ 22,800 መእመናን የጠቓልል ነበረ።

እዚ ቐጽሪዚ ምስቲ ዝሓለፈ ዓመታት ብዓል ኣባ ሚካለን ኣቡነ ዮሴፍን ኪነጸጸር ከሎ ውሑድ ዝበለ ኮይኑ ይርአ ይኸውን። ምክንያቱ፤

1. ናይ ኣቡነ ቸለስቲኖ ካተነዮ ዘመነ ሰለ ዝሓጸረ።
2. ብዘመነ ኣቡነ ቸለስቲኖ፡ ኣብ ኤርትራ ኣንበጣ ደጋጊሙ ብዘምጽእ ጥምየት ብዙኅ ሕዝቢ ዓ ዱ ሓዲጉ ይስደድ ነበረ። ስለዚ ድማ ሓዋርያዊ ስራሕ ከምቲ ዝተደልየ ኪካየድ አይተካእለን።
3. ኣብ መንኅ ደቀባትን ሚስቶናውያንን ካህናት ዝነበረ ዘድይምርድዳእ በዚ ዘመንዚ ዳርጋ ኣብ ምብትታኽዐ ስለ ዝበጽሐ፡ ነቲ ሓዋርያዊ ስራሕ ብኣሉታ ጸልይዎ ነበረ።

ገለ ካብቶም ቀዳሞት ልኡካነ ወንጌለ

4.

ኣባ አማኑኤል ምስጉን

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክዐቁምስናታትን አብያተ ጸሎትን ምስ ጸብጸብ ንጥፈታተን

ታሪክዐቁምስና ቅዱስ ሚካኤል አሸራ

ቁምስና ቅዱስ ሚካኤል አሸራ ልክዕ እኒ ዝተመስረተሉ ቦታ ዝሕብር እንተዘየለ አብ ንቅንታተ ዝብልዎ ቦታ አብ እግሪ ጎቦ ሻልኩ ከምዝተመስረተት ሓቲተ። አብዚ ቦታ እዚ ብአባ ፍስሓየ አስገደም ከምዝተ-መሪ ይንገር። እቲ መአግብ መብዛሕቲኡ ሓደ ገለሰብ ድሕሪ ሞት ናይ ሓው ካህን ከምዝታጸሎ ደዎ ዓዲ ይንግሩ። ስጋብ አብዚ እዋን እዚ ድማ ልዕሊ ዕሰራ ካህን ወይ ቆሞስ በጺሑ አሎ።

አብዚ እዋን እዚ አብ ቤተ ክርስትያን ቤተ ጸሎታትን ተዘርጊሓ ትርከብ

1. ቁምስና ማርያም ቅሮትነጃር

2. መ/አለም ደብዓት

3. መ/አለም ሰቋር

4. ኪ/ምሕረት ጨዲተት

5. ቅ/ዮሴፍ ገላይርቆት

6. ቅ/አቡነ ያዕቆብ መብላታተ

7. ኢየሱስ ስቕል ዓንደላይ

አብዚ እዋን እዚ እዛ ንእሽቶይ ቁሾት አብ ንቅንታተ ዝ-መዘት አብ ክልተ ቁምስናታትን ሽድሽተ ቤተ ጸሎታትን በጺሓ አላ። ህዝባዊ አገልግሎታት ሕክምና ቤት ትምህርቲ ክምዕብል አገባብ ከምኡ ድማ ማይን ካልእን ተሰርሖ።

6. ታሪክ ቤተ ጸሎት/ታት

ቤት ጸሎታት አሸራ ሽድሽተ ኢዩ። ልክዕ ዓመታቲ ማን ክፈልጦ አይክአልኩን ምክንያቲ ሓደ ንጹር ዶክመንቲ ስለዘየለ ነቶም ነታ ዝዘክሩ ካህናት ስለዘለዉ ክሕተት ይከአል።

ስም ኩስሚ	ዓዲ
ቅ/ሚካኤል	ሻፍታተ
በዓለ ማርያም	ቅሮትነጃት
ቅ/አቡነ ያዕቆብ	መብላታተ
ቅ/ዮሴፍ	ገላይርቆት
መ/አለም	ደብዓት
መ/አለም	ሰቋር
ኢየሱስ ስቕል	ዓንደላይ
ኪ/ምሕረት	ጨዲተት

እስታስቲካዊ ሓበሬታ ናይ መስከረም - ነሐሴ 1995 ዕ.ም.ግ (መስከረም 2002 - ነሐሴ 2003)

ቀ	ዝተሰርሓሉ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ አገልግሎት
1	መደበር ጥዕና		ጥዕናዊ አገልግሎት ንሕዝቢ
2	ቤት ትምህርቲ	1961 ብንጹር	ካብ 1 ^ይ - 8 ^ይ ክፍሊ ይመሃሩ
3	ማይ (ዓላ)	1984 ዘመናዊ አገባብ	ናይ ማይ አገልግሎት
4	8 ቤተ ጸሎታት	በብእዋኑ	ጨዲተት፡ ሰቋር፡ ንቁንታተ፡ ደብዓት፡ መብላታተ፡ ገላይርቆት፡ ዓንደላይ፡ ቅሮትነጃር (ቁምስና)

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

አብ ቊምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቁ	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመቲ ዝተገብረ ምዕባላ
1	አባ ፍስሃዮ አስገደም		መ- መሪያ ቆሞስ አብ አሸራ
2	አባ ክፍ/ማርያም ዳውድ		
3	አባ ክብሮም ወርቆ		
4	አባ ሃብ/ሚካኤል ገበይ		
5	አባ ወ/ማርያም ሓመድካ (2ተ) ጊዜ		
6	አባ ወ/ትንሳኤ በዩድ (2ተ) ጊዜ		
7	አባ ትንሰኢው ናፍቆ		
8	አባ ወ/ሥላሴ - ሃር		
9	አባ ገ/ቅዱስ መስቀል (3ተ) ጊዜ		
10	አባ ገ/ቅዱስ ሃይለ		
11	አባ ዮሴፍ ባህልቢ		
12	አባ ክብሮም ጸጋይ		ገዛ ቆሞስ ብዘመናዊ ቅርጺ ተሰሪሑ ዓላ ተክሪቲ ደናግል ኦርሰሊን አትሞን ሕክምና ተሰሪሑ
13	አባ ዮሴፍ ሰለቡን		ኦርሰሊን ክፍልታት ተሰሪሑ።
14	አባ ዮፅቆብ ተስፋ	1996 - 2000፣ 2003	ቤ/ጸሎት ንቅንታክዐ
15	አባ ገቢል ገ/መስቀል	2000 - 2001	ቤ/ት/ቲ ካላሳት ተወሲኹ
16	አባ ዳዊት ዘ/ማርያም	2003 -ሕጂ	ትራልተር ተገዚኦ ቤ/ት 8 ^ይ በጸሐ

ተ.ቁ	ዓ/ም	ብዝሒ መግህራን			ብዝሒ ተማሃሮ		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1988-1999				372	339	711
2	1999-02				401	357	758
3	2000-01				441	424	865
4	2001-02				537	492	1,029
5	2002-03				476	469	945
6	2003-04				574	478	1,052
ጠ/ድምር							5,360

7. ቤት ትምህርት ዝምልከት

8. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ.ቁ	ስም መምህር ትምህቲ ክርስቶስ	ብዝሒ ተማሃሮ
1	ብኢደማርያም እቁባዝጊ	1997 -2004
2	ኢድሓነት ፍቃዱ	1972 -2004
3	መድሓኒት	1997 -2004
4	እ. ጥምቀቲ ተ/ዮሐንስ	2000-04

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

ሓጺር ታሪክዐቀምስና አስተርጓሚ ማርያም ሓልሓል

ስመረጮንን አብራሃምን ክልተ አሕዋት ክርስትያን ካብ ድንበዛን ምስ ቀሾም ላጐና ተታሒዞም መጸኢዎ። አብ ቅስለት ውሽጢ ሓልሓል ቤተ መቅደስ ሰርሑ ምስ አብርሃም መሰይታ ኩይኖም ዝመጹ፡ 1. ላጐይና 2. በርገልይን 3. ጋቡላይን መጸኢዎ ሰፈሩ።

ብሙ መርያ ብከበላን ንንደርን ዝመጹ እምነት ክርትያን ተዋህዶ ዘለዎም ነጋድያን አብ ምድሪ ሓልሓል ሰፈሩ። በቲ ብዝነበሮ መንፈስ በዱ ዝኾነ መሬት ስለዝረከቡ ካብ ሰበር ሓልሓል ሃገረ ናግራም 44 ገዳማትን ታቦታትን አእቲዮም።

1. **የና ፈለስታኩ** ዛቂኖት ዝመሃሩሉን ዝኾሱሱሉን ቦታ ኢዩ። መካፂኖ አብ መለብሶ ብምግባር።
2. **ጭልማ** ተማሃርቲ ባሕታውያን ብፍሉይ መንፈሳውነት ዝሰናደዉሉ።
3. **ሸካት ወጌሬት** ብመደብ ዝተፈልዩ ባሕታውያን ዝነበሩሉ።
4. **ኢራን ኢርታን** ተማሃርቲ ንብሕታውና ክራቅቂ ዝቅመጡሉ

ስለዚ 1. **የና ፈለስታኩ** 2. **ጭልማ** 3. **ሸካት ወጌሬት** 4. **ኢራን ኢርታን** ተማሃርቲ ናብ መለብሶ ይመጹ እዮ እቲ ልብሲ ተክህኖ ካብ መለብሶ ይከፀንዎ ከመይ እቲ ልብሲ ተክህኖ አብ መለብሶ ይሰርሕ ነይሩ። በዚ ምክንያት እቲ ዓዲ መለብሶ ተባሂላ ትጽቀዕ ካብ ከረን ሃገረ ናግራም 250 ኪ.ሜ. ኢዩ። ቤተ ክርስትያናት 1. ማርያናኩ 2. ቅስለት 3. ከረባ 4. ጉድብከኩ

እምበኣር እዚ 44 ገዳማት ብተዋህዶ ዝመሓደር ዝነበረ ብጊዜ መሓመድ ግራሻ እስልምና ማዕቢሉ ዝነበረ ካብ ዓዲ እምሓራ ሰራዊቱ ሰዲዱ ንኩለን 44 ገዳማት ደምሲሰወን። ድሕረወዜይ እቲይ ዝተረፈ ተቀማጢ ህዝቢ ፍሉይ ሃይማኖቶም ዘይፍለጥ **አግዱብን በይናንን** እናተባህሉ ንሓያል እዋንን ጊዜን ብዝጸንሑሉ ፈወስትን ጠንቄልትን አብ መንጎእም ብምስልጣን ካልእ ዓይነት አብዚ ምድረ ሓልሓል ንኮይወጽእ አብ መደያይቦ ሓልሓል እግሪ ጎቦ ኤሎስ አብ ቁርባት ዝተጸሕፈ ደፊኑ እንተኾነ ብ1843 ዓ .ም.ፈ. ሎሚ አብ ሓልሓል ብኩስሚ አስተርጓሚ ማርያም እትብል አብ ከረን ብዝነበሩ ማሕበር ላዛሪስት ተመስረተ። በዚ ጊዜወዚ **አባ ወልደገብርኤል** ዝበሃሉ ቆሞስ ከረን ዝነበሩ ዝተላእኩ ኢዮም ዝመሰረትዋ። ሽዑ ዝነበሩ ካብኢካውያን **ጴጥሪስን ጅምዕን** አብርሂም ዝበሃሉ ነበሩ። ሽዑ ነዛም ስለስተ ሥድራ ዝሓገዝዎም አስላም ነበርቲ ሓልሓል መሰረትና ክርስትያን ኢዮም ብምባል ንምስራሕ ቤተ ክርስትያን ሓገዝዎም።

አብ አገልገሎት ድማ ፓድረ ፍቓደኛ ፓደረ **አልምንሶን ፓድረ ዲዮንን** ዝበሃሉ ማሕበር ካፑቺኒ እናተመለሰሉ ይናብይዎም ነይሮም። ብዝኾነ ድሕሪ ምድምሳስ ግራኝ ብዙሓት ናብ እስልምና ዝወደቁሉ ብኣጋ ሓልዮም ብምስኣን ከዓ ገል ብፍርሃት ገለን ብፍቶት ዘመስለሙሉ ጊዜ ነይሩ። እቲ ከፀይኑወዚ **አባ ወ/ገብርኤል በሪካ ኢረስዕ** ዝተጸሕሮ ናይ ዋስደምባ ታቦት አሽማት ዝተጸሕፈሉ ንሓልሓል ሰደዱ።

አባ ዘወልደማርያም ከም ቆሞስ አብ ሓልሓል ብዙሕ ዓመታት ዝገበሩ ብጊዜኦም ከዓ **ቀላሚጦስን በርበሬ ጸሊምን** ዝዘርኡ እዮ ብቀላሚጦስን በርበሬ ጸሊምን ክሳዕ ሎሚ ይርከብ ድሕሪ ሓልሓል አብ ቁኒዕ ተቀይሮም ቀብሮም አብ ቁኒዕ ይርከብ።

አባ መስመር 10 ዓመት ገይሮም ብጊዜኦም ገዛ ቁምስና ናሕሲ ሰራሖም ቤተ ክርስትያንወውን ሓዲሶምዎ።

አባ ክብሮም ወሪዕ ቆሞስ አብ ዝነበሩሉ ቤት ትምህርቲ ሰራሖም ተማህሮኦም ልክዕ ከም ሰምናሪስት ቀሞሽ ይላብሲ ነይሮም አባኡ ዝተማህሩ በዓል **አባ**

ገበረቅዱስ ሃይለ ካብኡ ንገዳም አቲዮም ክህነት ተቀበሉ። ከምኡ **አባ ሚካኤል ግደ** አቶ ተክሰላሲ አብራሂም አቶ አብርሃ ተማርያም። ብጊዜ አባ ክብሮም ወሪዕ ሓደ አስላማይ አብ ውሽጢ ቁምስና ገዛ ሽቀጥ ብምስራሕ ምስኡ ብዝህሕ ህውከትን ግርጭርን ገይሮም አብ መጨረሻ ብጽልኢ አልቂቆምዎ። እዚ ብጊዜ ራእሲ ወልደንኬል ምክኑ እዩ።

አባ ኃብተንኪኤል ገበይ ቅድሚ አባ ክብሮም ወራስ ቆሞስ ዝነበሩ እዮም። ብጊዜኦም ንከንቲባ - ሚል ጋዊና ኢሎም ጸሪፎም ምክንቲ ብቅርዓት ታቦት አብ በቅሊ ተጸዲኖም ምስ መጽዎም ኢዩ። በዚ ምክንያት ህውከትን ምጉትን ናዕብን ኩይኑ እዮ ኩይኑ ክሲ ምስ በዝሒ ንሹመዐ ዝጸረፈ ስጐጉዎ ተባሂሎም ካብ ሓልሓል አስደድዎም።

አባ መንግሥቱ ብእምነት 5 ዓመት ገይሮም እዚ ብጊዜ ጣልያንን እንግሊዝን ዝተዋግኡሉ እዋን ኢዩ።

አባ ተስፋንኪል አድጎይ 5 ዓመት ገይሮም በዚ ጊዜ እዚ ወዲ ሓምም ናባሪ ምስእም አገልጋሊ ኩይኑ ዝነበረ አብ ቀላይ ተዋሒጡ ብዝሞተ ብሽዑ ዝእተዎም ስንባዴን ድንጋጹን ምስ ሓመሙ ክሳዕ ጊዜ ሞቶም ልቦም ተዘናበሉ ዓሪፎም።

አባ ወ/ትንሳኤ በዩድ 1 ዓመት ድሕሪ ምፍልጋል ተቀይሮም።

አባ ወ/ማርያም ጴጥሪስ 2 ዓመት ገይሮም ንአዲስ አበባ ከይዶም።

አባ ገ/እግዚአብሔር ሓምደ ብጊዜ አባ ተስፋንኪል አድጎይ አብ ሓልሓል ተማሂሮም ክህነት ተቀቢሎም። ስለዚ **አባ ገ/እግዚአብሔር ምድረ ቤት ቤተ ክርስትያን ብቸንቶ ስርሖም** ከዋኑ ከዓ **ብእናቴ አብርሃት ጴጥሪስ** ዝተዋህበ ምጽዋት አባ ገ/እግዚአብሔር ዘመነዊ መንበረ ታቦት ብጣውላ አስረሓም። ስለዚ **አባ ገ/እግዚአብሔር ተወንጌሬ** ተላእኪ ንሓልሓልን ንእድርባን የገልግሉ ነይሮም

አባ ወ/ትንሳኤ በዩድ ካልኣይ ጊዜ ተመለሶም 5 ዓ መት ገይሮም።

አባ ገ/መስቀል ሞዎስ 4 ዓመት ገይሮም።

አባ ወ/ማርያም ጴጥሪስ ካልኣይ ጊዜ ተመለሶም በዚ ጊዜወዚ ቤት ትምህርቲ ከፊቶም ብዘይ መጠን ውዕ ወዕ ቤት ትምህርቲ ነይሩ። መማህራን ክሳዕ ካብ ከረን መመጸኦም የምህሩ ነበሩ። 6 ዓመትወውን ብጣዕሚ ልዑል ቤት ትምህርቲ ኮነ ብጊዜ **አባ ወ/ማርያም ጴጥሪስ** ታቦት ብንግደት መዓልቲ ተሰሪቑ ብዝኾነ አርኪዮም። ክርስትያንን አስላምን ተሓባቢሮም ብምጽላይ ተዓዊቶም መለስዎ። ድሕሪ እዚ ብዛዕባ ፖለቲካ ሃገር ብዙሕ ዕግርግርን ህውከትን ብምክባን ብጊዜ ሓርነት **አባ ወ/ማርያም ጴጥሪስ** ካብ ሓልሓል ተቀየሩ። ከምኡ ዓዲ ብምልኦም ስደት አምርሑ። ዓዲ ተቃጻሊ ኩሉ መዛግብ ቤተ ክርስትያን እውን ከይተረፈ ተቃጽል። ድሕሪ 10 **አባ ከ/ማርያም ፋደጋን አባ ተ/ማርያም ብድህን** መጸኢዎ ኩሉ ተዓ ዚቦም ድሕሪኡ **አባ ከ/ማርያም ፋደጋ** ነቲ ፋሕ ኢሉ ዝነበረ ሕዝቢ አኪቦም ባዕሎም መግቢ እናኣምጽኡ ሕፃር ሕዝቢ ገይሮምዎ። ድሕረወዚ ዓዲ ኪከውን ኪኢሉ 3 ዓመት ድማ አገልገልዎ።

አባ ክብረአብ ሰዓድ 2 ዓመት ገይሮም መካብብያ ቁምስና ብአባ ክ/ማርያም ዝተሰረተ አብ ፍጻሚ አብጽሕዎ። ድሕሪኡወውን እንደገና ስደት። ገዓዝ መጻ ሕዝቢ ተባሪሩ ዓዲ ተቃጻሊ ድሕረወዜይ።

አባ ገብርኤል ወልዳይ መጸኢዎ 3 ዓመት ገይሮም። እዮ 1. አርማድዮ ቤተ ክርስትያን 2. ኮርታት 3. 2 መሳቅል ቅዳሲ ዓበይቲ 4. ዓላ - ርዲን ምስ ሞቶሪ ንእሽቶይ ገበሩ።

አባ እፍሪም እምባየ 3 ዓመት ገይሮም።

አባ ክብረአብ ሰዓድ ካልኣይ ጊዜ ብምምጻእ 4 ዓ መት ገይሮም።

ሕጂ መጸሐም ዘለዉ 1 ዓመት ገደሮም ዘለዉ ኣባ

ያዕቆብ ተስፋ ይበሃሉ።

ሓጺር ታሪኸዐቀምስና ቅዱስ ጊዮርጊስ ወስበንስሪኩ

ወስበንስሪኩ ዝብል ስም ካብ ቋንቋ ብሊን ዝመጸ እዩ። ትርጉሙ ደማ “ከብቲ ዝተመቐላሉ” ማለት ከም ዝኮነ ዓበይቲ ዓዲ ይትርኩ። ፈለማ ወስበንስሪኩ ኣብዚ ሕጂ ዳግም ተደኪናቶ ዘላ ቦታ ኣይነበረትን። ቀደም፡ ብሰሜናዊ ምዕራብ፡ ኣብ ሕዳር ዝበሃል ቦታ፡ እቲ ሕጂ ቤት ትምህርቲ ተሰሪሕዎ ዘሎ ኣከባቢ እያ ተሰሪታ ነይራ። ደቂ ዓዲ ናብዚ ሕጂ ዘላቶ ስፍራ ዘግዓዝዎ ምክንያት ከኣ፡ እቲ ናይ ቀደም ኣከባቢ ንሕማም ዓሶ ዝያዳ ቅሉዕ ኮይኑ ስለ ዝረከመዎ እዩ።

ቀደም፡ ሕዝቢ ወስበንስሪኩ፡ ኣብ ፍቕድኡ ፋሕ ኢሎም ይነብሩ ነበሩ። መንግስቲ ጣልያን ኣብ ኤርትራ ኣብ ዝኣተወሉ እዋን ግን በብቕሩብ ክእከቡ - ሚሮም። እቶም ፈለማ ስድራ ቤቶም ሓዞም ናብዚ ቦታዚ ዝሰፈሩ ኣቦታት ኣቦይ ማኖን ኣቦይ ሕድርን ዝበሃሉ ከም ዝነበሩ ዓበይቲ ዓዲ ይሕብሩ። እዞም ክልተ ሰባኦት ካብኡኦም ይኣይኑ እዮም ዝነበሩ።

ብልክዕ መዓስ ቤተ መቐደስ ከም ዝሰርሑ መረጋገጺ የልቦን። ብግምት ግን ኣብ ከባቢ 1900-1920 ዓም ኣቢሉ ይኸውን። እዛ ቤተ መቐደስ ኣብ

ትሕቲ ቀምስና ደብረ ኪዳነ ምሕረት ሓሸላ ትመሓደር ነበረት። እዛ ቀዳመይቲ ቤተ መቐደስ ኣብዚ ሕጂ ቤተ ክርስትያን ቅዱስ ጊዮርጊስ ተሰሪሕዎ ዘሎ እያ ዝነበረት። እቲ ኩሰሚ ናታውን ቤተ መቐደስ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነበረ።

ስለምንታይ “ቅዱስ ጊዮርጊስ” ከም ዝተሰማየት ዓበይቲ ዓዲ ክትርኩ እንክለዉ ከምዚ ይብሉ፤ ቀደም ጊዜ፡ ገለ ሰባት ንታቦት ቅዱስ ጊዮርጊስ ካብ ሻርኪ ሰሪቆም እናተጓዓዙ መሬት መስዩምም ልክዕ ኣብዛ ቦታዚኣ ሓደሩሞ፡ እተን ቀዳሞት ኣንስቲ ሰብ ወስበንስሪኩ፡ ነዛ ቦታዚኣ “ታቦት ቅዱስ ጊዮርጊስ ዝሓደረላ” ኢለን ወትሩ ዕግን ከትክክብ ስለ ዝ-መራ እዩ ቤተ መቐደስ ቅዱስ ጊዮርጊስ ተባሂላ።

ቤተ ጸሎት ቅዱስ ጊዮርጊስ ወስበንስሪኩ ናብ ቀምስና ዝተሰጋገረሉ ዓመተ ምሕረት 1920 እዩ። ናይ መ-መርታ ቆመስ እውን ኣባ ወልደሚካኤል ቢያን ዝተባህሉ ኮኑ። ንሶም መ-መርያ ክህነት ምስ ተቐበሉ እዮም ናብዚ ቦታ ዝመጹ።

ቤተ ክርስትያን

ገዛ ቆመስ

ኣብ ቀምስና ቅ. ጊዮርጊስ ወስበንስሪኩ ዘገልገሉ ካህናትን ኣብ እዋናም ዝነበረ ጸገማትን ምዕባለን

1. ኣባ ወልደሚካኤል ቢያን (1920-22)፤ ብመ-መርያ ክህነቶም ፈላሚ ቆመስ ወስበንስሪኩ ኮኑ። ክልተ ዓመት ድሕሪ ምግልጋሎም ተቐየሩ።
2. ኣባ ሀያቡ (1922)፤ ሓጺር እዋን ምስ ኣገልገሉ ኣብ ወስበንስሪኩ ዕረፎም ኣብኡውን ተቐቢሮም። ንሶም ነታ ኣጉዶ ዝነበረት ቤተ መቐደስ መረባዕ ሰርሖዋ።
3. ኣባ ገብረኢየሱስ በደ፤ ካብ 1922 ክሳብ 1924 ኣገልገሉ።
4. ኣባ ፍቕረኢየሱስ ካሕሳይ፤ ኣብ 1925 ኣገልገሉ።
5. ኣባ ወልደማርያም ሓመድኛካ (1925-28)፤ ካብቶም ብፍሉይ ኣገልግሎቶም ዝዝከሩ ካህን ነበሩ። ገለ ካብቲ ንሶም ኣብዚ ቅምስና ዝገበሩዎ፤

ሀ) ቤት ትምህርቲ መስራቶም። እቲ ቤት ትምህርቲ ዝምህሮ ዝነበረ፤ ፊደል ምቕጻር፡ ትምህርተ ክርስቶስ ምስትምሃር፡ ምግልጋል እዩ።

ለ) ንዋየ ቅዱሳት፤ መስቀል፡ መቃርዝ ...ወዘተ።

እቲ ቐዳማይ ኣብ ጊዚኣም ዘንነፈ ጸገም ዕ ስክርና ጣልያን እዩ ዝነበረ። ካብዚ ቀምስና ልዕሊ 20 ዝኮኑ ሰባት ተዓስኪሮም። ካብዚኣቶም ሓደ ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ነበሩ። እዚ እዋንዚ ብ1935 ዓም. እዩ።

ካልኣይ ጸገም፡ ሕማም ጉልሓይ እዩ። እዚ ሕማምዚ ኣብ ብዙሕ ቦታታት ከብቲ የጥፍእ ነይሩ። ዓበይቲ ዓዲ ከም ዝገልጽዎ፡ ኣባ ወልደማርያም ንሕዝቢ ኣኪቦም፡ “ኣብ ዓድና ምእንቲ ጉልሓይ ከይኣቲ ቅዱሴ ክንገብር ሞባእ ኣውጽኡ።” በሉዎም። ሕዝቢ ነዚ ሓሳብዚ ብሓገስ ስለ ዝተቐበሎ መስዋእቲ ቅዱሴ ኣዕረጉ። በዚ ከኳ እተን ኣብ ውሽጢ ወስበንስሪኩ ዝነበራ ከብቲ ዋላ ሓንቲ ኣይተተንከፋን።

ይትባረክ እግዚኣብሔር!

- ሳልሳይ ጸገም፡ ድርቂ ተላላሪ ነበረ። ክረምቲ ማይ ዝብልዎ ኣይዘነበን። ኣባ ወልደማርያም ከኣ ሕዝቢ ኣኪቦም፡ “ምህላላ ክንገብር እንታይ ሞባእ ትህቡ?” ክብሉ ተወከሱ። ደቂ ቀሥምስና፡ “ከክልተ ርብዒት እክፊ ንህብ።” ምስ በሉ ምህላላ ገበሩ። ኣባቲ ምስሊ ማርያም ተሰኪሞም ንቤተ ክርስቲያን ድሕሪ ዓዊዶም፡ “ነታ ምስሊ ማርያም ኣብ ጣውላ ጌርኩም ኣብቲ ጸሓይ ግደፋዋ ኢየሱስ ኣዲኡ ጸሓይ ምስ ሃረማ ማይ ክህበና እዩ በሉዎም።” ኢሎም ይምስክሩ ዓበይቲ ዓዲ። ንምሽቱ እግዚአብሔር ብኣማላድነት ወላዲቱ ንመሬት ክረምቲ ቀይሩዎ።
- ኣባ ወልደማርያም ሓመድናካ ድሕሪ ሰለስተ ዓመት ተቐየሩ።
6. ኣባ መንግስተ-ኣብ ብእምነቱ፤ ካብ 1928 ክሳብ 1929 ኣገልገሉ።
7. ኣባ ወልደጊዮርጊስ ቢዮን (1929-34)፤ ኣባ ወልደጊዮርጊስ እቶም ንሙራ መርያ ጊዜ ነታ ኣጉዳ ዝነበረት ገዛ ቆመስ መረባዕ ዝቐየሩ እዮም። ንሶም ብሕዝቢ ብዙሕ ይፍተዉ ነይሮም። ኣብ ግዚኦም ዝነበረ ጸገም፤ ውግእ ጣልያንን እንግሊዝን ተላላሪ፡ ጣልያን ተላላሪ ካብ ከረን ወጺኡ።
8. ኣባ ተስፋሚካኤል ኣድጎይ፤ ካብ 1934 ክሳብ 1935 ኣገልገሉ።
9. ኣባ ካሕሳይ ኣድሓኖም፤ ካብ 1936 ክሳብ 1938 ኣገልገሉ።
10. ኣባ ገብረቐሳስ መስቀል (1938-48)፤ ኣብ ሕዝቢ ብዙሕ ተፈታውነት ዝነበሮም ካህን ነበሩ። ንሶም ኣብዚ ቀሥምስና ዝገበርዎ ምዕባለ እዚ ዝሰዕብ እዩ፤
- ሀ) ነቲ ኣባ ወልደማርያም ዝ-መሩዎ ቤት ትምህርቲ ናብ ሰለስተ ክፍልታት ኣሰጋገሩዎ። ዝህብዎ ዝነበሩ ኣስተምህሮታት፤ ምቕጻር ፊደል፡ ፍጥረት ዓለም፡ ትምህርተ ክርስቶስ፡ ምግልጋል፡ ቋንቋ ጣልያን።
- ለ) ንሕዝቢ ሕክምናዊ ኣገልግሎት ይህቡ ነበሩ።
- ሐ) ሓሳብ ምህናጽ ቤተ ክርስቲያን ስለ ዝነበሮም እምንን ሑጻን ቀሪቦም እንክለዉ ተቐየሮም።
11. ኣባ ወልደትንሳኤ በዩድ፤ ካብ 1948 ክሳብ 1949 ኣገልገሉ።
12. ኣባ ገብረእግዚአብሔር ሓምደ (1949-61)፤ ኣብ ወስበንስሪኩ ተወሊዶም ዝዓበዩ ወዲ ዓዲ እዮም። ኣብ እዋናዎ ዘምጽእዎ ምዕባለ፤
- ሀ) ነዛ ሕጂ ዘላ ቤተ ክርስቲያን ሃኒጸም፡ ገዛ ቆመስን ቤት ትምህርትንውን ሰራሖም።
- ለ) ካብ ሓሸላ ናብ ወስበንስሪኩ ዝኣቱ ጽርግያ ሰራሖም።
- ሐ) ሕክምናዊ ኣገልግሎት ይገብሩ፡ ከምኡውን፡ መርፍእ ምውጋእ የምህሩ ነበሩ።
13. ኣባ ከሰተ ተድላ (1962-65)፤ ኣብዚ ቀሥምስና ኣብ ዝተመደቡሉ እዋን ውግእ ኣብ ሞንጎ - ብሃን ደርማን ስለ ዝተላዕለ፡ ሕዝቢ ወስበንስሪኩ ካብ ዓዶም ግዲዞም ናብ ሓሸላ ሰፈሩ። ስለዚ ኣባቲ ምስ ሓሸላ በብተራ ይቐድሱሎም ነበሩ። ሕዝቢ ወስበንስሪኩ ድሕሪ 5 ዓመት እዮም ናብ ዓዶም ዝተመልሱ።

14. ኣባ ክብረኣብ ሰዓድ (1982-83)፤ ኣብዚ ጊዜዚ ብርቱዕ ጥሜትን ኩናትን ስለ ዝነበረ፡ ሕዝቢ ሰኹና ናብዚ ቀሥምስና ወስበንስሪኩ ተሰዲዶም ነበሩ። ስለዚ ኣባቲ ምስ ኢሲኤስ (E.C.S.) ተሓባቢሮም ረዲኤት ብምምጻእ ይዕ ንግልዎም ነበሩ።
15. ኣባ እስጢፋኖስ ተስፋማርያም፤ ካብ መወዳእታ 1983 ክሳብ 1985 ኣገልገሉ።
16. ኣባ ዮሴፍ ሰለሙን (1989&1991)፤ ተመላሊሶም ንክልተ ዓመት ከም ቆመስ ኮይኖም ከም ዘገልገሉ ሽማግሌ ቀሥምስና ይገልጹ።
17. ኣባ ንጉሰ ፍሰሓ (1990)፤ ተንቀሳቓሺ ቆመስ ኮይኖም የገልግሉ ኣብ ዝነበሩሉ እዋን፡ ኣብዚ ቀሥምስናዚ ብዙሕ ምዕባለ ዘምጽኡ ካህን እዮም። ካብቶም ምእመናን ኣብሊጸም ዝዘክርዎም ካህናት ሓደ እዮም። ንሶም ዝገበርዎ ምዕባለ፤
- ሀ) ንብረት ገዛ ቆመስ።
- ለ) ንኩሉ ዓዲ እተበርህ ዓባይ - ነረይተር።
- ሐ) ተለቪኻን ምስ ዴካ።
- መ) ልብስታት ካህናት።

18. ኣባ መርኃዊ መብራህቲ ካብ 199- ክሳብ ኣገልገሉ።

ኣብ መወዳእታ እምበኣር፡ ካብ ኣባ ወልደሚካኤል ቢዮን ክሳብ ኣባ ዮሴፍ ሰለሙን ቀወምቲ ቆመሳት ደብረ ወስበንስሪኩ ምንባሮምን ኣብቲ ቆመስ ዘይነበራሉ እዋናት ከኣ፡ ሰብ ቀሥምስና፡ ብተንቀሳቓሽቲ ካህናት ሰበካ፡ ማሕበር ሲታውያንን ማሕበር ካፑቲኒን ኣገልግሎት ግብረ ክህነት ይረክቡ ከም ዝነበሩ ክፍለጥ ይግባእ። ምእመናን ወስበንስሪኩ ብመንፈሳውነቶም ዝተፍለጡ እዮም። እዚ ድማ ናይቶም ዝሓለፉ ቆመሳት መንፈሳውነት፡ ትምህርትን ጸሎትን ኣብዚ ቀሥምስናዚ ማዕረ ክንደይ ፍርያም ከም ዝኮነ የረድእ።

ኣብዚ ሎሚ ተኣዊጁ ዘሎ ዓመተ ኢየሱስ 150 ሰበካና፡ ኩነታት ቀሥምስና ወስበንስሪኩ ኣብ ከመይ ደረጃ ኣሎ እንተብልና፡ ብሓቂ ነቲ መንፈሳውነትን እምነትን ቀደም ዘንጸባርቑ ኮይኑ ንረክቦ። ኣብ ጊዜ ቅዳሴ፡ ኣብ መቐጻርያ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ በዓላት ኮታ ኣብ ኩሉ ዕማማት ቤተ ክርስቲያን ዘለዎም ተሳትፎ ብሓቂ ዝነኣድ እዩ። ካብ ኩሉ ኣብ ነንሓድሕዶም ፍሉይ መንፈሳዊ ቅንኢ ኣለዎም።

ሎሚ ብዝሒ ምእመናን ቀሥምስና ወስበንስሪኩ፡ ብስድራ ቤት፡ ልዕሊ 156 ይኮኑ። ብውልቂ ከኣ ከባቢ 850 ይበጽሑ።

እግዚአብሔር ንመላእ ሃገርና ሰላምን ቅሳነትን የውርደላ። ንሰበካናውን ፍርያም መንፈሳውነትን ፍቕርን ሰላምን ይዓድለና።

ኣባ መርሃዊ ሃብታይ
ቆመስ ደብረ ቅ. ጊዮርጊስ ወስበንስሪኩ

ሓጺር ታሪክዐቀምስና ደብረ ማርያም ጽዮን ቀንበ

መጻው

ብ1902 ዓ.ም. ፈረንጂ አብ ጎልጎል ቀንበ ቤተ ጳውሎስ ከምዝነበረ፡ ካብ ከረን እናመጹ ካህናትን ተማሃርትን፡ ይቕድሱን ይምህሩን ይሰብኩን ኔሮም። ቀንበ ካብ ቁኑስ ዝብል ቋንቋ ትግርዐ ዝመጸ እዩ ዝብሉ ኮሚቴ ቀንበና። ብመሰረቱ አብ ጎልጎል ማለት አብዚ ሕጂ ዘላቶ እያ

ዝተመሰረተት፡ እንተኮነ ንሕማም ዓሶ ዘቃልዕ ኮይኑ ስለዝረከቡዎ፡ ናብቲ ክብ ዝበለ ንዓዲ ክቡላቲ ካብ ሓወልቲ ንወገን የማን ዝርከብ ጎቦ አብኡ ሰፈሩ፡ እንተኮነ እዚ ቦታውን ኣይጠዓ ሞምን። ምክንያቱ ክብ ዝበለ ስለ ዝኮነ፡ ንንፋስ ዝተቐለበውን ብምክያቱ፡ ብሕማም ኒሞንያ፡ ብዙሓት ክመቱዎም ክኢሎም፡ በዚ ምክንያት ናብዚ ሕጂ ዘላቶ ወራዳ።

ቤተ ክርስቲያን

ገዛ ቆመስ

- አብ ቀንበና ቀንበ ዘገልገሉ ካህናትን አብ ጊዚኣም ዝነበረ ምዕባለን ጸገምን
1. አባ ገብረኢየሱስ ክፍለ (1909-1913)፤ ከምቲ ኣፍኣዊ ታሪክዐ ዝሕብሮ ቅድሚ ቆመስ ምክሪም ቀደም ተመሃራይ ከለዉ. አብዚ ቀንበና ይመላለሱ ነበሩ። ድሓር ክህኑት ምስ ተቐበሉ ቀጥታ ናብዚ ቀንበና ተመደቡ። ንሶም ብሓቂ ምስጉኑ ካህን ነበሩ። ንምእመናን ቀንበ ካብ ጸረ ማርያም ዘድሓኑ፡ አብ ሃይማኖት ንክጸንዑ ዝጸዓሩን ዝመሃሩን እዮም።
 2. አባ ዋሰ፤ ካብ 1913 ክሳብ 1927 ኣገልገሉ።
 3. አባ ዮሐንስ መድሕን (1922-27)፤ እዞም ካህን/ዚኣም ብዓል ጥዑም ዜና እዮም። ብቕድስናኦም ንሰብ ዝሃነጹ፡ ብስብከቶም ዝማረኩ፡ ብግብሪ ንምእመን ዘሓጉሱ ካህን እዮም። ብፍላይ ንሕመማት ቅዱስ ቀንበና አብ ምብጻሕ፡ ትምህርተ ክርስቶስ ንዓበይትን ንናኣሽቲን ፈላልዮም ብመልክዕ ሕቶን መልሰን እናገበሩ ምምሃር፡ ብሓቂ ዓይኒ ዝረኣየ ዝምስክሮ መንፈሳዊ ታሪክዐ እዩ። ክሳብ ሎሚ ብስሞም ዝዝክር ዘሎ መካብብያ ቤተ ክርስቲያን ሕያው ምስክር እዩ። ንሶም ብዙሕ ጥዕና ስለ ዘይነበሮም ብፍቕሪ ክርስቶስ ተደሪኮም እዮም ዝሰርሑ ዝነበሩ።
 4. አባ ዘርኢጋብር (1927)፤ ሙ-መርያ ዝሸምገሉ ካህን እዮም ዝነበሩ። ጥዕናውን ስለ ዘይነበሮም ዓመት ከይገበሩ ዓረፎም።
 5. አባ ወልደማርያም ሓመድናካ፤ አብ 1928 ኣገልጊሎም ድሕሪ ሓደ ዓመት ተቐየሩ።

- አባ ዘወልደማርያም ምስጉን፤ ካብ 1929 ክሳብ 1932 ኣገልገሉ።
- አባ ዮሐንስ ክፍለ ዓደከሎም (1934)፤ ንሸሞንተ ወርሒ ጥራሕ ኣገልገሉ።
- አባ ሃብተሚካኤል ዝበይ፤ ካብ 1934 ክሳብ 1936 ኣገልገሉ።
- አባ ሚካኤል ድራር (1936-43)፤ ካብቶም ብዙሉ መጻዮም ብዙሕ ዝዝክሩ ካህን እዮም። አባ ሃይለ ሲታዊ፡ “ኣነ ድሕሪ አባ ሚካኤል ኣብዚ ቆመስ ምክሪይ ዕድለዐየ” ብምባል ንመንፍዓት አባ ሚካኤል ይገልጹ። አባ ሚካኤል ድራር ቦቲ ዝመሃሩዎን ክሳብ ሕጂ ዝዝመርን መዛሙር ልደት፡ ፋሲካ፡ ከምኡውን፡ ናይ ማርያም ብፍቕሪ ይዝከሩ።
- አባ ኃይለማርያም ተክሰማርያም (6 ታሕሳስ 1944-48)፤ ምእመናን ቀንበ ድሕሪ አባ ሚካኤል ድራር ካልእ ንፋስ ካህን ክመጽና እዩ ኢሎም ኣይገምቱን። እንተ ኮነ አባ ኃይለማርያም ምስ መጹ ብሓቂ ንኣምላክዐ ኣመስገኑ። ንሶም፡ ካብ ቀንበ ክሳብ ኡርብስ ስርዓት ከብጽሑ ዝኮዱ፡ ብትማሃቶም ዝተፈለጡ ካህን ነበሩ። ሰብ ሓሚሙ ወይ ሰብ ተወጺዑ ምስ ዝብልዎም፡ ርሕቀት ቦታ ብዘየገድስ፡ ብድድ ኢሎም ከም ዝከዱ ይንገረሎም። ሓደ እዋን ንውሕጅ ዓንሰባ ክሰማሩ፡ ብኣማላድነት ድንግል ማርያም ካብ ሞት ደሓኑ። ብኣመሃህራ ዜማን ትምህርተ ክርስቶስን ወትሩ ይምስገኑ። ብፍላይ አብ ጊዜ ሰንበት ትምህርተ ክርስቶስ ይሓቱን መልሲ ይሰምዑን የረድኡን ነበሩ።
- አባ ወልደማርያም ጴጥሮስ፤ ካብ 1948 ክሳብ 1952 ኣገልገሉ።
- አባ መንግስቲ ሓጎስ፤ ካብ 1952 ክሳብ 1959 ኣገልገሉ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

13. አባ ተስፋሚካኤል አድጎይ (1961-70)፤ አባ እዋኖም ሕማቅ ጊዜ እዩ ዝነበረ። ይኹንምበር፡ ምስ ዕብዮቶምን ሕማሞምን ዘይመጣጠን ስራሕ ይሰርሑ ነበሩ። አባቲ ምስ ብፁእ አቡነ አብርሃ ፍራንሱዋን ደቂ ዓድን ኮይኖም ንፈለማ እዋን ቤት ትምህርቲ አስርሑ። ብኡብኡ ምግዓዝ ዓ ድታት ስለዝመጸ (ወግእ - ብሃን ደርግን)፡ ብ1964 ሕዝቢ ቍንዕ ንሓሊብመንተል ግዓዘ። አባቲ ግን ንከረን አተዉ። ስለዚ ክሳብ አባ ንብረመስቀል ሞዎስ ዝመጹ ከም ቆመስ ኮይኖም ተሰምዩ።
14. አባ ንብረመስቀል ሞዎስ (1970-90)፤ እዚ ጊዜዚ ብዙሕ ወግእ፡ ስደት፡ ጥሚት ዝመልእ እዋንኳ እንተ ነበረ፡ አባቲ፡ ምስ ዕብዮቶም ንሕዝቢ የተባበሩን ቤተ ክርስቲያን ንምስራሕ ይጽዕሩን ነበሩ። ብ1975 ዝኣረገ ቤተ ክርስቲያን አፍሪሶም ብ1976 ሓድሽ ቤተ ክርስቲያን ምስራሕ - መሩ። ብ4 ጥሪ 1978 ሓድሽ ቤተ ክርስቲያን አባረኩ። አባ ንብረመስቀል ክከዱ እግሪ፡ ክርእዩ ዓይኒኳ እንተ ሓጸሮም፡ አብ ቅዳሴ ይኩን አብ ኑዛዜ መወዳድርቲ የብሎምን ክበሃል ይከኣል።
15. አባ ዮሴፍ ሰለሙን (1991-93)፤ ቅድም ቆመስ ወስበንስሪኩን ቍንዕን ብምክባን ንክልተ ዓመት አገልጊሎም። ድሓር ግን አብ 1993 ቆመስ ቍንዕ ኮኑ። ንሶም ብትምህርተ ክርስቶስ ምምሃርን ምትብባዕን ምምሃር ዜማን ንኡድ፡ ንሰብ ክሰርሕ ዝደፋፍኡን ካህን እዮም። አብ አስመራ መምህር ዓበይቲ ተማሃርትን አቦ ነፍስን ስለዝነበሩ ክልተ ክረምቲ ጥራሕዮም ምሳና ዝከፈሙ። ዓመት መጸ አብ ጸመ አርብዓ ሓደ ስራሕ ክፍጸም አለዎ ስለ ዝብሉ፡ ዒላ ብምክፍት ናብ ዓዲ ዝኣቲ መስመር ማይ ዘርጊሖም። እዚ ብሓገዝ ገበርቲ ሰናይ እዩ ዝኮነ። እቲ ቐንዲ ግን ብተበግሶኦም ምስ ደቂ ዓዲ ኮፎኖም ብዝሒ ሕዝቢ ቍምስና ደብረ ማርያም ጽዮን ቍንዕ፡ ምስ ቤት ጸሎት ደርሙሽ፡ ብስድራ ቤት 160 ክከውን እንከሎ፡ ብውልቂ ከአ 731 አቢሉ ይከውን።
- አምላክዎ ንሃገርና ብአማላድነት እኖና ድንግል ማርያም ሰላምን ቅሳነትን ይሃበና። ንሰባና ቅድስናን ጓሶት ብምሕላይን ይሓልወና።

እዮም ዝ- መሩም። ካልእ፡ ንቤተ ክርስቲያን መጥልሕ ድምጺ ገዝኡ። ንመንእሰያት ኦርጋን (ፕያኖ) ገበሩሎም።

ለቡ፤ አብ ካልእ እናነበሩ ቆመሳት ቍንዕ ብምክባን ዘገልግሉ ካህናት፡ ከም አባ ንብረእግዚአብሔር ሓምደ ቆመስ ደሮቐ፡ አባ ዮሴፍ ባህልቢ ቆመስ ሓሊብመንተል ኢያቶም።

ቤት ጸሎት ደርሙሽ

አብ ትሕቲ ቍምስና ደብረ ማርያም ጽዮን ቍንዕ ቤት ጸሎት ደርሙሽ አላ። እዛ ቤት ጸሎት ብ1938 ከም እተባረከቅ እቶም ዓበይቲ ዓዲ ደርሙሽ ይሕብሩ። ከባቢ 35 ዝኮኑ ስድራ ቤታት ዝሓዘት እያ።

ቤት ጸሎት ደርሙሽ

በዚ ተአዊኛ ዘሎ ዓመተ ኢየሱስ 150 ሰባኛውን ንርእስና መርሚርና ብመንፈሳውነት አቦታትና እናነበርና ብእምነት ከም እንጸንዕ ይግበረና።

ቆመስ አባ መርሃዊ

ታሪክ ቍምስና ቅዱስ ጊዮርጊስ ፈርሐን

አብዚ እዋን እዚ ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ፈርሐን፡ በስክዲራን ሓንጎልን ዘጠቃልል ኮይኑ፡ ብድምር 787 ምእመናን አለዎ። ካቶሊካዊ ክርስትና ናብ ፈርሐን ከመይ ኢሉ ከምዝኣተወ አሕጽር አቢልና ክንምልከት።

አባ ዮሴፍ ሳፕቶን አባ ዮሐንስ ስተላን ዝበሃሉ ደቂ ማሕበር ላዛሪስት ካብ ባጽዕ ነቂሎም ንምድሪ መንሳዕን በጎስን ሓባብን ድሕሪ ዳህሲሶም ሓዋርያዊ ስራሕ ከምዘካየዱ አብ ብዝሒ ጽሑፋት ይዝንቶ።

እዞም ክልተ ሚስዮናውያን ብ23/8/1851 ብምድሪ መንሳዕ አቢሎም ናብ ፈርሐን ኣተው። ሕዝቢ ፈርሐን ምውቅን ዘሓጉስን ኣቀባብላ ገበረሎም። ምስቶም ሽዑ ጭቃ ዓዲ ዝነበሩ ኣቶ ሸካይ ድማ ብዛዕባ ዘምጽኦም ዕላማ፡ ማለት፡ ስብከተ ወንጌል ምስ አዕለሉ ኣብኡ ቤተክርስቲያን ክስራሕ ተሰማምዑ። ሽዑ መዓልቲ ጥራይ 112 ሰባት ኣጠመቁ። እዞም ሚስዮናውያን ንብምሉኡ መታሕት ኤርትራ ወንጌል ኪሰብኩ መደብ ስለዝነበሮም ናብቲ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ማእከላይ ቦታ ኪትባም ትጳልን ቀንዲ ማእከል ሕዝቢ በጎስ ዝጌት ከተማ ከረን ሓለፉ። አቶ ሸካይ ድማ ክሳብ ከረን አሰነዮም።

እዞም ሚስዮናውያን ኣብ ከረን ምቅማጦም ገይሮም ወግዓዊ ሓዋርያዊ መስተናብር (ሚስዮን) መስረቲ። ካብ ከረን እናተንቀሳቀሱ ሓዋርያዊ ስራሕ ኣካየዱ። ብ1894 ማሕበር ካፕቺኒ ክሳብ ዝትክእም ዕውት ስብከተ ወንጌል ኣካየዱ። ማሕበር ካፕቺኒ ድማ ምድረ ሓበሻ ናቲ ኣቡን ክሳብ ዝረከብ፡ ክሳብ 1930፡ ናይ ቤተክርስቲያን መሪሕነት ሓዞም ሰርሑ።

ኣብዚ ናይ ሎሚ ቊምስና ፈርሐን - ፈርሐንን በስክዲራን ሓንጎልን ማለትዮ - ንሙ መርያ ግዜ ዝተካየደ ሓዋርያዊ ስራሕ ንምልክት። ኣባ ዮሴፍን ኣባ ስተላን ቅድሚ ዝገኝ ዓዲ ምርጋጽም ፈርሐን ከም ዝኣተውን ኣብኡ ድማ ብርክት ዝበላ ነፍሳት ከም ዘመመቁን ኣብ ላዕሊ ጠቂስናዮ ኢና። ፈርሐን እምበኣርከስ ኣብ ምድሪ በጎስ ንሙ መርያ ሚስዮናውያን ዝኣተውዎን ዝሰበሩላን ዓዲ ኢያ። ድሕሪ እዞም ክልተ ሚስዮናውያን፡ ኣብ ግዜ ላዛሪት፡ ኣብ ፈርሐንን ከባቢኣን ሓዋርያዊ ስራሕ ከም ዝተካየደ ዝሕብር ጽሑፋት ኣይረገብናን። ኣብዚ ኪዝከር ዝግብኦ ግን እቶም ውሩይ ሓዋርያ በጎስ ዝተሰመዩ ኣባ ፒካር፡ ካብ ዓዲ ናብ ዓዲ እናተንቀሳቀሱ ስብከተ ወንጌል ዩካይዱ ስለ ዝነበሩ ኣብ ፈርሐንውን ሰቢጦም ኪገኙ ዝከኣል ኢዩ። ኣብ ምድሪ በጎስ ካብ ክርስቲያን ወይ ኣስላም ዛንትኦም ዘይፈልጥ ዘሎ ኣይመስልን።

እቶም ድሕሪኦም ዝመጹን ወዲ ማሕበር ካፕቺኒ ዝጌኑን ካልኣይ ሓዋርያ በጎስ ኣባ ኣን-ሊኮ በዓል ኖን ብ1919 ኣብ ዝጸሓፍዎ መልእክፎም፡ ፈርሐንን ሓንጎልን ኣብ ትሕቲ ቊምስና ቅዱስ ሚካኤል ከረን ከምዝነበሩ ይሕብሩ። ኣብ መዝገብ ጥምቀት ቅዱስ ሚካኤል ተመዝጊቡ ከምዘሎ ግን ኣብ ፈርሐንን በስክዲራን ብ1910 ዝተጠመቁ ኣለው። ካብዚ ዓ

መትዚ - ሚሩ ኢዩ እምበኣር ኣብ ፈርሐንን ከባቢኡን ካቶሊካዊ ክርስትና ከስፋሕፍሕ ዝ-መረ።

ኣቡነ ካሚሎ ካራራ ብ1922 ኣብዝጸሓፍዎ መልእክቲ፡ ኣብ ምሉእ ብጎስ ዓሰርተ ሓሙሽተ ቊምስናታት ከምዝነበሩን ካብዚኡን ሓንቲ ድማ እታ 750 ምእመናን ዝነበርዎ ፈርሐን ምክር ይሕብሩ። ኣብቲ ሸቡ እዋን ቊምስና ክብሉዎ እንክለዉ ካልእ ዓድታት ኣብ ትሕቲኣ ይመሓደር ዝነበረ ይመስል። ነዚ ዘበለና ምጋንያት ድማ፡ ምእመናን ፈርሐን በይኖም ክንድዚ ዝተጠቐሰ ቊጽሪ ኪበጽሑ ኣይክእሉን ኢዮም። እዚ ቊጽሪ እዚ ምናልባት ናይ ፈርሐንን በስክዲራን ጥራይ ኪውን ዝከኣል ኢዩ። ዝጌ ኮይኑ ግን ህልውና ካቶሊካዊ ክርስትና ኣብ ፈርሐን ዓቢ ምዕባለ ከም ዝገበረ ዘመልክት ኢዩ።

ነዚ ምዕባለ እዚ ዝተገንዘቡ መሪሕነት ቤተክርስቲያን፡ ኣብ 1926 ንፈርሐን ናታ ቊምሚ ቆመስ ገበሩላ። ብምሉኡ ዓድታት ሰሚና ድማ ብኣኣ ከም ዝጓሰን ከም ዝመሓደርን ተገብረ። ካብ 1926 ክሳብ 1963 ሾብዓተ ካህናት ሰበካዕ ቆሞላት ኮይኖም ኣገልገሉ። (ኣስማቶምን ዝነበርዎ ዓ/ም ኣብ ዝቅጽል ገጽ ረኣ) ኣብ ግዜ ካህናት ሰበካዕ ኣብ ፈርሐንን ምሉእ ምድሪ ሰኩናን ክርስትና መስረት ከምዝህልዎ ተገይሩ፡ ሕዝቢ በብዓዱ ተሰቢጡ፡ ምስጢራት ኣብ ግቡእ ግዜ ተዓዲሎም፡ እቲ ንስብከተ ወንጌል ሓጋዚ ዝጌ ማሕበራት ተ-ሚሩ። ኣብ ፈርሐን፡ ፍሶሩ፡ ኣ-ርበብ፡ ሙሻን ኮከንን ንሙ መርያ ግዜ ኣብያተ ጸሎት ተሰሪሑ። ናይ ቀለም ትምህርቲ ተኣታትዩ። ኣብ ኣ-ርበብን ሙሳን በስክዲራን መባእታ ቤት ትምህርቲ ተሰሪሑ። ኣብ ፈርሐን ሕዝቢ ሰኩና ብምሉኡ ብጉልበቲን ብገንዘቡን ዝተሳተፎ ቤተ ክርስቲያን ተሃኒጸ (ብ31/2/1962 ብኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዋ ዝተባረጸት ኢያ)። ኣርባዕተ ክፍሊ ዘለዎ ቤት ቆመስውን ተሰሪሑ።

ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ጊዮርጊስ ፈርሐን

ኣብ 1963 ቊምስና ፈርሐን ንማሕበር ካፕቺኒ ተዋሂቡ። ካብቲ ዓመትቲ ክሳብ 2004 ዕስራን ኣርባዕተን ካህናት ከም ቆመሳትን ሓገዝቶምን ኮይኖም ኣገልጊሎም ዩገልግሎውን ኣለው። ኣብዚ ዝሓለፈ ኣርብዓ ዓመታት ንሕዝቢ ፈርሐንን ካብኡን ኣብ ርእሲ እቲ ስራሕ ጉሰነት ነፍሳት በቲ ዝነበሮም ፍሉይ ክኣለትን

ተመክሮን ኣብ ዝተፈላለዩ መዳያት ማሕበራዊ ኣገልግሎት ዘወፈዩ ኪዝከሩ ይግባእ። ካብዚ ኣገልግሎትዚ ሕክምና፡ ናይ ቀለም ትምህርትን ንስኡናትን ጽጉማትን ምሕብሓብ ኪጥቀስ ይከኣል።

ኣብ 1988 ሕዝቢ ፈርሐንን ከባቢኡን ኣብቲ ከባቢ ብዝተካየደ ኩናት ተፈናቂሉ ናብ

ስግር ዓንሰባ ዘሎ ዓድታት ተሰዲዱ። ድሕሪ ናጽነት ድማ ናብ ዓዲ ተመለሱ። ብ1993 ብኃልዮት ማሕበር እታ ዓንያ ዝነበረት ቤተክርስቲያን ፈርሐን ተጸጊና። ሓንቲ ሓዳስ ክፍሊ ቤት ቆመስ ተሰራሓ። እቲ ዓንዩ ዝነበረውን ተጸጊኑ።

ታሪኻዊ ኣብያተ ጸሎት

ኣብዚ ግዜ እዚ ኣብ ትሕቲ ቊምስና ፈርሐን ዝመሓደራ ክልተ ዓድታት ኣለዋ። በስክዲራን ሓንጎልን ኢየን።

1. ቤት ጸሎት በስክዲራን ካብ 1963 ክሳብ 1966 ኣብ ዘሎ ጊዜ ፋልመይቲ ቤት ጸሎት ተሰራሕዋ። ክሳብ ሕጂውን ኣጉዶ እያ ዘላ። ካብ 2003 - ሚናም ምእመናን በስክዲራ ብዝገብርዎ ዘለው ጸዕሪ ግን ምዕርግትን ገፋሕን መረባዕ ተ-ሚራ ኣላ።

2. ቤት ጸሎት ሓንጎል፤ ምእመናን ሓንጎል ንሙመርያ ግዜ ብ1964/65 ቤት ጸሎት ሰራሕዋ። ብኣባ ታሪፕዝዮ ድማ ተባሪካ። ብ2001 ነታ ድሕሪ ናጽነት ዝተሰርሐት ንእሽቶ ኣጉዶ ኣፍሪሶም ገፋሕ ቤት ጸሎት ሰርሐ። ኣብ ዓመታ በርቂ ወቂዕዎ ተቃዲላ። ሕጂ ድማ ዳግም ተቋሎማ ይርከቡ።

ኣብ ቊምስና ፈርሐን ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቁ.	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ኣባ ሃብተሚካኤል ገበይ	1926 - 1930	ቊምስና ቤት ጸሎት፡ ስብከተ ወንጌል
2	ኣባ ወልደሚካኤል ቢያን	1930 - 1937	
3	ኣባ መንግስቲ ሓጎስ	1937 - 1942	
4	ኣባ ገብረመስቀል መወስ	1942 - 1948	
5	ኣባ ገብረትንሳኤ ኢድሓና	1948 - 1950	
6	ኣባ ዮሴፍ ባህልቢ	1950 - 1960	
7	ኣባ ገብረቅዱስ መስቀል	1960 - 1963	ቤተ ክርስቲያን፡ ቤት ቆምስ፡ ቤትምህርቲ በስክዲራ
8	ኣባ ታሪፕዝዮ ፒየሪኒ (ካፑሪኒ)	1963 - 1966	
9	ኣባ ሚካኤል ኣስፊሃ	1963 - 1981	ቤት ትምህርቲ ፈርሐን
10	ኣባ ደብረጽዮን ኪዳነ	1963 - 1966	
11	ኣባ ኣን-ሎ ገብርስቶስ	1965 - 1967	
12	ኣባ ተወልደብርሃን ገ/ዋንስ	1967 - 1976	
13	ኣባ ጋይታኖ ፋጊ	1976 - 1982	
14	ኣባ ያዕቆብ ዘርኡ	1981 - 1984	
15	ኣባ ኣርበኛ ጽዮርስ	1981	
16	ኣባ ዓብርሃን ወ/ትንሣኤ	1982 - 1983	
17	ኣባ ሃይለሚካኤል ተ/ዓይማኖት	1984 - 1987	
18	ኣባ ተስፋልደት ተጋለ	1988	
19	ኣባ ክፍለማርያም ተስፋጊዮርጊስ	1985 - 1988	
20	ኣባ ጊደ ገብረኢየሱስ	1985	
21	ኣባ ወልደማርያም ዮሐንስ	1988	
22	ኣባ ተወልደብርሃን ገ/ዋንስ	1992 - 1994	ቤተክርስቲያን ፈርሐን ተጸጊና
23	ኣባ ሚካኤል ኣስፊሃ	1994 - 1997	
24	ኣባ ባህልቢ እድሪስ	1995 - 1996	
25	ኣባ ተለማርያም ረዳእ	1997 - 1999	
26	ኣባ ሃብተጊዮርጊስ ዑቊባይ	1998 - 1999	
27	ኣባ ፍሳ ወ/ጊዮርጊስ	2000	
28	ኣባ መስቀል ኣቢብ	2000 - 2003	ቤት ትምህርቲ
29	ኣባ ብርሃን ሃብተ	2001 -	ቤት ጸሎት በስክዲራ
30	ኣባ እስቲፋኖስ ብርሃን	2002 -	
31	ኣባ ኣስገዶም ጊላይ	2004 -	

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም - ነሐስ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002 - ነሐስ 2003)

ኩስሚ	ዓዲ	ዝተመሥረተ ትሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣቡን	ብዝሒ ሥድራ	ብዝሒ ግለሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቊርባን ዝገበሩ	ሚናን ዝተቀበሉ	ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ	
									ተባ	ኣን
ቅ.ጊዮርጊስ	ፈርሐን	1922	ኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዋ 1960	102	489	20	-	-	3	1
ቤተ ጽሎት										
	በስክዲራ	-	ኣባ ታርፒዝዮ	27	121	2	-	13	-	1
መ/ዓለም	ሓንጎል	1963	ኣባ ታርፒዝዮ	40	177	5	-	14	3	2
ጠ/ድምር				169	787	27	-	27	6	3

ቊምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቁ.	ዝተሰርሐ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ ኣገልግሎ
1	ቊምስና ቤት ጸሎት	1926	መጻለዩ
2	ቤተ ክርስቲያን	1960	
3	ቤተ ቆመስ	1962	
4	ማይ ድሪል	1992	
5	ቤተ ቆመስ	1993	መምሃሪ ንዓበይቲ ሕጻናት
6	ቤተ ቆመስ ተጸጊኑ	1995	ረዲኤት መዓደሊ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

7	ቤተክርስቲያን ተሐዲሶ	1993	
8	መብራህቲ ፀሐያዊ ጸዓት		

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ቤት ትምህርቲ በስክዲራ 1962 ዓ/ም ተመሥረተ

ዓ/ም	ብዝሒ መማህራን			ብዝሒ ትመሃሮ		
	ተባ	እን	ድምር	ተባ	እን	ድምር
1962	1	-	1			
1963	2	-	2			
1968	2	-	2			110
ጠ/ድምር	2	-	2			110

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ.ቁ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/
1	እናቲ ወለተማርያም ቢያኑ	1920 -
2	እ. ሓደጉ አርበድ	
3	እ. ለተመድህን እኩት	
4	መም. ብርሃነ ስሌማን	
5	መም. ዘርእማርያም ወርዕ	1974
6	ደበሳይ ተስፋዝኒ	
7	ወ/ት ናጽነት ተፈላ	2001 -
8	በዩን ተስፋዝኒ	2002 -
9	አግዱባይ አንሰራ	

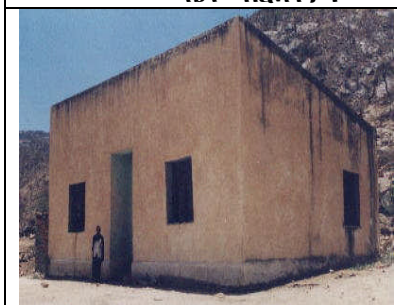
ዶትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክ ቀራን ታቦት ፩ቱ እንስሳ ጉሽ

ቤተክርስቲያን ታቦት ፩ቱ እንስሳ ጉሽ፡ ብ1987 ዓ.ም.ግ 117 ዓመት ገይራ ትርፎታል፡፡ ቀደም ኣብዚ ሕጂ መቐብር ጉሽ ዘለዎ ቦታ ከምዝነበረትን ን16 ዓመታት ብሃይማኖት ተዋህዶ ከም እተመሓደረትን ይፍለጥ፡፡ ቀሺ ደብረጼን ዝተባህሉ ኣባት ነፍሲውን ነይሮማ፡፡ እቲ ታቦት ድማ ኣብ ኣጉዳዩ ዝነበረ፡፡ ብድሕርዚ ናብ ካብኢካዊት ቤተ ክርስቲያን ተሰጋጊራ ትርከብ፡፡

ቤተ ክርስቲያን

ገዛ ቆመስ

- 1^ይ ኣባ ብርሃኒ ዓዲም ዋስደምባ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 3፡፡ ቤተ ክርስቲያን ኣጉዳ፡ ቦታ ድማ ኣብዚ ሕጂ መቐብር ጉሽ ዘሎ ከም ዝነበረ ይሕበር፡፡
- 2^ይ ኣባ ሰለሙን ዘርኣሚካኤል፤ ዓዲም ዓዲ ነኣምን፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 35፡፡ እታ ኣጉዳ ዝነበረት ቤተ ክርስቲያን መረባዕ ተቐዪራ፡ ቦታ ድማ ኣብዚ ሕጂ

ዘላቶ ኮፎና፡፡ ኣባ ሰለሙን ተዋህዶ ነበርን ብቐደም ማሕበር ፩ቱ እንስሳ ከም ዝነበሩን ይንገረሎም፡፡

3^ይ ኣባ ሃንሰ ኣሚር (ገብረማርያም)፤ ዓዲም ኣሊብ መንተል፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 7፡፡

መሓሪ ያሲን፤ ዓዲም ጉሽ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 9፡፡ ኣጉዳ ቤት ትምህርቲ ጸሎት ሰራሖም ምግልጋል ከም ዝማህሩ፡፡ ማሕበር በዓለማርያም ከም ዝመመስረቱን ግራት ቀሺ ንዝነበረ ድማ ንመማዕበሊ ቤተክርስቲያን ክኸውን ንሽማግሌ ቤተክርስቲያን ከም ዝረከብዎ ታሪኽዎ ይሕብር፡፡

- 5^ይ ኣባ ቃልኣገ፤ ንኣንቲ ወርሒ ጥራሕ ኣገልገሎም ንዋስደንባ ከም ዝተቀየሩ ይንገር፡፡
- 6^ይ ኣባ ክብሮም ወሪዕ፤ ዓዲም ሽናራ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 7፡፡
- 7^ይ ኣባ ሚካኤል ግደ፤ ከረን ላዕላይ፡፡ ጽቡቕ ዝነ ኣመራርሓ እናመርሖ ከለው ብሰንኪ ቤት ጸሎት ዓዲ ገርጊሽ ምፍቃዶምን ዓዲ ገርጊሽ መጺኦም ምቕዳሶምን ኣብ መንጎ ጉሽን ዓዲ ገርጊሽን ባእሲ ተፈጠሩ ነይሩ፡፡ ብድሕሪ፡፡ ምስ ግዜ ህዝቢ እንዳ ንቅሓ ምስ ከደ፡ ቤት ጸሎት ዓዲ ገርጊሽ ተሰራሖ፡፡
- 8^ይ ኣባ ዘካርያስ፤ ዘገልገልዎ ዓመት 5፡፡ ዘበነ ኣባ ዘካርያስ ብኣወንታ እዩ ዝግለጽ፡፡ ኣብ ጉሽ ብትምህርቲ ዓቢ ለውጢ ከምዝገበሩ ብዙሓት ሰባት ይምስክሩ፡፡ ኣባ ዘካርያስ ኣዚዮም ሓያል፡ ብምቕጻዕ ህጻናትን ንዓበይቲ መስል ቤተ ክርስቲያን ዘይፈጸምኩም ኢሎም ምግናሕን ምስንግን ኣዚዮም ዝተፈልጡ ከምዝነበሩ ይግለጽ፡፡ ተወሳኪ፡ እዛ ሕጂ ብገዳም ትወንን ዘላ ቤት ትምህርቲ ኣካዳሚ ብኣባ ዘካርያስ ከም ዝተመስረተት ታሪኽዎ ይነግር፡፡
- 9^ይ ኣባ ከሰተ ተድላ፤ ዓዲም ዋራ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 19፡፡ ብሕዝቢ ፍቱዉን ቅዱስን ነበሩ፡፡ ኣብ መወዳእታ ዓመታቶም ቤት ትምህርቲን ዒላን ገዳም ሰራሖም፡፡
- 10^ይ ኣባ ክብሮም ጸጋይ፤ ወዲ በጉ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 2፡፡ ኣብ ዘበኖም ነታ ብጸላኢ ነዲዳ ተበላሽያ ዝነበረት ገዛ ካህን ኣካዲሶማ፡፡ ነታ ኣቋሪጸ ዝነበረት ቤት ትምህርቲ ጉሽ ድማ ከምብሓድሽ ኣበራቢሮማ፡፡

ቤት ትምህርቲ ቀደም

ኣዲስ ቤት ትምህርቲ

- 11 ኣባ በይን ገብሩ፤ ዓዲም ጉሽ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 1፡፡
- 12 ኣባ ዘምህረት ብርሃኒ ዓዲም ዋስደንባ፡፡ ዘገልገልዎ ዓመት 4፡፡ ኣብ ዘበኖም፡ ብገዳም ብዝተእዘዙ

መማህራን ተማህሮ ዘርኣ ክህነት ንሕዝቢ ክረምታዊ ኣስተምህሮ ምግልጋል ምሃብ ተራ ሚሩ፡፡

- 13 አባ ንጉሰ ፍሰኝ ዓዲ ጊዮርጊስ ቤት ጸሎት ዓዲ ጊዮርጊስ
አባ ርእሲ ዝነበሮም ሰራሕ ካብ ከረን እናመዱ
የገልግሉ ነበሩ።
- 14 አባ ቃለአብ ኤማን ዓዲ ፊርሐን። ዘገልገልዎ ዓመት 2።
አብ አብ ዘበኖም መንእሰያት ብማሕበር
ከም ዝጥርነፉ ገበሩ።

ክብሪ ንእግዚአብሔር አምላክናን መድሐኒና
እየሱስ ክርስቶስን፡ ምስጋና ንእናና ቅድስቲ
ማርያምን ይኩን ።

አባ ቃለአብ ኤማን

ታሪኸዐ ደብረ ፬ቱ እንስሳ ጉሽ፡ ምስ ዕ
ድመን ምስ አገልገልቲ ካህናትን ብሓጺሩ ነዚ
ይመስል።

ታሪኸዐቀምስና መድኃኔ ዓለም ኤደን

መድኃኔ ዓለም ኤደን ንነዊሃ ዓመታት ከም ቤተ
ጸሎት ኮፎና አገልግሎታ ክትህብ ድሕሪ
ምጽናሕ፡ አብ ምጅማር ዓመተ 2002-2003
ከም ቀምስና ተአዋ። አብ ውሽጢ ኤደን
ብቀምስና ወይ ቤተ ጸሎት ዚጽዋዕ ጥርኑፍ
መጓሰ ኣይነበረን። ሕዝቢ ካብ ኮዲ፡ መልበዶ፡

ጉባ ሃዲሙ ታቦቲ ሒዙ ናብ ኤደን ምስ መጸ
ግን፡ ብኅብረት፡ ደብረ መድኃኔ ዓለም ብዚብል
ሰያሜ ታቦት ብኣቦታት ብዓል አባ
ገብረእግዚአብሔር ሓምደ ተዋህቦ። ኣነቓቓሕን
መንቀልን እዚ ተብግሶዚ ጥቀ ክቡር አባ
እስጢፋኖስ ብርሃነ ኢዮም።

አብ ፍጻሜ በጺሑ ዘሎ ሓዲስ ቤተ ክርስቲያን

ኣርባዕቱ እንስሳ ተሮንኳ

ካብ ኃይሎ ዓመታት ብካህናት ሰበካዕ
ትመዓደርን ትግልገልን ነበረት። ክሳብ 2002-
2003 ከም ጠርናፊት ቀምስና ከባቢና ኮፎና

ተገልግል ነይራ። ከምቲ ዝተጠቓሰ ከል ካብ
1976-77 ማእከል ቦታ ከባቢ ኤደን ብምንባራ ዕ
ዙዝ ተራ አገልግሎታን ምስ ኤደን ሱታፌኣን
ተራእየ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

አርባዕቱ እንስሳ ተረንኳ

መድኃኔ ዓለም ጉባ ለገድረ

አብ ከባቢና ነዊሃ ዕድመ ቀሥምስና አለዋ።
አብ ውሽጢ ዓዳ ሓንቲ አስታት ሓሙሳ ዓመት

ገዛ ቆመስ

ዝገበረት ቤተ ክርስቲያን አላታ። ከም ቦታ
ማእከል ብምዃና ከአ ካብቲ ዓዲ ውጽእ ኢልካ
ሓንቲ ሓዳስ ቤተ መቅደስን ክልተ ገዛ ቆምስን
ብምሥራሕ አገልግሎት ቀሥምስና ይወሃብ ኣሎ።

መድኃኔ ዓለም ጉባ ለገድረ

ታሪኸዕኣብያተ ጸሎት

ቅዱስ ሚካኤል ጉራሩኸ፤ ዓዲ ጉራሩኸዐ ምስ
ቀሥምስና ሽዕብ ሰለባ ኮፎኖም ኢዮም ዚግልገሉ

ገዛ ቆመስ

ዝነበሩ። ሕጂ ግን ሽዕብ ኮነ ኤደን ብደቂ
ማኅበር ዝኮነ አገዋት ስለ ዝግልገሉ፤ ጉራሩኸ
ምስ ኤደን ኮፎና ክትግልገል ተወሰነ። ብክፀኡ
ከል ይቅጽል ኣሎ።

ቅዱስ ሚካኤል ጉራሩኸ

መድኃኔ ዓለም ጉባ ራኪ፤ አገልግሎት ካብ
ካህናትን አገዋትን ኤደን ብምቕባል ህልውና
ቤተ ጸሎት ብናህሪ ይቅጽል ኣሎ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

መድኃኒ ዓለም ጉባ ራኪ

ከዓ. ምሕረት ይግኛል፤ ሓዳስ ቤተክርስቲያን ብቅንኣት ደቂ ዓዲ ተሃኒጸ። ምስኡ ከኣ እንዳ ቆምስ ይሥራሕ ኣለ።

ቅዱስ ሚካኤል ዓዲ ገበረ፤ ኣብ ፍርቂ ተራሮ ዓቕቦት እትርከብ ቤተክርስቲያን እያ።

ቤት ጸሎት ቅዱስ ሚካኤል ዓዲ ገበረ

4. ቍምስና ካብ ትምሥረት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቀኝ	ዝተሠርሑ ነገራት	ዓ/ም	ዝህብዎ ኣገልግሎት
1	ቤት ትምህርቲ ኣቡነ ዮሴፍ	1980	ንኤደንን ከባቢኣን
2	ማይ ንሕዝቢ		ንተቀማጦ ከተማ ኤደን
3	ኣብያተ-ክርስቲያን ኣብ ተሮንኪ ኣብ ጉባ ሳገድረ ኣብ ኤደን		
4	ማኅበረ-ባህላዊ ኣደራሽ ቅ.ፍራንቆስኮ	2003	ንመኣከቢ ንመዘናግዲ መንእሲ

3. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐሴ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002-ነሐሴ 2003)

ስም ከተማ	ዓዲ	ዝተመስረተ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣቡን	ብዝሒ ሕዝቢ ሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰ	ዝተጠፀ	መ/ቀረባዊ ዝገበሩ	ቃል ኪ ዝኣሰሩ	
መ.ዓለም	ኤደን	1976 ዓ.ም	ኣባ ገ/እግዚኣገሥት ሓምደ	300	1980	67	97	ተባ	ኣን
								10	15
፱ቱ እንስሳ	ተሮንኪ	1928 ዓ.ም	ኣቡነ ቸለስቲኖ	75	355	5	7		
መ.ዓለም	ጉባ ለገድረ	1922	ኣቡነ ካራራ	50	230	5	11	2	6
ጠ.ድምር				425	2565	77	115	12	21
ስም ቤተ ጸሎት									
ኪዳነ ምሕረት	ይግዓር	1951 ዓ.ም	ኣቡነአሥራተማርያ ያምሩ	35	175			1	
ቅ.ሚካኤል	ጉራሩክ	1936 ዓ.ም	ኣባገ/ንግሥ ኣድሓ	50	250	6			
ቅ.ሚካኤል	ዓዲ ገበረ	1956 ዓ.ም	ኣባ ፍሥሐ	13	60				

ደትባረክ እግዚአብሔር!

መ.ዓለም	ጉባ ራኪ	1949 ዓ.ም	ዓ/ታብር	37	180	4	2
መ.ዓለም	ዲሳለኛ (ካም)	1962 ዓ.ም	አባ ገ/አገላግላ	10	30		
ጠ/ድምር				145	695	10	3

2. አብ ቍምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝክበርዎ ዓ/ም

ተ.ቀኦ	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገበረ ሃ
1. ጉባ ለገድረ	አባ ሃብተሚካኤል ገበይ	75 ዓመት	
2.	አባ ገብረመስቀል መዋስ		
3.	አባ ክብሮም ወረዕ	ንክልተ ጊዜ ተመላ	
4.	አባ ዮሐንስ ገብረማርያም		
5.	አባ ወልደማርያም ሓመድናካ ቅድሚ ካፒቺኒ ምምጻእም	720 ዓመት ዚኣክል ብዘይቆምስ ኮፎና ብዓዘፋ ትግልግል ነ	
1. ተሮንኪ	አባ ክብሮም ወረዕ	ናብዚ ዓፄ ን3ተ ተመላሊሶም	ታቦት ምስ ቤተክርስቲ ዝሠርሑ ኢዮም
2	አባ ክፍለማርያም ጃውጅ		
3.	አባ ዮሐንስ ገብረማርያም		
4.	አባ ተክሰማርያም ዓይላይ		
5.	አባ መንግሥቱ ሓንስ		
6.	አባ ወልደማርያም ሓጃይ		
ኤደን (ካምፓ)	ከም ቤተ ጳሎት ዘሥርዓት ላቲን ኮፎና አብ 1962 ብኢድ አባ አልፎንሶ ብርሃነ - ሚራ። እንክለው ንክበቢ መልበዶን ኮፄ ዚኣመሰሉ የገልግልዎም ጸኒሖም ብሓንሳብ ኮፎናም ንቤተክርስቲያን መድኃኒ ዓለም ኤደን አገል ግለሎቶም አወፊዩ ክሳብ ለይቲ ሎሚ አገልግሎት ይቅጽክ ኣሎ።		
ኤደን	ብ1976 ዓ.ም.ፈ ዕላዊ አገልግሎት - ሚራ ከም ቤተጳሎት ክሳብ 2002-2003 ጸኒሖ ብአበኝ ተስፋማርያም ብድሆ መዓርገ ቍምስና ለበሳ		

ኤደን ምስ ከባቢኣ ብማኅበር ካፒቺኒ ኣኅዋት ክትግልገል ምስ - መረት እዞም ዚሰዕቡ ኣኅዋት ከም ቆምስ ኮፎናም አገልጊሎም፤

1. አባ አልፎንሶ
2. አባ ኃይለሚካኤል ተክለኃይማኖት
3. አባ ቴድሮስ ኪዳነ

4. አባ መንግሥትአብ ገብረሚካኤል
5. አባ ተስፋት ተስፋማርያም
6. አባ ኃይለ ሚካኤል ሰሎሙን
7. አባ ተስፋልደት ተክለ
8. አባ ኃይለሚካኤል ተክለ ሃይማኖት
9. አባ ዓንደማርያም ሚካኤል

1. ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ስም ቤ/ት መባእታ ቤት ትምህርቲ አቡነ ዮሴፍ ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1991 እዩ።

ተ.ቀኦ	ዓ/ም	ብዝሒ መማህራ'			ብዝሒ ተማሃሮ		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1991	2	5	7	172	166	338
2	1992	4	4	8	170	157	327
3	1993	3	4	7	163	160	323
4	1994	4	4	8	162	153	315
5	1995	3	5	8	177	152	329
6	1996	3	5	8	178	154	332
7	1997	3	5	8	165	156	321
8	1998	3	5	8	174	160	334
9	1999	3	5	8	165	161	326
10	2000	3	5	8	167	142	309
11	2001	3	5	8	169	161	330
12	2002	3	5	8	177	163	340
13	2003	3	5	8	178	165	343
14	2004	3	5	8	182	178	360
	ጠ/ድም				2399	2228	4627

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ትምህርቲ አቡነ ዮሴፍ

እዚ ናይ ሕጂ ቅርጽ ሓዙ ካብ ዚጅምር ካብዚ ዝተመልከተ ዓመተ ምሕረት ፈረንጂ እዩ። ብስሩ ግን ኣብ ትሕቲ ደለሳ ዳርጋ ካብ 1980 ኣቢሉ - ሚሩ።

ለቡ፤ 1) ይግዓር ቤት ትምህርቲ ናይ ሰበካቦ ብእዋን ኣቡነ ኣብርሃ ነበራ። ካብ ቀዳሞት መማህራን መም/ ዑቁባኣብ ፍሥሓጽዮን እዮም። ጊዜ ህደም-ህደም ምስ ኮነ ቀጻልነታ ተቋርጸ።

2) ኣብ ጉባ ለገድረ፡ ብ1988-89 ዓ.ም.ፈ፡ ብኣባ መንግሥትኣብ ገብረሚካኤል ብዳስ ዝተሠርሐ መባእታ ትምህርቲ ትጅምር። ካብኡ ብስምምዕ ኣብ ጉባ ራኪ ትቅጽል። ድገሪኡ ካብ ነፍሲ ወከፍ ዓዲ ሽማግሌታት ብምውጻእን ብተገዳስነት ወዲ ሓመድናካን - ኣብ መሬት ኣቦኡ ቦታ ስለ ዝረከበ - ሓዳስ ቤት ትምህርቲ ተሰራሓ። ኣብ ምምራቕ ሓዳስ ቤት ትምህርትን ቤት መማህራንን፡ እታ ናይ ቀደም ስም ቤት ትምህርቲ፡ ብሓዲስ ስም “ቤት ትምህርቲ ኪዳነ ምሕረት ይግዓር” ተለዊጣ።

7. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

	ተ.ቀኦ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓም
ተሮንኳ	1.	እናቴ ጋብሩ ነጋሂ	
	2.	እናቴ ኖባ እኩብ	
	3.	ኣቶ ኤሎስ ናቡተ	
	4.	ኣቶ ተክለሠንበት ጊደ	
	5.	ባህጉ ረድኢ	
	6.	ሠናይት ተክሎም	
ጉባ ለገ	1.	እናቴ ለተዮሴፍ	
	2.	ኣቶ ገብረ ተስፋ	
	3.	ኣቶ ተክለኣብ	
	4.	ኣቶ ገብረመድኅን ዓ/ጊዮርጊስ	
	5.	ወ/ት መድኅን	
ኤደን	1.	መምህር ፍሬዝጊ መስቀል	
	2.	ዓንዶም ባህልቢ	
	3.	ፀጋ ማንቲይ	
	4.	ኣክበረት ኣስገደም	
	5.	ገነት ክፍለዝጊ	
	6.	ኪሮስ ወልዱ	
ጉባ ራ	1.	ሃብተ ገብሩ	
	2.	ተክለ ባህታ	
	3.	እምባዩ ከሠተ	
ጉራሩክ		ቅጡም ዘርኣጊዮርጊስ	
ይግዓር	1.	ሥዩም ሓመድናካ	

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክ ቀዳሞትና ደብረ ኢየሱስ ዋስደምባ

ብጥንቲ አቦታት ዋስደምባ ተዋህዶ ኢዮም ነይሮም። ቀብሮም ድማ ደቂ ሽሓይ ነበረ። ብምክንያት ራሕቂ ታቦቶም ከቕርጹ ደሊዮም ናብ ገዳም እምባ ሥላሴ ተጓዕዙ። አብኡ ምስ በጽሑ አበምኒት አባ ስሲን ዝበሃሉ ተቀበልዎም። ግን ዘድልዮ ካህናት ስለ ዘይነበረዎም ታቦት ክህብዎም አይከኣሉን፤ ግን ንከረን አብቲ ሽዑ ጊዜ ንሕዝቢ አብ ክርስትና ዘጽንዑ ዝነበሩ ሓበርዎም። አቦታት ካብ ገዳም ጸዕዳ እምባ ናብ ከረን ተጓዒዞም ምስቶም ሽዑ አብኡ ዝምህሩ ዝነበሩ አባ ፒካር ተራከቡ።

ደብረ ኢየሱስ ዋስደምባ

1. ታሪክ አብያተ ጸሎት

ካብ ሕዝቢ ሻርኪ ብመደብ ገለ ሰባት አብ ሸካዕ (ብብላን ሲካ) ከም ዝሰፍሩ ተገበረ።

ካብኦም ካብኢካዊ ካህን ታቦት ክቅበሉ ድላዮም ከም ዝኮነ ምስ ገሊጹሎም። አባ ፒካር ድማ ብኡንብኡ ተሓባበርዎም። ታቦት ቀሪጾም ነበዎም። አባ ተ/ዓይማኖት ብዝበሃሉ ካህን አስኒዮም ድማ ንዓዶም ከምዝለሱ ገበሩ። እዚ ብ1873 ዓ.ም አቢሉ ኮነ። ብከምዚ ዋስደምባ አብ ካብኢካዊ እምነት አተወት። ናይ ሙ መርያ ሕንጻ ቤ/ክርስቲያን “ህድሞ” ኢዩ ነይሩ።

ምክንያት፤ ጉዳይ ወገኖቻቶም እህም ሰባት እዚኦም ካብ ታቦት አቦታቶም፤ ቅ.ጊዮርጊስ ሻርኪ፤ ራሕቂ ስለ ዘጸገሞም ቤተ መቅደስ ክሥርሓሎም ንቆመሶም ሓቲቶም ድላዮም ረከቡ። አፈ ታሪክ፤ እዚ ፍጻሜዚ ከባቢ 1903 ዓ.ም ግዕዝ ከም ዝነበረ የመልክት።

ቤት ጸሎት ሸካ

2. አብ ቀዳሞትና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቀኣ	ስም ካህን	ረገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብር ምዕባለ
1	አባ ወ/ሚካኤል አምሓራይ ዓዶምን ዓ አይፍለጥን ኢዩ።	1/12/1885-1/6/1901 .ም.ግ	ነታ ቀዳመይቲ ቤተ ክርስቲያን አብ ናይ ሎሚ መቃብር ዘሎ ዝነበረን አሕኒጾም። ሕንጻ “ህድሞ” ኢዩ ዝነበረ።
2	አባ ወ/ገብርኤል በሪህ መዲን ዋስደምባ (ካብ ደቂ ሽሓይ)	3/7/1901-27/7/1905	ንሕንጻ ቤ/ክርስቲያን ካብቲ ናይ ቀደም ቦታኡ አብዚ ናይ ሕጻን ቦታ አስጋጊሮም ዓይነት ሕንጻ አብዚ ውን “ህድሞ” ነይሩ።
3	አባ ሃ/ሚካኤል ገበይ ዘሓልሓል (ደቂዳሽም)	ሚያዝያ 1905-የ 1908	ዓበይቲ ዲያቆናት ብግዕዝ ውዳሴ ማርያም ስዓታት መዋስዕቲ አቋቋም ምሂሮም ዚቆሙ ኢዮም።
4	አባ ብርሃነ መስቀል ገቢል ዘዋስደምባ (ሸካይ)	መጋቢት 1908-ግንቦት	ዓመታዊ በዓል ቅ.ቆርባን አተኣታቲዮም። ዓመታዊ ናይ ሙታን ቅዳሴ አብ መካነ መቃብር - ሚሮም
5	አባ ወ/ሚካኤል (አባ ራኪ) በያን ዘ (ዓዲኢደክል)	ግንቦት 1929-ለካቲት	ካብኢካዊ ተሓድሶ አብዚ ቀዳሞትና አተግቢሮም።

ደትባረክ እግዚአብሔር!

6	አባ ብርሃነ መስቀል ገቢል 2ይ ጊዜ	መጋቢት 1933-ጥቅምት 1939	ፍቅሪ ቅ.ቀሩርባን አማዕቢሎም
7	አባ ፍሥሃዩ አስገደም ዘዋዕደምባ (ዓዲ ገሰሳይ)	ኅዳር 1939-ታኅሣሥ 194	-በርቱዕ መንፈሳዊ ክስክሳ። -ሓዳስ ቤ/ክርስቲያን ናይ ምንቃል ሕሳብ አንቂሎም -ግራውቲ ታቦት አደልዲሎም አርጊኦም። -ቀይሕ ብሎክ መብሰሊ ሰራሖም ንቤ/ክርስቲያን ቀይሕ ብሎክ አሰናዲዮም።
8	አባ ዮሐንስ ገ/ማርያም ዘሓሊብ መንተላ (ዓዲ ገሰሳይ)	ጥር 1944-የካቲት 1948	መበኢታ ቤ/ትምህርቲ አስራሖም (1948) ነዛ ሕጂ ዘላ ቤ/ክርስቲያን አሠራቅም (1947)
9	አባ ቃለአብ ሰጊድ ዘዋሰደምባ (ደቂሸሓ)	መጋቢት 1948-ሰኔ 1960	ሓዳስ ቤ/ክርስቲያን አፈጸሞም። -ጽርጊያ ማኪና አጽሪኦም።
10	አባ ዘርአሥላሴ ሐድጉ ዘዋሰነ (ደቂሸሓይ)	ሰኔ 1960-ጥር 1965 ግዕዝ	-ሓዳስ ቤ/ክርስቲያን አጽንቢሎም
11	ቀሺ ተ/ሃይማኖት ምስጉን ዘኩ (አከለጉዛይ)	ጥቅምት 1967-መጋቢት 1	ዜማ አማዕቢሎም
12	ቀሺ ገ/መስቀል ዘዝዋብ (ጉሕጸአ-ሠራዊ)	ታኅሣሥ 1971-ኅዳር 197	ሐናጺ ለባም አሣራርባ አዘውተሩ።
13	አባ ተ/ልደት ተ/ሚካኤል ዘዋሰነ (ደቂሸሓይ)	ጥቅምት 1975-ጥር 1980	-ቅጽሪ ቤ/ክርስቲያን አስራሖም -ቤት ቍምስና ቫስካ አስራሖም።
14	አባ ተስፋልደት ተ/ሚካኤል 2ይ ጊዜ	መጋቢት 1983-ሰኔ 1995	ቤ/ትምህርቲ ትምህርቲ ክርስቶስ አሕጺጾም አይተፈጸመን። -ናይ መንገድ መቃብር መቀመጫ አስከፊን ካህናት አስራሖም -አብ ገዛ ቍምስና ቪራንዳ ወሲኮሙሉ

3. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐሴ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002-ነሐሴ 2003)

ስም ክስሚ	ዓዲ	ዝተመሥተትሉ ዓ/ም	ዝባረካዕ ኣቡን	ብዝሒ ሕዝቢ ሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተጠየቀ	መ/ቀሩርባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀብኡ	ቃል ኪዳን ዝሓሰሩ	ተባ	እን
ደብረ ኢየሱስ	ዋሰ ደምባ	1873 ዓ.ም.ፈ. አቢሉ።	አባ ፒካር	188	1400	14	25	-	3		2
ስም ቤተ ጳሎት											
ቅ.ጊዮርጊስ (ሸካ)			-	52	283		-	-	3		
ጠ/ድምር				240	1683		25	-	6		

4. ቍምስና ካብ ትምሥረት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቀኦ	ዝተሠርሖ ነገራት	ዓ/ም	ዝህብዎ ኣገልግሎት
1	ዓቢይ ሕንጻ ቤ/ክርስቲያን	1960 ግዕዝ	
2	ቤ/ትምህርቲ	1946 ግዕዝ	ካብ ዝጀመር ቁልዑ ይመሃሩ ጊዜ ደርጊ አቋርጹ ነይሩ። ጊና አይተፈጸመን።
3	ቤት ትምህርቲ ክርስቶስ	1994 ዓ.ግ	

5. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1.	አማኒኤል ዑ/ሥላሴ	ካብ 1988-1996 (አሎ)
2.	መራኪ ዓንዶም	ካብ 1988-1989 (አቋርጹ)
3.	እናቴ አመተኢየሱስ ገብረሚካኦ	ካብ 1988-1989 (አቋርጹ)
4.	መም.መልአክ (ሸካ)	ካብ 1989-1996 (አሎ)

6. ካልእ ክጥቀስ ዘደሊ

ብዝሒ ደንበታትና ራሕቂ ቦታታት ስለዘሎ መማህራን ትምህርቲ ክርስቶስ እንተ ዝውሰኑ ጽቡቅ ምኑዓ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክ ቊምስና ቅገብርኤል ሃገር

ብ1956 ዓ.ም.ግ አባ ተስፋገርጊስ ትጃር፡ ሽዑ ወኪል ቅድስት መንበር ዝነበሩ፡ ምስ አባ ቄርሎስ ገብሩ እናተሓጋዝዙን እናተማከሩን ቤተ መቅደስ ባሪኩም መስረቱልና። እዞም ካህናት፡ ቤተ መቅደስ ተሰራሒ ዓመት ከይመለከ፡ ን39 ቆልዑ መ.መርያ ቊርባን አግበሩ። ከምኡውን ንንዋሃ ቅድሳት ብዘምልከት፡ በብእዋኑ ሓልዮቶም ከየቋረጹ ንመንፈሳዊ ምሕደራና ብምክሮምን ብምትብባዮምን አሰነዩና።

ቀጺሎም፡ ብብግዚኡ ዝመጹ፡ አባ ዮውሐንስ ገማርያም፡ አባ ወልደዮሐንስ ሃማርያም፡ አባ ገብረእግዚአብሔር ሓምደን አባ አስፍሃ ኪዳነማርያምን (ጅምዕ) ብምክርክን ጽቡቕ ምምራሕን እናተንቀስቀሱ ኮነ ካህናት እናለኣኩ ዓቢይ መንፈሳዊ አገልግሎት ከም እንረክብ ገይርም።

ጳውሎስ ገብረኤል ሃገር

ቤተ መቅደስ ካብ ትምስረት ክሳብ ሎሚ፡ ብዙሓት መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ፡ በብእዋኑ፡ ንሓያሎ ቆልዑ መ.መርያ ቊርባን አግበሮም። ጐኒጐኒዚ፡ አባ ገብረእግዚአብሔር ሓምደ፡ ናይ ቀለም ትምህርቲ ከወሃብ ንሕዝቢ ከተባብዑ ስለ ዘ-መሩ፡ እነሆ ሎሚ፡ አብ ትሕቲ ጽላል ቤተክርስቲያን፡ ምሉእ መባእታዊ ትምህርቲ ከነወፊ በቂዕና ንርከብ።

ድሕሪ ምህናጽ ቤተ ክርስቲያን ደብረ ቅ. ገብርኤል ሃገር፡ ነዚ ንነፍስን ሥጋን ዘድሊ ምዕ ባሌታት ንምድንፋዕ ብዙሓት አቦታት ካህናት ከይተሓለሉ ከምዝተመላለሱን ብዙሕ ለውጢ ከም ዝገበሩን ርዳኣ ኢዩ። ናይዚ መርኢያ ድማ አብ

አባ ተስፋ-ዝጊ ዑቕቢት ቆምስና ኮይኖም ነዛ ተሃኒጸ ዘላ ሓዳስ ቤተ ክርስቲያን ባሪኩም እምን መሰረት አንበሩ። ድሕሪዚ ምእመናን ቊምስና ቅ.ገብርኤል፡ ውልቀሰባትን ገበርቲ ሠናይን ብውጽኢትን ብጉልበቶምን ንምህናጽ ቤተ ክርስቲያን ዓቕሞም ዘፍቀዱ ኩሉ አበርከቱ። ዝያዳ ኩሉ፡ አሕዋት ላላላውያን ሽድሽተ 6,000,00 ብር ብምውፋይ ዝዓበየ ሓገዝ ገይሮም። እዚ ሓገዝ እዚ ነቲ ንያቲ ደኪሙ ዝጸነሐ ህዝቢ ሃገር አበራብሮ። በዚ ዝተረከበ ሓገዛትን ጉልበት ህዝብን ድማ፡ እቲ ብክኢላ ልዕሊ አርባዓ ሽሕ ተገሚቲ ዝነበረ ዕማም ህንጻ ቤተ ክርስቲያን ካብ 14.000.00 ብዘይበዝሕ ገንዘብ ምሉእ ብምሉእ ተፈጸሙ። እታ ቤተ ክርስቲያን ከአ አብ 1981 ዓ.ም.ግ ብብጹእ አቡነ ዘካርያስ ዮውሐንስ ተባሪካ መንፈሳዊ አገልግሎታ - ሚራ።

ዝዛ ቆመስ

ትሕቲ እዛ ቤተክርስቲያን ዘላ ቤት ትምህርቲ ኩስኩሳ ዘዕበየቶም ብዙሓት ተማሃሮ እዮም። ካብዚኦም፡ ቊምስና ውሑድ እንተ ኮነ፡ አብ ዘርኣ ክህነት ኮነ ካልኣት ማሕበራት ካብ ማእከላይ ደረጃ ክሳብ ላዕለዋይ ደረጃ ዝበጽሑ ኣለው። እዞም ተማሃሮ ፈረዝ ቤተ ክርስቲያን እዮም። እዛ ቤት ትምህርቲ፡ ሃገር ካብ ከባቢ ጽርግያ አዝያ ርሒቻ ስለ እትርከብ፡ ዕድሚኡ ዝኣከበ ቆልዓ ዕድል ትምህርቲ ከም ዘይረክብ ብምርዳእ ተከፈተት።

ቤተ ክርስቲያን ቅ.ገብርኤል ሃገር፡ ብ29 ታሕሳስ 2000 ዓ.ም.ፊ. ብብጹዕ አቡነ ተስፋማርያም ብደህ ደረጃ ቊምስና ለበሰት።

1. አብ ቊምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቊ	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ.ም	ብዘመኑ ዝተገበረ ምዕባለ
1	አባ ተስፋገርጊስ ትጃር አባ ቄርሎስ ገብሩ	1956 ዓ.ም.ግ	ቤተ መቅደስ አስርሒ 49 ቆልዑ መ/ቊርባን አግበሩ። /ደወል ቤ/ክ/
2	አባ-ወልደትንሣኤ በየድ	1957-61 ዓ.ም.ግ	33 ቆልዑ መ/ቊርባን አግበሩ።
3	አባ-ገ/ሔር ሓምደ	1967	ዳግማይ ምምላስ አብ ሃገር አብ ዳስ ንማዕረ 18 ቆልዑ ምስ ተማሃራይ ዓቢይ ዘርኣ ክህነት መኮንን ኢማኑኤል መ.መርያ ቊርባን አግበሩ።
4	አባ ገብረእግዚአብሔር ሓምደ	1970-77 ዓ.ም.ግ	ልዑል መንፈሳዊ ጉስነት ባዕሎምን ብካልኣት ካህናትን ህዝቢ ክርስቲያን ምሥጢረት ከምዝረከቡ ገበሩ። ከምኡውን መማህራን ትምህርተ ክርስቶስ እና ላኣኩ ብዙሓት ቆልዑ መ.መርያ ቊርባን ከም ዝረከቡ ገበሩ።
5	አባ ተስፋ-ዝጊ ዑቕቢት	1977-86 ዓ.ም.ግ	መንፈሳዊ ጉስነት -ኣዲስ ቤተክርስቲያን

ይትባረክ እግዚአብሔር!

			ቤት ትምህርቲ -ሐጽቢ መዕቆሪ ማይ /ድሐር ዝፈረሰ/
6	አባ መኮነን አማኑኤል	1987-96 ዓ.ም.ግ	- መንፈሳዊ ጉስነት - ቤት ትምህርቲ - ሐጽቢ (ዲጋ) ብግቡእ ተሰሩሑ። - ዒላ - ገዛ ቆሞስ - ባስካ መዕቆሪ ማይ - ማሕበር መንእሰይ ቅ.ገ.ሃ - ዓይኒ ምድርታት - ጽርግያ - ነረይተር ንመብራህቲ - ተለቪዥን ንመንእሰያት - ሞቶሪ መጨንገዲ ማይ

ለቡ፤ ካብ 1971-1996 ዓ.ም.ግ ብዙሓት ካህናት ኣብ ሰናብቲ ኮነ ዓበይቲ በዓላት መስዋዕቲ ቅዱሴ ከም ዘዕረጉን ንህዝበ ክርስትያን ምስጢራት ከም ዝሃቡን መዛግብ ምሥጢራት

ቤተ ክርስትያን ቅ.ገብርኤል ህያው ምስክር ኢዮም - ካህናት ዘርእ ክህነት፣ ሲታውያን፣ ካፒቺኒ ...ወዘተ።

2 እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐሴ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002-ነሐሴ 2003)

ስም ክስሚ	ዓ.ዲ	ዝተመሥረተ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣቡ	ብዝሒ ሕዝብ ጥሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቀረባን	ሚሮን ዝተፋ	ቃል ኪዳን ዝእስሩ	ታባ	አን
ደብረ ቅዱስ ገብርኤል ሃገር	ሃገር ቅዳሽ	1956 ቤተ ጽሎት 1981 ቤተ ክርስትያን	አቡነዘክርያስ ዮሐንስ	65	345	12			1		4
ጠ/ድምር											

4. ቍምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቀሓ	ዝተሠርሑ ነገራት	ዓ/ም	ዝህብም አገልግሎት
1	ቤት ትምህርቲ	1987 ዓ.ም.ግ	አካዳሚያዊ ት/ቲ
2	ቤት ትምህርቲ	1989 ዓ.ም.ግ	አካዳሚያዊ ት/ቲ
3	ሐጽቢ (ዲጋ)	1993 ዓ.ም.ግ	ንሰለስተ ዓ.ዲ ማይ
4	ዒላ	1994 ዓ.ም.ግ	አገልግሎት ዝስተማይ
5	ገዛ ቆሞስ	1993 ዓ.ም.ግ	መንበሪ ቆምስ
6	ባስካ መዕቆሪ ማይ	1994 ዓ.ም.ግ	ማይ ንአትክልቲ ከባቢ ቤት ክርስትያን
7	ዓይኒ ምድሪ	1994 ዓ.ም.ግ	ንመማህራን
8	ብረተ መከበብያ	1994 ዓ.ም.ግ	
9	ጽርግያ	1994 ዓ.ም.ግ	ንመንግሥት

5. ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ቤት ትምህርቲ ቅዱስ ገብርኤል ሃገር

ቤት ቅ.ገብርኤል ሃገር ዝተመሠረተሉ ዓ/ም፡ 1965 ዓ.ም.ፈ. ዝነበሩ ብዝሒ ተመሃሮን መማህራንን፤

ተ.ቀኦ	ዓ/ም/ዓ	ብዝሒ መማህ			ብዝሒ ተመሃሮ		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1980	25 1	-	1	25	12	37
2	1981		-	1	27	14	41
3	1982	1	-	1	25	21	46
4	1983	1	-	1	27	33	60

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

5	1984	1	-	1	78	48	126
6	1985	1	-	1	93	33	126
7	1986	2	-	2	80	54	134
8	1987	3	-	3	94	48	142
9	1988	5	-	5	82	57	139
10	1989	4	1	5	67	69	136
11	1990	4	1	5	63	73	136
12	1991	4	2	6	73	86	159
13	1992	4	2	6	74	78	152
14	1993	3	3	6	61	70	131
15	1994	3	3	6	56	57	113
16	1995	3	3	6	48	54	102
17	1996	5	1	6	48	43	91
ጠ/ድምር							

ለቡ፤ አብ መባእታ ቤት ትምህርቲ ቅ.ገብርኤል ሃገር፤ ትምህርቲ ቐለም ምስ ምድማር ትምህርተ ክርስቶስ ካብ 1965 ዓ.ም.ፈ አትሒዙ ይወሃብኳ እንተ ነበረ፤ ክሳብ 1981 ዓ.ም.ግ ዝተታሕዘ ንጹር እሳታቲስቲካዊ ሓበሬታ ወይ ሰነድ የለን። ናይ 1980-81 ዓ.ም.ግ አፍአዊ ግምት ተማሃሮ ተዋሂቡ ኣሎ። ቅድሚኡ ግን ናይ ቀለም ትምህርቲ ምስ ትምህርተ ክርስቶስ ከም ተወሳኪ ይወሃብ ከም ዝነበረ ይፍለጥ።

6. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ.ቀኢ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	ብደሆ ጋይም	1956-63 ዓ.ም.ግ
2	መኮነን አማኑኤል	1971 ዓ.ም.ግ ተማሃራይ ክነሱት /ብጊዜ ክረምቲ/
3	መንግስቱ ክ/ርጊስ	1972 ዓ.ም.ግ
4	አቢብ ሃብተማርያም	1973 ዓ.ም.ግ
5	ገብረ ተስፋ	1974-77 ዓ.ም.ግ
6	ብደሆ ጋይም	1977-79 ዓ.ም.ግ

7	ጳውሎስ ብርሃኑ	1979-80 ዓ.ም.ግ
8	ዮሴፍ ሚካኤል	1982-90 ዓ.ም.ግ
9	ተክለአብ ዘ/ሥላሴ	1991 ዓ.ም.ግ
10	ዳዊት ህያቡ	1992 ዓ.ም.ግ
11	አሚኑ ገበሌ	1993 ዓ.ም.ግ
12	ጽገወይኒ ተኪኤ	1994 ዓ.ም.ግ
13	አልጋንሽ ዘ/ሥላሴ	1995 ዓ.ም.ግ
14	አግዱባይ በራኪ	1996 ዓ.ም.ግ

7. ካልእ ክጥቀስ ዘድሊ

ንመዕበያ መንፈሳውነት ሕዝብ ክርስትያን ብዝምልከት፤ አብ ነፍስወክፍ ደብረ፤ ብቆምሳትን መንበርን ዝተሓንጹ፡ ንሕጻናት፤ ንመንእሰያት፤ ንዓበይትን ነኣሽቲ ማሕበራትን ዘገድስ መንፈሳዊ ኣስተምህርታት ኮነ ሰብኤታት ብግዱሳትን ውፋያትን ካህናትን ደናግልን ክወሃብ ድሌት ኩላትና ኢዩ።

ታሪኸወቀሥምስና ደብረ ቅ.ሥላሴ

እዛ ሎሚ ብደብረ ቅ.ሥላሴ እትሰመ (እትጽዋዕ) ቤተክርስቲያን አብ ዝሃ ባንዳ ከረን ትርከብ። ብ1962/63 ዓ.ግ ብጻዕርን ተበግሶን ክቡር አባ ቄርሎስ ገብሩ ከሕ ተሰርሐት።

አብ 1962/63 ዓ.ም.ግ፤ ሕዝቢ ንብረቱን ኣባይቱን ተቓጺልዎ ሕይወቱ ንምድሓን ከባቢኡን ዓዱን ገዲፉ ናብ ከተማ ከረን፤ ብፍላይ ከኣ፤ ብወገን ዝሃ ባንዳ ክኣቱ - መረ።

አብ ውሽጢ ከረን ከም ድሌትካ እትንቀሳቐሱ እዋን ኣይነበረን። እቲ ንመንፈሳዊ ጉዳያት ሕዝቢ ዘይግድስ ሥርዓት ኢትዮጵያ ጸጥታዊ ሕግታቱ ኣክፀሩ ነበረ። እቲ ተሰዲዖ ዝመጸ ሕዝቢ፤ ናብ ቅ.ሚካኤል፤ ቅ.ዮሴፍን ቅ. እንወንዮስን ከይዱ መንፈሳዊ ጉዳያቱ ከማልእ ብርቱዕ ጸገማት ክገጥሞ ዝተዓዘቡ ክቡር አባ ቄርሎስ ገብሩ፤ ወዲ ማኅበር ሲታውያን፤ ዓቢይ ሓዋርያዊ ቅንኣት ስለ ዝተሰምዖም፤ ካብ ብፀዕ ኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዋን ካብ ሓለቓኣምን ፍቓድ ብምውሳድ ነዚ ሕዝቢ ዝኸውን ቤተመቅደስ ንምስራሕ ተዓጥቁ። አባ ቄርሎስ ደገፍ ገበርቲ ሰናይውን ኣይተፈልዮምን። ገለ ካብቲ ዝረከቡዎ ሓገዛት፤ ጠቐላሊ ሓለቓ ገዳም ሲታውያን

ዝነበሩ ኣባ ኒቫርዶ ቡተራሲ 3000.00 ብር፤ አብ ኣዲስ አበባ ዝነበሩ ኢንተርንሰዮ (ወኪል ር.ሊ.ጳ) ኣባ ሮቶሊ 11,290,51 ብር፤ ካብ ሓንቲ ኢጣልያዊት ገባረት ሠናይ 1,200.00 ብር፤ ጽዋዕ፤ ኣርማድዮን ልብሲ ካህናትን፤ ስድራ ቤት ፊተውራሪ ሃብተ መላኸዐ 1.000 ትርብዒት ሜትሮ መሬት ነበረ። ግን እቲ ብሓገዝ ዝተረኸበ መሬት እኩል ስለ ዘይነበረ፤ ካብ እንዳ ፊተውራሪ ሃብተ መላኸዐ ካልእ ተወሳኪ 4.600 ትርብዒት ሜትር ብምግዛእዮ እቲ ስራሕ ህንጻ ቤተ መቐደስ ኣብ 1962/63 ዝተ- መረ። ኣብዚ ዕማምዚ ሕዝቢ'ውን ብጉልበቱን ዓቕሙ ዘፍቐደሉ ካል ገንዘብ ብምውጻእን ተሳትፎኡ ኣርእዮ እዩ።

ዓመታዊ ክብረ ብዓል ቅ.ሥላሴ ጉሓምለ ይክበር። ብዕሊ ዓመታዊ ክብረ ብዓል ቅ.ሥላሴ ኣብ 1980 ዓ.ም.ግ ብክቡር አባ ተሰፋልደት ተክለሚካኤል ቆምስ ዘደብረ ቅ.ሚካኤል ከረን ዝነበሩ ተፈቓዶ።

ደብረ ቅ.ሥላሴ ዝሃባንዳ ካህናትን ደናግልን ዘፈረየት ኣብ ርእሲ ምዃር፤ ብፀዕ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

አቡነ ኪዳነ የዕብዮ፡ ጳጳስ ኢጵርቅና ከረን፡ ወዲ ደብረ ቅ.ሥላሴ እየም።

አብዚ እዋንዚ፡ እታ ዝተሃንጸት ቤተ ክርስቲያን ነቲ ሕዝቢ ክትኣክፎ ስለ ዘይከኣለት፡

ኮሚቴ ቆይሙ ሓዲሽ ህንጻ ኣብ ተስፋ ይርከብ።

ደብረ ቅ. ስላሴ ገዛ ባንዳ

ገዛ ቆመስ

1. ኣብ ቊምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝክበርዎ ዓ/ም

ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
አባ ተስፋሚካኤል አድጎይ	1967-1968 ዓ.ም.ግ	-
አባ ወ/ትንሳኤ በዮድ	1966 ዓ.ም.ግ	-
አባ ዘርአሥላሴ ሓድጉ	1982 ዓ.ም	-
አባ መሓረ ወ/ማርያም	1967,1983-1985 ዓ.ም.ግ	-
አባ ተስፋዝጊ ዑቕቢት	1985 ዓ.ም	ገዛ ኣላዮት ካህንን ክሸነን
አባ ወልደማርያም ጴጥሮስ	1968-1969 ዓ.ም.ግ	ካርድ ናይ ግብረታቦት (ካርድ ምእመነን)
አባ ተስፋይ አባዱ	1987-88-1990 ዓ.ም.ግ	
አባ መሓረ ህያቡ	ነሐሰ1988-ግንቦት1989 ዓ.ም.ግ	
አባ ገብረመድኅን ፍስሃዩ	22-1-1990-16-7-1993 ዓ.ም.ግ	-ቀጽሪ ንገዛ ቆምስ -ባስካ -ቴሌፎን -ቁ. ሣፀ-ን ፓስታ -ካታክሲታ መዛግብ ካብ ደናግል ምርካብ ካልእን
አባ ዘርአሃይማኖት ስዩም	20-2-1992 ዓ.ግ	-ምምስራት ደቂ ንስሓ ቦታ -ምቕያር ቆጻሪ ቤ/ያንን ብወሽጢ ምድሪ ከምዝከፀድ -ማይከሮፎን ንቤትክርስቲያን ቆዋምን ተንቀሳቅሰን -ልቦ ኢየሱስ ቡራክ -ብቤ/ጽ ሸልፊ -ተለቪዥን-ደክ -ፊርጅ -አለብስ ካህን-ድያቆናት -ንብረት ቊምስና ምድልዳል (ንወራይ ዘድሊ) -ኣብ ጊዜ ቀብሪ መጋበሪ ንብረት -ዓመታዊ መንፈሳዊ ፍልጠት -ንኡሳን ኮሚቴታን(ዘሸባባ ቅዱሳን) ቅዱሳን ቅዱሳን -ኣርማድዮ ከረዴንሳን ካልእን ንቆምሳ ዘድሊ ምሉእ ንብረት -ምዕራይ ዓቢይ ማዕጸን -ቆዋሚ ትምህርቲ ት/ክ ንዓባይቲ -ኣብ ጊዜ ጥምቀት ብሕቶን መልሰን ትምህርቲ ምትሕልላፍ ወዘተ።

2. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐሰ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002-ነሐሰ 2003)

ስም ኩስሚ ዓዲ	ዝተመሥረተ ዓ/ም	ዝባረካዐ ኣቡን	ብዝሒ ሕዝብ ጥሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተጠመቀ	መ/ቊርባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀበሉ	ቃል ኪዳን ዝኣለፉ	ተባ	ኣን
ቅ.ሥላሴ	ገዛ ባንዳ	1965 ዓ.ም.ግ	አቡነ ኣብርክ ፍራንሰዋ	606	3030	94	95	-	10	21
ጠ/ድምር				606	3030	94	95		31	
ስም ቤት ጸሎት										
ጠ/ድምር										

ይትባረክ እግዚአብሔር!

3. ቀሥምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ	ዝተሰርሐ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ ኣገልግሎት
1	ገዛ ኣላዪት ካህን ክሸነን	1985 ዓ.ም.ግ	
2	ካንቸሎ-ገዛ ካህን -ባሕሳ -ቤ/ጽ ዘድልዮ ነገራት -ጣውላ -ቴሌፎን -ቁ. ማፀን ፓስታ -ብረንዳ ቤት ክርስትያን -ምሕዳስ ገዛ ንቢ/ት/ት/ክ	1990-1991 ዓ.ም	-ብረንዳ ቤት ክርስትያን ጊዜ ብዓል መቐደሲ ቆልዑት ት/ክ ዝመሃርሉ
3	-ንቢ/ያን ዘድልዮ ንዋያተ ቅዱሳት (ኢሳብስን ካልእን) -ምቅያር መስመር ኢሊክትሪክን ቆጻሪን -ማክሮፎን ካልኣትን -ተለቪዥን- ዴክን -ፊሪጅ -ኣርማድዮ-ካሪዲንግ -ክብሊ (ቨቅብቆ) -ምቋም መንፈሳዊ ኮሚቴታት -ምቋም ሕጊ መምርሒ መንእሲያት -ምምስራት ደቂ ንስሓ ቦታ -ንብረት ቀሥምስና ምድልዳል -ንጥሒ ዘድልዮ ንብረት -ብመንበር ሞተር ሳልክል	1994-1996 ዓ.ም	-ተለቪዥን-ዴክ ንመንእሲያት መርኣዮ መንፈሳዊ ትምህርት ሞተርሳይክል ንኣዋርያዊ ኣገልግሎት መስለጢ

4. ኣዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ	ስም መምህራ ት/ክርስቶስ	
1	ዘምህረት ተ/ብርሃን	1998 ዓ.ም
2	ኣማኑኤል ወልደገብርኤል	1998 ዓ.ም
3	ለተኪዳን ኣቶሸም	1992-1994 ዓ.ም.ግ(መፍርቕ)
4	ደህባ ዮሐንስ	1995 ዓ.ም.ግ

5. ካልእ ክጥቀስ ዘድሊ

እቲ ተዋሂቡ ዘሎ ዓመተ ምሕረት ካብ መዝገብ ጥምቀት ዝተረክበዮ፡፡ ኣብ ኩሉ ዜና መዋዕል ከይተአታተወ ምጽንሑ ንታሪኽዎ እጸጋሚዮ፡፡
ቅ.ሥላሴ ነቲ ኩሉ ባህሪታትና እንፈጽመሉ ጸጋ በረከቡ የብዘሉልና፡፡

ኣባ ዘርኣሃይማኖት ሥዊም

ቆምስ ደብረ ቅ.ሥላሴ ገዛባንዳ፡ ከረን

ታሪኽዎቀሥምስና ደብረ ኪዳነ ምሕረት - ንገረን

ነዚ ሕጽር ዝበለ ታሪኽ ኣመሰራርታ ደብረ ኪዳነ ምሕረት - ንገረን መሰረቲ፡፡ ኣፈ ታሪኽዎ ኣቦታትን መዝገብ ጥምቀትን እዮ፡፡

ፈለማ እቶም ኣብቲ ቦታ (- ንገረን) ዝነበሩ ውሑዳት ሰባት፡ ኣብ 1914 ዓ/ም፡ ቤት ጸሎት ክትከኖም ንእሽቶ ኣጉዶ ከም ዝሰርሑ ይፍለጥ፡፡ ነቶም ሽዑ እዋን ንኣልሓል ዝንቀሳቀሱ ዝነበሩ ኣባ ኣልፎንሶ ዝብሃሉ ካህን፡ ወዲ ማሕበር ካቶሊክ፡ ነታ ቤት ጸሎትን ቦታ መቃብርን ክባርጡም ድማ ተወከሱዎም፡፡ ንሶምወን ባረጡም፡፡ ኣብ 1921 ቀሺ ዋሰ ናይ ሙ መርያ ቆመስ ኮይኖም፡፡ ቀሺ ዋሰ ክሳብ 1925 ዓ/ም ኣብኡ ጸንሑ፡፡ ብድሕሪኦም ኣባ ሃ/ሚካኤል ገበይ - 1933-39 - ተተክኡ፡፡ ንዕ ኣባ ኣባ ተ/ሚካኤል ኣድጎይ - 1939-42 - ቀየሩዎም፡፡

ብድሕሪዚ እቶም ሕዝቢ እናበዘሉ ከዱ፡፡ እታ ኣጉዶ ድማ ጸበበት፡፡ ዓዲ ተኣኪቦም ዝሃቡ ሂሳም ዓቢ ቤተ ክርስትያን ክሰርሑ ከም ዝጣላ ተመያየቡ፡፡ ነዚ ኣሳብ እዚ ከዓ ንእናቴ ዘመዳ ዑቀብናይ ዝስመን በዓልቲ ከረን ኣካፈልወን፡፡ ንሰን ነቲ ኣሳብም ብምድጋፍ፡፡ “ኣነ እውን ብወገኔ ነታ ቤተ ክርስትያን መስርሒ ከም ዓቕመይ ክእግዘኩም እየ፡” ኢለን ኣተሰፊዋኦም፡፡ ቀጺለን ከዓ፡፡ “ንሰጋም ሓጻን እምኒን ማይን ቀርቡ፡፡ ኣነ ስሚንቶ ዚንጎ ኖራ ወዘተ ክቕርበልኩምየ፡” በላኦም፡፡ ዓዲ

እምበኣር፡ ምስቲ ኣገዝ እናቴ ዘመዳ ካብ ነፍሲ ወከፍ ገዛ 30 ቅርሺ ስልዕቲ ኣዋጺኦም ቤተ ክርስቲያኖም ኣስርሑ፡፡ ኣብቲ እዋንቲ፡ ኣባ ወልደትንሳኤ በዩድ ቆመስ ኣልሓልን - ንገረንን ኮይኖም ካብ 1942 ክሳብ 1948 ኣገልገሉ፡፡ ኣባ ንብረመስቀል መወስ ካብ 1948 ክሳብ 1952 ካብ ኣልሓል እናመጹ ኣገልገሎም፡፡ ካብ 1953 ክሳብ 1959፡ ኣባ ወልደማርያም ጴጥሮስ፡፡

ኣባ ወልደማርያም ዝነበሩሉ ጊዜ ቤት ትምህርቲ ተ-ሚሩ፡፡ እቲ ናይ ሙ መርያ ቤት ትምህርቲ ዓስ እዩ ኔሩ፡፡ ደሓር ግና ብሓደ ገባር ሠናይ፡ ሚስተር ህዩ ዝብሃል ኣመሪካዊ፡ ክልተ ክፍሊ ተሰሪሑ፡፡ ኣብኡ ካብ ቀዳማይ ክሳብ ኣምሻይ ክፍሊ ይመሃሩ ነበሩ፡፡ ሃይለ ገርጊስ ዝስሙ ወዲ ዓዲ፡ ዓይኒ ሰውር፡ መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ነበረ፡፡ ካብ ኣባ ወልደማርያም ቆመስ ዝነበሩሉ እዋን - ሚሩ ክሳብ 1988 ምሂሩ፡፡ ኣብ 1989፡ ኣብ ከረን ዓረፉ፡፡ ነዛ ቀሥምስና፡ ድሕሪ ኣባ ወልደማርያም፡ ንኣያሎ ዓመታት ዝተፈላለዩ ካህናት ካብ ከረን ይመጽዎ ነበሩ፡፡

ኣብ 1967፡ መንግሥቲ ሃይለ ሰላሴ ንጉሉ ከባቢ - ንገረን ኣቃጸሎ፡፡ ሽዑ እታ ቤተ ክርስቲያን ንበይና ተረፈት፡፡ ኣብ ታሕሳስ 1968 ግን ንሳውን ተቃጸለት፡፡ ሕዝቢ ተበታቲኑ ገሊኡ ሸናራ፡፡ ገሊኡ ከረን ኣተወ፡፡ ሰደት ክሳብ 1974 ቀጺሉ፡፡

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ብድሕሪህ ሕዝቢ በብቁሩ ተመሊሱ ነታ ቤተ ክርስቲያን ብቃንጫ ከደና። አባ ክፍለማርያም ፋደጋ ከዓ ቆመስ ተመዲሶም ነቲ ቃንጫ አልጊሶም ብዝንጎ ከደንዋ። አባ ክፍለማርያም ክሳብ 1985 ኣብ ዝጸንሑሉ እዋን ነቲ ኣቋሪጹ ዝነበረ ቤት ትምህርቲ ቀጸሎ። ብድሕሪኦም አባ ክብርኣብ ሰዓድ ካብ 1985 ክሳብ 1988 ቁምስና ሓዙ። ከምብሓድሻ ኣብ 3/1988 ሕዝቢ ተበታተኑ ንተማ ከረንን ሽናራን ተሰዲዖ ድሕሪ ምጽናሕ። ኣብ 1992፡ ድሕሪ ናጽነት፡ በብቐሩብ ዓዲ ክምለስ - መረ። ኣብዚ እዋንዚ አባ ያዕቆብ ተስፋ ካብ ከረን እናመጹ ኣገልገሉ። ብድሕሪኡ ሕዝቢ ምጋሪ ኣብ ዘካርያስ ተቐቢሉ ናብ ጎልጎል ወረደ። አባ ገብርኤል ወልዳይ ቆመስ ተመዲሶም። ኣብ ጥቅምቲ 1994 ብድረል ዒላ ተከፊቲ፡ ገዛ ቆመስ እውን ተሰርሐ። ኣብ ጥቅምቲ 1995 ቤተ ክርስቲያን ተሰሪታ።

አብ ግንቦት 1996 ተፈጸመት። ኣብ ወርሒ ታሕሳስ 1996 ተመረቀት። ክሳብ ወርሒ ሰኔ 1997 ከኣ አባ ገብርኤል ቆመስ ነበሩ። ብድሕሪኦም አባ ኤፍረም እምባዩ 2 ዓመት ኣገልገሉ። ብድሕሪኦም-ን አባ ኪዳነ የዕብዮ ከም ቆመስ ሽናራን ከባቢኣን - ካብ 1993 ክሳብ 1995 - ኣገልገሉ። ብድሕሪኦም ከዓ አባ ያዕቆብ ተስፋ ካብ ወርሒ ሰኔ 2003 - ሚርም ቆመስ ኣለው።

ሽማግሌታት ደብረ ኪዳነ ምሕረት - ንገረን

ታሪኽ ቍምስና ደብረ ቅ.ጊዮርጊስ ሻርኪ

ሻርኪ ኣብ ምብራቃዊ ደቡብ ሓሊብመንተል፡ ብእግሪ፡ መንገዲ 20 ደቂቅ ርሒቃ እትርከብ ንእሽቶ ዓዲ ኢያ። ኣብ ትሕቲ ቍምስና ሻርኪ ኣብያተ ጸሎት ሓሰን፡ ጎሉን ሸካን ይርከባ። ሻርኪ ኣብ መበል 17 ሚእቲ ዓመት ጥንታዊ ታቦት ቅዱስ ጊዮርጊስ ብደቂ ሓዳ ተዘሚቲ መጋርሕ ዝተተላቲ ተኣንጊቡ ዓዲ ግኑን ሹም ኮርተማ ምንባራ ክሳብ ኣብዚ ቀረባ እዋን ንመማህለሊ ባህላዊ መሰውዒ ዘለዎ ቦታ ኢያ።

እዞም ካብ 1850 ኣትሒዞም ክቅመጥዎ ዝ- መሩ ሰባት ካብ ድጊ ጽላላ ብማኅድሮ ዝመጹ እዮም። ኣባ (ኣቡነ) ሺካር፡ ኣብ 1875 ኣብዚ ከባቢ እናተመላለሱ ወንጌል ከም ዘስተምሃሩን ኣጠመቁን ይፍለጥ። ሰነዳት ከም ዝሕብርዎ፡ ሻርኪ፡ ኣብ ነሓሴ 1891 ብቍምስና ደረጃ ተፈተ። ኣብቲ እዋንቲ ንሻርኪ ቍምስና ንምግባራ ዘምረጹ ቀንዲ ረቂሒታት እዞም ዝስዕ ብ እዮም፤

1. በዓል ኣባ ሺካር እምነት ክርስትና ንምሕዳስ ኣብዚ ከባቢ ብትግሃት ተንቀሳቂሶም ምስ ሕዝቢ ድልዱል ዝምድና ብምፍጣሮም፤
2. ሕዝቢ በጎስ ብሓፈሻ በቲ ዝነበረ ኩነታት ጸጥታ፡ ብሕልፊ ብሸፋቲ ከበሳ ይርበሽኳ እንተ ነበረ፡ ነቶም ኣብዚ ከባቢ ብፍላይ ዝሰርሑ ተልእኮኣውያን ግን ተዛማዲ ርግኣት ብምንባሩ፤
3. እቲ ቦታ ናይ ባህላዊ እምነት ክርስትና መጸለዪ ቅርሲ ዝሓዘ ብምንባሩ፤
4. ክጥቀሙሉ ዝክክሉ ሰፊሕ ቦታ ዑደት ብምንባሩ።

ሻርኪ ምቅማጥ ቆሞስ ምስ ኩነት፡ እቶም በብእዋኑ ኣባኣ ዝተመደቡ ካህናት ናብ ከባቢኣ ዝርከብ ዓድታትን ቁሽታትን እናተዛወሩ ከገልግሉ ከለው፡ እቶም ሕዝቢ ከባቢ ድማ ብግዲኦም ንሻርኪ እናመጹ ምሥጢራት ይቕበሉ ምንባሮም መዛግብ ቤተ ክርስቲያን ይሕብሩ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ሻርኪ

እታ ብ1892 ምእመናን ዝሃጽዋ ቤተ ክርስቲያን ህድሞ ነበረት። ግን እዛ ህድሞ ድሕሪ 28 ዓመታት ምስ ቁጽሪ ምእመናን ክትመጣጠን ኣይከኣለትን። ዓዲ እምበኣር፡ ኣብ ኣፍ ነብሪ ዝበሃል ቦታ፡ ነፍሲ ወከፍ ሰብ 70 ፈረንሳ (ናይ ሽዑ ዋጋ ክልተ ላም) ስሊዖም ሓዳስ መረባዕ ኣስርሑ። ይኹንምበር፡ እታ ኣብ

1919 ብመንፍዓት ምእመናን ዝተሰርሐት ቤተ ክርስቲያን ን15 ዓመታትኳ እንተ ኣገልገለት፡ ኣፍ ነብሪ ዓሳዊ ቦታ ስለ ዝኮነ፡ ከምብሓድሽ፡ ኣብ 1935፡ ብትግሃት ኣባ መንግሥቱ ሓጎስን ሳላ ዘይተቐጠበ ኣስተዋጽኦ ምእመናንን - ነፍሲ ወከፍ ሰብ 270 ፈረንሳዊ ተሰሊዑሉ - ኣብዚ ሎሚ እንርከቦ ቦታ፡ እዛ ዘሎናያ ቤተክርስቲያን ተሃንጸት።

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም/ኅሓሰ 1995 ግዕዝ (መስከረም/ኅሓሰ 2002/03)

ኩሰሚ	ዝተመሥተሉ ዓ	ዝባኣበ	ብዝሐ ብሥድ	ብዝሐ ብወል	ዝተጠ	መ/ቀረብ ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀ	ቃል ኪዳን ዝእሰሩ
ቅ.ጊዮ	ኅሓሰ 18		32	160	10			1
ቤተጽ			61	305	11	3		1
ጠ/ድዓ			26		6			1

ኣብ ቊምስና ደብረ ቅ.ጊዮርጊስ ዘገልግሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተቀ	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ቐሽ ጋርዛ ሰሎሞን	11/2/1883 - 23/9/1889	
2	ኣባ ሓጎስጢኖስ	16/12/1889 - 23/12/1891	
3	ኣባ ማትያስ ፈዛዕ	20/5/1892 - 9/5/1912	
4	ኣባ ሃብተሚካኤል ዝበይ	30/8/1912 - 8/7/1918	
5	ኣባ መንግሥት ኣብ ሓጎስ	26/7/1918 - 30/5/1929	
6	ኣባ ምስግና ሰሎሞን	9/4/1930 - 24/8/1934	
7	ኣባ መንግስቱ ብእምነት	26/11/1934 - 7/4/1936	
8	ኣባ ዘርኣጽዮን ኣውዓሎም	12/6/1936 - 8/5/1953	
9	ኣባ ቃለኣብ ሰጊድ	23/5/1953 - 20/8/1981	
10	ኣባ ተወልደ ኪዳነ	2003 (ሸድሹተ ወርሒ)	
11	ኣባ ገ/መስቀል ፍሥሓ	2003 -	

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	ሩፋኤል	1914
2	ባሻይ ተለሥላሴ መላክ	
3	ጎይሪ ሰሎሞን	2003 -

መምህር ት/ክርስቶስ ሩፋኤል፡ ብ1914 ዓ /ም ጸረ ካቶሊክ ዝፈታትሞህርቲ ኣብ ከባቢኡ ኣብ ዝተቀላቀሉ እዋን ብዓቢይ ትግሃት ንቊምስናኡ ኣጽንዖን ተከላለን። መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ባሻይ ተለሥላሴ መላክ፡ ስለ ዝመሃርኩ ደሞዘይ ሃብኒ ክንዲ ዝብል ነቶም

ዘዝናው ተመሃሮኡ በብዓመት ኣብ ካብ ገዛእ ገንዘቡ ክዳውቲ ይፈድኖም ነበረ። እዚ ንኣና ሓደ ዘገርም ነገር ኮይኑ ዝስመዓናኳ እንተፈን ንዓኡም ልሙድ ነገር ነበረ።

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ጸሎት ጎሌ

ገዛ ቆመስ

ሰበክ፣ ወንጌል አብ ዝኣተውዎ ዓዲ ጸጋ ክርስቶስ ንክካፈሉን ንንጹሓት ሕፃናት ከጠምቁን አብ ዝጓየዩሉ ዝነበሩሉን እዋን፡ ተለኣኣቲ ሰይጣን ዝገቡ ጸላኤቲ ክርስትና ነዚ ቅዱስ ሓሳብምን ተግባሮምን ንምዕንቃፍ፡ ቡዳ፡ ጠቢብ ኢዮም ከጸልዎምም እንከለዉ፡ አቶ መላክ ሙሳ፡ ምስ አሕዋቲን

ተሓባበርቲን ኮይኑ ንኣባ ሺካር ብእምነት ተቀቢሉ ረድኢ ብምክፋን ንደቁ አብ ትምህርቲ አወፈዮ። ላዛሪስት ብ1894 ብጣልያን ካብ ከረን ክስጎጉ ከለው እውን ብዓቢይ እምነትን ትብዓትን ክሳብ መጨረሻ አስንዮም ከምዘፈነውዎም ይንገር።

ታሪኻ ቍምስና ሽዕብ ሰለባ

አብ ዝባን ሽዕብ ሰለባ ብዝተፈላለዩ ግዜያት 3 ቍምስናታት ተመስሪተን። ንሳተን፤ ሀ) ቍምስና ማርያም ቍስቋም ሽዕብ፤ ለ) ቍምስና ደብረ መድኅኔ ዓለም ኢራ ታሕታይ፤ ሐ) ቍምስና ደብረ መድኅኔ ዓለም ሓመደይ ኢየን። ቍጺልና እምበኣር ታሪኻ ብብሓደ ክንዝርዝር ኢና።

1. ቍምስና ማርያም ቍስቋም ሽዕብ

አብዚ ከባቢ፡ አብ 1885 ዓ/ም ኣቢሉ፡ ብሳላ በዓል ሰናይ ዝገርን ታሪኻን ዝኮኑ ክቡር አባ ተፈላግሮም ሰምሃራይ፡ በዓል ሮብቶ፡ ካቶሊካዊ እምነት ከም ዝኣተወ ይፍለጥ። ሰለዚ፡ አብ ዝባን ሽዕ ብ ሰለባ፡ ካቶሊካዊ እምነት ምስ ምእታው መግዛእቲ ጣልያን አብ ኤርትራ ኢዩ ዝጅምር። አባ ተፈላግሮም ሰምሃራይ፡ ነቶም አብ የማን ጸጋም ዝባን ሰለባ ብምግንያት ሕርሻን ጥሪትን ተበታቲኖም ዝነበሩ ዝነበሩ ደቂ ዓዲ ሰሊምን ዓዲ በይኑን፡ “ንዑ ታቦት ከቕርጸልኩም አብ ሓደ ተኣኪብኩም ዓዲ አቁሙ” በልዎም። አባ ተክለማርያም ነቶም ፍቓዶኡ ፋሕ ኢሎም ዝነበሩ ሕዝቢ ክእክብዎም ዝደፋፍኦም ምክንያት፡ እቶም ሽዑ ንገለብ ቀንዲ መዋፈሪኦም ገይሮም ኣበርቲዎም ዝንቀሳቀሱ ዝነበሩ ስዊድናውያን ልኡካት ወንጌል ናብ ዝባን ሰለባ፡ ሽዕብን ሮብቶን

ከስፋሕፍሑ ስለ ዘስተብሃሉ እዩ። ታሪኻ ሕይወት አባ ተፈላግሮም ሰምሃራይ፡ ብ27 ግንቦት 1893 መዓርገ ክህነት ተቀቢሎም ንሓያሎ ዓመታት አብ ሃገርና ብትግህትን ተወፋይነትን ምስ አገልገሉ፡ ዝተረፈ ዕ ድሚኦም አብ ኤውሮጳን ኢየሩሳሌምን፡ አብ መጽናዕ ትን ምርምርን ኣሕሊፎም ብ1942 ዓ/ም ከም ዝዕረፉ ይነግረና።

ሽዕብ ሮብቶ ብ1901 ዓ/ም ማእከል ቍምስና ምስ ኮነት ሓደ ወደባት ካህን ከምዝተመደበላ ብጸሓፊ ታሪኻ ተልእኻ ወንጌል ካፑቺኒ አብ ኤርትራ፡ አባ መቶድዮ፡ ተሰኒዱ ይርከብ። ቦቲ ግዜ'ቲ አባ ተፈላግሮም ሰምሃራይ፡ ነቶም ተኣከቡ ኢሎም ዝኣከብዎም ምእመናን ክትጠቅም ኢሎም፡ አብዛ ሎሚ ቤተ ክርስትያን ደብረ ቍስቋም ዘላታ ሰፍራ፡ ሓንቲ መናድቃ ብጭቃ ዝተሰርሖት ቤተ ክርስትያን ሃንሱሎም። ቍጺሎም አባ ዘርኣጽዮን አውዓሎም ቆሞስ አብ ዝነበርሉ ግዜ ኣሓድስዎን ኣግፍሕዎን። አብ 1958፡ ቦቲ ጊዜ'ቲ ቆሞስ ዝነበሩ አባ ወልደማርያም ሓመድናካ፡ ንሓደ ፊሊፖ ካሻኒ ዝተባህለ ኢጣልያዊ ክሕግዞም ሓቲቶም፡ ብመጣኑ ንጌሉ መናድቃ ብኖራን ሲሚንቶን ብምልማጽን ብወገን ቅድሚት ኣርባዕተ ሜትር ዝገዙን ብምውሳክን ክሳብ 2001 ዓ/ም/ፊ. ኣጸኒሖም።

ደብረ ማርያም ቍስቋም ሽዕብ ሰለባ

ገዛ ቆመስ

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ቀሩምስና ማርያም ቀሩስቋም ሽዕብ ሰለባ ካብ 1893 ክሳብ 1977 ዓ/ም/ፈ ብካህናት ሰበካዕ እያ ክትግልገል ጸኒሓ። እዚ ማለት፡ ካብ 1893 ብካባ ተጠማርያም ሰምሃራይ ዝ-መረገ፡ ክሳብ ብ1977 ዓ/ም/ፈ፡ ኣባ ገብረመስቀል መወስ፡ እቶም ናይ መጨረሻታ ቆሞስ ኮይኖም ዘገልገሉን ንፈለስቲ ካህናት ካቲቲኒ ዘረከቡን ማለት እዩ። ኩሉኩሉ ካህናት ሰበካዕ ንቀሩምስና ሽዕብ ሰለባ ን84 ዓመታት ዝኣክል ኢዮም ኣገልገሎምዮ። ካብ 1977 ዓ/ም/ፈ ክሳብ ሕጂ ድማ ብካህናት ማሕበር ካቲቲኒ ትግልገል ኣላ።

መንፈሳውያን ማሕበራት

ኣብ ቀሩምስና ማርያም ቀሩስቋም ሽዕብ ሰለባ ብርክት ዝበላ መንፈሳውያን ማሕበራት ኣለዮ። እተን ማሕበራት እዞን ዝሰዕባ እየን።

1. ስለስተ ጋንታ ማሕበራት ማርያም ቀሩስቋም
2. ኣርባዕተ ማሕበራት ቅ.ሚካኤል
3. ክልተ ማሕበር ኪዳነ ምሕረት
4. ሓደ ማሕበር በዓለ ማርያም
5. ትሽዓተ ማሕበራት መድኃኔ ዓለም
6. ሓደ ማሕበር በዓለ እግዚአብሔር ኢዮም።

ደብረ መድኃኔ ዓለም ኢራ ታሕታይ

ደብረ መድኃኔ ዓለም ኢራ ካብተን ኣብ ትሕቲ ቀሩምስና ደብረ ማርያም ቀሩስቋም ዝግልገል ዝነበራ ዓ ድታት እታ ኣቀዲማ መዓርግ ቀሩምስና ዝተቀበለት እያ። ብመሰረት ጸሓፊ ታሪ። ኣባ መቶድዮ፡ ኣብ ኢራ ታሕታይ ካቶሊካዊ እምነት ብ1913 ዓ/ም/ፈ እዩ ሱር ክሰድድ ክኢሉ። ም፡ንያቲ፡ ኣቡነ ዮሴፍ ካራራ (1911-1924)፡ ኣብቲ ብ1919 ኣባ ኣን-ሊኮ ዝተባህሉ፡ በዓል ኖን፡ ህርኩት ልኡ፡ ወንጌል ምድረ በጐስ ዘቐረቡሎም ጸብጸብ ተመርኩሶም፡ ኢራ ታሕታይ ኣብ ትሕቲ ቀሩምስና ሽዕብ ሰለባ ክትከውን ከም እተመርጸት ዮመልክቲ። ብዘይካዚ፡ ቀዳማይ ፍረ

ጻዕሪ ልኡካነ ወንጌል ህዝቢ በጐስ ፊተውራሪ ድራር መስገደል ዝተባህሉ ጭቃ ዓዲን መሉኣት ስድራቤቶምን ኣዝማይምን ከም ዝነበሩ ኣብ መጽሓፍ ታሪክ ኣባ ኣባ መቶድዮ ተሰኒዩ ኣሎ። ሽዑኡ - 1913 - ልኡካነ ወንጌል ንሕዝቢ ቦንስ ካብ ምስልምና ከድሕኑ ኣበርቲያም ዝቃለሉሉ ዝነበሩሉ እዋን ነበረ። እዛ ሕጂ እተገልግል ዘላ ቤተ ክርስቲያን መድኃኔ ዓለም ብጊዜ መግዛእቲ ጣልያን ዝተሰርሐት እያ። ፊልሲ ተፈሊ ካቶሊካዊ እምነት ኢራ እምበኣር፡ ከም ካልእ ቦታታት መንዓዕ፡ ብኣባ ኣን-ሊኮን ንሶም ብዘዋፈርዎም ተመህርቶምን ተፈላጊኦት ዝዓበዩ ኢዮ።

ደብረ መድኃኔ ዓለም ኢራ ታሕታይ

1931 ኣብ ታሪቢ ቤተ ክርስቲያን ሃገርና ፍሉይ ዝገራ ኣለዎ። ምክንያቲ፡ ኣበዚ ዝተጠቐሰ ዓመትዚ፡ ንፈለማ እዋን፡ ወደባት ኣቡን (ጳጳስ) ዘሰርዓተ ግዕዝ ዝተሾሙሉ ዓመት ስለ ዝነበረ። እቶም ናይ መ-መርያ ኣቡን፡ ኣቡነ ኪዳነማርያም ካሳ (1931-1951) ኢዮም። በዚ ም፡ንያት መዓርግዚ፡ እተን ልኡካነ ስብከተ ወንጌል ዝመሓደራ ዝነበራ ብዙሓት ቀሩምስናታትን ኣብያተ ጸሎትን፡ ቀስብቐስ፡ ናብ ሓፋኝነት ምምሕዳር እዞም ሓዲሽ ኣቡን ሓለፉ። ሓንቲ ካባኣትን ድማ ቤተ ክርስቲያን ደብረ መድኃኔ ዓለም ኢራ ነበረት። ኣብ 1935፡ ኣባ ኣልፎንሶ ዘቦንዶ ዝበህሉ ልኡ፡ ወንጌል፡ ኣብ ምሕዳስ ዝነበረት ቤተ ክርስቲያንን መንበሪ ቆሞስን ኣስርሑ። ኣቡነ ሚሪኖኒ ድማ፡ ኣብ 1937፡ ንቀሩምስና መ/ዓለም ኢራ

ኣባ ዘርእማርያም በዩድ ንዝተባህሉ ካህን ሓዲስ ቆሞስ ብምምዳብ፡ ካብ ሚስዮን ምሕላብ ፊልዮም፡ ንመዝነት ሥረዓተ ግዕዝ ዝተቀበሉ ኣቡነ ኪዳነ ማርያም ካሳ ኣመሓላለፍዮ። ካብቲ እዋንቲ ኣትሒዞም ነዚ ቀሩምስናዚ እናቀያየሩ ዘገልገሉ ካህናት እምበኣር፡ ኣባ ዘርእማርያም በዩድ፡ ኣባ ዘርእጽዮን ኣውዓሎምን ኣባ ገብረመስቀል መወስን ኢዮም። እዛ ቀሩምስናዚ፡ ኣብ 1977 ዓ/ም/ፈ፡ ናብ ኣገልግሎት ካህናት ማሕበር ካቲቲኒ ሽዕብ ሰለባ ሓልፈት። ኣብዚ ጊዜዚ ቀሩራ ካቶሊካውያን ምእመናን ኢራ ታሕታይ 19 ስድራ ቤት ኢዮም።

ቀሩምስና ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓመደይ

ኣብ ዝባን ሽዕብ ሰለባ፡ ድሕሪ ሽዕብን ኢራን እታ መድኃኔ ዓለም ሓመደይ እያ። እዚ ብብጽዕ ኣቡነ ድሒራ መዓርግ ቀሩምስና ዝተዋህበት ቤተ ክርስቲያን ተስፋማርያም ብደሆ፡ ኣብ 25 ታሕሳስ 2000 ዓ/ም/ፈ

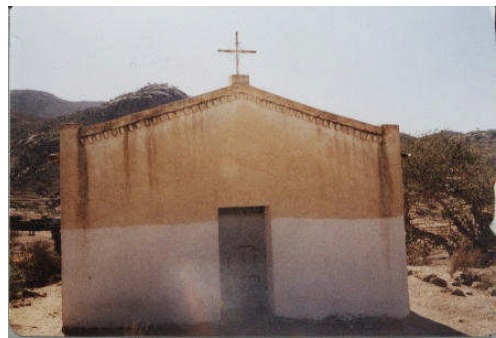
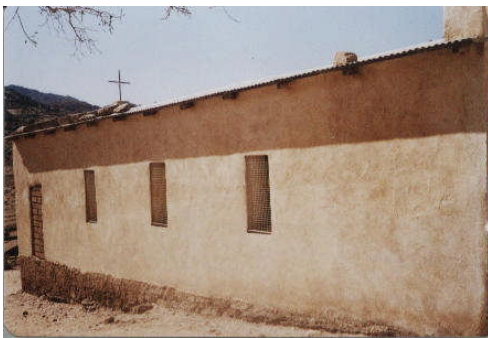
ደትባረክ እግዚአብሔር!

ተፈጸመ። እዛ ሎሚ ብሓመደይ ትጽዋዕ ዘላ ዓዲ ካብ ትምህርት ሠለስተ ወለዶ አቢሉ አለዋ። አብ ትሕቲዛ ስምዚኣ ተጠቐሊለን ዝጽውዓ 6 ዓዲታት ወይ ፈራዓት ኢያን። አዋራሕ፡ ዓዲ ዕይቡ፡ ሕንጉሊ፡፡ ዓዲ ፍካክ፡ ዓዲ - ላይን ዓዲ ተስፋ ልዑልን ይበሃላ።

ተቐማጆኣን፡ ውሑዳት ገዲፍካ ኩሎም ካብኢካውያን ኢዮም። ካብ ዝባን ሰለባ ዝዓበየ ቁጽሪ ካብኢካውያን ምእመናን ዝርከቡላ ዓዲ ሓመደይ እያ። ብሓፈሻ ቍጽሪ ምእመናን ብሰድራ ቤት 121 ኢያቶም። ቤተ ጸሎት ሓመደይ ክሳብ 1980 ሓደ አጉዶ ኢዩ ዝነበረ። በዚ ዝተጠቐሰ ዓም ግን፡ ብጻዕርን ትግህትን ኣባ ተግሎም ብርሃን፡ ቦቲ ጊዜ እቲ ቆሞስ ሰለባ ዝነበሩ፡ እዛ ክሳብ ሎሚ ዘላ ቤተ ክርስቲያን ተሰርሖት። ኩነታት ኣገልግሎት መንፈሳውነት እዚ ዓዲዚ ብዝምልከት፡ ከምተን ካልኣት ዓ ድታት ሰለባ፡ ማለት ኣብ ዓበይቲ በዓላትን ሰናብትን ካልኣት ምግብያታዊ ዕለታትን ካብ ካህናት ሽዕብ ኢዮም ኣገልግሎቶም ዝረገጡ።

ኣብያተ ጸሎታት ዝባን ሰለባ

ኣብ ትሕቲ ቍምስና ደብረ ማርያም ቍስቋም ብደረጃ ቤተ ጸሎት ዘገልግላ ሠለስተ ኣብያተ ጸሎት ኣለዋ። ንሳተን ከአ ቤተ ጸሎት ቅ.ሚካኤል አትኮም፡ ቤተ ጸሎት ኪዳነ ምሕረት ጠቀራ፡ ቤተ ጸሎት ቅ.ፒዮ ቀረጫ ኢያተን።

ቤተ ጸሎት ኪዳነ ምሕረት ጠቐራ

ቤተ ጸሎት ኪዳነ ምሕረት ጠቀራ 12 ካብኢካውያን ሰድራቤት ይርከብዋ። ምእመናን ጠቀራ ነታ ካብ ጸገም ዝደሓኑላ ዕለት - 24 ነሓስ - እትዝክር ሓንቲ ፍልይቲ ዓመታዊት ቅዳሴ አላቶም። እቲ ዛንታ ከፀዘ እዩ፤ ቅድሚ ሽዑ ዝነበረ ክረምቲ እግሎም ብሓሰ። ተበሊዑ እቶት ስለ ዘይረከቡ፡ ነቶም ካብ ኢራ ቀዲሶም ዝምለሱ ዝነበሩ ካህን፡ ኣባ ተወልደብርሃን ገብረመድህን፡ ጸገሞም አካፊሎም። ኣባ ተወልደብርሃን ንሓሳቦም ሓንጎፋይ ኢሎም ተቐበልዎ። ካብታ ጸሎትን ምህልላን ቅዳሴ ገይሮም ዘሕለፍዎ መዓልቲ ድማ ዓመተ ሸሻይ፡ ጽቡቕ ምህርትን ጽጋብን ኮኩሎም። ክሳብ ሕጂ ዓመት መጸ ብቅዳሴን ጸሎትን እግሎምን ብምግባር ንኣምላ፤ ከመስግኑ ይርከቡ አለው።

ንመፈሳዊ ክትትሎም ብዝምልከት፡ ቤት ጸሎት አትኮም ካብ 1901 አቢሉ ኣብ ትሕቲ ቍምስና ማርያም ቍስቋም ሽዕብ ተመዲባ ስለ ዝነበረት፡ ምእመናን፡ ካብቲ ግዜቲ አትኢዞም ካብ ሽዕብ፡ ሮብቶን - ምበረቕን ይግልገሉ አለው። እታ ከም ቤተ ጸሎት ዝግልገሉላ ዘለው አጉዶ ብ1982-1983 እያ ተሰርሖ። ኣብ 1994፡ ኣባ ባህታ ሙሳ ብተበግሶኦም ሓንቲ ምዕርግ ዝበለት ቤተ ጸሎትን ክልተ ክፍሊ መዕረፊ ካህንን ከስርሖ መደብኳ እንተ ነበሮም፡ መሰረት ህንጸን ብሎኬትን ጥራይ ምስ ፈጸሙ ብማሕበሮም ናብ ካልእ ቦታ ተቐየሩ። ብድሕሪኡ ብዝተፈለየ ካልእ ምግብያትን ኣብዚ ቀረባ ድማ ብሰንኪ ዝተገብሩ ውግእ ዶብ ክሳብ 2004 ዝተ- መረት ቤተ ጸሎት ኣይቀጸለትን። ሕጂ ግና ብሰንኪ ዋሕዲ ሲሚንቶን ሐጺንን እንተ ዘይኮይኑ ንግብርና ምሉእ ተስፋ ኣሎ። ብዝሒ ምእመናን አትኮም ብሰድራ ቤት 36 ኢዮም።

ቤተ ጸሎት ኪዳነ ምሕረት ጠቀራ

ምእመናን እዛ ቤት ጸሎት መንፈሳዊ ኣገልግሎቶም ብቍምስና ሽዕብ ኢዮም ዝረገጡ። ነታ ኣብ 1993 ዝ- መርዋ ቤተ ጸሎት ኣብ 1994 ስለ ዝፈጸምዋ፡ ካብ 16 ሓምለ 1994 ንኔው እቲ ውሱን ዝሓትዎ ኣገልግሎት ኣብታ ቤተ ጸሎት ክወሀቦም - ሚሩ።

ቤተ ጸሎት ቅዱስ ፒዮ ቀረጫ

ዓዲ አመኖ መሰረቶም ካብ ኢራ ታሕታይ ኢዩ። ንመጓሰ ጥሪትን ሕርሻን ክብሉ ግና ናብዚ ሕጂ ቀረጫ ተባሂሉ ዝጽዋዕ ክሰፍሩ - መሩ። እዚ ቅድሚ ክልተ ወይ ስለስተ ወለዶ አቢሉ ዝውን ኢዩ። ንመንፈሳዊ ጉስነቶም ዝምልከት ክሳብ ምምጻእ ማሕበር ካፑቺኒ (1977) ምስ ኢራ ታሕታይ እዩ ዝነበረ። ግን ዓመተ ምሕረቲ ኣብ ዘይተረጋገጸ እዋን እቶም በዓል ሰናይ ዝገሪ ዝገፉ ብፅዕ አቡነ ኣብርሃ ፍራንስዎ ብሽዕብ አቢሎም ንኢራ ክሓልፉ እንክለው፡ ደቂ ዓዲ ቀረጫ ተአኪቦም ቤተ ጸሎትን ዝቐበርሉ ቦታ መቃብርን ከም ዘይነበሮም ገለጹሎም። ንሶም ከአ፡ “ቤተ ጸሎትን መቃብርን ክትገብሩ ኣፍቂደልኩምን እባርግልኩምን አሎ።” ኢሎም ኣፍቀዱሎምን ባረጉሎምን።

ቤት ጸሎት ቅዱስ ፒዮ ቀረጫ
 ብሉይ መስረት ሓንቲ ንእሽቶ ዝጽልዩላ ናሕሲ ቤተ ማሪኖ (ተጠማርያም) ሀይለ ኢየሱስ። ምእመናን ጸሎትን መቃብርን ሰርሑን ንበሩን። እዛ ሓዳስ ቤተ ቀረጫ ብወገኖም፡ ኩሉ ካብኦም ዘድሊ ዘበለ ነገር መቐደስ ቅ.ፒዮ ብሓገዝ ኣባ ተረንሲዮ ፋሪና ብዓቢ ትግሃትን ንጥፈትን ስለ ዘማልኡ፡ ቤተ ጸሎት ዝተባህሉ ኣባል ማሕበር ካቲቲኒ እያ ተሃኒጸ። ኣብ ህንጻት ቤተ ጸሎት ቅ.ፒዮ ዓቢ ተራ ዝተጸወቱ ካልኣ ኣትሒዛ ኣገልግሎት ትህብ ኣላ። ብዝሒ ምእመናን ካቲቲኒኦ ካህን፡ እቶም ኣብ ሚላኖ ዝርከቡ ኣባ ቀረጫ 14 ስድራቤት ኢዮም።

ኣብ ቀዳምና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
ኣባ ተጠማርያም ሰምሃራይ	ንቁሩብ እዋን	
ኣባ ብርሃነመስቀል በዓል ዋስደንባ	1903-1905	
ኣባ ዘርእጋብር ክብሮም ዘተሮንኪ	1905-1910	
ኣባ ዘርእጽዮን ኣውዓሎም ዋስደንባ	1910-1942	
ኣባ ወልደሚካኤል በዩድ	1943-1947	
ኣባ መሓሪ ያሲን ዘጉሽ	ንቁሩብ ኣዋርሕ	
ኣባ ገብረትንሣኤ ኣድሃና ዘጉባ	1947-1949	ሕንፃ ቤት ትምህርቲ ዘ-መሩ
ኣባ ክብሮም ወሪዕ ዘሸናራ	1949	
ኣባ ወልደማርያም ጴጥሮስ ዘሓልሓል	1949-50	
ኣባ ዘርእሰላሴ ሓድጉ ዘዋስደንባ	1952-1953	
ኣባ ክብሮም ወርዕ (ንካልኣይ ጊዜ)	1953-1955	
ኣባ ወልደማርያም ሓመድናካ	1956-1972	ሰለስተ ጥንታውያን መረባብዕ ቆሞስ ዘስርሑ።
ኣባ ገብረመስቀል መወስ ዘፈርሔን	1972-1977	ቀጽሪ ቤተ ክርስቲያን ዘስርሑ፡ ብዝኬኦም ቀዳምና ሽዕ ብ ሰለባ ካብ ሰባዕካህናት ናብ ማሕበር ካቲቲኒ ዘርከቡ
ኣባ እስጢፋኖስ ብርሃነ	1977-1978	
ኣባ ቢንያም ኪሚ	1977-1980	
ኣባ ተሎም ብርሃነ	1978-1983	ቢ/ያን ደብረ መ/ዓለም ሓመደይ ኣስራሐም
ኣባ ክፍለማርያም ተላይ	1980-1983	
ኣባ ጋይታኖ ፋጊ	1982-1984	
ኣባ ኣብርሃ በ-ሩ	1983-1985	ካብ ቀዳሞት ፈለምቲ ትምህርቲ ህሁ ዘምሃሩ
ኣባ ተወልደብርሃን ገ/መድህን	1983-1985	ሓድሽ ዝሞተ ኣብ ሽዕብ ዘስርሑ
ኣባ ተላብርሃን ተ/ጊዮርጊስ	1985-1988	መበእታ ቤት ትምህርቲ ዘስርሑ
ኣባ ወልደማርያም ዮሐንስ	1985-87/1993-95	
ኣባ ዓንደብርሃን ገ/ኣምላ	1986-1987	
ኣባ ሃይለሚካኤል ሰለሙን	1987-1990	
ኣባ ተጠማርያም ሀብተማርያም	1989-1992	
ኣባ ባህታ መሓ	1988-1996	ሓዲሽ ዝሞተ ት/ክርስቲያን ቤት ትምህርቲ ሽዕብ፡ ዝሞተ ኣትኩም፡ ሓመደይ፡ ኢራ ኣስራሐም፡ ሠለስተ ጠሓንቲ መኪና ሽዕብ፡ ሓመደይ፡ ኢራ ተሎም፡ ቤተ መቐደስ፡ ኪኣን ምሕረት ጠቐራ ኣስራሐም
ኣባ ሚካኤል ተስፋማርያም	1991-1993	
ኣባ ተስፋት ተስፋማርያም	1991	
ኣባ ሚካኤል ኣስፍሃ	1993	
ኣባ ዓንደማርያም ሚካኤል	1996-1998	
ኣባ ሰለሙን ኒጋ	1996-1999	ሓዲስ ቤት ትምህርቲ ሓመደይ
ኣባ ስብሃቱ ዘርኣይ	1998-1999	
ኣባ ኣምለሶም ጋይም	1999-2000	
ኣባ ክፍለኢየሱስ ገ/ሰላሴ	2000-2004	ሓዲስ ቤተ ክርስቲያን ሽዕብ፡ ቤተ መቐደስ ቀረጫ፡ ዝሞተ ቀረጫን ጠቐራን
ኣባ ሃይለሚካኤል ተገለ	1993-94/2000	ሓዲስ ቤተ ክርስቲያን ሽዕብ፡ ቫስካ ሓመደይ፡ መንበሪ ዝሞተ ሓመደይ፡

ለቡ፤ ብካህናት ሰባዕካህናት

- ኣባ ተጠማርያም ሰምሃራይ ንቁሩብ ጊዜ ዘገልገሉ
- ኣባ ብርሃነመስቀል በዓል ዋስደንባ (1903-1905)
- ኣባ ዘርእጋብር ክብሮም ዘተሮንኪ (1905-1910)
- ኣባ ዘርእጽዮን ኣውዓሎም ዋስደንባ (1910-1942)
- ኣባ ወልደሚካኤል በዩድ (1943-1947)
- ኣባ መሓሪ ያሲን ዘጉሽ ንቁሩብ ኣዋርሕ

ደትባረክ እግዚአብሔር!

8. አባ ገብረትንሣኤ አድሃና ዘጉባ (1947-1949) ቤት ትምህርቱ ሕንፃ ዘ- መሩ
9. አባ ክብረም ወሪዕ ዘሽናራ 1949
10. አባ ወልደማርያም ጴጥሮስ ዘሐልሐል (1949-50)
11. አባ ዘርእሳላሲ ሓድጉ ዘዋስደንባ (1952-1953)
12. አባ ክብረም ወርዕ (ንካልኣይ ጊዜ) (1953-1955)
13. አባ ወልደማርያም ሓመድናካ (1956-1972) ሰለስተ ጥንታውያን መረባብዕ ቆሞስ ዘስርሑ።
14. አባ ገብረመስቀል መወስ ዘፈርሔን (1972-1977) ቀጽረ ቤተ ክርስቲያን ዘስርሑ፡ ብግዜአም ቊምስና ሽዕብ ሰለባ ካብ ሰበካ ካህናት ናብ ማሕበር ካፑቺኒ ዘረከቡ።

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም/ክላስ 1995 ግዕዝ (መስከረም/ክላስ 2002/03)

ስም ኮሎሚ	ዓዲ	ዝተመሰረተትሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣሎን	ብዝሒ ሥድራ	ብዝሒ ግለሰብ	ዝተመቐ	መ/ቊርባን ዝገበሩ	ሜሮን ዝተቀብኡ	ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ	ተባ	አን
ማርያም ቊስቋም	ሽዕብ	1901		268	1608	29	42	-		11	11
	- ምበረቅ			7	42	-	-				
መ/ዓለም	ኢራ	1935		19	156	-	10				
መ/ዓለም	ሓመደይ	1901		121	726	16	50			6	6
ቤተ ጸሎት											
ቅ.ሚካኤል	አትኩም	1901		36	294	-	17				
ኪዳን ምሕረት	ጠቀራ	1935		12	90	-	-				
ቅዱስ ፒየ	ቀረጫ	1935		14	174	-	-				
	ሮብቶ			21	126	-	-				
ጠ/ድምር				498	3216	45	119			17	17

ቊምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቊ	ዝተወረሐ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ አገልግሎት
1	ሕንፃ ቊምይ ቤት ትምህርቲ	1947 - 1949	1ይ - 3ይ ክፍሊ መምሃሪ
2	ሰለስተ ጥንታውያን ዝ ቆሞስ	1956 - 1972	መንበሪ ዝ ካህናት
3	ቊጽሪ ቤተ ክርስቲያን ቊም ዝተሰርሐ	1972 - 1977	አገልግሎት ቤተ ክርስቲያን
4	ቤተ ክርስቲያን ሓመደይ ተሰሪሐ	1978 - 1983	መጸለዩ ምእመናን
5	መ- መርያ አካዳሚ ትምህርቲ ዝ- መረሐ	1983 - 1985	መሃይምንት ዝጠፍእሉ
6	ሓዲሽ ዝ ቆሞስ ተሰሪሐ	1983 - 1985	መንበሪ ዝ ካህናት
7	መባእታ ቤ/ት ኣብ ሽዕብ ተሰሪሐ	1985 - 1988	መምሃሪ ንተመሃሮ
8	ሓዲሽ ዝ መምሃሪ ት/ክርስቲያን፡ ሓዲሽ ቤ/ት ሽዕብ ቆሞስ አትኩም፡ ሓመደይ፡ ኢራ፡ ሰለስተ ጠሓንቲ፡ ቤተ መቐደስ ኪዳን ምሕረት ጠቀራ ተሰሪሐ።	1988 - 1996	መምሃሪ፡ መንበሪ ዝ ቆሞላት፡ መጥሓን እግሊ ንሕዝቢ፡ አገልግሎት መጸለዩ ንሕዝቢ።
9	ሓዲሽ ቤ/ት ሓመደይ	1996 - 1999	መምሃሪ ንተመሃሮ
10	- ሓዲሽ ቤተ ክርስቲያን ሽዕብ ተሰሪሐ፡ - ቤተ ጸሎት ቅ.ፒየ ቀረጫ - መንበሪ ቆሞስ ቀረጫን ጠቀራን		- መጸለዩ ንሕዝቢ - " " " - መንበሪ ዝ ንቆሞላት
11	ሻሸካ ሓመደይ፡ መንበሪ ዝ መምሃሪን	1999 - 2004	መዕቆርን መስተይን ማይ ንተመሃሮን ሕዝብን፡ መንበሪ ዝ መምሃሪንን

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ.ቊ	ስም መምህር ት/ክርስቲስ	ዝበሮ ዓ/ም
1	እናቲ ኖረት ተ/ማርያም	ካብ 45 ዓመት ንላዕሊ
2	አቶ ደበሳይ ዑቅባዝጊ	ካብ 15 ዓመት ንላዕሊ
3	" ተ ለአብ ተስፋማርያም	ካብ 1995 - 2001
4	" ገብረመስቀል አብርሃ	2002 - 2003

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ተ.ቊ	ዓ/ም	ብዝሒ መማህራን			ብዝሒ ተመሃሮ		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1996 - 1997	3		3	59	44	103
2	1997 - 1998	3		3	71	48	119
3	1998 - 1999	3		3	74	48	122
4	1999 - 2000	6		6	87	81	168
5	2000 - 2001	3	3	6	86	82	168
6	2001 - 2002	3	3	6	77	84	161
7	2002 - 2003	2	4	6	73	86	159
8	2003 - 2004	4	2	6	77	71	148
	ጠ/ድምር	27	12	39	604	544	1148

ታሪኽ ቊምስና ልደታ ለማርያም ሽናራ

ሀ. ታሪኽ ምሥረታ ቊምስና

S.Pane¹⁷ ዝበሃል ጸሓፊይ፡ ኣብ ገለ ዓመታት ድሕሪ 1878 ዓ/ፊ፡ ኣብ ምድሪ ብለን ዓድታት

ጸላላ፡ ድጊ፡ ሽናራን ዋስደንባን ቊምስና ከም ዝተባህላ ይሕብር። ግን ኣብዚ ብፍላይ ብዛዕባ ቊምስና ሽናራ ከተኩር እፈቱ።

ህዝቢ ሽናራ ካብይን መኣሰን በዩንን፡ ኣብዚ ዘለዎ ዓዲ ከም ዝመጽ ብዘዩገድስ፡ ሽናራ ድሕሪዚ

¹⁷ S.Pane il BEATO GUISTINO DE JACOBIS P. 992

ደትባረኽ እግዚአብሔር!

ኣብ ሳዕሊ ዝተጠቐሰ ዓ/ም/ፈ ቊምስና ከም ዝተባህለት ንርዳእ። እዛ ቊምስና ፈለማ ኣብ "ሽናራ-ቅዳ" (ሽናራ-ዕቢ) ዝበሃል ቦታ፡ ኣብ 1885 ኣቢሉ፡ ብኢድ ኣባ ቪካር ተመሥረተት።

እዚ ሓበሬታዊ፡ ብጽሑፍ ዝተደገፍ መረጋገጺ ስለ ዝሰኣንኩ፡ ሓቲተ ዝኣከብኩዎ እዩ። ኢጣልያውያን ገዛእቲ ኣብዚ ከባቢ ምስ ኣተዉ፡ መ-መርያ፡ ነቶም ኣብኡ ዝጸንሕዎም ፈረንሳውያን ምስዮናውያን ኪወጹ ከም ዝኣዘዙዎም ይፍለጥ። ስርዓ ተ መሬት ሽናራ-ቅዳ እውን፡ ከም ሃገሩ፡ ኣብ ኢድ ጣልያን ኣተወጥ ቊምስና ናብ ካልእ ቦታ ክቅየር እቲ መሬት ከኣ ንኣደ ጣልያን ኪሠርሖ ተዋህበ። በዚ መሠረት እታ ቤተ ክርስቲያን ካባኡ ተላዲላ ኣብ ተርተረት¹⁸ (እዚ ሎሚ እንዳ ተብሉ ዘለውዎ) ተሳገረት።

ኣብዚ ቦታዚ፡ እታ ሓዳስ ቤተክርስቲያን ክሳብ እትህነጽ፡ ንብልተ ዓመት፡ ክልተ ኣንዱ ከም ቤተ ክርስቲያንን ገዛ ቆመስን ከገልግላ ጸንሓ።

ደብረ ልደታ ማርያም ሽናራ

ገዛ ቆመስ

¹⁸ ገ/ቅዳስ ሠረቀ ወዲ 80 ዓመት፡ ብ1986 ዓ/ም/ግ(1995) ብዝሓተትኩዎ፡ ንሱ ኣብ ተርተረት ተማሂሩ መ/ቊርባን ከምዝገበረ ነገሩኒ። ከማኡ እናቲ ክላ ተብሉ (75 ዓመት) እውን፡ ኣብ ተርተረት ከም ዝነበረት ትነግር። ብተመሳሳሊ ከኣ ወልደኢየሱስ በርካይውን (65 ዓመት) ከማኡ ይብል።

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ለ. አብ ደብረ ልደታ ዘገልገሉ ቆመሳት

መዛግብ ክርክብ ስለ ዘይተገለጸ፡ አስማት እቶም ካብ 1885-1920 ዝነበሩ ቆመሳት ክንጠቅስ ኣይከኣልናን። አስማት እዞም ዝስዕቡ ግን አብ መዝገብ ጥምቀት ዝተረከቦ ኢዩ።

1. አባ ማትያስ ፈ.ዳዕ 1920 - 1923
2. አባ ፍራንሮስኮ ዘገርጊስ 1924 - 26
3. አባ ገ/ማርያም ዓ/ሚካኤል 1926 - 30
4. አባ ሃብተሚካኤል ገበይ 1930 - 34
5. አባ ወ/ሊዮርጊስ ቢያን 1934 - 37
6. አባ ዘ/ማርያም በየድ 1937 - 1939

7. አባ ገብረመንፈስ ቅዱስ ኃይለ 1940
8. አባ ተ/ሚካኤል ኣድጎይ 1941 - 1948
9. አባ ምሕረተአብ ያሲን 1948 - 1951
10. አባ ዘርኣሥላሴ ሓድጉ 1952 - 1954
11. አባ ክብሮም ወርዕ 1962 - 1963
12. አባ ክ/ማርያም ፋደጋ 1963 - 1976
13. አባ ክብርአብ ሰዓድ 1976 - 1981
14. አባ መብራህቱ ተ/ሊዮርጊስ 1983 - 1985
15. አባ ኪዳነ የዕብዮ 1986 - 1992
16. አባ ኤፍረም እምባየ 1992 - 1995
17. አባ መድሃኔ ንጉሰ 1995 -

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም/ኅሓሰ 1995 ዓ/ግ (መስከረም/ኅሓሰ 2002/03)

ስም ኩስሚ	ዓፄ	ዝተመስረተትሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣቡን	ብዝሒ ስድራ	ብዝሒ ግለሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቀርባን ዝገበሩ	ሚርን ዝተቀብሉ	ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ	ተባ	አን
ልማርያም	ሸናራ		ካብ ወጻኢ ሃገር ዝመጹ	74	537	10	25	-	3		
ቤተ ጸሎት											
ቅ.ሊዮርጊስ	ለበዳ			42	298	7	8		2		
ትትሪ				35	169	2			1	1	
መ/ዓለም	እሮራ			38	213	4	10	-	1		
ጠ/ድምር				189	1217	23	43		7	1	

አብ ቀሓምስና ዝተፈጸሙ

ተቀሩ	ዝተወረወሩ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ ኣገልግሎት
1	አብ ደብረ ልደታ ለማርያም ሸናራ		- ቤ/ት - ዲጋ
2	አብ እሮራ		- ዲጋ ኣገልግሎት ይህብ ኣሎ። - ቤ/ት ግና ኣቋሪጹ

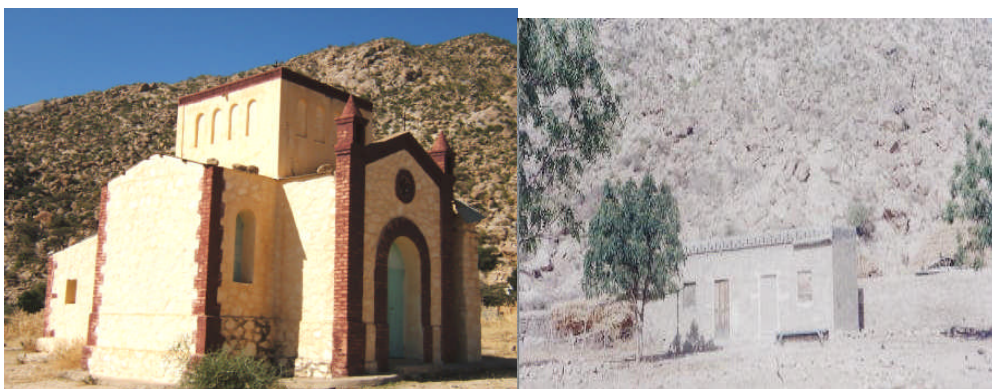
ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተቀሩ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	እናቴ ኣመተንሳኢ ፋደጋ	
2	" ሰነት ንሱር	
3	" ኣመተጽዮን ኣሚን	
4	" ክላ ተብሉ	
5	" ለቲ ተምነዎ	
6	" ሰንበቱ ብርሃን	
7	" ለተንጉሥ ሰብሓቲ	
8	" ኣመተሊዮርጊስ ኣድሓን	

ታሪክ ቀሥምስና ቅ.ጊዮርጊስ መጋርሕ

ታሪክ ቅ.ጊዮርጊስ መጋርሕ ቅድሚያ አብዚ ዘለዎ ቦታ ምምጽኡ ኣብ ሻርኪ ከምዝነበረ ይገነዘብ። ይኹንምበር፡ ገለ ካብ ተቐማጦ ሻርኪ ነታ ዓዲ ስለ ዘይፈተዉዋ፡ ናብ ካልእ ቦታ ዘይጓልወጥ፡ ቢሎም ርእይቶ ምስ ኣቅረቡ ብዙሓት ኣይተሰማምዑሉን ይበሃል። እቶም ክልውጡ ድላይ ዝነበሮም ኣቐዲሞም ቦታ ዝርእዩሎም ሰባት ለኡ። እቶም ዝተላእኩ ኩሊሎም ደንባዕ ዝበሃል ኣከባቢ ጽቡቕ ኩይኑ ረብሐም። ኣባኡ ክሰፍሩ ከኣ መረጹ። ተመሊሶም ውሳኔኦም ነሕዋቶም ነገርዎም። ብድሕርዚ እቶም ቦታ ክልውጡ ድላይ ዝነበሮም ኣቐሓቶምን ንብረቶምን ጠቅሊሎም ከዱ። ኣባኡ ሸውዓተ ማርያም (ለገታ ማርያም ቲድድን፡)፡ ማለት ሸውዓተ ፍልሰታ ኣብዓሉ። ድሕርዚ ቐሩብ ዓመታት እቶም ዝተረፉ ኣሕዋቶም ብዘይምስዓቦም ተሻቐሎም ኩነታቶም ክፈልጡ ሰባት ለኡ። እንተገብሩ እቶም ዝተረፉ ኣብ ዝነበረዎ ጽቡቕ ከም ዝነበሩን ናብኣቶም ክግዕዙ ሓሳብ ከም ዘይነበሮምን ኣረጋገጹ። ሻቡ ልኡካት ንደንባዕ ተመሊሶም ነሕዋቶም ደሃይ ሻርኪ ነገርዎም።

ወዮም ሓደስቲ ሰፋሮ ኣብ ደንባዕ ብዓሶ ስለ ዝተሸገሩ፡ ነቲ ቦታ፡ ክሓድግዎም ናብ ኣሕዋቶም፡ ናብ ሻርኪ፡ ክምለሱ ወሰኑ። እንተገብሩ፡ ድሕርዚ ኩሉ ዓመታት እንታይ ቢሎም ክቅበሉና፡ ቢሎም ኣብ በጉ ሰፈሩ። በጉውን ኣጸምእ ስለ ዝነበረ ብዙሕ ኣይጠዓሞምን። ብጽምእ እናተሸገሩ ከለው፡ ሓደ ካብ ኣፍራሶም ብሸታ ተመረሐ ማይ ስትዩ ተመልሰ። ሰፋሮ፡ ደሓራይ ጊዜ፡ ነቲ ፈረስ ሰዓብም። ወዮ ፈረስ ድማ ናብዚ ሎሚ ጃር-ኣባ (ዔላ-እግዚኣብሔር) ተባሂሉ ዝጽዋዕ፡ ናብ መጋርሕ፡ ኣምጽኦም። ድሕረኡ ኣብዚ ሕጂ ቅ.ጊዮርጊስ ዘለዎ ቦታ ሠፈሩ። እዞም ሓደስቲ ሰፋሮ፡ ልኡካት ብምስዓድ፡ ነቶም ኣብ ሻርኪ ዝነበሩ ኣሕዋቶም ኣብ መጋርሕ ከምዘለው ምስ ሓበርዎም ጽቡቕ ገጽ ኣየርኣይዎምን። እዚኣቶም ብኣኣም ዘይሕጉሳት ምክኖም ምስ ረኣይዎም፡ ምናልባትውን ከም ዝወርዎም ኩይኑ ስለ ዝተሰምዖም፡ ተቀዳዲሞም፡ ብሃንደበት ውግእ ገጠዎዎም። ብዙሕ ከኣ ሃሰይዎም። ሻቡ ነቲ ታሪክ ቅ.ጊዮርጊስ ካብ ሻርኪ፡ ንመጋርሕ ኣምጽኦም ይበሃል።¹⁹

ደብረ ቅዱስ ጊዮርጊስ መጋርሕ

ታሪክ ቅ.ጊዮርጊስ መጋርሕ ኣብ ምድሪ በሃስ ጥንታዊ ምዃኑ

ፕላውደን (W.C. Plowden²⁰) ዝበሃል ጸሓፊ፡ ኣብ 1848 ዓ/ል ኣቢሉ፡ ኣብ መጋርሕ፡ ምድሪ ብለን፡ ቤተ ክርስትያን ከም ዝነበረ ይናገር። ስለዚ ቅድሚኒ ዕለትዚ ዝተመሥረተ ምዃኑ እዩ። እንተገብሩ ሓደ ቆንስል ፈረንሳ ዝነበረ፡ “ሕዝቢ ብለን፡ ክሳብ 1854 ዓ/ም/ፈ ብልማድ ክርስትያን ከም ዝነበሩ ግን ካህናት ኮነ ቤተ ክርስትያን ኣይነበሮም።” ይብል። ክሳብ ምምጽእ ኣባ ጆኪስ ስተላ (1851) ከኣ እቲ ኩነታት ከምኡ ኢሉ ከም ዝጸንሐ ይሕብር።²¹

ናይዞም ክልተ መስካክር ሓበሬታታት ብዙሕ ዝረሓቓ ስለ ዘይኮነ፡ ኣብቲ ዘመንቲ፡ ኣብ መጋርሕ ቤተ ክርስትያን (ቤተ ጸሎት) ከምዝነበረ እጅል መረዳእታ እዩ።

ኣብዚ እምበኣርከስ፡ እቲ ጥንታዊ መዛግብ ጥምቀት ክርከብ ስለ ዘይተካኣለ፡ ኣብዛ ቤተ ክርስትያን ናይ ዘገልገሉ ካህናት ምሉእ ስም ክንዝርዝር ከጸግመና እዩ። ይኹንምበር፡ ኣብዚ ህሉው መዛግብ ጥምቀት ተመርኩስና ነምዎ ዝሰዕሱ ካህናት ንጠቅስ፤

1. ኣባ ዘርኢጋብር ክፍሎም 1903
2. ኣባ ተማርያም 1907
3. ኣባ ዮሐንስ መድሕን 1913 - 1922
4. ኣባ ዑማካኤል ገ/መድኅን 1922 - 1923
5. ኣባ ገ/እግዚኣብሔር ገ/መድኅን 1923
6. ኣባ ወ/ማርያም መሓመድ 1924
7. ኣባ ፍቅርኢየሱስ ካሕሳይ 1925
8. ኣባ መንግሥተኣብ 1926 - 1928
9. ኣባ ወ/ትንሣኤ በዩድ 1929 - 1930
10. ኣባ ክ/ማርያም ጃውድ 1931 - 1933
11. ኣባ ዘ/ማርያም በዩድ 1933 - 1937
12. ኣባ ገ/መንፈስ ቅዱስ 1940
13. ኣባ ተ/ሚካኤል ኣድኅይ 1941 - 1959

ለቡ፤ ካብዚ ጊዜዚ ንደሓር ካብ ቅ.ሚካኤል ክረን እናመጽኡ፡ የገልግልዎ ነበሩ። ጸኢሉ ካብ ቀሥምስና ሸናራ ሓልዮት ክግበረሉ - ሚና። በዚ መሠረት እዞም ዝሰዕሱ ካብ ሸናራ እናመጽኡ ኣገልጊሎም።

1. ኣባ ክ/ማርያም ፋዲጋ 1963 - 1976

¹⁹ ካብ ሓደ ክልተ ሽማግሌታት ዝሰማዕኦም ኣፈ ታሪክ እዩ።

²⁰ W.C. Plowden, TRAVELS IN ABYSSINIA & THE GALLA COUNTRY, 868) 22

²¹ Whilst the French consul wrote "Les Bogos se dissent chrétiens tradition héréditaire, mais ils navient ni pretes ni église verse 54, lorsqu'un hazard providential amena chez eux un jeune missionnaire prémontré, le P. Giovanni stella. G.Lejan, Voyage Auxeux nils, (1865) 154. Cfr. J.spencer, Jriningham, Lslam in Ethiopia condon 1952) 165.

ይትባረክ እግዚኣብሔር!

2. ኣባ ክብርኣብ ሰዓድ 1976 - 1981
3. ኣባ መብራህቱ ተ/ጊዮርጊስ 1983 - 1985
4. ኣባ ኪዳነ የዕብዮ 1986 - 1994

ቤተ ጸሎት ለበዳ

ቤተ ጸሎት ለበዳ ብኣቡነ ኪዳነማርያም ተባሪካኳ ዝበሃል እንተኮነ ዕለቱን ዓመቱን ብልክዕ ክከከር ኣይተካእለን። ግን ኣብ መንጎ 1930 - 1950 ዓ/ፊ ዘሎ ጊዜ ምዃኑ ይግመት።

እቲ ቤተ ጸሎት ኣብ 12 ኅዳር 1957 ዓ/ም፡ ተጋደልቲ ሓርነት ብዝገበሩዎ ሓደጋ ሓሪሩ።

መንግሥቲ ኢትዮጵያ ጸብጻብ ዝጠፍኣኩም ንብረት ሃቡና ምስ በሉ፡ እዞም ዝስዕቡ ሰባት ተመዘዙ፤

1. ኃይለማኅኤል ኣረይ.5. ሕርይቲ ኣብርሃ
2. በዩ ኣረይ 6. ዙፋን ወ/ሓንስ
3. ጴጥሮስ ዮሴፍ 7. ሥዩም ወ/ሓንስ
4. ሃብተ እድሪስ

እዞም ሰባት ኣሥመራ ከይዶም፡ ኣብ ቤተ መንግሥቲ፡ ኣብ ቅድሚ ኃይለማኅኤል ደው ቢሎም ዝወረዶም ጸገምን ዝጠፍኦ ንብረትን ጸብጻብ ኣቅረቡ። ምስዚ ጸብጻብ ቤተ ጸሎቶም'ውን ነበረ። ንጉሥ፡ ንቤተ ጸሎት ብዝርእ፡ “እቲ ገዛ ንእሽቶኳ እንተፈነዘን ዓቢይ እዩ'ዎ ኣዕቢ፤ ም ክትሠርሕዎ ሓገዝ ኪወሃበኩም እዩ።” በልዎም። እዚ ገንዘብ እዚ ኣብ ኢድ መንግሥቲ ኩይኑ ንኣኡ ዘተግብሩ ሽማግሌ ኣውጽኡ'ውን በልዎም። እቲ ዝተጠቐሰ ገንዘብ \$8000 ብር ኢዩ። ነዚ ኣብ መዓላ ከብጽሑ ዝተመዘዙ ከኣ ከንቲባ ረመዳን ነበሩ።

ከምቲ ዝተባህለ ሥራሕ ተ-መረ። ኩሉ ተወዲኡ መሳ፤ቲ መዓጽ፡ መሸሻታን በለፎንን ጥራይ ምስ ተረፎ፡ ብስንኪ ዝነበረ ፖለቲካዊ ቅልውላው፡ ኣብ 1959 ዓ/ም፡ ኣምሓራ ኩሉ ከባቢ እንከንድዱ፡ ለበዳ'ውን ምሳኡ ነደደት'ሞ፡ ሕዝቢ ዓዲ ገዲፉ ንከረን ኣተወ።

ቤተ ጸሎት ቅዱስ ጊዮርጊስ ለበዳ

ድሕሪ ገለ ጊዜ ሕዝቢ በብቅሩብ ምምላስ ምስ - መረ፡ ነታ ቤተ ጸሎት ተሪፍዎ ዝነበረ ኣማልኡላ። ክሳብ ሎሚ ከኣ ይግልገሉላ ኣለው።

ነዛ ቤተ ጸሎት ኣገልግሎት ዝፍጽሙላ ቆመሳት ሽናራ እዮም።

ኣባ ኪዳነ የዕብዮ
26 ጥቅምቲ 1995

ድግም ቤተ ጸሎት እሮራ ገብርቶርድ

1954 ዓ/ም ዕለብ ብፁዕ ኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዎ፡ እሮራ ፍኖ፡ ተበው ይስታ ኣካንሊ፡ ኣባ ተስፋንኪኤል ኣድጎይ መጋርሕ ቆመስ ዋኑኑ፡ እሮራውድ ቤተ ጸሎት ኣብ ኣቡነድ ገውርስ።

ደትባረክ እግዚአብሔር!

1959 ዓ/ግ፡ እሮራ ህረብርቅ እማ ኒከው ከረንሲ ዔሩቅ፡ እና ህረብ ኒን፡ ሽናራ፡ ለበዳ፡ መጋርሕርቅ ናዲ ህረብሩቅ። እና ዓመተ ምሕረትኒል፡ እሮራል ከው ክርናቅ፡ ኒደንብካዐደገኒ፡ ለበዳ፡ መጋርሕ ሐሽልድኩው ሓው ይና ወክት ግን።

ንድ ደንቢ፡ እሮራው፡ ናኮል ወንተርን፡ እማ ናእማና ንብረትል ቱኑ።

አባ ክፍለማርያም ፋደጋ፡ ሽናራል ቆመስ ይስቶሰና (1963 - 1976) እሮራል ፊክ ሓዋርያዊ አገልግሎት እሱሎም ሰገኑ። እና ወክት ኒል ተካቅድ፡ 1963 ዓ/ግ፡ እሮራቅ ቤተ ጸሎትሲ፡ "መድኃኔ ዓለም" ዮ ኩስሚ እውቅሎም። ኒስ ሻኖካዐ ንኪ አብራሲክ ናሃይማኖትል፡ ተብኖ አረርሰነኩ።

ተባውል አረርሳ ቤተ ጸሎት፡ ስልፋ ኒአካን ደንኩልድ እንተካቅ፡ ደምብኃ፡ ኒት ከለሎ ህንበው እስላም፡ ኒዳግል ኩዶ፡ 1982 ዓ/ግ አምሓርድ፡ ኒዘንጎዲ ኒንብረዲ ድድነዲን፡ እና ንኪር ሃድል በህለት 1987 ዓ/ግ (1995 ዓ/ም/ፊ) አብራሲ ገበርስጊ ኒዲውነድ፡ አን አባ ኪዳነ የዕብዮ ቆመስ ሽናራል (1986 ዓ/ግ) እን አካን ትክያቅ አጋቅ አጋነዲን፡ ከውዲ ከድኻ፡ 27 ሚያዝያ 1987 (5 ግንቦት 1995) ደካ ይስታ አካን ክብያቅ፡ ቅብሊስሮ፡ ንዳ ከረን፡ ሽናራ ለበዳ፡ ደካ-ጣቁርዳቅ፡ እንድዳ፡ በረካዐ ሓደድር መንሱራውሲ ቋሊሳቅ አካንሊ፡ ድገ እንክልናቅ አሻር ሠመራቅ አካንሊ፡ ገውሮ፡ ሓዲስ ቤተ መቅደስ እሲድኖ፡ ፍቀድንሎም።

አባ ኪዳነ የዕብዮ

6 ግንቦት 1995 (28 ሚያዝያ 1987

ዴትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክ ቤተ ጳውሎስ ትትሪ

እዛ ቤተ ጳውሎስ እዚአ፡ ኣባ ክግርያም ፋደጋ ኣብ ሽናራ ቆመስ ክለው፡ 1963-1976 ዓ/ም፡ ብሓሳብ ዝተሓሰበት እንክትከውን፡ ኣባ ክብርኣብ ሰዓድ ምስ ተክእዎም፡ ኣብ 1976 - 1981 ዓ/ም፡ ተሠራሓ።

ኣብዛ ቤተ ጳውሎስ ብብእዋኑ እናመጽኡ ኣገልግሎቶም ዘወፈዩ፤

1. ኣባ ክብርኣብ ሰዓድ 1980 - 1981
2. ኣባ መብራህቱ ተ/ጊዮርጊስ 1983 - 1985
3. ኣባ ኪዳነ የዕብዮ 1986 - 1992
4. ኣባ ኤፍሪም እምባየ 1992 - 1995 ዓ/ም
5. ኣባ መድኃኔ ንጉሠ 1995 ዓ/ም -

ቤተ ጳውሎስ ትትሪ

ሓጺር ታሪኸባቤት ጳውሎስ ፋፍዳ

ሓፈሻዊ ታሪኸዊ አመጸጸን እንታይነቱን

ፋፍዳ- ዝብል ቃል፡ ብቋንቋ ብሊን፡ “አቡን” ማለት እዩ ይብሉ ብዙሓት ደቂ ዓጺ ኮነ ዝተወከሰናዮም ተወለደቲ ብሊን። ፋፍዳ ካብ ከረን - ንሰሜን - 6 ኪ.ሜ ርሒቓ ኣብ ንልጎል እተደከነትን ብ31 ሰድራ ቤት ዝቆመትን ዓጺ እያ። ቀዳሞት ተቀማጦ ፋፍዳ ኣብ ሽባካዕ ዝተሃል ቦታ፡ ጥቓ መሻ፡ ይነበሩ ነበሩ። ንሓቶም ዓጺ “አጥመ” ይብሃሉ።

ኣብ ሓደ ዝተወሰነ እዋን፡ ሓምድ ዘርእማርያም ዝተባህለ ወጺ ወሰንሰፊኹ፡ ምስ ዑቁባጽዮን ዝበሃል ወጺ ፋፍዳ ዕርክነት ክምስርት - መረ። ሓምድ ዘርእማርያም ቀስ ብቀስ ንዑቁባጽዮን ብዛዕባ ኩነታት ደቂ ፋፍዳን ሃይማኖቶምን ክሓቶ ይጅመር። ዑቁባጽዮን ድማ፡ “እንድሂ፡ ንሕና ክርስትያን ኮይና ኣይንጽሊ ኣስላም ኮይና ኣይንሰግድ፡” ኢሉ ይምልሱ። ካብዚ ንደሓር ብዛዕባ ክርስትና ብሓፈሻ ብዛዕባ ጸሎት፡ ብዛዕባ ትምህርተ ክርስቶስ ድማ ብፉሉይ ገጽር ዝኮነ ሓበሬታን ትምህርትን ክህቦ - መረ። ከምቲ ዝወረ፡ ሓምድ ንዑቁባጽዮን “ብድሕሪ ሕጂ ሰብ እንተ ሞተኩም ብመስቀል ተመረሒኩም ክትቅበሩ ኢኩም፡” ምስ በሎ ካብ መጠን ንላዕሊ ተሓጉሱ ንኩሎም ደቂ ዓጺ ኣኪቡ ኣበሰሮም ይብሃል። ኣብቲ እዋንቲ ንደቂ ፋፍዳ ሕማቅ ጥሚትን ሕማምን ስለ ዝበዝሖም ኣብ ዓቢይ ሽግርን ተሰፋ ቁርጽትን ወጺቆም ነበሩ። እዚ ሓድሽ ብስራትዚ ድማ፡ ሽዑ ሽዑ ብዓቢይቲ ዓጺ ቅቡል ኮይኑ ተረክቦም፡ ንሓምድ ኩሉ ዘድሊ ነገራት ክፍጽሙ ቃል አተውሉ። ሓምድ ብወገኑ፡ ንደቂ ዓጺ ንቅዱስ ጊዮርጊስ መዓልቲ ቆጸራ ገይሩሎም ናብ ወሰንሰፊኹ ከይዱ፡ ምስቶም ኣብቲ ጊዜቲ ኣብ ወሰንሰፊኹ ዝነበሩ ካህንን ሕዝብን ዝተየ። ተዛተይቲ ድማ፡ “እነም ሕዝቢ ብዘይፍላጥዮም ሓዲግ ዝነበሩ ዘለው፡” ብዝካለና መጠን መሰረታዊ ትርጉምን እንታይነትን ሃይማኖትን ክርስትናን ዝምህርም ሰባት ንሰደድ፡” ኣብ ዝብል ውሳኔ በጽሑ። ከምኡውን ሕዝቢ ፋፍዳ ብወገኑ ክገብር ዝግባእ ግቡኣት ኣመሙ። ብድሕርዚ፡ ደቂ ፋፍዳ፡ ኣብ ዕለተ ቅዱስ ገዢርጊስ ወርሓዊ መባእም ኣኪቦም ናብ ወሰንሰፊኹ ክከዱ - መሩ። ካብ ሽዑ ጊዜ ኣትሒዞ እምበኣርከስ ንዝሞተ ብመስቀል ምምራሕን ንዝተወለደ ምጥማቕን ተ- መረ። እዚ ናብ ወሰንሰፊኹ ምክፎ ንብዙሕ ዓመታት ቀጺሉ ኣብ ሕይወቶም መሰረታዊ ለውጢ ክገብሩ

በቅዑ። ስም እቶም ሽዑ ኣብ ወሰንሰፊኹ ዝነበሩ ካህን ብርግጽ ክዝከር ኣይተካኣለን። ብድሕሪኦም ግን እቶም ዓቢይ ዝናን ታሪኽን ዘትረፉ ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ሓምድ መጹ።

ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ሓምድ፡ ኣብ መ. መርያ ምብጻሖም ነቶም ሕዝቢ ኣኪቦም ድሉቶም እንታይ ከም ዝኮነ ተወከሱዎም። ሕዝቢ፡ ክርስትያን ከም ዝኮኑን ብዛዕባ እምነት ክርስትና ብሰፊሖ ክፈልጡ ከም ዝደልዩን ንኣባ ገብረእግዚኣብሔር ኣጽኒዖም ነገሩዎም። ካብዚ ንድሓር “ቤተ ጳውሎስ” ክቆይን ተሰማምዑ። ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ብወገኖም፡ ሓደ ሃብቱ ደምሳሰ ዝተሃል ነደቃይ ኣምጽኡ። ነቶም ህዝቢ ድማ ኩሉ ካብኣቶም ዝሕተት ነገር ከማልኡ ሓበሩዎ። ኣብ ውሽጢ ቁሩብ መዓልታት ቤተ ጳውሎስ ተሃንጸት። ብድሕሪኡ ዓጺ ምስ ካህናም ብምስምማዕ ዓቕሞም ብዝፈቅዶ ነታ ቤተ ጳውሎስ ቡራኬን መመሪቅታን ገበሩላ። ከማኡውን ደብረ ኪዳነ ምሕረት ብዝብል ስም ባርኩዎ።

ኣብቲ ዕለት መመሪቅታ ድማ ብቤተክርስትያን ተወኪሎም ብመርሕነት ኣባ ዮሐንስ ካብ ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ከረን ኣባ ወልደጊዮርጊስ (ኣባ ጥመር) ካብ ደብረ መድኃኒ ዓለም ሓሊብመንተል ከማኡውን ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ሓምድ ተዓጥቁ። ኣብቲ ጊዜቲ ኩሉ ንዋዩ ቅዱሳትን ካልእ ነቲ በዓል መማዕረጊ ነገራትን ካብ ከረንዮ መጺኡ። ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ብዓቢይ መንፈሳውነት ንክልተ ዓመታት ኣገልገሉ። ብድሕርዚ፡ ኣብ ታሪኸዕ ሕዝቢ በጉስ ብፍሉይ ዝዝከር ጥፍኣት ያናን ከባቢኣን ተፈጸመ። ሽዑ ኣብ ፋፍዳ ሓንቲ ምሕረት ዝተባህለት፡ በዓልቲ ቤቱ ንኣቶ ህያቡ ዑቁባጽዮን፡ ንብረት ቤተክርስትያን ከይቃጸልን ከይመፍእን ጦርኒፋ ንደብረጽዮን ቆኒዕ ኣግዓዘቶ። መሊሳ ድሕሪ ቁሩብ መዓልታት ናብ ወሰንሰፊኹ ቀየረቶ። ኩነታት እናከፍኡ ምስ መጸ ድማ ካብኡውን ንሓሸላ ገዓዘ። ሕጂውን ገና ኩነታት ስለ ዘየተኣማመነ፡ ከምቲ ካልኣት ሓያሎ ዓድታት ዝገበረኡ፡ ናብ ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ከረን መጸ። እቲ እዋን ሁከት ንሰለስተ ዓመታት ኩነታት ቀጺሉ። ኣብዚ እዋንዚ፡ ብዘይካታ ቤተ መቅደስ ምልእቲ ፋፍዳ ብሓዊ ተቃጺላ ነበረት። ህዝባውን ከም ዓለሙ ኣብ ፍቕዶ ተዛማዲ ቅሳነት ዝነበረን ዓድታት ተበታቲኑ ነይሩ። ኩነታት ብመጠኑ ምስ ተመሓየሸ፡ ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ንህዝቢ ፋፍዳ ዓዱ ንምምላስ ዘይሕለል ጸዕሪ ገይሮም፡ ተዓዊቶም

ይትባረክ እግዚኣብሔር!

ከእሱም ግን አባ ገብረእግዚአብሔር ነዊሕ ከደጸንሑ ከደክሙ - ሚሮም። ብፍሕሪአም ካብ ቅዱስ ሚካኤል ከረን ዝመጹ አባ አስፈሃ ጅምዕ ከገልግሉ - መሩ። ማና ብሰንኪ ጥዕና ነዊሕ ክቅጽሉ ይክክሉን። ህዝቢ ፋፍዳ ድማ ንኣቶ ይበቲት ናብ ቅዱስ ሚካኤል ከረን። “ብምላእክዎ ተረሲዕና። ቅዱስ ስኢና” ንክፀለ ከም ወኪሎም ሰደድም። አባ አስፈሃ ብወገኖም። ንይቡቲት፣ ከህን ክመጸዎ ምክኑሩ ሓቢሮም። “እዚ ለበዋ አባ ገብረእግዚአብሔርዬ።” ኢሎም። ሓንቲ ዓባይ ስእሊ ኪዳን ምሕረትን ክልተ ልብሲ ዲያቆንን 74 ብርን ሂሰም ኣፋኑወም። ይኮንንምብር መከራ እዚ ከበሐ ጋና ኣየብቀዐን። ሓደ መዓልቲ ወትሃደራት ኢትዮጵያ መጺኦም ነዚ አብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ንብረት ቤተ ጸሎትን ካልእ ንብረት ሓረቡቶን ዘሪፎም። ዝቃጸል ኣቃጸሎምን ቡቲኖምን ከዱ። ሕጂውን ወ/ሮ ምሕረት፣ ብትብዓት፣ ነቲ ዝተረፈ አኪባ፣ ናብ ቅዱስ ሚካኤል ከረን፣ ንአባ ተስፋይ ተክሞሚካኤል አረከበቶም። አብ ከምዚ ዝሓመሰለ ሕማቅ ኩነታት ስድማ ነጻነት ኮነ። ድሕረ 1991፣ ደቂ ፋፍዳ ካብ ብረት ናብታ ዝበደመት ዓዶም ክምለሱን ክሰፍሩን - መሩ። ብከፀዘ ድማ ካብ (1991-96) ብከፊል መንፈሳዊ ኣገልግሎት እናተገብረሎም ከማኡውን ብባዕሎም ናብ ቅዱስ ኣንመዮስ ከረን፣ ቅዱስ ሚካኤል ባምብን ማርያም ደዓ ሪትን እናተጉዕዙ ጉሰነት ይረክቡ ነበሩ። ካብዚ ንድሓር፣ ብ1996/97፣ ምስ ምፍጣር ካቶሊካዊ ኤጳርቅና ከረን፣ ነፍሰሔር ብፀ-ፅ ኣቡነ ተስፋማርያም ምስ መሳርሕቶም ካህናት ብምምካዕ ንፋፍዳ ሓደ ሓድሽ መደብ ገበሩላ - ኩሉ ኣገልግሎት ካብ ደብረ ቅድስቲ ሥላሴ ከረን (ገዛባንዳ) ክፍጸመላ። ብ4 መጋቢት 1997 ከኣ፣ ኣነን እቶም አባ ገብረመድህን ፍሥሓዮን - አብቲ ጊዜ አብ ገዛ ባንዳ ዘገልገሉ - ድሕሪ ምምካዕ፣ ምስ አባ ኪዳን የዕብዮን አባ ገብረመድህን ፍሳሃዮን ሓቢርና ናብ ፋፍዳ ብምካፎ፣ ነታ አብ 1978 ዓ/ም/ፌ ብአባ ገብረእግዚአብሔር ሓምደ ዝተመሥረተትን ብብርቱዕ ውግእ ዝገነወትን ናይ ቀደም ቤተ ጸሎት ኪዳን ምሕረት፣ ብጠለብ ሕዝቢ፣ ንፈላደርብ ክትከይድ ካብ ጽርግያ ንጸጋም አብ ዘሎ ቦታ ክትግዕዝ ኣጽደቓና። ንመጻኢ ሰለስተ ሽማግሌ ክወሃቡናዊ ብዛዕባ ምሥራሕ ቤተ ጸሎትውን ክንዝቲ ተስማሚዕና። አብ 23 ሐምሌ 1997 (16 ሐምሌ 1984 ግዕዝ)፣ አብ ፋፍዳ፣ ነቲ ዝተስማማዕናዮ አባ ኪዳን የዕብዮን አባ ገብረመድህን ፍሰሃዮን ቅዱስ ብምዕራግ፣ ንኣዲስ ቤተ ጸሎት ኪዳን ምሕረት “ጽቡቕ ምጅማር።” ኢሎም መረቐዎ። ሕዝቢ ድማ፣ ቅድም ብአባ ገብረመድህን ድሕረኡ ብአባ ዘርኣ ሃይማኖት፣ ክሳብ 2002/03 ወርሓዊ ቅዱሴን ካልእ መንፈሳዊ ኣገልግሎት ክረክቡ ጸንሑ። ካብዚ ንድሓር ብፍሉይ ዝዘከር ነገር እንተ ሃልዩ፣ ብፀ-ፅ ኣቡነ ተስፋማርያም ብመርሕነት አባ ኪዳን የዕ ብዮን አባ ገ/መድህንን ነቲ ቤተ ጸሎት ኣንዶ ብሓድሽ መልክዕን ቅርጽን ቤተ ክርስትያን ክህጽ ም-ሳናም እዩ። እዚ ሎሚ ብምዕሩዊ ኣገባብ ተሃኒጹ ዘሎ ከኣ ትክርስትያን ከኣ ብስምዕናን ስምረትን ብፀ-ፅ ኣቡነ ኪዳንን አባ ዘ/ሃይማኖትን ደቂ ዓድን፣ ካብ ደብረ ኪዳን ምሕረት ናብ ደብረ ቅ.ጳውሎስን

ብብራኬን ጸንብልን ተቐየረ። በዚ መሰረት፡ ካብ 2003 - ሚሩ፡ ዕለት 22 ግዕዝ፡ ወትሩ፡ ዝክፀ ዕለት ቅዱስ ጳውሎስ ኮይኑ፡ ወርሓዊ መንፈሳዊ አገልግሎት ኮነ ካልእ ተግባራት ክፍጸም ተወሰነ። ኣብዚ እምንዚ፡ ምስ ምልዋጥ ኩስሚ ቤተክርስቲያን፡ ኣብ ምምሕዳር'ውን፡ ደብረ ቅዱስ ጳውሎስ ፋፍዳ ምስ ቊምስና ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ባምቢ ክትጓስ ስለ ዝተወሰነ፡ ኩሉ ዘድሊ አገልግሎት ብፍላይ ወርሓዊ ቅዳሴ ኣብ ዕለት 22 ግዕዝ ትረክብ ኣላ። ካብ 2003/04 - ሚሩ ድማ፡ ኣባ ዮናስ ዐቀብት፡ አገልጋሪ ቁምስና ደ/ቅ/ሚካኤል ባምቢ፡ ነዚ ውሳኔዚ ኣብ ምፍጸም ይርከቡ ኣለው።

አብ ደብረ ቅዱስ ጳውሎስ ፋፍዳ ዘገልገሉ ካህናት፡ አብ ላዕሊ ከም ዝተጠቐሰ፡ አባ ገብረእግዛክብሔር፡ አባ አስፊሃ፡ አባ ገ/መድህን፡ አባ ዘርአሃይማኖትን አባ ዮናስን ኮይኖም፡ አብዚ ሓጺር ጸብጸብዚ ዘይተገልጸ ካልእ ፍልይ ዝበለ ስርሓት ዳርጋ የሎን። ምናልባት ሕጂ አብቲ ዓዲ ሓንቲ ብ“ደቂ ቅዱስ ጳውሎስ” እትፍለጥ ማሕበር ቆይማ ክትጥጥሶ ትጅምር ኣላ። ካልእ ብቤ/ጽ/ካ/ኤ/ክ ክፍሊ ናብቲ ዕቤት ዝትግበር ትምህርቲ ንኣዴታት ተ-ሚሩ ኣሎ።

ደብረ ቅዱስ ጳውሎስ ቤት ትምህርትን መምህር ት/ክርስቶስ የብሉን። ንመጻኢ ነዚ ከነዐሪ መደብ ኣለዎና።

አብ መደምደምታ፡ ነዛ አብ ወለዶ ዕድሚኣ እትርከብ፡
አብ ሃገርና ብሓፈሻ አብ ሰባና ድማ ብፍላይ
ንሙመርያ ጊዜ በዚ ስምዚ እትሰመ ደብሪ
ብምክሸ፡ አብ ሕይወት ነፍስ ወከፍና ብሓቂ ናይ
ቅዱስ ጳውሎስ ሓዋርያዊ ቅንኢ ከሓድረና ሰናይ
ትምህተይ እገልጽ።

ምስ ምስጋና
ኣባ ዮናስ ዐቀባት

ታሪክዐቀምስና ደብረ መድኃኔ ዓለም ሐሊብ መንተል

መቅደም

ከምቲ ነፍሰ ወክፍ ቅምስና ነፍቱ ታሪኸዐ ዘለዎ፡ ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊገመንተል እውን ናታ ፍልይ ዝበለ ታሪኸዐ አለዎ። ምክንያቱ፡ እዛ ሎሚ አብ ሓደ ተጠርኒፋ ወይ ሓቢራ ብስም ደብረ መድኃኔ ዓለም

እትፍልጥ ዓባይ ቅምስና (አብ ሰበካዕ ከረን ዳርጋታ ዝዓ በየት) ክሳብ 2000 ዓ.ም.ፈ፡ እዛ ሕጂ ዘላ ቤተክርስቲያን ቅምስና ክሳብ ትፍጽም፡ አብ ሓሙሽተ አብያተ ጸሎታት ብበሃዘንን አገልግሎት ከረክቦ ጸኒሐን። እተን አብያተ ጸሎታት እዘን ከሰበሳ ኢየን፤

ይትባረክ እግዚአብሔር!

1. ደብረ መድኃኔ ዓለም ሐሊብ መንተል (ናይ ቀዳም)
2. ቤተ-ጳውሎስ ሕድሪ ማርያም ቅዱስ ጊዮርጊስ
3. ቤተ-ጳውሎስ ቅዱስ ሚካኤል ገጃለ
4. ቤተ-ጳውሎስ ቅዱስ ማርያም ኪዳነ ምስረት ዓዲ ንፋስ
5. ቤተ-ጳውሎስ ማርያም ቅስቀሳ ሻውሽ።

እዛ ሎሚ ተሃጺ ዘላ ሓዳስ ቤተክርስቲያን ኣብዚ ዘላቶ ቦታ ኪትሰራሕ ብዘሓት ኣቦታት ካህናት ካብ ዝገበይዎ ኣትሒዞ ክሳብ ምእመናን እዘን ሓሙሽተ ቤተ ጳውሎስ ተመሪፎም ሕራይ ዝብሉን ክሳብ ትሰራሕን፡ ኣብ ዘተ ጥራሕ ልዕሊ 30 ዓመት ከም ዝገበረት ዓበይቲ ዓዲ ይሕብሩ። ድሕሪ ነዊሕ ጊዜን ድካምን ከኣ ድሊትን ፍቃድን መድኃኔ ዓለም ኩይኑ ክትሰራሕ በቂዓ። ካብቶም ነዚኣ ኪርእዩ ዝተመነዩ ዓበይቲ ካህናት ሓደ ኣባ ገብረእግዚአብሔር ሓምዳኳ እንተኩኑ፡ ነዚ ጉዳይ እዚ ብዕቱብ ዝተተሓሳዘዎን ክሳብ መጨረሻ ዝደከሙሉን ዝጸዓሉን ነፍሲኢር ብፅዕ ኣቡነ ተስፋማርያም ብድሆ፡ 1ይ ጳጳስ ዘመንበረ ከረን (ቅድሚ ጳጳስናን ድሕሪ ጳጳስናን) ኢዮም። ኣቡነ ተስፋማርያም እዛ ቤተ ክርስቲያን ኪትህጽ ዘሕለፍዎ ድካምን ዘፍሰስዎ ረሃጽን ቀሊል ኣይነበረን። መድኃኔ ዓለም ከኣ፡ ባዕሉ፡ ነቲ ብሕቡእ ዝገበርዎ ሰናይ ተግባር ኣብቲ ዘለዓለማዊ መንግሥቱ ብዕጽፊ ከም ዝልግሰሎም ኣይንጠራጠርን ኢና።

ደብረ መድኃኔ ዓለም ሐሊብ መንተል (ቅዳሽ)

ትርጉም ሐሊብመንተል እንታይ ምዃኑ ንሰባት ሓቲተ ብትክክል ኣይፈለጥኩም። ገለ ሰባት ግን፡ እቲ ስም ሐሊብ ዘይኩነስ ሓቢን መንተል ኢዩ ይብሉ። ሓቢን ማለት ከኣ፡ ብብሊን፡ ሓቢን ማለትዮ። ቀደም ሐሊብመንተል ብሕርሻን ኣእዋምን ሃብታም ከም ዝነበረት ይንገር። ካብቲ ባህርያዊ ፍሬታት ዝበዝሕ ሓቢን እዩ ነይሩ። እዚ ስምዚ ድማ ነቲ ንኣሸቱን ዓበይትን ብሓንሳብ እናተጸውቱን እናተመናጠሉን ዝበልዑሉ ዝነበሩ ጽቡቅ ዘመን ዘዘኻክር ስም ኢዩ ይበሃል። ስለዚ፡ እዚ ሎሚ እንጥቀመሉ ሐሊብመንተል ዝብል ስም ካብቲ “ሓቢን መንተል” ዝብል መሠረታዊ ቃል “ብጊጋ ዝተነበ ኢዩ፡” ይብሉ ገለ ዓበይቲ ዓዲ። ገሊኦም ግን ኣይኩንን ብመሰረቱ ሐሊብ መንተል ኢዩ ዝብሉ ኣለው።

ሐሊብመንተል ካብ ፊለማ፡ ቅድሚ መንገዲ ባቡርን ጽርጊያን ምስርሑ፡ ኣብ የማነ ጳጳም ክልተ መንገዲ ከምዝነበረት ይዝንቶ። ኣብዚ ቦታዚ ከም ቀዳማት ነባሮ ዝፈልጡ ሐሊብመንተል ቅዳሽን ድሓር ቀዳምስናም መድኃኔ ዓለም ዝኩነ ዓዲ ሕድሪ ማርያምን ኢዮም። ከም ኩሉን ቀዳምስናታት ከባቢ፡ ምእመናን ሐሊብመንተልውን ንሻርኪ ከይደም ይጥመቑ። ከም ዝነበሩ መዛገብ ሻርኪ የመልክት። እዚ ካብቲ ሰነዳ ዝ-መረሉ እዋን፡ ኣብ 1883፡ ጊዜ ኣቡነ ቱቪ፡ ምዃኑ እዩ።

ሐሊብመንተልን ዓዲ ሕድሪ ማርያምን ቤተ ጳውሎስ ኪሰርሑ ብዘሕ ድሕሪ ምዝታይ ቤተ ጳውሎስ ምስ ሰርሑ፡ “ካብ ለሰታ ምስ ኣቦታትና ዝመጸ ታቦት ቅ.ጊዮርጊስዮ፡” ኢሎም ነቲ ቤተጳውሎስ ቅዱስ ጊዮርጊስ ሰመዩዎ ይበሃል። እዚ መንገዲ ባቡርን ጽርጊያን ከይተሰረሐ፡ ኣብ ከባቢ 1900 ዓ.ፌ. ኣቢሉ ኢዩ። እቲ ቀዳማይ ቤተ ጳውሎስ ኣጎዶ ኢዩ ዝነበረ። ኣብቲ እዋን፡ ኣባ ተክለማርያም ሰምሃራይ ዘሰለባ (1905-1910) የገልግልዎ ከም ዝነበሩ ይፍለጥ። ግን ኣባ ተክለማርያም ብዘሕዝኑ እንተ ጸዓሩ ብዘይካ ንደሃን ኣብ ካልእ ዋኒ፡ ዘድህብንምበር ቤተክርስቲያን ዝመጽእ ምእመናን ተሳእኑ። ኣባቱ ድማ ቤተ መቅደስ ዓጽዮም ንከረን ከም ዝኩዩ ይትረክ። ኩነታት ከምዚ ኢሉ እንከሎ፡ ኣብ ከባቢ 1920፡ ጽርጊያን መንገዲ ባቡርን ስለ ዝተሰርሐ፡ ሕዝቢ ሐሊብመንተል ምስ ደቆምን ማሎምን ካብ ጽርጊያን ፖሎቲካዊ ጸገማትን ሃደሙ። ዓዲ መቱዕጉቡኹ ኣብዚ ሎሚ ግራት ቤተክርስቲያን ተባሂሉ ዘሎ፡ ዓዲ ዘርኣይን ብገዳይን ኣብ ጸዋዲ ጐብ (ሸብድባ)፡ ሕጂ ሐሊብመንተል እማኒኹ ተባሂሉ ዝፍለጥ ቦታታት ሰፊሩ። ዓዲ ገርዳዛ/ከለው ግን ብቀደምዎ ኣብ ከርወረባ ኢዮም ዝነበሩ ይበሃል። ሕድሪ ማርያምውን ብቀደምዎ ከርወረባ ከም ዝነበሩ ይዝንቶ። ሕድሪ ማርያም ሐሊብመንተል ኪግዕዝ ከሎ ኣይተንቀሳቀሱን። ሐሊብመንተል ምስ ዓዲ መቱን ከለውን ኣብ ሓደ ቦታ ተኣክቢሎም ሓደ ቤተክርስቲያን ኪሠርሑ ተሰማምዑ። ዓ በይቲ ዓዲ ነታ ቤተክርስቲያን ሓደ ስሞም ዘይዝክርዎም

ኢጣልያዊ ኣቡን ከም ዝባረኩዎ ይዛረቡ። ግን ዘመነ ካፑቺኒ ስለ ዝነበረን መዝገብ ጥምቀት እዚ ደብረዚ ካብ 1923 ዓ .ም.ግ ስለዝ-ምርን፡ እቶም ኣቡን ኣቡነ ቸለስቲኖ ካታዮ (1925-1936) ከይኩኑ ኣይተርፉን። እዚ ሕጂ ዘሎ ናይ ሓባር ቦታ መቃብርውን ሽዑ ከም ዝተባረከ ይፍለጥ። ነታ ቤተክርስቲያን ነፍሲወከፍ ስድራ 30 ቅርሺ ኣዋጺኦምዮም ሰራሖም። ሽዑ ሽማግሌታት ቤተ ክርስቲያን ኮይኖም ዘገልገሉ፤ ፍሬ ጋርዛ፡ መሓመድ ሳዕደይ፡ መድሕን ፋደጋን መሻብር ጋብርን እዮም። ካብዚኣቶም መድሕን ፋደጋ ፍሉይ ኣበርክቶ ከም ዝነበሮ ይዝከር።

ኣብ ወርሒ ዮካቲት ኣባ ዮሐንስ ገብረማርያም (ሐሊብመንተል) ሓዘሞ ዝመጹ ታቦት /ሥእለ/ መድኃኔ ዓ ለም ዓዲ ቅልቅል ክብልን ብርቱዕ ማይ ክሃርምን ሓደ ኮይኑ። ሕዝቢ ማይ እናዘነበ ብዕልታን ሓጎን ተቐበሎ። ምእመናን፡ በቲ እግዚአብሔር ኣብ ልዕሊ ሕዝቡ ዘርኣዩ ጸጋን ቡራኪን፡ ናይዚ ደብረዚ፡ ናይ እዚ ታቦትዚ ፍሉይ መንፈሳውነትን ጽንዓትን እምነትን ኪሓድሮም ኪኢሉ። ኣብዚ ደብረዚ ሙ-መርያ ዘገልገሉ ቆምስ ከኣ ክበር ኣባ ተስፋማርያም ኣድጎይዮም። ብዘመን መንግሥቲ ኃይለሥላሴ፡ ዓድታት ኣብ ዝደሉ ዝነበረ እዋን፡ ካብ 1968 ክሳብ 1970 ዓ.ም፡ ኣባ ወልደጊዮርጊስ ቢያን ቆመስ ነበሩ። እቲ ክሳብ እዚ ሓዲሽ ቤተ ክርስቲያን ዝህጽ ከም ማእከላይ ቅዱምስና ከገልግል ዝጸንሐ ኣረጊት ቤተ ክርስቲያን፡ ኣብ ከባቢ 1972-74 ዓ.ፌ. ብኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዎ ዝተባረከ እዩ።

ሓጺር ታሪክ ቤተ ጳውሎስ ቅ.ጊዮርጊስ ዓዲ ሕድሪ ማርያም

ምእመናን ዓዲ ሕድሪ ማርያም ብልክዕ መእስ ከም ዝመጽኡኳ ፍሉጥ እንተዘይኮነ፡ ኣብዚ ዘለውዎ ቦታ ካብ ዝሰፍሩ ብዘሕ ከም ዘይተንቀሳቀሱ ይትረክ። ግን ካብ 1889 ዓ.ም.ግ - ሚሮም ኣብ ቀዳምስና ሻርኪ ይጥመቁ ከም ዝነበሩ ኣብ መዝገብ ሻርኪ ተመልኪቱ ሰለዘሎ፡ ቅድሚኡ ኣብዚ ገለ ጊዜያት ከም ዝገበሩ ኪግመት ይካኣል። ድሕርዚ ጊዜ እዚውን፡ ከምቲ ኣቐዲሙ ዝተጠቐሰ፡ ምስ ሐሊብመንተል ተሰማማዖ ቤተ ጳውሎስ ገይሮም ከም ዝነበሩ ይፍለጥ።

ሐሊብመንተል ንጸግዒ ጎቦ ሽብር-ደባ ምስ ገግኡን ዕዲ ሕድሪ ማርያም በይኖም ምስ ተረፉን ግን፡ ኩሉ ናይ ቤተ ክርስቲያን ኣገልግሎቶም መቃብር ከይተረፈ ምስ ቅዱምስና ሻርኪ ብምዃን ክሳብ ሢመተ ጳጳስና ኣቡነ ኪዳነ ማርያም ካሃ ቀጽልዎ። ድሕሪ ሢመተ ኣቡነ ኪዳነ ማርያም፡ ኣብ ከባቢ 1936 ዓ.ፌ. ሓደ ጊላዝጊ ዳር ዚተባህለ ዓቢ ሰብ፡ ብሕልሚ፡ “ንቅዱስ ጊዮርጊስ ምስ ፈረሰ ኣብዚ ጎቦ እዚ ርእዮ” ምስበሎም፡ ምስቲ ዝነበሮም መንፈሳውነትን ርድኢትን ብምውሃድ ዘትዮም ቤተ ጳውሎስ ቅዱስ ጊዮርጊስ ኣባሪኩም ኪሠርሑ በቂዎም። ምስቲ ቅድም ዝነበርዎ ቀዳምስና ብምስምማዕውን መንፈሳዊ ኣገልግሎት ኪገበረሎም - መረ። ሐሊብመንተል፡ ብጊዜ ኃይለሥላሴ፡ ኣብ 70'ታት፡ ናብ ናይ ቀደም ቦትኦም ምስ ተመለሱ ከኣ ምስ ቆሙሶም ስለ ዝመጹን ድሕሪኡውን ብተከታታሊ ቆምሳት ስለዘዩቋረጽዎምን፡ ኣብ ኣድላዩ ጊዜ ኣብ ቤተ ጳውሎስ ኣገልግሎት ይረክቡ ከም ዝነበሩ ባዕላቶም ዝዝክርዎ ታሪክ ኢዩ። ቦታ መቃብር ሕድሪ ማርያም ኣባ ኣጎ-ሎ ዝበሃሉ (ካፑቺኖ) እዩም ባሪኮሎም።

በዚ ኣብ ሳዕሊ ተመልኪቱ ዘሎ መሠረት፡ ክሳብ ሓሙሽቲኡን ቤተ ጳውሎስ ብሓንሳብ ዝጥርንፍ ዘገልገሉ ካህናት እዞም ዝሰዕሩ እዮም፤

1. ኣባ መንግሥቱ ሓጐስ
2. ኣባ ምስግና
3. ኣባ ዘርኣጽዮን
4. ኣባ ቃልኣብ ሰጊድ
5. ኣባ ወልደጊዮርጊስ ቢያን
6. ኣባ መብራህቱ ተስፋ-ጊዮርጊስ
7. ኣባ ክብሮም ፀጋይ

ኣብዚ፡ ፍሉይ መዝገብ ጥምቀት ወይ ካልእ ሓበሬታ ስለ ዘየለ ካህናት ዘገልገሉዎ ዓመተ ምስረታት ብልክዕ ንምጽሓፉ ከም ዘጸገመ ምፍላጥ የድሊ። ምክንያቱ፡ እቲ ዝረከበዎ ዝነበሩ ኣገልግሎት ብምሉኡ ካብተን ቀወምቲ

ዝነበሩ ብዝንቀሳቀሱ ቆምሳት ጥራሕ እዩ። ቤት ጸሎት ሕድረማርያም፡ ክሳብ እዚ ሕጂ ዘሎ ዓቢ ማእከላይ ቤተ ክርስቲያን ተሃጊጹ ኩለን ኣብያተ ጸሎታት ኣብኡ ዝጥርነፍ፡ ክሳብ 2000 ዓ.ም.ፈ፡ ብኸፍዚ ኣገባብ ከምዝቀጸለት ይሕበር። ድሕሪ 2000 ዓ.ም.ፈ ግን ምስ ኩለን ቤተ ጸሎታት ኣብዚ ሕጂ ዘሎ ቅምስና ተጠርኒፋ ግብእ ኣገልግሎታ ትረክብ ኣላ።

ሓጺር ታሪኸባቤተ-ጸሎት ገጂላ ቅ.ሚካኤል

ሕዝቢ ገጂላ ቀደም ኣብዚ ሕጂ ዘለውዎ ዘይኩነስ፡ ኑ ውን ኪንዩውን ውሕጅ ዓንሰባ፡ ኣብ መሳገሪ ዓዘፋ ብሓሊብመንተል ይቅመጡ ነይሮም። ሕዝቢ ገጂላ ካብ 1891 ዓ.ም.ግ - ሚሮም ኣብ ሻርኪ ይጥመቑ ከም ዝነበሩ መዝገብ ኣመልኪትዎ ስለ ዘሎ፡ ኣብ ከባቢ እዚ ዓመት ምሕረትዚ ኣብዚ ቦታ ከምዝመጹ ኪግመት ይከኣል። ክሳብ 1936-38 ዓ.ፈ ናቶም ቤተጸሎት ዚሃንጹ ከኣ ኣገልግሎት ቤተ ክርስቲያናዊ ቀብሪ ከይተረፈ ምስ ቅድሚኡ ሻርኪ ከምዝነበረ ይሕበር። ብግምት ኣብ 1940ታት ወይ ቅድሚኡ፡ ብኣቡነ ኪዳነ ማርያም ከሣ ቤተ ጸሎትን ቦታ መቃብርን ተባሪኩሎም ኣብ ቦትኣም ኣገልግሎት ኪረክቡ - መሩ። ዓ በይቲ ኣብዚ ቤተ ጸሎትዚ ኣቡነ ኣስራተማርያም የምሩ ከም ዝበጽሖም ይዝክሩ። ቤተ ጸሎት ካብ ዝባረኸሎም ክሳብ ሓሊብመንተል ብኣንሳብ ዝእከብ ታቦቶም ቅ.ሚካኤል ኢዩ ነይሩ። ነዚ ኣብኣኣም ንኣባ ወልደትንሣኤ በዩድ - ን- ር ዕንዱል ዝተባህሉ ብመብጽዓ ብመንገዱ ኣባ መንግሥቲ ሓገስ ካብ ዓዲ ጣልያን ንታቦት ቅ.ሚካኤል ከም ዝእምንሎምን ኣባ መንግሥቲውን ታቦት ባዕላቶም ብዓ - ብ ከም ዘእተውሎምን ይተርኩ። ዘገልገልዎም ካህናት፤

- 1. ኣባ መንግሥቲ ሓገስ
- 2. ኣባ ዘርኣጽዮን
- 3. ኣባ ቃልኣብ

ድሕሪኣምውን በብጊዜኡ ቆምሳት ደብረ መድኃኒ ዓለም የገልግልዎም ነበሩ። ኣብ 21 ግንቦት 1962፡ ብጊዜ ኃይለሥላሴ፡ ካብቲ ዝነበርዎ ጊዳዎም ኣብዚ ሕጂ ዘለውዎ ቦታ ሰፈሩ። ኣብ '70ታት ዓ.ም.ፈ ከኣ ብኣቡነ ኣብርሃ ፈራንስዋ ኣባረኸዎ ነዛ ክሳብ ሓዳስ ቤተ ክርስቲያን ትህጽ ከተገልግሎም ዝጸንሑት ኣጉዶ ቤተ ጸሎት ኪሠርሑ ከኣሉ። ኣብታ ቀዳመይቲ ቤተ ጸሎት ገጂላ መም. ምሐር (በዓል ከረን) ዝበሃል፡ ዓይነ ስወር፡ መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ነበረ።

ሓጺር ታሪኸባቤተ ጸሎት ሻውሻ

ምእመናን ቤተ ጸሎት ሻውሻ ኣብኣባታቶም መ- መርያ ኣብ ጫፍ ሓሊብመንተል ሰፊሮም ከም ዝነበሩ ይሕብሩ። ድሕሪኡ ግን ኣብዚ ሕጂ ቤተጸሎት ቅዱስቲም (ማርያም ቀሳብቲም) ዘለዎ ቦታ ተንቀሳቂሶም። ካብኡ ቅድም ንሻርኪ ጸኒሖምውን ንቅኒዕ እናተመላለሱ ኣገልግሎት ቤተክርስቲያን (ቀብሪ ከይተረፈ) ይረክቡ ከምዝነበሩ ይፍለጥ። ድሕሪ ነዊሕ ድካሙን ጸዕርን ግን፡ ኤርትራ ናታ ኣቡን ኣብ ዝረከበትሉ ጊዜ፡ ኣብ ከባቢ 1936 ዓ.ፈ ብኣቡነ ኪዳነ ማርያም ከሣ ዝተባረኸቡ ቤተ ጸሎት (ኣጉዶ) ቅ.ሚካኤል ከም ዝሰርሑ ይሕበር። ዕበይቲ ዓዲ፡ ኣቡነ ኣሥራተማርያም የምሩ በጺሖምናውን ይባሉ።

ቤተ ጸሎት ቅ.ሚካኤል ሻውሻ ቀስ ብቀስ ናብ ቤተ ጸሎት ማርያም ቅዱስቲም ተቐየረ። ኣፈ ታሪኹ ነዚ ይመስል፤ ኣስገደት ዘርኣሥላሴ፡ ሰይቲ ቀላቲ ዘርኣት፡ ንኣባ ገብረቅዱስ ሃይለ፡ ወዲ ሓውን፡ ብዝሓተታኦም መሠረት ካብ ዓዲ ጣልያን ሓንቲ ዕብይ ዝበለት ሥእሊ ማርያም ዘቅሳቂም ኣምጽኡለን ይበሃል። ኣደይ ኣስገደት ከኣ ነታ ሥእሊ ብጽባቂኣን ብዕቢታን ተሓጽሳን ምስ ሥእሊ ቅዱስ ሚካኤል ክትከውን ንቤተ ጸሎት ቅ.ሚካኤል ወፊያኣ። ኣብ ቤተ ጸሎት ተሰቂላ ድሕሪ ብዙሕ ጊዜ ሰብ እናተላለያን እናፈተዋን ብዝበዘ ከኣ፡ ብዘይ ሓደ ዙጥን ጸቅጥን፡ ማርያም ዘቅሳቂም ንስም ቅዱስ ሚካኤል ተከኣ። በዚ ከኣ ቤተ ጸሎት ቅዱስ ሚካኤል ዝነበረ ቤተ ጸሎት ማርያም ዘቅሳቂም ተቐየሩ።

ኣብ መዝገብ ሻርኪ ካብ 1928 ዓ.ም.ግ ንኑ ው ጥራሕ ኢዩ ካብ ሻውሻ እናመጹ ከምዝተጠመቁ ተመልኪቱ ዘሎ። እዚ ግን ከም ሓደ ቅዱምስና ስለ ዝተሓሰበ ይከውን እምበር፡ ቅድሚኡ መንፈሳዊ ኣገልግሎት ካብ ሻርኪ ይረክቡ ከም ዝነበሩ ዓበይቲ ዓዲ ይሕብሩ ኢዮም። ቤተ ጸሎት ምስ ተባረኸሎም ዘገልገልዎም ካህናት፤

- 1. ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ሓምደ (1947-1949)
- 2. ኣባ ዘርኣሥላሴ ሓድጉ (1949-1952)
- 3. ኣባ ዮሴፍ ባህልቢ (1952-1961)

ድሕርዚ ጊዜዚ፡ ምስ ቆመስ ዘለወን ዓድታት፡ ማለት ተረንኳ፡ ጉባ ለገድረ፡ ዓዘፋ ሽዕብን ፈርሖንን ኮይኖም ብተከፀታሊ ኣገልግሎት ኪረክቡ ጸኒሖም። ስግር ዓንሰባ ምስ ካህናት ካብ ካብቲ ካብ ዝተመደበሉ ጊዜውን ኣገልግሎቶም ብምልኡ ካብኣቶም ኢዩ ነይሩ። ክሳብ 2004 ዓ.ፈ፡ ድሕሪ ኩለን ኣብያተ ጸሎታት ብኣንሳብ ምእክባንውን እንተተከፀ፡ ንብረት ቤተ ጸሎት ማርያም ዘቅሳቂም ብምልኡ ከይሰገረ ብምጽንሑን ገለ ምእመናንውን ኣገልግሎቶም ከምቲ ዝነበሮ ምስ ፈለደርብ ስለ ዝቀጸለን፡ ክሳብ መስከረም 2003 ዝኮነ ምቅይያር ኣይተገብረን። ካብዚ ዝተጠቐስ ጊዜ ግን ቆመስ ፈለዳርብ፡ ኣባ ብርሃነ ሃብተ፡ ብኣንሳብ ይሕሸኩም ብዝበልዎም መሰረት ኩሉ ግቡኣም ይኬን ኣገልግሎቶም ናብ ደብረ መድኃኒ ዓለም ሓሊብመንተል ተሰጋጊሩ። ንብረት ቤተ ጸሎት ግን ክሳብ ሕጂ ኣይተጠርኒፈን።

ኩሎም ምእመናን ቤተ ጸሎት ማርያም ዘቅሳቂም ሻውሻ ንእናቲ ክብርቲ ድራር ክሳብ ሎሚ ኣይረስዕወንን። እናቲ ክብርቲ ድራር ምስ ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ሓምደ ን13-14 ዓመታት ብምቅማጥ ብትምህርተ ክርስቶስ፡ ብኣብነትን መንፈሳውነትን ንቤተክርስቲያን ብጽቡቕ ከገልግልዎ ዘብረዮኦም መንፈሳዊት ኣደ እየን።

ታሪኸዕ ኣመስራርታ ቤተክርስቲያን ደብረ ኪዳነ ምሕረት ዓዲ ንፋስ

ኣቡነ ሺካር፡ ካብቶም ቀዳማት ኣብ ከረንን ከባቢኣን ሃይማኖት ዝሰብኩ ዝመስረቲን ልኡካን ወንጌል ምካኖም ዝዝከር ኢዩ። ሓደ እዋን፡ ኣቡነ ሺካር ቅዱስ ክስምዑን ብራኪ ክቅበሉን ኢሎም ናብ ከባቢ ሓሊብመንተል ተንቀሳቂሱ። ተቐማጦ ቁሽታትን ዓድታትን ኣብዚ ሎሚ ብቢያሳ ዝፍለጥ ቦታ ሓሊብመንተል፡ ኣብ ትሕቲ ጽላል ገረብ ንባዕከቡ ኣቐዲመ ተነጊሩዎም ነበረ። ኣብዚ ውሑዳት ሰባት ተረከቡ። እቲ መደብ ስርዓተ ቅዳሴን ብራኪን ምስ ተፈጸመ ከኣ፡ እቶም ኣቡን ነቶም ነዚ ቅዱስ ዕድል ዝተሳተፉ ሰባት ካብ ዝመጽሉ ዓድታት ንክፈብርዎም ንነፍሲ ወከፍ ሓተትዎም። ኣቶ ማይ በቶት ነጋሲ ምስ በዓልቲ ቤቲ ወ/ሮ ንስራት መንደርን፡ ካብ ሓሊብመንተል ፍርቂ ኩሎ ሚተር ዝርሕቀቲ ዓዲ ንፋስ ዝተባህለ ዓዲ ከም ዝመጹ ሓበርዎም። እቶም ኣቡን ከኣ ነቲ ስም ዓዲ መዝጊቦም፡ ኣብቲ ዓዲ መጸኢም ቅዳሴን ቡራኪን ክገብሩ ምካኖም ነቶም ዓዲ ክኸግሩን ኣብኡ ንክጸንሑ ፍለይ መዓልትን ዕ ለትን ነገርዎም። ኣበው ማይ በቶት ምስ በዓልቲ ቤቲ ነዚ መልእክቲ ተቐቢሎም ናብ ዓዲ ኣብጽሖም። እቶም ዓዲ ነዚ መልእክቲዚ ብታሕጓስ ተቐቢሎም ኣብታ ዕለት ብክፀረ ተረከቡ። ኣቡነ ሺካር ከም ቆጸረኦም ኣብቲ ዓዲ መጽ። ኣብ ትሕቲ ጽላል ገረብ ጋባ ዳስ ሰራሖም ቅዳሴን ቡራኪን ገበሩ። ኣብቲ ዓዲ ቤተ መቐደስ ንክስራሕ ቦታ ባረኩ። ኩስማ ከኣ ደብረ ኪዳነ ምህረት ምዃር መረቐ። በዚ ከሌ እታ ቤተ መቐደስ ተመስረተት። እዚ ጊዜ እዚ ኣብ 1880 ኣቢሉ ኢዩ። ካብታ ዕለት እቲኣ ከኣ እነሆ ክሳብ 2000 ዓ .ም.ፈ እዛ ቤተ ክሪስቲያን እዚኣ ብዘይ ምቁራጽ ዓመታዊ በዓል ነግድን ቡራኪ ጸበልን ተካይድ ነበረት። ካብዚ ኣትጠቐስ ዕለት ግን ብታእዛዝ ሰበካን ዝነበረ ቆመስን እዚ ልዕሊ 120 ዓመት ዝገበረ ቤተ ክርስቲያን ተዓጽወ።

ብተወሳኪ፡ ነዚ ቤተ ክርስቲያን ኣብ ጽንኩር ጊዜ መግዛእቲ ኢትዮጵያውን ኣበው ካህናት ኣባ ዮሴፍ ባህልብን ኣባ ወልደመሪያም ሓመድናካን በብጊዜኡ ን30 ዓመት ዝከውን ብቐዋምነት ኣገልጊሎም ኢዮም። ካብ ሰበኣታት ክሳብ ዓመተ 2000 ዓ.ፈ። ነዚ ልዕል ኢሉ ተዘርዘረ ታሪኸዕ ኣብ 1995 ዓም. ዘመሓለፉለይ፡ እቶም ነዚ ቤተ ክሪስቲያን

ንልዕሊ 50 ዓመት ብመቼጸሪያ ዘገልገሉን ኣብ 1999 ዓ.ፌ ካብዛ ዓለም ዝሓለፉን ኣቦይ ተስፋ-ሓንስ ሓሳማ እዮም። ከምኡውን ብዛዕባዚ ግሩም ዝኮነ ታሪኽዐ ከዘንትዋ ዝኸፈለ ነባሪት ዝተጠቐሰ ዓይነ፡ ንል 75 ዓመት ወ/ሮ መስቀላ ዳምር እየን። ብተወሳኺ፡ ኣብዚ ከባቢ ካብ ዝርከቡ መሳተዚ ቤተክሪስቲያን፡ ደብረ ኪዳንምሕረት ሓሸላን ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ባንቢን ምክኖም ይንገር።

ዓይነት ህንጻ ቤተ ክርስቲያን ብዝምልከት

መሰረት ህንጻ ቤተክርስቲያን ደብረ ኪዳንምሕረት ኣብ ዓ ዲ ንፋስ ኮይኑ፡ ዓይነቱ ከኣ ካብ ተራ ኣጉዳ ናብ ብፍራ ዝተሰርሐ ትኩል ነበረ። ስፍሓቱ ብኣተዓቓቕና ኣጉዳ ቤት 14 ኣቢሉ ይኸውን ነበረ። ቤት ካህንውን ነበረ።

ዓዲ ንፋስ ኣብ ሰብዓታት ብትእዛዝ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ናብዚ ሕጂ ዘለዎ ቦታ ገዓዘ። ኣብዚ እቲ ዓ ደነት ህንጻ ቤተክርስቲያን ከምዚ ሕጂ ቆይመ ዝረከ ዘሎ ቅርጺ መረባዕ ኮይኑ፡ ስፍሓቱ 8ብ6 ሜትሮ ኣቢሉ ይኸውን። ቤት ካህንውን ኣለዎ።

ቁምስና ዓዲ ንፋስ ቀኒዕ ስለ ዝነበረ ኩሎም ንቀኒዕ ዘገልገሉ ካህናት ኣገልጊሎም ኢዮም። ኣስማት ዘገልገሉ ካህናት፤

1. ኣባ ገብረኢየሱስ ክፍለ 1ይ ቆመስ ቀኒዕ
2. ኣባ ዋሰ ንግሩ
3. ኣባ ዘርኣጋብር
4. ኣባ ዮሐንስ መድሕን
5. ኣባ ወልደማርያም ሓመድናካ
6. ኣባ ዘወልደማርያም ምስጉን
7. ኣባ ዮሐንስ ክፍለ (ዓዲኮሎም)
8. ኣባ ሃብተሚካኤል ገበይ
9. ኣባ ሚካኤል ድራር
10. ኣባ ሃብተማርያም ተስፋማርያም (ገሊታ.)
11. ኣባ ወልደማርያም ጼጥርስ
12. ኣባ መንግስቱ ሓጎስ
13. ኣባ ተስፋሚካኤል ኣድጎይ
14. ኣባ ገብረመስቀል መዖስ

ህልው ኩነታት ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊብመንተል

ከምቲ ኣብ መእተዊ ዝተጠቐሰ፡ እዚ ሎሚ ብስም ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊብመንተል ዝጽዋዕ ዘሎ ዓቢይ ቅዱምስና ኣብዚ ዘለዎ ደረጃ ንክበጽሕ ናይ ልዕሊ 30 ዓመታት ዘተ እዩ ወሲዱ። ኣብ መወዳእታ ድማ፡ ድሕሪ ብዙሕ ጸዕሪን ድካምን፡ ብልሉት 27/7/1979 ዓ.ግ ኩላቶም ካቶሊካውያን ምእመናን ሓሊብመንተል ኣብ ቅድሚ ክቡር ቆምስ ዝነበሩ ኣባ መብራህቱ ተስፋ-ጊዮርጊስ ቀሪቦም ሓዳሽን ዓቢይን ቤተክርስቲያን ክትሰርሓሎም ድልየት ከም ዘለዎም ብክታቦም ኣረጋገጹ። ወከልቲ እተንናብ ሓደ ክጥርጥሩ ዝተሰማምዓ ኣብያተ ጸሎት እዞም ዚሰዕቡ ኢዮቶም፤

- ሀ) ሓሊብመንተል ዓቢይ (ደ.መ.ዓለም ሓ)
1. ተክላይ ተስፋ-ዝጊ
 2. ማእከለ በራኪ
 3. ኣብርሃም ኣድሓኖም

4. ግርማይ ጋብር

ለ) ዓዲ ንፋስ /ቀኒዕስና/ ቤት ጸሎት ኪዳን ምህረት)

1. ሃብተሥላሴ ጸማ
2. ዑቕባልደት ገብሩ

ሐ) ዓዲ ሕድሪ ማርያም /ቤት ጸሎት ቀኒዮርጊስ)

1. ዮሴፍ ግብግን
2. ኣድጎይ ብርሃነ

መ) ሽማግሌ ገጂላ (ቤት ጸሎት ቅ.ሚካኤል)

1. ዘሚካኤል ሃጃም
2. ገረሲን ስዒድ

ምእመናን ቤተ ጸሎት ማርያም ዘቐስቑም ሻውሽ ድሒሮም ዝኣተውን ኣብ ኩሉ ሥራሕ ቤተ ክርስቲያን ብግብእ ዝተሰተፋን እምበር ኣብዚ ውዕል እዚ ኣይነበሩን። ብዘይካዚ፡ ነቲ ቦታ ቤተክርስቲያን ኣቡነ ዘካርያስ ከም ዝባረኸምን ኮሶሚ እቲ ሓዲስ ቤተክርስቲያን ከኣ “ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊብመንተል” ተባሂሉ ኪጽዋዕ ከም ዝተሰማምዑን ኣብዚ ውዕል 27/7/1979 ዓ.ግ ብንጽር ሠፊሩ ኣሎ። እቲ ድሒሩ ዘመጸ ዘየሰማምዕ ነጥብታት ግን ኣብቲ ጊዜ እቲ ብከመይ ይጥምትም ከም ዝነበሩ ኣይጥቀስን ኢዩ። ነዚ ቦታ እዚ ብፀዕ ኣቡነ ዘካርያስ ዮሐንስ (ዘመንበረ ኣስመራ) ብ15/1/1977 ዓ.ግ ከም ዝባረኸም ኣብቲ ውዕል ተመዝጊቡ ኣሎ።

ብተወሳኺ፡ ኣብ 11/2/1997 ዓ.ፌ፡ ካርዲናል ሲልቮስትሪኒ፡ ሓላፊ ንምስራቕውያን ኣብያተ ክርስቲያን እትሓሊ መንበር፡ ንሓዳስ ሰበካ ከረን ኪበጽሑ ኣብ ዝበጽሑሉ ጊዜ ናብቲ ድሮ ዝተፋቐ ህንጻ ቤተክርስቲያን ኣላጊሶም ከም ዝዕረፉን ንሕዝቢ ድሕሪ ቡራኪ ምሃብ ኣብቲ መንበሪ ታቦት ዝትከለሉ ቦታ እምነ መሠረት ከም ዘንበሩን ኣብቲ ሰነድ ተጠቂሱ ኣሎ። ህንጻ ቤተክርስቲያን ደብረ መድኃኔ ዓለም ብ2000 ጥሪ ተፈጸሙ ብብፀዕ ኣቡነ ተስፋማርያም ብድሆ ተባሪኩ። ኣብዚ እዋንዚ ከኣ ማእከላይ ቅዱምስና ሓሊብ መንተል ኮይኑ ንምእመናን የገልግል ኣሎ።

ሓጺር ታሩክ ቤት ትምህርቲ ደብረመድኃኔ ዓለም ሓሊብመንተል

ኣብቲ ሙ መርያ ሓሊብመንተል ብሓንፃብ ዝጥርነፍ ይመስል ኣይነበረን። ኣብ 1940 ወይ 1945 ዓ.ም.ፌ ኣቢሉ፡ ብጊዜ ኣባ ወልደማርያም ሓመድናካ፡ ብዘመን መንግሥቲ እንግሊዝ፡ ብኣቶ ወልደኣብ ወልደማርያም (ንናጽነት ኤርትራ ብዙሕ ዝተቃለሰ) ኣብ ሓሊብመንተል መባእታ ቤት ትምህርቲ ከም ዝተከፈተ ይሕበር። ኣቶ ወልደኣብ ከጂሻ ስለ ዝነበሩ ከኣ፡ ተስፋ-ሆም ዝበሃል ካልእ ከጂሻ ንሙ መርያ ጊዜ መምህር ኮይኑ ከም ዘገልገለ ይትረክ። ድሕሪዚ መምህር ሃይለ ዝበሃል በዓል ኣኩለጉዳይ (ካቶሊካዊ)፡ ድሕሪኡውን ናይር በዓል ገለይርቆት ከም ዝመሃሩ ዓበይቲ ይዝክሩ። ኣብ ከባቢ 1960 ዓምፌ ግን ኣብ ሻርኪ ቤት ትምህርቲ ስለ ዝተሰርሐ፡ እቲ ኣብ ሓሊብመንተል ዝነበረ ንብረት ቤት ትምህርቲ ብምልኡ ናብ ንሻርኪ ገዓዘ። ስለዚ ቤት ትምህርቲ ሓሊብመንተል ንገለ ዓመታት ኣቋራጹ ጸንሐ። ድሕሪ ገለ እዋን፡ ኣብ ከባቢ 1965 ዓምፌ ከኣ፡ መባእታ ቤት ትምህርቲ ካቶሊካውት ቤተ ክርስቲያን ተከፈተ።

ኣብዚ ሙ መርያ ዝመሃረ ሰብ መምህር ዘርኤ ዓዋተ ዝተባህለ በዓል ሕድሪማርያም ከም ዝነበረ ይዝከር። መም ዘርኤ ን4- ዓመት ምስ መሃረ፡ ፀጋይ ዑቕባጋብር ዝበሃል በዓል ሓሊብመንተል ን34 ዓመታት ቀጸሎ። ካብኡ መምህር እያይ ዝበሃል በዓል ኣሸራን መምህር ዑቕባሥላሴ በዓል በዝበል ድባንን ተከታቲሎም ከም ዝቀጸልዎ ይንገር። እዚ ክሳብ 1970 ኣቢሉ ዝነበረ ኢዩ። ኣብ 1970'ታት፡ መንግሥቲ ኃይለሥላሴ ኣብ መላእ መታሕት ዓድታት ዘንድደሉ ዝነበረ እዋን፡ ሓሊብመንተል ካብ ሽብደባ ናብ ቦታ ቀደሞም ማለት ናብዚ ሕጂ ዘለውዎ ስፍራ ተመልሱ። ቤት ትምህርቲ ሓሊብመንተል በዚ ዝተጠቐሰን ካልእ ፖለቲካዊ ጸገማትን ኣቋራጹ ድሕሪ ምጽናሕ ኣብ 1976 ዓ ምፌ ብመምህር ሃይሉ ተክኤ እንደገና ተከፈተ። ንንውሕ ዝበል እዋን ዝኩነ ካልእ ቤት ትምህርቲ ስለ ዘይነበረ ከኣ፡ ኩሉ ንጥፊታት ትምህርቲ፡ ካብ መባእታ ክሳብ ሓሙሻይ ክፍሊ፡ ብሓደ መምህር ይዕመም ምንባሩ ብሓቂ ዘገርም

ኢይ። በዚ ምክንያትዚ ድማዩ ክንዲ “ቤት ትምህርቲ ደብረ መድኃኔ ዓለም” ብስም እቲ መምህር “ሃይሉ-ክ” ተባሂሉ ዝፍለጥ ዝነበረ። መምህር ሃይሉ ነዚ ቤት ትምህርትዚ ንክልተ ዓመታት ኣገልገልዎ። ኣብ 1997 ዓ.ም.ፈ. ብጊዜ ኣባ መብራህቱ ክሳብ 3ይ ክፍሊ ዝምህርዎ መደበዐ ቤት ትምህርቲ ዝሥራሕ ከም ዝጸንሑውን ይፍለጥ። መምህር ሃይሉ ዝበዝሐ ጊዜኦም ኣብ ዓስ ኣብ ጸግዒ ኣረጊት ሕጂ ቤተክርስቲያን ደብረመድኃኔ ዓለም ኢዮም ኣሕሊፎምዎ። ድሕሪውን ኣብ 1997 ዓ.ም.ፈ. ሓዲስ

ቤት ትምህርቲ ክሳብ ዝሰራሕ ኣብዚ ሕጂ ናይ ደናግል ኮምቦኒ እንዳ ስንጅር ዘሎ ቦታ ቀጸሎ። እዚ ክሳብ 3ይ ክፍሊ ከገልግል ዝጸነሐ መባእታ ቤት ትምህርቲ ደብረ መድኃኔ ዓለም፡ ኣብ 2002 ዓ.ም.ፈ.፡ ኣብ ሓሊበመንተል ብመንግስቲ መባእታን ማእከላይ ደረጃን ስለ ዝተሰርሐ፡ ብፍቃድ ቤተክርስቲያን ኣገልግሎቱ ናብ ካልእ መዓላ ብምልዋጥ፡ እንሆ ካብ 2003 ዓ.ፈ. መዋዕለ ህጻናት ኩድነ ነገልግል

2. ኣብ ቍምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቀ.	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ኣባ ተስፋሚካኤል ኣድጎይ	1923-1932 ግ	
2	ኣባ ዮሴፍ ባህልቢ	1932-1934 ግ	
3	ኣባ ዮሐንስ ክፍል	1934-1937 ግ	
4	ኣባ ወልደማርያም ሓመድናካ	1937-1940 ግ	ቤት ት/ቲ ሕክምና
5	ኣባ ወልደጊዮርጊስ ቢያን	1940-1977 ግ	
6	ኣባ መብራህቱ ተስፋጊዮርጊስ	1977-1983 ግ	ቤት ቍምስና
7	ኣባ ክብሮም ዐጋይ	1983-1986 ግ	
8	ኣባ መብራህቱ ተስፋጊዮርጊስ	1986-1992 ግ	ቤት ትምህርቲ ቤተ ክርስቲያን ሓዲስ
9	ኣባ ጳዊት ዘርእማርያም	ካብ 1992-1996 ግ.	
10	ኣባ ዘምህረት ብርሃኑ	ከም ቍምስን ሓ.ቆ.	
11	ኣባ ስምሃራይ ዘርእሳላሲ	ከም ቍመስ 1997-	

3. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐስ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002 ነሐስ 2003)

ስም ኩስሚ	ዓፄ	ዝተመሥተ ዓ/ም	ብዝሒ ብሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተመገ	መ/ቀርባኝ ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀበሉ	ቃል ኪዳን ዝአሰሩ	ተባ	አን
ደብረ መድኃኔ ዓለም	ሓሊበመንተል	1922 ዓ.ም	562	3828	92	222	281			
		1922 ዓ.ም	562	3828	92	222	281	21	23	

4. ቍምስና ካብ ትምህርቲ ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቀ.	ዝተወረሐ ነገራት	ዓ/ም	ዝህብዎ ኣገልግሎት
1	ገዛ ቍምስ	1983 ዓ.ፈ.	ገዛ ቍምስን ኦፊስን
2	ቤት ትምህርቲ ደመዓሓ	1997 ዓ.ፈ.	መዋዕለ ሕጻናት

5. ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ስም ቤት ትምህርቲ፤ “ደብረ መድኃኔ ዓለም ሓሊበመንተል”። ዝተመስረተሉ ዓ/ም 1945/47። ብብዓመቱ ዝነበሩ ብዝሒ ተመሃሮን መማህራንን፤

ተ.ቀ.	ዓ.ም.ፈ.	ብዝሒ ተመሃሮ	ተባ	አን	ድምር
1	1992-93	86	72	158	1ይ ክፍለ
	1992-93	31	23	54	2ይ
2	1993-1994	56	41	97	1ይ
	1993-1994	40	44	84	2ይ
		38	59	97	
3	1994-1995	15	23	38	
4	1995-1996	67	64	131	

ለቡ፤ ናይ ቅድሚ 1993 ዓ.ፈ. ስለ ዘይተረኸበ ካብ 92-93 እዩ ተ-ሚሩ ዘሎ። ድሕሪ 1997 ዘሎውን ኣይተረኸበን።

6. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተ.ቀ.	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	እናቴ ጽጌሃና ገብረማርያም	
2	ሃይሉ ተክኤ መሓርዝጊ	1976 ሕጂ ደናግል ኮምቦኒ
3	እናቴ ኣበባ በራኪ	
4	ተወልደመድሃን ባህታ	1999-2000
5	ኣኸበረት ተስፋጊዮርጊስ ሓሰቡ	2002

ኣባ ስምሃራይ ዘርእሳላሲ

ደትባረኽ እግዚአብሔር!

ታሪክ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን

እዚያ ቤተክርስቲያን ኣብ 1931 ዓ/ም ተመስረተ። ድሕሪ ሽዱሽተ ኣዋርሕ ዝወሰደ ጽዑቅ ስራሕ ከኣ፡ ብ12 ሰኔ 1932 ዓ/ም/ፈ፡ ብኣቡነ ሻለስቲዮ ካታናዮ ተባራ። ቤተ ክርስቲያን ቅ. አንጦንዮስ ቀደም ነቶም ስርዓት ላቲን ዝተሉ ዝነበሩ ካቶሊካውያን ወጻእተይዐ ታትዮ ቊምስናዊ ኣገልግሎቲ ዝህብ ዝነበረ። ኣብ 1970 ዓ/ም/ፈ ኣቢሉ ይወንግን ግን፡ ኩነታት ብዝፈጠሮ ጸገም ኩሎም እቶም ወጻእተይናታት ምእመናን ንኣስመራን ገዳምን ምስ ከዱ፡ እቲ ስርዓት ላቲን ብኡ ንብኡ ተቋራኢ ስርዓት ግዕዝ ንዝተሉ ደቂ ሃገር ኣገልግሎቲ ቀጽለ።

ብ11 ታሕሳስ 1970 ዓ/ም፡ ወተሃደራት ኢትዮጵያ ኣብ ምሉእ ሰፍን፡ ብፍላይ ከኣ ኣብ ፈርሒንን ብስግዲራን፡ ኣረሚናዊ ግፍዕን ቅትለትን ኣብ ዝፈጸሙሉ ጊዜ፡ ኣባ ተወልደ ዝመድህን 130 ሙውታት ምእመናን ቀቢሮም፡ ነቶም ብሕይወት ዝተረፉ ምእመናን ሒዞም ኣብ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን ኣተው። በዚ እዋንዚ ነቶም ካብ ከባቢ ከረን ዝተዘናበሉን ዝህደሙን ምእመናን፡ ብፍላይ ከኣ ካብ ሰፍን ዝተዘናበሉ፡ ብስርዓተ ግዕዝ መስዋዕቲ ቅዳሴን ዝተፈላለዩ ኣገልግሎትን ይግበረሎም ነበረ።

ብ27 ታሕሳስ 1970 ዓ/ም/ፈ፡ ነቶም ኣብ ከባቢ ቅ.አንጦንዮስ ቤተ ክርስቲያን ዝርከቡ ዝነበሩ ደቂ ከረንን ነቶም ብሽግር ካብ ከባቢ ከረን ዝተዘናበሉ ምእመናንን መዓ ልታዊ ብስርዓተ ግዕዝ ክቅደሰሎምን መንፈሳዊን ስጋውን ሓገዝ ክግበረሎምን ብኣገልግሎት ደረጃ ተወሰነ።

ኣብ ቤተ ክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን ዘገልገሉ ካህናት

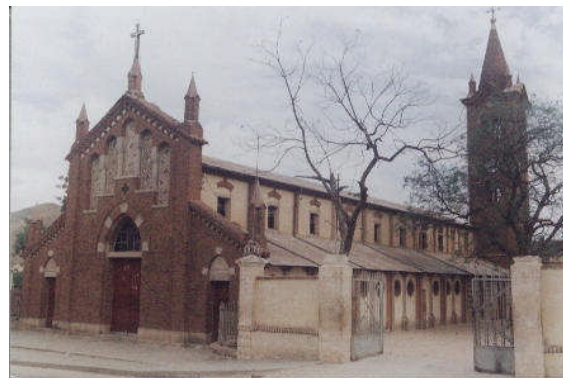
ተቋሚ	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ.
1	ኣባ ቪቶሪ በዓል በገዞ	1931 - 1932
2	ኣባ ጳጳስ ቦንትሮሊዮ	1931 - 1932
3	ኣባ ፊሪኒ ካራር	1932 - 1936
4	ኣባ ኣጎ-ሊክ ጳጳስ	1936 - 1937
5	ኣባ ፒየ በዓል በርጋዎ	1938 -
6	ኣባ ሰራፊኖ ማርያ	1938 - 1945
7	ኣባ ፎርቲናቶ ማርያ	1938 - 1951
8	ኣባ ካሚሮ ሙል-ከራ	1941 -
9	ኣባ ፍራንቲስኮ ማርያ	1951 - 1952
10	ኣባ ማውሪኮ ማርኪ	1952 - 1954
11	ኣባ ጐታርዶ በዓል ኮዋ	1954 -
12	ኣባ ቴዎድሮ ማርያ	1955 - 1958
13	ኣባ ሊዞኖ ማርያ	1959 - 1960
14	ኣባ ፕላቶኖ ራዳኤላ	1960 - 1963
15	ኣባ ቪንሶ ማርያ	1963 - 1965
16	ኣባ ታርጊዚየ ፒሪኒ	1965 - 1968
17	ኣባ - ገኣን ሎ ቶርኪዮ	1968 - 1974
18	ኣባ ኣደዮዳቶ ማርያቲ	1970 - 1971
19	ኣባ ተወልደ ገመድህን	1970 - 1970
20	ኣባ ዮሴፍ መንታይ	1972 - 1974

ዝተገብረ ምዕባለ

ኣብ ዓመታት ኣገልግሎት ነፍሲወከፍ ካህን ዝተካየደ ምዕባለ ስራሕ ብጽሑፍ ወላኪ ኣይሰፈር፡ እዞም ኣብ ሳዕሊ ሰሞም ተጠቂሱ ዘሎ ካህናት ማሕበር ካቶሊክ ኣብዚ

እቲ ሽዑ ዝተወሰነን ዝተ-መረን ኣገልግሎት ሕዝቢ ብስርዓተ ግዕዝ ከኣ እንሆ ክሳብ ሎሚ ዕለት ይቅጽል ኣሎ። ድሕሪ ነዊሕ ጊዜ ጊዝያዊ ሰላም ምስ ተረፈ ግን እቶም ካብ ከባቢ ከረን ተዘናበሎም ዝነበሩ ምእመናን ዝበዝሑ ንዓ ዶም ክምለሱ እንከለው፡ እቶም ዝተረፉ ሎሚ ነባሮ ደቂ ከተማ ከረን ኮይኖም ይርከቡ ኣለው።

ሎሚ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን ከም ቊምስናዊ ዘይኮነ፡ ከም ሓደ ቤተ ጸሎት ኩይኑ እዩ ንሕዝቢ ክርስቲያን መንፈሳዊ ኣገልግሎቲ ዘወፊ ዘሎ።

ሎሚ ኣብዚ ደብረዚ ወይ ቤተክርስቲያን ሰለስተ ኣሕዋት ደቂ ማሕበር ንኡሰን ካቶሊክ ንሕዝቢ ኣገልግሎት ይህቡ ኣለው።

21	ኣባ ኣንድርያ ጋዞ	1975 - 1976
22	ኣባ ካሕሱ ኣስፍሃ	1976 - 1977
23	ኣባ ራይኖርዮ ዳሲ	1976 - 1978
24	ኣባ መሓረ ዓንደ	1978 - 1984
25	ኣባ ብርሃኑ መስቀል ማቴዎስ	1984 - 1987
26	ኣባ ተስፋ-ልደት ተለ	1987 - 1988
27	ኣባ ያዕቆብ ዘርኡ	1988 - 1989
28	ኣባ ከማርያም ተስጊዮርጊስ	1989 - 1990
29	ኣባ ከማርያም ተለይ	1990 - 1991
30	ኣባ ኣንድርያ ጋዞ	1988 - 2000
31	ኣባ ተለማርያም ረዳኦ	1990 - 1996
32	ኣባ ወማርያም ዮሐንስ	1996 - 2004
33	ኣባ ኣርበኛ ጼጥሮስ	1997 - 1999
34	ኣባ ሀማርያም ገብርኣብ	2000 - 2002
35	ኣባ ኤርሚያስ ዝማርያም	2001 - 2004
36	ኣባ ርስቶም ኣሚን	2002 - 2004
37	ኣባ ቶማስ ጃውድ	2002 - 2004

ቤተክርስቲያንዚ ኩይኖም ንሕዝቢ ዘበርክትዎ መንፈሳውን ስጋውን ኣገልግሎት ደረት ኣይነበሮን። ዝተፈላለዩ ማሕበራት ብምምስራት፡ ሓዋርያዊ ስርሓት ብምስልፍል፡ ኣብ ሆስፒታል ዝርከቡ ሕሙማት ብምብጻሕ፡ ምስጢራት ከም ዝሳተፉ ብምግባር፡ ንድካፀት ብምዕንጋልን ምርዳእን፡ ሓዲሽ ሕንፃ ገዳምን ሓዲሽ ሕንፃ ቤተክርስቲያንን ብምስራሕ፡ ሓደ ካብ

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ሓዲ እናተቀበበሉ እነሆ አብዚ ሎሚ እንርእዮ ዘሎና ደረጃ ምዕባለ አብጺሖም አለው።

አብ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን ብማሕበር ደረጃ ተጠርኢፈን ዝርከባ ማሕበራት

ቤተክርስቲያን ካብ ዝምስረት ዝተፈጸመ ነገራት

1. ቤተክርስቲያን ካብ እትምስረት ዝተሰርሖን ዝተፈጸመን ነገራት ዜና መዋዕል መካነ ሕውነት ቅ.አንጦንዮስ ብዙሕ ኣይገልጽን እዩ። ከምቲ ንሕና እንፈልጦ ወይ ክጥቀስ ዝገብሩ ነገራት ግን፡ ካብ 1998 ክሳን 1999 ዘሎ ጊዜ ንሉም ደቂ ማሕበር ካፒቲን ዘገልግል ብዝያዳ ከኣ ነቶም አብ ኤጳራትና ከረን ዝተዋፈሩ ኣሕዋት መዕረፍን መእከቢን ዝገጥሙን ሓዲስ ዘመናዊ ሕንፃ ወይ ገዳም ተሰርሖን ተሃኒሖን አሎ።
2. ንገዳምን ንመንፈሳዊ ኣገልግሎት አብ ቤተ ክርስቲያን ንዝመላለሱ መንእሰያትን ቆልዑን እተገልግል ሓንቲ ዓባይ ባስካ መዋህለል ማይ አብ 1986 ዓ/ም/ፈ ብኣባ ብርሃነ መስቀል ማቴዎስ ተሰራሓ።
3. ሓዲስን ዘመናዊ ሕንፃ ቤተክርስቲያን እውን አብ ምዝገም ይርከብ አሎ። ቀንዲ ምዕንያት ናይ እዚ ሓዲስ ሕንፃ ቤተክርስቲያንን ሓዲስ ዘመናዊ ገዳምን ኣድላይነት፡ ናይ መበል 100 (1904-2004) ህላዌ ማሕበር ካፒቲን አብ ኤርትራ ብዝያዳ አብ ከረን ክገጥሙን እንከሎ፡ ከምኡ ድማ ብምዕንያት ብራራዊ ኢየሱስ (1975-2000) 25 ዓመት ርእሳ ዝኣለት ሰባካይ ማሕበር ንኡስን ኣሕዋት ካፒቲን ንምዝካር እዩ። ብዓቢኡ ከኣ እዚ ሎም ዘበን አብ ሰባካይ ንመበል 150 ኢየሱስ ኤጳራትና ከረን እነብዕለሉ ዘሎና ናይ ምስጋናን ታሕንጽን ዓመተ ጸብጸብን ንምዝካር እዩ።

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ አብ ቤተ ክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከረን

ከምቲ ኣቀዲምና ዝጠቐስናዮ፡ ቤተ ክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከም ቊምስና ዘይኮነስ ከም ደብርን ቤተ ጸሎትን ከይኮነ እዩ ኣገልግሎቱ ዝህብ ዘሎ። እዚ ከል፤ ሀ) አብ ከባቢ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ንዝርከቡ ምእመናን ብዘይካ ስርዓተ ቀብርን ተጠልልን፡ ምሉእ መንፈሳዊ ኣገልግሎት ምሃብ፤ ለ) አብ ሆስፒታል ከረን ንዝርከቡ ሕሙማት ምብጻሕን ምጽንፍዕን ምስጢረ ቀንዲልን ምስጢረ ቅ.ቊርባንን ምሃብ፤ ሐ) ካብ ከባቢ ከረንን ካልእ ዓድታትን ብዝተፈላለዩ ጸገማት ንዝተሰዱ ሰባት ምዕንጋል እቲ ብዝያዳ ክጥቀስ ዝከኣል እዩ።

1. ማሕበር ምትሕግጋዝ ቅ.አንጦንዮስ (ካቶሊካውያንን ዘይካቶሊካውያንን)
2. ማሕበር ቅ.አንጦንዮስ (ብሰለስተ ጉጅለ ዝቆመ፤ ካቶሊካውያን ጥራሕ)
3. ሳልሳይ ፍራንሰስካዊ ማሕበር ሰብ መብጸዓ
4. ማሕበር መዝምራንን ሰላም ወሠናይ መንእሰያት
5. ማሕበር ፍራንሰሳም ማእከሎት መንእሰያት

አብዚ ቤተክርስቲያንዚ ብውሽጢ ዝተሓዙ ሸመንተ ተመሃሮ ዘርኡምንኩስናውን አለው።

አስማት መምህራን ት/ክርስቶስን ዝነበርዎ ዓ/ም

እዚ ቤተክርስቲያንዚ ካብ ዝሕነጽ አስማት መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ ብንጽርኻ እንተ ዘይተረጎበን ዘይተጸሕፈን፡ ካህናት እንተ ባዕላቶም እንተ ብሕዝቦም ትምህርተ ክርስቶስ የምህሩ ከም ዝነበሩ ፍሉጥዩ። **ብዝገገ እቲ ባዕላትና ዘርከብናሉ ነገራት** ከንዛረብ እንተ ኳና፡ ሎሚ አብ ብሎት ሓሸላ ንዘለው ምእመናን ብሓንቲ ሰናይት ዘርኡ እትበሃል መምህር ንቆልዑ ትምህርተ ክርስቶስ ትምህርቲ ይውሃብ አሎ። አብ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ ከኣ ብእናቴ ወለተመድህን እክት ካብ 1990-2004 ንቆልዑ ትምህርተ ክርስቶስ ይውሃብ አሎ። እናቴ ለተመድህን እክት ካብ 1963 ዓ/ም/ፈ - ሚረን አብ ሰፋና ብዓቢይ ትግሃትን ቅንዕናን ከም መምህር ጥራሕ ዘይኮነስ የማናይ ኢድ ቆሞስ ኩይንን ዘገልግል ምስግንቲ መምህር እየን። ብፍላይ ከኣ አብ ምድሪ ሰኩና ካብ 1970 ዓም.ፈ. ምስ ሕዝቢ በስግዲራ ክወድቃን ክትገስኣን ዝጸንሓ፡ ሕጂ እንተገደዎን አብ ቤተክርስቲያን ቅ.አንጦንዮስ አብ መንጎ ሕዝብን ኩይንን ትምህርተ ክርስቶስ የምህሩ አለዎ። እናቴ ወለተመድህን እክት ከም መምህር ት/ክርስቶስ ኩይንን አብ ሰፋና 27 ዓ መት፡ አብ ቅ.አንጦንዮስ ከረን 14 ዓመት ብጠቐላላ 41 ዓ መት ዘገልግል እየን።

አስማት መምህራን ት/ክርስቶስ

1. እናቴ ወለተመድህን እክት 1990 - 2004
2. መ/ሀር ገርጊሹ ዓዋተ 1996 - 1998
3. መ/ሀር ሰናይት ዘርኡ 2002 - 2004
4. መ/ሀር ናዝፊት ተጠላይ 2001 - 2004

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም 2002 - ነሐስ 2003

ስም ኩሰሚ	ዓ.ዲ	ዝተመስረተትሉ ዓ/ም	ዝባረካዐ ኣቡን	ብዝሒ ብስድራ	ብዝሒ ብግሌ	ዝተጠምቁ	መ/ቊርባን ዝገበሩ
ቅ.አንጦንዮስ ቤተክርስቲያን ከረን		12 ሰኔ 1932	አቡን ርሳስቲኖ ካታናዮ	150	750	52	61
ድምር				150	750	52	61

ታሪኽ ቊምስና ቅ.እስጢፋኖስ ዓዘፋ

አብቲ ብ1919 ዓ/ም/ፈ አባ አን-ሊኮ ዳኖን ንአቡነ ዮሴፍ ካራራ ዝቐረበሎም ጸብጸብ መሰረት ገይሮም አባ መተድዮ ዝጸሓፍዎ ታሪኽ፡ ዓዘፋ ሓንቲ ካብተን ኣብያተ ጸሎት ቊምስና ቊንዕ ከም ዝነበረት የመልክት። ክሳብ 1952 ከኣ ካብ ደረጃ ቤት ጸሎት ከይተላዕለት ጸንሖት።

በዚ ዓመትዚ ግን፡ ብአቡነ ያዕቆብ ገብረኢየሱስ መዓርገ ቊምስና ተአውላ። ቅድሚ ምእዋጅ መዓርገ ቊምስና እዚ ኩስሚዚ ብስም ቤት ጸሎት ቅ.ሚካኤል ይፍለጥ ነበረ። ሙስ ምእዋጅ መዓርገ ቊምስና ግን ደብረ ቅዱስ እስጢፋኖስ ቊዳመ ሰማዕቲ ተባሂላ ተጠምቀት።

ቅዱስ እስጢፋኖስ ዓዘፋ

እዛ ዓዲ ቅድሚ መዓርገ ቀራምስና ምቅባላ ዝተፈላለዩ ካህናት ዘርእ ክህነት ከም ኣባ ክብርም ወርዕ ካብ ተረንኪ፡ ኣባ ዘርእጽዮን ኣውዓሎም ካብ ሽዕብ ሰለባ፡ ኣባ ወልደገርጊስ በያን ካብ ኣሊብመንተል እናመጹ ይገልግልዎ ነበሩ። ምስ እዞም ካህናት እዚኦምውን እናቴ ለተዮሲፍን እናቴ ለተማርያምን ዝበሃላ ፊልስቲ ንዓበይትን ነኣሽቲን ምእመናን ትምህርተ ክርስቶስ የምህራ ነበራ። ኣብ ቀራምስና ቅ. እስጢፋኖስ ድሕሪ 1953 ዓ/ም/ፈ. ንኣጼር ዝዘ ዘገልገሉ ካህናት ኣባ ገብረእግዚኣብሔር ኣምደ፡ ኣባ ዘርእስላሲ ኣድጉን ኣባ ዮሴፍ ባህልብን እዮም።

ኣብ 1968 ዓ/ም/ፈ. ተቀማጦ ዓዘፋ በቲ ሽዑ ዝተላዕለ ሕማቅ ፖሎቲካዊ ኩነታት ምንጭት ናብ ኣሊብመንተል ከኣትው ብመንግስቲ ስለ ዝተኣዘዙ፡ ንሸውዓተ ዓመታት ካብ ዓይም ክርሕቁ ተገዲዶም። ከሉ መንፈሳዊ ኣገልግሎቶም ከኣ ብኣባ ዮሴፍ ባህልብ ይፍጸሙም ነበረ። ኣብ 1976 ዓ

/ም/ፈ. ንዓይም ምስ ተመልሱ፡ ንኣደ ዓመት፡ ብካህናት ሰበካ ተገልጊሎም። ካብ 1977 ናብ ኣገልግሎት ቀራምስና ሰለባ ኣለፉ። ክሳብ 1994 ከኣ ከምቶም ካልኣት ዓድታት ሰለባ ብፈለስቲ ካፑቺኒ ሽዕብ ይግልገሉ ነበሩ።

ኣብ ቤት ጽሎት ቅዱስ ሚካኤል (ሎሚ ቅ.እስጢፋኖስ) ዓዘፋ ንመ-መርያ እዋን መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ኮይነን ዝኣተዎ ፈላሲት እናቴ ለተማርያም ብያኑ እየን። ብድሕሪኣን፡ ኣብ 1953 ዓ/ም/ፈ.፡ እናቴ ለተዮሲፍ ተከኣኣን። ሽዑ ዘመን ኣቡነ ያዕቆብ ገብረኢየሱስ መጺኦም ካብ ደረጃ ቤት ጽሎት ናብ ቀራምስባዕሪግዋ። ቤት ጽሎት ዓ ዘፋ፡ ካብ 1911 ክሳብ 1919 ዓ/ም/ፈ.፡ ካብ መእከል ዓዲ ውስን ኢላ ኣብ ኣደ ብርክ ዝበለ ቦታ እያ ነይራ። ድሓር ግን ካብኡ ጊዒዛ ኣበዚ ሕጂ ዝ ካህናት ዘለዎ ቦታ ከም ዝነበረት ይፍለጥ።

እስታቲስቲካዊ ኣበራታ መስከረም - ነሐስ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002 - ነሐስ 2003)

ኩሰሚ	ዓዲ	ዝተመሥረ ተትሉ ዓ/ም	ዝባረካዐ ኣቡን	ብዝሒ ብሥድራ	ብዝሒ ግለሰብ	ዝተመቐ	መ/ቀርባን ዝበሩ	ሚሮን ዝተቀበኡ	ዓል ኪዳን ዝኣሰሩ
ቅ.እስቲፋኖስ	ዓዘፋ	1952	ኣቡነ ያዕቆብ ገብረኢየሱስ	115	588	14	-	-	2 6
ጠ/ድምር				115	588	14	-	-	2 6

ኣብ ቀራምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቀ.	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ኣባ ገላግዚኣብሔር ኣምደ	1946 - 1948 ዓ/ም	ቤተክርስቲያን ተኣኢጹ መባእታ ቤት ሰራሖም
2	ኣባ ዘለላሲ ኣድጉ	1948 - 1952 ዓ/ም	
3	ኣባ ዮሴፍ ባህልብ	1952 - 1968 "	
4	ኣባ ብንያም ኪማ	1977 - 1980 ዓ/ም/ፈ.	
5	ኣባ ተሉም ብርሃነ	1978 - 1983 ዓ/ም/ፈ.	
6	ኣባ ክማርያም ቀሺ ተላይ	1980 - 1983 ዓ/ም/ፈ.	
7	ኣባ ኣብርሃ በኣሩ	1983 - 1985 ዓ/ም/ፈ.	
8	ኣባ ተ/ብርሃን ገመድህን	" "	
9	ኣባ ተ/ብርሃን ተ/ገርጊሽ	1985 - 1986 ዓ/ም/ፈ.	
10	ኣባ ወልደማርያም ዮውሃንስ	1985 - 1987/1993-1995	
11	ኣባ ዓ/ብርሃን ገ/ኣምላ	1986 - 1987 ዓ/ም/ፈ.	
12	ኣባ ሃ/ሚካኤል ሰለሙን	1987 - 1990 "	
13	ኣባ ተማርያም ሃማርያም	1989 - 1992 "	
14	ኣባ ባህታ መላ	1988 - 1996 "	ቤት ምስ ኩሉ ንብረቲ
15	ኣባ ተስፊት ተማርያም	1991 "	
16	ኣባ ሚካኤል ኣስፊሃ	1993 "	
17	ኣባ ሃይለሚካኤል ተለ	1993 - 1994 "	
18	ኣባ ሚካኤል ኣስፍሃ	1994 - 1997 "	
19	ኣባ ባህልብ እድሪስ	1995 - 1996 "	
20	ኣባ ተሉም ረዳእ	1997 - 1999 "	
21	ኣባ ሃብተጊዮርጊስ ዑቀባይ	1998 - 1999 "	
22	ኣባ ፍስሃ ወልደጊዮርጊስ	2000 "	
23	ኣባ መስቀል ኣቢብ	2000 - 2003 "	
24	ኣባ ብርሃን ሃብተ	2001 -	ቤት ቆመስ ተራ ሚሩ፡ ኣብ ቤተክርስቲያን መብራህቲ ሶላር
25	ኣባ እስቲፋኖስ ብርሃነ	2002 -	
26	ኣባ ኣስገዶም ጊላይ	2004 -	

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ቤት ቅዱስ እስጢፋኖስ ዓዘፋ ዝተመሥረተሉ 1958 ዓ/ም/ፈ.፤

ደትባረክ እግዚኣብሔር!

ተ.ቁ.	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝስድ ዓ/ም
1	እናቱ ለተማርያም ብደኑ	1944 ዓ/ምግ
2	እናቱ ለተዮሴፍ	
3	አባ ዘ/ሥላሴ ሓድጉ	1949 - 1952 ዓ
4	አባ ዮሴፍ ባህልበ	1952 - 1955
5	መምህር ጎረቶአም ወልደ	1958 - 1994

ካብ ሙ-መርያ ክሳብ 1926 ዓ/ም/ፌ. ብካህናት ሰበካዕ - እታ ብ1982 ዓ/ም/ፌ ዝተመረቀት ኣብ 1988 ዓነወት።
ትግልገል ነበረት። - እታ ብ1988 ዝፈረሰት እንደገና ኣብ 1994 መሊላ
- ብ1952 ዓ/ም/ፌ ብኣባ ዮሴፍ ባህልቢ ቤተ መቅደስ ገፊሓ ተጽገነት።
ተመርሓ። ድሕሪ ቁሩብ ጊዜ ናብ ባራር ተቀየረት። - እኣ ምሉእ ጽገና ዝተገብረላ ቤተክርስቲያን ደብረ
- ብ1965 ዓ/ም/ፌ እኣ ዓባይ ቤተክርስቲያን ቅ. ፍራንሰስኮስ ቅ.ፍራንሰስኮስ። ብወርኒ ታሕሳስ 1994 ምሉእ ብምሉእ
ክትሥራሕ - መረት። ተፈጻማ ተመረቀት።
- ብ1965 ዓ/ም/ፌ ዝ- መረት ቤተክርስቲያን ቅ.ፍራንሰስኮስ - ደብረ ቅ.ፍራንሰስኮስ ኣ- ርበብ ኣብ 2001 ዓ/ም/ፌ ብኣቡነ
ኣብ 1967 ዓ/ም/ፌ ብኣባ ሚካኤል ኣስፊሃን ኣባ ተስፋማርያም ብደህ መዓርግ ቊሞስና ተሞህበት።
ተወልደበርሃን ገ/መድሃንን ቁሩብ ምምሕያሽ ተገይሩላ
ቀጸለት።
- ብ1981 ዓ/ም/ፌ ብምትሕብባር ሕዝብን ኣባ ያዕቆብ
ዘርኡን ኣባ ኣርበድ ጴጥሮስን ተፈጸመት።
- ብ2 ጥሪ 1982 ዓ/ም ብኣቡነ ዘክርያስ ዮሃንስ ተመረቀት።

የጉልበት	ዓ.አ.	ዝተመሰረተ ል. ዓ/ም	ዝገረሰበ ዓ.አ.	ዝገረሰበ ዓ.አ.	ዝተመሰረተ	መ/ቀ.ር.ባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀበሉ	ቃል ኪዳን ዝሰሩ
ቅ.ፍ.ራ.ንግ ሰከ	አ- ርብብ	1981	አባ ያዕቆብ ዘርኢ	160	760	19	-	4 3
		1994	አባት ዘክርያስ	160	760	19		4 3

ተ.ቀ.ኤ.	ስም ካህን	ዘገጸገሌ ዓ/ም	ብዙመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ቆመሰትን ሓገዙቲን ቍምስና ፈርሒን	1926 - 2000	ቤተክርስቲያን (ቤተጳውሎስ)
2	አባ መስቀል አቢብ	2000 - 2003	ቤተ ቆመሰን መኣከብን
3	አባ ብርሃኑ ሃብተ	2001 -	ጸሓያዊ ጸዓት መብራህቲ ንቤተ ክርስቲያን ቤተ ቆመሰን

1. አቶ ባህልቢ ሙሳ (አባ መንበር)
2. አቶ መንግሥቱ መደበቶች (ምክትል)
3. ሐሰበ-ግሥት
4. መም. ጭንቅ ዓምር
5. ተቋሙ አባል አዳኝ
6. አገልግሎት ሰጪ

ቤት ትምህርቲ ኣ- ርበብ ኣብ ብ1959 ዓ/ም/ፌ ተመሥራቲ። ጠቅላላ ድምር ተማሃሮ ንጉሆን ምሽትን ኣስታት 120 ይበጽሑ ነበሩ። ለቡ፤ መሥራቲ ቤት ትምህርቲ ኣ- ርበብ ኣብ ዮሴፍ ባህልቢ ኢያም። መምህር፤ ዘርእማርያም ወርዕ ነበሩ።

ተ.ቁ.	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝናብሮ ዓ/ም
1	መምህር ዘርአማርያም ወርቃ	1950 ዕ/ም/ፌ
2	እናቴ ለተማርያም በኪት	1967 - 1977
3	እናቴ ለተመረሃን እክት	1977 - 1988
4	ማሕደር ዘርሑ	1994 - 1995
5	አሜኒ መድሐን	1997 - 1998
6	ብርሃነ አዳላ	1998 -

ታሪክ ቀረብና ደብረ ቅ.ጊዮርጊስ ደረቀኑ

ከም ቤተ መቅደስ ብ1925 ዓ/ም/ግ - ሚና።

ቅዱስ ጊዮርጊስ ደረቅ

ቀረብና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተቀሩ	ዝተመረቱ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ ኣገልግሎ
1	ቤተክርስቲያን	1930 ዓ/ም/ግ	
2	አጉዶ	1955 "	መንበሪ ካህን
3	ሓንቲ እስታንሳ	1961 "	ንጥረት ሚና
4	ክልተ እስታንሳ ምስ ሽቃቅ	1977 "	መንበሪ ካህን
5	አጉዶ	1977 "	ንመልሳሊት
6	ቤት ትምህርቲ አጉዶ	1957 "	መምህራ ቆልዑት
7	ዒላ	1971 "	ንማይ መስተዋ
8	ሰለሰቲ እስታንሳ ቤት	1978 "	
9	ቤተክርስቲያን	1989 "	
10	ዒላ ብድራል + ባስካን ሞቐርን	1990 "	ኣገልግሎት ማይ
11	ናይ ደወል	1991 "	
12	ባስካ	1991 "	መዕቁሪ ማይ
13	ቀጽሪ ቤተክርስቲያን	1990 "	
14	ዒላ ዲራል	1996	ንምስታይ ማይ
15	ሓይሊ መብራህቲ	1996	

እስታንቲካዊ ሓበሬታ መስከረም - ነሐሴ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002 - ነሐሴ 2003)

ኩሱሚ	ዓ.ዲ	ዝተመረቱ ትሉ ዓ/ም	ዝባረካዐ አቡን	ብዝሒ ብሥድራ	ብዝሒ ብግለሰብ	ዝተመምቁ	መ/ቀሩርባን ዝገበሩ	ሚናን ዝተቀብኡ	ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ
ቅ.ጊዮርጊስ ደረቀኑ		1930 ዓ/ም/ግ	አቡነ ኪዳን ማርያም ካሳ	203	1080	20	37	126	10 5
መ/ድምር				203	1080	20	37	126	10 5

አብ ቀረብና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
አባ ዮሴፍ ባህልቢ	የካቲት 1925 - 1927 ዓ/ም/ግ	ቤተ/ያን ሓኒጾም
ቀሺ ዋሰን ንግሩ	ሚያዝያ 1927 - 1938 ዓ/ም/ግ	
አባ ተ/ሚካኤል አድጎይ	ግንቦት 1939 - ታሕሳስ 1941	ትምህርተ ክርስቶስ አስተምሃሩ
አባ መስመር ሓገሽ	ታሕሳስ 1941 - 18/6/1955 ዓ/ግ	
አባ ከሰተ ተድላ	1/8/1955 - ግንቦት 1962 ዓ/ግ	አጉዶ፡እስታንሳን ቤት አጉዶ
አባ ዝ/ሔር ሓምደ	ግንቦት-1962 ዓ ሓምለ 1975 ዓ/ግ	ንዝተባእሱ ይዓርቁ ነበሩ፡ 2እስታንሳ ናይ ቆሞስ ፍርቂ ገይሮም ሓዲጎሞ፡ ማኢኦላ፡ ጽርግያ፡ አስሪሖም፡
አባ መብራህቲ ተ/ጊዮርጊስ	መጋቢት 1976-ታሕሳስ 1983	ገዛ ቆሞስ ተፈጸሙ፡ ቤት ተሰሪሖ አጉዶ፡ ቀጽሪ ገዛ ቆሞስ ተሰሪሖ
አባ እስቲፋኖስ ተ/ማርያም	ጥሪ 1983 - ሰኔ 1985	
አባ ሃብተሚካኤል ባህልቢ	16/4/1987	ህንጻ ቤተክርስቲያን፡ ዒላ ድራል ምስ ሞቐር አብ ዓዲ መዓደሊ፡ ናይ ደወል፡ ባስካ፡ ቀጽሪ ቤ/ያን፡ ዒላ ድራል ፓንፕ፡ ሓይሊ መብራህቲ ንዓመት ምቅርራብ ኢየሱስና።

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ቅጊዮርጊስ ደረቀ ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1955 ዓ/ም/ግ

ተቀሩ	ዓ/ም	ብዝሒ መማህሪ			ብዝሒ ተመሃሮ		
		ተባ	አን	ድም	ተባ	አን	ድም
1	1994 - 1995	4		4	97	99	196
2	1995 - 1996	4		4	97	87	184
3	1996 - 1997	5		5	97	101	198
4	1997 - 1998	5	1	6	112	121	233
5	1998 - 1999	3	4	7	122	144	266
6	1999 - 2000	4	4	8	138	155	293
7	2000 - 2001	3	5	8	158	154	312
8	2001 - 2002	5	4	9	162	151	313
9	2002 - 2003	5	4	9	165	148	313
10	2003 - 2004	4	4	8	163	143	306
	ጠ/ድምር				131	1303	261

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተቀሩ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	ገብረ/ሐር ሓምድ	1939 ዓ/ም/ግ
2	እ. ክብራ እቅብ/ሐር	1947-49 "
3	መሐሪ ባህዱር	1950 ክሳብ ሎሚ
4	ጳውሎስ ሃብተማርያም	1987 - 1990 ዓ/ም/ግ
5	ሚካኤል ዓንዱ	1990 -

ታሪክ ቀረጽ ቀረጽ ደብረ ቅ.ዮሴፍ በጉ

ደብረ ቅዱስ ዮሴፍ በጉ ብጊዜ አቡነ ዮሴፍ ዝተመስረተት ኢያሥ አብ 26 ግንቦት 1921 ዓ/ም/ግ (1929 ዓ/ም/ፌ) ከዓ አብ ደረጃ ቀረጽና በጸሐፊ እዞ ሎሚ ዘላ ቤተክርስቲያን ካልኣይቲ ምክር ኢየሱስ እታ ቀዳመይቲ አብ 1921 ዓ/ም/ግ ብኣባ ደገሙ ዝተሰርሐት ክትከውን እንክላ፡ እዞ ሎሚ ዘላ ከዓ ብኣባ ያዕቆብ ተስፋ አብ 1989 ዓ/ም/ፌ ዝተሃንጸት ኢያሥ

7	ኣባ ክብርአብ ሰዓድ	1991 - 1995 "
8	ኣባ ኢሳይያስ አብርሃ	1996 - 1999 "
9	ኣባ ፍሰሐ አንክረ	2004 -

ቀረጽና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

1. አብ 1952 ዓ/ም/ግ ቤት ትምህርቲ።
2. አብ 1988 ክሊኒክ (ሕክምና) ።
አብ 1952 ዓ/ም/ግ፡ ንመ-መሪያ ጊዜ፡ ብኣባ ምስግና ሰሎሞን አብ ጉበነ ቤት ትምህርቲ ተመስረተ። ድሕሪኡ፡ አብ 1952፡ አብ በጉ፡ እንክመትርን ገዓብን። እቲ ናይ እንክመትሪ ቤት ትምህርቲ ቅዱስ ዮሴፍ በጉ ብዝብል ስም ዝፍለጥ ኮይኑ ክሳብ ሕጂ ይቅጽል ኣሎ። ካብ ቀዳማይ ክሳብ ራብዓይ ክፍሊ ይሕዝ።

ኣስማት አብ ቀረጽና ዘገልገሉ ካህናትን ዝነበሩዎ እዋንን

ተቀሩ	ስም ካህን	ዝነበሩዎ ዓ/ም
1	ኣባ ገብረስላሴ ወ/ሚካኤል	1929 - 1933 ዓ/ም
2	ኣባ መስመር ሓጉስ	1933 - 1936 "
3	ኣባ ዮሴፍ ባህልቢ	1936 - 1939 "
4	ኣባ ወ/ትንሳኤ በየድ	1939 - 1941 "
5	ኣባ ምስግና ሰሎሞን	1941 - 1979 "
6	ኣባ ያዕቆብ ተስፋ	1982 - 1991 "

ደብረ ቅዱስ ዮሴፍ በጉ

ዝብ ቆመስ

እቲ ናይ ገዓብ ቤት ትምህርቲ ብድላይ ዓዲ አብ 1994 ዓ/ም/ፌ ናብ መንግስቲ ተመሓለፉ። እታ ናይ እንክመትሪ ከኣ ቅድም ክሳብ 5^ይ ሕጂ ግን ክሳብ 4^ይ

ኮይኖ፡ ሓመ-ሸተ መማህሪን ኣለውዎ። አብ ትሕቲ ምምሕዳር ቤተ ክርስቲያን ከኣ ትካየድ ኣላ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ዩኒቨርሲቲ ቤት

ዩኒቨርሲቲ አሸዳራ

ሕዝብና አገልግሎት

ክሊኒክ አብ 1988 ዓ/ም/ፊ. ተመስረታ። አብቲ ጊዜ'ቲ ዝነበሩ ቆሞስ አባ ያዕቆብ ተስፋ ኢዮም። ካብ 1988 ክሳብ 1990 አብቲ ክሊኒክ ዝሰርሑ ሰባት፤ ነርስ አመተዝጊ ራኪ፣ ተሓባበርታ አጸደ አድማሱን ሚካኤል ዑቁቢትን እዮም።

አብ 1990 - 1993 ነርስ ገብሩ ወ/ትንሳኤ፣ ተሓባበርቲ፣ ሚካኤል ዑቁቢትን ስላስ ምሕረተኛታን።
አብ 1993 - 1996 ዓ/ም/ፊ. ነርስ ሲ/ር ምኒያ ጸጋይ፣ ተሓባበርቲ፣ ሂወት ፍቃዱን ሚካኤል ዑቁቢትን።
አብ 1996 - 1997 አርባዕተ ሰራሕተባታት ነሮም።
አብ 1997 - 2004 ዓ/ም/ፊ. አርባዕተ ሰራሕተባታት ሕክምና፣ ሓደ ከአ ዋርድያ።

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም-ነሐስ 1995 ዓ/ም/ግ (መስከረም 2002 - ነሐስ 2003)

ኩሱሚ	ዓፄ	ዝተመስረተ ትሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ አቡን	ብዝሒ ብሥድራ	ብዝሒ ብግለሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቀርባን ዝበሩ	ሚሮን ዝተቐበሉ	ቃል ኪዳን ዝአሰሩ
ቅ.ዮሴፍ	በጉ	1929	አቡነ ሙሉክሮስ	380		56	54	-	-
ዩኒቨርሲቲ									
መ/ዓለም	ፍርድጊ	1984-1985	-	45	204	2			
መ/ዓለም	አሸዳራ	1984-1985		20	127	2			
ጠ/ድምር				445					

አብ ቀዳሞትና ድሮ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበረዎ ዓ/ም

ተቀዱ	ስም ካህን	ዘገልገሉ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕላ
1	አባ ገብረስላሴ ወ/ሚካኤል	1929 - 1933	-
2	አባ መስመር ሓገሥስ	1933 - 1936	-
3	አባ ዮሴፍ ባህልቢ	1936 - 1939	-
4	አባ ወ/ትንሳኤ በደድ	1939 - 1941	
	ብዘይ ቆመስ ካብ ዮካቲት	1941	
5	አባ ምስግና ሰሎሞን	1941 - 1979	ኖይሳ ሎሚ ተሰርሓ ዘላ ቤተክርስቲያን 75% እኣማን ዘሰበሩን 1.5 ሚትሮ ፊንደስዮኒካ ዝሰረቱ ነበሩ። ድሕረ-ዜ እውን እንደገና ን9 ዓመት ብዘይ ቆሞስ ኣብዘን ብዘይ ቆሞስ ዝነበሩሉን ዓመታት፣ አባ ተስፋ-ዝጊ ዑቁቢት ኢዮም ዝመላለሰዎም ዝነበሩ
6	አባ ያዕቆብ ተስፋ	1982 - 1991	ንትሸዓት ዓመትን ስለስተ ወርሕን አገልገሉ። እዛ ሎሚ ዘላ ቢያንን ቤት ትም ክሊኒክን ዝሃነዱ ከአ አባ ያዕቆብ ነበሩ። ከምኡ-ውን ቤት ጸሎታት አብ ፍርድጊ አሸዳራን መስረቲ፣ ብስም መድኃኔ ዓለም ድማ ይፍለጥ። ትምህርቲ ክርስቶስ ንመንእሰያት ካብ ኩሉ ዓድታት ምሽት ኣኪቦም የምህሩ ነሮም።
7	አባ ክብርአብ ሰዓድ	1996 - 1999	ሓንቲ ገዛ አጉዶ ዝነበረት መንደቅ ወሲ፣ መረባዕ አስራሓም፣ አብዚ እዋንዚ ድማ ኣፈሰ (ወቆቆቕቆቕ) ኮይኑ ኣሎ። ከምኡ-ውን መንደቅ አባ ክብርአብ - ሚርዎ ዝነበረ ወድእዎ ማለት አብ ፊት ቤት ትምህርቲ ዘሎዩ

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ቤት ቅ.ዮሴፍ በጉ አብ 1953 ዓ/ም/ግ ተመሥሪታ።

ዓ/ም	ብዝሒ መማህራን			ብዝሒ ተመሃሮ		
	ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1987	4		4	39	35	74
1988	4		4	-	-	-
1989	4		4	-	-	-
1990	4		4	-	-	-
1991	4		4	79	73	152
1992	3	1	4	97	67	164
1993	4	-	4	53	50	103
1994	4		4	51	49	100
1995	4	-	4	56	51	107
1996	3	2	5	58	54	112
1997	2	1	3	71	61	132
1998	3	1	4	81	73	154

1999	2	3	5	92	72	164
2000	2	3	5	94	69	163
2001	2	3	5	82	77	159
2002	2	3	5	70	63	133
2003	2	3	5	59	57	116
2004	2	3	5	64	61	125

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ትምህርቲ በጉ

ታሪክ ቍምስና ደብረ ቅ.ሚካኤል ከረን

ሕዝቢ እዚ ናይ ሎሚ ዞባ ዓንሰባ ካብ ራብዓይ ዘመነ ምሕረት ኣትሒዙ ከም ብዓል ኣባ ሊባኖስ መጣዕን ኣባ ሓኒን ብዝኣመሰሉ ፈለሰቲ ስለ ዝተሰብኸን በብግዜኡ ፈሊሶም ዝመጹ ክርስቲያን ስለ ዝተጸንበሩዎን፡ ካብ ጥንቲ ክርስቲያን እዩ ነይሩ ክበሃል ይከኣል። እንተ ከፍ ብሰንኪ ካብ መናብር ጳጳሳትን ትምህርትን ብምርሓቕን ምክንያት ገዳማት ማህሚንን ካህናት ስለ ዝተሳእኑን እቲ ከባቢ ብወራራትን ሁከትን ስለ ዝተናወጸን እቲ ክርስትና ብሓቂ ተዳጋሚ ነበረ።

ኣባ ዮሐንስ እስተላን ዮሴፍ ሳፕቶን ኣብ 26 ነሓሴ 1851 ዓ/ም/ፊ ኣብ ከረን ላዕላይ ምስ በጽሑ፡ ሓደ ብኣንዶ ዝተሰርሐ ቤተክርስቲያን ቤተ ማርያም ኣብ ዳዕሮ ተጸጊዑ ከም ዝጸንሖምን ይግለጽ። እቶም በጻሕቲ ድማ ኣብኡ ሕጻናት ከም ዘጠመቁ ይፍለጥ (Sapeto, 18 P, 133)።

ኣብቲ እዋንቲ ሕዝብ ክርስቲያን ከረን ልምዳዊ ስርዓተ ኣምልኮ ዘኮሮሉ ቤተ ክርስቲያን'ኳ እንተ ነበሮም፡ ሰኣን ቀደስትን ዓይልቲ ምስጢራትን ካህናት ኣብ ዓቢይ ጸገም ወዲቆም ነበሩ። ኣብ 1854 ኣባ ዮሐንስ ካብ ባጽዕ ተመሊሶም ንተዘሚቶም ከሰላ ዝተወሰዱ 340 ዝገኙ ኣንስትን ሕጻናትን ኣምለሱ። ቀጺሎም ኣጉዶ ቤተ ክርስቲያን ሰርሑ'ሞ ንኣሸቲን ዓባይትን ኣጠመቑ። እዛ ቤተክርስቲያን እዚ ኣብ 1854 ክሳብ 1858 ኣገልገለት (Omal oey 1982 P. 176)። ታቦቲ ግን ማርያም ድዩ ነይሩ ቅ.ሚካኤል ብርግጽ ኣይፍለጥን። ቤተ ክርስቲያን ከረን ኣብ ትሕቲ ኩስሚ

ቅዱስ ሚካኤል፡ ንመ-መርያ ጊዜ፡ ኣብ 1858፡ ብመረባዕ ተሰርሖት (Omahoey 1982 P. 180)። እዚ ኣብ 1869 ኣገልገላ ብኣውሎ ንፋስ ምስ ወደቀት (Omahoney, 1987 Omahoney, P, 102)፡ እዛ ሕጂ ዘላ ቤተ ክርስቲያን ተሰራሓ ኣብ 1875 ተጸንበለት (ሕሹቕቃ. ሣሣ, 164, 182)። ቀቅድሚ ምጽንባላ ግን ኣብ 22 ሕዳር 1875 ብሓያል ምንቅጥቃጥ ምድሪ ጽንዓታ ተመስከረላ (ሕሹቕቃ ሣ, 191)።

ይኩን'ምበር፡ ድሕሪኡ፡ ብሳዕቢን ውዕሊ ዓድዋ (ምምላስ በጉስ ንኢትዮጵያ) ጸጥታ ስለ ዝተዘርገ፡ ቤተክርስቲያን ቅ.ሚካኤል ኣብ 12 ጥቅምቲ 1884 ብሰረቅቲ ተዘረፈ (Omahoney, 1992 P 19)።

ብተወሳ፡ እታ ቤተክርስቲያን እዚ ህሉው ቅርጽ ክትሕዝ፡ ኣብ 1895-96 ብማሕበር ካፑቺኒ ጉልላትን እንዳ ድወልን ተማልኣ (Methodio, 1953, P, 463)። ውግእ ብዘሰዓቦ ምክንያት እቲ ሕንጻ ስለ ዝተገድኣ በብግዜኡ ከቢድ ምትዕርራያት ተገይሩሉ - ንኣብነት ድሕሪ ካልኣይ ውግእ ዓለም 1941 ኣውራ ድማ ኣብ 1977 ብፈላሚ ኩናት ምሕራር ከረን። ቍምስና ቅዱስ ሚካኤል ከረን፡ እተን ኣብ ከባቢኣ ዝርከባ ዓ ድታት ነፍሰን ክሳብ ዝጸላውን የገልግል ነበረ። ኣብ ኣገልግሎት እተን ኣብ ምድሪ ብሊን ዝርከባ ዓድታት፡ እቶም ቆሞሳት ኣብ ዘርኣ ክህነት ብዝርከቡ ካህናት ይሕገዙ ነበሩ።

ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ከረን

ብመሰረት ኣብ 1919 ዝቀረበ ጸብጻብ፡ ኣብ ትሕቲ ከባቢኣን፡ ግላስን ከባቢኣን፡ ሰኩናን ከባቢኣን፡ ባምቢን ቍምስና ከረን፡ ከተማ ከረን፡ ጁፋን ከባቢኣን፡ በጉን ከባቢኣን፡ ሕመራይን ከባቢኣን ይጠቓለላ ነበራ (Metedio 1953)

ይትባረክ እግዚአብሔር!

P.264)። አብ 1930፡ እዞን ዝተጠቐሳ ከባቢታት፡ ስርዓት ግዕዝ ብደረጃ መንበር ምስ ተተባብሮ እቲ ቆሞስ ከረን ሊቀ ካህናት ተሰየመ። ንሱ ዘገልግለን ቍምስናታት ድማ ከተማ ከረን፡ ዓድ ሓሸል፡ ገብሲ፡ ባምቢ፡ ፋፍዳን ጁፋን ኮና። አብ ጁፋን ባምቢን ግን ካህናት ዘርእ ክህነትውን ክሕግዙ ተመደቡ። ቍምስና ቅ.ሚካኤል፡ ከም መንበር ሊቀ ካህናትን ቦታ ወርሓዊ ረኪቦ ካህናት ሰበካ ከረንን መጠን፡ ካህን ንዘይብልን ቁመስናታት መተካእታ ብምቅራብውን ኣገልገለት። ንማሕበራዊ ኣገልግሎት ብዝምልከት፡ ደናግል ደቂ ፍቅሪ ካብ 1878 እንዳ ዘታማትን ሕክምናን፡ ኣሕዋት ላሳል ድማ ካብ 1949 ቤት ትምህርቲ ከፊቶም ነበሩ። እዛ ብኣሕዋት ላሳል እትመሓደር ቤት ትምህርቲ ካብ 1956 - ሚራ ትምህርተ ክርስቶስ ከም ዝመሃረት መዛግብቲ ታሪኽ ይሕብሩ።

ካብ 1970 ንኡ ው ግን፡ እታ አብ 1931-32 ንስርዓት ላቲን ከገልግል ዝተሰርሐት ቤተ ክርስትያን ቅዱስ ኣንጦንዮስን እታ አብ 1967 ዝተሰርሐት ቤት ጸሎት ቅ.ዮሴፍ ላሳለን፡ ከምኡውን፡ እታ አብ 1974 ኣቢሉ ዝተሰርሐት ቤት ጸሎት ቅድስት ስላሴ ገዛ ባንዳ ንሕዝቢ ተደራቢ ኣገልግሎት ከወፍያ - መራ። አብ '60ታት ውግእ ምስ በዝሓ፡ ሕዝቢ ምእንቲ ሕይወቱ ከድሕን ካብ በጉ፡ - ንገሬን፡ ሽናራን፡ ሻርክን ናብ ከረን ተሰደ። እዞን ዝተጠቐሳ ድማ ምስ ቍምስና ቅዱስ ሚካኤል ሓበረን ነቶም ግፋዓት መንፈሳዊ ኣገልግሎት ክህባ ንረብዝን ሎሚ፡

ብዘይካ እተን መንፈሳዊ ኣገልግሎት ዝህባ ቤተ ክርስትያን ርእሰ ኣድባራት ደብረ ቅዱስ ሚካኤልን ኣብያተ ጸሎት ቅ. ዮሴፍን ቅ. ኣንጦንዮስን ቅድስቲ ስላሴ ገዛባንዳን፡ ካልኣት ካቶሊካውያን ተቐዋማት፡ ከም፤ ንንግደትን ጸሎትን ዚገውተር ማርያም ደዓሪት፤ መዕብያን መእለይን ዘታማት ቅድስቲ ኣዕስን እንዳ ፎካን፤ ቤት ትምህርቲ ቅ.ዮሴፍ ደ.ላሳለ፤ መውዓል ሕጻናትን ቤት ትምህርቲ ሰፊት ቅዱ ክዳንን ቅ.ሃና፤ ብማሕበር ደናግል ደቂ ፍቅሪ ዝእለ መውዓ ለ ሕጻናት፡ ቤት ትምህርቲ ሰፊትን ቅዱ ፳፻ንን ገዛባንዳ፡ ከምኡውን፡ በዘን ደናግል ዚካየዱ ሚኒ ሆስፒታል ዋሊኩን፤ ብማሕበር ተራዳእያን ዝእለ ቤት ማሕተም ...ወዘተ ይርከባ። አብ ርእሰዚ፡ ብዘይካ እቲ ንኩሉ መንፈሳው ማሕበራውን ኣገልግሎት ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ዚመርሕን ዘካይድን መንበረ ጽጽሱን (ኢጳርቅና)፡ ንኡስ ዘርእ ክህነት ሰበካ፡ ገዳማት ላሳለን ሲታውያንን ይርከብ።

አብ ቍምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ኣስማትን ዝንበሩዎ ዓም.ን

ብመሰረት አብ መዝገብ ጥምቀት ዝተረበበ ሓበሬታ፡ ካብ 1876 ክሳብ 1986 ዓ/ም አብ ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ቆሞላትን ተሓጋገዙቲ ቆሞስን ኮይኖም ናይ ዘገልገሉ ካህናት ቍጽርን ዓመተ ምሕረትን እዚ ዝስዕበ እዩ፤

ተቋ	ስም	ብዝሓ ቆሞስት	ዝነበርዎ ዓ/ም	ዘመቀዎም
1	አባ ተ/ማርያም አባ ሚካኤል አባ ገ/ማርያም	3	1876 - 1890	25
2	አባ ተ/ማርያም አባ ቀሺ ዋሰ አባ ማንሉዶ	3	1891 - 1893	15
3	አባ ፍንጮስ አባ ቢንችንሶ አባ ገ/ቅዱስ	3	1894 - 1895	20
4	አባ ተ/ማርያም አባ ዘርእጋብር አባ ብርሃኑ	3	1896 - 1900	20
5	አባ ዮሐንስ አባ ተ/ማርያም አባ ብርሃኑ	3	1901 - 1902	12
6	አባ ተ/ማርያም አባ ገ/ቅዱስ አባ ቪንችንስዮ	3	1902 - 1903	10
7	አባ ተ/ማርያም አባ ዘፈሪኖ አባ ተ/ማርያም አባ ዘርእጋብር	2	1903 - 1904	10
8	አባ ዘፈሪኖ አባ ተ/ማርያም አባ ዘርእጋብር	3	1904 - 1905	17
9	አባ እንድርያስ አባ ዘመንፈስ አባ ክ/ማርያም	3	1905 - 1906	20
10	አባ ዮሐንስ አባ ተ/ማርያም አባ ብርሃኑ	3	1906 - 1907	22
11	አባ ዮሐንስ አባ ዘመንፈስ አባ ዘራጽዮን	3	1907 - 1909	15
12	አባ ዮሐንስ	3	1909 - 1914	20

	አባ ዘመንፈስ አባ ገ/ሥላሴ			
13	አባ ዮሐንስ አባ ፍ/ጽዮን አባ ጴጥሮስ	3	1914 - 1924	15
14	አባ ዘወልደማርያም አባ ጴጥሮስ ኃይሉ አባ ክብሮም ወርዕ	3	1924 - 1937	15
15	አባ ሚካኤል ግደ አባ ካሕሳይ ኣድሓኖም አባ ወ/ገርግሽ ቢያን	3	1937 - 1939	25
16	አባ ካሕሳይ ኣድሓኖም አባ ወ/ገርግሽ አባ ገ/ሐር ሐምደ	3	1940 - 1951	25
17	አባ ወ/ዮሐንስ ሃ/ማርያም አባ ሚካኤል ግደ አባ ተ/ጊዮርጊስ ትጃር	3	1951 - 1961	13
18	አብ ክብሮም ወርዕ አባ ገ/ቅዱስ መስቀል አባ ወ/ትንሳኤ በዩድ	3	1960-61-1979	7
19	አባ ኣስፍሃ ቆመስ አባ ሃብታይ ሓ/ቆመስ	6	1979 - 1985	10
20	አባ ተስፋይ ቆመስ አባ ያዕቆብ ቆመስ አባ በይን ሓ/ቆመስ አባ ኢሳያስ ኣብርሃ ሓ/ቆመስ			
21	አባ ሃብተልዑል አባ ክብረአብ አባ ዕቑሳጽዮን አባ ዕቑሳማርያም አባ ኅሩይ			

አባ ክብሮም ጸጋይ

ታሪኸዐቍምስና ደብረ ኪዳነ ምሕረት ፈለዳርብ

ቍምስና ፈለዳርብ፡ አብ ኢጳርቅና ከረን፡ ብወጥን ሰሚናዊ ምብራቅ ከተማ ከረን፡ አብ ስግር ናብ ዓንሰባ ይርከብ። ብጂኦግራፊያዊ ቅርቦትን ብዘሉ ልማዳዊ ኣከያይዳን ኣብያተ ጸሎት ፍሶናቶ፡ መሻሸባሕ፡ ዓይማን ሳንቃን አብ ትሕቲ ቍምስና ፈለዳርብ ይመሓደራ። ቍጽሪ ምእመናን እዞን ሓሙሽተ ዓድታት 1318 ይበጽሕ።

ደብረ ኪዳነ ምሕረት ፈለዳርብ ናብ ቍምስና ካብ እትዓርግ ሰለስተ ዓመት ጥራይ እያ ገይራ። ክርስትና እዚ ከባቢ ግን ነዊሕ ዝዕድሚኡን ኣገዳሲ ታሪኸዐ ዘለዎን እዩ። ሎሚ አብ ኢጳርቅና ከረን ዝክር ኢየሁዳ 150 ዓመት

ህልውና ካቶሊካዊ ክርስትና ከነብዕል ከሎና እምበኣር፡ እዚ ደንፊቡን ዓምቢቡን ዝርከብ ቍምስና ፈለዳርብ ኣካሉ ምክሩ እናኣመናና ኢና።

ሕዝቢ ፈለዳርብን ከባቢኡን፡ ከም ካልኣት ህዝቢ በጎስ፡ ካቶሊካዊ ክርስትና ቅድሚ ምቕባሉ፡ ምስ ባህሉ ዝተወሃሃደ ጥንታዊ ክርስትና ከምዝነበሮ ታሪኸዐ ዝምስክሮ ሓቂ ኢዩ። ኣቡነ ካሚሎ ካራራ ኣብ 1917 ዝጸሓፍዎ መልእክዕ፡ እዚ ብጥንቲ ክርስትያን ዝነበረ ሕዝቢ በጎስ ናቲ ካህናትን ፈለሰትን ኣብያተ ክርስትያንን ከም ዝነበሮን ኣብ መጋርሕ፡ ጽላላን ካልእ ቦታታትን ጥንታዊ ትርፍራፍ ኣብያተ ክርስትያን ከምዝረኣን ይሕብሩ። ሽሕፃ ክርስትናኡም ኣብ

ጊዜ ምምጸእ ሚስጥናውያን ብስኢነት ካህናት ተዳኪሙ እንተ ጸንቶ፡ ብቅድሙ ምስ ባህሎም ተወሃሂዱ ከም ዝነበረ ዘመልከቲ ክርስትያናዊ ኣስማትን ልማዳትን ኣለዉ። ሓደ ካብዚ ድማ “ፊልዳ ኣርብ” ዝብል ስም ዓጺ ኢዩ።

ብቋንቋ ብሊን “ፊልዳ” ማለት ፊልሲ፡ “ኣርብ” ድማ መቃብር ማለት ኢዩ። ቀደም ኣብዚ ቦታዚ ዝነበር ዝነበረ ፊልሲ ሞይቲ ኣብዚ ስለ ዝተቐበረ፡ እዚ ዓጺ ብኣኡ ይጽዋዕ ኣሎ። ኣብ ጥቃ ሳንታውን “ዓላቕሽ” (ዓላ ቀሺ) ዝበሃል ናብ ኣሎ። እዚ ኣስማት እዚ ክልቲኡ ኣብዚ ከባቢ ፊልስቲካህናት ይነበሩ ከም ዝነበሩ ይሕበር። ሕዝቢ ሰኩና ኣብዚ ሎሚ ዘለዎ ዓድታት ቅድሚ ምስፍሕፋሒ ኣብ ገበያለቡ፡ ማለት ምስራቃዊ ፊልዳርብ፡ ይነብር ነይሩ ይበሃል። ናይ ሽቡ መቃብርውን ክሳብ ሕጂ ኣብቲ ቦታ ኣሎ። እቶም ኣብቲ ግዜ እቲ ዝነበሩ ፊልስቲ ንሶት እቲ ሕዝቢ ከይኮኑ ኣይተርፉን።

ገለ ካብቲ ቐደም ብካህናት ዝፍጸም ዝነበረ “ምስጢራትን” ልማዳትን ጸሎታትን ክሳብ ሕጂ ብሽማግሌታት ይዘውተር ኣሎ። ንኣብነት፤ ስርዓተ ቃልኪዳንን ሕጸን፡ ከምኡውን፡ ሰብ ምስ ዝመውት ኣብ ሻብዓይ መዕልቲ (ለገቲ)፡ ኣብ ኣርብዓ መዓልቲን (ሱክ)፡ ኣብ ዓመቲ (ታና) ተኣኪቦም ይጽልዩሉ ነይሮም። ኣብ ስርዓት ቀብሪ፡ ሬሳ ካብ ገዛ ምስ ኣውጽእዎ ኣብ ኣፋፊት ገዝኡ ሰለሱት ግዜ የልዕልዎን የንብርዎን። እዚ ምስ ክርስቶስ ምማትን ምትንሳእን ዘመልከት ኢዩ። እዚ ኩሉ ካብ ጥንታዊ ክርስትና ዝተወርሰ ኢዩ።

ሚስጥናውያን ዳግም ኪሰብኩ ምስ - መሩ እምበኣር፡ ንሕዝቢ በጎስን ከባቢኡን ክርስትና ጋሻ ሃይማኖት ኣይከሰኖምን። እኒ ድኣ ኣብ ገሊኡ ዓድታት፡ ናብ ዓይም ታቦት ከእትዉ ናብቶም ሚስጥናውያን ዝተጓየዩ ኣለዉ። ሽሕ እኒ ኣብ ገሊኡ ዓድታት ናብ ሃይማኖት ምስልምና ዝኣለፉ እንተ ነበሩ፡ እቶም ኣስላምውን ከይተረፉ ክርስትያናዊ ልማዳት ከም ዘይገድፍዎን ንማርያም ከም ዘከፀርዎን ኣብ ሚካኤል በዓል ካርቦናራ ኣብ 1902 ዝጸሓፍዎ መልእክፁም ይሕብሩ። ሕዝቢ በጎስ ብኣፊሻ፡ ሕዝቢ ፊልዳርብን ከባቢኡን ድማ ብፍላይ፡ ኣብ ከምዚ ከካታት እንክሎ ኢዩ እምበኣር ኣብ ዮሴፍ ሳፕቶን ኣብ ዮሃንስ ስተላን ዝበሃሉ ሚስጥናውያን ላሃሪስት ብ1851 ንምድሪ በጎስን ከባቢኡን ድሕሪ ዳህሲሶም ኣብ ከረን እናተቀመጡ ስብከተ ወንጌል ዝ-መሩ።

ምእታው ካቶሊካዊ ክርስትና ኣብ ፊልዳርብን ከባቢኡን

ኣብ ጊዜ ካህናት ላሃሪስት፡ ካብ 1851 ክሳብ 1894፡ ኣብ ፊልዳርብን ከባቢኡን ስብከተ ወንጌል ከም ዝተካየደ ዝሕብር ጽሑፍ ኣይረከበናን። ኣብ መዝገበ ጥምቀት ቅዱስ ሚካኤል ከረን ተመዝጊቡ ከም ዘሎ ግን ኣብ ፊልዳርብን ፍሶሩኩን ሙ-መርያ ዝተጠመቁ ኣብ 1909 ኢዩ። ብካፊእ ሸነክ፡ ዝበዝሕ ካብ ህዝቢ ሙሻን ፊልዳርብን ናብ ምስልምና ሓሊፉ ስለ ዝነበረ፡ እቶም ሚስጥናውያን ታቦት ቅዱስ ጊዮርጊስ ምስ ኣቕረቡሎም ስለ ዘይተቀበልዎ ናብ ፊልዳርብ ሓሊፉ። ድሕሪኡ፡ ሓጎስ እ-መል ዝበሃል በዓል ፊልዳርብ ናብዘም ሚስጥናውያን እናኸፀ “ናብ ዓይደውን ታቦት ኣእትዉሉይ ኢሉ ይልምኖም ነይሩ” ዝብል ኣፈታሪክዐ ኣሎ። ታቦት ቅዱስ ጊዮርጊስ ናብ ፊልዳርብ ቅድሚ 1919 ኣትዩ ዝነበረ ኣይመስልን። ምክንያቱ በዚ ዓመትዚ ፊልዳርብ፡ ከም ኩሉ ካልእ ዓድታት ሰኩና፡ ኣብ ትሕቲ ቊምስና ቅዱስ ሚካኤል ከረን ኢዩ ነይሩ።

ኣቡነ ካሚሎ ካራራ ብ25/4/1919 ኣብ ዝጸሓፍዎ መልእክፁም ፊልዳርብ፡ ፍሶሩኩ፡ ሙሻ (በርደግ)፡ ሙሻሸባሕ፡ ሙሻዕይግን፡ ሳንታን ካልእ ዓድታት ሰኩናን ኣብ ትሕቲ ቊምስና ቅዱስ ሚካኤል ከረን ይመሓደር ከም ክነበረ ይሕብሩ። መዝገበ ጥምቀት ቅዱስ ሚካኤል ከም ዝሕብርውን፡ ካብኡ ናብዚ ከባቢ ፊልዳርብ እናተንቀሳቀሱ ዘጠመቑ ብዙሓት ካህናት ኣለዉ። ብመሰረትዚ መዝገብ ጥምቀት፡ ኣብ 1909፡ ኣብ ፊልዳርብን ፍሶሩኩን ንሙ-መርያ ግዜ ዘጠመቁ ካህን ኣብ ዮሴፍ እዮም። ኣብ 1910 ኣብ ተክለማርያም ኣብ ሙሻ፤ ኣብ 1911 ድማ ኣብ ገብረቅዱስ ኣብ ሳንታ ኣጠሚቆም። ድሕሪኦምውን ኣብቲ ከባቢ ዘጠመቑ ብዙሓት ካህናት ሰባካዕ ኣለዉ። ስለዚ፡

ካቶሊካዊ እምነት እዚ ከባቢ ኣብ ጊዜ ካፑቺኒ ኢዩ ኣትዩ ክበሃል ዝከኣል።

ምስ ምምጸእ ኣብ ኣን-ሊኮ በዓል ናነ ስብከተ ወንጌል ሓጺሽ መልክዕ ከም ዝሓዘ ርዳኣ ኢዩ። ኣብ ኣን-ሊኮ መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ ብምስልማንን ነቶም ኣብ ዘርኣክህነት ከረን ኣብ ስነመዕሪዩ ዝነበሩ ኣብ ሓዋርያዊ ስራሕ ብምውፋርን ዕዉት ግብረ ተልእኮ ከም ዘካየዱ ታሪክዐ ሕይወቶም ዝጸሓፉ ኩሎም ዘዘንትዉዎ ኢዩ። ኣብታ ብ1915 ባዕሎም ዝጸሓፍዎ መልእክፁ፡ ሓደ መምህር ትምህርተ ክርስቶስ ካብ ሓሸላ ናብ ሙሻ ከም ዝላኣኩን ብስብከቲ ድማ ሕዝቢ ሙሻ ናብ ክርስትና ከም ዝተመልሱን ይሕብሩ። በዚ ድማ፡ ሕዝቢ ፊልዳርብ፡ ፍሶሩኩን ሳንታን ኣብዚ ጊዜያትዚ ኣቢሉ ካቶሊካዊ ክርስትና ናብ ክርስትና ከም ዝተመልሰ ይግመት።

ፊልዳርብን ከባቢኡን ኣብ ጊዜ ካህናት ሰባካዕ (1926-63)

እታ ብ1922 ናብ ደረጃ ቊምስና ዝተሰጋገረት ፊልዳርብ፡ ኣብ 1926 ናታ ቊምሚ ቆመስ ተዋህባ። ካልኣት ዓድታት ሰኩና ድማ ካብ ፊልዳርብ ከም ዝመሓደራ ተገብረ። እዚ ለውጢዚ ኣብ ሓዋርያዊ ስራሕ ዓቢ ምዕባሌ ነበረ። ምክንያቱ፡ እዚ ከባቢ ኣብ ትሕቲ ቊምስና ቅዱስ ሚካኤል እንክሎ ራሕቂ ስለ ዝነበረን ሰኣን ካህናት ዘዕርፉሉ ኣባይትን ንኹሉ ሓዋርያዊ ንጥፊታት ኣሸጋሪ ኢዩ ነይሩ። ቆመስ ኣብ ፊልዳርብ ክቕመጥ ካብ ዝጅምር ግን እቲ ዝነበረ ጽገማት ክቃለል - ሚሩ። ቆመሳት ካብ ፊልዳርብ ክዋፈሩ ካብ ዝ-መሩሉ እዋናት ግን ንኣያሎ ምእመናን ኣጠሚቆም፡ ቃል ኪዳን ኣእሲሮም፡ ንስድራ ቤታት ኣብ ዓዓይም እናበጽሑ ቃል እግዚኣብሔር ኣስሚሖም፡ ምስጢራት ብምዕዓል ክርስትናኦም መሰረት ከም ዝህልዎ ዝይሮም። ናይቶም ሰለሱት ቊምሳት ቆመሳት ሓዋርያዊ ስራሕ እምበኣር ኣብዚ ዘተኩረ ነበረ።

ድሕሪኦም፡ ካፑቺኒ ዳግም ክሳብ ዝኣትዉ፡ ኣርባዕተ ቆመሳት ካብ ፊልዳርብ እናተንቀሳቀሱ ነዚ ከባቢ ኣገልጊሎም። ኣብዚ ግዜዚ ኣገልግሎት ኣብያተ ጸሎትን ሚሕብራትን ተ-ሚሩ ነይሩ። ንኣብነት፤ ኣብ ግዜ ኣብ ዮሴፍ ባህልቢ ኣብ ፍሶርኩን ሙሻን ኮከንን ኣብያተ ጸሎት ተሰርሖ፤ ብ24/11/1953 ማሕበር ኪዳን ምሕረት ፍሶሩኩ፤ ብ16/6/1956 ከኣ ማሕበር ቅዱስ ጊዮርጊስ ሙሻ ተመሰራቲ።

ካብ 1926 ክሳብ 1963 ካብ ፊልዳርብን ከባቢኡን እናተንቀሳቀሱ ዘገልገሉ ካህናት ሰባካዕ እዮም፤

1. ኣብ ሃብተሚካኤል ገበይ በዓል ሓልሓል 1926 - 30
2. ኣብ ወልደሚካኤል ቢያን በዓል ሓሸላ 1930 - 37
3. ኣብ መንግስተኣብ ሓጎስ በዓል ሸናራ 1937 - 42
4. ኣብ ገብረመስቀል መወስ በዓል ፊልዳርብ 1942 - 48
5. ኣብ ገብረትንሳኤ ኣድሓና በዓል ኣሸራ 1948 - 50
6. ኣብ ዮሴፍ ባህልቢ በዓል ባምቢ 1950 - 60
7. ኣብ ገብረቅዱስ መስቀል በዓል ቊምስ 1960 - 63

ፊልዳርብን ከባቢኡን ኣብ ግዜ ካፑቺኒ (1963 - 1988)

ኣብ 1963 ቊምስና ፊልዳርብን ንማሕበር ካፑቺኒ ተዋህቦ። ነቲ ብሓደ ቆመስ ዝጓሰ ዝነበረ ሕዝቢ ፊልዳርብን ከባቢኡን ድማ ሰለሱት ካህናት ተመሲሖም ከገልግልዎ - መሩ። እቶም ንሙ-መርያ ዝኣተዉ ደቂ ማሕበር ካፑቺኒ፤ ኣብ ታርቺዝዮ ፒየሪኒ፡ ከም ሓለቃን ቆመስን፤ ኣብ ሚካኤል ኣስፊሃ፡ ምክቅል፤ ኣብ ደብረጽዮን ኪዳነ፡ ተሓጋጋዚ እዮም። እዞም ሰለሱት ካህናት ኣብ ፊልዳርብ ካብ ዝምደቡ ንኒው፡ እቲ ካብ ፊልዳርብ ርሑቅ ዝነበረ ዓድታት ዝያዳ ኣቃልቦ ክግበረሉ - ሚሩ። ፍሶርኩ፡ ፊልዳርብን ሙሻ ሸባሕን፡ በብኣብረ፡ ኣብ ሰንበትን በዓላትን ቅዱስ ክሪክዐ ክኣለን። ካብ 1963 ክሳብ 1965 ኣብ ዘሎ ጊዜ፡ ኣብ ሳንታን ሙሻ ዓይማን ኣብያተ ጸሎት ተሰርሖ።

ማሕበር ካፑቺኒ ፊልዳርብ ኣብ ዝኣተውሉ እዋን ሕዝቢ ፊልዳርብ ኣብ ኮከንን ከባቢኡ ዘሎ ቊምስታትን ይቕመጥ ስለ

ዝነበረ ንሓዋርያዊ ስራሕ ኣጸጋሚ ኢዩ ነይሩ። እቶም ሽዑ ቆመስ ዝነበሩ ኣባ ታርቺዝዮ ብኣግኡ ስለ ዝተረድእዎ ግን ምስ ሽማግሌ ዓጲ ጉሰንስ ገበሩዎ፤ እቲ ሕዝቢ ብወርሒ መጋቢት 1964 ኣብ ፈለዳርብ ተመረኒ። ቤት ጽሑትን ቤት ትምህርትንውን ተሰርሓሉ። ኣብ 1968፡ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ርሑቅ ቊሽታት ንዝነበሩ ሕዝቢ ክጥርፋ ስለ ዝኣዘዘ፡ ተቐማጦ ፍሶሩኩ ምስ ፈለዳርብ፡ ሳንቃ ምስ በስክዲራ፡ ሙሻ ሸባሕን ዓይግን ጫብላይን ድማ ኣብ በርደግ ተኣከበ። ኣባ ተወልደብርሃን ገብረመድህን ድማ ሕዝቢ ኣተሓባቢሮም ቤት ጽሑት ኣሰርሑ። ነቐሳታት ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ ካብ ሓሙሽተ ናብ ክልተ ወረደ። ማለት ኣብ ፈለዳርብን በርደግን ጥራሕ ይቅደስ ነይሩ።

ኣብ 1976፡ ኣባ ሚካኤል ኣስፊሃ ምስ ካልኣዮም ኣባ ጋይታኖ ፋጊ ቆመስ ኮይኖም ንካልኣይ ግዜ መጹ። ካብ 1979 ክሳብ 1981 ኣብ ዘሎ እዋን ከኣ ንሕዝቢ ብምትሕብባር፡ ኣብ ፍሶሩኩ ቤተክርስቲያን፡ ኣብ ጫብላይ ቤተ ጽሑት ኣሰርሑ። ኣብ 1982፡ ቆመስ ኣባ ያዕቆብ ዘርኡን ካልኣዮም ኣባ ኣርበድ ጼጥሮስን ኣብ ዝነበሩሉ እዋን፡ ቤተክርስቲያን ፍሶሩኩ ተመሓይሻ ተባረኸ።

ካብ ወርሒ ነሐሴ ክሳብ መስከረም 1985፡ ኣብ ከባቢ ፈለዳርብ ሕማም ተላገብ (ኮሊራ) ኣትዩ ሕዝቢ ኣብ ዓቢ ሻቅሎት ወዲቁ ነበረ። ኣባ ክፍለማርያም ተስፋ-ጊዮርጊስ፡ ኣብ ፈለዳርብ ግዚያዊ መዕቁቢ ሕሙማት ከፊቶም ክሳብ እቲ ሓደጋ ተላጋቢ ሕማም ዝሓልፍ ነቲ ሕዝቢ ረድእዎን ተከናኸንዎን።

ወተሃደራት ኢትዮጵያ ኣብ ከባቢ ፈለዳርብ ግፍዕታት ከም ዝፈጸሙ ተዘክሮ ሓጺር ጊዜ ኢዩ። ቀደም፡ ኣብ 1970፡ ካብዩ ዓጲ ሃዲሙ ኣብ ምስግድ በስክዲራ ንዝተዓቕብ ሕዝቢ ረሺኖም። ድሕሪኡውን በብግዚኡ ሕይወት ሰላማውያን ሰባት የሕልፉ ነይሮም።

ዓመታት ስደትን ናጽነትን (1988-2004)

ኣብ 11/5/1988፡ ሕ.ግ.ሓ.ኤ ከተማ ከረን ንምሓዝ ኣብ ከበባ ከም ዘእተወታ ዝዘከር ኢዩ። ሽዑ ብወገን ሮራ መንሳዕ ዝ-መረ መጥቃዕቲ ናብ ከባቢ ፈለዳርብ ቀጺሉ። ሕዝቢ ፈለዳርብን ከባቢኡን ገሊኡ ንደቡብ ገጽ ብምምራሕ ኣብ ስግር ሩባ ዓንሰባ ዘሎ ዓድታት ኣትዩ። እቲ ዝበዝሕ ግን ምስ ጥራቱ ብወተሃደራት ኢትዮጵያ ተከፀኪቡ ንሰሚን ገጹ ተወስደ። ኣብኡ ድማ ብሻምብቆ ብረት እናተሓለወ ብዘይ ማይን ብዘይ መግብን ንሰለስተ መዓልቲ ጸንሐ።

ደብረ ኪዳነ ምሕረት ፍለዳርብ

ኣብ 1995 ኣባ ሚካኤል ኣስፊሃን ኣባ ባህልቢ እድሪስን ኣብ ፈርሒን እንከለው ስራሕ ተ-መረ። ኣብ 1998 ቤተክርስቲያንን ገዳምን ሓደ መኣከቢ ኣዳራሽን ተሰርሐ። ኣብ 23/7/98 ማሕበር ካብ ፈርሒን ናብ ፈለዳርብ ቀየሩ። ካብዚ ዕለትዚ - ሚራ ድማ ፈለዳርብ ማእከል ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ እዚ ከባቢ ኮይኖ ትርክብ ኣላ። እታ ሓዳስ ቤተክርስቲያን፡ ኣብ 13/12/1999፡ ብፅዕ ኣቡነ ተስፋ-ማርያም ብደህ ባሪኾ። ኣብ 25/12/2000 ድማ ናብ ቊሽታት ኣስጋረሮም።

ድሕሪ ናጽነት ካብ ዝተራእዩ ምዕባለታት ሓደ ምጥርናፍ ሕዝቢ ክልተ ሙሻ ኢዩ። ተቐማጦ ሙሻ ዓይግን

እግዚኣብሔር ድኣ ከልኪልዎ እምበር እቲ ኣብኡ ዝነበረ - ነራል ብታንክታት ክረግጽዎ ኢዩ መዲቡ ነይሩ። ታንክታት ካብ ከረን ኣምጺኡ የሓልዎም ነይሩ።

ሕዝቢ ኣብ ከምዚ ዝበለ ጸበባ እንከሎ፡ እቶም ምስቲ ደቡብ ገጹ ዝሃደመ ሕዝቢ ኣብ ቊሽታት ዝነበሩ ኣባ ክፍለማርያም ተስፋ-ጊዮርጊስ፡ ምስ ካልኣት ሰባት ብከረን ኣቢሎም ናብ ጸባብ ብምካፎ፡ ነቲ ኣብኡ ዝነበረ - ነራል ረከፀዎም እቲ ሕዝቢ ሰላማዊ ከም ዝነገን ፍርቁ ኣብ ሓሊብመንተልን ከረንን ከምዘሎን ስለ ዘእመንዎ፡ ነቲ ሕዝቢ ክከፀድ ገደፎ። ብሩባ ዓንሰባ ኣቢሉ ድማ ናብ ወሰንሰረኩ፡ ቊሽታት፡ ሓሊብመንተል፡ ደረቁ ኣተወ።

ሕዝቢ ፈለዳርብን ከባቢኡን እምበኣር፡ ብሰሪ እቲ ኣብ ወርሒ ግንቦት ዝተካየደ ኩናት ተፈናቂሉ ኣብዚ ዝተመቐሰ ዓድታት ክክብር ግድን ኮነ።

ኣብዚ ጽንኩር ኩነታት ኣብ ፈርሒን ዝነበሩ ካህናት ኣባ ክፍለማርያምን ተስፋ-ጊዮርጊስን ኣባ ወልደማርያም ዮሐንስን እዮም። ንሳቶም ካብ ሕዝቦም ከይተፈልዩ ኣብ ዝከፁ ምስኡ እናተጓዕዙ ኣሰነይዎን ኣገልገልዎን። ንግዚኡ ኣብ ቊሽታት ከይኖም ድሓር ድማ ካብ ቅዱስ ኣንጦንዮስ ከረን ይከታተልዎ ነይሮም።

ሕዝቢ ፈለዳርብን ከባቢኡን፡ ካብ ጽባሕ ነጸነት፡ ካብቲ ዝቐመጡ ዝነበረ ዓድታት ክምለስ - ሚራ። ካብ ወርሒ መስከረም 1991፡ እቶም ንብዙሕ ዓመታት ዘገልገልዎም ኣባ ተወልደብርሃን ገብረመድህን ከም ቆመስ ኮይኖም ኣብ ፈርሒን ተመደቡ። ኣብቲ ወላ ሓደ ምልክት ዝወጡ ዘይነበሮ ዓድታት በይኖም እናተንቀሳቀሱ ድማ ንክልተ ዓመት ሰርሑ። መሰረታዊ ቅርጽታት ቤተክርስቲያን ከም ዝትከልዎን ገበሩ። ኣብ 1995 ቤተክርስቲያንን ፍሶሩኩ ዳግም ተሃንጸ።

ፈለዳርብ ኣብ ማእከል ምድሪ ሰኩና ስለ እትርከብ ንሓዋርያዊ ስራሕ እዚ ከባቢ ምቕእቲ እያ። ኣባ ታርቺዝዮ ቆመስን ሓለቃን ኣብ ዝነበሩሉ እዋን ነዚ ብግቡእ ስለ ዝተረድእዎ ኣብ ፈለዳርብ ኮይኖም ብዙኅ መደባት ከካይዱ - ሚሮም ነበሩ። እንተኮነ ቦቲ ዝነበረ ዘይርጉእ ኩነታት እቲ መደባት ክቅጽል ኣይከኣለን። ድሕሪ ናጽነት ግን ኣቃልቦ ተገደሩሉ። ማሕበር ምድሪ ሰኩና ፈለዳርብ ንሓዋርያዊ ስራሕን ማሕበራዊ ኣገልግሎትን ኣገዳሲ ምዃቡ ስለ ዝተረድኦ ኣብኡ መንበሪ ኣባይትን ቤተክርስቲያንን ክሰርሕ ወሰነ።

ሸባሕን ድሕሪ ናጽነት ኣብ በርደግ ክጥነፉኳ እንተ ኣተቱ፡ ክሳዕ መስከረም 2003 ምሉእ ብምሉእ ከይሰለምዎ ጸኒሑ። ካብ ወርሒ ጥሪ 2004 - ሚሮም ግን ዝበዝሑ ናብዚ ሓዲሽ ሰፈር ኣትዮም ይርከቡ። እቶም ዝተረፉውን ኣብ ምእታው ይርከቡ። ሕጂ ሕዝቢ ክልቲኡ ዓድታት ብሓባር ቤተክርስቲያ ክሰርሑ ይጽዕሩ ኣለው። ኣብዚ ሓዲሽ ሰፈር ንቤተክርስቲያን ዝከውን ገፊሕ ቦታ ተዋሂብዎም ኣሎ። እቲ ብሓባር ዝሰበርዎ እምኒ ብፅዕ ኣቡነ ተስፋ-ማርያም ብተዘገበርዎ ምትሕብባር ኣብኡ ክረገፍ ክኣሉ።

ምእመናን ሳንቃውን ምዕሩግን ግፍሕ ዝበለን ቤት ጽሑት ንምስራሕ ጸዕርታት የካይዱ ኣለው። ካብ ነዊሕ ግዜ

- ሚሮም በብዓመቱ ዝግመም ስራሕ ዝምስገንን ኪተባባስ ዝግብእን ኢዩ።

መወክስ

- ብሩራዊ ኢየሱስ "25 ዓመት ማ.ን.አ. ካቲት ኣብ ሰቡና"
- Metodio da Nembro, OFM Cap. La missione dei Minori Cappuccini in Eritrea (1894-1952) Romae 1953, Institutum Historicum OFM Cap. Via Boncompagni, 71.
- ዜና መዋዕል መካነ ገውነት ፈለጻርብ

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ (ትምህርተ ክርስቶስ)

ሕዝብ ክርስትያን ንእምነቱ ኣዕሚቑ ክርድኦን ኣብ ዕለታዊ ሕይወቱ ክትርጉሞን መምህራን ከም ዘድልዩዎ ርዳኦ ኢዩ። ሽሕዚ ኣቡናት፡ ካህናት፡ ደናግል እቶም ቀንዲ መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ እንተተኮሩ፡ እቲ ግራት ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ ኣዝዩ ገፊሕ ስለ ዝኾነ ብእመነቶም ብሰላትን ዝሰልጠኑን ምእመናንውን ከም መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ ከገልግሉ ጸኒሖምን ኣለዉን።

ኣባ ኣን-ሊኮ በዓል ኖን ሓለቃ ዘርኦ ክህነት ከረን ምስ ኮኑ ብዘይመምህራን ትምህርተ ክርስቶስ ስብከተ ወንጌል ከም ዘይዕወት ተረዲኦም ብዙሓት መምህራን ኣሰልጠኑ። ነዚ ዕማም ዝድግፍ ማሕበር እናቴታት መስራቲ። ንተመሃርቲ ዘርኦክህነት ኣብ ኣገልግሎት ትምህርተ ክርስቶስ ከም ዝዋፈሩ ገበሩ። እዚ ናቶም ሚላ ውጽኢታዊ ኮይኑ ስለ ዝተረከበ ክሳብ ሎሚ ይሰርሓሉ ኣሎ።

ኣብ ፈለጻርብን ከባቢኡን ናይ ዘገልገሉ መምህራን ትምህርቲ ክርስቶስ ኣስማትን ዝክበርዎ ዓመትን ቀጺልና ክንዝርዝር ኢና። ኣብዚ ከነስተብህለሉ ዝግበእ ግን፡ ብዘይካ እቶም ብወግዲ ዝፍለጡ መምህራን ትምህርተ ክርስቶስ፡ ኣብ ግዜ ዕርፍቶም (ክረምቲ) ካብ ዘርኦክህነት ኢጳርቅና ከረንን ዘርኦምዝኩስና ማሕበር ካቲቲንን እናመጽ ኣቃሊልካ ዘይረኣ ኣገልግሎት ይገብሩ ኢዮም። ከምኡውን ደናግል ካቲቲን ፈለጻርብ ካብ ዝኣትዎ ኣብ ልዕሊ እቲ ዝገብረኦ ዘለዎ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ኣብ ትምህርተ ክርስቶስውን ይተሓባበሩ ኢዮን።

ስም መምህር ት/ቲ ክርስቶስ	ኣገልግሎት ዘወፍየሉ ዓዲ	ዓመተ ኣገልግሎት
እ. ለተብርሃን ተማርያም	ከነን፡ ሙሻ ዓይግ	
እ. ለተመድህን እክት	ፍሶሩኩ፡ ፈለጻርብ	
እ. ለተዝጊ መታይ	ሙሻ፡ ሳንቃ፡ ሙሻ ዓይግ	
መም. ምበርሃነ ስሌማን	ሙሻ	
ወ/ሮ ለተንስኢ ተማርያም(ወስበንስረኩ)	ከነን	
ተስፋ ንጉሠ	ፈለጻርብ	1992-1994
ደበሳይ ገርዳ	ፈለጻርብ	1994
ወ/ት ተረዛ ዮሐንስ	ፍሶሩኩ	1998-2000
ወ/ት ንጽሕቲ ዕማርያም	ፍሶሩኩ	2002-2003
እ. ሮማ ሃብተ (ደናግል ካቲቲ)	ፈለጻርብ	2002-2003

ኣብ ቊምስና ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝክበርዎ ዓ/ም

ተ.ቀ.	ስም ካህን	ዘገልገሎ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
	ኩሎም ቆመሳት ፈርሒን	1926 - 1999	ቤት ጸሎት፡ ቤት ትምህርቲ
1	ኣባ ተክለማርያም ረዳኦ	1998-1999	ቤ/ያንን፡ ገዳምን መኣከብን ተሰርሖ
2	ኣባ ሃብተጊዮርጊስ ዑቁባይ	" "	" "
3	ኣባ ፍሰሃ ወልደጊዮርጊስ	2000	
4	ኣባ መስቀል ኣቢብ	2000-2003	ናይ ፀሓይ መብራህቲ ተጽጊኑ
5	ኣባ ብርሃነ ሃብተ	2001	ኣብ ቤተክርስቲያን ኢለትሪክ ተገይሩ
6	ኣባ እስጢፋኖስ ብርሃነ	2002	
7	ኣባ ኣስገደም ገላይ	2004	

እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ መስከረም - ነሐስ 1995 ግዕዝ (መስከረም 2002 - ነሐስ 2003)

ኩስሚ	ዓዲ	ዝተመሰረተ ትሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣቡን	ብዝሒ ብስድራ	ብዝሒ ብግለሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቊርባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀበሉ	ቃል ኪዳን ዝአሰሩ	ተባ	ኣን
ኪ/ምሕረት	ፈለጻርብ	1999	ኣቡነ ተማርያም	73	382	16	24	80			1
ቤት ጸሎት											
ኪ/ምሕረት	ፍሶሩኩ	1982		70	329	5		54	1		3
	ሙሻ	-	-	90	465	11	-	65	1		
ማርያም ጽዮን	ሳንቃ	1963	-	27	142	4	-	17	1		4
ጠ/ድምር				260	1319	36	24	207	3		8

ቊምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቀ.	ዝተሰርሖ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ ኣገልግሎት
1	ናይ ቊምስና ኣደራሽ	1998	ናይ ቊምስና መኣከቢ፡ መምህራ ት/ቲ ክርስቶስ፡ ጐስንስ ኣንጻር ሕማም ኢይድስ፡ ትያትርን ኣኪባን ወዘተ...
2	ናይ ኤሌክትሪክ ንብረት (ኤሌክትሪካዊ መብራህቲ)	2001	ቤተ ክርስቲያንን ቤት ቊምስናን ኣደራሽን፡ ብኤሌክትሪካዊ ሓይል ዝተፈላለዩ ኣገልግሎት ይህብ፡ ጽሕፈት ሙዚቃ፡ መጉልሒ ወዘተ. . .
3	ገዛ መምህራ ንቁልዑ	1998	መደቀሲ፡ ቤት መጽናዕቲ ወዘተ. . .

ማእከልጥዕና

ታሪኸዐቊምስና ቅዱስ ሚካኤል ድጊ

ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ብጥንቲ ኣጉዶ እዩ ነይሩ። ድሕሪ እዚ ብተገዳስነት ኣባ ዮሴፍ ባህልብን ብድሌት

ሓድ ሓደ ሰብ ድጊ ኣጉዶ ጸቢቡና ኢሎም፡ ከግፍሕዎ ሓሰቡ እሞ ኩላቶም ሃገርን ድጊን

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ብሓንሳብ አኪባ ገደሮም ምስ አባ ዮሴፓ ባህልቢ ተማኪሮም ዓባይ ቤተ ክርስቲያን ገበርዋ። ብጥራትን ብጉልበትን ተጊሆም ሰርሕዋ። በቲ ጊዜ እቲ ምስ አባ ዮሴፍ ዘገልግሉ ዝነበሩ መራሕቲ ዓበይቲ ሽማግሌ፡ ባሻይ ተስፋ አልበዶም፡ አቶ ህብትየስ ጋብር፡ አቶ ረዳእ ክፍለየሱስ፡ አቶ ጋይም አምሓራይ፡ ንሕዝቢ እናኣተባብዑ፡ አእማን ምስባርን ሓጺ ምጉራትን፡ አንስቲ አብ ሎቆታን ሰፍኢን ገደረን ተጊሆን ብጉልበትን ብድሌትን ይሰርሓ ነበራ። ብፍላይ ድማ አቶ ዑቅባልደት አስገዶም ዝተባህሉ ካብዚኣም ዝጠቀሰናዮም ሰባት ብጉልበት ብዙሕ አእማን እንተሸከሙ፡ ጸጸር (ጳጳስ) ድማ አብ ክሻ እንሃቡ ብዙሕ አገልጊሎም ይበሃል። ንኩሉ ቢዜ ምስክርን ብጽቡቅ ምእንቲ ኪዝክርን ኢሎም አብ መካበቢያ ቤተ ክርስቲያን ቀበርዎም፡ ንኩሉ ጊዜ ከአ ብጽቡቅ ንዝክሮም አሎና። ምስ ተፈጸመት ድማ ብአቡነ ኪዳነማርያም ተባረኸቡ። አባ ገብረማርያም (መስመር) ሓጎስ ዝበሃሉ ካህን ሓሸላን ድጊን ብሓንሳብ ይጓስይዎ ነበሩ። እናቲ ወለተኢየሱስ ዝበሃላ በዓልቲ አሸራ ድማ ትምህርቲ ክርስቶስ ንክምህራ ንድጊ አምጽእዋ። ብዙሓት ቁልዑት መሃራ፡ ብስሕራኢን እናቲ ሓሰት ዝተባህላ መጻ፡ ንሰለስተ ዓመት ብጽቡቅ አገልገላን መሃራን።

ታሪክ ቤት ጸሎት መድኃኔ ዓለም ሃገር በክላኩ

ንቀብርን ካልእ ዘድሊ ነገራትን ራሕቂ ቦታን ዘይምቹእነትን ሰለዝበዝሐ ካብ ላዕልን ታሕትን ንምድሓን፡ አብ ሃገር በክላኩ ቤት ጸሎትን ቦታ መቃብርን መ-መርያ ብአባ ወልደጊዮርጊስ ተባረከ። ከምብሓዲስ ብልዝብን አብ ማእከላይ ቦታን ሓንቲ ንእሽቶ አጉዶ ብምስራሕ አባ ተስፋዝጊ ዑቅቢት ባረክዋ። ካብ ከረን እናተመላለሱ ንድጊን ንሃገር ቅዳሹን ንሃገር በክላኩን የገልግልዎን ነበሩ።

ቤት ጸሎት ቅዱስ ጴጥሮስ ሸሻሮማ፤

ተቀማጣ ሃገር በክላኩን ካልኣትን ናብዚ ዝተጠቐስ ቦታ ንምቹእነት መካብሮ ምስ ወረዱ። ብ2004 እዛ ንእሽቶ ቤት ጸሎት ተሃንጸት፡ አቡነ ኪዳነ የዕብዮ ከአ ብ25-8-2004 ባረክዋ።

ቊምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተቀ	ዝተመርሖ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ አገል
1	ቤተክርስቲያን	1930 ዓ/ም	
2	አጓይ	1947	መንበሪ ካህን
3	ክልተ እስታንሳ	1956	ንቤት ትምህር
4	መካበቢያ	1978	ንቤተ ክርስት
5	ሽቃቅን ባስካን	1979	
6	3 ክፍሊ ቤት ትምህር	1985	መምሃሪ ቆል
7	ዒላ	1985	ንማይ መስተ
8	ዲጋ	2003	

ቤት ጸሎት ቅዱስ ጴጥሮስ ሸሻሮማ፤

ቤት ትምህርቲ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ቤ/ት ቅ.ሚካኤል ድጊ

ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1965 ዓ/ም/ግ

ተቶ.	ዓ/ም	ብዙሲ መምህራን			ብዙሲ ተመሃሮ		
		ተባ	አገ	ድምር	ተባ	አገ	ድምር
1	1965/66	1	1	27	12	39	
2	1966/67	1	1	25	18	43	
3	1967/68	1	1	19	21	40	
4	1968/69	1	1	21	18	39	
5	1969/70	1	1	26	30	56	
6	1970/71	1	1	20	34	54	
7	1971/72	1	1	18	22	40	
8	1972/73	1	1	21	23	44	
9	1973/74	1	1	31	36	67	
10	1983/84	1	1	36	35	70	
11	1984/85	1	1	41	43	84	
12	1985/86	1	1	41	50	91	
13	1987/88	1	1	36	37	73	
14	1989/90	1	1	32	27	59	
15	1990/91	1	1	31	25	56	
16	1992/93	1	1	27	34	61	
17	1993/94	1	1	21	20	44	

18	1994/95		2	2	32	31	63
19	1995/96		2	2	32	23	55
20	1996/97		2	2	32	25	58
21	1997/98		2	2	33	27	50
22	1998/99	1	1	2	35	25	60
23	1999/00	1	2	3	40	29	69
24	2000/01	1	2	3	50	32	82
25	2001/02	1	2	3	46	36	82
26	2002/03	3		3	41	37	78
27	2003/04	1	2	3	44	33	77

ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ተቋም	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝነበሮ ዓ/ም
1	እናቲ ወለተኢሱስ	19330 ዓ/ም/ግ
2	እናቲ ሐሰት	1934
3	ወልደአብ ሳልሕ	1984-2005

ታሪኸዐቀምስና ደብረ ልደታ መርያም ግላስ

ብሕጽር ዝበለ መጽናዕቲ ታሪኸዐቀምስና ደብረ ልደታ መርያም ግላስ ከምዚ ዝሰዕበ ኢዩ። ቀምስና ግላስ ብሲሚን ኣሸራ ንክረን ብምዕራባዊ ደቡብ ትሪከብ ኣብ ግላስ መስረቲ ዓፄ ዝተሃሉ 3ተ ደቂ ዓይላይ ኢዮም። ኣስማቶም ሸካይ፣ ሸከር፣ ናሻሕ ይበሃሉ። እዞም ኣቦታት እዚኦም ዝተወልዱሉ ቦታ መሬት ደቂ ገብሩ እሮራ ኢዩ። ኣብዚ ቦታ እዚ ክልተ ደቂ ገብሩ ሰሌሙንን ኣስገዶምን ኣሕዋት ተባእሱ ሸዑ ሰለሱት ደቂ ዓይላይ ካብ ህወ-ከት እንዳንኣም ደሮቁ ዕብዮም ንግላስ ወሪዶም ፈለምቲ (- መርቲ) ዓፄ ኮይኖም ተረክቡ። ስለዚ እዚኦም ኩሎም ኣብ ቀምስና ግላስ ዝቅመጡ ወይ ገብሩ ሓሙሽተ ሰብኣይ ጥራሕ ኣብ ክርስትናኦም ተረፉ። ስለዚ ኣብቲ ኣዋን ኣቲ ኣብ ብያን ኣብ ቀምደስና ግላስ ኣብ ምስፍሕፋሕ ክርስትና ኣቢይ ግደ ዝተበርከቱ እዮም። ንኣብነት ካብቶም ንሶም ብዙሕ ዘበርከትዎ ኣብ ከባቢ ግላስ ንዝቅመጥ ዝነበረ ሸክዐ ካብኦ ከምዝነቅል ገበርዎ። ከምዚ ኮይኖ ኢዮ ቀምስና ደብረ ልደታ ማርያም ግላስ ክትቀወም ዝኸልለት ኣብዚ ዘሎናዮ እዋን ግላስ ካብተን ዓበይቲ ኣብ ሰባና ዝርከባ ቀምስናታት ኢያ ኣብርእሲኡ ብዝሒ ኣመንቲ ክርስትናን ብፍላይ ከኣ ክቶሊክ ጥራሕ ዝርከቡላ ቀምስና ኢያ።

ታሪኸዐቢት ጸሎት/ታት

ስድራ ቤታት ድሕሪ ደቂ ዓይላይ ከምዝመጹ ዓይላይ ናሻሕ የዘንቱ። ሸዑ ንእሽቶይ ቤተ ክርስትያን ኣስራሓም ናብ ኣቡናትን ገዳማትን ጥሪዮም ልደታ ማርያም ካብ ሮም ከምእትመጽእ ገበሩ። ብፍላይ ሸካይ ዓይላይ ምስሉ ማርያም ክትመጽእ ለይትን መዓልትን ዝጸዓሪ ይብሃል። ኣብቲ እዋን እቲ እንዳ ሞስቶፋ ዝበሃሉ እስላም ሃይማኖት እስልምና ከስፋሕፍሑ ኣብ መሬት ደቂ ገብሩ ሰፊሮም። ክርስትያን ንዝገብሩ ሰባት ኣብ ምስልምና ኣብ ምስልምና ኣእትዮምዎም። ሸዑ ንደቅ መሬት ገብሩ ኣመስሊዎም ንበረኸዐ ገጽም ንበዓል ግላስ ለኪሞም ከስፋሕፍሑ - መሩ ካብቶም ደቂ መረት ታሪኸዐቢት ጸሎት/ታት ኣብ ቀምስና ግላስ ከምዚ ዝሰዕበ ኢዩ። ብመርያ ኣብዚ እዋን እዚ ኣብ ቀምስና ግላስ ዝርከባ ቤት ጸሎት/ታት ክልተ ኢያን ቤት ጸሎት ኪዳን ምስረት እንጭናቅን ማርያም ጽዮን ፋርኣለባን ኢያን። እዞን ክልቲኦን ብኣባ ክፍልማርያም ፋደጋ ኢያን ተመስሪተን ኣባ ክፍልማርያም ፋደጋ ኣብ እንጭናቅ ብመርያ ጊዜ ኣብ ሩባ ዳስ ኣስራሓም ቀዳሶምሎም ድሕሪኡ ኣብ ደንበ ኣልመዶም መብራህቲ ኣብ ሳልሳይ ጊዜ ቦታ ናይ ቤት ጸሎት ፈሊና ኣብኡ ባዕልና ኣጉዶ ሰራሕና ኣብኡ ቀዳሶምልና ይብሉ ዓበይቲ ዓፄ ዲሕሪኡ ደቂ ገዳም ተማሃሮ ሰለዝነበሩ ኣባ ክፍልማርያም ክረቲ ከምህሩ ስለዝመደበም ተጊሆም ስለዝምሃሩና ብጣዕሚ ከሲብናሎም ናይ ሸዑ እዋን ተማሃሮ ገዳምዝነብሩ ሕድሩ ክፍሎም ኣሚን ገብረሰ ጸጋይ ሸካን ግርማይ ተኪኡ ኅይትኦም ደበሳይ ዘርኣይ መዲንን እዮም። ወዲኢት ናይ ጳዕሮም ከኣ ኣዝዩ ዘደንቅ ኮይኑ ከምዝተረከበ ካብ ሸዑ ዝተማሃሩ ኣገልገልቲ ቤት ጸሎት ኮይኖም ዝርከቡ ብዓል መብራህቲ መዲን ሃይለኣብ ተምንዎ የዘንትዉ ድሕሪኡ ድማ ሓመድናካ ፍካክ መምህር ናይ ተምህርተ ክርስቶስ ኮይኑ ቆልዑ ኣብ ሩባ የምህር ነይሩ ይብሉ። ዲሕሪ ኣባ ክፍልማርያም ፋደጋ ኣባ ንጉሠ ፍሰሃ

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

ቀጺሎም።

ሓጋዝ

መ-መርያ ማሕበር መንገድ ላይ ብሽም ኢየሱስ ስቅል አቅጥሮ ድሕሪኩ ወን ቤት መቅደስና አጉዳ ዝነበረ አስታንሳ አስራሐምሳ ኪዳን ምሕረት አብ አጉዳ ዝነበረት አብ እስታንሳ ኣቲያ ዲሕሪ አባ ንጉሠ ፍሰሃ ተከፀኒሎም አባ ዑቅባማርያምን አባ ዳዊትን ስዲሶም አገልግሎቶም ሂሶም ከይዶም አብዚ እዋን እዚ ትሕቲ አገልግሎተይ ኢያ።

ንቤተ ጸሎት ማርያም ጽዮን ፋርአለባ ቅዳሴ ንክቅደስሎም ዝ-መሩ አባ ክፍለማርያም ፋደጋ እዮም። አብ ፋርአለባ ካብ ቤት ትምህርቲ ፋርአለባ ካብ ዝምስረት ብዙሕ ዓመታት ዝነበረ ስለዝነነ ገዲም ቤት ትምህርቲ እዩ። ምስ እዚ ኩሉ ዓመታት ማን ቤት ጸሎት አብ ጎንኡ ዘይምርካብ ዝተሓሳስበ ኢዩ ብሓላ አባ ክፍለማርያም ማን እቲ ገዛውቲ ናይ ቤት ትምህርቲ

ቀትሪ መምሃሪ ንቆልዑ ለይቲ ከፅ ቤተ ጸሎት ኮይኑ አብኡ ይቅደስ ስለዚ ብሓጺሩ ክሳብ አብዚ ዘሎናዮ እዋን አብ ፋርአለባ ቤት ጸሎትን ቤት ትምህርትን ሓደ ገዛ እዩ ስለዚ ተስፋ ኣለዎና አብ ዝሓጸረ እዚ ሽግር እዚ ክንፈትሖ ቤት ጸሎትን ቤት ትምህርትን በብመንገደም ክንጥቀመሎም አብ ወርሒ ሚያዝያ ዕለት 9 2004 ሃይታና አቡን አቡን ኪዳንማርያም የዕብዮ ኪበጽሑናን ክምርቁናን አብ ዝመጹ መዓልቲ ቦታ ናይ ቤት ጸሎት ስለዘርእና ባሪኮፎላን ክትሰራሕ አተባቢያምናን እኒ ከፅ ህዝቢ ፋርአለባ ቤት ጸሎቶም ብዝቀልጠፈ ከምዝሰርሑ ኣይጠራጠርን ኣምላክዐ ይሓግዞም።

ገዛ ቆመስ ሓጋዝ

ቤት ትምህርቲ ሓጋዝ

አብ ቁምስናኹም ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ዝነበርዎ ዓ/ም

ተ.ቁ	ስም ካህን	ዘገልገሉ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገነባረ ምዕባለ
1	አባ ወ/ጊዮርጊስ ቢያን	1918-1929 ግ	ንቤተ ክርስትያን አብ እምነቶም ት/ክርስቶስ ኣምሂሮም አጉዶ ገዛ ቆሞስ ቤተ ክርስትያን መረባዕ መስል አስራሐም ምግልጋል ኣምሂሮም
2	አባ መንግስቲ ብለምነት	1929-1930	ዝተባረ ምዕባለ የለን ጥራሕ አብ መንፈሳውነት የፍህቡ ነይሮም።
3	አባ ገ/መስቀል ሞዎስ	1930-1934	
4	አባ ዮሴፍ ብህልቢ	1934-1938	
5	አባ ሚካኤል ግድ	1938-1942	
6	አባ ገ/ቅዱስ ሃይለ	1942-1949	ዓስ ሰራሖም ትምህርቲ ከምዝጅምር ገይሮም።
7	አባ ወ/ትንሳኤ በየድ	1949-1955	ፍልሎይ ጉስነት ብመንፈስ ዘርእዩ ዓላ እውን አስረሑ።
8	አባ ገ/ቅዱስ መስቀል	1955-1963	ሕጂ ዘላ ቤተ ክርስትያን አስራሐም ክልተ ገዛ ናይ ትምህርቲ ዓላ አብ ጥቃ ቁምስና እትእክብ አስረሐም።
9	አባ ክ/ማርያም ፋደጋ	1979-1986	ገዛ ደናግል ካንሸሎ ቤተክርስትያን መብዛሕቲኡ ገዛውቲ ናይ ቤት ትምህርቲ ቤት ጸሎታት እንጭናቅ አጉዶ ናይ ቅድም ማለት ኢዩ። ቤት ጸሎት ናይ ፋርአለባ ረድኢት መቐራት ኣምጺኦም አብ መንሳ ክርስትያንን ኣሰላምን ሓድነት ኣምጺኦምልና።

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

10	አባ ንጉሰ ፍስሃ	1986-1989	ቤት ጸሎት እንጭናቅ ካብ አጉዳ ናይ መረባፅ ቀይሮም፡፡ ብክራይ አብ ሕዝቢ ተዓዲሊ ዘሎ መቐራት
11	አባ ዑማርያም እኩብ	1989-1993	እስራፍ ናይ ቤት ትምህርቲ ዓላ አብ ሩባ እትርከብ ዳርዲን ኢሉትሪክ
12	አባ ዳዊት ሓድጉ	1993-1995	ፕሮ- ክት ጸሐፊም ካብ ዓዲ ማልያን ትራክተር ብቁምነና ደረጃ ከምትመጽእ ገበሩ፡፡
13	አባ አሚን ዑቁብ	1995 - -	ትራክተር ብቁምነና ደረጃ መጸእ፡፡

3. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ (ናይ መስከረም-ኅሓስ 1995 ግዕዝ)
መስከረም 2002-ኅሓስ 2003

ስም ኩስሚ	ዓዲ	ዝተመሰረተት ሉ ዓ/ም	ዝባረኸዎ ኣሎን	ብዝሒ ሕዝቢ ሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቁርባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀብሉ	ቃል ኪዳን ዝለሰሩ
									ተባ ኣ
ደ/ልደታ ማርያም	ግላስ	17 ሓምለ 1963 ዓ/ም	አቡነ አብርሃ ፈረንሳይ	164	900	19			23 71
ስም ቤተ ጸሎት									
ኪ/ምሕረት	እንጭናቅ	1989		88	442	22			1 2
ኪ/ምሕረት	ፋርአለባ	1989		74	409	10			
ጠ/ድምር				176	959	14	46	70	

4. ቁምስና ካብ ትምህርት ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቁ	ዝተሰርሐ ነገራት	ዓ/ም	ዝህበዎ አገልግሎት
1	ደብረ ልደታ ማርያም ግላስ	17 ሓምለ 1963	መዓልታዊ ቅዳሴ መንፈሳዊ መዕቢድ ኩሉ አገልግሎት ትህብ፡፡
2	ቤት ትምህርቲ	1957	መባእታን ማእከላይ ደረጃም ካብ 1 ^ይ - 8 ^ይ ክፍሊ
3	ቤት ትምህርቲ ፋርአለባ	1960	መባእታ ክሳብ 5 ^ይ ክፍሊ ተገልግል
4	ቤት ጸሎት ኪዳን ምሕረት እንጭናቅ	1989	መደብ አብ ክልተ ሰሙን ይቅደሰሉም አብ ርእሱ እውን ከም ኢድላይነቱ፡፡
5	ቤት ጸሎት ማርያም ጽዮን	1989	መደብ አብ ክልተ ሰሙን ይቅደሰሉም አብ ርእሱ እውን ከም ኢድላይነቱ፡፡
6	ዓላ ናይ ቤተ ክርስቲያን	1989	መብዛሕትኦም ደቂ ቁምስና ካብኦ ይሰተዩ፡፡
7	- ርዲን	1990	ሽም ጥራሕ ዝሓዘ - ርዲን ኢዩ፡፡
8	ኢሉትሪክ	1990	ምሉእ ቀጽሪ ቤተ ክርስቲያን ካብ ዓዲ ከኣ ፍርቂ፡፡
9	ዝ ደናግል ኦርሶሊን	1980	ሕክምና መዋእል ሕጻናት ስን- ርን ቅዲ ክዳንን
10	ዝሙቲ ቁምስና	1949	መንበሪ ንመማህራን

6. ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ስም ቤ/ት መ/ማ/ደ/ደ/ልደታ ማርያም ግላስ ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1957

ለቡ፡ በብዓመቱ ዝነበሩ ብዝሒ ተመሃሮን መማህራንን ኣብዚ ሰሌዳ ኣስፍር

ተ.ቁ	ዓ.ም	ብዝሒ ተመሃሮ			ብዝሒ መማህራን		
		ተባ	ኣን	ድምር	ተባ	ኣን	ድምር
1	1957-58	30	15	45	3	-	
2	1958-59	37	20	57	3	-	3
3	1959-60	43	25	68	4	-	4
4	1960-61	46	30	76	4	-	4
5	1961-62	47	32	79	4	-	4
6	1962-63	80	30	110	4	-	4
7	1963	1982	እቲ ሓቂ ቁጽሪ ከረከበ ኢዩክልኩን ግን ብዝሒ ተመሃሮን መማህራን ከምዝወሰኸዎ ተሓቢሮም፡፡				
8	1982-83	210	40	250	10	2	12
9	1983-84	212	63	275	11	2	13
10	1984-85	208	56	264	11	2	13
11	1985-86	211	59	270	11	2	13
12	1986-87	220	60	280	11	2	13
13	1987-88	109	62	171	7	-	7
14	1988-89	114	53	167	7	1	8
15	1989-90	112	55	167	7	1	8
16	1990-91	142	85	227	7	1	8
17	1991-92	146	94	240	8	-	8
18	1992-93	150	101	251	8	-	8
19	1993-94	151	92	243	8	-	8
20	1994-95	194	136	330	7	1	8
21	1995--	2000	እቲ ሓቂ ቁጽሪ ከረከበ ኢዩክልኩን ግን ብዝሒ ተመሃሮን መማህራን ከምዝወሰኸዎ ተሓቢሮም፡፡				
22	2000-01	278	235	513	9	4	13
23	2001-02	230	177	407	9	5	14
24	2002-03	234	186	420	9	4	13
25	2003-04	252	196	448	10	6	16
ጠ/ድምር							

7. ሓዋርያዊ ግብረ ተልእኮ

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

ተ.ቁ	ስም መምህር ት/ክርስቶስ	ዝብር ዓ/ም
1	መም. ወ/ማሪያም አብኡ አይንፌልቶን ኢሎምኒ አብ ጊዜ ወ/ማርያም በያን ዝነበረ ኢዩ ኢሊምኒ	1920-1929
2	መም. ናይሮ ባርካይ	1979 ካሳብ ሕጂ
3	መም. ሓምደ ተስ/ማርያም	1986 - 1989
4	መም. መሓሪ ባህዱር	1989 - 1990
5	መም. ጸ/ዘአብ አርአያ	1990 ዓመት አይገበረን
6	መም. በልዋይ ባህልበ	1993 - 1994
7	መም. መድህኑ ወ/ትንሳኤ	1996 - - -

8. ካልእ ክትጠቅስ እትደሊ

ቤተ ክርስቲያን ብሓቂ ከምዚ ጌራ ናይ ኣገልግሎታ ጸብጻብ ከትቅርብ እንከላ ብሓቂ ዘሓጉስን ንወሉድ ወሎዶ ዝተርፍን ስለዝኾነ ከምዚታት ዘአመሰለ ጸብጻብ ኩሉ ክትቅርብ ይደሊ።

Hagaz Agro-Technical

ኔትባረክ እግዚአብሔር!

ታሪክወቅምስና ደብረ ኪዳን ምሕረት ሐሸላ

አመጽኦክ ክርስቲያን ክትልክንኦን ህላው ኩነታትን

1. አመጽኦክ ክርስትያን 1050 ዝኾኑ ካተሊካውያን ጥራሕ ዝቅመጥቁምስና ሐሸላ ጥንቲ ብጥንቲ አመጽኦክ ክርስትያን ከምአመጽኦክ ክርስትያን ናይ ኩላቶም ክርስትያን ብኢትዮጵያን ከበሳን ምንጩ ሓደ ከምዘህይ ይትረክ። ማለት ብቅዱስ ፈረማንጦስ (ከሳቴ ብርሃን) ዝተባህለ ክርስትያን ብዓል ሶርያ 4 ክፍለ ዘመን ኣብ ናይ ኣክሱም ቤት መንግስቲ ከምዝኣተወ ይፍለጥ።

ህዝቢ ብሌን ወይ ቦጎስ ካብ 10^ኛ ክፍለ ዘመን - ሚሮም ክሳብ

መበል 14 ክፍለ ዘመን ብዝተፈላለየ ምክንያታትን ዘመናታን ካብ ላስታን ትግራይን ነቁሎም ኣብዚ ሎሚ ዘለውዎ ምድሪ ክመጹ ከለዉ ክርስትያን ኢዮም ነይሮም ምስ ካህናቶምን ታቦታቶምን ናብዚ ሕጂ ዘለውዎ ቦታት ሰሜናዊ ምዕራብ ኤርትራ ሰፈሩ።

ህዝቢ ሐሸላ ብሌን እውን ናብ ሃይማኖት ቅድሚ ምእታዎም ምስ ካህናቶምን ታቦታቶምን ቤተመቅደሶምን ይነብሩ ከምዝነበሩ ርዳኤ ኢዩ። እንተኮነ ግን በቲ ግዜ እቲ ቤተ መቅደሶም ኣብዚ ቦታ እዚ ወይ መንፈሳዊ ዓሳኦም ኣብ ወይ ቐሺ ኣብ እግል ዝበሃል ነይሩ ዝበል ቃል ወይ ብጽሑፍ ኣሰር ክርከብ ገና ብዘሕኡ ኣሸጋሪ ጉዳይ ኢዩ። ብኣፈ ታሪኽወቅምስ ኣሰር ዝርከብ ካብ ጊዜ ምስናውያን ለሃሪስቲ - ሚርካ ንደሓር ጥራሕ ኢዩ።

ህዝቢ ቦጎስ ብብዙሕ ምክንያታት ምስ ክርስትያን ከበሳ ዝነበሮም ርክብ ኣቋሪጹ። ዝነበሩ መንፈሳውያን ዓሳቶም ኣሪጎም መተካእታ ዘይብሎም ኮይኖም ሓለፉ። ህዝቢ ሐሸላ ብሌን ኣብ ከባቢኦ ዝርከባ ካልኦት ዓድታት ክርስትያን ዳርጋ ኣብ ኣጋ ምጥፋእ ቀሪቡ እንከሉ ሓልዮት እግዚኣብሔር ረድኦ።

2. አመጽኦክ ክትልክንኦን

ኣብ ዮውሃን ስተላ ዝተባህሉ ምስናዊ ወይ ማሕበር ላሃሪስቲ ካብ 1850-1852 ዓ/ም/ፈ ካብ ባጽዕ ብምድሪ መንሳዕ ኣቢሎ መጺኦም ምስ ህዝቢ ከረን ከባቢኦን ተላለዩ። ህዝቢ ብሌን ኣብ ካቶሊክ ሃይማኖት ክኣትዉ ድለዩ ከምዘሎምም ገለጹሎም ሸቡ ብዙሓት ዓበይቲ ካብ 90-100 ዝዕድመኦምን ካብ 259 ሕጻናትን ቆልዑና ጠመቁ። ናብ ኣሕዋቶም ናብ ባጽዕ ተመሊሶም ከለዉ ህዝቢ ሐሸላን ጐራባብታን (ድጊ፣ ጽላል፣ ከረን፣ ያና) ብወገን ሱዳን ብመንግስቲ ግብጻውያን ዝተላእኩ ወታህደራት (ኩስሮ በይ ዝመራሒኦም) ሓደ ብምውዳቅ 300 ኣንስትን ቆልዑትን ክብትን ዘሚቶልም ናብ ከሰላ ኣተዉ። ኣብ ዮውሃንስ ስተላ ምስ ሰምዑ 1854 ፈ ናብ ከረን ተመሊሶም ነቶም

ዝተፈፉ ብቅልቲፍ ናይ ከሰላ ከይዶም ብምልተር ፕላውድን ዝበሃል እንግሊዛዊ ቆንስል ተሓጊዞም ነቶም ዝተጨውዩ ብዘይፍልልይ ሃይማኖትን ዓለት ንዓዶም ናብ ቦቦታኦምን መለስዎም ዋጋ ከብቶም ድማ ከምዝምለሱም ገበሩ። በዚ ምክንያት ኣብ ዮውሃን ስተላ ኣብ ታሪኽወቅምስ ከምዓቢይ ገባር ድማዕን ጅግናን ኣቦን ኢዮም ዝፍለቱ። ኣቡነ ዮሃንስ ብምናል እውን ይፍለጡ።

ህዝቢ ብሌን ከስ ከምተን ብዙሓት ዓድታት ክርስትያኤን ገዲፈን ናብ እስልምና ዘይለፉ ዘይኮነስ ናብ ክርስትያኦ ጸኒዓ ተረፋ ዘርኢ ክርስትያን ኮይና ዝተረፈት ጥንታዊት ቁምስና ኢያ።

ካብዚ ንድሓር ህዝቢ ሐሸላን ከበባኦን (ድጊ፣ ጽላል፣ ከረን፣ ያና) ናብ ሃይማኖት ኣተዋ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ድማ ኣብ ማእከል ከረን ጌራ ሓዋርያዊ ኣገልግሎታ ኣበርክተትሎም እቲ ሃይማኖቱ ክቅይር ዝግደድን ዝጭወን ዝስደድን ዝነበረ ህዝቢ ብሌን ሃይማኖቱ ክሕድስን ክሕይልን ክምዕብልን ብሰላም ክክብርን በቂዑ። እንሆ ሎሚ መበል 150 ዓመት ኢየሱስ (1854-2004 ዓም/ፈ)

ይዝክርን የክፀርን የመስግንን ይርከብ ኣሎ።

ካብ 1854 ዓ 2004 ዓም/ፈ ቤተ መቅደስ ወይ ቤተክርስትያን በብግዜኡ ቦታ እናቀያየረ እንክሰራሕ እዚ ሕጂ ሓድሽ ቤተ ክርስትያን ዘሎ ቦታ 4ይ ቦታ ኢዩ። እተን ክልተ ቀሞት 1^ኛ “ባርቱክ” (ኣእማን ብሚና ዝሰበረሉ ቦታ) 2^ኛ ቦታ “ዲቢኩ” (እንዳባይቶ) 3^ኛ “ራኪር ዲሪኩ” (እንዳ ድማ ራኪ)። እዚ ሳልሳይ ቤተ መቅደስ ካልኦ ቦታ ምስተቀየረ ነቲ ያናኡ ኣስፈዳይ ሓሰቡ ዝበሃል ሓደ ወተሃደር ጣልያን ካብ ውግእ ዓድዋ (1896 ፈ) ምስ ተመልሰ ብ100 ፈረንካ ጣልያን (ሊረ) ዓድግዋ። እዚ ኩሉ ዝተጠቐሰ ቤተ መቅደሳት ከምናይ ግዜኡ ተራ ኣንዱ ዕንጨይትን ሳዕርን ስለዝነበረ ኣሰር ዘይብሉ ተደምሲሱ። ከምኡ እውን ስለጽሑፍ ወይ መዛግብ ቤተ ክርስትያን ክርከብ ኣይከኣለን። ብኣፈ ታሪኽወቅምስ እንክንገር ብጊዜ ወራር እስላም ፈለስቲ ነቲ ዝነበረ መጽሓፍቲ ናብ ጸዕዳ እምባ (እምና ስላሴ) ወሲዶምዎ ይብሃል። ምርግጋጹ ኣድላዪ ነይሩ። ገና ዝእስክል ፍንቀላ ዝተገበረሉ ኣይመስለንን።

ኣብ ነፍሲ ወከፍ ቦታት ዝተጥቅሳ ኣብያተ መቅደስ መእለያ ዘይብሉ መቃብር ናይ ቀደም ኣሎ። ኣብ መዛግብ ምሥቲራት ቁምስና ሐሸላ ከምዝርከብ ካብ ዓዲ ዘማትን ከባቢኡ (ፈርሔን፣ ጽላል፣ ባምቢ፣ ሓ/መንተል ወዘተ) ተጸርም መጺኦም ዝተባረከዎ ቅዱስ ቦታ ብምባል ይቀብሩ ነበሩ።

4^ይ ቦታ ኣብዚ ሕጂ ሓድሽ ቤተ ክርስቲያን ዝሰርሓሉ ዘሎ ቦታ ኢዩ ነይሩ። ብግዜ ምምሕዳር ካብቲ ኢዩ ዝተሰርሐ። ዝባረኸዎ ኣቡን ከኣ ቸለስቲኖ ይብሃሉ።

3. ህልው ኩነታት ቁምስና

ቁምስና ሓሸላ ካብትምስረት 1888 - 2004 ዓ ምፈ ዘርአየቶ ምዕባለ ወይ ኣበርክቶ ሽሕ እኳ ቀጺሉ ኣብ ዘሎ በብሰላዳኡ ተሓቢሩ እንተሎ ከምተወሳኪ ንክጠቅም ነዚ ዝስዕብ ከኣ ነመልክት።

1. ቁምስና ሓሸላ ሕዋስ ወዲ ካልእ ሃይማኖት ጥራሕ ካብኡ ካዲ ኢዩ።
2. ቁጽሪ ምእመናን 1,150 ኣቢሎም እዮም።
3. 3 ደቂ ዓዲ ካህናት፡ ኣባ ወ/ገርጊስ ቢያን፡ ኣባ ወ/ዮውሃንስ ሀተ/ማርያም፡ ኣባ ያዕቆብ ዘርኡ (ካብቲ)። ዲያቆን ሥዩም ምስግና (ደናግል ደቂ ማሕበር እፈርቲና ነዋር፡ እ. ዮርዳኖስ ሃይሉ (ቅ/ሃና)፡ ፈለስቲ እናቴታት ደቂ

ሰባካ፡ እናቴ ትዕበ ስብሓት፡ እ.ጽዮን ወ/ሥላሴ፡

4. ኣብ ገዳማት ብትምህርቲ ክርስቶስ ተኩስኩሶም ዝዕበዩ። ዕተል መድሕን፡ ኣብርሃ ደምሳስ፡ ዮናስ ኤሎስ፡ ሰሎሙን ብርሃን፡ ኣሸነብራ ተ/ሓንስ፡ መልአክ ወ/የሱስ፡ ሱራፈል ደበሱ፡ ባሻይ ሃይልኣብ፡ ቢያኑ ገ/የሱስ ሩፋኤል ገ/የሱስ፡ ሳሙኤል ብድሆ፡ ኢዮብ ናቡተ፡ መና ተስፋይ፡
5. 7ተ መንፈሳዊ ማሕበራት ናይ ኣዋርሕ ኣለዋ። ቅ/ሥላሴ፡ ቅ/ሚካኤል፡ ኪ/ምሕረት፡ ቁስቋም፡ ብዓለማርያም፡ ቅ/ገርጊስ መ/ኣለም።
6. ዓውደ ዓመት ኪ/ምሕረት ጥሪ 16 ግ
7. ማሕበር ንስሓ ቦታ
8. ማሕበር ኢየሱስ ስቕቅቆ
9. ምዕባለ ደቂ ኣንስትዮ፡ ትምህርቲ ካብ 1998 - 2004 ይቅጽል ኣሎ። ብሆላረመ ዝምወል ብቤት ጽሕፈት ካብኡ ካዲ እጳርቅና ከረን

2. ኣብ ቁስናኩም ናይ ዘገልገሉ ካህናት ስምን ስነበርዊ ዓ.ም

ተ.ቁ	ስም ካህን	ዘገልገሉ ዓ/ም	ብዘመኑ ዝተገብረ ምዕባለ
1	ቀሺ ገ/ጽዮን	1880-1884 ዓ.ግ	
2	ኣባ ዮሴፍ ናሽሕ	1884-1892 "	
3	ኣባ ተክለማርያም ሰምሃራይ	1892-1902 "	
4	ኣባ ብርሃን መስቀል ዝበል	1900 - "	
5	ኣባ ዮውሃን (2ተ) ጊዚ	1902-1905 "	
6	ኣባ ብርሃን	1905 "	
7	ኣባ ዘርኢጋብር ክፍሎም (ገመንፈስቅዱስ)	1911-1920 "	

ደትባረክ እግዚአብሔር!

8	አባ ዘመናዊ	1920-1922	"	
9	አባ ዘመናዊ (ዘመናዊነት)	1922-1925	"	
10	አባ ዘመናዊ	1928-1929	"	ሳክራንቲ ሰርዶም
11	አባ ዘመናዊ (መስመር) ሓገሥት	1929-1941	"	
12	አባ ክስተ ተደላ	1941-1955	"	
13	አባ ወ/ትንሳኤ በየድ	1955-1962	"	ገዛ ቆሞስ 2 ክፍለ 1 ባዕን 1 ሽቃትን
14	አባ ወ/ትንሳኤ ዘመናዊ	1962-1966	"	ቤ/ትምህርቲ 2ክፍታ ገዛ ዘለዎ መባእታ ትምህርቲ ክፍቶም
15	አባ ወ/ትንሳኤ ጸገር	1969-1983	"	- ገዛ መልዕክት ክልተ ክፍሊ ምስ ብራንዳኡ - መንደቅ መካብብያ 250 ሚ. ዝምንጥሑ
16	አባ ክብረአብ ሰዓድ	1988-1990	"	
17	አባ ተስፋ-ዝጊ ዑቁቢት	1990-1996	"	- ሕንጻ ሓድሽ ቤተ ክርስቲያን 1991 ዓ/ም/ግ ተ-ሚሩ 23ኃ23ሚ ሕጂ አብ ምክዳን በጺሑ አለ። - ገዛ መልዕክት ክብ መሳከሩ ፈሪሶ እንደገና ተሰራሑ - 1 ሽቃት 1 ኩባን 1 መክሸን ብ2004 ተሰራሑ - ሓይሊ መብራህቲ ብመንበሪ ቆሞሰን ቤት ጸሎትን ቤ/ትምህርቲን ብምብራህቲ ሓገዝ ብሕዝቢ 134,500ናቅፋ ካብ ገበርቲ ሰናይ - ርመን ሓዲሽ ቤትጸሎትን 12ኃ6 ሚ. 1998-2004 ዓ/ም/ፈ ምዕላ ደቂ እንስትዮ ብሆንዎም ይቅጽል አለ። ቁጽረ 70-8- ተጠቀምቲ ኢደ ጥበብ

3. እስታቲስቲካዊ ሓበሬታ (ናይ መስከረም-ነሐስ 1995 ግዕዝ) መስከረም 2002-ነሐስ 2003

ስም ክሱሚ	ዓ.ዲ	ዝተመስረተት ሉ ዓ/ም	ዝባረኸላቡን	ብዝሒ ሕዝቢ ሥድራ	ብዝሒ ብግለ ሰብ	ዝተጠምቁ	መ/ቁርባን ዝገበሩ	ሚሮን ዝተቀብሉ	ቃል ኪዳን ዝአሰሩ	
									ተባ	እን
ኪምሕረት	ሓሸላ	1880 ግ	ቸሰሰቶኖ	250	1,150	35	43		2	4
ጠ/ድምር				250	1,150	35	43		2	4
ጠ/ድምር										

4. ቁምስና ካብ ትምህርቲ ዝተፈጸመ ነገራት

ተ.ቁ	ዝተመረቡ ነገራት	ዓ/ም	ዝህብዎ አገልግሎት
1	ቤት ትምህርቲ 1 ^ይ -2 ^ይ ክፍሊ	1969 ፈ	መናድቁ ጨዳዲዱ አረተ ባዕሉ ክወድቅ ቀረቡ አለ። ብጊዚያውነት ንጥቀመሉ።
2	ቤት መልዕክት ቆሞስ 2 ክፍሊ ገዛ ምስ ብራንዳኡ	1987 ፈ	የግበኡ የገልግል አለ።
3	ቁ. 2 ካብ መሳከሩ ንሓሳሊ ፈሪሶ እንደገና ተሰራዊ ምስ ብራንዳኡ።	2002 ፈ	
4	ሓደ ገዛ ቆሞስ 2 ክፍሊ ገዛ ቤት ድቃስን ቤ/ጽሕፈትን + ሽቃትን ባዕን	1960 ፈ	
5	ክፍል መንደቅ መካብብያ 250 ሚ. አቢሉ ስምንቲ	1987 ፈ	
6	ናይ ጥንቲ ቤተ ክርስቲያን አብ ቦታኡ ሓድሽ ቤተክርስቲያን አብ ምክዳን በጺሕቲ 23 ኃ 23 ሚትሮ	1998 ፈ	ብዓላት በዓላት አብኡ ንቅድስ
7	መጻንሒ አዳራሽ 6ኃ12 ሚ. ከምቤትጸሎት የገልግል	1999	ቤትጸሎት ኢዩ
8	1 ሽቃት + 1 ባዕን ምልክ ተሰርሑ 1 መክሸን 1 ኩባን	2004	ንሰራሕተዎ ገዛ ኢጋይሽን አቅሑን መግቢ ይሰርሓሉ
9	ሓይሊ መብራህቲ ንዓዲ	2004	ብሮንን ንመንበሪ ቆሞስ ቁምስናን ቤትጸሎትን ዓድን ለይትን መዓልትን 24 ሰዓት የገልግል።

6. ቤት ትምህርቲ ዝምልከት

ስም ቤ/ት መባእታ ቁምስና ሓሸላ ዝተመስረተሉ ዓ/ም 1960

ለቡ፡ በብዓመቲ ዝነበሩ ብዝሒ ተመሃሮን መማህራንን አብዚ ሰሌዳ አሰፍር

ተ.ቀ	ዓ.ም	ብዝሒ መምህራን	ብዝሒ ተመሃሮ
		ተባ	አን
1	1957 ግ	1	28
2	1958 ግ	1	35
3	1961 ግ	1	40
4	1979 ግ	1	50
5	1980 ግ	1	55
6			
ጠ/ድምር			

ለቡ፡ አብ ቤት ምህርትን ቤተ ክርስቲያንን ቁምስና ዝነበሩ መምህራን ብቀደም ተከተል

1. ለኪዳን ሓመድካ 1957 ግ
2. ክፍላይ ተ/ልደት 1958 ግ
3. ኪዳን ተ/ሓንሰ 1961 ግ
4. ወ/ጋብር ቁርባን 1979 ግ
5. ተስፋ-ዝጊ ዕተል 1980 ግ
7. ሓዋርያዊ ግበረ ተልእኮ

ተ.ቁ	ስም መምህራን ትዘርዘር
1	ተስፋ-ዝጊ ዕተል
2	ሮማ ኢድሓና
3	ባህጉ ረድኢ
4	ሓዳስ ዝሊ

8. ካልእ ክትጠቅስ እትደሊ
አሳእል ገዛ ቆሞስን ስራሕተዎ ቆሞስን ቤት
ትምህርትን ቤተክርስቲያንን ዝነበረን ሕጂ
ዘሎን ቤተ ጸሎትን (ጊዚያዊ) ክስዕብ ኢዩ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ካብ ጥሪ 1996 - ሐምሌ 2005 አብ ቍምስናታት ዝተፈጸመ ሥረሓት

	ዓይነት ሥራሕ	ዓዲ	ዝተ-መረሉ ዕለት	ዝተፈጸመሉ ዕለት
1.	ዒላ	ካይቦሳ	ሚያዝያ 2004	ሰኔ 2004
2.	ዒላ	ሸናፊ	ሚያዝያ 2004	ሰኔ 2004
3.	ዲጋ ምጽራግ	እሮራ	ግንቦት 2004	18 ግንቦት 2004
4.	ከማኡውን ዲጋ ብደዘር (ድበት) ተጸራጉ	"	18 ግንቦት 2004	22 ግንቦት 2004
5.	ንቤትን ዓድን ዘገልግል 8 ዓይነት ምድርታት ተሰራሑ	"	13 መጋቢት 2005	1 መስከረም 2005
6.	ሓዳስ ቤ/ያን ደብረ ቅ.ጳውሎስ	ፋፍዳ		
7.	ቤተ ክርስቲያን	ደሮቹ	16/7/1996	31/5/97
8.	ባስካን ናይ ደወልን	"	25/1/1999	18/12/99
9.	ባስካን ንዓዲ ማይ መዓደሊታትን	"	10/4/1996	18/8/03
10.	ኢለክትሪክ አብ ዓዲ	"	26/08/2003	05/09/2003
11.	ሕንጻት ሓዲስ ቤ/ያን	ሐሸላ	14/09/1998	አብ ምክዳን በጺሑ ይቅጽል ኣሎ
12.	ሓዲስ አደራሽ ንጊዚያዊ ቤት ጸሎት ክሳብ ቤ/ያን ዝሰራሕ ዘገልግል	"	11/03/1999	5/6/1999
13.	ምሕዳስ ዝሰራሕ ቆሞስ ካብ መሳኩቲ ንላዕሊ ኣፍሪካ (3 ቤት ምስ ብራንዳኡ ምስራሕ	"	30/4/2001	30/11/2001
14.	ሓዲስ ዓይነት ምድሪን ኩቲናን መክሸንን	"	22/04/2003	7/11/2003
15.	ኃይሊ መብራህቲ ንምለእ ዓዲ	"	17/11/2003	25/01/2004
16.	ሓዲስ ቤት ጸሎት ቅ.ጳውሎስ	ሸሸረማ	1/11/2003	24/08/2003
17.	ሓዲስ ቤት ቆሞስ	"	25/08/04	አብ ምውዳእ ዘሎ
18.	ናይ ማይ ባስካ ንቤት ጸሎት ቅ.ጳውሎስ	"	25/08/2004	08/08/2005
19.	እምነ 42 ጽዕነት ማኪና 8 ሚ ³	ድጊ	12/12/2004	10/1/2005
20.	ሓዲስ ቤተክርስቲያን ንምስራሕ ምምድማድ ሚዳ ቤ/ያን ብደዘር	"	07/11/2004	12/11/2004
21.	ቤተ ክርስቲያን	ትትሪ		6/02/2005
22.	ገዛ ቆመስ	"		
23.	ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን	ቀሮትጃር	6/3/96	6/12/2002
24.	4 ክፍልታት ተሰርሒን ቤ/ትምህርቲ	ሻፍታኩ	1 ሐምሌ 1997	30 መስከረም 1997
25.	2 ክፍልታት ንመማህራን	"	"	"
26.	ጽገና ቤተ ክርስቲያን	"		
27.	1 ማንኪና	"		
28.	1 - ነረተር ንማይን መብራህትን	"		
29.	1 ዓባይ መስርሒት ህብስቲ			
30.	ቤተ መቅደስ ቅ.ዮሴፍ	ገላይርቆት		
31.	ቤተ መቅደስ መ/ዓለም	ንቀሓታኩ		
32.	1 ክፍሊ ንቆመስ	ደብዓት		
33.	ተወሳኪ ክፍሊ 1 ክላስ ቤ/ት	ሻፍታኩ		2005
34.	1 ትራክተርን 1 ናይ እክፊ ደጋጋን	"		28/10/2002
35.	1 ክፍሊ ክሸነ ንቀሓታኩ	"		
36.	1 ክፍሊ ላይብራሪ	"		
37.	3 ዓባይቲ ክላሳት	"		
38.	ሓድስ ሕንጻ መንበሪ ካህናት	ቅ.አንጦንዮስ ከረን	22/9/96	12/12/98
39.	መዝ.ማ.ወ.ወ.ወ.ናይ በብእዋኑ ዝተሓትማን ዝወጸኣን መንፈሳውያት ካሌታት	ከረን	23/20/97	6/6/2004
40.	ጽርጊያ ሓሸላ ወስበንሰረኩ	ወስበንሰረኩ	29 ሕዳር 2003	10 ጥሪ 2004
41.	ጽሩይ ዝስተ ማይ ካብ ዓንሰባ ንዓዲ	"	20/4/2005	-
42.	ጽሩይ ዝስተ ማይ ካብ ዓንሰባ ንዓዲ	ቀሓታኩ	2001	2003
43.	ቤ/ትምህርቲ ማርያም ጽዮን ክሳብ 3 ^ይ ክፍሊ	"	መጋቢት 1998	መስከረም 1998
44.	ቤ/ትምህርቲ ማርያም ጽዮን ክልተ ክላስ ተወስኩ	"	13/4/2005	መስከረም 2005
45.	Construction of Bethany Sisters House	Keren	15/03/2005	
46.	ቤተ ጸሎት ቤት መድኃኒ ዓለም	አወንጃሊ	1999	2000
47.	ቤተ ጸሎት ሸቅሎቲ	ሸቅሎቲ	2002	7.12.2003
48.	ቀጽሪ ሓዲስ ቤተክርስቲያን ቅ. ጳውሎስ	ሓጋዝ	2002	12.5.2002
49.	ሓዲስ ገዛ ቆመስ	ሓጋዝ	2002	1/1/2004
50.	ክፍል ቀጽሪ ደብረ ኪዳን ምሕረት	ሓጋዝ	2005	28.5.2005

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ዘርአ ክህነት

መጽተዊ

ቅድሚያ አብ ታሪክዐ ዘር አ ክህነት ከረን ምእታውና ናቱ ፍሉይ ድሕረ ባይታ ኣሕጽር ኣቢልና ምትንታን ንኣርእስትና ዘብርህ ከም ዝኸውን ንኣምን።

ዘርአ ክህነት ንህላዊን መንፈሳዊ ምዕባላን ኣንቲ ዘባዊት ቤተክርስቲያን ኣዚዩ ኣድላዩ እዩ። ከመይ ንሱ ነቶም ኣብ ኣገልግሎት ክህነት ንዝዋፈሩ ሰባት መመልመሊ እዩ። በዚ ድማ ዘርአ ክህነት ኣደ ኣገዳሲ ትካል ዘባዊትን ዓ ለምለካዊትን ቤተክርስቲያን እዩ።

ቅዱስ ኣቡነ ያዕቆብ ዩስጢኖስ ንካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን ኣብዘን ለመዲ ኤርትራን ኢትዮጵያን ኮይነን ዘለዋ ሃገራት ክምስርትዋ እንክለዉ፡ ካብ ካልኣት ሚሰዮናት ሃገራት ኣፍሪቃ ፍልይ ዝበለ ቅዲ ተከቲሎም እዮም። እቶም ኣብ ካልኣት ሃገራት ኣፍሪቃ ዝነበሩ ሚሰዮናውያን፡ ንቤተ ክርስቲያን ኣብ ኣገልግሎት ባዕዳውያን ልኡካነ ወንጌል እተመርኮሱት ገቢሮም ክምስርትዋ እንክለዉ፡ ቅዱስ ኣቡነ ያዕቆብ ግን ኣብ ኣገልግሎት ካህናት ሰበካወደቂ ሃገር ጥራሕ ዝተመርኮሱት ንክቅከውን ይደልዩ ነበሩ። ምክንያቱ፡ ኣብ ክርስትና ሃገርና ኣቐዲሙ ዝጸንሐ መርኣያ ዘተኣማምን ኣብነትን ትሕዝቶን ነበሮም። ስለዚ፡ ነቶም ካብ ወጺኢ ሃገር ዝመጹ ካህናት ልኡካነ ወንጌል ብዝወሓደ ቁጽሪ እንኪሕዝዎም፡ ነቶም ደቂ ሃገር ካህናት ድማ ኣብ ማሕበሮም (ላካሪስት) ክስሕብዎም ከም ዘይፈተኑ ይንገር (Omahoney, 1982, PP,221-22)።

ግና ኣደ ብሔራዊ ዘርአ ክህነት ንምስራት፡ እንተ ወሓደ እዞም ዝሰቡ ረቂቓታት ዝተማልኡ ክኸውን የድሊ፤

- 1) ብመንበረ ጴጥሮስ ዝተፈልጠ ሓለቃ ዘለዎ ምምሕዳራዊ ክልል ቤተክርስቲያን ምታም፤
- 2) ዘርአ ክህነት ዝተከለሰ ውሑስ ባይታ ምህላወ፤
- 3) ተማሃሮ ዘርአ ክህነት ዝኾሰሎሉ መሳለጥያታትን መደባትን ...ወዘተ እዮም።

ቅዱስ ኣቡነ ያዕቆብ፡ ካብ ጥቅምቲ 1839 ዓ.ም.፡ ኣብ ዓድዋ ክቐመጡ ካብ ዝ-መሩሉ እዋን ኣትሒዞም፡ ቀዳማይ ሃዋምን ቀልዖምን ዘርአክህነት ምምስራት ነበረ። ይኹንምበር፡ ዓድዋ ንዘርአ ክህነት ኮነ ንመንበረኦም ውሕስቲ ከም ዘይነበረት ግሉጽ ነበረ (Ibid. pp 18-19)። ስለዚ ድማ ኣብ ዝተፈለለዩ ክፍልታት ሃገርና ዝርከብ ዝነበረ ገዳማት እናዘሩ ዳህሳስ ክገብሩ - መሩ።

ታሪክዐምስራታ ዘርአ ክህነትን ስደቱን ቅድሚያ ኣብ ከረን ምትካሉን

ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ገዳም ዘርአ ክህነት ክምስርቱ ዳህሳስ ኣብ ዘካየዱሉ እዋን ኣደ ካብቲ ኣዚዩ ዝሰራዘመ ቦታ፡ እቲ ብሰነ 1843 ዓ.ም ዝበጸሕዎ ከባቢ ገዳም ደብረ ሲና ነበረ (O'Mahoney, 1982, P.37)። እቶም ኣብ ደብረ ሲና ዝጸንሑዎም ፈለስቲ ንቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ኣብዚ ከባቢ መጺኦም ክሕግዝዎም ከም ዝዓደምዎም ይግለጽ (Diario 2000.P.503)። ስለዚ ከዓ ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ፡ ኣብ 1844፡ ኣብ ከባቢ ደብረ ሲና ገዳም ዘርአክህነት ክምስርቱ ምእንቲ ኣብ ወኪ ዛግር ከረመ (OMahone, 1982, PP, 40)። ግን ብገለገለ ምክንያት ትምኒቶም ክሰምር ኣይከኣለን። ገዳም ዘርአ ክህነት ከኣ፡ ኣብ ሰነ 1845 ዓ.ም.፡ ንመ-መርያ ግዜ፡ ኣብ ጎልዓ ብ20 ተመሃሮ ተመስረተ። ምስኡ ዝተሓሳዝ ድማ ናይ መዓልቲ ቤት ትምህርቲ ነበረ (Ibid. P.48)። ግዳ ዘርአክህነት ኣብ ጉልዓ ይመስረት ድኣ እምበር ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ በዚ ቦታዚ ቅሱን ኣይነበሩን። በዚ ምክንያትዚ ድማ ኣብ ቦጎስን መንሳዕን ሚሰዮን ክከፍቱ ሓሳብ ከምዝነበሮም፡ ይግለጽ (Ibid PP,49-50)።

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ካብ ዝፈርህዎ ኣየምለጡን። ከመይ፡ ድሕሪ ኣርባዕተ ዓመት፡ ደጃት ውቤ ካብ ጉልዓ ክለቁ ኣዘዙም። በዚ ድማ ገዳም ዘርአ ክህነት ጉልዓ ተዓጽወ። ገለ

ናብ ሓላይ፡ ገለ ናብ ዓለቲና፡ ካልኣት ድማ ናብ ምጽዋዕ ተከፊሎም ብምክፍ ተበታተኑ (OMmahoney 1982, P.74)። ነዊሕ ከይጸንሑ፡ ኣብ 1849፡ ካልእ ዘርአ ክህነት ኣብ ዓ ሉቲና ተመስረተ (Ibid. 1982, P.82)። ኣብዚ እውን ነቲ ሽዕኡ ዝተፈጥረ ግርጭት ብፀ-ፅ ኣባ ገብረሚካኤል ሰማዕትን፡ መምህር ተመሃሮ፡ ኣባ ወልደ ኪሮስን፡ መጋቢ፡ መሳፍንቲ ትግራይ ስለ ዝሰዓቡዎ፡ ኣብ ወርሒ 10፡ 1851 ዓም.፡ ዘርአ ክህነት ናብ ሓላይ ክግዕዝ ወይ ክስደድ ተገደደ (Ibid. P.91)።

ዘርአ ክህነት ን12 ዓመት ኣብ ሓላይ ኣብ ዝነበረሉ እዋንውን እንተ ኮነ ካብ ሓደጋ ምእንቲ ክኸውል ብብጊዚኡ ናብ ሔቦ፡ ሰገነይቲን ባጽዕን ይግዕዝ ከም ዝነበረ ይፍለጥ። ንኣብነት፡ ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ኣብ 1853 ገፍ ተመሃሮ ኣብ ዘርአክህነት ሔቦ መግርገ ክህነት ሂሰም (Ibid. 1982, P.121)። ኣብ ታሕሳስ 1853 ብኣዋጅ ልቕቕ ተመሃሮ ተሰዲዶም እምኩሉ ወረዱ። ኣብዚ እውን ሰለስተ ተመሃሮ ክህነት ተቐበሉ (Ibid. P.122)። ኣብዚ ጊዜዚ ካህናት ሰበካዐ ልዕሊ 20 በጺሖም ምንባሮም ይሕብር።

ኣብ መጨረሻ ዘርአክህነት፡ ብጊዚ ኣቡነ ቢያንኪራ፡ ኣብ 20-12-1863 ንወትሩ ንባጽዕ ገዛዘ (OMahoney ,1987,P.23)።

ኣብ ባጽዕ ገና መንበሪ ሕንጻ ኣይነበሮን። ኣብ መስከረም 1866 ግን፡ ኣብ ርእሲ ምድሪ ገዛውቲ ተሰርሓሉ (OMahoney,1987,P 45)። እዚውን ብጊዚያውነት ነበረ (Ibid. P. 56)። ኣብ መወዳእታ ድማ፡ ዘርአክህነት፡ ኣብ 1869 ዓ .ም.፡ ካብ ባጽዕ ናብ ከረን ገዛዘ (OMahoney,1992 , P.33)።

ዘርአክህነት ካብ ባጽዕ (መንበር ኣብኡ ከሎ) ናብ ከረን ንክግዕዝ ዘገደደ ኣደ ምክንያት ጥዕና ተመሃሮ ነበረ (Ibid. P.33)። ከረን ብካልእ ረቕቒታትውን ተመራጺት ኮነት፤ ሕሰር መግቢ፤ ካብ ናይ ፖለቲካዊ ማእከል ፅግርግር ርሕቕቲ ምክንያት፤ ሰይቲ ቅንሰል ፈረንሳይ ካብዚ ብምክንያ ውሕስነት ምሃቡ፤ ዝኣክል ሕንጻ ቤተክርስቲያንን ንገዳምን ተሰርሒ ምንባሩ ...ወዘተ (OMahoney, 1987 P.96)።

ኣብ ሳልባዩ፡ በጺሒ ሓለቃ ላካሪስቲ፡ ንገዳም ዘርአክህነት ካብ ባጽዕ ናብ ከረን ክሓልፍ ዝኣዘዙ፡ ንከረን ናይቲ ቪካርያት ቀንዲ ማእከል ክትከውን ምክፅ ኣቐረቡ። እዚ ድማ “መሳካሚ/መሰጋገሪ እምኒ ንሓዋና ናብ ዓድዋ ወይ ካልእ ቦታታት ኢትዮጵያ ከም ዝኸውን” ክብሉ ኣብቲ ናይ 27 መጋቢት 1869 ጸብጸቦም ከም ዝተነበዩ ይንገር (Ibid. P.96)። ኣብ ፒካር እውን፡ ኣብ ዓድዋ ወይ ጎንደር ምቕማጣም ክምስርቱ ሓሳብ ከም ዝነበሮም ይገልጹ (Ibid. 1987, P.12)።

ምስራታ ገዳም ዘርአክህነት ኣብ ከረን

ገዳም ዘርአክህነት ኣብ ከረን ምስ ሓደሩ እውን ስደትን ምግዓዝን ኣይገደፎን። ግብጺ ካብ ኮፊት - ሓዲስ መዓ ሰከር ሰራዊት ግብጺ - ንከረን ብቀለል ክትወራ ከም እትክእል ተገምጊሙ ስለ ዝነበረ፡ ኣቡነ ቲቪ፡ ኣብ መ-መርያ 1871፡ ነቲ ዘርአክህነት ኣብ ሓደጋ ከይወድቅ ናብ ሰገነይቲ ኣግዓዝዎ (OMahoney, 1987 P.125)። ዘርአክህነት ናብ ሰገነይቲ ምግዓዝ ዘምረጸ ካልኣይ ምክንያት፡ ኣብ ማእከል ጽዑቅ ካቶሊካዊ ሕዝቢ ክስረት ዝበል እምንቶ ነበረ (Ibid)። ይኹንምበር፡ ብሰንኪ ሕጽረት መግቢ ንከረን ክምለሱ ተገደዱ (Ibid)። ብዘይካዚ፡ እቲ ንተክሰ ጊዮርጊስ ዝሰዓረ ብዝተከሰ ካሳ ናይ ኣቡነ ቲቪ ፖለቲካዊ ምትእትታው ስለ ዝፈለጠ፡ ብሓጸይ ዮሐንስ ገደሩ፡ ኣብ ሓምለ 1871 ካቶሊካውያን ካብ ኣክል ጉዛይን ቦጎስን ክወጹ ኣኣው ። ብነሓሲ 1871 ድማ ዘርአክህነት ከምብሓድሽ ናብ ከረን ተመልሰ (Omahoney,1987, P 130)።

እዚ ናይ ሕጂ ምምላሽ ዘርአክህነት - ካብ ሰገነይቲ ናብ ከረን - ኣብ ውሽጢ ዓመት ዘይመልእ ንሓልሳይ እዋኑ ምክኑ ይፍለጥ። ኣብ ከረንውን ኮነታት ስለ ዘየተኣማመኖም

በጥሪ 1872 ናብ ባጽዕ ሃደሙ (Ibid. P, 132)። ከመይ እቲ ጊዜ፡ ኣቡን ተብሎ፡ “ተስፋና ካብ ዕንወትና እዩ” ቢሎም ክሳብ ዝሃረቡ ዝገበርዎ ሕማቕ ዘበኑ ሰደት ነበረ።

እቲ ንከረን ኣቀሲኑ ንዘርእክህኑት ካብ ባጽዕ ናብ ከረን ክምለስ ዝሓዘ ኣውራ ጉዳይ እምበኣር፡ መንዚገገር ኣብ 23 ሚያዝያ 1871 ብግብጺ ኣመሓዳሪ ባጽዕ ምምዳቡ እዩ። ምክንያቱ፡ መንዚገገር ብ4 ኣምላ 1872 ንከረን ሓዙ ምቕማጡ ገሩዋ ነበረ (Rubenson, 1991, P, 296)። መንዚገገር ቅድምዎን ከም ዳህሳስ ሃገር ካብ 1854-1861 ኣብ ከረን ምቕማጡ ገበሩ ይመላለስ ከምዝነበረ ይፍለጥ (Puglisi, 1952, P, 215)። ድሕሪኡ ድማ ቄንስል እንግሊዝን ፈረንሳይን ኣብ ባጽዕ ተሸይሙ ነበረ።

ይኩንምበር፡ ግዝኣት ግብጺ ንከረን ዘላቂ ሰላምን ቅሳነትን ክህባ ኣይተረከበን። ሰራዊት ግብጺ ብ1875 ኣብ ጉንደት ብሓዳይ ዮሐንስ ምስ ተሳዕሩ፡ ሽዑ ሽዑ 50 ዝኮሩ ተመሃሮ ዘርእክህኑት ናብ ከሰላ ሃደሙ (OMahoney, 1987, P, 193)። ኩነታት ምስ ተረጋገጸ ድማ ከምብሓድሽ ተመልሱ።

ኣብ ውዕል ሀወት፡ ኣብ ዓድዋ፡ እንግሊዝን ሓጺይ ዮሐንስን ግብጺ ንከረን ክገድፍዎ ኢትዮጵያ ድማ ክትሕሃ ተሰማምዑ። እዚ፡ ኣብ 3 ሰኔ 1884፡ ኣብ ከረን ብርቱዕ ሃወከዕ ጸጥታ ኣከፋለ (OMahoney, 1991, P, 18)። በዚ ምክንያትዚ፡ ኣብ ታሕሳስ 1884 ዘርእክህኑት ከምብሕድሽ ናብ ባጽዕ ገዓዘ፡ (Ibid. P, 22)። ኣብኡ ክሳብ ጥቅምቲ 1884 ጸንሖ (Ibid. P, 26)። እቲ ስግእት ግን ካብ ኢትዮጵያ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ካብቶም ብባርካን ሳሕልን ንግብጺ ክትክኡ ዝመጹ ማሕዳሚያን እውንዩ ዝነበረ። እንተኮነ ማህዳሚያን ኣብ ኮፊቱ ብራእሲ ኣሉላ ብ23 መስከረም 1885 ምስ ተሳዕሩ እዚ ሓደጋ ተኣልየ (Ibid. P, 29)።

ግዳ ራእሲ ኣሉላውን ንዘርእክህኑት ከረን ውሕስነት ኣይሃቦን። ኣብ 23 ነሐሴ 1887 ሰራዊት ኣሉላ ንቀጽሪ ምስዮን ከረን ብምክባብ፡ ድሕሪ ክትዕ ክልተ መዓልቲ ን58 ሰባት፡ - 6 ካህናት፡ 40 ተመሃሮ፡ 12 ምእመናን - በብክልተ ኣሲሮም ንኣስመራ ኣብጽሖም። ካብኡም ደብተራ ወልደሰላሴ 143 ጊዜ ተገረፉ ኣብ እምነቱ ስለ ዝጸንዐ ብጻጽ ተለቀ (OMahoney, 1991, PP, 39-40)። ዝኮነ ኮፍኑ፡ ዘርእክህኑት ኣብ 1869 ናብ ከረን ካብ ዝሓልፍ፡ ኣብ ውሽጢ 18 ዓ መታት ንልዕሊ ሓሙሽተ ጊዜ ተሰደ። እዚ ሰደትዚ ድማ መንግስቲ ጣልያን ኣብ 1888 ንከረን ምስ ሓሳ ኣብቀዐ።

ካብዚ ንደሓር እምበኣርከስ፡ ዘርእክህኑት ከረን ኣብ ምዕ ባሌ ዝተኮረ መልክዕ ሓዚ ክከፀድ ንረክቦ። ነቲ ዝተረከየ ምዕባሊታት ብቀደም ተከፀል ጊዜ ምስ እንጠቅሶ እዚ ዝሰዕ ብ ዝርዝር ንረክብ።

ትምህርታዊ ክስኩሳ ትሕቲ ላሳሪሳት

ዘርእክህኑት ብሰኔ 1845 ኣብ ጉልዓ ክክፈት ከሎ፡ ካብ ዓድዋ ብዝሓለፉ 20 ተመሃሮ - መሪ (OMahoney, 1982, P, 48)። መምህሮም ኣብ ቢያንኪረን ሓጺዚኦም ፍረር ኣባቲኒን ነበሩ (Ibid)። ሽሕዒ ኣብ ዕለታዊ ትምህርቲ ዘርእ ክህነት ግዕዝ፡ ትምህርተ ክርስቶስ፡ ስርዓተ ኣምልኮን ዜማን ይምህሩ ከም ዝነበሩ ዝፍለጥ እንተኮነ፡ ክንደይ ዓመት ከም ዝወሰደን ካልእን ብዝርዝር ዝተሓበረ ነገር የለን (OMahoney, 1982, P, 54)። ይኩንምበር ዘርእ ክህነት ኣብ 1845 ኣብ ጉልዓ ምስ ተመስረተ፡ ኣብ ክልተ ዓመቱዩ፡ ኣብ 1847፡ ሰኔ ስርዓ ት መዓርገ ክህነት ፈጸሙ (Ibid. P, 59)። እዚ፡ እቶም ናይ ሽዑ ተመሃሮቲ ዘርእ ክህነት ካብ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ናብ ካቶሊክ ከም ዝሓተዉን ብሱላት ብምንባሮም ኣብ ሓጺር ግዜ ክህነቶም ከም ዘሓደሱን የመልክቱልና።

እቲ 28 ዓመታት ዚወስድ ዝነበረ ያታዊ ስርዓት ትምህርቲ ሃገርና (10 ዓመት ቅ. መጽሓፍ፡ 3 ዓመት ደግማ፡ 2 ዓመት ሞራል፡ 4 ዓመት ሰዋስውን ድርሰትን፡ 2 ዓመት ኣስትሮኖሚ፡ 7 ዓመት ዜማን ቅኔን) ኣብቲ ብ1845 ኣብ ጉልዓ ዝተከፍተ ቀዳማይ ዘርእ ክህነት (ኮለጅ) ሰለሰተ ዓመት ጥራይ ብዝወሰድ መደብ ትምህርቲ ተመሓይሹ (Diario, pp.660-1)። እቲ ኣብ ደገ ሰላም እናተቀመጠ ብልመናን ብእገልግሎት መምህሩን ዝነበር ዝነበረ፡ ኣብ ኮለጅ ተቀሚጡ ብዝቀለለ ዝመሃርን ዝሕንጽን ኮነ (Ibid., p.703)። ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ካብ ምዕራባዊት ቤተ ክርስቲያን ዝተረከበ መደብ ቲኦሎጂን መጻሕፍትን ካብ ኤውሮፓ ኣምጺኦም ኣብ ሃገርናኳ እንተ ኣተኣታተዉ፡ ንተመሃሮ ዘርእ ክህነት ኣብ ገዳም ከይዓጸዉ፡ ከም ልምዲ ዓዲ፡ ኣብ

ከባቢኦም እናተንቀሳቀሱ ምስ ሕዝቢ እናተራከቡ ብመጽሓፍ ንዝተማህርዎ ብተማርኒ ንሕዝቢ ከም ዝምህሩን ዘገልግሉን ገበሩ። እቶም ተመሃሮቲ ብቑንዶምዎን ንሓድሕዶም ኣብ መሃርቲን ተመሃርትን ዝተከፀፈሉ ነበሩ (Ibid., p.720)። እቲ ዝወሃቦም ዝነበረ ትምህርቲ ቲኦሎጂ፡ ቋንቋታት ግዕዝን ኣምሓርዐን ጥልያንን፡ ዜማን ት/ክርስቶስን ንኣገልግሎት ጥራይ ይጠቕም ከም ዝነበረ ካብ ጽሑፋቶም ክፍለጥ ይከኣል (Ibid., p.720)።

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ካብ ሓደ ልዑል ደረጃ ትምህርቲ ዝቐሰመን መንፈሳውን ወጸእተዐ ካህን፡ ሓደ ብዓል ትሑት ትምህርትን መንፈሳውን ወዲ ሃገር ካህን ዚያዳ ይሓይሽ ቢሎም ይዛረቡ ነበሩ (OMahoney, 1987, P, 107)። ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ፡ ተማሃሮ ዘርእክህኑት ንኣሸቱ ከለዉ ንዝያዳ ኩስኩሳ ናብ ኤውሮጳ ምስዓዶም ከም ዘድሊውን ይሓምኑ ነበሩ (Ibid. P, 49)። ካልኦት ኣቡናት፡ እንኮላይ ኣቡነ በል፡ ነዚ ኣመላምላዚ ይድግፍዎ ነይሮም። ዘርእክህኑት ጉልዓ፡ ዓ ሊተናን ሓላይን እንተ ተመልከትና ድማ ኣብዚ እምነትን ኣተሓሳስባን ዝተመርኮሰ ምንባሩ ክንግንዘብ ይከኣል። እዚ ኩስኩሳዚ፡ ተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ኣብ መጻኢ መንፈሳዊ ሕይወቶምን ዝሰከምዎ ኣላፍኑትን ከገልግሎም ተባሂሉ እዩ ዝግበር፡ ዝነበረ (OMahoney, 1987, P, 54)።

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ሓዋርያዊ ሓልዮ ቁመስናታት ኣብ ኢድ ካህናት ሰበካዐ ክከውን ይደልዩ ነበሩ (Ibid. P, 120)። ስለዚ ኣገባብ ኩስኩሳኦም ኣብዚ ዝተጠቐሰ እምንቶ ዘተኮረ ኮይኑ፡ ነቶም ሰባት፡ ንቅ. ወንጌል ክመስል፡ በብክልተ ነናብ ቁመስናኦም ይልእኩም ነበሩ። ኣብ ከክልተ ወርሒ ድማ ሓዲኦም ጸብጸብ ሓዚ ናብ ኣቡን ከመጽእ ጽኑዕ መምርሒ ይህቡ ነበሩ (Ibid. P, 121)። በዚ ምክንያትዚ ድማ፡ ብዘይካ እቶም ንዘርእክህኑት ጉልዓ ኣብ 1845 ንመ-መርያ ጊዜ ክከፍትዎ ከለዉ ዝነበሩ ኣብ ቢያንኪረን - መምህር - ሓው ኣባቲኒን - መጋቢ - እንተ ዘይኮይኑ፡ ኣብ ዘርእክህኑት ካልኦት ወጸእተዐታት ልኡካዕ ወንጌል ሓለፍቲ ክገብሩ ኣይተረከቡን (Ibid. P, 48)።

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ፡ ንኣገባብ ኩስኩሳ ቤተክህነት ሃገርና ከም ዘለዎ ወሲዶም ይዓዩሉ ነይሮም። እዚ፡ እቲ ዝወሃብ ዓ ይነት ትምህርቲ ኮነ መደብ ሰዓታት፡ ኣስዓድና፡ ኣመጋግባ የጠቃልል ከም ዝነበረ ይፍለጥ። ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ነዚ ረጅሓታት ኩስኩሳ ንምምላእ፡ ተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ካብ ኣብ ወጸኢ ሃገርን ከባቢን ኣብ ናቶም ኣከባቢ ክኩሰኩሱ ይገብሩ ነበሩ (OMahoney, 1987, PP, 48-49)።

ዘርእክህኑት ኣብ 1866 ብጊዜ ኣቡነ በል ኣብ ርእሲ ምድራ - ባጽዕ - ምስ ተተክል፡ ብኣንጻር ኩሉ ምርጫ ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ፡ እቲ ኣብ ኣንቶራ፡ ሶርያ፡ ዝነበረ ኣገባብ ኩስኩሳ፡ መደብ ሰዓታት፡ ዓይነት ትምህርቲ፡ ክዳን ዲሲዝን ኣመጋግባን ...ወዘተ ተኣታተዉ (Ibid. PP, 48-54)። እዚ ኣብ እምነትን ኣተሓሳስባን ኣሕሉቅ እተመርኮሰ ስለ ዝነበረ ካብዚ ንደሓር ቀጺሉ ኮይኑ ንረክቦ።

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ብ1845 ኣብ ጉልዓ ኣብ ዝነበሩሉ እዋን ካብ 20 ተመሃሮ ዘርእክህኑት 15 ኣብ ክህነት በጺሖም። ኮታ፡ ብሓፈሻ፡ ኣቡነ ያዕቆብ ክሳብ ዝሞቱ 35 ካህናት ንረክቡ (OMahoney, 1982, Appendix II)። ብኣንጻር፡ ኣቡነ በል ኣብ ዘርእክህኑት ባጽዕ ካብ ዝተቀበሉዎም 20 ተመሃሮ ዳርጋ ሓደኳ ኣብ እምነቱን ባህሉን ዝጸንዐ ኣይተረከበን (Metodio, 1953, P, 14)። ግና ኣቡነ በል ንመንፈሳውነት ምስትንሃር ትምህርተ ክርስቶስን ከማኡ ድማ ኣብ መደብ ምጥፋእ መሃይምነት ክሳብ መደብ ዝለዓለ ደረጃ ትምህርቲ ዘተኣታተዉ ካህን ነበሩ (OMahoney, 1987, P, 80)። ያታዊ ትምህርቲ ዘርእክህኑት ናብ ዘበናዊ ትምህርቲ ዝተሰጋገረ ብኣኣምዩ እውን ክበሃል ይከኣል። እቲ ዓመታት ትምህርቲ ኩስኩሳ፡ ይውሓድ ይብሃል፡ ከማኡውን እቲ ዓ ይነት ትምህርቲ ካብዚ እዋንዚ ንደሓር ወትሩ ዳርጋ ሓደ ኮነ። እቲ ዘይተለወጠ፡ እቲ ንመንፈሳዊ ሕይወት ተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ዘድሊ ዕለታዊ ጸሎትን እቲ ከበ መወርሒ ዲዩ ኣብ ዓመት ዝግበር ሱባኤታትን እዩ። ኣውራ ከኣ፡ ኣብ ዝምድና ኣሕሉቕ፡ መምህራንን ተመሃሮትን ዘርእክህኑት ሓደ ኣገዳሲ ለውጢ ተኣታትዩ። ነዚ ኣብነት ዝኾነ ከምድና ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ኣሎ። ንሶም ንተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ከም ፍቱዋት ደፍሞ ኣብ ንድፍም ይሕዝምን ንኣገባብ ሕይወቶምን ልምዲ ሃገሮምን ይቅበሉን ይክፁሉን ነበሩ (OMahoney, 1987, P, 54)። ብኣንጻር ብዓል ኣቡነ ቢያንኪረ

አተሳሰብም ካብ ናይ ቅ. አቡነ ያዕቆብ ዝተፈለየ እዩ ነይሩ።

ብዘይካዚ ተመሃሮ ኣብ ዘርእክህኑት ከለዉ ናይ ዝመሃርዎን፡ ጽባሕ ክገብርዎ ዘለዎም ሓዋርያዊ ኣገልግሎት ተመክሮ ዝወሰዱሉ ዕድል ክህልዎም የድሊ። በዚ ከኣ እዩ ቅ.አቡነ ያዕቆብ ንዘርእክህኑት ኣብ ከበሳታት ኣገልግሎት ክህነት ዝጽበዩ ምእመናንን ኣቢያተ ክርስትያንን ክተክልዎ ዝደለዩ (Ibid, P.49)። ብኣንጻሩ ኣብ 1866 ባጽዕ ክርስትያናዊ ሃዋህወ ኣይነበሮን። ባዕሎም ኣቡነ በል ከይተረፈ፡ ንዘርእክህኑት ብነባርነት ኣብ ባጽዕ፡ ርእሲ ምድሪ፡ ምትካሉ ብዘይካ እቲ ቁጠባዊ ክብደትን ንጥዕና ተመሃሮ ሓደገዐ ምክሶን ክርስትያናዊ ሃዋህወ ከም ዘይነበሮውን ክገልጹ ተገደዱ (Ibid, P.56)። በዚ ግዜ እዚ ከረን ካልእ ኣማራጺት ክበረት። ግን እዚኣውን ናብ ዶብ ግብጺ ዝቀረበት ብምንባራ ኣሰጋኢት ክበረት (Ibid, P.57)። ይኹንምበር፡ ኣብ 1868፡ ሓለቃ ዘርእክህኑት ዝነበሩ ኣቡነ በልን ደልሞንተን ምስ ሞቲ፡ ሚስቶናውያን ካህናት ስለ ዝወሓዱ እቲ ኣብ ባጽዕ ዝተወጠነ ኩስኮሳ ተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ተኮሊፉ (Ibid, P.101)።

ኣብ ሳልሸር፡ ወዲ ማሕበር ሳላሪስት፡ ነቲ ቪካርያት ሓበሻ ካብ 2 የካቲት 1869 ክሳብ መጨረሻ መጋቢት (ሸቡ ኣቡነ በል ሞይቶም ስለዝነበሩ) ንዘርእክህኑት ካብ ባጽዕ ንከረን ከም ዝግዕዝን ሓለቃ ኣብ ቱቪ ብኣባ ፒካርን ሓው ካሰን ካልኣት ክልተ ኢትዮጵያውያን መምህራን ተሓጊዞም ክኮሰኩሰዎምን ወሰኑ (Ibid, P. 96)።

ኣብ 1871፡ ኣቡነ ቱቪ ንኣባ ኩልዮን ኣባ ባርዞን ሓለፍቲ ገበርዎ ን20 ተመሃሮ ዘርእክህኑት ዝመሃርዎም ፕሮግራም - ኣምሓርዐ፡ ግዕዝ፡ ቁጽሪ፡ ታሪክ፡ ጆኦግራፊ፡ ቅ.መጽሓፍ፡ ፊሎዞፊን ተዋሎጂን - ተመደበ (Ibid, P. 124)። ኣስተምህሮ ኣስተንትኖ ተመሃሮቲ ዘርእክህኑት ግን ካብ 1867 - ሚሩ ብትግርዐ ይወሃብ ነበረ (Ibid, P.62)። ይኹንምበር፡ ኣቡነ ቱቪ፡ ኣብ 1874፡ ኣብ ሰሚናርዮ ኣምሓርዐ ጥራሕ ክዝውተር ከም ዝኣዘዙ ይንገር (Ibid, PP. 174-5)። ግን ተመሃሮ እቶም ዝበለጹ መምህራን'ኳ እንተ ተመደቡሎም፡ ቅድስና ቅ. አቡነ ያዕቆብ ኣብ መምህራናዊ ከንጸባርቅ ስለ ዘይተራእዮም ነቲ ዘርእክህኑት ብቐሊል ነገራት ሓዲጎምዎም ከዱ (Ibid, PP. 219-220)። ኣቡን ከኣ ነዚ ሽግር ክፈትሑ ነቶም መምህራን ክቕይዎም ተገደዱ።

ኣብ 1883 ማእከላይን ላዕለዋይን ትምህርቲ ዘርእክህኑት 32 ተመሃሮ ከም ዝነበሩዎ ይሕበር። ኣብዚ ኣቡነ ቱቪ ተሎጊያ እንኪመሃርዎም ኣምሓርዐ፡ ግዕዝ፡ ላቲን፡ ዜማ እውን ይመሃሩ ነበሩ (OMahoney, 1992, P.16)። ኣብ ከረን በዚ ጊዜ'ዚ ጸዓዱ ካህናትናን ፍራሬትን ነበሩ። 8 ደናግል ድማ ነበሩ (Ibid, P. 16)። በዚ ጊዜ'ዚ፡ ኣብ እዋን ኣቡነ ያዕቆብ ዘይሕሰብ፡ ብላቲን ምጽላይን ምዝማርን ይዝውተር ነበረ። እዚ፡ ድሕርቲ ኣቐዲሙ ኣብ 1866 ብኣቡነ በል ዝተኣታተወ ምዕራባዊ ኣገባብ ኩስኮሳ ምኳኑ እዩ።

ኣብ 1885 ቁጽሪ ተመሃሮ ዘርእክህኑት ከረን 40 በጺሐ (Ibid, p. 35)። በዚ ጊዜ'ዚ ኣቡነ ቱቪ ዝምህርዎ ተሎጊያ ኣብ መንፈሳውነት፡ ትግባረ ስሩዕ ምኳን፡ ዓወት ኣብ ዝብሉ ዝተከፋፈለ ነበረ። ብጊዜ ቱቪ ዘርእክህኑት ከረን ዝዝገቡ እዋን ሓደ ውሶን ሓለቃን ተሓጋገን ኣይነበሮን (OMahoney, 1987, P.101)። እቶም ኣብ ባጽዕ በብተራ ኣሕሉቅ ዝኮንዎ ኣቡነ በልን ኣባ ደልሞንተን ምስ ሞቲ ኣብ ከረን ሓለቃ ዝተመደቡ ኣባ ቱቪ ኣቡን ኮኑ። ተመሃሮ ንሰንይቲ ክግዕዙ ከለዉውን ኣሕሉቕን መምህራን ክቕይሩ ይግደዱ ነበሩ። ብዘይካዚ፡ ኣብ መንጎ ኣቡነ ቱቪን ኣባ ኩልዮን - መምህር - ብሰንኪ ፖለቲካዊ ኣረኣጺያ ዓንቃፊ ምስሕሓብ ነበረ። በዚ ጽልዋታት'ዚ እዩ ዝመስል ከኣ፡ ብጊዜ ኣቡነ ቱቪ፡ ዘርእክህኑት ከምቲ ንሳም ትጽቢት ዝገበሩሉ ፍረ ኣይሃበን (OMahoney, 1992, P.52)።

ካብ 1870 ክሳብ 1888፡ ብኣቡነ ቱቪ ክህነት ካብ ዝተቀበሉ 21 ትሽዓተ ሰባ ሓዳር ዝነበሩ ኣቐሽሽቲ ፍረ ዘርእክህኑት ክበሃሉ ይከኣል እዩ (Ibid, P.50)። ኣብ መጨረሻ ዘመን ኣቡነ ቱቪ፡ ዘርእክህኑት፡ ብሰንኪ ፖለቲካዊ ኩነታት ካብ ገልታዕታዕ ዝብሎን ዝሰደደን ሓደ ሓዲስ ምዕባሊ ኣምጽኦ። ቁጽሪ ተመሃሮቲ ማእከላይን ላዕለዋይን ደረጃ ዘርእክህኑት ከረን 40 እንኪውን፡ ኣብ ኣኩሩርን ዓለተናን ከኣ ነፍሲ ወከሮም 21 ተመሃሮ ዝሕዙ ክልተ ንኡሳት ዘርእክህኑት ቆሙ (OMahoney, 1992, P. 53)። ኣብ ከረን ንኡስ ዘርእክህኑት ስለ ዘይነበረ ንኣሸቱ ተመሃሮ ኣብ እንጻ

ደናግል ተመሃሮም ናብ ዘርእክህኑት ይሓልፉ ብምንባሮ እዩ ዚመስል። ካልእ ብጊዜ ኣቡነ ክሩዝ ኣብ ዘርእክህኑት ዝተራእዩ ምዕባሊ፡ ኣቐሽሽቲ ተዋህዶ ካብኣ ክኮኑ እንተደለዩ፡ ንሳቶም ብፍሉይ ዝቐረቡ ካልእ ትካል ንምቋም ብ1891 ኣብ ከረን ከም መደብ ተሓንጺጹ ከም ዝነበረ ይፍለጥ (Ibid, P. 67)። እዚ መደብ እዚ ኣብ መንገደፊራ ኣብ 1970ታት ተተግበረ።

ብጊዜ ኣቡነ ክሩዝ (1889-1894) ክህነት ዝተቀበሉ 23 ነበሩ። እዚ ድማ፡ ኣብ ከባቢ ከረን ተዛማዲ ሰላም ተረኪቡ ብዙሓት ዓድታት ናብ ካብኣካዊት ቤተ ክርስቲያን ስለ ዝኣተዋ፡ ንኣኣተን ዘድሊ ኣገልግሎት ንምሃብ ከም ዝነበረ የመልከት (Ibid, P. 53)። ኣቡነ ክሩዝ፡ ኣብ ሓዋርያዊ መደብ ኣገልግሎት ካህናት ዓድታት እውን ለውጢ ገበሩ። እዚ ማለት፡ ካህናት ኣብ ክንዲ በብክልተ ተቐማጦም ናብ ቁሽታት ከባቢ ኣብ ሰላሙን ዝቀላቐሉ፡ ኣብቲ ዝምልከቶም ስፍራ በብሓደ ሰፊሮም ክምህሩ ዝእምም ፖሊስ ኣውጽኦ (Ibid, P. 53)። እዚ ብተራኡ ንጠለብ ክህነት ኣበርቲዖ።

ኣብ ዘመነ ሳላሪስቲ፡ 1845-1894፡ ኣብ ውሽጢ 49 ዓ መታት ብዙሕ ለውጥታት እዩ ተገይሩ። መ. መርያ፡ ኣብ ካብኣካዊት ቤተክርስቲያን ክኣትዉ ዝሓቱ ሓያሎ ኣቐሽሽቲ፡ ፈለሰቲ፡ ደባትርን ዲያቆናትን ነበሩ። እዚኣቶም ዝመሃርዎ ትምህርቲ እቲ ያታዊ ኣገባብ ኩስኮሳ ቤተክህነት ሃገርና ነበረ። ዝቐመጡሉን ዝክደንዎንውን ያታዊ ኣገባብ ነበረ። እዚ ብጊዜ ኣቡነ በል፡ ዘርእክህኑት ኣብ ባጽዕ ምስ ተተክለ፡ በብቁሩብ ክልወጥ - ሚሩ። ዘርእክህኑት ኣብ ክንዲ ዓበይቲ ኣቐሽሽቲ፡ ዝቐበል፡ ንኣሸቱ መንእሰያት ኣብ ምሓዝ ኣትዩ። መዛሙር ስርዓተ ላቲን ኣተኣታትዩ። ዓብይን ንኡስን ዘርእክህኑት ኣቐሩሙ ...ወዘተ። ካብዚ ንኡው ፍራሰቶንካዊያን ካብቲ ምስ ሓዘዎ እውን እቲ ለውጢ ብዙሕ ኣይኮነን።

ዘርእክህኑት ከረን ኣብ ትሕቲ ኣሕሉቅ ካብቲ

ዘርእክህኑት ከረን፡ ካብ 1894 ክሳብ 1973፡ ን79 ዓ መታት ኣብ ትሕቲ ኣሕሉቅ ካብቲ ሰራሕተኛ እቲ መሪሕነት ግን ክሳብ 1930 ን36 ዓመታት ኣብ ትሕቲ ቪካርያቶ ሚስቶናውያን፡ ካብ 1930 ክሳብ 1973 ከኣ ን43 ዓመታት ኣብ ትሕቲ ሰበካ ነበረ።

ማሕበር ካብቲ ንዘርእክህኑት ካብ ሳላሪስቲ ምስ ተረከቡዎ፡ ብቅልጡፍ፡ ብ16 ታሕሳስ 1894 ኣኪባ ኣካዩዶም፡ ንኣባ ሰራፊኖ በዓል ኮሊፓርዶ ሓለቃ ዘርእክህኑት ክኮኑ መደቡ። ምስቲ ሓዲስ ኩነታት ዘላዝብ ሓዲሽ ውሽጣዊ ሕጊውን ሰርዑ (Metodiod 1953, P. 304)። እቲ ሓድሽ መደብ ትምህርቲ፡ ተመሃሮ ንኣሕሉቆምን መምህራናምን ዘፍቅሩን ዘክብሩን ከምዝኮኑ ዝገብርን ንቋንቋ ፈረንሳይ ተኪኡ ቋንቋን ባህልን ታሪክን ዝልያን ዘላለ ነበረ (Metodiod 1953, P. 304)። ተመሃሮ ተሎጊያ ብዛዕባ ምስጢራት ብሓፈሻን ብዛዕባ ምስጢራ ክህነትን ቁርባን ድማ ብፍላይ ይመሃሩ ከም ዝነበሩ ይንገር (Ibid, P.305)። ተመሃሮ ካብ ትምህርቲ ወጸኡ፡ ብፍላይ ጊዜ ፋሲካ ወይ ተሰካር ኣብ ዝህልዉ እዋን ...ወዘተ፡ ናብ ሕዝቢ እናኮሩ ትምህርተ ክርስቶስ የምህሩ ነበሩ (Ibid)። ተመሃሮ ጊዜ ክፈጥሩ ምስ ስድራኤም ይሕልፍዎኪ እንተ ነበሩ፡ ገለ ዝተረፉ ግን ኣብ ሕርሻ ሽናራ ይሕግዙ ከም ዝነበሩ ይፍለጥ (Ibid)።

ኣብቲ እዋንቲ ትምህርቲ ፊሎዞፊ ብዙሕ ምዕቡል ኣይነበረን። ንኣደ ዓመት ጥራይ ይወሃብ ድማ ነበረ። ቋንቋ ላቲን ካብ ካልኣይ ደረጃ ክሳብ ተሎጊያ ዝውጻእ ቀጸለ ነበረ። ኣብ ታሕታይ ደረጃታት ግን ቋንቋ ጣልያን፡ ትግርዐ፡ ግዕዝ ዝውቱር ነበረ (Ibid, P. 306)። እዚ መደብ ኩስኮሳ ኣብ ምድላይ ክእለት ቋንቋ፡ ብፍላይ ቋንቋ ፈረንሳይ፡ ዘድሃበ ነበረ። ኣባ ሚካኤል፡ ድሕሪ 5 ዓመት - 1899 - ኣብ ከረን 30 ተመሃሮ ዘርእ ክህነት ከም ዝነበሩን ንሳቶም ድማ ብቋንቋ ጣልያንን ላቲንን ድሕራት ከም ዝነበሩ ይሕብሩ። ክህነት ንክቐበሉ ካልእ 4 ወይ 5 ዓመታት ከምዘድልዮምውን ይግምግሙ (Ibid, P.307)። በዚ ምክንያት'ዚ ድማ፡ ኣባ ሚካኤል፡ እቲ ኩስኮሳ መቀራረቢ ክህነት ካብ 8 ክሳብ 10 ዓመት ከም ዝወሰደ ይሕብር (Ibid, P.308)። ብዘይካዚ፡ እቲ መዓልታዊ ሰዓታት ትምህርቲ 4 ሰዓታት ጥራሕ ነበረ። ዝኮነ ኮይኑ፡ ብጊዜ ኣባ ሚካኤል፡ ኣብ ውሽጢ 15 ዓመታት 41 ካህናት ክሕዝ ክኣሉ።

አባ ሚካኤል አብ መጨረሻ ዕድሜአም ብድካምን ሕማምን እናተሰነፉ ምስ መጹ፡ እቲ ድካምም አብ ዘርአክህነት ከንጸባርቅ ተረክበ። አቡነ ዮሴፍ ከራራ አብ 1911 ንአባ ሚካኤል ምስ ተክእምም ከኣ፡ ንአባ ቸለስቲኖ በዓል ደሰዩ ናብ ዘርአክህነት ከረን በጺሖም ክግምግሙ መደቡዎም። አባ ቸለስቲኖ ብወገኖም፡ ዘርአክህነት ብኩሉ ተዳኪሙ ስለ ዘሎ ምሕዳስ ከም ዘድልዮ፡ ዝብል ጸብጻብ አቕረቡ። ብዘይካዚ፡ አብ 1907፡ አብ ኢየሩሳሌም፡ ከም እንዳ ኢጋይሽ ሓበሻ፡ አብ ትሕቲ ላቲናዊ ፓትሪያርክ፡ ምስ መበእታዊ ስርዓት ዘርአክህነት ዝላዘብ ከሾሙሳ ተከፍተ (Ibid, P, 349)። አብዚ አባ ተክለማርያም ሰመሃራይ ሓለቃ ነበሩ (Ibid, P,411)። አቡነ ኪዳነ ማርያም ድማ ተመሃራይ (Ibid, P,349)። እዚ ስጉምቲዚ፡ ነቲ መንእሰያት ናብ ደገ ሰዲድካ ምስልማን ዝዕልም፡ አብ 1866 ብአቡነ በል ዝተኣታተወ፡ ስነ ኮስቲሞሳ ዘርአክህነት ሓደ ምዕባለ ዝውሰክ እዩ። እዚ ዘርአ ኣክህነት ኢየሩሳሌም ናይ ፊሎሶፊን ተዮሎጂን ደረጃ ነበረ። በዚ ጊዜ እዚ እቲ ናይ አኩሩር ንኡስ ዘርአክህነትውን አብ ቦታኡ ነበረ (Ibid, P,307)። አቡነ ካራራ ድማ ንአባ ቸለስቲኖ ነቲ አብ ጸብጻቦም ዘቕረቡዎ ምሕዳስ ከተገብሩ ሓለቃ መደብዎም።

አባ ቸለስቲኖ (1911-12) ሓዲስ መደብ ሰዓታት ትምህርትን ዲሲፕሊንን - አብ ትምህርትን መንፈሳውነትን - አተኣታተወ (Meteodio, 1953,P,309)። እቲ ዓመታት ከሾሙሳ አብ 13 ዓመት በጽሐ (Ibid, P,309)። አብ 1912 አባ ቸለስቲኖ ብአባ ፍራንቸስኮ በዓል በሳኖ (1912-14) ተተክሉ። በዚ ጊዜዚ እቲ ከሾሙሳ ምሒር ምዕራባዊ ስርዓ ተ ስለ ዝሓዘ ተመሃርቲ ክቃወሙ ተረክቡ። በዚ ዘርአክህነት ከረን ካብ 1913 ክሳብ 1914 ተዓጽወ (Ibid, P,310)። አቡነ ካራራ ንኡስ ዘርአክህነት አኩሩር ዓጻወዎ። ንተመሃሮ ናብ ኢየሩሳሌም ምስዳድ እውን አቋረጹዎ (Ibid, P,309)።

አብ 1914፡ አባ ኣን-ሊኮ ሓለቃ ምስ ተመደቡ፡ ዘርአክህነት ከረን ከምብሓድሽ ሕይወት ክለብስ ከኣለ። አባ ኣን-ሊኮ ብተገዳሰኹዎም፡ ፍቅሪ ተመሃሮአም ብምስሓብን ቀዳመ ሰንበት ብመደብ አብ ቀሸታት ተዋፊሮም ሓዋርያዊ ስራሕ ብምክያድን አብ ከሾሙሳ ዘርአክህነት ሓደ ዓብይ ለውጢ አምጽኡ (Ibid, P P,310-11)። ቍጽራ ተመሃሮውን ንጄይ ጊዜ ናብ 60 በጽሐ። ተሎጊያ፡ ትምህርቲ ቅ.መጽሓፍን ሕገ ቀኖናን እውን ተኣታተወ። ዕድመ መእተዊ ተመሃሮ ዘርአክህነት 15-18 ዓመት ክኸውን ተወሰነ (Ibid, P P, 310-11)። አብ መንፈሳዊ መዳይ፡ ንጉሆ፤ ጸሎት፡ አስተንትኖ፡ ቅዳሴ፤ ድሕሪ ምሳሕ፤ ምብጻሕ ቅ.ቁርባን፤ ኢጋ ምሽት፤ መንፈሳዊ ንባብ ዝስዕበ መቐጻጸያ፤ ድሕሪ ድራር፤ ካልኣይ ምብጻሕ ቅ.ቀርባን፤ ጸሎት ምሽት፡ መርመራ ሕልና ብምግባር ዝዛዘም መዓልታዊ ሓዲስ ልምዲ ተኣታተወ (Ibid, P,313)። እዚ ንሕና ክሳብ 1970 ክዝውተር ርኢናዮ። ከማኡ ነቲ አብ ሰሙን ክልተ አስተምህሮ - ሓሙስን ሰንበትን - ዝምልከት ጉዳይ አቦ ነፍሲ ተታሒዞም ነበሩ።

በዚ ጊዜዚ ዝመጸ ካልእ ምዕባለ፡ አብ 1919 ማለትዮ፡ አብ ቫቲካን፡ ጳጳሳዊ ኮሌጅ ዘቅዱስ እስጢፋኖስ ዘሓበሻ ተከፍተ።

እቶም ብቅ. አቡነ ያዕቆብ አብ ጊዜ ስደት ዝተሰሰኩ ተመሃሮ ዘርአክህነት ሓቦ፡ ጽንዓትን ተሓማንነትን ኣማዕ ቢሎም ነደሮም። ነዚ ግን አቡነ በል አየስተውዓሉሉን (OMahoney, 1987, P P,49-50)። **ብእንጻሩ አቡነ በል ንሳቶም ዝኮነ መንፈሳዊ ሓይሊን ፍልጠትን ተወፋይነት ዘይብሎም፡**

ክሰብኩ ኮነ ትምህርቲ ክርስቶስ ክገልጹ ዘይክእሉ ምንባሮም ይዝረብ (Ibid, P,50)።

አቡነ በል አብ ዘርአክህነት ሓለቃ ገዳም አብ ዝነበሩሉ እዋን እቲ ዘርአክህነት ሞደል ኤውሮጳ ከም ዝከፁል ተገብረ። ግን እቲ ዝተገብረ መደባትን ስርዓታትን ከምቲ ዝተደልዩ ጸኒዑ ብቀጻሊ ፍረ ክህነት ክህብ ኣይተረከበን - ንኣብነት፤ አብ 1924፡ ብሓደ ጊዜ 16 ተመሃሮ ንዘርአክህነት ሓዲጎም ከፀደም (Ibid, P,314)። ነዚ ፍጻሜዚ ምስ ምቕያር አባ ኣን-ሊኮ፡ ሕማምን ሞትን ኣቡነ ካራራ አተኣሳሲሮም ዝገልጽዎ ወገናትኪ እንተለዉ፡ ካልኣት፡ ነዊሕ እዋን ዝጸንሕ ሓለቃ ዘይምምዛዝ፡ መንግስቲ ጣልያን ምስክር ወረቀት ትምህርቲ ዘለዎ አብ ስራሕ ክቐጽሮ ብርቱዕ ጠለብ ስለዝገበረ ...ወዘተ ዝብሉ ምክንያታት እውን ስለ ዝነበሩዎም ዝብሉ ኣለዉ (Meteodio 1953,P,314)።

በዚ ፍጻሜዚ ዝደንገጹ ቅድስቲ መንበር፡ ናብ አቡነ ካታኒዮ ነዚ ዝስዕበ ኣርባዕተ ነጥብ ዘለዎ መምርሒ ለኣኩ፤

1. መምህራን ምብዛሕ
2. ሓደ ብቁዕ ሕጊ ብትእትታው ዘድሊ ቁጽጽር ምግባር
3. ቋንቋ ላቲን ከማኡ ግዕዝ አብ ትምህርቲ ምሕያል
4. ዓመት ዓመት ናብ ቅድስቲ መንበር ጸብጻብ ምልክዕ

በዚ መሰረት፡ አቡነ ቸለስቲኖ፡ ሓዲስ ፕሮግራም ስርዓ ትን ትምህርትን ኣታኣታቲዮም ንሕንጻ ዘርአክህነት ከረን ምሕዳስ - መሩ (Ibid, P,315)። እቲ ስርዓት ዘርአክህነት ዳርጋ ናብ ላባራቶሪ ከሾሙሳ ተቐየረ። ዕድመ መእተዊ ተመሃሮ ገዳም ዘርአክህነት 12-16 ዓመት ክኸውን ተወሰነ። ንገዳም ዘርአክህነት ዝኮነ ሰብ፡ ዓለማዊ ኮነ ካህን፡ ካብ ደገ ዘይኣትዎ ጽኑዕ ሕጊ ወጽ። ተመሃሮ ብዕረፍቲ ንደገ እንተወጹውን ብሓደ ሓለቃ ተሰኒዮም ተሰሪዖም ከም ዝከዱ ተገብረ። ወላ ብጊዜ ክረምቲውን አብ ትሕቲ ክትትል ቆሙሳት ወይ ኣሕሉቅ ከም ዝኮኑ ተገብረ።

ብሸነከዕ ትምህርቲ፤ አብ 15 ጥቅምቲ ተከፊቲ 5 ሓምለ ክዕጽ፤ አብ ዓርባዕተ ደረጃ፡ ሀ) 3 ክፍሊ መበእታ ለ) 4 ክፍሊ ካልኣይ ደረጃ ሐ) 1 ክፍሊ ፊሎሶፊያ መ) 4 ክፍሊ ተሎጊያ ክከፋፈል ተመደበ (Ibid, P,315)።

እቲ ብዙሓት ተመሃርቲ ካብ ዘርአክህነት ዝወጹሉ ዝነበረ ጊዜ (1924-25) ንኣሕሉቅ ዘርአክህነት ሓደ ሓዲስ ነገር ከም ዝዕዘቡ ገበሮም። እቶም ካብ ዘርአክህነት ዝወጹ ተመሃርቲ ምእንቲ ስራሕ ክረክቡ፡ አብ ክንዲ ትምህርቲ ሓበሻ - ግዕዝ ኣምሓርዐ፡ ትግርዐ፡ ዜማ - አብ ጊዜኦም ዘሰርሕ ዝኮነ ካልእ ዘመናዊ ትምህርቲ ከም ዝተኣታቶ ገበሩ (Metodio 1953,P,320)። እቲ ካብ ዘርአክህነት ምስ ወጹ ስራሕ ክረክቡ ተባሂሉ ዝተኣታተወ ዓይነት ትምህርቲ እውን ካልእ ምዕባሊ ኣከፁለ።

ካብዚ ንደሓር ዘርአክህነት ክሰርሕን ፍረ ክህብን ይርከብ (Ibid,P,317)። አቡነ ካታኒዮ በዚ ተተባቢዖም፡ አብ 1928፡ ንዘርአክህነት ናብቲ ብዘመናዊ ኣገባብ ዝምዕብል ዝነበረ ከተማ ኣስመራ ብዝሓሸ ከሰናድዎምን ብቀረባ ክከታተልዎን ከግዕዝዎ ሓሰቦም ናብ ቅድስቲ መንበር ሓቡሩ። እንተኮነ አብ ከረን ዝኣክል መሳለጥያ ስለዝነበረ ቅድስቲ መንበር ነጻግዎ (Ibid,P,317)።

ኤርትራ አብ 1930 ከም ሰበካዕ ምስ ቆመ፡ ዘርአክህነት አብ ትሕቲ ሓላፍነቲ ሓለፈ። እንተኮነ ግን መሪሕነቲን መበዛሕትኡ መደብ ትምህርትን አብ ትሕቲ ማሕበር ካፕቺኒ ክተርፍ ፍቃድ አቡነ ኪዳነ ኮነ (Ibid,P,317)። በዚ ሰበካዕ ኤርትራ አብ ምክሮክሲ ተመሃሮ ዘርአክህነት ጥቡቅ ምትሕግጋዝ ሒዞ ነቀለ።

አቡነ ኪዳነ ትምህርቲ ስለ ዝበህጉ አብ መደብ ትምህርቲ ሕልፊ ኣተኮሮን ጠለብን ይገብሩ ብምንባሮም፡ ኣታ ንምስራቃውያን እትሓሊ ክፍሊ ቅድስቲ መንበር፡ አብ 1933፡ ንተመሃርቲ ዘርአክህነት ካብ ብዙሕ ትምህርቲ ብሉጽ ዓይነተዕ ሞራልን መንፈስ ተጋድሎን ጥዕይ መንፈሳውነትን ክወሃብ ከም ዝግባእ ንሓለቃ ገዳም ከረን መዓደት (Metodio 1953,P,308)። በዚ ድማ እቲ ንትምህርቲ ዝገበር ጠለብ ንዲሊ ይበሃል (Ibid)።

ከምዚ ቢሉ ዘርአክህነት ከረን ብዘመን አቡነ ኪዳነ ብጽቡቕ እናሰርሐ እንከሎ፡ ቅ. መንበር፡ አብ 1938፡ ድሕሪ ጣልያን ንኢትዮጵያ ጠቅሊሎም ምሓም፡ ንኣብያተ

ክርስቲያን ኤርትራን ኢትዮጵያን አብ ሓደ ኮንፈረንስ “Quo in Aethiopia” ብዝብሃል አዋጅ ስለ ዝጠርፍናዎን፡ ላዕላይ ዘርአክህነት አብ ዓድዋ ክግዕዝ ትእዛዝ ሃቡ (አባ ብሩክ፡99) ።

እዚ ትእዛዝዚ ንሰማዒዒ ዘበለ ኩሉ አደንጸወ። ገለ ሰባት ግና አብ 1939 ንዓዲ ግራትን ከረንን መንጎዐ ክኸውን ናብ ሰንይቲ ከግዕዝዎ ፈተኑ። እነተኩህ ብወገን ከረን ብርቱዕ ተቃውሞ ስለ ዘጋጠመ ተረፈ። ኩነታት ከምዚ ኢሉ እንክለ፡ አብ ቤተክህነት ኤርትራ ሓደ ሓዲስ ምዕባሌ ተራእየ።

አብ 1940፡ ማሕበራት ካፑቲኒን ሲታውያንን ናቶም ደቂ ሃገር ካህናት ክቐሙ ተወሰነ። እዚ ሓዲስ ቤተክህነት ካብቲ ቤተክህነት ሰብካዕ ከም ዝበልጽ ብቤተክርስቲያን ተደገፍ (Metodio 1953,P,398)። እዚ ነቲ ቤተ ክህነት ሰብካዕ ዘቃልል ከም ዝኮነ አብ ዝሰዕበ ክርኣ ይክኣል። አብ 1951 ዘርአክህነት ከረን እንደገና ሓዲስ ፕሮግራም ትምህርቲ አተኣታተወ። እዚ መደብዚ ድማ 3 ክፍሊ መባእታ፡ 5 ክፍሊ 2ይ ደረጃ፡ 3 ክፍሊ ሊቸኦ ፊሎዞፊ፡ 4 ክፍሊ ተዮሎጂ ዝሓቆፈ ነበረ (Metodio 1953,P,319)።

በዚ ጊዜ እዚ ቅድስቲ ማሕበር ሓደ ሓዲስ ምዕባሌ ዝሓለለ መምርሒ ሃቡት። ዘርአክህነት ከረን ንመባእታ ክፍሊ ጥራይ ተወሲኑ፡ ካልኣይ ደረጃ ንኣስመራ ተወሲዱ አብ ትሕቲ ማሕበር ኮምፒኒ ክኸውን ተገብረ (Ibid)። እዚውን አብ ሕዝቢ ከረን ብርቱዕ ናዕቢ ኣክቡሉ። ይኹንምበር፡ ካልኣይ ደረጃ ዘርአክህነት አብ ኣስመራ ተመሓላፊ አብ ትሕቲ ሓልዮት ካህናት ማሕበር ኮምፒኒ እንኪኸውን፡ ትምህርቲ ፍልስፍናን ተሎጊያን ድማ አብ ርማ ተመደበ። ዘርአክህነት ከረን ከኣ አብ ሰለስተ ክፍልታት ትምህርቲ መባእታ ተወሲኑ ተረፈ።

ዘርአክህነት ካብ 1963 ንወሳኔታት ጉባኤ ቫቲካን ብምክፃል፡ በብቁርብ ንመባእታ ዝተማህሩ ሰባት ክቅበል - መረ። አብ መደባት ትምህርቲ ስራዕ ትምህርቲ ኣካዳሚክ ብምትእትታው ተመሃሮ - ነራልን ማትሪክን ከም ዝካፈሉ ተገብረ። እዚ ድማ ከምቲ አብ 1925 ተመሃሮ ምስ ወጹ አብ ስራሕ ዓለም ምእንቲ ክሳተፉ ተባሂሉ ዝተገብረ፡ ኣብዚ ድማ ተመሃሮ ምናልባት ካብ ዘርአክህነት እንተ ወጹ አብ ትምህርቲ ምእንቲ ክሳተፉን ስንኩላት ኮይኖም ምእንቲ ከይተርፉን ዝተገብረ እዩ። ከማኡውን ተመሃሮ ዘርአክህነት ድሕሪ ክህነት ልዑል ትምህርቲ ክቕጽሉ እንተ ኣድለየ፡ እተን ዩኒቨርሲታት ኣድላዩ መእተዊ ረቓቲታት አብ ዝሓታሉ ጊዜ ግቡእ መልሲ ንምሃብ እዩ። የግዳስ፡ አብ 1967፡ ተመሃሮ ዘርአክህነት ኣስመራ ምስ ኮምፒኒውያን ኣሕለ-ቆም ስለ ዘይተሰማምዑ ብምልኣም ገዲርምዎ ወጹ።

አብ 1968 መሪሕነቲ ድማ አብ ኢድ ካህናት ሰብካዕ ሓለፉ፡ እቶም አብ ዘርአክህነት ከረን ዝነበሩ ሓለቓ ኮኑ። በዚ ጊዜዚ፡ ዘርአክህነት ዕላማኡ ስሒቲ ኮለጅ ትምህርቲ ኮይኑ ከይተርፍን ተመሃሮ ተመክሮ ጸዋዕታኡም ኪቐስመሉን ተባሂሉ፡ አብ ሰነ ኩስኮሳ ዓስራይ ክፍሊ ምስ ተመህሩ ሓደ ዓመት ተመክሮ ተኣታተወ።

ተመሃሮ ዘርአክህነት ካልኣይ ደረጃ ወዲኦም ንፍልስፍናን ተሎጊያን ንሮማ ዝኮዱ ዝነበሩ፡ አብ 1974 ብቅድስቲ መንበር ናብ ዓዲ ግራት ክከዱ ተወሲኑ ተሓበረ። ብኣቡነ ኣብርሃ ተቀባልነትን ደገፍን ስለ ዝሰኣነ ከኣ አብ ኣስመራ ምስ ማሕበራት ኮይኖም ከም ዝመሃሩ ተገብረ። በዚ ከዓ ኮለጅ ኢትዮጵያ አብ ክንዲ ተመሃሮ ዝቅበል፡ ካብ 1978 ካህናት ጥራሕ ዝቅበል ኮነ።

1845፤ ዘርአክህነት አብ ጉልዓ ተተኪሉ።

1849፤ ዘርአክህነት ንዓለተና ተሰዲዱ።

1851፤ ዘርአክህነት ንሓላይ ተሰዲዱ።

1853፤ ዘርአክህነት ናብ እምኩሉ ግዲዙ።

1863፤ ዘርአክህነት አብ ባጽዕ - ርእሲ ምድሪ - ተተኪሉ።

1866፤ ሔቦ ብሰንኪ ክፉእ ክለማ ቅቡል ስለ ዘይነበረ ካልእ ኣማራጺታት ይድለ። ከረን ከም ኣማራጺ ይቀርብ ግን አብ ዶብ ኣለላም ብምኳኑን ኣብያተ ክርስቲያን

መንፈሳዊ ኩስኩሳ ተመሃሮ ዘርኣ ክህነት

ዘርአክህነት፡ ብክህነት ንሕዝቢ ክርስቲያን እናአገልገሉ ዝነበሩ መንፈሳውያን መራሕቲ ሃይማኖት ዚኩስኩሱሉ ቦታ እዩ። ነዚ ኣገልግሎትን ተልእኮን ክህነት ብጽቡቕ ንክበናዎን ከኣ ዓሚቑ መንፈሳዊ ኩስኩሳን ነዊሕ ጊዜ ዝወሰድ ምድላዊትን ከም ዘድልዮ ርዳእ እዩ። ነዚ መንፈሳዊ ኩስኩሳ ሓደ ስራዕ ትምህርቲ ክህልዎ ኣይክኣልን ይኸውን። እዚ መባሊ፡ ከከም ድሕሪ ባይታ በብዘመኑ ዝዝውተር ኣተዓ ባብያ ቤተክህነት ስለ ዝውሰን እዩ። ንኣብነት ቀዳሞት ካህናት ሃገርና አብ ገዳም ዘይኣተዉ እንተ ነይሮም፡ መዕ በያኦም ካብ ስድራ ቤቶምን መምህራኖምን ይርከብ ማለትዮ። እዚ ኩስኩሳ ወይ መንፈሳዊ ጽልዋ ወለዲ ብደብረ ዓዶም ዚለኣኩ ካህናት ተደጊሩ እንኪግበር ዕውት ይኸውን። ብሉጡርጊያ ሃገርና አብ ኣገልግሎት ቅዳሲ እንተ ወሓደ ሓሙሽተ ካህናት ከም ዘድሊ ንፊልጥ። በዚ እቲ ቤተክህነት ወይ ደብረ ሓደ ዓዲ አብ ካህናትን ዲያቆናትን ሓለቃታትን ዝተከፀፈሉ ማሕበር እዩ። እዚ ማሕበር ድማ ኣብቲ ርእሲ ናይ ክርስቲያናዊ ስድራ ቤት ኩስኩሳ ካህናት ናቲ ጊደን ኣበርክቶን ኣለዎ። ኣውራ ኣውራ ድማ እቲ አብ ቤተክርስቲያን ዝንበብ ቅዱሳት መጽሓፍትን ዝድገም ውዳሲ ማርያምን መልክዓትን ዳዊትን አብ መንፈሳዊ ኩስኩሳን ዕ ብየትን ናይ ሓደ መንእሰይ አብ ክህነት ዚሰናዶ ዓብይ ተራ ኣለዎ።

ብዘይካ ናይ ወላድን ናይቲ ዓዶም ደብረ ቤተክህነት ካልእ መንእሰያትን ናብ ናይ ክህነት ኣገልግሎት ክኣትዉ ዝንባሌ ዘለዎ ዝኩስኩሱ ኣገባብ ናብ ሓደ ገዳም ወይ መምህር ዘለዎ ደብረ ብምክፀ ኣብኡ እናተቀመጠ ከም ብምክሰብ ከም ዝኮነ ይፍለጥ።

ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ብጥሪ 1840 አብ ከባቢ ቤተክርስቲያን “መድሓኔ ዓለም” ዓድዋ ተቀማጦም ትምህርቲ ክርስቶስ ክምህሩ ምስ - መሩ ከም ሓደ ደብረ ሓለቃ ተፈሊጦም፡ ዲያቆናት ተመሃሮን ኣቕሽትን መጺኦም ብኣኣም ክመሃሩ ከም ዝ- መሩ ይፍለጥ (Omaheney, 1982, PP.22-24)።

መጠቓለሊ

ብግዜ ቀደም ተከፀል ዝተራእየ ሰደትን ምዕባሊን

ዘርአክህነት ሓደ ኣገዳሲ ትካል ቤተክርስቲያን እዩ። ብኣተሓሰብ ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ዘርአክህነት አብ ከረን ንምትካሉ ዘገደደ ምክንያት፡ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን ምድረ ሓበሻ (ኣምሓራ ሽዋ ትግራይ ክፍልታት ኤርትራ ዘጠቃልል) ንወሽጢ ምእታው ስለ ዝተከፀከለትን ውሰን ዝበለ መዕቆቢ ቦታ ስለ ዘድለየን እዩ።

ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ አብ 1843 ናብ ደብረ ሲና ንዳህዳሳስ ምስ መጽ፡ ፈለስቲ ደብረሲና አብ ከባቢኦም ብምቕማጥ አብ ሓዋርያዊ ስራሕ ንክሕግዝም ዓደሙዎም። ብቑጥባባ እውን ምቕኢ ቦታ ምክፋ ይግምግሙ። አብ 1844፡ አብ ወኪ ዛግር ዝከፀሙሉ እዋን ምስ ፈለስቲ ብዚን ተገራጨዉ። ካብ ትግራይ ዝመጹ መነኮሳት ሰዓብቲ ኣቡነ ያዕቆብ ድማ አብ ትግራይ ቦታ ክረክቡ ተሓበቦሩዎም። እዚ ንኣቡነ ያዕ ቆብ ሓሳቦም ዘቀየሮም ካልእ ከባቢ ከረን፡ ንተመሃሮ ዘርአክህነት ከበሳ ዘይምቕኢ ስለ ዝነበረ እዩ።

ዘይምንባርን ከማኡውን ብሰንኪ ዕንቅፋት ኣባ እስተላ ንግዚኡ ይጽናሕ ተባህለ።

1869፤ ዘርአክህነት ናብ ከረን ሓለፈ።

1871፤ ዘርአክህነት ናብ ሰንይቲ ገዳዘ። መሊሱ ናብ ከረን - ባጽዕ - ከረን ይመላለስ።

1875፤ ዘርአክህነት ብዓወት ጉንደት ንከሰላ ተሰደ።

1884፤ ዘርአክህነት ድሕሪ ውዕል ሀወት ዓድዋ ብወርሒ ሰነ ንባጽዕ ተሰደ።

1884፤ ዘርአክህነት መሊሱ ብወርሒ ታሕሳስ ንባጽዕ ተሰደ።

1886፤ ንኡስ ዘርአክህነት አኩሩር ተከፍተ።
 1887፤ 40 ተመሃሮ ዝርከብዎ 58 ሰባት በብ2 ተአሲሮም ካብ ከረን ንኣስመራ ተወስዱ።
 1894፤ ዘርአክህነት ናብ ካፑቲኒ ሓለፈ።
 1907፤ ገዳም ኢየሩሳሌም ተከፍተ።
 1912፤ ንኡስ ዘርአክህነት አኩሩር ተዓጽወ።
 1913-14፤ ዘርአክህነት ከረን ተዓጽወ።
 1914-15፤ ዘርአክህነት ተከፍተ - ብኣባ ኣን- ሊክ።
 1917፤ ገዳም ኢየሩሳሌም ተዓጽወ።
 1919፤ ጳጳሳዊ ኮሌጅ ዘቅ. እስጢፋኖስ ዘሓበሻ ኣብ ቫቲካን ተከፍተ።
 1925፤ ዘርአክህነት ኣስመራ ክግዕዝ ተሓስበ።
 1938፤ ዘርአክህነት ንዓድዋ ክግዕዝ ተነግረ።
 1940-42፤ ዘርአክህነት ብስንኪ ኩናት ጣልያን እንግሊዝ ተዓጽወ።
 1951፤ ዘርአክህነት 2ይ ደረጃ ንኣስመራ ሓለፈ፤ ካብ ከረን ዘይመጹ ተመሃሮ'ውን ተቐበለ።
 1963፤ ፊሎዞፊ ኣብ ዘርአ ክህነት ኣስመራ ክኸውን ተወሲኑ።
 1963፤ ኢኮሙኒካዊ ማእከል ካቶሊካውያንን ኦርቶዶክስ ተዋህዶን ኣብ መንደፊራ ተ- ሚሩ።
 1965፤ ተመሃሮ ዘርአ ክህነት ኣስመራ ይእድሙ።
 1965፤ መባእታ ተሪፉ 2ይ ደረጃ ዘርአ ክህነት ኣብ ከረን ይቐጽል

ብዛዕባ በብግዜኡ ኣብ ዘርአ ክህነት ዝተሰርዐ ሕግን መደባት ትምህርትን

1845

ቅ. ኣቡነ ያዕቆብ ያታዊ መደብ ትምህርቲ ሃገርና ምስ ካብ ኤውሮጳ ዝመጸ መጽሓፍትን ኣነባብራ ኮሌጅን ብምዝማድ ኣብ ጐልዓ ዘርአ ክህነት ከፈቱ። እቲ ዝወሃብ ዝነበረ ትምህርቲ ንኣገልግሎት ክህነት ዝወዕልን እቲ ክልሰ ሓሳብ ድማ ብተመኩሮ ስራሕ ዝተሰነዩን ነበረ። ንመንፈሳውነት ብዝምልከት ነቲ ናይ ሃገርና ልሙድ ጸሎት በስመኣብ፡ ነኣኩተከ፡ ቅዱስ ...ወዘተ፡ ብመልኣከ እግዚኣብሔር ኣበሰራ ለማርያም፡ ኦኦምላክይ፡ ሊጣንያ ሃይማኖት፡ ዘስመ ኢየሱስን ካልእ ኣዳሰቲ ጸሎታት ኣስተንትኖን ተኪእም ዓሚቑ መንፈሳውነት ተኪሎም። ነቲ ጸሎት መድገምያውን (Ibid,p,112) ብመቐጸርያ ተክእዎ።

ኣብ ዕለታዊ ሕይወት፤ ጸሎት ኣስተንትኖ ንግሆ ብመልኣከ እግዚኣብሔር ኣበሰራ ለማርያም - ሊጣንያ ዘስመ ኢየሱስን ቅዳሕን ዝሰዓቦ። ቀጺሎም ናብ ቤት ቁርሲ ከይዶም ይቆርሱ። ድሕሪኡ ኣብ ኣደራሽ ከይዶም ደዊት ይደግሙ። ድሕሪዚ ኣብ ዘዝተመደቦሎም ስራሕ ይዋፈሩ። ምሽት ምሽት መቐጸርያ ምስ ሰላም ንኣኪ ኣንግስቲ ይደግሙ ከምዝነበሩ ይነገር (Oma honey,1982,PP 103-4)።

1866

ብሰዓታት ዝተወሰነ ስርዓት መደብ ትምህርቲ፡ ንኣክሹቲ ምቕባልን ክዳን ዲቪዩን ኣብ ዘርአ ክህነት ባጽዕ ብኣቡነ በል ይ- መር (Oma honey,1987,PP,51-54)። እዚ መደብ ብኣቡነ ቴቪን ክሩዝንውን ቀጺሎ። እቲ ዲቪዩ ቅዱሳኡ ከም

1966፤ ዘርአክህነት ኣብ ኢድ ካህናት ሰበካ ይኣቱ፤ ዓመት ተመክሮ ይተኣታቶ።

1967፤ ድሕሪ ተመክሮ ፊሎዞፊ ምስ 11ን 12ን ክፍልታት ክዝውተር ይጅመር።

1967፤ መንደፊራ ኢኮሙኒካዊ ማእከል ስልጠና ቅ. ፍረሚናጦስ ተባሂሉ ብወግዒ ተከፊቱ።

1968፤ ዘርአክህነት ከረን ማእከላይ ደረጃ ይኸውን።

1974፤ ዘርአክህነት ኣስመራ ማትሪክ የተኣታቶ።

1974፤ ተመሃሮ ዘርአ ክህነት ኣስመራ ንፍልስፍናን ተሎጊያን ዓዲ ግራት ክከዱ ይንገሩ።

1976፤ ተመሃሮ ዘርአ ክህነት ምስ ማሕበራት ፊሎሶፍን ተየሎጂን ይጅምሩ።

1977፤ ኢኮሙኒካዊ ማእከል ስልጠና ቅ. ፍረሚናጦስ መንደፊራ ብወግዒ ተዓጺዩ።

1978፤ ምስ ማሕበራት ተኣሎጂ ዝተማህሩ ንሙ መርያ ግዜ ክህነት ኣብ ኣስመራ ተቐበሉ።

1978፤ ካብዚ ንደሓር ንሮማ ተማህሮ ምልኣክ ተሪፉ ካህናት ጥራሕ ክለኣኩ - መሩ።

1978፤ ዘርአክህነት ኣስመራ ናይ ሰበካን ማሕበራትን 2ይ ደረጃን ፊሎሶፊ-ተየሎጂን ኮነ።

1997፤ ዘርአክህነት ኣስመራ ዓብይ ሓባራዊ ዘርአ ክህነት ኢጳርቅናታት ኤርትራ ክኸውን ብቐድሰቲ መንበር ተወሲኑ።

1997፤ 2ይ ደረጃ ተመሃሮ ዘርአ ክህነትን ማሕበራትን ካብዚ ኣብ ካልእ ቦታ ይቅይሩ።

1997፤ ዘርአክህነት ከረን ኣብ ርእሰቲ ንኡስ ዘርአ ክህነት፡ 2ይ ደረጃ'ውን ኮነ።

ዝነበሮ ብተዛዋዋሪ ዝገልጹ ሓበራታታት ኣሎና (OMahoney,1992,PP,37-8)። ንኣቡነ በል ካብ ቅ.ኣቡነ ያዕቆብ ዝፈልዮም ካልእ ነገራት፡ ኣብ ዘርአክህነት ዝኣተዉ ተመሃሮ ንኣክሹቲ ከም ዝኮኑ፡ ኣብ ክንዲ ቋንቋ ጣልያን ፈረንሳይን ላቲንን ከም ዝመሃሩ፡ ኣብ ምስትምህር ትምህርተ ክርስቶስ ከም ዘይዋፈሩ፡ ምግባር ነበረ።

እቶም ዝሰዓቡ ኣቡናት ሓሳባቲ፡ ብኩነታት ዘሰዓቦ ምዕ ባለ፡ ንዘርአክህነት ከረን ዓብይ፡ ንዘርአክህነታት ኣኩሩርን ዓ ሌተናን ድማ ንኡሳት ዝሮም ከፊቶምም ከምዝነበሩ ይፍለጥ። እቲ ኩስኩሳን ትምህርትን መሰረታዊ ባህሊ ሃገር ከይኣደገ ምስ ምዕራባዊ ክርስትና ዝምድና ዘማዕብል ነይሩ ክበሃል ይከኣል።

1894፡

ማሕበር ፍራንቸስካውያን ካፑቲኒ ኤርትራ ካብ ሓሳባት ምስ ተረከብዎ ብቅልጡፍ ተኣኪቦም ውሽጣዊ ስርዓትን መደብ ትምህርትን ገበሩ (Metodio, 1953, p.303)። ነዚ ዘተግብሩ ሓዋርያዊ ሓለቃን ሓለቃ ዘርአ ክህነትን እዮም። ኣብ ምሕንጻጽ እዚ ሕግን ስርዓትን ኩሎም ልኡካት ወንጌል ተሳቲፎም ነበሩ።

ኣብ ስርዓት ትምህርቲ፡ ነቲ ታሕተዋይን (መባእታ) ማእከላይን ደረጃታት ሓሳባት ብመግዛእታዊ ስርዓተ ትምህርቲ ጣልያን ተክእዎ - ከም ትምህርቲ ቋንቋ ጣልያን፡ ባህሊ ጣልያን ብሓፊሻ ብፍላይ ከኣ ጀግራፍ፡ ታሪክ፡ ውሩያት ሰባት ዝኣመሰለ ዘመቃልል። እዚ ክሳብ ግዜ እንግሊዝ ከም ዝቐጸለ ኣብ መቶዲዮ መበቐላውያን ሰነዓት ተመርኩሶም ይገልጹልና (Ibid., p.304)።

ኣብዚ ግዜ'ዚ 4-5 ዓመት መባእታን ማእከላይን ደረጃታት፡ 4 ዓመት ተሎጊያ ኣብ ሞራላውን ደግሞውን

ተ. ቀ.	አቡን	ዘመን	ዓመታት	ብዝሒ ተማሃሮ	ክፍል ዝተቐበለ	አቅሸሽቲ/ ፊልሰፊ ዝነበሩ	ካብ ኢጳርቅ ና ከረን
1	ቅ. ያዕቆብ	1845-1860	15	-	46	ልዕሊ 26	-
2	ቢያንኪሪ	1860-1863	3	12	-	-	-
3	በል	1865-1868	3	20	-	-	-
4	ብሊ	1870-1888	18	32	20	9	1
5	ክሩዝ	1889-1894	5	-	23	1	9
6	አባ ሚካኤል	1894-1910	16	-	41	-	10
7	ካራራ	1911-1924	13	-	25	-	5
8	ቸለሰቲኖ	1925-1930	5	-	18	-	8
9	ኪዳን	1930-1951	21	-	60	-	24
10	ያዕቆብ	1951-1956	5	-	2	-	1
11	አሰራተማርያም	1958-1960	2	-	2	-	2
12	አብርሃ	1961-1984	23	-	14+35	-	12
13	ዘካርያስ	1984-1996	12	-	16	-	13
14	ተስፋማርያም	1996-2002	6	-	12	-	12
15	ኪዳን	2003-	6	-	-	-	-
16	ኪዳን	2004-	6	-	-	-	-
17	ኪዳን	2005-	6	-	-	-	-
ድምር			157		314		97

ነጥብታት መንፈሳዊነት ኮፕት ዙፋኒ ከረን አብ ታሪክ ቤተ ክርስቲያን ዝተመርኮሰን ኮይኑ ይቀርብ ነበረ (Ibid., p.306)። ንኣገልግሎት ቤተ ክርስቲያን ዝኸውን ግዕዝ፡ ላቲንን ዜማንውን አበርቲያም ይመሃሩ ነበሩ።

እቲ ንሞገዚትነት ዝምልከት ሓዲሽ ውሽጣዊ ሕጊ ዘርእ ክህነት፡ ተመሃሮ ምስ ልኡካት ወንጌል ሕይወት ሓድነት ከማዕብሉ ከም ዝገብር ስለ ዝተአምነሉ እዩ ወጺኡ። እዚ ዕማምዚ - ከም ልምዱ - ንፍራንቸስካውያን ተዋህቦ። እዚ ሕጊ ሞግዚትነት፡ ተመሃሮቲ ንልኡካት ወንጌል ብፍርሒ ዘይኮነስ፡ ከም አቦታቶምን ኣሕሉቆምን መማህራኖምን መጠን ንክፍቅሩዎምን ከክብርዎምን ከም ዝድርክ ይሕበር።

ዝበዝሐ ተማሃሮ ዘርእ ክህነት ብግዚ ከረምታዊ ዕ ርፍቶም ንቤተ ሰባም ክሕግዙ ክከዱ እንክለዉ፡ ገለ ዝተረፉ ምስ ካህናት ሓበሮም ትምህርቲ ክርስቶስ አብ ምስትምሃር ይነጥፉ ነበሩ። ምስ ተመልሱ ድማ አብቲ 250 ሂክተር ግራት ሚስቶን (አብ 1896 ብጣልያን ዝተሃገረ) ዝተዘርእ እክለ ይእክቡ ነበሩ። እዚ፡ ተመሃራይ ካህን ምስ ኮነ አብ ዝተመደበሉ ቊሙስና ዝተወሃቦ መሬት ሓረሱ ብርእሱ ንክክብር ተመክሮ ዘቐሰም ንጥፊት እዩ።

1911፡

እቲ ሓዲስ መደብ ትምህርቲ - 3 ዓመት መባእታ፡ 4 ዓመት ንካልኣይ ደረጃ፡ 2 ዓመት ፊልሰፊ፡ 4 ዓመት ተአሎጂ - ንኣርባዕተ ሰዓታት ብመጽናዕቲ ተሰንዩ ከም ዝነዩድ ተገብረ (Ibid. p.309)። ዘርእ ክህነት ካብ 1913 ክሳብ 1914 ብሰንኪ ጸገም ስነ ስርዓት ክዕጽ ተገዲዱ።

አብ 1914፡ አባ ኣን- ሊኮ ሓለቃ ምስ ኮነ ዘርእ ክህነት ከምብሓዲሽ ሕይወት ዘራኡ ማዕበለ። እዚ ንሶም ብዘተኣታተውዎ መደብ ትምህርትን ሓዋርያዊ ተግባራትን ዝመጸ ይመስል (Ibid. pp.257-8)። አባ ኣን- ሊኮ ብዝነበሮም ትምህርትን ክእለትን መንፈሳውነትን፡ ሙ መርያ አብቶም ዘርእ ክህነት ገዲፎም ዝወጹ ተመሃሮቲ ብምትኳር፡ ንገለ መምህራን ትምህርቲ ክርስቶስ ገይሮም ንገለ ድማ አብ ዘርእ ክህነት ክምለሱ ሓገዝዎም። ብዘይካዚ፡ ብቐዕ አስተምሮ ፍሎሶፊያ ይህቡ ከም ዝነበሩ እቲ ንሶም ዘሕተምዎ መጻሕፍቲ ይሕብር። ነቶም ዘዝነፍዑ ተመሃሮ ድማ ካብ 1919 ኣትሒዞም ናብ ኮለጅ ቫቲካን ክልእኩ - መሩ። አብ ርእሰዚ፡ ንግሆ፤ ጸሎት፡ አስተንትኖ፡ ቅዳሴ፤ ድሕሪ ምሳእ፤ ምብጻሕ ቅ.ቂርባን፤ ኢጋ ምሽት፤ መንፈሳዊ ንባብ ዝሰዕቦ መቐጽርያ፤ ድሕሪ ድራር፤ ካልኣይ ምብጻሕ ቅ.ቐርባን፡ ጸሎት ምሽት፡ መርመራ ሕልና ዝአመሰለ

ጽዑቕ መንፈሳዊ መደብ ኣተኣታቲዮም። ቀዳመ ሰንበት ድማ ንተመሃሮ አብ ከባቢ ከረን ዝርከቡ ዓድታት ብምውሳድ ትምህተ ክርስቶስ እናአስተምሃሩ መንፈስ ጸዋዕታኡም ከም ዘሓይሉ ገበርዎም (Ibid. pp.310-313)።

አብ 1925፡ አቡነ ካታኦዮ፡ ብሰንኪ ነዊሕ ሕግም አቡነ ዮሴፍ ካራራን ምቕያር አባ ኣን- ሊኮን ዘርእ ክህነት አብ ትምህርትን ስነ ስርዓትን ተዳኪሙ ምስ ጸንሖም ሓዲስ ስነ ስርዓታውን ትምህርታውን መደብ ኣተኣታቲዮም። ነዚ ድማ፡ “Programma disciplinare e Scolastico per il Seminario della Missione Cattolica Eritrea” ብዝብል ኣርእስቲ ኣሕቲሞም ከም ዝዘውተር ገበርዎ። በዚ መምርሒዚ መሰረት፡ 3 ዓመት መባእታ፡ 4 ዓመት 2ይ ደረጃ፡

1 ዓመት ሊቸዮ፡ 4 ዓመት ተአሎጂ፡ ኮታ ኩሉኩሉ 12 ዓ መት ኮይኑ፡ ንመዓልቲ 5 ሰዓታት ትምህርትን 4 ሰዓታት መጽናዕትን ተወሲኑ። በዚ ግዜዚ ተመሃሮ ብዝነበሮም ልዑል ብቐዓት ትምህርቲ አብ ስራሕ መንግስቲ ተጠለብቲ ኮይኖም ብዙሓት ንዘርእክህነት ክገድፍዎ ምስ ተረክቡ፡ ካብዚ ተመራጽነት ንክትርፍዎም፡ አብ ትምህርቲ ቋንቋታት ላቲንን ግዕዝን ዜማን ከም ዝትኩሩ ገበሩ። ምስኡ ድማ ብቁዓት መምህራን ተመዲቦም ክትትል ስነ ስርዓት ከምዝገበር ተገብረ (Ibid. p.314)።

1951

በዚ ዓመትዚ ካልእ ሓዲሽ ፕሮግራም ትምህርቲ ወጺኡ። 3 ዓመት መባእታ፡ 5 ዓመት 2ይ ደረጃ፡ 3 ዓ መት ሊቸዮ ፊልሰፊ፡ 4 ዓመት ተአሎጂ = 15 ዓመት ተመደበ (Ibid. p.319)።

በዚ ዓመትዚ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃታት ዘርእ ክህነት፡ አብ ኣስመራ፡ ምስ ኮምባይ ከም ዝተገብረ ይንገር።

አብ 1953፡ እቲ አብ ከረን ተረፉ ዝነበረ ተአሎጂ ንሮማ ክኸውን ምስ ተወሰነ ዘርእ ክህነት ከረን መባእታ ጥራይ ሓዚ ተረፈ።

ብዝሃዊ ዓቕን

ወጽኢት ክህነታዊ ኮሰኩሳ ዘርኣ ክህነት በብዘመኑ

ዓይነታዊ ዓቕን

ወጽኢት ክህነታዊ ኮሰኩሳ ዘርኣ ክህነት በብዘመኑ

ብዛዕባ ዓይነታዊ ዓቕን ወጽኢት ክህነታዊ ኮሰኩሳ ዘርኣ ክህነት ክንዛረብ እንተኳና፡ እቶም ካብ 1845 ክሳብ 2003 ኣብ ዘርኣ ክህነት ተኮሰኩሶም ብልዑል ቅድስናን ሕሊፍ ትምህርትን ፍሉይ መዝነትን ንቤት ክርስቲያን ዘገልገሉ ኢና ክንጠቅስ።

ቅድስና፤ ብወገን ቅድስና ዝርኢ፡ ንግዚኡ ካብ ብዑስ ኣባ ገብረሚካኤል ሰማዕትን ኣባ ፍስሓ ገበረኣምላክን ሓሊፍና እንዛረቦ የልቦን ክበሃል ይከኣል።

ልዑል ትምህርቲ፤ ብልዑል ትምህርቲ ካብ ዘገልገሉ ወይ ዘበርከቱ ድማ ብዓል ኣባ ተክለማርያም ሰመሃራይ፡ ኣቡነ ኪዳነ ማርያም ካሳ፡ ኣቡነ ያዕቆብ ገብረኢየሱስ፡ ኣቡነ ጳውሎስ ዓዕድዋ፡ ኣቡነ ኣብርሃ ፍራንስዋ፡ ኣቡነ ተስፋማርያም ብድሆ፡ ኣባ ኣድሓኖም ሰእሉ፡ ኣባ ገብረማርያም እማን፡ ኣባ መሓሪ ወልደማርያም፡ ኣባ ክፍለማርያም ፋደጋ፡ ኣባ ተስፋዝጊ ዑቓቢት፡ ኣባ ሃብታይ ባህልቢ፡ ኣባ መብራሕቲ ተስፋጊዮርጊስ ዝኣመሰሉ ክንጠቅስ ይከኣል።

ፍሉይ መዝነት፤ ብፍሉይ መዝነት፡ ዳርጋ ሾመንተ ኣቡናትን ካልኣት ተሓጋገዝቶምን ምጥቓስ ይከኣል። ዝኮነ ኮይኑ እቶም ኣብ ዘርኣ ክህነት ተኮሰኩሶም ዝዓበዩን ምርጫኦም ክህነት ገቢሮም ካህናት ዝኮኑን ኣብ ጸዋዕታኦም ብምጽናዮም ኣዚዩ ዝምስገን እዩ።

BIBLIOGRAPHY

1. DeJacobi], Giustino (San), Scritti I Diario; (Frapcati), CLV-Edition Vincengiane, (2000)
2. OMahoney, Kevin, W.F., "The Ebullient Phoenix": A History of the Vicariate of Abyssinia 1839- 1860, Book I, Asmara, Ethiopian Studies Centre 1982.
3. OMahoney, Kevin, W.F., "The Ebullient Phoenix": A History of the Vicariate of Abyssinia 1860-1881 Book II, Asmara, Ethiopian Studies Centre, 1987.
- 4.. OMahoney, Kevin, W.F., "The Ebullient Phoenix": A History of the Vicariate of Abyssinia 1882-1916 Book III, Addis Abeba, United Printers, 1992.
5. በርሀ ወልደማርያም (ቀሺ) ትምህርቲ ሰርዓት ጸሎትን ስግደትን ናይ ኢትዮጵያዊት ኦርቶዶክሳዊት ተዋህዶ ቤተክርስቲያን፡ ኣስመራ ቤት ማሕተም ከከበ ጽባሕ, 1966 ሓ.ሆ.
- 1, Metodio da Nambro, o,F.M,Capi, La Missione Dei Minori Cappuccini in Eritrea (1894-1952) Romae, Institutum Historicam ord. Fr.Min,Cap, 1953
- 2, Aren ,Gustav, Evangdical Pioneers in Ethiopia Origins of the Eveugelical Church Mekane Yesus, Stocklondm,1978.

ዴትባረክ እግዚአብሔር!

ካብ ጥሪ 1996 - ሐምሌ 2005 አብ ቍምስናታት ዝተፈጸመ ሥረሓት

ዓይነት ሥራሕ	ዓዲ	ዝተ-መረሐ ዕለት	ዝተፈጸመሉ ዕለት
51 ዓላ	ካይቦላ	ሚያዝያ 2004	ሰኔ 2004
52 ዓላ	ሸናራ	ሚያዝያ 2004	ሰኔ 2004
53 ዲጋ ምጽራግ	እሮራ	ግንቦት 2004	18 ግንቦት 2004
54 ከማኡውን ዲጋ ብደዘር (ድበት) ተጸሪት	"	18 ግንቦት 2004	22 ግንቦት 2004
55 ንቢ/ትን ዓድን ዘገልግል 8 ዓይነ ምድርታት ተሰሪሑ	"	13 መጋቢት 2005	1 መስከረም 2005
56 ሓዳስ ቢ/ያን ደብረ ቅጳውሎስ	ፋፍዳ		
57 ቤተ ክርስቲያን	ደሮቼ	16/7/1996	31/5/97
58 ባስካን ናይ ደወልን	"	25/1/1999	18/12/99
59 ባስካን ንዓዲ ማይ መዓደሊታትን	"	10/4/1996	18/8/03
60 ኢለክትሪክ አብ ዓዲ	"	26/08/2003	05/09/2003
61 ሕንጻት ሓዲስ ቢ/ያን	ሐሸላ	14/09/1998	አብ ምክዳን በጺሑ ይቅጽል አሎ
62 ሓዲስ አደራሽ ንጊዚያዊ ቤት ጸሎት ክሳብ ቢ/ያን ዝሰራሕ ዘገልግል	"	11/03/1999	5/6/1999
63 ምሕዳስ ዝላ ሰራሕተኛ ቆሞስ ካብ መሳኩቲ ንላዕሊ አፍሪካ (3 ቤት ምስ ብራንዳኡ ምስራሕ	"	30/4/2001	30/11/2001
64 ሓዲስ ዓይነ ምድሪን ኩቲናንን መክፀንን	"	22/04/2003	7/11/2003
65 ኃይሊ መብራህቲ ንምሉእ ዓዲ	"	17/11/2003	25/01/2004
66 ሓዲስ ቤት ጸሎት ቅጳጥሮስ	ሸሸረማ	1/11/2003	24/08/2003
67 ሓዲስ ቤት ቆሞስ	"	25/08/04	አብ ምውዳእ ዘሎ
68 ናይ ማይ ባስካ ንቢት ጸሎት ቅጳጥሮስ	"	25/08/2004	08/08/2005
69 እምነ 42 ጽዕነት ማኪና 8 ሜ ³	ድጊ	12/12/2004	10/1/2005
70 ሓዲስ ቤተክርስቲያን ንምስራሕ ምምድማድ ሚዳ ቢ/ያን ብደዘር	"	07/11/2004	12/11/2004
71 ቤተ ክርስቲያን	ትትሪ		6/02/2005
72 ዝዛ ቆመስ	"		
73 ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን	ቀሮትነጃር	6/3/96	6/12/2002
74 4 ክፍልታት ተሰርሒን ቢ/ትምህርቲ	ሻፍታኩ	1 ሐምሌ 1997	30 መስከረም 1997
75 2 ክፍልታት ንመማህራን	"	"	"
76 ጽገና ቤተ ክርስቲያን	"		
77 1 ማንኪና	"		
78 1 - ነረተር ንማይን መብራህትን	"		
79 1 ዓባይ መስርሒት ህብስቲ			
80 ቤተ መቅደስ ቅዱሲፍ	ገላይርቆት		
81 ቤተ መቅደስ መ/ዓለም	ንቀሩንታኩ		
82 1 ክፍሊ ንቆመስ	ደብዓት		
83 ተወሳኪ ክፍሊ 1 ክላስ ቢ/ት	ሻፍታኩ		2005
84 1 ትራክተርን 1 ናይ እክፊ ደጋጋን	"		28/10/2002
85 1 ክፍሊ ክሸን ንቀሩምስና	"		
86 1 ክፍሊ ላይብራሪ	"		
87 3 ዓበይቲ ክላሳት	"		
88 ሓድስ ሕንፃ መንበሪ ካህናት	ቅ.አንጦንዮስ ከረን	22/9/96	12/12/98
89 መዝ.ማ.ሠ.ውናይ በብእዋኑ ዝተሓትማን ዝወጸአን መንፈሳውያት ካሲታት	ከረን	23/20/97	6/6/2004
90 ጽርጊያ ሓሸላ ወስበንሰረኩ	ወስበንሰረኩ	29 ሕዳር 2003	10 ጥሪ 2004
91 ጽሩይ ዝስተ ማይ ካብ ዓንሰባ ንዓዲ	"	20/4/2005	-
92 ጽሩይ ዝስተ ማይ ካብ ዓንሰባ ንዓዲ	ቀሩኒዕ	2001	2003
93 ቢ/ትምህርቲ ማርያም ጽዮን ክሳብ 3 ^ይ ክፍሊ	"	መጋቢት 1998	መስከረም 1998
94 ቢ/ትምህርቲ ማርያም ጽዮን ክልተ ክላስ ተወስኩ	"	13/4/2005	መስከረም 2005
95 Construction of Bethany Sisters House	Keren	15/03/2005	
96 ቤተ ጸሎት ቤት መድኃኔ ዓለም	አወንጃሊ	1999	2000
97 ቤተ ጸሎት ሸቅሎቲ	ሸቅሎቲ	2002	7.12.2003
98 ቀጽሪ ሓዲስ ቤተክርስቲያን ቅ. ጴጥሮስ ጳውሎስ	ሓጋዝ	2002	12.5.2002
99 ሓዲስ ዝዛ ቆመስ	ሓጋዝ	2002	1/1/2004
100 ክፍል ቀጽሪ ደብረ ኪዳን ምሕረት	ሓጋዝ	2005	28.5.2005

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ገዳማውያንን ገዳማውያትን

ማሕበር ደናግል ደቂ ፍቅሪ

ደናግል ደቂ ፍቅሪ አብ ከረን

አብ ጊዜ ጣልያን ብዝተፈጥረ ፖለቲካዊ ኩነታት ፈረንሳውያን ስለ ዝተሰኑ፡ እቲ ማሕበር ደናግል ደቂ ፍቅሪ ካብ 1878 ክሳብ 1895 አብ ከረን ዝጸዓራሉ ሓዋርያዊ ተልእኮዎ ኣቋሪጾን ንዓዲን ከም ዝተመልሰ ታሪኽዎ ይሕብረና። ይኹንምበር፡ ሕዝቢ ከረን ካብ ልብን ሕልናን እዞን ደናግል ከቶ ኣይተሰረዘን። ኩሉ መዓልቲ ሓልዩ ስለ ዝፍጸም ከኣ ንኣምላክዎ ዝመደበ መዓልቲ ምጽባይ ግድን ኮነ።

ደናግል ደቂ ፍቅሪ፡ አብ ወርሒ ታሕሳስ 1980 ዓ.ም.ፈ.፡ ተአምራታዊት ንጽሕቲ ድንግል ማርያም ንቅድስቲ ካተሪና ላቦረ እንካብ እትርእያ ናይ መበል 150 ዓመት ኢየሱስ ምክንያት ብምግባር ናብ ከረን ወሪደን አብ ሕዝቢ ማርያማዊ ጉስንስን ዕደላ ማርያም ድንግልን ኣካየዱ። ገዛ ገዛ ብምክፍ ንሕመማት በጽሓ። ንሕዞናት ኣጸናንዓ። ሕዝቢ ከረን በዚ ሰናይ ተግባረን ተሓጉሶም ምሳኤም ንክተርፋ ሃረርታኦም ገለጹለን። አብቲ ጊዜ'ቲ ዝነበሩ ኣውራጃዊት ንኣቡነ ኣብርሃ ፍራንሱዋ ድልዩት ሕዝቢ ከረን ገለጸለም። ኣቡን ከኣ አብ ከረን ተቀሚጠን ቀዳሞት ኣዴታተን ደቂ ፍቅሪ ዝተለማኦ ግራት ወንጌል ንክቅጽላሉ ተላበውወን።

ብድሕሪዚ ምስ አብ ከረን ዝነበረ ካህናት ብፍላይ ከኣ ምስ ኣባ ገ/እግዚአብሔር ሓምደ፡ ሺካርዮ ከረን፡ ተራከቡ። ኣብ 06/01/1981 ዓ.ም.ፈ.፡ አብ ቤተክርስቲያን ቅድስቲ ሥላሴ እትርከብ ንእሽቶይ ገዛ ቆሞስ ብጊዝያውነት ሰፊረን፡ ኣብ ገዛ ባንዳን ከባቢ ዓድታትን እናዞራ ሓዋርያዊ ማሕበራውን ኣገልግሎት ክህባ - መራ። ንሳተን ብሓድሽ ሓዋርያዊ ግራት ቤተ ክርስቲያን ክሕጉሳ እንከለዋ ሕዝቢ ድማ ናይ ቀደም ላዛሪትና መጺኤናና እናበለ ደስታኡ ይገልጽ ነበረ።

አብ ኢጳርቅና ከረን ዘገልገላ ኣባላት ማሕበር

ተ.ቁ	ስም ኣባል ማሕበር	ኢጳርቅና	ዝነበረቶ ዓ.ም.ፈ.
1	እናቴ ለተኪዳን ዮሴፍ	አስመራ	01/01/1981-19985
2	እናቴ ለተማርያም ዑቅባዝጊ	አስመራ	28/11/1981-1983
3	እናቴ ብርክቂ አርአያ	አስመራ	14/01/1981-1984
4	እናቴ ለተምሕረት ተክለማርያም	አስመራ	30/12/1981-1982
5	እናቴ ምልአተጸጋ ማካኤል	አስመራ	22/09/1982-1987
6	እናቴ ለተምሕረት ኣብርሃም	አስመራ	25/09/1983-1990
7	እናቴ ንጽሕቲ ዮሴፍ	አስመራ	10/09/1988-1989
8	እናቴ ለተገብርኤል ጸጋይ	አስመራ	16/02/1985-1987
9	እናቴ ካተሪና ምስግና	አስመራ	09/10/1985-1988
10	እናቴ ለተገርጊስ ፍስሓ	አስመራ	22/09/1986-1988
11	እናቴ ለተገብርኤል ተስፋጋብር	አስመራ	26/08/1986-1988
12	እናቴ ብርሃኑ ሀብተማርያም	አስመራ	28/02/1988-2004
13	እናቴ ለተኢየሱስ ገብረኢየሱስ	አስመራ	09/09/1989-1993
14	እናቴ ዑቅባ አርአያ	አስመራ	29/09/1990-1991
15	እናቴ መድህን ከፍለኢየሱስ	አስመራ	29/09/1990-1993
16	እናቴ ለተኢየሱስ ዘርኤ	አስመራ	23/04/1999-2004
17	እናቴ ለተማርያም መግሥት	አስመራ	15/09/1992-2003
18	እናቴ ለተሃይማኖት ምናት	አስመራ	27/09/1990-1993
19	እናቴ ሰናይት ተስፋልደት	አስመራ	28/12/1997-2001
20	እናቴ ኤልሳ ጳውሎስ	አስመራ	10/12/1991-2004
21	እናቴ ሉቃያ ኤልያስ	አስመራ	01/11/2000-2004
22	እናቴ ለተማርያም ገ/እግዚአብሔር	አስመራ	22/09/2003-2004

በቤት ትምርቲ ዝርኢ

- ስም ቤት “ቅስድቲ ሊዊሳ”፤
- ዝተመሥረተሉ 1983 ዓ.ም.ፈ.፤
- ብባዓመቲ ዝነበረ ብዝሒ ተማሃሮን መማህራን፤

ዓ/ም/ፈ.	ብዝሒ ተማሃሮ	ብዝሒ መማህራን
--------	----------	-----------

	ተባ	አን	ድምር	ሠባ	አን	ድምር
1983 - 1984	12	13	25	-	3	3
1984 - 1985	39	43	82	-	3	3
1985 - 1986	52	45	97	-	3	3
1986 - 1987	54	51	105	-	3	3
1987 - 1988	46	49	95	-	3	3
1988 - 1989	53	50	103	-	3	3
1989 - 1990	36	31	67	-	3	3
1990 - 1991	35	55	90	-	3	3
1991 - 1992	40	44	84	-	3	3
1992 - 1993	55	47	102	-	4	4
1993 - 1994	60	48	108	-	4	4
1994 - 1995	55	50	105	-	4	4
1995 - 1996	69	57	126	-	4	4
1996 - 1997	50	47	97	-	4	4
1997 - 1998	87	76	163	-	4	4
1998 - 1999	107	99	206	-	5	5
1999 - 2000	101	107	208	-	5	5
2000 - 2001	93	88	181	-	5	5
2001 - 2002	126	102	228	-	6	6
2002 - 2003	141	114	255	-	7	7
2003 - 2004	127	118	245	-	7	7

ትካል ጥዕና

መደበር ጥዕና ቅድስቲ ሉዊሳ - ሎሚ መደበር ጥዕና ቅ.ጊዮርጊስ- ዝተመስተሉ ዓ.ም.ፈ. 1982፤

ተ.ቁ	ዓ.ም.ፈ.	ብዝሒ ኣገልግሎት ዝረከቡ	ድምር
		ትሕቲ 5 ዓመት	ልዕሊ 5 ዓመት
1	1983	436	1325
2	1984	1016	2572
3	1985	1454	4838
4	1986	1204	6671
5	1987	926	5651
6	1988	1256	6997
7	1989	2054	6307
8	1990	4166	5564
9	1991	2569	5447
10	1992	1201	4759
11	1993	1945	5118
12	1994	2528	4617
13	1995	3851	5122
14	1996	3814	6738
15	1997	2945	6137
16	1998	4602	6454
17	1999	4321	8321
18	2000	2999	9946
19	2001	3510	20775
20	2002	2954	13926
21	2003	3534	11549
ጠቅላላ ድምር		54285	148834
			204,378

መማዕበሊ ደቂ ኣንስትዮ

- ዝተመስረተሉ ዓ.ም.ፈ. 1982፤
- ብዝሒ ተማሃሮን ዝረከበኦ ኣገልግሎትን፤

ተ.ቁ	ዓ.ም.ፈ.	ብዝሒ ተገልገልቲ	ዝረከበኦ ሥልጠና
1	1982	40	ቅዱን ሰፊትን ሪክያምን
2	1983	46	" " "
3	1984	43	" " "

ደትባረክ እግዚአብሔር!

4	1985	29	"	"	"
5	1986	54	"	"	"
6	1987	49	"	"	"
7	1988	36	"	"	"
8	1989	52	"	"	"
9	1990	54	"	"	"
10	1991	30	"	"	"
11	1992	35	"	"	"
12	1993	50	"	"	"
13	1994	45	"	"	"

14	1995	40	"	"	"
15	1996	46	"	"	"
16	1997	56	"	"	"
17	1998	30	"	"	"
18	1999	32	"	"	"
19	2000	28	"	"	"
20	2001	36	"	"	"
21	2002	39	"	"	"
22	2003	38	"	"	"
23	2004	39	"	"	"

ተወለደቱ ኢጳርቅና ከረን ዝኩና አባላት ማሕበር

ተ.ቁ	ስም አባል	ዓ.ዲ	ንዲስ መብጽዓ ዝተገብረሉ	ዓቢይ መብጽዓ ዝተገብረሉ
1	እናቴ ምሕረት ግንቦት	አሸራ	08/12/90	08/12/96
2	እናቴ አክበረት ዕ-ል	ወሰነሰሰረኩ	15/03/93	15/03/2000
3	እናቴ መድሀን ኪዳነ	ሓመደይ	27/11/99	
4	እናቴ ማሕደራት ዮሐንስ	ሮራቤት ገብሩ	27/11/99	
5	እናቴ ሰላማዊት ኪዳነ	ሓልሓል	28/11/02	
6	እናቴ ጸጋ ኪዳነ	ብስዲራ	28/11/02	

ማሕበር ንስፍሐት ወንጌልን ሰብአዊ ምዕባልን ዘበርከቱ ሥረሓት

ተ.ቁ	ዝርዝር ዝተገብረ ሥራሕ	ዝተመርሓሉ ዓ.ም.ፌ	ዝሆነ አገልግሎት
1	ጐስባስ ብዛዕባ ተአምራታዊት ንጽሕቲ ድንግል ማርያም	ካብ 1981	ዕምቄት አፍልጦ ማርያም ድንግል ንሕዝቢ
2	ትምህርተ ክርስቶስ ንዓባይትን ንናእሽቲን አብ ገዛባንዳን ክባቢ ዓድታትን	1982 - ሚሩ	ትምህርተ ክርስቶስ
3	ምስረታ ማሕበር ደቂ ማርያም	1983	ከሰከላ መንእሰያት
4	ምስረታ አዲታት ማሕበር ደቂ ቅ/ሥላሴ	1985	ሰሙናዊ መንፈሳዊ አስተምህሮን ወርሓዊ ሰባኢን ነደታት
5	ከሰከላ ንሙራ መርያ ቁርባን ምቕርራብ	1982	ንሕጻናት
6	አገልግሎት ሕክምና	1982	አገልግሎት ጥዕና
7	ናብራ ዕቤት ንደቂ አንስትዮ	1982	ደቂ አንስትዮ ርእሰን ክክፈላ ምስትምሃር
8	ቤት ሕጻናት (መዋጎል ሕጻናት)	1983	ንሕጻናት
9	ምስረታ ማሕበር መንእሰያት ደቂ ቅ/አበሩ ያዕቆብ	1993	ንመንእሰያትን አባታትን

ደናግል ደቂ ፍቅሪ አብ ሓልሓል

ማሕበር ደናግል ደቂ ፍቅሪ፡ አብ ትሕቲ ሓልዮት እግዚአብሔር፡ ብቅ. ቪንቸንሰዮስ ደፓውሊን ቅ. ሊዊሳ ደማሪላክን ዝበሃሉ ቅዱሳት ብ29 ሕዳር 1633 ዓ.ም.ፌ. አብ ዓዲ ፈረንሳ ተመስረተ። ብከመይ ዝበለ ጊዜን መገድን ተመስራቲ ንዝብል ሕቶ፤ ሓደ ቅዱስ ነገር ክትገብር ንሕሽኩታ መንፈስ ቅዱስ ብምስማዕን ኩነታት ክባቢኻ ብምንባብን ኢዩ። እዞም ቅዱሳን መስራቲውን በዚ አገባብዚ እዮም ነዚ ክብሉ ሎሚ ሕያው ኮይኑ ዝነበር ዘሎ ማሕበር ዝተከሉ።

ታሪኸዕ ከም ዝምስክር፡ አብ ጊዜ ቅ. ቪንቸንሰዮስ ዓዲ ፈረንሳ አብ ዓቢ ድክነትን ውግእን ወዲቓ ነበረት። በዚ ከአ እግዚአብሔር ንድክነት ከም ዝሓልን ዓቢ መደብ ከም ዘለዎን ንምግልጽ ብንእሽተይ ነገር - መረ። ብሓንቲ ብሕማምን ድክነትን ዝተጠቐሰት ስድራ። ነዛ ስድራዚአ ንምሕጋዝ ዝተ-መረ ስራሕ ፍቅሪ ድማ አብ ኩሉ ክባቢ ዓ ዲ ፈረንሳ ክልሕም - መረ። ንቅ. ቪንቸንሰዮስ እዛ አብ ዘስክሕክሕ ኩነት ወዲቓ ዝረከመዋ ስድራ ንድክነት እዛ ሓላ ማሕበር ፍቅሪ ክምስርቲ ምክንያት ኮነቶም። እታ ማሕበር ቀልጢፋ ምስ ተዘርግሐትን ብዙሕ ሰናይ ነገር ምስ ፈጸመትን ከአ፡ “እዛ ማሕበር እዚአ መስራቲአ እግዚአብሔር ባዕሉ ደኣምበር መስራቲ ሰብ ዮብላን፡” ኢሎም ንሓልዮት ኣምላክዕስትምቲ ብስጉምቲ ከም ዝተከፀለዎ ይገልጹ።

ዕላማ እዛ ማሕበር፡ ምንጪ እቲ ከሉ አብነት ፍቅሪ ዝኮነ ክርስቶስ መሪሕ ሕይወቲካ ገርካ፡ ነቲ ንሱ ዝገበሮ ተግባራት ምቕጻል እዩ። መግለጺኡ ከአ ኩልንትናኸዕ ንኣምላክዕ ብምሃብ ብትሕትናን ብፍቅርን ግርህነትን ንክርስቶስ አብ ድክነት ምግልጋል ኢዩ። እቶም እንገልግሎም ድክነት፤ ዘካሕሙ፡ ኣላይ ዘይብሎም ሽማግሌታት፡ ሕሙማት፡ ድክነት ስድራቤታት...ወዘተ ክኮኑ እንክለዉ፡ ኣብዚኣም ንክርስቶስ ርኢኻዎምክልልን ምግልጋልን ኢዩ።

እዛ ማሕበር እዚአ፡ እታ ቀዳመይቲ ካብ ገዳም ወጸኢ - አብ መንገዲ፡ ገዛውቲ፡ ሕክምናታት፡ አብ ዓውደ ወግእ - ጽጉማት ንምግልጋል ዝተዋፈረትን ብቤተክርስቲያን ተፈላጥነት ዝረከበትን ኢያ። ቦቲ ቅዱስ አገልግሎታ ከአ ብዝቀልጠፈ አብ ምሉእ ዓለም ተዘርጊሓ ትርከብ።

አብ ኤርትራ፡ አብ 1878 ዓ/ም/ፌ፡ ብፈረንሳውያን አባላት ማሕበር ተመስሪታ። ግን ን20 ዓመት ብተወፋይነት ምስ ሰርሐት ብሰንኪ አብቲ እዋንቲ ዝተፈጥረ ፖለቲካዊ ኩነታት ሃገር ክትዕጽ ተገደደት። መሊሳ ድሕሪ 40 ዓመት፡ አብ 1948 ዓ/ም/ፌ፡ ብኢጣልያውያን አባላት ማሕበር ተከፊታ ክባብ ሕጂ ትቕጽል ኣላ።

ሓዋርያዊ አገልግሎት ደናግል ደቂ ፍቅሪ አብ ሓልሓል

አብ ኤጳርቅና ከረን ዘገልገላ አባላት ማሕበር፤

ተ.ቁ.	ስም አባል ማሕበር	ኤጳርቅናአ	ዝነበረቶ ዓ/ም
1	እናቴ ጽገሬዳ ወ/ጊዮርጊስ	አስመራ	1993
2	እ. ለተመድህን ክፍለዮሱስ	"	1993
3	እ. ኤልሳቤላ ሊሞንጂ	"	1993
4	እ. ማርያምሰርያ ሳፒኞላ	"	1995
5	እ. ንጽሕቲ ፍስሃዩ	"	1995
6	እ. ለተማርያም ገ/እግዚአብሔር	"	1998

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

7	እ. ሕይወት መንግስት አብ	"	1999
8	እ. ለተዳዊት ዘርአዳዊት	"	1999
9	እ. ማሕደራት የሃንስ	ከረን	2001
10	እ. ጽጌረዳ ወልደገርጊስ	አስመራ	2003

መዋዕለ ሕፃናት

- ስም ቤት፡ “ማርያም ጽዮን”፤ አብ ሓልሓል ዝተመስረተሉ 1997 ዓ.ም፤
- ብዓመቱ ዝነበሩ ተመሃሮን መማህራን፤

ተ.ቀ.	ዓ/ም	ብዝሒ ተመሃሮ			ብዝሒ መማህራን		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1997/98	23	17	40	-	1	1
2	1998/99	32	35	67	-	2	2
3	1999/2000	26	26	52	-	2	2
4	2000/2001	21	32	53	-	2	2
5	2001/2002	32	30	62	-	2	2
6	2002/2003	47	36	83	-	3	3
7	2003/2004	55	51	106	-	3	3

ገዳም ማሕበር ደቂ ፍቕርን መዋሕድ ሕፃናትን ሓልሓል

ተወለድቲ ኢጳርቅና ከረን ዝኮናዳባላት ማሕበር፤

ተ.ቀ.	ስም አባል	ዓዲ	ንኡስ መብጽዓ ዝተገባረሉ	ዓቢይ መብጽዓ ዝተገባረሉ
1	እ. ማሕደራት የወሃንስ	ሮራ ቤትገበሩ	-	-

ማሕበር ንስፍሓት ወንጌልን ሰብአዊ ምዕባለን ዘበርከቶ ሥረሓት

ተ.ቀ.	ዝርዝር ዝተገባረሉ ሥራሕ	ዝተመርሖ ዓ/ም	ዝህቦ አገልግሎት
1	አብ ቊምስና ብምውፋር በብደረጃ እም ንዓቢይቲ ንሙ መርያ ቊርባን ዝቅረቡ ንሚሮን ዝቅረቡ፡ ትምህርቲ ክርስቶስ ንምህር	-	ክርስትና ከብምድልዳል አብ ፍቕሪ እግዚአብሔር ምዕባይን ምንባርን ድሕነትካ ምንዳይን ኢዩ
2	መዋዕለ ሕፃናት ንምህር	-	ንቅድመ ትምህርት ምቅርራብ
3	ትምህርቲ ናብራ ዕቢት ደቂ ኣንስትዮ ንምህር	-	ሞያ ምንጥራይን ብዝግባእ ሓዳረን ንምእላይን ዝዓለመ ኢዩ
4	አገልግሎት ጽጉማት ዘክታማት ሽማግሌታት ኣሰላም ወይ ክርስትያን ከይበልካ አብ ጐድኖም ምክርን	-	እግዚአብሔር ንሰብ ኣመክንዩ ከም ዝናብዮም ከም ዘፍቅርም እናገለጽካ ትሕቲ ሰብ ከይስመዮም አብ ጐድኖም ኮይንካ ምብርቲታ ሃልዮት እግዚአብሔር ከም ዘይፍለዮም ምብሳርን ኢዩ።

መማዕበሊ ደቂ ኣንስትዮ

- ዝተመስረተሉ ዓ.ም.ፌ. 1994፤
- በብዓመቱ ዝነበሩ ተመሃሮ፤

ተ.ቀ.	ዓ.ም.ፌ.	ብዝሒ ዝተገልገላ	ዝረከበሉ ሥልጠና
1	1994-95	ካብ 45፡ 5 ዝተመረቃ	ቅድን ሰፊትን ኢደ ጥበብ
2	1995-96	ካብ 21፡ 14 ዝተመረቃ	ቅድን ሰፊትን "
3	1996-97	ካብ 40፡ 28 ዝተመረቃ	" " "
4	1997 - 98	ካብ 68፡ 40 ዝተመረቃ	ቅድን ሰፊትን ናይ መግባን ኢደጥበብን
5	1998-1999	ካብ 104፡ 71 "	ቅድን ሰፊትን መግባን ኢደጥበብን
6	1999-2000	" 65፡ 29 "	" "

ደትባረክ እግዚአብሔር!

7	2000-2002	" 46: 27	"	"	"
8	2001-2002	" 42: 13	"	ቅድን ስፊትን ሲን- ርን	
9	2002-2003	" 40: 9	"	"	ኢየሱስ
10	2003-2004	" 35: 7	"	"	"

ቤት ትምህርቲ ናብራ ዕብየት ሓልሓል

ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሓና

ሓጺር ታሪክማሕበር ደናግል ቅዱስ ነብስ

ኤርትራ አብ ትሕቲ ግዝኣት ጣልያን አብ ዝነበረትሉ ጊዜ፡ አብ 1886 ዓ.ም.፡ ፐስታሎክ ዝተባህለ ኢጣልያዊ አመሓዳሪ ከተማ ዓሰብ፡ ንማልቫኖ - ሽዑ አቀላጣፊ ጉዳያት ሚኒስትሪ ወጸኢ - ብጽሑፍ አብ ሕክምና ዝሰርሓ ክልተ ደናግል ንክሰደሉ ልመናኡ አቅረበ። ማልቫኖ ብወገኑ ናብ እናቴ ሃና ሮዛ ጋብሮኖ ከይዱ አብ ሆስፒታል ዝሰርሓ ክልተ ደናግል ክወገብኦ ሓተተ። እናቴ ሃና ሮዛ ንሕትኡ አወንታዊ መልሲ ምሃብ አይጸገመንን። እንተኮነ ቁጽሪ አባላት አብ ክንዲ 2 አርባዕተ ክከውን ከም ዝግባእ ከረድኡኦ ፈተና። ከመይ ክልተ ደናግል ጥራይ እንተ ኮፎነን፡ ብፍላይ ምስቲ አብ አፍሪቃ ዘሎ ራሕቅን ዋሕዲ መራከቢታትን፡ አብ ማሕበራዊ ሂወተን ኮነ አብ ወፋይ አገልግሎተን ምቹእ ሃዋሁ አይፈጥረለንን እዩ። እናቴ ሃና ሮዛ ንማልቫኖ ነዚ ሽግርዚ ብንጽር ከረድኡኦ ጸዓራ።

እቲ ምርድዳእ ልዕሊ ሓደ ዓመት - ካብ መስከረም 1855 ክሳብ ጥቅምቲ 1886 - ወሰደ። አብ መወዳእታ አብ ክንዲ ክልተ አርባዕተ ደናግል ተላእካ። ንሳተን፤ ካርሚላ ስታሲ እ.ሃና ደል ኮንፎቭ ቶ፡ ኢፓልዮኒ ኢራቺ እ.ሃና ፤ ምፕሊቶ፡ ስራፊና ሎዶላ እ.ሃና አለሳንድሪና፡ ሉዊጃ ክራ፤ ራ እ.ሃና ኣዛና ይበሃላ። እዞን ደናግል፡ ቅድሚ ምንቃለን ካብ ብጽእ ሊቀነ ጳጳስ ለዮን (Leone XIII) አባታዊ ምክፈን ቡራኪን ተቐበላ። ብ20 ሕዳር 1886 ከኣ ነቲ ጳጳስ ርን ተጋድሎን ዝሓትት ሓዋርያዊ ተልእኮኡን ንምፍጻም ካብ ናፖሊ ተበገላ። ድሕሪ 14 መዓልቲ፡ 4 ታሕሳስ፡ አብ ወደብ ባጽዕ አተዋ። ንሓደ ሰሙን አብ ገዛ ደቂ ፍቕሪ ተዓ ቑሩብን ጸንሓ። ብ12 ታሕሳስ 1886 አብ ዓሰብ ምስ በጽሓ፡ ኮማንዳንት ኮሙሳርዮ ሉዊጃ ደሲሞነ፡ ከምኡውን፡ አማሓዳሪ ወትሃደራውን ሲቭላውን ሆስፒታል ዶክተር አን- ሎ ዳ ማህቲኖ ብዓ- ብ ተቀበልዎን።

ኩነታት ዓሰብ ኣዝዩ ከቢድን ቡዙሕ ጸዕርን ተጋድሎን ዝሓትት ነበረ። ንሳተን ግን ነቲ ኩሉ ጸገማት ተጻዊረን አብ ሆስፒታል ንሑሙማት ብፍቅርን ብሞያን እናአለያ፡ መባእታ ቢ/ትምህርትን መደብ መማዕበሊ ደቂ ኣነስትዮን መስራተን ትምህርቲ ክርስቶስ ይምህራ ነበራ። ገንዘብ ካብ ዓዲ ጣልያን ለሚነን ባርያታት ዝከኣን ናጽነት ብምሃብ፡ ትምህርቲ ነፍሰን ሲጋን ቀሲሞም ሕይወቶም አብ ጥጡሕን ቅሱንን ደረጃ

ክበጽሕ መንገዲ ከፈታ። ከምኡውን ንዝተደርበዩ ህጻናት ይቅበላ ነበራ። ቀዳመይቲ ሓፃ ቃ እናቴ ሃና ኮንፎርቶ ስታሲ ንጠቕላሊት ሓለቃ ሮዛ ጋብሮኖ አብ ዝሰደዳኦ መልእክቲ ብተወዳዳሪ ዘይብሉ መቐትን ሕማም ዓሰን ቲፎን ይጥቅዓ ከም ዝነበራ ይሕብራ። ስለዚ ሮዛ ህሉው ኩነታት ብምርዳእ አብ 1887 ብርክት ዝበለ ደናግል ንዓሰብ ለእካ።

ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሃና፡ አብ 1895 ዓ.ም.፡ ድሕሪ 9 ዓመት፡ ካብ ዓሰብ ናብ ኩሉ ኩርንዓት ኤርትራ ተዘርግሐት። 2 ሰኔ 1887 መንግስቲ ጣልያን ንከረን ሓዙዋ። እተን ንአስታት 18 ዓመታት ዝሰርሓ ደናግል ደቂ ፍቕሪ፡ አብ 1878፡ ብአቡነ ቱቤ ተጸዊዐን፡ አብ ሓጺር ጊዜ ካብ ከተማ ከረን ክወጽ ተነግረን። አብ 22 ጥሪ 1895 ከኣ፡ ብትእዛዝ መንግስቲ ጣልያን ማሕበር ደቂ ቅ.ሸንቸንሶ ፈረንሳውያን ካብ ኤርትራ ተሰጉ። አብ 18 ታሕሳስ 1894፡ ቀዳመይቲ ሓለቃ ፐሪና ደሳለኝ፡ ንሓለቃ ገዳም ሮዛ ናብ ከረን ከይደን ዘምህራ 10 ደናግል ክሰዳ ከም ዝሓሰባ ሓበራ። እናቴ ቸልሳ እስፔራንሳ ነቲ ሽዑ ዘንንፈን ብከፎዚ አብ ውልቃዊ መዘክረን የቐምጣእ፤ “3 መዓልቲ ተጓዲዝና ከረን ምስ በጸሕና ጊዜ መስዩ ነበረሞ አብ እንዳ ደናግል ደቂ ፍቕሪ አእተወና። ንሳተን ለይቲ ሰዓት 2 ነቀላ። ንሕና ደማ ምስ ዘክፀማት ቆልዑ ተረፍና።” እናቴ ሓና ፐሪና ደሳለኝ ብተወሳኪ፡ ንጠቕላሊት ሓለቃ ገዳም አብ ዝጸሓፈቶ መልእክቲ፡ ከምዚ ትብል፤ “መንግስቲ ጣልያን ንኩሉ አብ ኤርትራ ዝካየድ ስራሕ ንዓናን ንካህናት ካቶሊክ አረኪቡና እዩ። ካብ ዝኮነ ይኹን ጸገማት ከም ዝሕልወናውን አረጋጊጸምልና አለዉ።”

እቲ ዝነበርኦ ቦታ፡ ብፍቓድ ሓዋርያዊ መስተናብር ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን፡ 140 ዝኮነ ዘክፀማት ህጻናት ዝዓብዩሉ ገዛ ንደናግል ቅ.ሃና ተረከበ። ነዚ አገልግሎት እዚ ከካይዳ ዝተወፈደ ደናግል፡ እናቴ ሃና በርካ ማስፎርቲ፡ እናቴ ሃና ፐሪና ደሳለኝ፡ እናቴ ሃና ዴልሪሚድኖ ግራቪኖ እየን። ቀንዲ ሰርሐን ከኣ ዘክፀማት ምሕብሓብ፡ ትምህርቲ ክርስቶስ ምምሃር፡ ነቶም ህጻናት ደቂ ውሽጢ ትምህርቲ ቀለም ምሃብን ገዛ ገዛ እናከፈካ ሕሙማት ምክንካንን ነበረ።

ነዊሕ ከይተጓዕዛ፡ አብ 1896 ዓ.ም.፡ ድሕሪ ሓደ ዓመት፡ አብ ከረንን ከባቢኣን ኣዝዩ ዘፍርህ ዉግእ ተላዕሊሉ፡ ዳርጋ ኩሉ ሰብ ካብ ከተማ ወጸ። ንሳተን ግን ምስቶም ዘዕብይኦም ዘክፀማት አብ ገዝኣን ተረፋ። ኩነታትን ዝተዓዘበ አመሓዳሪ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ከተማ ከረን ንእናቴ ሃና - ራርዳ ነቶም ቆልዑ ነናብ ዓይም ሰዲደን አብ ፎርቶ ክዕቆባ እዘዘ። እተን ደናግል ግን፡ ሕጻናት ጠንጢን ካብ ዝሃድማ ምስኡቶም ሞት ከም ዝመርጹ ነገራኡ። እናቴ ሃናን ክልተ ደናግልን ከኣ ምስ ደቀን አብ ገዝአን ተረፋ። ድሕሪ ሰለስተ መዓልቲ እቲ ወግእ ሃድኡሞ ከም ቀደመን አብ አገልግሎት ኡሓት ተጸምዳ። እዚ ማለት፡ ንወግኡት ብፍላይ ነቶም አብ ጸዕሪ ሞት ንዝነበሩ ክከናከናን ከጸናንዓን ቀነያ።

አብ 1898 ቤት ትምህርቲ ኢደ ጥበብ ደቂ አንስትዮ ከፈታ። አብ 1908 ከኣ፡ መንግስቲ ጣልያን፡ ጸዓዱን ኤርትራውያንን እናተመላለሱ ዝመሃሩለን ክልተ ክፍልታት አብ ቅድስቲ አቤስ ክከፍታ አፍቀደለን። አብዚ ሰበካዚ ቀዳማይቲ መምህር ኮይና ዝተመደበት እናቴ ሃና ክረሰንሳ ሊፓልያ ነበረት። ብድሕሪኣ፡ በብእዋኑ፡ ዝተመደባ እናቴ ሃና አንስቲና ራይሞንዲ፡ እናቴ ሃና ሮማና ሚላኖ፡ እናቴ ሃና ክሎቴልደ ሎንጋሪ ... እየን። ገለ ካብቶም ብደናግል ቅድስቲ ሃና ተከስሲሶም አብ ዓቢ ደረጃ ዝበጽሑ ምስ እንጠቅስ፤ አቡነ ኪዳነማርያም ካሳ፡ አቡነ አብርሃ ፍራንስዎ፡ አባ ቄርሎስ ሲታዊን ካልኣት ቡዙሓት ካህናትን ደናግልን፡ ከምኡውን፡ ዓበይቲ ምሁራት ሰብ ሞያን ሰብ ስልጣንን ይርከብዎም።

አብ 1913 ጸዓዱ እናበዘሉ ስለ ዝመጹ፡ አመሓዳሪ አውራጃ ከረን፡ እቲ ቤት ምህርቲ ካብ ከረን ላዕላይ (ቅ.አዐዝ) ናብ ዲኢሚችስ ከባቢ ሆስፒታል - ሎሚ

ሚ/ትምህርቲ ተባሂሉ ዝጽዋዕ ዘሎ ቦታ - ክቕየር እዘዘ። ደናግልና አብዚ ቤት ምህርቲዚ፡ ካብ 1913 ክሳብ 1933 ንግሆን ምሽትን ካብ ቅ.አዐዝ እናተመላለሳ መሃራ። አብቲ ጊዜ'ቲ ዝነበሩ ጳጳስ ከኣ፡ አቡነ ኪዳነማርያም፡ አብ ዲኢሚችስ ንግዚኡ ዝከውን መንበሪ ገዛ ሃብወን፤ ንሳተን እናቴ ሃና አዐዝ ሩስኮኒ፡ እናቴ ሃና ፐራሲደ ሞዘቲ፡ እናቴ ሃና አናክሊታ ሰፕፕን፡ እናቴ ሃና ቪርጅንያ እያተን።

ናይ ቀደም ገዳም ቅድስቲ አዐዝ ከረን

ደናግል አብ ንሓደ ዲኢሚችስ ዓመት ምስ ተቀመጣ፡ አብ 1936፡ አብ መንጎ ጣልያንን ኢትዮጵያን ውግእ ተላዲሉ ገዝአን ወደተሃደራት ስለ ዝሓዙዎ ናብ ቅድስቲ አዐዝ ተመልሳ።

አብ 1941፡ ድሕሪ 6 ዓመት፡ እቲ ዝከፁአ ካልኣይ ውግእ ዓለም ተወለዐ ከረን ዓውደ ውግእ ኮነት። ደናግል ምስ ኩሎም ዘክቦማት ህጻናት ንሓደ ዓመት ናብ አስመራ ሃዲመን ድሕሪ ምጽናሕ፡ አብ 1942 ዝዓነወ ገዛውተን አሐዲሰን ከምብሓድሽ ከረን ተመልሳ። አብዚ እዋንዚ፡ እናቴ ሃና አጋታ ሓለቓ ነበራ። እቲ መዕበዩ ዘክቦማት ክሳብ እዚ እዋንዚ “መዕበይ ህጻናት ቅዱስ ልቢ” ብዝብል ስም ይጽዋዕ ነበረ። ካብዚ ንድሓር ግን “ቅድስቲ አዐስ” ዝብል መጻውዒ ተዋህቦ። ክሳብ ሕጂውን ብኣኡ ይፍለጥ።

እናቴ ሃና “ቅድስቲ አዐስ” ዝበላኣ ምክንያት፡ ንቅድስቲ አዐስ ካብቲ ብርቱዕ ውግእ ከተድሕነን ተማሕጺነናኣ ስለ ዝነበራ እዩ። ከምኡውን፡ ቅድስቲ አዐስ መንእሰይ ብምንባራ፡ እቶም አብ ትሕቲ ሓለዋኣ ዝዓብዩ ህጻናት ኣብነት ንጽሕናኣ ክከፁሉ ብማለት እዩ።

ደናግል ቅድስቲ ሃና አብ ትምህርትን ምዕባይ ህጻናትን ጥራይ ከይተሓጽራ፡ አብ ሆስፒታልውን ሕክምናዊ አገልግሎተን ይህባ ነበራ። ብዘኣካዚ፡ አብ ህጽጽ እዋናት ካብ ከተማኣን ወጻኢ ይሕክማ ነበራ። ክሳብ እዚ እዋንዚ ድማ፡ ማሕበርና ሕጽረት አገልግሎት ኣብ ዘጥቅዖ ቦታታት ኣወንታዊ መልሲ ትህብ ኣላ።

ናይ ቀደም ዘክቦም ተናበይቲ ቅድስቲ አዐዝ ከረን (አቡነ ሉጂ አብ ማእከል)

አብ 1948፡ ነቲ አብ 1935 ገዲፈናኦ ዝወጸ ቢ/ትምህርቲ ዲኢሚችስ እንደገና ከፊተን ክሳብ 1975 ኣካየዳኡ፡ ብድሕሪኡ ግን ብሰንኪ'ቲ ዘይርጦብ ፖለቲካዊ ሃዋሁ አቋሪጹ። ሎሚ እቲ ቦታ ምኒስትሪ ትምህርቲ ይበሃል ኣሎ።

ማሕበር ደናግል ቅ.ሃና ክሳብ 1948 ኣርባዕተ ደቀባት ዝርከበአን ጠላይን ጥራይ ነበራ። እናቴ ሃና ፐሪና ደላሽለን፡ ንደቀባት ዝከውን ቦታ ንግዚኡ ካብቲ ገዛ ዘክቦማት ፈልያ፡ ትሽዓተ መንእሰያት ተቐበለት። ካብኣተን እናቴ ሃና ረጂና

ማትዮስን እናቴ ሃና ሚኪኤሊና ሰሎሙን አብ መንጎና ኮይነን ብተወፋይነት ዘገልግላ ዘለዋ ኡሓት እያተን።

አብ ከረን ሰለስተ ኣብያተ ትምህርቲ ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሃና ነበራ። ንሳተን፤ ቅ.አዐዝ፡ ቅ.ሃና፡ ዲያምቺስ እየን። ኣብያተ ትምህርቲ ቅ.ሃናን ድያምቺስን ካብ ደገ ዝመጹ ተማሃሮ ከኣንግዳ እንከለዋ፡ ቤት ትምህርቲ ቅ.አዐዝ ከኣ ደቂ ውሽጢ ጥራይ ትሕዝ ነበረት። ጸኒሑ ግን እቶም ዘክቦማት ናብ ቅድስቲ ሃናን ቤት ትምህርቲ ቅ.ዮሴፍን እናኩዱ ክመሃሩ ተወሰነ። ስለዚ ገዳም ቅ.አዐዝ ዝነበረ ትምህርቲ ተዓጽዩ ቤት ዘክቦማት ኮይኑ ተረፈ።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ትምህርት ቅድስቲ ሃና

በ1949 ዓ.ም.፤ እዚ ብልዑል ተዋፋይነት ዘገልግል ዘሎ፤ ብቤት ትምህርቲ ቅድስቲ ሃና ዝፍለጥ ዓቢ ገዳም ተመስረተ። በብእዋኑ ድማ ካብ መዋእለ ህጻናት ክሳብ ማእከላይ ደረጃ (8ይ ክፍሊ) በጺሑ ከም ዝነበረ ይፍለጥ። ከምኡ'ውን ምዕባለ ደቂ ኣንስትዮ፤ ብኢደ ጥብብ፤ ልዑል

ኣበርክቶ ዝገበረን ዘሎን ቤት ትምህርቲ ኢዩ። ቀንዲ ዕላማ እዚ ትካል'ዚ፤ ንደቂ ኣንስትዮ ብፍላይ ዕድል ትምህርቲ ንምሃብ ኢዩ። ቅድሚኡ ዝነበራ ኣብያተ ትምህርቲ ዉሑዳት ኮይነን ኣብ ደቂ ተባዕትዮን ፍሉያት ደቂ ኣንስትዮን ጥራሕ ዝተሓጽራ ነበራ። ቤት ትምህርቲ ቅ/ሃና ምስ ተከፍተ ማን ብኣሻሓት ዝቈጸራ ደቂ ኣንስትዮ ተማሂረን። ካብ 1990 ማን ደቂ ተባዕትዮ'ውን ክቕበል - መረ። ሎሚ ዓርጋ 40% ደቂ ተባዕትዮ ኢዮም።

ቤት ትምህርቲ ቅድስቲ ሃና

ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሃና እምበኣርከስ፤ ኣብ ኢጳርቅና ከረን 109 ዓመት ገይራ ኣላ። ኣብዚ ሰባኸይ 193 ደናግል ኣገልጊለን። ገለ ካብቲ ዘበርከታኦ ሰብኣውን መንፈሳውን ኣስተዋጽኦ፤ ደቂ ማርያም፤ ደቂ መልአክ፤ ደቂ ተስፋ ዝጽውዓ በብደረጃኡ ተከሰኩሰን ዝዓበዩ ማሕበራት መስራተን። ብዘይካዚ፤ ኣብ ቁምስናታት መንእሰያት ምኹስኪስ፤ ስድራቤት ምብጻሕ፤ ንህጻናት ትምህርቲ ክርስቶስ ምምሃር፤ ንሙ መርያ ቅብርባን ምቅራብ ምዳብ ስራሕን ነበረ። ኣብ ገዳም ዘርኣ ክህነት'ውን ምግብናን ምሕዳራ ገዛን ናተን ነበረ። ብተወሳኪ፤ ኣብ ዉሽጢ'ዚ 6 ዓመታት ኣብ ቤት ጽሕፈት ኢጳርቅና ከረን በብሞያኡን ብዓቢ ተወፋይነትን ይሰርሓን ኣለዋ። እቲ ብፍሉይ እናታዊ መንፈስ ንሕመማት ምብጻሕ፤ ሕዙፍት ምጽንፍ ዓቕሚ ብዝፈቀዱ ንድካፅት ምሕጋዝ ...ወዘተ ዝኣመሰለ መሰረታዊ ንጥፈታትን ማሕለን ማሕበር ደናግል ቅድስቲ ሃና ወትሩ ዝቕጽል ኣበርክቶ እዩ።

በብዓመቲ ዝነበሩ ተመሃሮን መማህራን

ተ.ቁ.	ዓ/ም	ብዝሒ ተመሃሮ			ብዝሒ መማህራን		
-		ተባ	ኣን	ድምር	ተባ	ኣን	ድምር
1	1949		192	192		6	6
2	1950	40	250	290		6	6
3	1951	42	253	295		6	6
4	1952	36	270	306		6	6
5	1953	43	274	317		6	6
6	1954	37	278	315		6	6
7	1955	47	326	373	7	7	7
8	1956	50	294	344	7	7	7
9	1957	49	288	337	7	7	7
10	1958	53	292	345	7	7	7
11	1959	56	277	333	7	7	7
12	1960	29	311	343	7	7	7
13	1961	54	291	345	7	7	7
14	1962	53	313	366	7	7	7
15	1963	61	312	373	8	8	8
16	1964	57	316	373	7	7	7
17	1965	48	311	359	7	7	7
18	1966	45	334	379	8	8	8
19	1967	57	326	383	7	7	7
20	1968	54	335	389	6	6	6
21	1969	55	288	343	1	7	8

22	1970	63	320	383	2	7	9
23	1971	66	331	397	2	7	9
24	1972	52	323	375	2	7	9
25	1973	54	368	422	2	7	9
26	1974	59	334	393	2	6	8
27	1975	67	334	406	2	8	10
28	1976	70	383	450	2	9	11
29	1977	58	402	460	2	9	11
30	1978	61	386	447	2	7	10
31	1979	55	411	466	2	8	10
32	1980	61	312	373	-	7	7
33	1981	45	395	440	-	8	8
34	1982	50	428	478	-	11	11
35	1983	70	413	483	-	10	10
36	1984	43	442	485	-	10	10
37	1985	45	443	488	-	9	9
38	1986	60	444	504	3	7	10
39	1987	47	488	535	2	8	10
40	1988	73	518	591	5	6	11
41	1989	57	497	554	6	5	11
42	1990	70	507	557	1	9	10
43	1991	76	417	593	2	6	8
44	1992	96	409	505	3	5	8
45	1993	81	362	442	3	7	10
46	1994	70	379	449	4	6	10
47	1995	138	355	493	3	7	10
48	1996	152	344	496	3	7	10
49	1997	176	312	488	3	9	10
50	1998	202	292	494	3	7	10
51	1999	217	293	510	3	7	10
52	2000	194	292	486	3	7	10
53	2001	228	228	456	4	6	10
54	2002	272	274	546	4	6	10
55	2003	300	300	600	5	8	13
56	2004	296	336	632	5	8	13
ድምር		4690	19200	23890	86	411	497

መማዕበሊ ደቂ ኣንስትዮ

ደትባረኽ እግዚአብሔር!

**ዝተመስረተሉ ዓ/ም 1898፤
በብዓመቱ ዝነበሩ ተመሃሮ፤**

ተ.ቁ.	ዓ/ም	ብዝሒ ዝተገልገለ	ዝረከበሉ ዝልጠና
1	1960	30	
2	1961	35	ስፌት ክዳን ሪካም
3	1962	40	” ”
4	1963	45	” ”
5	1964	48	” ”
6	1965	55	” ”
7	1966	64	” ”
8	1967	60	” ”
9	1968	65	” ”
10	1969	65	” ”
11	1970	70	” ”
12	1971	72	” ” ጎልፎ ቸንትራ
13	1972	70	” ”
14	1973	75	” ”
15	1974	75	” ”
16	1975	65	ስፌት ክዳን ሪካም
17	1976	63	” ”
18	1977	63	” ”
19	1978	68	” ”
20	1979	70	” ”
21	1980	75	” ”
22	1981	74	” ”
23	1982	77	” ”
24	1983	75	” ”
25	1984	30	” ”
26	1985	28	” ”
27	1986	30	” ”
28	1987	35	” ”
29	1988	30	” ”
30	1989	40	” ”
31	1990	45	” ”
32	1991	70	” ”
33	1992	76	ስፌት ክዳን ሪካም ሪካም ብኢድ
34	1993	74	” ”
35	1994	47	ስፌት ክዳን ሪካም
36	1995	58	” ”
37	1996	57	” ”
38	1997	41	” ”
39	1998	30	” ”
40	1999	22	” ”
41	2000	25	ስፌት ክዳን ሪካም አሰራርሓ መግቢ
42	2001	18	” ”
43	2002	27	ስፌት ክዳን ሪካም ማእለማ ነጻላ
44	2003	17	” ”

ተወለድቲ ኢጳርቅና ከረን ዝኮና አባላት ማሕበር

ተ.ቁ.	ስም አባል	ዓ.ዲ	ንኡስ መብጽዓ ዝተገብረሉ	ዓበይ መብጽዓ ዝተገብረሉ
1	እ.ሃና ሚኒኤሊና ሰሎሙን	አሸራ	22/01/1958	1963
2	እ.ሃና አኑንስያታ ክፍለ	ምራራ	26/07/1961	1966
3	እ.ሃና ካርመላ ተድላ	ሽናራ	26/07/1963	1968
4	እ.ሃና መድሓኒት ኪዳነ	=	26/07/1973	1979
5	እ.ሃና ለተክርስቶስ ተኪኤ	ሓሰን	04/08/1974	1979
6	እ.ሃና ለተክርስቶስ ተ/ጊዮርጊ	ሙሻ	26/07/1977	1983
7	እ.ሃና ምሕረት ግንቦት	ወሰበንሱሪክ	27/08/1978	1984
8	እ.ሃና እፍረት ክፍለሙ	ሓድሽ-ዓዲ	22/07/1979	1984
9	እ.ሃና ጌት ነታባይ	ደሮቕ	08/09/1981	1987
10	እ.ሃና ክብራ ፍሰሃዩ	ተረንኳ	08/09/1981	1987
11	እ.ሃና አመተልደት ጊማርያ	እድርባ	26/07/1982	1988
12	እ.ሃና ሀድኣት ተከኤ	ሓሰን	08/12/1988	1993
13	እ.ሃና ምሕረት ተስፋይ	ዋስደንባ	26/07/1989	1994
14	እ.ሃና ኤልሳቤጥ ባህታ	ሓሰን	26/07/1989	1995
15	እ.ሃና ፍረወይኒ ሃ/ጊዮርጊስ	ሓሰን	26/07/1990	1996
16	እ.ሃና እስገደት ሃብቱም	ዋስደንባ	26/07/1991	1996
17	እ.ሃና ጸሃይቲ ኢያሱ	ሓድሽ ዓዲ	26/07/1991	1996

ዴትባረክ እግዚአብሔር!

18	እ.ሃና ለተብርሃን ዑቕቢያስ	ተረጎሟ	26/07/1991	1998
19	እ.ሃና ብርክቲ ራኪ	ዓ- ርቦብ	26/07/1993	1999
20	እ.ሃና ትርሐስ ዑቅባምከኤል	ሸናራ	26/07/1994	2001
21	እ.ሃና ሆሳኣና ሰመዳር	ሸካ	26/07/1996	2001
22	እ.ሃና ሮሻን ሚካኤል	ሓሊመንተል	26/07/1996	
23	እ.ሃና ዮዲት ተስፋጋብር	ዋስደንባ	26/07/1999	
24	እ.ሃና ኤልሳ አዳላ	ሸናራ	26/07/1999	
25	እ.ሃና ኤደን ሃይሉ	ሓሊመንተል	26/07/1999	
26	እ.ሃና ወርቁ በራኪ	ድጊ	23/07/2000	
27	እ.ሃና ዮርዳኖስ ሃይሉ	ሓሸላ	29/07/2001	
28	እ.ሃና ብርክቱ ተስፋዝጊ	ሓል-ሓል	26/07/2002	
29	እ.ሃና ሰናይት ኢፍሬም	ጉሽ	26/07/2002	

ማሕበር ንስፍሓት ወንጌልን ሰብአዊ ምዕባለን ዘበርከቶ ስርሓት

	$\square \Xi \Xi \square \square \circ " \mu \kappa \Sigma \downarrow \zeta \downarrow$	$\square \circ \{ \Xi \mathcal{H} \Delta \} \square / \mathcal{M}$	$\square \mathcal{B} \vee \square " \Phi \times \Delta \{ \theta$
	$\mathcal{K} \lambda \sqcup \pi \kappa \{ \theta / \theta \} \mu \kappa \chi \downarrow \} \chi \downarrow \neq \Phi \infty \}$	1908–1975	$\theta \mathcal{M} \mathcal{B} \Xi \circ \} \chi \Delta \mathcal{M} \mu \kappa \chi \downarrow \} \chi \downarrow \neq \Phi \infty \}$
	$\theta / \circ \} \mathcal{K} \mathcal{P} \sqcup \Delta \mathcal{I} \otimes \{ \theta$	1950–2004	$\mu \kappa \square \downarrow \pi \mathcal{P} \notin 1 \mathcal{Y} : \mu \kappa \downarrow \} \{ \} \Xi \square \downarrow \} \square \square \square \mu \kappa \leq \mathcal{M} \square \Xi \diamond \mathcal{M} :$ $\mathcal{K} \downarrow \Sigma \pi \mathcal{P} \circ \phi \otimes \wp \downarrow \zeta \subset \heartsuit \mathcal{E} \theta \mathcal{M} \downarrow \mathcal{O} \mathcal{M} \mathcal{A} \Xi ;$
	$\mathcal{K} \lambda \sqcup \pi \kappa \{ \theta / \theta$	1949–2004	$\theta / \circ \} \chi \Delta \mathcal{M} : \mathcal{K} \downarrow \supseteq \cdot \mathcal{P} \downarrow \square \downarrow \dots \downarrow [\mu \kappa \circ \mathcal{P} \mu \kappa \downarrow \Delta \theta :$ $\square \downarrow \heartsuit - \downarrow \Xi \mathcal{H} \theta : \} \wp \downarrow \neg \downarrow \Delta \theta \circ \wedge \mathcal{A} \Psi \mathcal{M} \geq \square$
	$\mathcal{M} \square \lambda \Delta \heartsuit \chi \downarrow \square \downarrow \} \theta \diamond$	1998–2004	=
	$\mathcal{M} \square \lambda \Delta \heartsuit \chi \downarrow \circ \downarrow \subseteq \{ \square \downarrow \nabla \} \zeta \} \theta \}$	1998–2004	$\square \downarrow \heartsuit \neg \downarrow \Xi \mathcal{H} \theta : \varepsilon \neg \downarrow \} - \downarrow \in \theta \downarrow : \{ \downarrow \uparrow \Xi : \mathcal{K} \downarrow \supseteq \cdot \mathcal{P} \mathfrak{Z}$ $\theta \mathcal{M} \mathcal{B} \Xi \theta \}$
	$\mathcal{K} \square \kappa \infty \heartsuit \chi \downarrow \circ \downarrow \subseteq \{ \square \downarrow \nabla \} \zeta \} \circ \downarrow \}$	1948–2004	$\downarrow [\mu \kappa \square \square \downarrow \} \mathcal{K} \downarrow \supseteq \cdot \square \downarrow \} \mu \kappa \downarrow \Delta \theta \mathcal{M} \square \square \downarrow \square \downarrow \downarrow \}$
	$\mathcal{H} \mathcal{P} \mathcal{G} \cdot \mathcal{P} \mathcal{P} \cdot \mathcal{H} \mathcal{C} \cdot \mathcal{H}$	1895–2004	$\square \mu \kappa \square \Sigma \downarrow \} \theta \mathcal{P} \mathcal{U} \mathcal{C} \cdot \mathcal{T} \cdot \} \Xi \downarrow \rho \downarrow \mathcal{M} \mathcal{M} \mathcal{A} \Xi : \downarrow \heartsuit \downarrow \zeta - \kappa \downarrow \theta$ $\mathcal{M} \mu \kappa \otimes \mathcal{I} : \mathcal{M} \mathcal{I} \heartsuit \zeta \chi \downarrow \mathcal{M} \downarrow \} \} \mathcal{K} \downarrow \square \infty \theta \downarrow \mathcal{M} \downarrow \mu \kappa :$ $\heartsuit \downarrow \mathfrak{H} \wp \cdot \mathcal{T} \cdot \mathcal{M} \mathcal{I} \geq \square$
	$\mathcal{H} \mathcal{P} \mathcal{G} \cdot \mathcal{P} \mathcal{P} \cdot \downarrow \zeta \downarrow \square \mu \kappa \heartsuit \downarrow \neg \rightarrow \downarrow \subseteq$	1980–2004	$\mathcal{M} \mathcal{I} \heartsuit \zeta \kappa \downarrow \circ \mathfrak{H} \mathcal{C} \mathcal{H} \infty \downarrow : \theta \mathcal{P} \mathcal{U} \mathcal{C} \cdot \mathcal{T} \cdot \} \Xi \downarrow \rho \downarrow \mathcal{M} \mathcal{M} \mathcal{A} \Xi :$ $\mathcal{K} \downarrow \square \infty \theta \mathcal{M} \mathcal{H} \square : \downarrow \heartsuit \downarrow \zeta - \kappa \downarrow \theta \mathcal{M} \mathcal{I} \geq \square : \mathcal{M} \mathcal{M} \zeta \downarrow$ $\Delta \downarrow \bullet \downarrow \Xi \mathcal{P} \downarrow \infty$
	$\mathcal{M} \mathcal{M} \downarrow \zeta \theta \mathcal{A} \mathcal{I} \kappa \zeta \theta \heartsuit \chi \downarrow \mathcal{K} \Phi \square \square \square :$ $\heartsuit \chi \downarrow \circ \downarrow \subseteq : \heartsuit \chi \downarrow \mathcal{A} \Xi \infty \mathcal{M}$	1970–1996	$\mu \kappa \downarrow [\mu \kappa \square \square \downarrow \} \mathcal{K} \downarrow \supseteq \cdot \square \downarrow \} \downarrow \Xi \downarrow \theta \infty \downarrow \mathcal{P} \mathcal{I} \clubsuit \square \square \theta \}$ $\mathcal{M} \mathcal{M} \zeta \downarrow :$
	$\square \mu \kappa \square \Xi \square \square \mathcal{B} \{ \theta$	1969–1982	$\mathcal{M} \times \mu \kappa \downarrow : \downarrow \in \theta \square \clubsuit \}$ $\mathcal{M} \mathcal{I} \heartsuit \zeta " \square$
		1982–1994	$\mathcal{M} \theta \square \Xi \zeta \clubsuit \square \clubsuit \}$
		1996–1999	$\mathcal{M} \times \mu \kappa \downarrow : \downarrow \in \theta \square \clubsuit \} : \mathcal{M} \mathcal{I} \heartsuit \zeta " \square$
		1999–2001	$\mathcal{M} \times \mu \kappa \downarrow : \mathcal{M} \mathcal{I} \heartsuit \zeta " \square : \mathcal{M} \theta \square \Xi \zeta \clubsuit \square \clubsuit \}$

አብ ኤጲርቅና ከረን ዘገልገላ ኣባላት ማሕበር ደቂ ቅ/ሃና

o.λ.	⌈M ⌈λΦ ΔIκΞ	⌈⌋⌋⊗⋈Ξε	⌈⌋{κΨ⌈⌋/M
1	⌈.A κΞ⌈⌈A⌋⌋ ∠Ξο	ΨΛ	1895–1948
2	⌈.A ∇⌋ Y ♥ΔλζΔ	⌈⌋÷Φ∞	1895–1948
3	⌈.A ♥ΦYK♥⌋♦ ×ζκζ⌈⌋	–	1895–1908
4	⌈.A ↑ζΞ♠ ⌈~κζ⌈⌋	–	1896–1906
5	⌈.A ⌈⌈⌋⌋σ T⌈⌈⌋⌋⌈⌋	⌈Φπ{⌈⌋π	1913–1933
6	⌈.A ⊗ζ{♥NΣο)	ΨΛ	1923–1937
7	⌈.A ⌈⌈Δπ ⌋∇⌋♦{	ΨΛ	1913–1933
8	⌈.A ⌈≥π ⌈♥ςΨ	ΨΛ	1949–1958
9	⌈.A ≥ΦκΞπ κζ⌈Ξ∞⌋	ΨΛ	1946–1956/1968/1975
10	⌈.A Ψ⌈⌋⌈K⌋ο)	⊗ΔΞN	1955–1980
11	⌈.A κζ⌈ρΞ∞ ⌋⌈ ο⌋ Y	~οη⌋(λY)	1970–1976
12	⌈.A ≥♣π{⌈⌋ ♥⌋κΔ⌈⌋		1911–1922/1930
13	⌈.A ≥μκΩΔ⌈⌋ ρςΦ←	KΦκζ⌈♥Σ(⌈⌈⌋⌋0Σ⌋⌋)	1940–1954
14	⌈.A ΔΞ∞⌈ΞE ⌋Y''⌈⌋	⊗∞ ροη⌋ ∴	1942–1949
15	⌈.A ⌈⌋⌋⌋⌋ΦΛ⌈⌋⌋⌋ΦΛ⌈⌋♦ ρ	ΨΛ	1919
16	⌈.A ⌈⌈Λ⌈⌋ς Ξ≥⌋ρ	⌈⌋⌋οE⌋×Ψο	1956–1976
17	⌈.A Δ⌈⌋⌋Ξ♦	KΦκζ⌈♥Σ ⌈⌋⌋0Σ⌋⌋{	1948–1951
18	⌈.A ⌈⌋⌋⌋⌋Λ⌈⌋Y	⌈⌋⌋÷Φ∞	
19	⌈.A ⌈ςκ⌈⌋⌋Λ⌈⌋Y	⌈⌋⌋÷Φ∞	
20	⌈.A ⌈Δ⌋ο⌋Φ♥Δ⌋⌋≥Y⌋⌈⌋	ΨΛ	1918–1938
21	⌈.A ⌈Λ♠⌈⌋♦♠⌋Λθ♦	⊃ςς	1932–1933/1937–1941 1956–1962/1968/1972
22	⌈.A κζ⌈ρΞ∞ ΛY~	⊗ΔΞN	1956–1962/1968/1972 1962–1968/1972–1973
23	⌈.A Λ♥Δ⌈⌋⌋Λ⌈⌋οηΔ⌈⌋	Λος	1954–1969
24	⌈.A ⌈ΨΔ⌈⌋⌋⌋Φ⌈EΨ	⌈⌋×Y↑⌋ρ	1955–1958
25	⌈.A οΩ⌈⌋ΔY	{⌈⌋⌋⌋⌋N⌋⌋⊃ρ	1969–1976
26	⌈.A ⌈Φ⊃Ξ♠⌈⌋⌋∇Ξο⌋οη	⌈⌋⌋⌋Σ⌋⌋⌋E(V)⌋οοη⌋⌋E⌋	1937/1950–1953

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ይትባረክ እግዚአብሔር!

174	$\neg \Sigma \clubsuit \{ \square \spadesuit \Delta$	$\square \rfloor K_5$	1993–1995
175	$\neg \exists x \lfloor K_5 \square \square \rfloor$	$\square \Sigma \}$	2000
176	$\square, A \rfloor \Delta M \Delta M \}$ " $\rfloor$	$\square \rfloor K_5$	1998–2000/2003
177	$\neg \square \square \square K \Sigma \emptyset \square \notin \Delta$	$\square \rfloor K_5$	2001–2004
178	$\neg \lfloor \clubsuit \emptyset \square \rfloor \notin \Sigma M$	$\square \Sigma \}$	2002–2003
179	$\rho \geq A/\wedge \exists \infty M$	$\square \rfloor K_5$	1999–2000
180	$\neg \lfloor \clubsuit \emptyset A/\wedge \exists \infty M$	$\neg$	1997–2001
181	$\neg \wedge \spadesuit \spadesuit \circ \rfloor \subseteq \clubsuit$	$\neg$	2000–2002
182	$\spadesuit \spadesuit \rfloor \emptyset \circ \rfloor \geq \mu \kappa \exists$	$\square \Sigma \}$	1999–2001
183	$M \rfloor \Sigma \emptyset \circ \square \Phi \heartsuit$	$\square \rfloor K_5$	2000–2001
184	$\neg \emptyset \square \times \rfloor \circ \rfloor K H \exists \neg \neg \rfloor$	$\neg$	1999–2001
185	$\rho \geq \circ \square \square \Delta$	$\neg$	1999–2001
186	$\neg \Sigma \clubsuit \clubsuit \{ \square \spadesuit H \} \rfloor$	$\neg$	2000–2003
187	$\neg \neg \Sigma \emptyset \square \notin \Delta \rfloor M$	$\square \Sigma \}$	1991–1997/2000
188	$\neg \neg \{ \emptyset \rho A'$	$\square \rfloor K_5$	2001–2002/2003
189	$\neg \square \kappa \lambda \neg / \wedge \square \square \square \rfloor \Phi$	$\neg$	2001
190	$\neg \Psi' \rfloor \wedge \square \square \square \rfloor \Phi$	$\square \Sigma \}$	2001
191	$\neg \rho \geq \chi \Delta \pi$	$\square \Sigma \}$	2001
192	$\neg \neg \heartsuit \rfloor \rfloor \leq M$	$\square \rfloor K_5$	2003
193	$\neg \Phi \square \rfloor E \wedge \square \square \square \rfloor \Phi$	$\neg$	2003

ማሕበር ደናግል ካፑቲን

ሓጺር ታሪከዐማኸበር ደናግል ካፑቺን ደቂ ብጽዕቲ ፍራንቸስካ ሩባቶ

መስራቲት እዚ ማሕበርዚ፡ ኣብ 1844 ዓ.ም.ፌ.፡ ካብ ኣቶ ጆሳፒ ቶማሶን ወ/ሮ ካተሪና ፓሽኪዮን ዝተባህለ መንፈሳውያን ሰብ ቃል ኪዳን፡ ኣብ ካሮማኖላ እትብሃል ንእሽቶ ከተማ ኢጣልያ ተወልደት። እቶም መጠነይና መንባብሮ ዝነበሮም ሓረስቶት ወለዲ ድማ፡ ንንጉሎም ኣና ማሪያ ዝብል ስም ሃቡዮ። ንሳ ካብ ሾመትን ኣሕዞታን መበል ሻብዑይቲ ነበረት። ክልተ ኣሕዞታን ጊና ብሕጻንነቶም ስለዝሞቱ ኣየርከብትሎምን። ኣብ ኣርባዕተ ዓመት ዕድሜኣ ከኣ ኣቦኣ ሞተ። ኣዲኣ ድሕሪ ሽውዓተ ዓመት ካልእ ሰብኣይ ስለ ዝተመርዓወት፡ ኣና ማሪያ ምስታ ንእሽቶ ሓውታ ነዚ ሓዲሽ ኩነት ስድራ ቤት ክትቐበል ተገደደት። ይኩንምበር፡ ኣዲኣ ብዝከኣላ መጠን ብመንፈስን ሥጋን ኩስኩሳ ኣሰቦዮታ። ስራሕን ጸሎትን ኣውራ ከኣ ንድካታትን ጽኑማትን ምፍቃር መሃረታ። ኣና ማሪያ ከም ማንም ህጻን ትሰርሕ፡ ትጽለ፡ ትጸወትን ትምሃርን ነበረት። ኣብ ኣመዓ ባብላ መንፈሳዊ ሕይወታ ምስ እነተኩር፡ ኣብቲ ተወሊዳ ዝዓ በየትሉ ከባቢ ማእከል መንእሰያት ፊሊፒኒ ዝተባህለ ማሕበር ፈለሰቲ ነበረ። ኣና ማሪያ ከኣ ኣብኡ ክትጸወትን ትምህርተ ክርስቶስ ክትመሃርን ትከይድ ነበረት። ብሓጺሩ መባእታዊ መንፈሳዊ ክሰከራኣ ኣብዚ ቦታዚ ቀሰመቶ።

እና ማሪያ ዓባር ትሽግ፣ ዓመት ምስ ገበረት አዲአ ብሞት ተፈልየታ። ድሕሪ ሞት አዲአ ምስ ሰብአይ አዲአ ምስገባር ትርጉም ስኢናትሉ ከእ፡ ምስታ ብጥምቀትውን ባለገኝ ከነትነት ብዓልቲ ቀዳንን በቡራ ሓውታን፡ ማለፍ፤ ከትቀመጥ ናብ ከተማ ቶሪና ከድት። አብቲ እምንቲ ከተማ ቶሪና ከም በዓል ጆሺ ደን ቦስኮ፡ ጁስጥ በደዳቶ ኩየለን፤ ለዮናር ውራያሶ ...ወዘተ ገአመሰሉ ንጥፊታት ግብረ ሰናይ ከቡይዱ ሓይሉ ዓባይቲ ቅዱሳት ነበሩ። እና ማሪያ ምስእቶምን ምስቲ ቅዱስ ንጥፊታቶምን ክትላቡ - መረት፤ ጸኒሓውን ንጥፍቲ፡ ምስእሰይ መሳርሕቶም ኮነት። እውራ ምስ ማሕበር ደን ቦስኮን ማሕበር ኩለን፤ ደን ቦስኮ ንመንፈግባ ኩሰስቡላ መንእሰያት ዝጥፍ ማሕበር ክከውን ከለዎ፡ ኩለን፤ ድማ ሕብረተሰብ ዝፈንፅምን ዝፈንፈሩምን ሰባት ዝሕብሕቡ ማሕበር እዩ።

ሓይ እዋን ሓጉን ሃብታም መበለት ንኣና ማሪያ ከም ንሓን ብጸይትን ክትኮና ምስኣ ክትነብር ስለ ዝለመነታ፡ ካብ ሓውታ ተፈልያ ምስኣ ተጽዋዐት። እታ ሰበይት መንፈሳዊት፡ ንክሉ ንጥፈታት ግብረ ሰናይ እትፈቱን ክም ኣብ ላዕሊ ዝተመቐሱ ገበርቲ ሰናይ ሰባት እትድግፍን ነበረት። ኣና ማሪያ ንፍሱስ ሰፋይት ክኖን እያ ነይራ። እታ ሰበይት፡

ድማ፡ ነጉ ካብሉ ትሪክቦ እቶት ንማበረ ሰናይ ከተውዕሎ ተተባብዓ ነበረት። እና ማሪያ አብዚ ቦታዚ መንእሰያት፡ ሕመማት፡ ድካታትን ጽጉማትን እብ ምእላይ ብንጥፈት ትሳተፍ ነበረት። ንእስታት 21 ዓመት ዝእክል ሕይወታ ብዘምዚ አሕሊፈቶ።

እና ማሪያ ብዌኬ ሓጋይ ማይ ባሕረ ክትሕጸብ ናብ ሎዋኖ (ሊጉርያ) ምክድ ልምዲ ነበራ። ንእግረ መንገዳ ከእ ኣብቲ ገምገም ባሕረ ንዝርከቡ ገፈፍቲ ዓሳ ትምህርተ ክርሰቶስ ትምህርምን ኣብቲ መሸጎራጉር ዝውቲ ንዝቐመጡ ድካታት ትሕግዝን ተጽናንዕን ነበረት። ማዕረ ማዕረኡ ድማ ሰዓታት ጸሎት ብምጥብ መንገዲ ተክብር ነበረት። በዚ መንፈሳውን ሱዕብን ሕይወታን ንድካታት ዝነበረ ፍቕረን ካብ ብዙሓት ኣድናቓት ረከበት።

ሓደ መዓልቱ፡ አና ማሪያ፡ ከም ልማዳ አብ ጸሎት ጸኒሓ፡ ካብ ቤተክርስቲያን ማእበር ካቲቺ ክትወጽእ እንከላ፡ ካብ ሓደ ንገዳም ተባሂሉ ዝሰራሕ ዝነበረ ህንጻ ዝወደቐ እምህ ንሓደ ካብቶም ሰራሕተይናታት ርእሱ ፈግሎ፡ ሰባት ታዕታዕ ክበል ሰምዐት፡ ነገራሪ ክትፈልግውን ተአልሶት፡ ነቲ ዝቐሰለ ክትሰትም ከእ ተጓዮሽን ዝከላን ገበረትላት፡ ብዘይካዚ፡ ናይ ክልተ መዓልቱ መሃያ ሂባ፡ “ንዛኻ ከድካ ደቅሰ ክሳብ ዝሕሽኻ ሰራሕ ኣይትውፈር፡” በለቶ፡ ንዚ ተግባራ ዝረኣዩ ሰባት ብሓቂ ተገራሞም ጽቡቕ ኣውረዩ፡ እዚ ፍጻሜኪ ቀንዲ ምክንያት ምልዋጥ ዓለማዊ ሕይወታን አብ ምርጫ ጸዋዕታ ሕይወተ ምንኹስና ዘበጽሓን እዩ ክበሃል ይከኣል።

ነቲ ሓድሽ ገዳም ወይዘሪት ኢሊቸ እትባላል ሰበይቲ እያ ተሰርሐ ዝነበረት። ወይዘሪት ኢሊቸ አቶሚማ ኣብ ገዳም እያ ነይራ። ሽሕዒ ካብ ምርጫ ውፋይ ሕይወት እንት ወጸት መንፈሳዊ ቅንኣታ ጋና ኣይማሰሰን። ሰላማዚ ሓድሽ ገዳም መስርሒኣ ከኣ ነቶም ኣብ ሉዋና ዘርከቡ ድካሞትን ሕሙማትን ጥራይ ዝሓልያ ውሕድ ዝበላ መንእሰያት ክትኣክከሙን ምእንተኡ ማሕበር ክትምስርትን እዩ። ወይዘሪት ኢሊቸን ኣብ ኣንጉ ሊኮን - ቀንዳ ኣማካጸኣ ዝነበሩ ካፕፎናዊ ካህን - ንኣና ማሪያ ብማዕዶ ይፈልጡዋ ነበሩ። ኣብቲ ኣቅንታ ድማ ነዚ ሓዲሽ ማሕበር እትብቅዕ መራሕትንባብ ምንዳይ ነበሩ። ኣና ማሪያ ሽዑ ንል ኣርብዓ ዓመት እያ ኮፎና። ነቲ አቶሚሙ ዝተጠቐሰ ፍጻመ ዝራዩት ኢሊቸ፣ ከይተወላወለት ናብ ኣብ ኣን-ሉኡ ከይዳ፣ “ነዚ ሓዲሽ ማሕበር ክትመርሕ እትብቅዕ ሎኡ ማሪያ ኢያ ለምንዮ?” በለቶም። ንሶም ንኣና ማሪያ ረከቦም ኣዘራረቡዋ። ንሳ ግን

ይትባረክ እግዚአብሔር!

“ክላስብሉ እየ” ኢላ ዘይርጉጽ መልሲ ሃብቱም። አባ አን-ሊክ ከይተሓለሉ ናብ ቶሪኖ ከይደም ምስ አባታት ነፍሳ ብዛዕባ እዚ ጉዳይዚ ተመላሲሶም ተዘራረቡ። አባ መጨረሻታ፡ አና ማሪያ ድሕሪ ክንደይ ጸሎትን ምምካባ ምስ አባታት ነፍሳን “ሕራይ” በለት።

ብሓጺ፡ ህንጻ ገዳም ምስ ተፈጸመ፡ አና ማሪያ ምስ ካልኦት ሓሙሽተ ብጾታ፡ አባ 23 ጥሪ 1885 ዓ.ም.ፈ. ልብስ ምንኩስና ተቐቢለን ተመክሮኡን - መራ። አና ማሪያ ደማ እናቴ ፍራንቸስካ ዘኢየሱስ ብዝብል ሓዲሽ ስም ተጸውዓ። እታ ሓድሽ ማሕበር ከኣ “ሳልሳይ ማሕበር ደናግል ካፑቺን ዘሎዋኖ” ዝብል ስም ተዋህባ።

እንተኮነ እናቴ ፍራንቸስካ ብዙሕ ከይጸንሓ ካብ ኣረኣኦያ ወ/ት ኤሊቸ ዝሰፍሐ ራእይ ከም ዝነበረን እናተጋደ መጸ። አብ መወዳእታውን ኤሊቸ በዚ ኣተሓሳስባ ኣደና ስለ ዝተቐደወት ጸግዓ ሒዛ ተረፈት። ኣደና ግን አብ ዓመት ዘይመልኡ ግዜ ካብ ሎዋኖ ወጻኢ ገዛውቲ ክትከፍት - መረት። ቀንዲ ዕላማ ማሕበር፤ ሀ) ገዛ ገዛ ከድካ ንድካሞት፡ ሕሙማት ምእላይን አብ ሆስፒታል ምግልጋልን፡ ለ) ንመንእሰያት መንፈሳውን ስነ ጥበባውን ኩስኩሳን ምሃብ ነበረ።

እናቴ ፍራንቸስካ፡ ድሕሪ ሾውዓተ ዓመት ምስረታ ማሕበረን፡ አብ 1892 ዓ.ም.ፈ.፡ ናብ ኡራጓይ፡ ኣር- ንቲናን ብራዚልን ብኣካል ከይደን ሓያሎ ገዛውቲ ከፈታ። ንዓሰርተ ሰለስተ ዓመት ዝኸውን ካብ ኢጣሊያ ናብ ላቲን ኣሜሪካ እናተመላለሳ ምስተን አብኡ ክሰርሓ ዝመዘዘኣን ደናግል

ብዘይሕልል መንፈስን ተወፋይነትን ሰርሓ። አብ ነሐሴ 1904 ድማ፡ አብ መበል ሰሳ ዓመተን፡ ምእንቲ ኣገልገሎት ድካሞት ሕይወተን ብቐድስና ወፍየን፡ አብ ሞንተቪደዮ (ኡራጓይ) ዓረፋ። ራሳኣውን አብኡ ተቐብረ።

አብዘን ዕስራ ዓመት ሕይወተ ምንኩስናአን፡ አብ ኢጣልያን ላቲን ኣሜሪካን 20 ገዛውቲ ከፊተን። ኣማኢት ደናግልውን ኣፍርየን። ብጽዕናአን ድማ ብ10 ጥቅምቲ 1993 ተአው ። ሚስቱን ብራዚል ኣብ 1899 ምስ ተከፍተ ድሕሪ ክፅተ ዓመት፡ አብ መጋቢት 1901፡ እተን አብኡ ዝሰርሓ ዝነበራ ሾውዓተ መንእሰያት ደናግልን ካልኦት ሓሙሽተ ካህናት ካፑቺኒን 200 ዝኮኑ መእመናንን ብኢንድዮስ ዝበሃሉ ደቂ ዓፄ ብጅምላ ተቐትሉ። ኣደና ከኣ ደናግልን ኣክቢል ዓወት ሰማዕትነት ክደፍኣ ርእየን ሓለፋ።

ድሕሪ ነዊሕ ጊዜ ይኹን ደኣ እምበር፡ ተከብሮተን ዝኮና ደቀንውን ኣይሓመቓን፡ ነዚ ሚስቱናዊ መንፈስ ማሕበር ክጠፍእ ስለ ዘይደለያ ኣብ ኣፍሪቃ ክሰጋግራሉ - መራ። አብ 1930ታት፡ አብ ሃረር (ኢትዮጵያ) ኣትየን ነበራ። እተንከኣ ምስ ምስዓር ጣልያን ተሰጉጉን ወጸ። አብ 22 ንሐሴ 1964 ዓ.ም.ፈ.፡ አብ ሰንይቲ ኩስኩሳ ጸዋዕታ ደቀባት ንምፍግር ሓዋርያዊ ስራሕን ፈለማ። አብ ኤርትራ ንዕማመን ኣምላክዕስለ ዝባረከዕድማ፡ ሎሚ፡ 90 ሰባ ዓቢይን ንኡስን መብጽዓ ደናግልን 5 ተመክሮቲን ኣለዋ። አብ 8 ገዛውቲ፡ ማለት ሰንይቲ፡ እንገላ፡ ዓፄ-ኳሉ፡ መንደፈራ፡ ኤደን፡ ፊለዳርብ፡ ቢምቢልና፡ ከምኡውን ኣብ ኣስመራ፡ ነቲ ኣፄኤን ዝተለማለን ስራሕ ብንጥፈት የሰላሰላ ኣለዋ።

ማሕበር ደናግል ካፑቺኒ ኤደን

ደናግል ካፑቺኒ ኤደን ኣብ “መባእታ ቤት ትምህርቲ ኣቡነ ካራራ” መራሕትን መምህራን ኮይንን ይሰርሓ። ብተወሳኪ፡ ኣብ ምስትምሃር ትምህርተ ክርስቶስ ይነጥፋ። ማሕበር ደናግል ካፑቺኒ ኤደን ኣብ 1983 ዓ.ም.ፈ. - ሚራ። ሰርሓ ድማ ብኩስኩሳ

ገዳም ማሕበር ደናግል ካፑቺኒ ኤደን

መንእሰያትን ዓፄ-ዓፄ እናከፎካ ትምህርተ ክርስቶስ ብምምሃርን ፈሊማቶ። ድሓር ግን እቲ ዓፄ-ዓፄ እናከፎካ ትምህርተ ክርስቶስ ምምሃር እናዘሓለ ከይዱ። ኣብዘን 21 ዓመታት ኣገልግሎት፡ ኣብዚ ዓፄዚ ዝሰርሓ ደናግል ብዙሕ ስለ ዝተቐያየራን ነቲ ዝተገበረ ምቕይያራት ዝሕብር መዛግብ ውሑድ ስለ ዝኮነን ሓቀይና ሓበሬታ ክወሃብ ዝከኣል ኣይኮነን።

ቤት ትምህርቲ መማዕበሊ ደቂ ኣንስትዮ ኤደን

ዝ- መረሊ ዓ.ም.ፈ. 1996፤

በብዓመቱ ዝነበራ ተማሃሮን ዝቐሰመኦ ትምህርትን፤

ተ.ቁ	ዓ.ም.ፈ.	ብዝሒ ዝተገልገለ	ዝረከበኦ ስልጠና
1	1996	48	ቅድን ስፌትን፡ ማእለማ ሲን- ርን ኢድ
2	1997	70	" "
3	1998	60	" "
4	1999	28	" "
5	2000	26	" "
6	2001	30	" "
7	2002	26	" "
8	2003	19	" "
9	2004	26	" "

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

ቤት ትምህርቲ መማሪያና ደቂ አንስትዮ ኤደን

ማሕበር ደናግል ካፑቺን ደቂ ኤጳርቅና ከረን

ተ.ቁ	ስም	ስም አባ	ል/ዓ.ም.ፊ.	ዓዲ	ን/መብጽዓ	ዓቢ መብጽዓ
1	እ. ሕርይቲ	ዘማርያም	29/05/48	ሽዕብ	30/09/68	1973
2	እ. አዐስ	ክብሮም	21/10/54	- ምበረቅ	03/09/78	1983
3	እ. ሕይወት	ወ/ገርጊስ	30/07/56	ፈርሐን	03/09/78	1983
4	እ. ሚዛን	ደብረጽዮን	21/02/58	ዓዲታፍላ	19/08/79	1984
5	እ. ልደቱ	ዐ/ሚካኤል	30/01/66	ገሉ	17/10/92	1998
6	እ. ሉቸያ	ገ/ትንሳኤ	24/06/69	ሽዕብ	25/08/96	2003
7	እ. ሚካኤልት	በረከቃአብ	31/12/76	ደብረሲና	08/12/01	-
8	እ. ገርኤላ	ዐ/ጋብር	15/11/48	ፈርሐን	22/08/01	1976
9	እ.ተበርህ	ደበሳይ	25/03/75	ደብረሲና	29/08/99	-
10	እ. አምላሰት	ዘማርያም	29/05/72	ፈርሐን	29/08/99	-
11	እ. ምሕረት	ተስፋይ	19/02/75	ሐስደንባ	08/12/01	-
12	እ. ዮዲት	ፍስሃዩ	19/02/75	ሓ/ዓዲ	30/08/84	1991
13	እ. ፎርቱና	ፆር	10/09/72	ሓሸላ	07/09/97	2001
14	እ. አዜብ	ጊ/ሚካኤል	23/07/77	ሽዕብ	04/08/02	-
15	እ. ልያ	በረከቃአብ	18/01/80	ሸካ	04/08/02	-
16	እ. ዘውዲ	ያዕቆብ	14/05/67	ጉባ ራኪ	02/09/95	2002
17	እ. ቅዱሳን	ናይል	10/02/61	ኢራ	24/08/87	1992
18	እ. ትርሐስ	ስምና	17/12/65	ኡርበብ	17/01/92	1997
18	እ. ደስታ	ፍስሃደን	02/10/74	ሮብቶ	30/08/98	-
20	እ. ሃና	ነጋሲ	10/07/57	ጉሽ	22/08/81	1986
21	እ. ሮማ	ሃብተ	20/11/73	ድጊ	10/09/00	-
22	እ. ለተኪዳን	ወ/ሚካኤል	19/06/50	ፈርሐን	22/08/70	19975
23	እ. ወይኒ	ተክለሙ	29/05/66	ኤደን	22/08/88	1993
24	እ. ኢትንሳኤ	ሕመድ	23/01/53	ሳንቃ	23/09/75	1981
25	እ. ለምለም	ድገታይ	14/09/62	ሽዕብ	23/08/75	1991
26	እ. ለኪዳን	ንጉሰ	14/09/62	ግላስ	07/08/83	1989
27	እ. ቅድስቲ	ባህልቤ	01/01/59	ጉባ ራኪ	08/09/82	1987

ማሕበር ደናግል ካፑቺን ፍለዳርብ

መደበ ጥዕና ማርያም ደዓራት ማሕበር ደናግል ካፑቺን ፍለዳርብ

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ትካል ጥዕና ማርያም ደዓሪት ፍለጻርብ ዝተመስረተትሉ ዓም 1994፤

ተ.ቁ.	ዓም.	ብዝሒ ተገልገልቲ ትሕቲ 5 ዓመት	ብዝሒ ተገልገልቲ ልዕሊ 5 ዓመት	ድምር
1	1994	450	2786	3256
2	1995	831	4983	5874
3	1996	781	3259	4040
4	1997	752	1647	2399
5	1998	684	2032	2716
6	1999	842	3458	4300
7	2000	1063	3147	4210
8	2001	1165	4071	5236
9	2002	1189	4983	6172
10	2003	2011	6131	8142

ማሕበር ሲታውያን

ድሕሪ ዘመነ ሰማዕታት መንገዲ ቅድስና ኮይኑ ዝተወሰደ ምንኸስና ኢዩ። ቀዳሞት መነኮሳን ብመንፈሶም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ብቦታውን ካብ ዓለም ኣብ በረካፀት ብጽሞና ኪነብሩ መረጹ። መነኮሳን ባሕታውያን ተባህሉ። እናብዝሉ ብዝኸዱ መጠን ከኣ ሕማን ሥርዓትን ስለ ዘድለዩ፡ ኣብ ግብጺ ቅዱስ ጳውሎስ፡ ኣብ ኣስያ ቅዱስ ባስልዮስ፡ ኣብ ሰሜን ኣፍሪቃ ቅዱስ ኣጎሰጢኖስ፡ ኣብ ኤውሮጳ ኣቡነ ቡሩክዕ ሕማታት ሰርዑ።

ካብዞም ኩሎም ሕማታት፡ ቦቲ ኣብ ቤተ ክርስትያንን ኅብረተሰብን ዘምጽኦ ለውጥን ዓቢይ ጽልዋን ኣዘዩ ዝገነነ፡ ሕጊ ኣቡነ ብሩክዕ ኢዩ። ጸሎትን ስራሕን ዝኣተናኡ መንፈስ ሕጊ ኣቡነ ቡሩክዕ ዚኸፀሉ መነኮሳን ንኤውሮጳ ሰበኸዩ። ብክርስትና ኩስኩሱ፡ ብስልጣኔ ብትምህርቲ መማዕበልቲ ኮኑ። ምስ ንውሒ ግዜ፡ ድካሞን ብዘምጽኦ ጸገማት ዛሕልን ዘልሓጥሓጥን ምስ ተቐላቐለ፡ ነቲ ሕጊ ብግቡእ ክንፍጽም፡ ክንቅደስ ዝበሉ ገለ ደቂ ኣቡነ ቡሩክዕ ኣብ ሓደ ሲቶ ዝተባህለ ጎሳጥራ ሃገር ፈረንሳ ሓዲስ ገዳም ተከፀ። ስለዚ ከኣ ሲታውያን ተባህሉ። ደቂ ሲቶ ማለት ኢዩ።

ንሕጊ ኣቡነ ብሩክዕ ዝኸፀሉ ሲታውያን ካብ መላእ ኣውሮጳ ክሳብ ማእከላይ ምብራቕ ሰፍሉ። ሓደ ክፍሉ ድማ ኣብ ኢጣልያ ገዳም ካዞማሪ ተከፀ። ገዳም ካዞማሪ ንዘመናት ሕይወት ምንኸስና ኩስኩሱ። ኣብ 1930 ድማ፡ ካዞማሪ፡ ኣብ ታሪኽዕ ቤተ ክርስትያን ሓዲስ ምዕራፍ ከፈተ። ነቶም ኣብ ሃገርና ምንኸስናውን ውፋይን ሕይወት ተሓሪምዎም ዝነበሩ ካቶሊካውያን መንእሰያት ዝኸውን ሲታዊ ሕይወት ንምክሰኳ፡ ንፈለማ ጊዜ ንመገልገል ኣምላክዕ ኣብ ፍሥሃ ገብረኣምላክዕ ተቐበሉ። ንኣባ ፍሥሓ ዚሰዕቡ መንእሰያት ቀጸሉ። እዞም - ማሪኦምላክኳ ቀልጢፉ እንተ ጸወዎም፡ ባህሃም ማን ዕላማኡ ወቐዐ።

ቀዳሞት ደቂ ኣባ ፍሥሓ ሲታውያን፡ ብ17-03-1940 ንሃገርና ብምእታው፡ ኣብ በለዛ (ጥቃ ኣሥመራ) ሰፈሩ። ብ1948 ከኣ ነሥመራ (መካነ ገት) ገዳሙ ኣብኡ ምንኸስናውን ሓዋርያውን ስራሓቶም ኣካየዱ። ኣብ 1960 ድማ መነኮሳን ሲታውያን ብድልዩትን መደብን ቤተ ክርስትያን፡ ናብ ኩማ ከረን ብምእታው፡ ነቲ ነዊሕ ዕድመ ዝነበሮ መንፈሳዊ ቦታን ሕርሻን ማርያም ደዓሪት ኪከታተሉ ተረከቡ። ደዓሪት ዓሳዊ ብምኳኡ ዝነበሩሉ ገዳም ኣብ ማእከል ኩማ ክኸውን ተመሪጹ፡ ኣብ 1965፡ እዚ ሕጂ ኣብ ሕንብርቲ ኩማ ከረን ዘለዎ ቦታ ካብ ውልቀ ሰባት ገዚኦም ዚበቅዕ ኣባይቲ ሓንጹሉ።

ገዳም ሲታውያን ከረን

ማዕረቲ ስራሕ ደዓሪት፡ ምክሰኳስ ጸዋዕታ ሒሞ ከኣ ብ21 ተማሃርቲ - መሩዎ። ኣብ 1967 ኣስታት 60 ተማሃሮ ዝሕዝ ምሉእ መምሃርን መሃበርን ዘለዎ ዓቢይ ሕንጻ ተዛዘመ። ካብ 1968 ክሳብ ሕጂ ኣስታት 750 በዚ ዘርኦ ምንኸስና ተከፀሰሩሎም ሓሊፎም። ካብዚኣቶም 34 ካህናት ኮይኖም ኣብ ገዳምን ኣብ ሰበካን የገልግሉ ኣለው። ብማእከላይ ደረጃ ዝ-መረ ክሳብ ኣዕላዊ ካልኣይ ደረጃ ዝበጽሖ ቤተ ትምህርቲውን ነይርዎ።

ካብ 1975-1984 ገዳም ከረን ብመደብ ማሕበርን ብፍሉይ ብድን ቤተ ተመክሮ ኮይኑ ኣገልጊሉ። ኣብ 1982 ከኣ እቲ ሓደ ክፍሉ ገዳም ኣሥመራ ዝነበረ ገዳም ከረን ናቲ ሕጋውን ቀኖናውን መሰላት ዘለዎ ገዳም ኮይኑ ኪካየድ ብገብኤ ሕብረት ካዞማሪ ተወሰነ።

ኣብ ምክሰኳስ ተመሃርትን፡ መንፈሳውን ሕርሻውን መደባት ደዓሪት ዝተዋፈረ ገዳም ካብ ዚጅምር ኣትሒዞ፡ ኣብ ማእከል ኩማ ከረንን ኣብ ከባቢኡን ኣብ ዘሎ ቁምስናታት ብሰበ ስልጣን ቤተክርስትያን ብዝተዋህበ መምርሒ፡ ንገሊኡ ዕለታዊ ንገሊኡ ኣብ በዓላትን ሰናበቲን ቅዳሲታት፡ ኑዛዜ፡ ስብከታት፡ ሰባኤታት ብቐጻሊ ከበርክት ጸኒሑ። ከምኡውን ብኣባላቲ ኣቢሉ ሓድሓደ ንመንፈሳውን ሰብኣውን ምዕባል ዚጠቅም ሓገዛት (ከም ምስራሕ ኣብያተ ጸሎት) ከወፊ ተረክቦ።

በዚ እዋንዚ ነዚ ኩሉ ናይ ደዓሪት መንፈሳውን ሕርሻውን ናይ ኩስኩሳን ሓዋርያውነት ስራሕ ዚካይዱ ሽድሽተ መነኮሳን ምስ 30 ተማህሮ ዘርኦ ምንኸስና ኣብዚ ገዳምዚ ይርከቡ ኣለው። ከመ በኩሉ ይሰባሕ እግዚኣብሔር!

ይትባረክ እግዚኣብሔር!

አባ ኤጳርቅና ከረን ካብ ዘገልገሉ አባላት ማሕበር ሲታውዮን፤

ተ.ቁ	ስም አባላት ማሕበር	ኤጳርቅና	ዝበሮ ዓ/ም
1	አባ ሰራፊኖ ብራጋልያ	ኢጣልያ	1960 - 1966
2	አባ ሃብተእግዚአብሔር ገ/ሚካኤል	ኢሥመራ	196 - 1966
3	አባ ማቴዎስ ሓገሥ	ኢሥመራ	1965 - 1975
4	አባ ማርቆስ ፍሬሰናይ	ኢሥመራ	1967 - 1969
5	አባ ያዕቆብ ሰገበቶ	ለቀምቲ	1967 - 1972
6	አባ እንድርያስ ኃይለ	ከረን	1986 - 1987
7	አባ ሉዊጂ ክፍሉ	ኢሥመራ	1982 - 1983
8	አባ ጁስቲኖ አድጎይ	ከረን	1982 - 2004
9	አባ ቄርሎስ ገብሩ	ከረን	1966 - -
10	አባ ዳንኤል ተኪአ	ኢሥመራ	1968 - 1971
11	አባ ኃይለ ተክሚካኤል	ኢሥመራ	1974 - 1994
12	አባ ቴዎድሮስ ጓንጉል	ኢሥመራ	1976 - 1977
13	አባ ኤልያስ ፍስሐ	ኢሥመራ	1979 - 1981
14	አባ በርናባስ ገብራይ	ከረን	1989-92, 98-99
15	አባ ጳውሎስ ምስግና	ኢሥመራ	1965 - 1971
16	አባ ኪዳነ ተስፋሚካኤል	ኢሥመራ	1970-78, 92-199
17	አባ ዮሴፍ ገብረሥላሴ	ኢሥመራ	1971 - 1973
18	አባ በሩክወወልደጋብር	ኢሥመራ	1997 - 1996
19	አባ ዮሐንስ ጳውሎስ	ሶዶሆላኒያ	1971 - 1972
20	አባ ከሳቲብርሃን ገ/መድሕን	ኢሥመራ	1970 - 1972
21	አባ ቶማስ ላሬቦ	ሶዶሆላኒያ	1972 - 1973
22	አባ አገሰጢኖስ ክፍ/እግዚአብሔር	ኢሥመራ	1974 - 1977
23	አባ ብርሃኑ ምሕረተአብ	ከረን	1975- -, 1987
24	አባ ሕድራይ ቀላቲ	ከረን	1978-83, 1993
25	አባ ስብሐትለአብ ተመልሶ	ኢሥመራ	1990 - 2000
26	አባ ኃይለማርያም ገብረ	ከረን	1987-89, 1990
27	አባ ነጸረአብ ተክሚካኤል	ከረን	1995 - -
28	አባ ተስፋጊዮርጊስ ክፍሎም	ከረን	1980- 1981
29	አባ አብርሃም ዘርኡ	ኢሥመራ	1981-84, 2001
30	አባ ዓዋተ ወልዱ	ከረን	1980-87, 1991
31	አባ አሮን ገ/ትግላኤ	ከረን	1999 - 2001
32	አባ ብርሃኑ ኃይለሚካኤል	ኢሥመራ	1994 - 2002
33	አባ ሃብተማርያም ይትባረከዐ	ኢሥመራ	1981 - 1990
34	አባ ግርማይ አብርሃ	ኢሥመራ	1980 - 1983
35	አባ በረከቅ ተስ/ማርያም	ኢሥመራ	2003 - -
36	አባ ሓድጉ ሓገሥ	ኢሥመራ	1983-92, 2000
37	አባ መሐሪ ሃብታይ	ከረን	1993 - 1995
38	አባ ሥዩም ብርሃኑ	ከረን	1993 - 1997
39	አባ ኢፍሬም ዓንዶም	ከረን	1994
40	አባ ፍስሃዩ ባህታ	ከረን	1995 - 1997
41	አባ መላት ገ/ዮሐንስ	ኢአበባ	1997 - 1998
42	አባ አሰፋው ተክሸ	ኢሥመራ	1998 - 2000
43	አባ ተስፋጊዮርጊስ ገብረዮሐንስ	ኢሥመራ	1998 - 1999
44	አባ ተመስገን ኃይለ	ኢሥመራ	2000 - -
45	አባ ክፍሎም ዮሴፍ	ኢሥመራ	2001 - -

ለቡ፤ ካብ ቁጽሪ 1 - 8 ን 10 ን 12 ዝዓረፉ ኢዮም።

ተወለድቲ ኤጳርቅና ከረን ዝኮኑ አባላት ማሕበር፤

ስም አባል	ዓ.ዲ	ንኡስ መብጽዓ ዝተገብረ	ዓቢይ መብ ዝተገብረ ዓ/ም	ክነት ዝተቀበለሉ ዓ/ም
መገልገል እግዚአብሔር አባ ፍስሐ ገ/አምላክዐ	ደምበ ሃብተ	08/12/1931	04/04/1934	22/09/1918
አባ ክፍ/የሱስ ገ/ማርያም	ሓ/መንተል	08/12/1931		13/05/1922

ይትባረክ እግዚአብሔር!

አባ ሚካኤል ሰምራ	ፊርሐን	08/09/1934	08/09/1934	-
አባ ጳጵስቲዮስ አድጎይ	ወሰንስረክ	08/09/1934	08/09/1934	-
አባ ዓማሪያም አንሰራ	ደሮቅ	08/09/1934	08/09/1934	-
አባ ቄርሎስ ገብሩ	ግላስ	13/11/1939	1942	28/09/1947
አባ ዘካርያስ ወ/ማርያም	ጉሽ	13/11/1939	1942	28/09/1947
አባ ብርሃኑ ምስረተአብ	ሸናፊ	13/08/1968	1973	27/07/1975
አባ ተክለዘገረ ዐ/ጊዮርጊስ	ሐዲሽ ዓዲ	11/10/1970	16/01/1971	11/06/1978
አባ ሕድራይ ቀላቲ	ሐ/ዓዲ ዓንጋ	11/10/1970	16/01/1971	11/06/1978
አባ ኃይለማርያም ገብረ	ቀኒዕ	02/07/1973	19/03/1973	03/06/1979
አባ ነጻረአብ ተክለሚካኤል	ሐ/ዓዲ ዓንጋ	02/07/1973	19/03/1973	03/06/1979
አባ ተስፋጊዮርጊስ ክፍለሙ	ሐ/ዓዲ ሸ	02/07/1973	19/03/1973	03/06/1979
አባ መስፍን ፀጋይ	ዓዲ ዳፍላ	02/07/1973	19/03/1973	03/06/1979
አባ ሥዊም ከገርጊስ	ሐሰን	24/08/1974	21/01/1975	23/03/1980
አባ ዮሐንስ ተክለ	ሐ/ዓዲ ዓን	24/08/1974	21/01/1975	23/03/1980
አባ ዓዋተ ወልደ	ቀኒዕ	24/08/1974	21/01/1975	23/03/1980
አባ አሮን ገ/ትንሳኤ	ወሰንስረክ	24/08/1974	21/01/1975	23/03/1980
አባ እንድርያ ኃይለ	ዋስደምባ	24/08/1974	21/01/1975	23/03/1980
አባ አሰነ ብርሃኑ	ሐ/ዓዲ ዓን	16/01/1977	31/08/1982	28/08/1982
አባ ሙሴ ተስፋዮሐንስ	ዋስደምባ	01/10/1977	1982	17/08/1983
አባ መሐረ ሃብታይ	ሐ/ዓዲ ዓን	08/09/1981	1989	23/07/1989
አባ ሥዊም ብርሃኑ	ዋስደምባ	08/09/1981	1989	23/07/1989
አባ ኤፍረም ዓንዶም	ከረን(ኢአባባ)	31/08/1985	1989	15/07/1990
አባ ንጉሠ ወልደይ	ሮቾቤትገብሩ	09/10/1988	1995	21/07/1996
አባ ዮሐንስ ብርሃኑ	ደሮቄ	30/08/1992	1997	19/07/1998

ለቡ፤ ካብ ቁጽሪ 1 - 5 ን 7 ን 19 ዝዓረፉ ኢዮም።

ማሕበር ንስፍሓት ወንጌልን ሰብአዊ ምዕብልና ዘበርከቶ ሥርሓት

ሀ. ንስፍሓት ወንጌል ዚምልከት		
ዝርዝር ዝተገብረ ሥራሕ	ዝተሰርሐ ዓ/ም	ዝህበ ኣገልግሎት
ብዓበይቲ በዓላትን ገለ ሰናብትን ክህነታዊ ኣገልግሎት ኣብ ዝተፈላለዩ ቁምስናታትን		
ኣብ ቤ/ያን ቅ/ዮሴፍ (ከረን) ክህነታዊ ኣገልግሎት ቅዳሴን ስብከትን ኑዛይን ንላላውያን ማሕበርን ንምእመናን ን40 ዓመት ዚኣክል።		
ንማሕበር ቅ.ሃናን፣ ደናግል ኮምቦይን፣ ደናግል ካፕቲን፣ ደናግል ኦርሶሊን፣ ተራዳኢያንን ኑዛይ፣ ሱባኤን ቅዳሴን ነይሩ።		
ኣብ መካነ ንግደት ማርያም ደዓሪት ቀዳምን ካልእ ኣድላዪ እዋንን ንሕዝቢ (ዝመጸ) ቅዳሴ፣ ኑዛይ፣ ስብከት፣ ሱባኤ - - ይግበር።		
ንተማሃርቲ ዘርእ ምንኩስና ምክሰኳስ		
ለ. ንሰብአዊ ምዕባል ዝምልከት		
ሥራሕ ኣታክልቲ ማርያም ደዓሪት	1960 - -	
ምርባሕ ክብቲ		
ብዙሕ ወጻኢ ብምግባር ንመካነ ንግደት ማርያም ደዓሪት ኣብ ምፍራስን ምዕናውን ቀሪቡ ዝበረ ፍግረ መሬት ተክላኪሉ።	1996-2000	
ሓጽር መካብብያ ተገይሩ	1996-2000	
ዓሳታትን ክትራታትን ብምግባር ብመጠኑ ማይ ከምዚዕቀብ ተገይሩ።		
መብራህትን ስልክን ኣእትዩ።	2000	
ንኃድያን ሕዝቢ (ብመጠኑ) ዚኸውን መጽለሊ ይሰርሕ ኣሎ።	2001 - -	
ኣብ ቤት ትምህርቲ ቅ/ዮሴፍ (ላሳለ) ምምሃር።		

ማሕበር ኣሕዋት ላሳል

ማሕበር ኣሕዋት ላሳል ኣብ ከረን

ኣው ኣድርያኖ ቸለንታኖ ዝተባህለ ኢጣልያዊ ኣባል ማሕበር ኣሕዋት ላሳል፣ ኣብ 1949 ዓ.ም.ፊ.፡ ኣብ ከተማ ከረን ንማሕበር ኣሕዋት ላሳልን ቤት ትምህርቲ ቅዱስ ዮሴፍን መስራቲ።

- 1950 ዓ.ም.ፊ. መበእታ ትምህርቲ ብዕሊ ተ- ሚሩ።
- 1952 ዓ.ም.ፊ. መደብ ዘርእ ምንኩስና ተ- መረ።
- 1960 ዓ.ም.ፊ. ማእከላይ ደረጃ ትምህርቲ ተ- መረ።
- 1968 ዓ.ም.ፊ. መደብ ተመክሮ /ኖቪስያቶ/ ተ- መረ።
- 1993 ዓ.ም.ፊ. ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲ ተከፍተ።

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

ገዳም ቅዱስ ዮሴፍ ከረን

ሓዋርያዊ ስራዓትን ሰብአዊ ምዕባለን አብ ኩተማ

1. መንእሰያት ብክርስቲያናውን ዓለማውን ትምህርቲ ከምዝስልጥኑ ምግባር/ምምሃር/።
2. ምስ ቁምስና ደብረ ቅዱስ ሚካኤል ከረን ብምትሕብባር ካብ 1950 ክሳብ 1996 ዓ.ም.ፈ.፡ በብዓመቲ ካብ ሚኒስትሪ ዘይውሕዱ ጭልዑ ትምህርቲ ክርስቶስ ምሂሩን ሙ መርያ ቁርባን ኣግቢሩን።

ቤት ትምህርትን ቅዱስ ዮሴፍ ከረን

3. ትምህርቲም ክውድኡ ዕድል ንዘይረከቡ መንእሰያት ከባቢ ከረን፡ ብጽርበት ሓጺን፡ ዕንጸይትን ኢደ ጥበብን ምስልጣን።
4. ንመንእሰያት ብስፖርት ኣብ ምስልጣን።
5. ካብ 1993 ክሳብ 1998 ዓ.ም.ፈ. ን103 ደቂ ሰውኣት ቆልዑ ኮስኩሱን ኣዕብዮን።
6. ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ዮሴፍ ላሳል ከረን፡ ብሓገዝ ካህናት ሲታውያን፡ ንተማሃሮን ሕዝብን መንፈሳዊ ኣገልግሎት ይህብ።
4. ኣብ 1982 ዓ.ም.ፈ. ኣሕዋት ላሳል ምምሕዳር ቤት ትምህርቲ ካብ ቆምስን ሕዝብን ተረከብዎ።
5. ኣብ 1993 ዓ.ም.ፈ. ማእከላይ ደረጃ ትምህርቲ ተከፍተ።
6. ኣብ 2003 ዓ.ም.ፈ. ሻሙናይ ክፍሊ ተከፍተ።

ኣብ ትሕቲ ጽላል ኣሕዋት ላሳል ዝንቀሳቀሱ መንፈሳውያን ማሕበራት

1. ማሕበር ኢየሱስ ስቁል
2. ማሕበር ለጆ ማርያም / ኣብዚ ጊዜ እዚ ኣቋራጹ ዘለዎ።
3. ላሳላውያን መንእሰያት መዘምራን
4. ካብሊካዊ ምንቅስቃስ ተሓድሶ

ማሕበር ላሳል ኣብ ሽናራ

ቤት ትምህርቲ ልደታ ማርያም ሽናራ

1. ኣብ 1961 ዓ.ም.ፈ. ብትግሃት ቆምስን ሕዝብን ተመስረተ።
2. ካብ 1968 ክሳብ 1978 ብሰንኪ ወራራት ወተሃደራት ኢትዮጵያ ኣቋራጹ።
3. ኣብ 1978 ዓ.ም.ፈ. ብትግሃት ኣብ ክፍልማርያም ፋደጋ እንደገና ተከፍተ።

ቤት ትምህርቲ ቅዱስ ዮሴፍ ሽናራ

ሓዋርያዊ ስራዓትን ሰብአዊ ምዕባለን ኣብ ሽናራን ከባቢኣን

1. መንእሰያት ብክርስቲያናውን ዓለማውን ትምህርቲ ከም ዝስልጥኑ ምግባር ወይ ምምሃር።

ይትባረክ እግዚአብሔር!

2. ምህናጽ ሓዲስ ህንጻ ቤት ትምህርቲ።
3. ምስራሕ ሓጽቢ ማይ /ጲጋ/።

አብ ኢጳርቅና ከረን ዘገለገሉ አባላት ማሕበር

ተ.ቁ.	ስም አባል ማሕበር	ኢጳርቅና	ዝነበሮ ዓ.
1	ሓው አድርያኖ ቸለንታኖ	ኢጣልያ	1949
2	ሓው ነርዮ ማርያኖ	ኢጣልያ	1951
3	ሓው ሚጐል ሳልስ	እስጳዕ	1952
4	ሓው ኤድዋርዶ ስንሳለስ	እስጳዕ	1953
5	ሓው ክለሙንተ ድዮኒሲ	ኢጣልያ	1955
6	ሓው ዳንኤል ምስግና	አስመራ	1956
7	ሓው ሚካኤል ቀለተ	አስመራ	1957
8	ሓው ገብረትንሳኤ ገብረክስርስቶስ	አስመራ	1960
9	ሓው ወልደአየሱስ ገረሲን	አስመራ	1960
10	ሓው የማኑ - ሃር	አስመራ	1964
11	ሓው ወልደማርያም እክት	አስመራ	1964
12	ሓው ክፍልዝጊ ዮሴፍ	አስመራ	1965
13	ሓው አፈወርቂ ተስፋዝጊ	አስመራ	1965
14	ሓው ሞሪስ ሪች	ፈረንሳ	1968
15	ሓው ፒድሮ አራምቢደ	እስጳዕ	1969
16	ሓው ካሕሳይ ግርማይ	አስመራ	1971
17	ሓው ተስፋሚካኤል ወልደጊዮርጊስ	አስመራ	1971
18	ሓው እንድርያስ አስፍሃ	አስመራ	1973
19	ሓው ምስግና ወልደ	አስመራ	1973
20	ሓው ኤድሞንድ ማርያ ግረጎር እንግሊዝ	1973	
21	ሓው በዩን ዛይድ	አስመራ	1975
22	ሓው ጊዮርጊስ ግንቦት	አስመራ	1975
23	ሓው ተክለሰንበት ዑቁባይ	አስመራ	1975
24	ሓው ተክሷ ምኮንን	አስመራ	1978
25	ሓው ገብረቅዱስ መኮንን	አስመራ	1978
26	ሓው ሀያቡ ሐሰቡ	አስመራ	1978
27	ሓው ኢሳይያስ ጸጋይ	አስመራ	1980
28	ሓው ተክለአብ ብርሃነ	አስመራ	1980
29	ሓው ጳውሎስ ወልዳይ	አስመራ	1981
30	ሓው ዮሴፍ በየድ	አስመራ	1981
31	ሓው ትንሰኤው ተስፋሰላሴ	አስመራ	1982
32	ሓው ገብረአብ መስቀል	አስመራ	1983
33	ሓው ዮሴፍ ወልደትንሳኤ	አስመራ	1985
	ሓው ወልደሚካኤል ፋደጋ	አስመራ	1985
35	ሓው ከሰተ ጳውሎስ	አስመራ	1985
36	ሓው ሓደምበስ ደብቲት	አስመራ	1986

37	ሓው ማሕደር ዑቀባልደት	አስመራ	1987
38	ሓው ጊዮርጊስ አሚኒ	አስመራ	1987
39	ሓው ስምኦን ጸጋይ	አስመራ	1987
40	ሓው ሀያብ ገብረሰላሴ	አስመራ	1987
41	ሓው አማኑኤል አብርሃ	አስመራ	1987
42	ሓው ተወልድመድህን ተክለሃይማኖት	አስመራ	1987
43	ሓው ገብረሱስ ሃብተ	አስመራ	1992
44	ሓው ግንቦት ገብረሕይወት	አስመራ	1992
45	ሓው ዓንደማሪያም ሚካኤል	አስመራ	1993
46	ሓው አሮን ኢዮብ	አስመራ	1993
47	ሓው ዓዋተ ፍሰሃ	አስመራ	1993
48	ሓው ጁዘፕ ፐሪሊ	አስመራ	1995
49	ሓው ወልደሃዋርያት ሃይለ	ከረን	1996
50	ሓው መንግስቱ ዑቀባሚካኤል	ከረን	1998
51	ሓው ማሕደር አርሀ	ከረን	2000
52	ሓው መድሕን ሚካኤል	ከረን	2001
53	ሓው ንኡድ ስዩም	ከረን	2002
54	ሓው ገብረሂወት ኢያሱ	ከረን	2002
55	ሓው ዓንደማሪያም አስፋሃ	ከረን	2003
56	□ □ □ □ □ □ □ □	□ □ □	2004

5. ቤት ትምህርቲ ዝርእ

ስም: “ቤ/ት ቅዱስ ዮሴፍ”፤ ዝተመሰረተሉ ዓ.ም. 1949፤ በብዓመቱ ዝነበሩ ተማሃሮን መማህራንን

ተ.ቁ.	ዓ.ም.	ብዝሒ ተማሃሮ			ብዝሒ መምሃራን		
		ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1950/51	150		150	3		3
2	1951/52	165		165	4		4
3	1952/53	163		163	6		6
4	1953/54	148		148	6		6
5	1954/55	136		136	6		6
6	1955/56	128		128	6		6
7	1956/57	147		147	6		6
8	1957/58	156		156	6		6
9	1958/59	164		164	6		6
10	1959/60	191		191	6		6
11	1960/61	216		216	8		8
12	1961/62	214		214	9		9

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

13	1962/63	229		229	11		11
14	1963/64	204		204	10		10
15	1964/65	235		235	11		11
16	1965/66	235		235	11		11
17	1966/67	316	3	319	12		12
18	1967/68	347	12	359	14		14
19	1968/69	437	6	443	15		15
20	1969/70	406	9	415	15		15
21	1970/71	437	12	449	15		15
22	1971/72	521	9	530	16		16
23	1972/73	435	5	440	16		16
24	1973/74	414	5	419	16		16
25	1974/75	550		550	16		16
26	1975/76	465		465	16	1	17
27	1976/77	389		389	16	1	17
28	1977/78	399		399	15	1	16
29	1978/79	272		272	13	1	14
30	1979/80	333		333	16		16
31	1980/81	438	11	449	9	3	12
32	1981/82	499	10	509	12	3	15
33	1982/83	506	5	511	12	3	15
34	1983/84	514		514	11	3	14
35	1984/85	556		556	12	5	17

36	1985/86	520		520	12	6	18
37	1986/87	528		528	12	5	17
38	1987/88	789	31	820	13	6	19
39	1988/89	1022	47	1069	14	8	22
40	1989/90	1007	65	1072	15	9	24
41	1990/91	999	48	1047	15	9	24
42	1991/92	844		844	19	6	25
43	1992/93	869	95	964	20	10	30
44	1993/94	766	128	894	22	9	31
45	1994/95	718	208	926		8	30
46	1995/96	761	311	1072		10	38
47	1996/97	872	439	1311		12	40
48	1997/98	855	468	1323		14	43
49	1998/99	777	476	1253		15	45
50	1999/00	687	464	1151		13	45
51	2000/01	686	494	1180		12	42
52	2001/02	732	532	1264		13	43
53	2002/03	723	568	1291		13	43
54	2003/04	690	599	1289		12	44

ቤት ትምህርት ዝምልከት

ስም ቤት/ ልደታ ማርያም ሸናፊ □ ዝተመስረተሉ
1961 .ም.ፌ.
በባሕርይ ዝነበሩ ተመሃሮን መማህራንን

ተ.ቁ			ብዝሒ			ብዝሒ መ		
			ተባ	አን	ድምር	ተባ	አን	ድምር
1	1961/64				100	1	1	2
2	1965/67				120	1	1	2
3	1968 /78	ብሰንኪ ወራራት ወተሃደራት ኢትዮጵያ አቋራጹ						
4	1978 /79				68	1	1	2
5	1979 /80				80	1	1	2
6	1980 /81				89	2	ሸ	2
7	1981 /82				90	2	ሸ	2
8	1982 /83				126	3	1	4
9	1983 /84				171	4	1	5
10	1984 /85				254	4	1	5
11	1985 /86				298	4	1	5
12	1986 /87				299	4	1	5

ደትባረክ እግዚአብሔር!

13	1987	/88			305	5	3	8
14	1988	/89			381	5	3	8
15	1989	/90			338	5	3	8
16	1990	/91			412	6	3	9
17	1991	/92	171	160	331	5	5	10
18	1992	/93	177	150	327	6	4	10
19	1993	/94	202	145	347	10	3	13
20	1994	/95	184	157	341	10	3	13
21	1995	/96	185	157	342	11	3	14
22	1996	/97	222	176	398	12	3	15
23	1997	/98	242	173	415	12	3	15
24	1998	/99	238	188	426	11	3	14
25	1999	/00	220	177	397	9	3	12
26	2000	/01	215	163	378	9	3	12
27	2001	/02	210	157	367	9	3	12
28	2002	/03	213	176	389	9	3	12
29	2003	/04	229	201	430	10	4	14

ተወለድቲ ኢጳርቅና ከረን ዝኹ ኣባላት ማሕበር

ስም ኣባል	ዓ.ዲ	ንኡስ መብቓ	ዓቢይ መብቓዓ ዝገበረሉ
1. ሓው ሚካኤል ቀለት	ተረንኳ	1956	1961
2. ሓው ገብረትንሳኤ	ወስበንስረኩ	1957	1963
3. ሓው የማኑ - ሃር	ከረን	1961	1969
4. ሓው ክፍልዝጊ ዮሴፍ	ለበዳ	1961	1968
5. ሓው ካሕሳይ ግርማይ	ድጊ	1969	1974
6. ሓው ወልደሃዋርያት ሃይለ	ወስበንስረኩ	1973	1982
7. ሓው ትንስኤው ተስፋስላሴ	ሓሊብመንተል	1973	1981
8. ሓው ኢሳይያስ ጸጋይ	ሓዲሽ ዓዲ	1978	1984
9. ሓው ገብረሱስ ሃብተ	ሸናፊ	1978	1984
10. ሓው ጳውሎስ ወልዳይ	ሓዲሽ ዓዲ	1978	1985
11. ሓው ዑቀተማርያም በኪት	በጉ	1979	1986
12. ሓው ዓንደማርያም ሚካኤል	አትኮም	1993	2000
13. ሓው አሮን ኢዮብ	ሓዲሽ ዓዲ	1993	2000
14. ሓው ዓዋተ ፍሰሃ	እሮፊ	1993	2002
15. ሓው መንግስቱ ዑቀተማርያም	አሸፊ	1998	
16. ሓው ማሕደር አርሀ	ድጊ	2000	
17. ሓው መድሕን ሚካኤል	ድጊ	2001	
18. ሓው ገብረሂወት ኢያሱ	ሸናፊ	2002	
19. ሓው ዓንደማርያም አስፋሃ	ለበዳ	2002	
20. ሓው ጳውሎስ መብራህቱ	ከረን	2002	
21. ሓው ባህታ ሚካኤል	እሮፊ	2003	

ዶትባረክ እግዚአብሔር!

22. ሐው ገብረኪዳን ዓንደማርያም	ፌዴራል	2003
23. ሐው በየነ ተክለአብ	ዋስታዊ	2003
24. ሐው ተክለማሪያም በኪት	ባምቢ	2003

De La Salle Christian Brothers Hagaz Agro-Technical School

1. SOME HISTORICAL NOTES

On 1992 Mr. Tesfay Tekle, then administrator of Hagaz Sub-Zoba, presented to Abuna Zakarias, Eparch of Asmara, and a request for a Technical Institute in Hagaz. The Eparch approached the De La Salle Brothers asking them to take the responsibility of the project. It was appealing but due to lack of personnel the La Salle Brothers had to decline for the moment the offer. On 1995 the Pavoni Fathers represented the offer and finally, with the understanding of a mutual involvement, the De La Salle Brothers accepted the challenge. The first draft of the project was ready by the second half of that year. An Agro-Technical Institute attracted immediately the attention of some donors; it was a clear sign that it was a real need for the New Eritrea.

The realisation of Hagaz Agro-Technical School started on January 1997 with the first grant from MISEREOR, a German Agency and later on other NGO and government agencies have helped, like Manos Unidas, Caritas S. Sebastian, Basque Government, CEI (Italian Episcopal Conference), Caritas Spain, European Union. Despite the restraints and the setbacks due to the war situation the educational activity started on October 11th, 1999 with the Basic and Intermediate Level.

On the school year 2001/2002 we offered to the Animal Department students of the Basic Level an extra year to prepare them as Veterinary Technicians.

On 2002-2003 the first course for a Diploma in Veterinary was organised. During the same year we reached an agreement with the MOE and MOA for a two-year Diploma program for Veterinary and Horticulture. The programme started at beginning of 2004 when finally 104 students were sent back from Sawa. The students are coming from Hagaz and Hamelmalo Agricultural schools.

2. Objectives of Hagaz Agro-Technical School

The Agricultural Training Centre of Hagaz has the following primary objectives:

- To create the first Agricultural school. Originally it offered a five-year programme subdivided into two levels, Basic and Intermediate, today we are phasing out the Basic Level while introducing the Diploma courses for veterinary and Horticulture.
- To promote the formation of the local farmers with specific long or short course and assist them.

Among the more relevant specific objectives we may quote:

- To increase the agricultural production,
- To introduce new kinds of cultivation,
- To help the reforestation process,
- To offer a centre of reference for agricultural problems,
- To supply local products to substitute the imported ones....

3. Academic Section

The school is offering academic programmes and formation and assistance to the local peasants.

The academic programmes consist on:

Basic level: a two-year program for 8th and 9th grade students (18-25 years old). It is now being phased out.
Intermediate level: a three-year programme for 10th, 11th, 12th graders (16-20 years of age). During the first year they will study general agriculture and in the last two years they will be offered three specialisations: animal husbandry, soil-water and plant science, agro-mechanics.
Diploma level: a two-year programme after the 12th grade. Veterinary and Horticulture programme are offered.

The students are assigned by the MOE, but from the coming school year six places are reserved to the three Eparchies.

The Moe should respect the following criteria in the selection process:

- The students should be interested on agriculture.
- They should undergo to an entrance test.
- Generally should be students who could not have other chance of study.
- As much as possible they should represent all the ethnic groups of the country.
- At least 25% should be girls.

We present bellow a summary of the students who have been enrolled.

YEAR ONE & TWO School years 1999 – 2000 2000/2001

YEAR	1999/2000		2000/2001	
GENDER	M	F	M	F
TOTAL	75	25	135	40
GRAND TOTAL	100		175	

YEAR THREE School year 2001 – 2002

YEAR	1 st		2 nd		3 rd		TOTAL	
GENDER	M	F	M	F	M	F	M	F
BASIC	43	1	1	3			6	1
VETERINARY					2	1	2	1
INTER	39	1	4	1	3	7	11	3
TOTAL	82	2	5	1	4	1	18	6
GRAND TOTAL	109		75		59		243	

ይትባረክ እግዚአብሔር!

The students are coming from the following ethnic groups:

LEVEL	Tigrig	Tigre	Bilen	Hidar	Kuna	Nara	Saho	Afar	Rashai	TOTAL
BASIC	18	15	8	5	9	9	7	4		75
VETER.	7	2	2		1	1	1			14
INTERM	102	25	12		1	4	7	3		154
TOTAL	127	42	22	5	11	14	15	7		243

On May 21st 2002 we had the first official graduation. Seventy-seven young people have graduated at different levels:

LEVEL		M	F	TOTAL
INTERMEDIATE	AGRO-MECHANIC	12		12
	PLANT – SOIL & WATER	16	2	18
	ANIMAL HUSBANDRY	9	5	14
	Total	37	7	44
BASIC	AGRO-MECHANIC	12		12
	ANIMAL HUSBANDRY	5	3	8
	Total	17	3	20
VETERINARY	Total	2	11	13
Grand total		56	21	77

YEAR FOUR School Year 2002 – 2003

YEAR	1 st		2 nd		3 rd		TOTAL	
GENDER	M	F	M	F	M	F	M	F
BASIC	42	10	18	9			60	19
INTER	45	16	39	15	40	13	12	44
VETERINARY D						24	6	24
TOTAL	87	26	57	24	40	13	20	69
GRAND TOTAL	113		81		53		277	

The students are coming from the following ethnic groups:

The students are coming from the following ethnic groups.																			
	ETHNIC GROUPS																		
LEVEL	Tigrig		Tigr		Bile		Hida		Kuna		Nar		Sah		Afa		Rasha		TOTAL
BASIC																			1
INTER																			1
VETE																			1
TOTAL																			2
GRAND TOTAL	15		53		33		4		5		6		17		4				27

YEAR FIVE School Year 2003 – 2004

YEAR	1 st		2 nd		3 rd		TOTAL	
GENDER	M	F	M	F	M	F	M	F
BASIC			26	10			26	10
INTER	33	31	40	11	40	14	113	56
ADVANCED								
VETERINARY	31	25					31	25
HORTICULTURE	35	13					35	13
TOTAL	99	69	66	21	40	14	205	10
GRAND TOTAL	168		87		54		309	

4. Farmers' formation

Since the beginning our attention was focussed also to the adult education. The programme of farmers' formation offers short (one to three weeks) and long (two to three months) courses. After the first course for 27 farmers, from February 1st to March 17, 2000, due to war, delays in the building phase, shortage of man power... the farmers programme was partially suspended because we were obliged to use their living quarters for our regular students. Despite this restriction we have been able to host various training courses:

TITLE	DATE	PARTICIPANTS		ORGANISED BY
		M	F	
Irrigation agriculture & animals	Feb 1 Mar.17 2000	27		Hagaz Agro-Technical School
AKIS workshop	13-22/03/01	26	7	FAO
Training of contact farmers	15-21/04/01	17		MOA & Subzoba of HAGAZ
General Agriculture Training	15-19/04/01	48		MOA & Subzoba of HAGAZ
Training of IFS (Integrated Farming System) managem				MOA & Subzoba of HAGAZ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

team	25-30/05/01	15		
Field visit (Horticulture)	18/06/01	18	6	MOA
Pearl millet workshop	14-17/09/01	14	3	MOA Research Dep.
Training on extension and management, Credit and saving and economy analysis	22-26/10/01	22	9	MOA & Subzoba of HAGAZ
Field visit	20/11/01	25	1	MOA
Small drip irrigation at home	End of Dec		50	Refugee Trust
Credit and saving and family agric.	2002		28	NEXUS & H.A.T.S.
Irrigation agriculture & animals	1 – 21 May 02	22		H.A.T.S. for Hidareb
Irrigation agriculture & animals	2002	25		H.A.T.S. for Shitel
Credit and saving & leadership	2003		10	NEXUS & H.A.T.S.
Irrigation agriculture & animals	2003	23		H.A.T.S. for Shitel
Irrigation agriculture & animals	2004	25		H.A.T.S. for Gash-Barka
Irrigation agriculture & animals	2004	15		H.A.T.S. for Adi-Ibrahim
TOTAL		322	114	

The school has offered the facilities, the experimental fields and some instructor. Our technician of the farmer's programme has always participated to the different activities.

5. Organisation

The responsibility for assuring the proper running and continuation of the project will be that of the Catholic Church in Eritrea and more specifically of the De La Salle Brothers. Since September 2003 the Orsoline Sisters of Gandino have accepted to co-operate in the running of the school.

The decision-making mechanism is structured as follows:

- **The Board of Governors.** This is the highest legislative authority and it sets the legal guidelines and policies for the institution. It consists of the Bishop of Keren, the local religious superiors of the De La Salle Brothers and of the Orsoline Sisters, a representative of G.M.A, the project manager, the headmaster and the Projects co-ordinator.
- **The Institute Board.** Its function is to execute the general policies, the guidelines set by the Board of Governors. It is responsible for the academic, disciplinary and financial running of the school. It is presided over by the school headmaster.
- **Development Committee.** This is presided over by the project manager and is responsible for the internal development of the Agro-Technical School and for its out-reach social programmes. It works under the Board of Directors.
- **Disciplinary Committee,** presided by the headmaster of the school, and is responsible for disciplinary matters.
- **Employees' Committee** is an advisory body, which deals matters related to the personnel working in La Salle Agro-Technical School.
- **Students' Committee** is an advisory body relates to all matters concerning to the students' life.

6. Financial viability

It is our hope and dream that the running costs would be met through the production and the commercialisation of the different products. For this reason since the beginning the project particular attention has been devoted to structures that could give some income to the school. The main source of income should come from:

- **Animal production:** cows for milk and cheese, hens for eggs and meat. Already the school has about 50 cows, 35 sheep, and 5,000 chickens. In two years time the cows should be about 70. The school has already a mini cheese factory capable of processing 500 litres of milk daily.

- **Plants:** we have planted in these three years about 14,000 grape vines and more will be planted next January. A modern winery is already functioning. We have also planted about 1,000 guava trees that are fruiting and 2,500 citrus trees that should start producing in two or three years time. We have a section for vegetables that produces most of the vegetable that we consume. Hamelmalo expansion should strengthen in the future our production capability.

Another aspect of the future viability of the project, especially if we go for the College level, will be the training of local personnel beyond the bachelor degree level. We are studying and looking for possibilities to train our most valuable and reliable lay personnel with further education. We hope to obtain some scholarships, but also this programme will be strongly influenced by the political situation of the country.

7. Infrastructures, last phase

- We started the project on 1997 and by 1999 we began the academic activities with a minimal infrastructures. In all these years we have been building and expanding not only the programmes but also the facilities. Today we are finally on the last phase.

With the first and second contract with MICHELANGELO CONTRACTORS the following buildings were realised:

1. Classrooms (10)
2. Offices (4)
3. Library
4. Staff room
5. Multimedia room
6. Laboratory
7. Workshops for agro-mechanic
8. Cafeteria
9. Boys Dorms (4)
10. Girls Dorms (4)
11. Brothers quarters
12. Adult education quarters
13. Stores
14. Cows sheds
15. Multi-purpose Hall
16. Winery
17. Extension of the 1st floor of the wine factory
18. Cheese factory
19. Nursery

Presently are under construction the following buildings:

1. Two class-rooms
2. Horticulture laboratory
3. Sisters' quarters
4. Stadium

COMBONI SISTERS MISSION IN AFABET

During the thirty years war, Afabet, under the Derg, was a strongly held of the Ethiopian garrison. Travel to Afabet was not permitted because of the bellicose situation. The Ethiopian Catholic Secretariat was involved in food provision and distribution. They built a warehouse for the food to be distributed and, later an ambulatory. Other catholic contact was not possible.

In 1991, with Liberation, Mgr. Zacarias, the bishop of the Asmara Eparchy, which included the whole of Eritrea, Launched an appeal to the Religious Congregation on Eritrea to open a mission in Afabet.

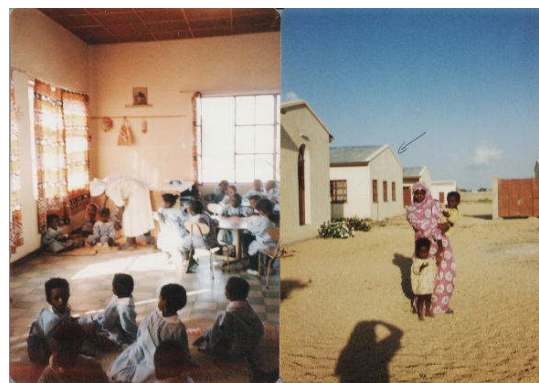

ገዳም ማሕበር ደናግል ኮምቦኒ አፋብት

Sr. Atonia Haile, the then Superior provincial of the Comboni missionary sisters, in accordance with the spirit of Comboni; accepted the challenge and sent a small Community of sisters to Afabet in April 1993. They set up house in the small-unused ambulatory building and began to contact the people in their homes to see how they could serve them, with the means available at the time.

The first activity was among the women: container was adapted as a classroom and the Sisters started an embroidery class, which intended eventually to extend the instruction to include alphabetisation. Sr. Claudia Marasco, the founding Sisters of the Comboni Community became a mother figure for women and children, disinfecting cuts, soothing colds, and stollach troubles.

Later, as EREC (who had taken over food distribution) had stopped their activities, and the warehouse stood empty, this building was adapted into two classrooms to house the programme of women's promotion and a kindergarten. For the women a regular syllabus was drawn up and a Sister qualified in sewing and cutting; tailoring and singer embroidery joined the Community, the kindergarten opened with around 40 children on the register and a Sister qualified in kindergarten teaching.

መዋእለ ሕጻናትን ቤት ትምህርቲ መማሪያና ደቂ አንስትራን አፋብት

In 1997 building began on a purpose-built kindergarten and a women's promotion center. This enabled the two schools to increase their activities.

Meanwhile, around the Comboni mission Community gathered Catholic families resident in Afabet. The Community began catechetical activities among the children to help them grow on the growth in the faith. Other Catholics, sent for work purposes to Afabet, joined this nucleus especially when a priest came and Mass was celebrated.

In 1998 the new buildings (women's promotion center, kindergarten, and sisters' house) were completed and the Community moved to their new house. In September 1998 classes began for the first time in the women's promotion Center and the kindergarten, which increased its intake to have two classes of 40 children each;

Now the ex-warehouse stood empty again. So the Comboni Community decided to utilise it as a library for students of the local junior and secondary schools.

The library was set up and opened in 1998. Later followed a computer course and activity-learning center.

1. PRESENT STATISTICS OF VARIOUS ACTIVITIES

1.1. WOMENS' PROMOTION CENTER

two-year courses in tailoring and singer embroidery: students 104

in all villages (two areas of Afabet):

- regular programme of simple domestic economic (child care, hygiene, cooking)
- around forty women per area.
- lessons every day

Staff: 1 Sister - Center director

1 Sister - teacher of singer embroidery

1 teacher of singer

2 teachers in the area programme

1.2. KINDERGARTEN

- Number of classes - 3

- Number of children attending - 121

ደትባረክ እግዚአብሔር!

- Number of assistant teachers - 3
- 1 Sister - director

1.3. MULTIPUPOSE CENTRE

a). Library:- open morning and evening

Registered students - 156

Assistants - 2

Part time tutors - 4

b). Activity learning room:

Computer courses accommodating 3 sessions
of 6 students per day for two months

Programme: basic course in computer science

Typewriting classes

Staff: 1 managing director/ teacher of computer
1 computer teacher

1 Sister - director

Facilities for language learning, keyboard music learning, games, draing, art, Tv video section.

2. Pastoral Activity

- 1) weekly prayer service (Sundays)
- 2) weekly catechism class for children
- 3) Monthly Mass
- 4) Family visitation and mahaber activities
- 5) Summer catechism programme. A seminarian is sent from Keren Eparchy for one month and gives more detailed and extended instruction. the parish has no church as yet so all activities are carried out in the Commoni Mission.

2.1. Social Assistance

- 1) The Comboni mission is the base of the keren good programme (CESK) for nursing mothers and children under five years of age. Monthly ateam from keren comes for two days to wiegh and measure the children and distributes a monthly ration of DMK/FAFA and Oil.
- 2) A smaller food programme, funded by the autonomous district of Castilla la Manche through Manos Unidas, Spain, distributes rations of supplementary food mainly to elderly, handicapped, orphaned, and poor mother of children between the ages of 5 and 12.

3. Present Community members and their Responsibilities in Afabet

Sr. Aster woldeghebriel, suoerior and
kindergarten director

Sr. Claudia Marasco founder member

Sr. Sara Habte, director of Womens' promotion
Center and village programmes

Sr. M. Agnese Manzana, Womens' promotion
Center teacher of Singer

Sr. M. Tomas Johaston, director of Multipurpose Center.

ማሕበር ደናግል ኦርሰሊኒ

1 ደናግል ኦርዕሊን ከብ ከሸሩ

ታሪክ ማሕበር ደናግል ኦርሰሊን

[illegible]
$$\Box E\Lambda \mid \} K \supset .: \Box \{ o _ \} o\Phi \Box \Box \mid \}$$
[illegible]
$$\{ \langle H, " \spadesuit M \sqcap H, M \rangle \sqcap \langle \Xi \rangle \rho \rangle H \heartsuit \langle h \rangle \langle N \sqcap o \rangle \} \{ [\sqsubseteq \wp N \circ \Phi \sqcap \sqcap \notin \wp \rangle \Lambda \clubsuit \wp \rangle \sqcap \sqcap \} \quad (\spadesuit H. 15)$$

□μκ K}⊇∴.∫∞ H♠Eθ □□ μκ€E♣ }€€Ξ θ|θ| } □Δμκ∴.
 ♣Eκ□□; □MH. □□ ♣μκΔ| <□K|{ □♥≡♣ □Λιι θ|θ| □} oH
 ♣AΦ≤□ } □xH.□Π| } ⊃ ×λ□ □μκY } hθBλ□ □♣θκεΞ } □
 |h> (◁Δ|. 2:5–11) |♣ □K}⊇∴. ϯ?H H♠Δ| □HL□ □μκ{θ θH
 { } ε.∞ } □H ΛΞM□ 'ε€κ|F| (Δ| δ. 1:46–55) □MκIΞ ♥|×
 □FΞ|Δ| } □F } (o)∞ } □F ΛΞM□ κHL μκTB □EΛ KJ□□
 □{ } oKYΓ{ } } €€Y □MEh } €€Y μκ□♣ } □M □EΛ I♣□θ }
 □' } □□♣; κHL □□ □□MB□κ| } " |HL□ } □ {τολ } □h\$ □μ
 κ } {K□κ∞ } J|Δ| { [λθ μκIΦ◁ × } } ♥χ } □}θ+ } } |K|Δθ } ϕ
 |f|ΔY } □μκM♣E♣ } MI≥□ } JΔH□ ⊃ □μκ Λ□□F □IΦθ ≈□
 |♥∞Ξ } μκEΔ } □ΔM } □h| μκM"γ\$Δ: |μκ □Δ| □€Δ| □Δ
 Λθ πP◁Σ } ♣Ξ□; □μκ A"Ξ| (□ΞΘ€) □□ } □o) □μκ □πΔ|
 □o□hΔ □♣ } ≈€T □Ξ×I } □o) □μκY □MEh } ♥|I{θ {μκ
 ∴.θ } □□EΛ□ } :μκ□o□ } " (Φ □K|Ξ μκI938 □M/⊇ μκ4 |×
 Φ μκM ϕ)P□□κ|Δ □JKς □o; } ϕ } □Γ □□ } □μκ □Δ| □
 λγθ A"Ξ| □ΞΞI ↑KΣ: ΛΔθ □μκ □λ Λ□□F □λ [Λ |γ} χ♣I
 λY } □λ ≥αλ□: □λ □ } [λ: □λ κf μκ □oHΞ×Γ{ } HΨΞ□ϯ) o
 Φ|h□ } { κK|co□ } H♥c } ♣€ □M □Δ| :

$$K \otimes \phi \circ \mu_K \circ \{ \otimes \mathcal{R} \Xi_\varepsilon | \Sigma \}$$

ϕ "M" α ∃ E ; ♣ B ⊂ κ | ⊃ _ ⊃ [Λ □ □ M | " ♠ M ♥ ∖ × Φ □ E | Δ |
 { □ □ | □ | Γ μ κ ϕ | □ □ κ { | □ μ κ E A ∉ ∅ } } P (4 ♣ ∗ 9 8 ∗ 9 8) □
 { ∃ θ ∅ } { κ T ♣ ∗ κ o } " | **IL** ♣ ♣ T H Δ δ (H E ⊂ 0) " ♠ M □ { κ ∅ □ o |
 ♠ { □ □ { E κ { | π Δ | ♣ ♥ } I Y μ κ H I □ o } θ ~ ∗ M] θ { □ Φ } M |
 K Λ H ∅ ∅ o K ∅ ♣ ∅ } ; • i E Δ | θ H Δ δ " ♠ M ♥ ∖ I Y M ∅ □ : }
 I ρ | ♣ μ κ ϕ | □ □ κ { | □ μ κ E A μ κ H ∅ ∗ ο χ κ E ∅ ∅ N :
 μ κ 6 / 7 / 1982 ∅ M ⊇ | μ κ ⊃ _ ∅ □ o | Δ o Λ E ∅ M α ∃ E : □ o |
 □ M Δ [θ H → □ M] □ I Δ | χ } } □ Λ □ □ { | μ κ □ κ { ∃ □ o | ∅ ⊆
 E ∅ M μ κ ♥ ∖ X (□ μ κ o) " | **IL** ♣ o) M □ ∅ Φ □ κ { | □ μ κ E A 7 I (κ
 T) o { } " ⊃ _ □ K ⊗ ∅ μ κ E ♠ | Λ □ □ □ Φ □ Σ } □ o P □ λ □
 ∅ A ° M □ μ κ □ κ | H ∅ ∗ ο χ κ | Δ | M μ κ □ Σ } □ I ♥ ∃ □ ∅ N : }
 □ λ Γ | o | Γ | M □ □ κ | □ □ □ μ κ

□_ኃ } □□oP 4 [□θ μκY ⊆ ♣ oδ□□H] μκ[EM □oP ሕ□κ|
M] □μκo) " | H □o) φN] □{κT □κ □□ □□ μκψM ρ ≥ ♣ μ
κ□κ| □↑ μκ oχκF □ } } ρ\λΓ| o □□ H P 3 o P] E H } μκ|
M □×H □μκΓ } □↑ K: ΛΔθ } I ⊗ { } □κ♣θ } θMBEo) □□
ρ] □MB: IK[Λθ } □Z" □□θ } □κH: □HH| □□ } □□oλ□
[□□Eδ: μκ κ|o□□o) } □"Φ×E } □□κ| o□□♣{θ ↑K: }
μκ α| □↑Λ□ } □Mκ□□ ♡|×Φ □□□{□ κμκ□K o □□
□H } H ♡αo) □λEθ □□[h] ♣δ□□H ንበረ;
□o) μκ K ↑K E ∞ μκ H } o) □□Δ| κ|θ θMBEo) □↑KΣ □
M|P □"Φ×Δ |θ □□κ' κμκ□K o □μκH I → □HΔP ♡Σ → κ ρ
|Γ| **አሎ:** I → □□□ } □μκH HΔP □ማδ
κΔ } □□κ' } □h ♡) | ♣ □θT o] □□; □□;

□H ΛIΩC፡H □μκH □{ ⊗ዳE| □μκ 3 νπθ ΛΔθ: □_ኃ: ×E|
H2: oσΞY Γ I ♡Y | ♣ K]ςo) □ ♣ε ρ\Φ □Δ|; □Bv □"Φ×Δ
|θ □□ } K 7 □[∞θ M □] □: } I ⊗ θ MMAE: } IK[Λθ } □Σ" □□
} M □E ♣ } M □M } : } □oλ□[M □ς **ቸ** } H h 7 Λθ } ♡\ካπθ } M
I μκH μκ: □□K[Δ] □□Mvπ□ } " | H □ } □□E **ቸ** M × Φ ≥ Φ; I →
□□μκ □_ኃ HΔ| □λEθ 5 ♡|×Φ } 13 oKAΨ } □|;

{H h Δ } I| H ♣ □ } □×H h □Γ } □μκ ΛIκE| □□ε ρ\N H Δ | □
♣ o×λςθ } □"Φ×Δ |θ } □□ □N □μκE }] μκHθ } } □□ ♣ h ~ □
Λ | };

2. ΛIκE| □μκ □{ ⊗ዳE| □Σ } □μκ H K ρ) □ አባሉ H"Φ"E □λEθ ΛIκE

o.χ	IM □λEθ ΛIκE	□{ ⊗ዳE	□{κP □M/▷
1	□oJ ΔoΛE∞M α□E	□Σ	1982 – 1986
2	□oJ □MA[θ H°	□Σ	1982 – 1984
3	□oJ ε♥)] o) ∞φμκ	አስመራ	1982 – 1986
4	□oJ □κλ ♥κ. ♣	□♣ ×ςθ	1982 – 1989
5	□oJ ←K □□ κ□E	λΣ o□	1985–1990 2000 – 2004
6	□oJ Υπ □/"μκE□Φ	አስመራ	1987 – 1990
7	□oJ □□∞ □E ♣	Λ□ ♣P0	1987 – 1988
8	□oJ ΔoMISθ K]ε	□K:	1988 – 1989
9	□oJ oΣH □Λ	□K:	1988 – 1994: 2003 – 2004
10	□oJ □μκEΛ θ A ♣Δ	□K:	5/4/1988 – 30/10/1988
11	□oJ MISθ □μκEΛ	□K:	1989 – 1996
12	□oJ μκ]ςθ A/ΛE∞M	□K:	1989 – 1994
13	□oJ Δo"μκE□□ Φ □Φ♥	□♣ ×ςθ	1989 – 1991
14	□oJ ες } ቸ □ K	□K:	1992 – 1993
15	□oJ ↑ { H ∞ κEα { □	Λ□ ♣P0	1994 – 1997
16	□oJ □ες { ×Y	□K:	1994 – 2001
17	□oJ ΔoμκEΛ } □ /Λ□□□ Φ	□K:	28/10/1994 – 3/7/1995
18	□oJ H □ ♣ □ ♣ {	□K:	1995 – 1996
19	□oJ μκE h o) □□Δ	□K:	1996 – 1998
20	□oJ I ♣□θ ×EΛ ♣	□Σ	1997 – 1998
21	□oJ → { H V } □ V Δ	Λ□ ♣P0	21/5/1997 – 11/1/1998
22	□oJ ΨH □ ♣ μκ	□K:	1997 – 2004
23	□oJ MISθ KHΣ	□K:	1999 – 2002
24	□oJ ≠Mχo□ o/ ♣H }	□Σ	1999 – 2004
25	□oJ □□Δθ H Λ□□□ Φ	□Σ	1998 – 1999
26	□oJ θE h □E ∞	□K:	1998 – 1999
27	□oJ □ΦE o V] ρ{	□K:	27/8/2002 – 2004

3. K♥κE ≠□|

K♥κE ≠□| □_ኃ 1985 □M/▷ oK]Y o□

o.χ	□M/▷	μκ□Γ □"Φ×Δ θ □Σ+κ	Φ□Δ 5 □Kθ	E
1	1985	200	3200	3400
2	1986	400	4400	4800
3	1987	300	3700	4000
4	1988	450	4931	5381
5	1989	298	4828	5126
6	1990	345	3915	4260
7	1991	315	3915	4260
8	1992	284	4746	5030
9	1993	358	4583	4941
10	1994	402	4688	5090
11	1995	473	3977	4450
12	1996	325	5106	5431
13	1997	408	4994	5402
14	1998	630	6642	7272
15	1999	453	5838	6291
16	2000	597	4943	5540
17	2001	584	5724	6308
18	2002	628	6235	6863
19	2003	646	6052	6698

4. □μκ □λEθ ΛIκE μκE E ♣ o□Δ♥) o) □{ ⊗ዳE| □Σ } □h

o.χ	IM □λΦ	□♣	□□] K μκ ρ □ □o"μκEΔ	□κ K μκ ρ □ □o"μκEΔ
-----	--------	----	-----------------------	-----------------------

ደትባረክ እግዚአብሔር!

1	$\Box \alpha \rightarrow \Box M[\theta H^{\circ}]$	$\chi \downarrow \{ \Box \}$	1979	1985
2	$\Box \alpha \rightarrow \Delta \alpha \wedge \exists M \alpha \rightarrow \Xi$	$[\Box] (\kappa) [\spadesuit \zeta)$	1972	1979
3	$\Box \alpha \neq M \gamma \alpha . o / A \rangle]$	$\Box \heartsuit$	1992	1997
4	$\Box \alpha \rightarrow \Box \mu_k \Phi \lambda \mu_k$	$\circ \Psi \mid \Box$	1990	1996
5	$\Box \alpha \rightarrow \rho \Upsilon \Box \clubsuit \{ \Box [\Delta K] \}$	$\leftarrow \mu \kappa \Box \theta$	1992	1998
6	$\Box \alpha \rightarrow I \spadesuit \Box \theta \times \exists \Lambda \clubsuit$	$\times E]$	1993	1999
7	$\Box \alpha \rightarrow \Box \Box \Delta \theta \Pi \Box \Box \langle \Phi$	$\uparrow \} " \Sigma "$	1994	2002
8	$\Box \alpha \rightarrow I \spadesuit \Box \theta \Box / \Lambda \exists \infty M$	$\tilde{n}^{\ast} h$	1994	2002
9	$\Box \alpha \rightarrow \rho \langle Bo \rangle A \clubsuit \Delta$	$H\Delta \mid \mu k K \rangle \circ \Phi$	1999	-
10	$\Box \alpha \rightarrow \Box \clubsuit \{ \Box \Box \alpha \} \subseteq \sim$	κ''	2001	-
11	$\Box \alpha \rightarrow \Box \Phi : . I \heartsuit \Sigma \Lambda \exists \infty M$	$\Box \zeta$	2001	-
12	$\Box \alpha \rightarrow \Box \chi \rho \mu \kappa \exists A \rangle \Box / \Lambda \Box \Box \langle \Phi$	$\mathcal{P} \mid \heartsuit M \lambda$	2001	-
13	$\Box \alpha \rightarrow \Box \spadesuit ! \mid M \exists \theta \Box \mu_k$	κ''	2002	-
14	$\Box \alpha \rightarrow H \rightarrow o / \Lambda \Box \Box \langle \Phi$	$\Box \zeta$	2002	-
15	$\Box \alpha \rightarrow M \exists \theta \Box \Phi \heartsuit \Box \mu_k$	$\Box \zeta$	2002	-
16	$\Box \alpha \rightarrow \Box \text{kol } " \mu \kappa \zeta \theta$	$\Box \zeta$	2002	-

$$5. \square \mathbf{H} \wedge \mathbf{I} \kappa \Xi \} \} \notin \mathbf{H} \Theta \square \} \} \vdash \Phi \} [\mu \kappa \square \mathbf{P} \mathbf{M} \square \mu \kappa \Phi \} \} \mathbf{H} \kappa \Xi \square \rho \ominus \Sigma \mathbf{H} \Theta$$

ο.χ.]	□□□□□□"μκΞ Θζι	□□□□□□□ □/Μ	□□□□□□□□□□
1	♥ ×Φ□□□□□{□□□□□□□	1982	□□□□□□□□□□□□
2	□□□□□□□□□□□□□□□□□□	1983	□□□□□□□□□□□□□□□□□□
3	□□□□□□□□□□□□□□□□□□	1985	□□□□□□□□□□□□□□□□□□
4	κ /ο) ε♥ }]□□ (□□♥≠κμκ)	1986 – 1990	□□□□□□□□□□□□□□□□□□
5	Κ♥κΞ ≠□ 10□□□□□□□□□□	1993	□□□□□□□□□□□□□□□□□□
6	□□□□□□□□□□□□□□□□□□	1998	□□□□□□□□□□□□□□□□□□
7	□□□□□□□□□□□□□□□□□□	1998 – 2004	□□□□□□□□□□□□□□□□□□

$$2. \heartsuit | \times \Phi \sqcap [\Delta | \{ \spadesuit \heartsuit \times E]$$

K[ςο] ΛΙΚΞ □λ ες; ϣ̇ϑ̇ϑ̇ϑ̇♦M:: □λ ες; ϣ̇□ HΛΞ∞M μκ ≥ □| ~
μκ3≠Y 1771 □/M/⊃ ο□Φλ & μκ21 πI.:] 1793 □/M/⊃ Λ□Ξ' □B
{θ οχκΔ};
κο" | σ̄σ̄ο) μκ □ Δ □ ∅ } □Σ "Ξ ϣ̇ K κ □ [∅θ {κΣΝ μκ3 I λ
Ξ 1818 □/M/⊃ □λ ες; οη□ : κ̄θ θMBΞο) ♡χ } {θ ∅ μκ □ ←

[illegible]

መዋዕለ ሕፃናት ግላሰ

muk|C|H P C L P P E 3 ♣ r p M 0 λ ∉; ʔ h 0 | ♡ φ M J 0 M A E ≠ ɜ I 0 ♣
 { 8 χ M J | π 0 ♣ ♡ } I K { Λ 0 κ ρ } ʔ h { H 0 μ κ θ 0 } | 0 0 ≠ ρ } M 0 ♣
 K 0 0 0 } } ' ο λ μ κ 0 0 } } { κ T; 0 κ | ο " 0 } { θ K π; 0 | ♡ } ɜ 0 0 ♣ ρ } 0 T {
 κ T; 0 M H | 0 | Δ 0 0 Λ I κ E 0 0 E Δ Δ | { H ≥ } ♣ | ~ ο ↑ K Σ 3 N 0 μ κ ε 0 } ↑
 E K Y ʔ K 0; . Φ) ʔ 0 } χ | K; 0 λ ∉ ɜ 0 0 0 0 0 | 0 | 0 M 0 | ♡ 0 0 π 0 }
 } κ / ∞ } κ κ E { 0 K | 0 0 0 0 0 0 0 Δ F 0 0 0 0 } μ κ I λ 0 | π 0 M Φ 0 0
 ♣ 0 0 Δ } ; } Δ σ | χ M J | 0 M } 0 0 0 Φ 0 Λ I κ E } " ♠ I Ψ M 0 0 E I χ 0 ♣ |
 0 ♣ ~ M 0 0 Σ 2 I ♠ 0 r p M μ κ K Y E 3 H σ } } 0 B } ♡ | I Y M I E ɛ M 0 0 μ κ 14
 [{ 1846 0 . M . 0 . 0 μ κ " ♠ M κ E 3 N 0 Σ σ;
 ♡ | I Y N p M ♡ | × Φ μ κ σ ♣ K ɛ T | ο Σ ɛ; 0 } 0 0 0 { 0 μ κ ε 0 } 0 v 0 } } 0 A κ

□EA ⊃ □□ □♣Kε};
 μκ1858 □.M.⊃ ΔIKΣ} {♣ K}κΣ ρϩR)ρϩR)] οχηλΦ{θ Σ□□κΞN μ
 κσ| I oH" |:; χ ρ| Δ| □□ μκ1909 □.M.⊃ I" ΔIKΣ} μκΞ[Δ|X□
 ⊗ϩ33v Σ×□; □μκ| ↑Λ|T ΔIKΞ|ΞΔΔ|□∞} σ} ρ|Io} ♥}|×Φ
 ΛΞ∞M σΞ} ♠|~ □ΛκΔ □♥& μκ{♣ K}⊃} ε♠|] H♠Δ| oE□□Δ Δ
 |Λ□□}" (Eγ) 0MBΞo} }M|⊆|⊆|: ΔIKγ} I♠|θ □♠| {μκ □μκ }
 MλΦ} □μκ|÷Δ|∞ □μκ □∉Yδ □μκ ♥κ|λγ} □Λ| Y□ oσΞ"} I| ♣
 Ξμκ □μκ |:

$$2. \Lambda \text{Ik} \Xi \square \square \mu \kappa \square \{ \otimes \mathfrak{R} \Xi \varepsilon \} \square \Sigma \} \square \mu \kappa \square \mathbf{K} \wp \square \square \lambda \square \square " \Phi " \mathbf{E} \square \lambda \mathbf{E} \theta \Lambda \text{Ik} \Xi:$$

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ዓ.አ.	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	የጥያቄው ዓመት
1	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1984
2	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1984
3	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1985-88
4	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
5	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
6	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
7	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1989/90
8	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1990-99
9	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
10	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1995, 2002-04
11	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
12	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
13	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1996-98, 2003-04
14	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
15	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
16	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
17	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
18	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
19	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	
20	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1999-04
21	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	1999-03
22	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	2001/03
23	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	2002
24	የጥያቄው ስም	የጥያቄው ዓላማ	2003/04

3. ቤት ትምህርቱ ዝርዝር (መዋዕለ ሕጻናት'ውን)

ስም ቤት ደናግል ኦርሰሊን ግላስ። ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1995

በብዓመቱ ዝነበሩ ተመሃሮን መግህራን

ተ.ቀ.	ዓ.ም.	ብዝሒ ተመሃሮ			ብዝሒ መግህራን		
		እን	ተባ	ድምር	ተባ	እን	ድምር
1	1995/96	53	52	105		3	3
2	1996/97	45	36	81		3	3
3	1997/98	45	25	70		3	3
4	1998/99	35	29	64		3	3
5	1999/2000	38	36	74		3	3
6	2000/01	42	33	75		3	3
7	2001/02	44	21	65		3	3
8	2002/03	28	15	43		3	3
9	2003/04	26	18	44		3	3

4. ትካል ጥዕና

መደበር ጥዕና ግላስ ዝተመሥረተሉ ዓ/ም 1985

ተ.ቀ.	ዓ.ም.	ብዝሒ ኣገልግሎት ዝረከቡ	ድምር
		ትሕቲ 5 ዓመት	ልዕሊ 5 ዓመት
1	1985		
2	1986		
3	1987		
4	1988		
5	1989		
6	1990		
7	1991		
8	1992		
9	1993		
10	1994		
11	1995		
12	1996		
13	1997		
14	1998		
15	1998		
16	1999	3649	1357
17	2000	4961	1059

ደትባረኽ እግዚአብሔር!

18	2001	6550	1846	8396
19	2002	5076	1613	6689
20	2003	4609	1892	6501

5. መማዕበሊ ደቂ አንስትዮ

ዝተመስረተሉ ዓ.ም 1996 በብዓመቱ ዝነበሩ ተመሃሮ

ተ.ቀ.	ዓ.ም.	ብዝሒ ዝተግልገላ	ዝረከበኡ ሥልጠና
1	1996	12	ቅድን ስፌትን
2	1997	5	ቅድን ስፌትን
3	1998	18	ቅድን ስፌትን ስን- ር/ሪካሞ
4	1999	5	ሲን- ር
5	1999	112	ሪካሞ፡ ጽሬት፡ መግቢ፡ 1ይ ረዲኤት፡ ኣተሓሕዛ ሕጻን
6	2000	6	ሲን- ር፡ ሪካሞ፡ ማኪና
7	2000	121	ሪ ሞ ጽሬት ገዛ፡ መግቢ 1ይ ረዲኤት
8	2001	12	ቅድን ስፌትን ሪካሞን ሲን- ርን
9	2001	117	ቅድን ስፌትን፡ ሪካሞ፡ ጽሬት ገዛን ከባብን፡ 1ይ ረዲኤት ኣተሓሕዛ ሕጻን መግቢ
10	2002	20	ቅድን ስፌትን ሲን- ር/ሪካሞ፡ መኪና
11	2002		ቅድን ስፌትን ሪካሞ፡ ጽሬት፡ መግቢ ኣተሓሕዛ ሕጻን፡ 1ይ ረዲኤት፡ ብሃዕባ ች.አ
12	2003	17	ቅድን ስፌትን፡ ሲን- ር/ሪካሞ መኪና
13	2003	148	ቅድን ስፌትን፡ ሪካሞ፡ ጽሬት መግቢ፡ 1ይ ረዲኤትን ኤች.አይ.ቪ . . .
14	2004	13	ቅድን ስፌትን ሲን- ር፡ ሪካሞን መኪና
15	2004	153	ቅድን ስፌትን፡ ሪካሞ ጽሬት ፍዕሎ፡ 1ይ ረዲኤት

6. ካብ ኣባላት ማሕበር ብፍላይ ተወለድቲ ኢጳርቅና ከረን ዝበ ና፡

ተ.ቀ.	ስም ኣባል	ዓዲ	ንኡስ መብጽዓ ዝተገብረ	ዓቢይ መብጽዓ ዝተገብረ
1	እ. ለተማርያም ሸከር	በሰማዲራ	1972	1979
2	እ. ጽገወይኒ ሰለሞን	ዶቦዓት	1992	1998
3	እ. ሕይወት ግርማይ	ግላስ	1993	1999

7. እዚ ማሕበር ንስፍሓት ወንጌልን ሰብኣዊ ምዕብልናን ዘበርከቶ ሥረሓት

ተ.ቀ.	ዝርዝር ዝተገብረ ሥራሕ	ዝተሠርሓሉ ዓ/ም	ዝህበ ኣገልግሎት
1	ዓዲ ዓዲ ምስ ቆሞስ ምክፍ	1985/97	ንዓበይትን ንኣሸቱን ት/ክርስቶስ ምስትምሃር
2	መደበር ጥዕና	1985/04	ብኣፍሰን ብስጋን ምስካም/ምፍዋሰ/ ምክፍ ምሃብ
3	ኢዶ ጥበብ (ዝተፈለለየ)	1985/04	ንርእሰን ፈሊጠን ንክፍሉት ክፍልግ
4	ኣዋርያዊ ኣገልግሎት ኣብ ቁምስናን ቤትምህርትን	1985/04	ት/ክርስቶስ ምስትምሃር፡ ምምዓድ ምምካር. . .
5	መዋዕለ ሕጻናት	1995/04	ብሰን ስርዓት ከምዝገብዩ ምግባር ምክንካን

ማሕበር ኣሓት ተራዳእያት

ኣጲር ታሪኸዐማሕበር

ማሕበር ኣሓት ተራዳእያት፡ ኣብ 1976፡ ኣብ-ኣ ሉቃስ ሚሊዚ መስረትዎ። ኣብ ምብጋሱ ኣሙሽተ ኣዋልድ ተመሃሮቲ ብምቅባል ኣብ ዓዲኳ ተ-መረ። እንተተነ በቲ ግዜ፡ ዝነበረ ዘይርጉእ ኩነታት ናብ ኣስመራ ጠቐሊለን ኣተዋ። ኣብ ከባቢ ገዳረት ጥቃ ደብረ መድሃኔዓለም እናተቀመጠ፡ ኣብ ጥቃ ሳንታ ፋሚልያ (ኣስመራ ዩኒቨርሲቲ) ንተመክርቲ ዝኮነን ንእሽቶ ባራካ ረኪበን ከፈታኡ።

ገዳም ኣኃት ተራዳእያት ከረን

ደትባረክ እግዚአብሔር!

ዘርጋሌ ማሕበር ካብ ኣስመራ ወጻኢ፤ ነፋሲት ኣብ 1980። ደቀምሓረ ኣብ 1997። ከምኡውን ኣብ ከረን ቤት ማሕተም። ኣብ ደቀምሓረ ዝተፈላለዩ መንፈሳዊ ኣገልግሎት ዝህብ ዝወጥቲ ብምክፋት የገልግላ ኣለዋ።

ቤት ማሕተም ኣጋት ተራዳኢያት ከረን

ኣባላት ማሕበር ኣብ ናይ ሕክምና፣ ምምህርና፣ ማሕተም... ስራሓት ማሕበር ተዋፊረን ሓዋርያዊ ኣገልግሎትን የካይዳ።

ኣብ ኢጳርቅና ከረን ዘገልገላ ኣባላት ማሕበር

ተ.ቁ.	ስም ኣባል ማሕበር	ኢጳርቅናኡ	ዝነበረቶ ዓ.ም
1	ሓረጉ ይግዛው	ኣስመራ	1995 - 1997
2	ንግስቲ ኣሰፋው	"	1996 - 1997
3	ሉቲያ ዘሚኒኤል	"	1998 - 2001
4	ሰናይት ድራር	"	1999 - 2002
5	ገነት መርኢድ	"	1999 - 20002
6	ሳምራዊት ኣብራሃም	ከረን	1999 - 2003
7	ሂወት ኢሳያስ	ኣስመራ	2002 - 2004
8	ምንያ ጸጋይ	"	1993
9	ሰናይት ክፍለሱስ	"	2003
10	ንግስቲ መለስ	"	2002

ተወለድቲ ኢጳርቅና ከረን ዝኮና ኣባላት ማሕበር

ተ.ቁ.	ስም ኣባል	ዓ.ዲ	ንኡስ መብጽዓ ዝገበረትሉ	ዓቢይ መብጽዓ ዝገበረትሉ
1	ኣልማዝ ዳዊት	ሓመደይ		2001
2	ብርሃና መድሃኔ	ሓዲሽ ዓዲ	2002	
3	አበራሽ ተወደ	ሓዲሽ ዓዲ	2002	
4	ናጽነት እምባየ	ኢራ	1999	

ማሕበር ንስፍሓት ወንጌልን ሰብአዊ ምዕባሉን ዘበርከቶ ስርሓት

ካብ 1994 ትካል ማሕተም ብምክፋት፣ ኣገልግሎት ሕትመት ይህብ ኣሎ።

The Carmelite sisters of Charity of Vedruna

The Carmelite sisters of Charity of Vedruna is a Pontifical Congregation under the protection of Our Lady of Mt. Carmel. St. Joaquina de Vedruna founded it in Vic, Spain, on 26th February 1826. At the initial stage of its foundation Fr. Esteban de Olot, a Capuchin Priest inspired and supported St. Joaquina. However he passed away tow years after the foundation. The Glory of God and the good of the neighbour was the goal to be achieved by the Institute through the service of Christian Education of the youth, Care of the sick, and work for the upliftment of the less favoured ones of the society. St. Antonio Maria Claret who knew the Congregation well defined it's Charism it's family traits as Evangelical Poverty, prayer and Charity.

St. Joaquina was on fire with the love of God, which had its clear manifestation in her love towards the neighbour. Having had the fortune of belonging to a family where the parents were faith-filled and united among themselves as well as caring for their children, Joaquina experienced God as a Good Father who plans and does everything for the

welfare of his Children. This positive vision of the creator made her to be a person fit to respond to the many urgent needs of the people of her time. Following the example of Jesus who went about doing good, proclaiming the Good News to the poor and curing all kinds of diseases and illnesses among the people St. Joaquina took a daring step in making a commitment for the education of the youth, care of the sick and the marginalized. It was her desire that the members of her Congregation be ready to go to any part of the world to respond to the needs of the people in the specific areas of their apostolate. Thus today the Vedruna Sisters work in 24 countries. At present it has 2,242 Sisters in 307 communities.

In January 1997 the Vedruna Sisters from the Province of India came to Eritrea at the invitation of His Excellency the late Abune Tesfamariam Bedho, Eparch of Keren. It was Bro. Pedro M. Arrambide fsc who was instrumental in introducing them to Eritrea. At the beginning they worked in Asterio Mariam Health Centre of Halhal along with Sr.

ዴትባረክ እግዚአብሔር!

Today the Congregation has two communities in this Eparchy. One in Halhal engaged in Health care and the other in Keren for the Education of youth and Promotion of Women. The Vedruna Sisters acknowledge the generous assistance and support which the Eparchy of Keren, The Daughters of Charity and De La sale Brothers rendered them especially at the initial stage of their in Eritrea.

ο.χ.	ἸΜ ὁλΦ ΑΙΚΞ	□{ΘἤΞΕ□	□{κΣρ □.Μ
1	Sr. Rekha Mahida	Missionary	Jan 1997 – June 2000
2	Sr. Mariam George	" "	Jan 1997 -
3	Sr. Dorothy Michael	" "	Apr.1997 – Mar. 1999
4	Sr. Edwin Mary D.	" "	Apr. 1997 – Sep. 1999
5	Sr. Lilly Joseph C.	" "	Aug. 1998 -
6	Sr. Celine Paul C.	" "	Feb. 1999 – Sep. 2003
7	Sr. Mary Thannipara	" "	March 2000 -
8	Sr. Bonita Phillops	" "	July 2002 -
9	Sr. Chinnamma Mathew	" "	July 2002 -
10	Sr. Ritamma Abrham M.	" "	November 2002 -
11	Sr. Marv John K.	" "	Aug. 2003 -

ተ.ቀ.	ዓ/ም	በዝሒ አገልግሎት ዝረበሉ	ፍጥር	
		ትሕቲ 5 ዓመት	ላዕሊ 5 ዓመት	
1	1992 - 1993	871	5532	6403
2	1994	1018	5037	6055
3	1995	856	3956	4812
4	1996	751	3008	3759
5	1997	275	4562	4837
6	1998	2261	8897	11,158
7	1999	2602	10,950	13,552
8	2000	2898	9381	12,279
9	2001	2983	10,199	13,182
10	2002	2405	9652	12,057
11	2003	3138	11,191	14,329
	ፍጥር	20058	82,365	102,423

ተ.ቁ.	ዝርዝር ዝተገበረ ሥራ	ዝተመርሐ ዓ/ም	ዝሆነ አገልግሎት
1	Health Care	1997 onwards	- Availability of Health Services in remote area - Christian witness among the Muslim brethren
2	Education	1998 onwards	Inculcating sound moral values; Imparting knowledge
3	Promotion of Women	1998 onwards	Formation & Empowerment of women for a better society
4	Formation of girls	2002 onwards	Towards implanting the Vedruna Charism steps taken.

In 1969 the Sisters of St. Lucy Filippini accepted the invitation of Bishop Hailemariam Kahsay to come to the Diocese of Adigrat, Ethiopia. They established Elementary

ይትባረክ እግዚአብሔር!

Schools and Schools for Women in four towns/villages in Ethiopia. In 1991 they opened St. Lucy Filippini School in Asmara to rehabilitate war widows from Sahel. This project proved most successful. Each women student graduated with a diploma and found work. The school continues to function primarily for poor, unwed mothers. Shortly afterwards Kindergarten class was opened in the same school. Today they have six sessions.

In 2000 at the request of Bishop Zacharias, the sisters came to Tukul, Eritrea (5 km from Dekemhare). In October 2001 St. Lucy Filippini Elementary School and School for Women was opened in Tukul.

INSTITUTE OF THE RELIGIOUS TEACHERS FILIPPINI – DIOCESE OF KEREN

In February 2000 at the request of the people through the local government authorities to have the presence of the Catholic church with its charitable works in Hamelmalo, a Moslem area, Abune Tesfamariam Bedho appealed to Sr. Mary De Bacco the Mother General of the Filippini Sisters, to accept his invitation to work in his Diocese.

In March 2000 the sisters visited the area with him and the local authorities to observe the condition. He emphasized the pathetic situation of the women and children. He spoke of the necessity for health care services and education to improve their way of life.

After having accepted the request of the people through the local authorities and the Bishop, in April 2001 thirteen (13) hectares of land in Hamelmalo were handed over to the Maestre Pie Filippini for the following projects: Health

Center, Kindergarten and Elementary School, Women Promotion School, Youth Center and Care of the Poor.

In March 2003 before the completion of the building of the Health Center, Sr. Antonia Scaramuzzo,MPF who was following the project construction observed the sad condition of the children of Hamelmalo and eleven surrounding villages. She rented a house to begin a Supplementary Feeding Program for children under 5 years of age, lactating and pregnant mothers. In the first phase of the program from March 2003-August 2003 there were 1052 recipients. In the second phase from September 2003-August 2004 there were 1500 recipients.

Some children were observed when they came for their food ration as needing medical attention. For these cases the sisters gave financial help to go to the Keren or Asmara Hospitals for medical assistance.

In April 2003 aware of the critical condition of the village of Wazintet lacking potable water, the sisters made a request to Unicef and to the Generalate of the Filippini Sisters to fund the transportation of water by water-truck to these people. With the approval and cooperation of the local government officials the project was successful. The project lasted from April to December 2003. The beneficiaries of the village of Wazintet were very grateful for the help given them during that critical period.

The Health Center is nearing completion. The constructions for the educational services/ activities will follow.

SISTERS WORKING IN THE DIOCESE OF KEREN

Name	From-Diocese	Years
1.Sr.Lemlem Michael,MPF	Asmara	Mar.2004-Dec.2004
2.Sr.LettyohannesMengistab,MPF	Asmara	Sept.2003-Dec.2004
3.Sr. Mary Gintella,MPF	Trenton, U.S.A.	Sept. 2003-Dec.2004

SISTERS BORN IN THE DIOCESE OF KEREN

Name	P.O.B.	First Profession	Final Profession
1.Sr. Lettegabriel G/Selassie,MPF	Keren	Oct. 10, 1981	June 22,1986
2.Sr. Mebrak Surafiel,MPF	Keren	Sept. 18,1993	June 21,1998
3.Sr. Huria Tekle,MPF	Glass	Jan. 12, 2003	-----

1. COMBONI SISTERS' COMMUNITY OF HALIB-MENTEL

1. HISTORY OF THE COMMUNITY

The Comboni Sisters' community was open on July 25, 1982 for the work of evangelization, pastoral and spiritual care of the people of Halib Mentel and of the surrounding villages. The Sisters, two by two, began immediately to pilgrim from one village to the other to know the situation of their habitants and to make themselves known to the people. They were reaching in particular those places where there was not a priest. Many children were prepared for First Communion and Confirmation and several couples for their marriage. Beside the work of catechesis, the sisters were visiting the people, being of spiritual and material support in a very difficult time of war and famine. They faced any difficulties of traveling on foot for hours and sleeping wherever was possible just to bring the Good News to all. People were very welcoming and appreciative of the sisters' work and some would come from their villages and invite the sisters to reach also their places. In Halib Mentel, a youth association of Mary (Daughters of Mary) began on 94 that attracted several young people. In 1996, the sisters entered in the governmental school of the village for the teaching of catechism and moral. They continued this service until the government did not allow any more that teaching in its schools.

As work of evangelization, the sisters took care of the integral person by also providing health assistance to the sick people, children, women, soldiers and wounded people in their own house in Halib Mentel. Their house was at the beginning a tukul given by the people; a year

later a tukul was build for the sisters. The sister in charge of the sick was also reaching the surrounding villages with the ones of the pastoral care. Only in 1987, the foundation of the actual clinic began. Its inauguration took place on December 1989.

The woman has been at the center of the Comboni Sisters' care and service. In 1986, sisters began the activity of women promotion in Halib Mentel in a three-room house inaugurated in 1987. The activities included cutting and sewing, spiritual, human and health formative classes. In 1993, a new building was inaugurated besides the existing one where in 1994, the activity of weaving nazala and gabi began. They also began to animate the women of the surrounding villages as they are still doing it.

The opening of a kindergarten was since the beginning in the Comboni Sisters' plan in order to offer the opportunity of an early education to access, then, to the Primary School. Finally, in 2002, the dream was realized with the opening of two classes for kindergarten in the old Parish's school.

During these years, two foreign sisters gave their service as teachers in the school of the La Salle Brothers in Keren. Two of the present members of the community are committed at the Eparchy level in different services. One works in the formation of leaders that is an important aim of our charisma and the missionary methodology used by their founder S. Daniel Comboni whose motto was "Save Africa with Africa".

2. SISTERS WHO SERVED IN THE COMMUNITY OF HALIB MENTEL

N.	FULL NAME	EPARCHY/Diocese	YEARS OF SERV.
1	Sr. Freweini Ghebreab	Asmara	1982-1988
2	Sr. Weinezghy Beraki	Keren	1982-1985/ 1991-1998
3	Sr. Kedesti Tekle	Keren	1982-1988
4	Sr. Tzeghereda Johannes	Asmara	1983
5	Sr. Giannina Falco	Italy (Verona)	1983-1985/ 1988-1994
6	Sr. Nighisti Meheretab	Asmara	1984-1985
7	Sr. Lucia Abraha	Asmara	1984
8	Sr. Tebe Medhanie	Keren	1985
9	Sr. Zewdi Ghebre/Zghiabiher	Asmara	1985
10	Sr. Zighereda Tesfazghi	Asmara	1986
11	Sr. Sara Temelso	Asmara	1986
12	Sr. Medhin Woldeyohannes	Ethiopia	1986-1988
13	Sr. Anchezebrahan Tesfaldet	Keren	1987-1990/ 1995-1997
14	Sr. Veronica WoldeMariam	Asmara	1987-1989
15	Sr. Almaz Tzehaie	Asmara	1987-1988
16	Sr. Daniela Aaibu	Keren	1988/ 2003
17	Sr. Tzehaitu Hagos	Asmara	1988-1989
18	Sr. Lidia Kahsa	Ethiopia	1988-1994
19	Sr. W/Mariam Tesfayohannes	Asmara	1989-1991
20	Sr. Lettehawariat Yosief	Asmara	1989
21	Sr. Pier Stella Agostini	Italy (Verona)	1990-1991
22	Sr. Meheret Michael	Asmara	1990-1991
23	Sr. Bertilla GhebreMeskel	Asmara	1990/ 1998
24	Sr. Medhin Zeresghi	Asmara	1992-1997
25	Sr. Sara Michael	Asmara	1993-1994
26	Sr. Elsa Tewolde	Asmara	1994-1996
27	Sr. Tzegga Woldegherghis	Asmara	1994-2002
28	Sr. ZadaleMariam T/Mariam	Asmara	1997-2001
29	Sr. Gertrud Hoggerl	Austria (Graze)	1997-2000
30	Sr. Mayra Meria Perez	Costa Rica (S. Jose')	1998-1999
31	Sr. Anna Maria Sorio	Italy (Verona)	1998
32	Sr. Vittorina W/Gabriel	Keren	2000-2003
33	Sr. Megdelawit Zaudu	Asmara	2001-2002
34	Sr. Sandra Regina Amado	Brazil (Rolim de Moura)	2000-2002
35	Sr. Lettedawit Abraha	Keren	2001
36	Sr. Nebiat Hagos	Asmara	2002
37	Sr. Elisabetta Indrias	Asmara	2003

ደትባረክ እግዚአብሔር!

38	Sr. Mariangela Pagani	Italy (Milan)	2003

3. KINDERGARTEN

Name: **HOLY SAVIOR KINDERGARTEN**

N.	YEARS	N. of STUDENTS			N. of TEACHERS		
		Female	Male	Total	Female	Male	Total
1	2002/2003	91	97	188	3	-	3
2	2003/2004	84	81	165	3	-	3

4. HEALTH ASSISTANCE

Name: **HOLY SAVIOR HEALTH CLINIC – HALIB MENTEL**

N.	YEARS	N. OF ASSISTED		TOTAL
		< 5 years old	> 5 years. old	
1	12/1989	223	1.063	1.286
2	1990	816	3.920	4.736
3	1991	1.480	7.622	9.102
4	1992	868	3.113	3.981
5	1993	814	3.322	4.136
6	1994	1.136	3.121	4.257
7	1995	1.063	3.063	4.126
8	1996	1.249	2.922	4.171
9	1997	1.215	2.791	4.006
10	1998	1.399	2.782	4.181
11	1999	1.405	2.901	4.306
12	2000	1.594	2.796	4.390
13	2001	1.526	3.790	5.316
14	2002	1.116	3.396	4.512
15	2003	1.117	2.997	4.114
Total		17.021	49.599	66.620

5. WOMEN PROMOTION

N.	YEARS	N. OF PARTICIPANTS	N. OF GRADUATED
1	1986-1987		
2	1987-1988		
3	1988-1989		
4	1989-1990		
5	1990-1991		3 studs after 2 years C/S
6	1991-1992		
7	1992-1993		6 studs after 2 years C/S
8	1993-1994	12 studs for Cutting/sewing 140 students for embroidering	4 studs after 2 years C/S 12 studs after 1 years C/S
9	1994-1995	30 young women	9 studs after 2 years C/S
10	1995-1996		11 studs after 2 years C/S
11	1996-1997		3 studs after 2 years C/S
12	1997-1998		
13	1998-1999		3 studs after 2 years C/S 3 studs graduated in Singer
14	1999-2000	63 women	3 studs after 2 years C/S
15	2000-2001	67 women	4 studs after 2 years C/S 5 studs graduated in Singer
16	2001-2002	29 women	7 studs graduated in Singer
17	2002-2003	36 women	4 studs graduated in C/S and in Singer 11 studs graduated in weaving
18	2003-2004		8 studs graduated in Singer 4 studs graduated in Weaving

6. MEMBERS OF THE CONGREGATION BORN IN THE KEREN EPARCHY

N.	FULL NAME	VILLAGE	1 ST VOWS
1	Sr. M. Ancella G/Selasie	Wesbenserik	07-10-1942
2	Sr. Anchezeberhan Tesfaldet	Wasdamba	29-09-1967
3	Sr. Angelica Habtemariam	Keren	29-09-1955
4	Sr. Benedetta Ghebrejesus	Wasdamba	24-09-1970
5	Sr. Kedesti Tekle	Haddish Adi	29-09-1967
6	Sr. Eugenia Asama	Cunni	29-09-1964
7	Sr. Hanna Micael	Wasdamba	29-09-1957
8	Sr. Hiwet Neguse	Derok	01-01-2003
9	Sr. Lemlem Teklai	Sheib	29-09-1963
10	Sr. Lettedawit Ghermay	Rora Bet. Ghebru	01-01-2003
11	Sr. Lettedawit Abrehe	Gush	29-09-1966

ደትባረክ እግዚአብሔር!

12	Sr. Lettehawariat Bereketeab	Wasdemba	07-12-1980
13	Sr. Menem Elias	Gush	10-10-1999
14	Sr. Neghesti Kubrom	Keren	18-09-1977
15	Sr. Neghesti Tekie	Haddish Adi	24-09-1969
16	Sr. Rahwa Mebrahtu	Gush	10-10-1999
17	Sr. Regina Michael	Toronqua	09-12-1943
18	Sr. Saba Arlay	Glas	19-06-2003
19	Sr. Sara M. Habte	Wasdemba	29-09-1965
20	Sr. Selamawit Asghedom	Ferhen	24-09-1970
21	Sr. Tebe Medhanie	Wasdemba	07-09-1980
22	Sr. Vittorina W/Gabriel	Toronqua	03-05-1957
23	Sr. Weinezghi Beraki	Wasdemba	29-09-1966
24	Sr. Zafu Mosazghi	Wasdemba	07-12-1980
25	Sr. Zeggaberhan G/Biher	Elaberet	24-09-1969

New Congregation:

Sisters **Family of Betany** arrived on 9-1-2002. They have a noviciate (6 girls), postulancy (9 girls) and aspirancy (5 girls).

አብ ኢየሱስ 150 ዓመት ምሕዳስ ክርስቶስ ኤጲርቅና ክርስቶስ ዝፈሰሰ ቅኔታት

ዋዜማ ቅኔ:- ምእመናንን በብሔርሙ ትምህርተ ሃይማኖት ማየ ድጎረ ለአዝማን ጸምዑ፤
ሐሰሥዎ ለፈለገ አሚን ንብ በ ዘሰምዑ፤
ወአመ ረከቡ ማየ ዝመንበረ ጴጥሮስ ነቆዑ፤
በክርስቶስ ማዕበል እንዘይትገፍዑ፤
ንብ ባሕር ሃይማኖት ቦሉ።

ቅኔ ሥላሴ:- ይቅድሙ ካልኣነ ምእመናን በጎስ ወእርዖሚሃ በፍና ሃይማኖት ያዕቆብ ሮማዊ
እንዘ ይትባደሩ ጐዩ፤
ሃይማኖተ ብሩረ ተጠምቆ ዘንጹህ ባህርዩ፤
ከመ በአሚን ይንስኡ እምንቱ እስመ ለዝንቱ ተሐርዩ፤
ወአማንያን ዘተመነዩ፤
ክብረ ሓምሳ ወምእት እየቤልዩ፤
ለአክብሮ ካህናት ንለዩ።

ክብር ይእቲ:- እናሚ ንስጥሮስ ኢትስጥጥ ወኢትክፍሎ ለክፍል፤
ልዘአልቦቱ ርፍኣት እኑመ መለኮት ፈትል፤
እስመ አሐዱ ውእቱ ዘይለብሶ አካል፤
ዘላዕለ ኪሩብ ሃለወ ወዘሃለወ ላዕለ ቅዱስ መስቀል።

ዕጣኑ ሞገር:- ብዑለ ሃይማኖት ያዕቆብ ዘምግባረ ሠናይ ግብሩ፤
ዕሩቃነ አሚን ልብስ ለዘነበሩ፤
በበጎስ ወድያሚሃ እንዘ የሐውር በእግሩ፤
ንብ ዘወግሉ ወሐደሩ ልብስ ሃይማኖት ንጹሕ ተጠምቆ ዝመንፈስ ቅዱስ ምስጢሩ፤
አልበሶሙ እስመ ንዮሎሙ ለጌጋይ ቀሩ፤
ኪዳነ ማርያም አዘዘ ምእመናን ምስለ ካህናት ማኅበሩ፤
በዓለ ሐምሳ ወምእት በፀጋ ለዘበሃይማኖት ነበሩ፤
ኢየሱስ ከመ ይግበሩ፤
ለመልአክ ክብር በውስተ ደብሩ፤
እስመ ዝንቱ ለጳጳስ መንበሩ።

መሪጌታ ቀ.ተስፋገርጊስ

ይትባረክ እግዚአብሔር!

ተመሃሮ ንኡስ ዘርእ ክህነት
ምስ አቡነ ኪዳነ ዩዕባዩ

ዶትባረክ እግዚአብሔር!